Central Baptist Theological Seminary
0 0021 0032973 5

Central BAPTIST
THEOLOGICAL SEMINARY

KANSAS CITY, KANSAS

0 0021 0032973 5

REFERENCE BOOK

Digitized by the Internet Archive
in 2025

https://archive.org/details/bibliasacra0008vari

BIBLIA SACRA

IUXTA LATINAM VULGATAM VERSIONEM

VIII

EZRAS TOBIAS IUDITH

BIBLIA SACRA

IUXTA LATINAM VULGATAM VERSIONEM

AD CODICUM FIDEM

IUSSU

PII PP. XII

CURA ET STUDIO

MONACHORUM ABBATIAE PONTIFICIAE SANCTI HIERONYMI IN URBE

ORDINIS SANCTI BENEDICTI

EDITA

LIBRI EZRAE TOBIAE IUDITH

EX INTERPRETATIONE SANCTI HIERONYMI

CUM PRAEFATIONIBUS ET VARIIS CAPITULORUM SERIEBUS

ROMAE

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

MDCCCCL

LIBRARY
CENTRAL BAPTIST SEMINARY
KANSAS CITY 2, KANSAS

Hug. Correctorium Hugonis a S. Caro, (ex cod. Vatic. Otto lat. 293, S. XIII-XIV).

Guill. Correctorium Guillelmi de Mara, (ex cod. Vatic. lat. 346 S. XIII).

Iac. Correctorium Conventus S. Iacobi O. P., (ex cod. Par lat. 16720, S. XIII).

ΦΘΩ Consensus codicum Φ^{RGVP}, Θ^{HA}, Ω^{SJM}.

Defectus codicum in capite secundi apparatus pro un quaque pagina notantur.

De triplici notarum apparatu

Primus notarum apparatus de constituto archetypi tex rationem reddit, in omnibus locis ubi, ceteris variantibus, Ezra codices AC, in Tobia LC, in Iudith LCA inter se n concordant.

Secundus apparatus ad historiam textus spectat et vari lectiones omnium codicum et editionum refert, exceptis me orthographicis.

Tertius apparatus divisiones textus exhibet, maiores codicibus omnibus, minores vero ex ACQK.

Declaratio signorum

In textu:

† † loca designant ubi lectio mendosa archetypi ex coniectu vel iuxta lectionem codicum recentiorum corrigitur.

In primo vel secundo notarum apparatu:

= lectioni ipsius textus postponitur cui codicum universor testimonium subnectitur (*apparatus plenior* seu *positiv*

] lectionem ipsius textus designat de qua aliquid notatur cui refertur varia lectio alterius formae seu radicis.

**** numerum indicat litterarum erasarum vel quae legi queunt in codice.

† post sigla codicum, lectionem designat quae prima ma scripta in codice legebatur, priusquam *ipse scriptor* e aliquo modo mutaret vel corrigeret.

* item post sigla codicum, lectioni postponitur quae in dice prima manu scripta fuerat, deinde vero ab *alt scriptore*, seu *secunda manu*, correcta fuit.

[1] item post sigla codicum, lectionem sequitur quam i scriptor propria manu corrigendo induxit.

[2] item post sigla codicum, lectionem designat ab alt scriptore, seu secunda manu, inductam.

[3] item post sigla codicum: lectio tertia manu inducta.

Nota bene: Ubicumque signum [1] vel [2] in notis non paret, corrector † vel * lectionem codicis sui ad mam textus nostri reduxit.

∿ inversa verba designat.

praem. praemissa verba praecedit.

+ additis verbis praeponitur.

om. omissa verba sequitur.

⟦ ⟧ post longiorem variam lectionem pluribus codicibus c munem, singulorum codicum varias lectiones includ

¶ notis praeponitur quae ex *Correctoriis* vel ex codic marginibus desumuntur.

In tertio apparatu:

¶ § ⟨ divisiones textus designant: maiores, medias, minore

R
220.47
B582
G249

IN HOC OCTAVO SS. BIBLIORUM VOLUMINE REPERIES LECTOR

PAG.

Prolegomena IX

Praefationem sancti Hieronymi in libro Ezrae 1

Capitula sive titulos aut breves libri Ezrae 9

Librum Ezrae 17

Prologum Tobiae. 153

Capitula sive titulos aut breves libri Tobiae 157

Librum Tobiae 163

Prologum Iudith 211

Capitula sive titulos aut breves libri Iudith 215

Librum Iudith 219

ERRATA CORRIGE

QUAE IN HOC VOLUMINE IRREPSERUNT

Pag. 2 et 19, ad cod. K:
pro S. VIII-IX *lege* S. VIII.

Pag. 175 et 176, in secundo apparatu, ubi citatur *Miss. moz.*:
pro P.L. 86 *lege* P.L. 85.

Pag. 204 et 205, in secundo apparatu, ubi citatur *Brev. goth.*:
pro P.L. 85 *lege* P.L. 86.

PROLEGOMENA

Sacri hoc iubilaei anno, in quo tam multa et magna ad laudem Dei profitendam et Ecclesiae fidem adseverandam in Urbe praeparantur, octavum huius editionis volumen, parvum reverentiae pietatisque donum, Summo Pontifici Pio XII, munifico nostro benefactori, grato animo, offerimus.

Libri Ezrae, Tobiae, Iudith quos in eo edimus, simul cum libro Hester quem ad sequentem tomum remittimus, in codicibus qui Biblia integra continent non eundem semper locum obtinent. Dum enim antiquiores codices in fine Veteris Testamenti eos praebent et quidem ante libros Macchabaeorum, recentiores inde a saeculo XIII et libri typis editi hos libros cum libris Regum et Paralipomenon coniungunt, eo ordine quem in editione nostra secuti sumus.

Inter se vero hi libri vario modo disponuntur. Liber Ezrae invenitur ante Tobiam, Iudith et Hester in codd. $CX\Sigma^{T}\Phi\Theta PHN\Psi^{D}\Omega$, *post eosdem in* $A\Lambda^{L}$ $\Pi^{K}EQSW\Gamma^{A}$, *post Tobiam et Iudith, sed ante Hester in* FK. *Liber vero Hester libris Tobiae et Iudith vel postponitur, vel, minus frequenter, praemittitur. In codd.* $X\Sigma^{T}\Theta$ *libri Sapientiae et Ecclesiastici inseruntur inter librum Hester*

et libros Tobiae et Iudith. Singularis est codex L (Vatic.) *qui libros Tobiae et Iudith interposito libro Iob a libro Hester distinguit.*

Librum Ezrae, qui apud sanctum Hieronymum unus omnino est, sed iam antiquitus in duos dividebatur, sequuntur in codd. $MP\Omega^{M}$ *et in editis* agreĭb(*sine ulla nota*) *libri apocryphi qui III et IV Esdrae dicuntur. Item in cod.* Ω^{J} *invenitur liber III tantum, in cod.* X *liber IV, in cod.* S *capp.* 3 *et* 4 *libri IV. Editio* c *libros III et IV in fine Bibliorum praebet et quidem litteris minutioribus, quos editio* ȝ *omnino omittit.*

Iamvero in edendo libro Ezrae viginti et octo codicibus usi sumus. Ex his $AC\Lambda^{L}X\Sigma^{T}\Phi^{RGVP}\Theta^{HA}P\Psi^{D}\Omega^{SJM}$ *descripti sunt in Prolegomenis vol. I,* $EH\Gamma^{A}$ *in vol. V,* NQ *in vol. VII. Septem autem alios, cum nunc primum adhibeantur, breviter describere oportet. Sunt ergo sequentes:*

Π^{K} Codex Vaticanus latinus 11978, *foll.* 253 (38×26 *cm.*) *duplici columna linearum* 29, *litteris casinensibus saec. XI-XII conscriptus. Duobus revera codicibus constat quorum alter* (*fol.* 1-126) *libros Regum, alter* (*fol.* 127-253), *in principio mutilus, libros Tobiae* (*inde a cap.* 7, 10), *Iudith, Hester, Ezrae et Macchabaeorum praebet. Uterque codex a Grimoaldo Vicano scriptus, nuper in Bibliothecam Vaticanam translatus est; olim vero ad Bibliothecam Vallicellianam sub numero* B. I. *pertinebat, postea ad Archivium Vaticanum ubi* Miscellanea Arm. VI, 167 *signabatur. Inter libros litteris casinensibus exaratos unicus est qui, ut sciamus, textum libri Ezrae praebet.*

M Codex 10 Bibliothecae Civitatis Ambianensis, *foll.* 83 (28×19 *cm.*) *duplici columna linearum* 29-30, *litteris minusculis saec. VIII ex. descriptus. Continet IV libros Esdrae. Fuit olim Monasterii Corbeiensis et ad Biblia pertinet quae Maurdramnus abbas exarari iussit, de quibus vide Prolegomena nostra in Genesim pag. XXVI.*

L Codex 430 (356) Bibliothecae Civitatis Lugdunensis, *foll.* 110 (35×19 *cm.*) *unica columna linearum* 19-24, *litteris minusculis saec. IX conscriptus. Continet libros Ezrae* (*in cuius fine legitur* Confessio Haesdrae [*IV Esdr.* 8, 20^{b}-36]), *Macchabaeorum et Hester* (*usque ad cap.* 3, 15). *Textus Macchabaeorum et Hester non ad Vulgatam sed ad antiquam quandam latinam versionem pertinet. Hoc codice usus est D. Donatianus De Bruyne in edendis libris Macchabaeorum anno* 1932.

Codex Monacensis Bibliothecae Nationalis latinus 6225, *foll.* 115 (25×17 *cm.*) *unica columna linearum* 24, *litteris minusculis saec. IX in. descriptus. Fuit olim Monasterii Frisingensis. Continet libros Iob, Tobiae, Iudith, Ezrae, Hester (usque ad cap.* 11, 4). *Libro Hester secundum Vulgatam versionem praemittit capp.* 1 *et* 2 *eiusdem libri secundum antiquam latinam versionem. Folia* 76-115 *rescripta sunt, priore deleta scriptura antiquam latinam versionem Pentateuchi exhibente quam Leo Ziegler anno* 1883 *edidit.* F

Codex 43 ecclesiae metropolitanae Coloniensis, *foll.* 167 (*circa* 40×25 *cm.*) *duplici columna linearum* 21-25, *litteris minusculis saec. VIII, in Italia, ut videtur, descriptus. Eosdem prorsus libros continet ac codex* F, *sed librum Hester secundum Vulgatam integrum praebet et libro Iob praemittit* prologos Historiarum, *id est in libros Iob, Tobiae, Iudith, Hester, Ezrae, et* Capitula *librorum Macchabaeorum, quorum tamen textum non exhibet. Textus codicis huius ad textum codicis* F *quam proxime accedit.* K

Codex 14 Abbatiae Sangallensis, *pag.* 339 (34×21 *cm.*) *unica columna linearum* 23, *litteris sangallensibus s. IX in. descriptus. Continet libros Iob, Tobiae, Iudith, Hester, Ezrae.* S

Codex Stuttgartensis Bibliothecae Nationalis H. B. II. 35, *foll.* 132 (27×18 *cm.*) *unica columna linearum* 28-30, *litteris minusculis saec. VIII-IX in Superioris Germaniae pago Constantiensi, ut videtur, descriptus. Incipit mutilus a cap.* 27, 19 *libri Proverbiorum. Sequuntur libri Ecclesiastae, Cantici, Sapientiae, Iob, Tobiae, Iudith, Hester, Ezrae* [(*usque ad II Esdr.* 9, 30). *Ordo quaterniorum ab eo qui librum religavit multum turbatus est. Fuit olim Monasterii Weingartensis.* W

Codices in edendis libris Tobiae et Iudith usurpati iidem fere sunt ac in libro Ezrae. Sed cum codd. ML(Lugd.) *libris Tobiae et Iudith careant, codd. vero* Λ^{L}XPHN *pro utroque libro, cod.* Q *pro Tobia, cod.* W *pro Iudith, textum praebeant ex ant. vers. lat. mutuatum, eos pro his libris non citamus. Codici* Π^{K}, *in Tobia mutilo, substituimus pro Tobia et Iudith cod.* Π^{F}, *id est* Casinensem 521, *a nobis iam in libris Regum adhibitum et in Prolegomenis ad Samuhelem descriptum.*

Insuper nobis praesto erant cod. U, Sangallensis 6, *in Prolegomenis ad Verba Dierum descriptus, et codex unus antiquior nunc primum usurpatus, id est:*

L Codex Vaticanus Palatinus latinus 24, *foll.* 176 (14×10 *cm.*), *unica columna linearum* 22 *litteris uncialibus saec. VII-VIII descriptus. Continet libros Tobiae* (*inde a cap.* 2, 20), *Iudith, Iob, Hester* (*usque ad cap.* 10, 6). *Fuit olim Monasterii Laureshamensis, ubi foll.* 1-8, 17-37, 54-71, *unica columna linearum* 17-21 *litteris uncialibus saec. VIII descripta, in loco foliorum deperditorum substituta sunt. Haec folia siglo* L^a *designavimus. Reliqua folia* (*praeter foll.* 9 *et* 16, *saec. IX addita*) *iam saec. IV et V transcribendis diversorum auctorum latinorum operibus inservierant, quorum textus deletus est antequam haec folia textum sacrum exceperunt.*

Quod autem attinet ad restitutionem textus, diligenti inquisitione facta, primas partes tribuimus in Ezra codd. AC, *in Tobia codd.* LC, *non vero cod.* A *quippe qui in hoc libro peculiarem quandam recensionem praebet quam etiam commentarius s. Bedae Venerabilis in hunc librum exhibet, in Iudith codd.* LCA. *Ubi codices* AC *in Ezra, et* LC *in Tobia inter se non concordant, rationem habuimus etiam codd.* $\Lambda^L M$ *in priore et* AK *in altero.*

Codices in apparatu solito ordine disposuimus. E noviter adhibitis, cod. L (*pro Tobia et Iudith*) *in primo loco,* Π^K *et* Π^F *inter hispanos,* M *ante alcuinianos,* L(*pro Ezra*)FKUSW *cum his qui textum mixtum praebent, citamus. Singularis quaedam adfinitas codices* F *cum* K *et* S *cum* W *coniungit. Codices* Λ^LMH *in Ezra,* AEU *in Tobia,* AK* *in Iudith pariter frequentius in variis lectionibus concordant.*

Correctorium Guill. *in libris Tobiae et Iudith deest, nam notae quae in fine cod. Vat. lat.* 3466 *additae leguntur, ex Corr.* Hug. *desumptae sunt.*

Praefationibus s. Hieronymi quas infra edidimus codex Γ^A *in libris Ezrae, Tobiae et Iudith alias adnectit ex libro s. Isidori De ortu et obitu Patrum sumptas* (*capp.* 60-61 *et* 58 *et* 63, P.L. 83, col. 146-148). *Easdem pro Tobia codex* Θ^H, *pro Iudith cod.* W *praebent.*

Paucas series Capitulorum quas in codicibus nostris invenimus, addita pro Ezra serie in codd. Parisiensibus saec. XIII frequentius exhibita, pro Tobia serie in codd. Casinensibus reperta, edidimus.

VIII Id. Ian. a. d. MDCCCCL,
in Epiphania Domini.

PRAEFATIO SANCTI HIERONYMI

IN LIBRO EZRAE

INDEX CODICUM

A (*Amiatinus*) Florentinus, Laur. S. VII-VIII.
C Cavensis, Abb. 14. S. IX.
Λ^{L} Legionensis, S. Isidori. S. X.
X Matritensis, Univ. Centr. 31. S. X.
Π^{K} Vaticanus lat. 11978. S. XI-XII.
Σ^{T} (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. S. X.
M Ambianensis 10. S. VIII.
Φ^{R} Parisinus lat. 3. S. IX.
Φ^{G} Londiniensis Add. 10546. S. IX.
Φ^{V} Romanus, Vallic. B. 6. S. IX.
Φ^{P} Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. S. IX.
E Parisinus lat. 11533. S. IX.
Θ^{H} Londiniensis Add. 24142. S. IX.
Θ^{A} Aniciensis, Capituli. S. IX.
P Parisinus lat. 11505. S. IX.
N Parisinus lat. 11553. S. IX.
Q Mediolanensis, Ambros. E 26. S. IX-X.
K Coloniensis, Capituli 43. S. VIII-IX.
S Sangallensis, Abb. 14. S. IX.
W Stuttgartensis H. B. II. 35. S. VIII-IX.
Γ^{A} Mediolanensis, Ambros. E. 53. S. X.
Ψ^{D} Vaticanus lat. 10511. S. XII.
Ω^{S} Parisinus lat. 15467. a. 1270.
Ω^{J} Parisinus lat. 16720. S. XIII.
Ω^{M} Parisinus, Mazarinaeus 5. a. 1231.
α Editio princeps (a. 1452?) 42 lin. dicta.
ϐ Editio Gobelini Laridii, a. 1530.
ϒ Editio Roberti Stephani secunda, a. 1532.
ε Editio Roberti Stephani quarta, a. 1540.
ϲ Editiones Clementis VIII Pont. Max. secunda (a. 1593) et tertia (a. 1598).

INCIPIT PRAEFATIO SANCTI HIERONYMI IN LIBRO EZRAE

Utrum difficilius sit facere quod poscitis an negare necdum statui; nam neque vobis aliquid imperantibus abnuere sententiae est, et magnitudo oneris inpositi ita cervices premit, ut ante sub fasce ruendum sit quam levandum. Accedunt ad hoc invidorum studia, qui omne quod scribimus reprehendendum putant et, interdum contra se conscientia repugnante, publice lacerant quae occulte legunt, in tantum ut clamare conpellar et dicere: *Domine, libera animam meam a labiis iniquis et a lingua dolosa.* Tertius annus est quod semper scribitis atque rescribitis, ut Ezrae librum vobis de hebreo transferam, quasi non habeatis greca et latina

7. Ps. 119, 2.

Codd. ACΛ^{L}X *etc.*

Tit. Incipit praefatio (p̄fatio Φ^{G}; prefatio Ω^{J}) eusebii (*om.* Θ^{A}) hieronimi (ieronimi Ω^{J}) in libro (librum Ω^{J}) hesdrae (ezra Φ^{G}; esdre prophete Ω^{J})Φ^{G}Θ^{A}Ω^{J} — incipit praefatio (p̄p̄ho Π^{K}) eusebii (sancti P) hieronimi (ieronimi Π^{K}; heronimi M; + presbiteri P) in ezra (ezram Π^{K2}; ezdram Φ^{P})Π^{K}MΦ^{VP}P — incipit praefatio libri ezrae (hesdrae prophetae Γ^{A}) eusebii (*om.* Γ^{A}) hieronimi (+ p̄r Γ^{A})EΓ^{A} — incipit praefatio hieronimi praesbyteri A — incipit praefatio in libro ezrae Φ^{R} — incipit praefatio in ezra propheta Θ^{H} — p̄facio in libro esdre Ω^{S} — d. hieronymi presbyteri ad domnionem et rogatianum in librum ezrae neemiaeque praefatio g — b. hieronymus (eiusdem c) ad domnionem et rogatianum in esdram et nehemiam praefatio ɾec — incipit prologus sancti hieronimi in libro ezrae Q — incipit prologus eusebii (eusebi KW) hieronimi in esdra (hesdrā S) KSW — incipit prologus sancti hieronimi (iheronimi Λ^{L}) ad domnonem et rogatianum (trogatianum Σ^{T}) de libro hesdre Λ^{L}Σ^{T} — incipit prologus hieronimi presbiteri N — incipit prologus de libro hesdre C — incipit prologus in librum esdre a — *sine titulo* XΨ^{D} Ω^{M}.

1. difficile A* | negarer Γ^{A} | 2. nam neque] namque Ω^{M}; nam a | aliquod N | annuere K*(amn.)Wa | sententia A | et *om.* Θ^{H*A} | 3. honoris W* | inpositis K | ceruis Φ^{V} | 4. lauandum W* | ad hoc] adhuc Θ^{H*A}; ab hoc W*Ω^{M}; ob hoc W^{2} | 5. scribsimus Λ^{L} | putent Θ^{A} | et *om.* Ω^{M} | contra se] contra S*; *om.* Λ^{L*} | repugnante] repugnant et XW^{2}; repugnat et W*; + et S* | 6. publice *om.* MΦP* | quae] quod W^{2}(*in ras.*)c; qui P*; et Ω^{S} | occulto Θ^{H*A}; occulta Ψ^{D} | clamaret Ψ^{D}; clare W* | conpellor P*; compelleret Ψ^{D} | 7. et dicere *om.* AW | anima meam K; anima mea Ψ^{D}; animam Θ^{H*} | a (2°) *om.* MW | 8. quo Π^{K}Φ^{P} | semper] sepe X | scribtis Λ^{L*}; scriptis AM*Q | atque] et Ω | rescriptis A^{2}M*Q; scriptis A* | ut] et Ψ^{D} | ezre Π^{K}Ψ^{D}; ezdrę Λ^{L}; esdrae SWɾec; esdre XΩa; ęsdre K; hesdrae C; hesdre Σ^{T} | 9. librum *om.* Ω^{J*}; + et hester K^{2}Ωagɾec

volumina, aut quicquid illud est quod a nobis vertitur, non statim ab omnibus conspuendum sit. *Frustra autem*, ut ait quidam, *niti neque aliud fatigando nisi odium quaerere, extremae dementiae est.* Itaque obsecro vos, mi Domnion et Rogatiane carissime, ut privata lectione contenti, librum non efferatis in publicum nec fastidiosis ingeratis cibos vitetisque eorum supercilium qui iudicare tantum de aliis et ipsi facere nil noverunt. Si qui autem fratrum sunt quibus nostra non displicent, his tribuatis exemplar, admonentes, ut hebrea nomina, quorum grandis in hoc volumine copia est, distincte et per intervalla transcribant. Nihil enim proderit emendasse librum, nisi emendatio librariorum diligentia conservetur. Nec quemquam moveat, quod unus a nobis editus liber est nec apocriforum tertii et quarti libri somniis delectetur; quia et apud Hebreos Ezrae Neemiaeque sermones in unum volumen coartantur, et quae non

2. Sallust. Iug. III.

Codd. ACΛ^{L}X *etc.*

⟦esther rec, ester g⟧ | hebraeo AΦ^{RG}EΘP NQgrec; hębreo K; ebreo Σ^{T}; ębreo CΛ^{L} XΠ^{K} | transferrem Q; transferamus Ω^{J} | quasi] quas N* | habetis Θ^{A}* | graeca Φ^{G} Θgrec; grega A.

1. nobis] uobis Ω^{M}ɑ | 2. om*nibus Θ^{H}; hominibus XΘ^{A}ĶΓ^{A}Ψ^{D} | conspuendum] despuendum X; disponendum Θ^{A} Γ^{A} | frusta Ψ^{D} | autem] enim Λ^{L} | ut *om.* AΛ^{L} | quidem ɑ; quibusdam Φ^{R}* | niti *om.* XΘ^{A}Γ^{A} | neque] P*; ne quid P^{2}KW 3. ∿ quaerere nisi odium Ω^{M} | dementia Φ^{V}Ψ^{D} | ∿ est dementiae N | 4. mi] mihi W | dommion Ω^{M}; donion K*; dominion AXΩ^{SJ}*; doninion Ψ^{D} | rogaciane ɑ; trogratiane N; rogatione P*; rogantiane A* | carissime = ACΣ^{T}*Θ^{H}NQK^{2}; kr̃e X; (c)arissimi Σ^{T2}K* *cum rell. codd. et edd.* | priuata] prius a te X | 5. librum] K*; libros K^{2}Ω^{SM}ɑc | offeratis Ω^{M} | nec] ne Ω^{SM}; non Σ^{T} | inferatis N; ingratis X Θ^{H}*^{A} | cibus Θ^{H}*^{A} | ∿ cibos ingeratis Ω^{SJ} ɑrec | uitetisque] E^{2} (*pr.* t *in ras.*); uitetis quae Θ^{A} | 6. ipsi] Λ^{L2} (*alt.* i *corr.*) | nil = AXΠ^{K}ΘΓ^{A}; nichil Ψ^{D}Ωɑ; nihil *rell. codd. et edd.* | noluerunt Φ^{RG}P*; uoluerunt M* | 7. quis XΣ^{T} | fratres Θ^{A}Γ^{A} | sunt *om.* N | quibus — displicent] *om.* A | displicet W; displiceret Ω^{M} | hiis Ωɑ | 8. exemplari Φ^{V}Ψ^{D} | admonens A; ammouentes Φ^{R} | hebraea AΦ^{RGV}ΘNQKSgrec; hębrea W; ebrea Ω^{M}; ebręa Λ^{L}; ębrea CXΠ^{K} | 9. copiosa Ψ^{D} | interualle Φ^{V} | transcribat W*; describant Λ^{L2} (e *ex* i); scribant Ω^{SM} | nil Ω^{M} | enim — librum *om.* Σ^{T} | profuerit Ω^{J}*; profuit Θ^{A}Γ^{A}Ω^{J2M}. ¶ uel « proderit » *Iac.* | 10. libros ΘP*Q Γ^{A}Ω | conseruentur Π^{K} | 11. mouerat Ψ^{D} | unus a nobis] a nobis Π^{K}*Φ^{R}*; a nobis unus Φ^{R2} | editus liber est] P*; liber editus est rec; editus est liber KSWΩg; editus liber eszrae (esdrae P)Θ^{A}P^{2}; editus est liber esdrae Γ^{A} | apocri*forum A; apocriphorum ɑ; apocryphorum Cgrec(*ed.* 1593); apochriforum K^{2}WΩ^{S}; apochriphorum c (*ed.* 1598); apochryphorum Λ^{L}; apocrifarum Φ^{RGV}Ψ^{D}; apogrifarum M*; apocrifurum Θ^{A}*; apoch*forum K*; apof**orum E* | 12. tertium X | libri *om.* c | somnii X Θ^{A}PΓ^{A}; somnus Ψ^{D} | delectentur Λ^{L}S^{2} (n *in ras.*) | qui Φ^{R} | et *om.* Λ^{L} | hebraeos A Φ^{RGV}ΘQKSgrec; hębreos W; ebreos Σ^{T} Ψ^{D}Ω^{M}; ębreos X; ębręos Λ^{L} | 13. ezre Π^{K}; ęzrę Λ^{L}; eszrae Θ; esdrae KSWΓ^{A}rec; esdre XΨ^{D}Ω^{JM}ɑ; hesdrae CΣ^{T}; hesdre Ω^{S} | neemieque NΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SJM}ɑ; neęmieque Λ^{L} K; nehemiaeque rec; eemie Ω^{M†} | in uno uolumine Φ^{P}*Γ^{A}; in uno uolumen Θ^{H†}; in unum uolumine Φ^{P2} | coactantur e; coartentur Λ^{L}*; coartatur M* | qui P*.

habentur apud illos nec de viginti quattuor senibus sunt, procul abicienda.

Si quis autem Septuaginta vobis opposuerit interpretes, quorum exemplaria varietas ipsa lacerata et eversa demonstrat, nec potest utique verum adseri quod diversum est, mittite eum ad Evangelia, in quibus multa ponuntur quasi de Veteri Testamento, quae apud Septuaginta interpretes non habentur, velut illud: *Quoniam Nazareus vocabitur*; et: *Ex Aegypto vocavi filium meum*; et: *Videbunt in quem conpunxerunt*; multaque alia quae latiori operi reservamus; et quaerite ab eo ubi scripta sint, cumque proferre non potuerit, vos legite de his exemplaribus quae nuper a nobis edita maledicorum cotidie linguis confodiuntur.

Sed, ut ad conpendium veniam, certe quod inlaturus sum aequissimum est. Edidi aliquid quod non habetur in greco vel aliter habetur quam a me versum est. Quid interpretem laniant? Interrogent Hebreos et, ipsis auctoribus, translationi meae vel adrogent vel derogent fidem. Porro aliud est, si clausis, quod dicitur, oculis mihi volunt maledicere et non imitantur Grecorum studium et benivolentiam, qui post Septuaginta translatores,

7. Matth. 2, 23 et 2, 15. 8. Ioh. 19, 37. 9. Cf. ep. 57 ad Pammachium de optimo genere interpretandi.

Codd. ACΛ^{L}X *etc.*

1. abetur K* | illud Ω^{S}* | nec] ne A*; hęc S | uiginti + et Λ^{L}ΘP^{2}Γ^{A} | senibus] S*; senioribus XΠ^{K}EQS^{2}. ¶ senioribus *lac.* | sint Φ^{P}Γ^{A}; *om.* X | ∼ procul sunt abicienda Ω^{S}; ∼ sunt abicienda procul Ω^{J} | abicienda + sint E^{2} | 3. uobis] nobis KΩ^{S} | ∼ uobis LXX Ω^{M} | opposuerint K; apposuerit Λ^{L} | 4. et *om.* A | inuersa rec | demonstratur Γ^{A}Ω^{J} | utique] uti Ω^{M} | 5. uerum] uerbum K | diuersus Ψ^{D}; uerum Φ^{R}* | mitte W | eum *om.* Γ^{A} | in quibus] qui in X | 6. multa *om.* Γ^{A} | ponuntur quasi *om.* P* | quasi *om.* Π^{K}MΦESΩ^{J}g | uetero Ψ^{D}* | qui Φ^{P}* | septuaginta *om.* Φ^{RG}P* | 7. habebuntur W | uelut] M^{2} (t *ex* d); ueluti A^{2}M^{3}; uel A*XΘ^{A2}(*in ras.*); ut C(*ut vid.*)Σ^{T} | nazareus] N*; nazaraeus grec; nazarenus Ω^{S}a; nazoreus XΣ^{T}N^{2}QK | et] aut MP; *om.* Ω^{M} | 8. egypto XΠ^{K}Θ^{H} Ω^{SJ}; ęgipto Ψ^{D}; egipto Σ^{T}MΩ^{M}a | uiderunt E | in *om.* ACΣ^{T}Φ^{V}NQ | 9. alia quae] aliqu* W* | opere Φ^{G} | seruamus Γ^{A} | eis X | 10. sunt Σ^{T}Φ^{G}SΩ^{SJ}*^{M}ąe | potuerit] K*; potuerint XΘ^{A}P*K^{2}Γ^{A}Ω^{M}; poterunt Ω^{S} | uos *om.* P* | in his Σ^{T}; *om.* P* | qui P* | 11. quotidie + ***** P | confodientur M* | 12. ueniamus N | inlatus W* | 13. edidi] et addidi XΘ^{A}; et addi Γ^{A} | habet P* (*utr. loco*) | uel] aut grec | 14. qui Λ^{L}* | laniantur Φ^{P} | hebraeos A Φ^{RGV}ΘNQKSgrec; haebreos CX; ębręos Λ^{L} | ipsos Λ^{L} | actoribus Σ^{T}; lectoribus Ω^{S}; lectionibus Ω^{M} | 15. translatione Θ^{H}* K*; translationis WΩ^{SM} | uel adrogent uel derogent fidem] S^{2}(arrog.); uel accom(m)odent arrogent uel derogent fidem KW; uel accommodent ******** uel derogent fidem S*; uel accommodent fidem uel arrogent uel derogent S^{3}; uel accommodent fidem uel derogent S^{4} | est si] *i Φ^{R}* | 16. quod] ut Σ^{T} | uoluit X | non *om.* Σ^{T} | imitatur Ψ^{D} | 17. graecorum Φ^{RG}ΘS grec | studia Π^{K} | et] ac Φ^{R}NQKSWΓ^{A} Ω^{JM}ąc | beneuolentium Ω^{M} | po**st P.

iam Christi Evangelio coruscante, Iudaeos et Hebionitas legis veteris interpretes, Aquilam videlicet, Symmachum et Theodotionem, et curiose legunt et per Origenis laborem in ἑξαπλοῖς ecclesiis dedicarunt. Quanto magis Latini grati esse deberent, quod exultantem cernerent Greciam a se aliquid mutuari. Primum enim magnorum sumptuum est et infinitae difficultatis exemplaria posse habere omnia, deinde etiam qui habuerint et hebrei sermonis ignari sunt, magis errabunt ignorantes quis e multis verius dixerit. Quod etiam sapientissimo cuidam nuper apud Grecos accidit, ut interdum scripturae sensum relinquens uniuscuiuslibet interpretis sequeretur errorem. Nos autem, qui hebreae linguae saltim parvam habemus scientiam et latinus nobis utcumque sermo non deest, et de aliis magis possumus iudicare et ea quae ipsi intellegimus in nostra lingua expromere. Itaque licet excetra sibilet *victorque Sinon incendia iactet*,

13. Vergil. Aeneid. II, 329.

Codd. ACΛ^{L}X *etc.*

1. euangelia A* | iudeos Λ^{L}XΠ^{K}Σ^{T}M EΓ^{A}Ψ^{D}Ω$^{\mathfrak{a}}$ | haebionitas AK; ebionitas Π^{K} Σ^{T}Φ^{R}EP^{2}(*pr.* i *in ras.*)Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{s}ɡ; hebeonitas Ω^{M} | leges E* | ueteres XΩ^{M} | 2. aquilam] W^{2} (qui *in ras.*); aquam Ψ^{D*} | simmachum Π^{K}M; symmacū Θ^{H*}; simmacum XΣ^{T}; simmac̄ Ω^{M}; symachum ɑ; simachum Ψ^{D}Ω^{J}; simathum Ω^{s}; simmacumque Λ^{L}; *praem.* et XΠ^{K}Σ^{T}MΦEPS^{2}WΨ^{D}Ω^{J}ɑgrec *cum Hier. c. Rufin. 2,28* | teodotionem XP; theudotionem Θ^{A}; teudotionem Λ^{L}; theotionem A* | et *om.* AW *cum Hier. l. c.* | 3. horigenis C; originis A*; origines W | labores Q | in *om.* Π^{K}Σ^{T}MΦEΨ^{D}Ω^{SJ} | ЄξΑΠΛΟΙC = AΦ^{RGV}NS; ЄξΑΠΛωΙC Π^{K} (*in textu*); ЄΧΑΠΛΟΙC Q; ЄξΑΠΑΟΙC W; ЄξΛΠΛΟΙC Λ^{L}; ΗξΛΠΛΟΙC P; exaplois ЄξωΠΛΟΙC E; ЄξΑΤΙΑΟC Ψ^{D}; ЄξΑΙCΑΟΙS Θ; ЄΖΑΙCΑΟΙC X; ЄξΑΙCΑΟΙЄ Σ^{T}; ЄξΛΙΜΠΛΟΙC Γ^{A}; ξΑΙΤΑΟΙC K; ЄΧΑΚΛΟΤЄ C; exaplois Π^{K}(*supra lineam*)M^{2} (*in ras.*)Ω^{J}ɑ; hexaplis grec; exapolis Φ^{P2} (*in ras.*)Ω^{s}; esdra Ω^{M} | ecclesiis] S*; ecclesiasticis S^{2} | dedicauerunt Π^{K}Ψ^{D}Ω^{s} | 4. latinę K | debent Ω^{s} | exultante Θ; exultanti Γ^{A} | graeciam AΦ^{RGP}NSgrec; gretiam Λ^{L}; gre*tiam W; gratiam M*Θ Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{s} | a] ex Λ^{L*} | 5. mutari CXΓ^{A}Ψ^{D} | enim + in N | sumptum Q | et infin. diffic.] infiniteque difficultatis Γ^{A}; *om.* A | et] ex Φ^{R}; *om.* Λ^{L}ΘP^{2} | 6. facultatis Σ^{T} | exemplaria] Φ^{P*}; exempla CXQK* S*W; exemplar Φ^{RGP2}P*; exemplari M*; exapla N; ЄξΑΠΛΑ A | dein K* | habuerint] W^{2} (i *in ras.*); habuerit ɑ | 7. et *om.* Λ^{L*} | hebraei CΦ^{RGV}ΘNQSWgrec; hębrei Λ^{L2}; ębrei X; hebreis Γ^{A}; hębreis Λ^{L*}K; heraei A sermoni A*W; sermones E*; sermonibus K | ignari] P*Γ^{A*}; gnari Θ^{A}P^{2}Γ^{A2}; *praem.* magis C† | errabant Φ^{G} | quis e] qui se A* | 8. uerum Λ^{L} | dixerint KS*; *om.* X | graecos ACΦ^{RGP}Θ^{A}PNSgrec | 9. accedit K*W* | scripturae + et Φ^{R} | uniuscuiusque Ω^{J}c; uniuslibet P* | interpraetes A* | 10. hebraeae M^{2}Φ^{RGV}ΘQS grec; hebree Ωɑ; haebraeae A^{2} (*alt.* ae *ex* a); hebręhae M*; ebreę XΨ^{D}; ębreę Λ^{L} | saltimque E^{2} (que *in ras.*) | parum Σ^{T}; *tuam E^{2} (t *in ras.*) | 11. conscientiam S* | ∿ utcumque nobis Λ^{L} | deesset X; de***est Ψ^{D} | et] P*; et ut P^{2}KΩ^{SM}; ut Λ^{L} | 12. possimus Λ^{L}Ω^{SM} | ∿ possimus magis Ω^{M} | et] ut Π^{K*} | in *om.* A | nostram linguam M | 13. expromere = A^{2}X NQK*S*W; exprimere CΛ^{L}Σ^{T}ΘPS^{2}Γ^{A}Ω^{SM} ɡ *cum Hier. c. Rufin. 2,28*; expremere K^{2}; promere A*Π^{K}MΦΨ^{D}Ω^{J}arec; promere* E | excetra = M^{2}(cetra *in ras.*)NK*S^{2}(et *in*

numquam meum, iuvante Christo, silebit eloquium, etiam praecisa lingua balbuttiet. Legant qui volunt, qui nolunt abiciant. Eventilent apices, litteras calumnientur, magis vestra caritate provocabor ad studium, quam illorum detractione et odio deterrebor.

EXPLICIT PRAEFATIO

Codd. ACΛ^{L}X *etc.*

ras.)Ω^{J}g; excethra Π^{K}Ω^{M}; excedra CΛ^{L}Σ^{T} E^{2}(cedra *in ras.*); ex*edra W^{2}(d *in ras.*); exedra ɑ; excithra Φ^{R*V}K^{2}Ψ^{D*}; excythra Φ^{G2}; execra Ω^{S}; excetera X; excętera Γ^{A}; excytera P*; excytara P^{2} (*ut vid.*); excithara Φ^{R2P}Q; excythara Φ^{G*}Θ^{H2}(ythara *in ras.*); et cetera Θ^{A}; extra A; hydra Ψ^{D2} rec; + ***** M. ¶ genus serpentis Λ^{L}; serpens ydra s[cilicet] Ω^{M} | synon ɑ; syñ Π^{K2}(y *ex* i); señ Ω^{M}.

1. meum] eum Θ^{A}Ψ^{D*} | etiamsi C Σ^{T}S^{2} | 2. balbuttitet Σ^{T}; balbutiat S^{2} (*alt.* a *ex* e); balbuttit et W | legat Ψ^{D} | nolunt] uolunt Ψ^{D} | uentilent XΘ^{A}Γ^{A}; et uentilent AΨ^{D} | 3. caritate] ueritate Ω^{M} | 4. detractatione K^{2} (*pr.* a *ex* e).

Subscr. explicit (explicuit Φ^{P}) praefatio (prefatio Λ^{L}Ψ^{D}Ω^{J}) Λ^{L}Φ^{RVP}EΘ^{A}NΨ^{D} Ω^{J}; explicit praefatio sancti hieronimi praesbyteri Φ^{G}; explicit praefatio (p̄f P) sancti hieronimi (heronimi M) presbiteri (prbi P) in libro* ęzdrę (in ezra P) MP; explicit praefatio libri hesdrae hieronimi pbri Γ^{A}; explicit prologus QS; explicit prologus esdre W; finit prologus AΣ^{T}; finiuit feliciter prologus beati iheronimi prsbtri scriptus ad domnionem et rogatianum C; *sine subscr.* XΠ^{K}Θ^{H}KΩ^{SM}ɑgrec.

CAPITULA
SIVE TITULI AUT BREVES
LIBRI EZRAE

INDEX CODICUM

Series A

C Cavensis, Abb. 14. S. IX.
Σ^{T} (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. S. X.
B Burgensis, Seminarii. S. X.
L Legionensis, Cap. cathedr. 6. S. X.
Y Matritensis, Univ. Centr. 32. S. X.
E Parisinus lat. 11533. S. IX.
Θ^{A} Aniciensis, Capituli. S. IX.
Θ^{M} Parisinus lat. 9380. S. IX.
R Parisinus lat. 6. S. X.
F Vaticanus lat. 5729. S. XI.

Series B

K Parisinus lat. 26. S. XIII.
N Parisinus lat. 31. S. XIII.
S Parisinus lat. 11536. S. XIII.
Q Parisinus lat. 14232. S. XIII.
R Parisinus lat. 14233. S. XIII.

CAPITULA LIBRI EZRAE

1
SERIES *A*

Codd. CΣ^{T}BLYEΘ^{AM}RF

I. Quomodo Cyrus rex praecepit ut reverterentur Iudei ad terram suam et de vasis templi quae detulerunt revertentes principes populi id est Zorobabel Iesus et Neemia cum ceteris quos scriptura retexit per familias numero XL milia CCCLX exceptis servis et ancillis VII milia CCCXXXVII cantores CC cum iumentis numeratis.

II. De his quae obtulerunt principes in donis templi et de conventu populi in Hierusalem et aedificatione altaris et de holocaustis sollemnitatum et de latomis et cimentariis et de sacerdotibus et levitis et restauratione templi et obpugnatione gentium.

III. De epistola quam scripserunt alienigenae ad Artarxarse regem contra Iudeos et rescripto regis et prohibitione exaedificandi templi et de Aggeo et Zaccharia per prophetiam hortantibus ut aedificarent et de Cyri decreto repperto de Hierusalem aedificanda quod Darius confirmavit.

Codd. CΣ^{T}BLYEΘ^{AM}RF.

Incipit capitulatio libri hesdre (esdre Y)Σ^{T}Y; incipit capitulatio de libro hesdre (hesdrae feliciter C)CBL; incipit capitulacio eiusdem R; incipiunt capitula libri ezre F; incipiunt capitula eiusdem libri Θ^{A}; incipiunt capitula de libro ezrae E; incipiunt capitula Θ^{M}.

1. cirus Σ^{T} | rex + persarum RF | ∽ iudei reuerterentur R | ad] in R | et de — numeratis] 2. ubi egressi sunt iudei de captiuitate iubente cyro rege persarum per familias R | quae] quos CF | tulerunt BL | reuertentes *om.* Σ^{T} | ihesus CBF; ihs Σ^{T}LY; hiesus EΘ | ∽ et hiesus E | neemia] E*; nehemia CBL; neemias E^{2}; nehemias Θ^{M}F; + et Θ^{AM}*(*ut vid.*) | quos] quo L; quod E* | retexit] ueterum et F | trecentos EΘ^{M}F; trecentis C; trecenti Σ^{T}Y | LXX F; decem E | excepto L | milia] E*; milibus E^{2} | trecentis Σ^{T}BLY; trecentos Θ^{M}F | cantatores E; *praem.* 2 F | ducenti Σ^{T}LY; ducentos Θ^{M} | iumentis] eis F | 2. (3 RF) et (*I°*)—gentium *om.* R | in *om.* B | iherusalem CY; ihrslm Σ^{T} BLF; ihm Θ^{A} | latomis et *om.* E | 3. (4 RF) ad] et F | artarxarse = C; artarxarxe L; artarxerse Σ^{T}; artarxasxe B; artarxersē Y; artarxarxen Θ^{A}; artarxerxen ER^{2}; artaxarxen Θ^{M}; artarxexen R*; artaxersis F | rege BL; regi F | et (*I°*)—confirmauit *om.* R | rescr.] de rescripto Θ^{M}; descripto E; scribto L | **aedificandi Θ^{M}; et haedificandi F; ędificandi E | de aggeus L; aggeum F | Zaccharia = CB; Zaccaria Σ^{T}LY; Zacharia EΘ^{AM}; Zachariam F | per prophetiam] prophetam F; prophetas E*; prophetis E^{2} | coortantibus E^{2}; coartantibus E*; orantibus F | ciri Σ^{T}L | reppertos B; reppertor L | de *om.* E* | ihrslm Σ^{T}BLYF; ihu Θ^{A} | (a)edificando LΘ^{AM}*; aedificatione F.

Codd. CΣᵀBLYEΘᴬᴹRF

IIII. De holocaustis in pascha oblatis et de Hesdra destinato ex praecepto Artarxarsis cum muneribus in Hierusalem et de his qui ascenderunt cum eo de Perside et de holocaustis.

V. De separatione quam fecerunt inter coniugia ex alienigenis sumpta et oratione Hesdrae ad dominum.

VI. Verba Neemiae et † de † oratione ad dominum et quae obtinuerunt a rege et quomodo reaedificaverunt urbis muros.

VII. De Sanaballath Tobia Ammanitide et ceteris qui obpugnabant eos et de restitutione possessionum obpigneratarum et expensis Neemiae in victu cotidiano.

VIII. Item de Tobia et Sanaballath et epistola eorum quam insidiantes miserunt et de Samaiae pseudopropheta et ceteris qui insidiabantur Neemiae et recapitulatio de familiis quae ascenderant de Babylone numero quo supra et † supputatio † eorum quae contulerunt in vasis templi.

VIIII. De libro legis Moysi quem legit Hesdras coram populo et sollemnitate tabernaculorum et confessione levitarum in die ieiunii de Abraham et ceteris deinceps beneficiis Dei et quod ait tu iustus in omnibus quae venerunt super nos.

X. De sacerdotibus et levitis et populi depactione de observantia legis

---

Codd. CΣᵀBLYEΘᴬᴹRF.

4. (5 RF) de (2°) *om.* R | esdra YF; heszra Θᴬ; ezra ER | ex — holocaustis *om.* R | artarxarsis = CΘᴬ; artarxarxis B; artarxersis ΣᵀYEΘᴹ; artaxersis F; artarxis L | iherusalem C; ihrslm ΣᵀBLY; hm Θᴬ | eo + et EΘ | pręside E; p**side B* | 5. (6 RF; *om.* Y²) separationem L | inter + se BL | coniugia — dominum] iudeos qui duxerant uxores alienigenas R | coniurgia F | alienis E | sumptam Θᴬ; sumpta* Θᴹ; sūma E | esdr(a)e ΣᵀY; ezdrę F; ezrę E | ad dominum *om.* F | 6. (Y*; 1 Y²; 7 RF) uerba] *praem.* hec VII capitula que secuntur libri secundi sunt Y² (*in marg.*) | nehemi(a)e BLYRF | de *restituimus; om. omnes codd.* | orationem F; oratio EΘᴬᴹ | et quae] 8. quomodo R | obtinuerint Θ; obtinuerat E | ad regem F; rege Θᴬ | et *om.* E | quomodo *om.* R | reaedificauerint E*Θ; reaedificauerit E² | muris F | 7. (Y*; 2 Y²; 8 F; 9 R) sanaballat LYF; sanabalath ER | tobiam Σᵀ BLYE*(*ut uid.*)Θ; thobie R amanitide L; amanite E; amanitis ΘF; amantis R | c(a)eteri ΣᵀBLYΘᴬF | eos] iudeos R | et — cotidiano *om.* R | restitutione] restauratione F; *praem.* reditione et E | possessionem BL; passionum F | obpignoratarum F; hobpigneratorum C; oppidi generatorum E | et *om.* E; + de C | nehemi(a)e BLYF | in *om.* Θᴬᴹ* | uictu] uiatico E | cotidiano *om.* E | 8. (Y*; 3 Y²; 9 F; 10 R) de tobia — eorum (*I°*)] de eisdem de epistolis R | thobia B; tobiae Θᴬ; thobie F; abia E* | sanaballat ΣᵀYF; sanabalath E | epistolę F | quas R | et] *praem.* 11 R* | de *om.* F | samaiae = CΘᴬ; samahię L; samahie B; semaie Y; samaia Θᴹ; samalię F; samale Σᵀ; somnia E*; somnio E²; *om.* R | pseudoprophet(a)e BLEΘᴬF; pseudoprofete Σᵀ; pseudoprte Y | caeteros F | qui *om.* L | insidiebantur BLE; insidiabuntur C | nehemi(a)e BLYRF | et] 11 R²; 12 R* | capitulatio ΣᵀY | qui F | ascenderunt ΘRF | babilone ΣᵀBYRF; babylonae C | numero — templi *om.* R | et — contulerunt *om.* L | supputatio *restituimus*; su(p)putatione *omnes codd.* | 9. (Y*; 4 Y²; 10 F; 12 R) moisi YR | que F | esdras F; ezras ER; hesdra BL; esdra ΣᵀY; heszra Θᴬ | et (2°) — ieiunii *om.* R | de] *praem.* 11 F; *praem.* 13 R²; *praem.* 14 R*; + commemoracione R | habraham F; abraam LR | ceterorum R | deinceps] et R | beneficio R; benefitio F | et — nos *om.* R | quae — nos *om.* F | 10. (Y*; 5 Y²; 12 F; 15 R*; *om.* R²) de] *praem.* et R | populi depactione = BL; populi deprecatione EΘ; populi dispectione F; populi dileccione R; populi et depactione Y; populis et depactione Σᵀ; populis et deprecatione C | de] in R; *praem.* et E | ∿ legis obseruancia

Codd. CΣᵀBLYEΘᴬᴹRF

et de his qui habitaverunt in Hierusalem et de Phares et Beniamin genere et de sacerdotibus et levitis et cantoribus deservientibus templo qui per nomina recensiti sunt.

XI. De dedicatione muri Hierusalem et duobus choris divisis atque psallentibus et hostias immolantibus et de Ammanitis et Moabitis ne intrent templum usque in aeternum.

XII. De Neemia quomodo emundavit gazophilacia et vasa restituit et obiurgavit principes pro die sabbati et eos qui de alienigenis uxores duxerant.

Codd. CΣᵀBLYEΘᴬᴹRF.

R | legis + que uenerunt super nos F (*ex cap. praec.*) | et — sunt *om.* R | iherusalem C; ihrslm ΣᵀBLYF; hm Θᴬ | et *om.* F | de *om.* E | fares ΣᵀYΘᴬ | beniamin] *praem.* de B; + in E*ΘF | leuitis] *praem.* de F | cantatoribus Θᴬ*; + et EΘF | templi E | qui — sunt] recensiti sunt E*; recensitis E² | 11. (Y*; 6 Y²; 13 F; 16 R; *om.* Σᵀ) de *om.* Y | muris R | iherusalem C; ihrslm ΣᵀBLYF; hirlm R; ihm Θᴬ | et (*I°*) — aeternum *om.* R | hostiis E | ammonitis CBLΘᴬᴹ*(*ut vid.*)F | et (*ante* moabitis) + de F; *om.* EΘ | 12. (Y*; 7 Y²; 14 F; 17 R; *om.* Σᵀ) nehemia BLR | emendauit L; mundauit R | gazophilatia E; gazofilacia ΣᵀLYΘᴹ; gazofilatia F; gazophilachia B | et — duxerant *om.* R | uas Θᴬᴹ* | sabbato ΣᵀYΘᴹ | alienis B | duxerunt EΘᴬᴹ*F; + 18. Confessio nehemie R | expliciunt capitula de libro ezrae E; explicit capitulatio BLF; expliciunt capitula Θ; hic explicuerunt libri capitula post hec sequitur eiusdem hesdrae liber C; *sine* explicit ΣᵀYR.

2

SERIES *B*

Codd. KNSQR

(1). Cyrus in initio regni sui solvit captivitatem populi Dei redditisque vasis sanctis Ierosolimam illum ascendere ac templum reedificare precepit.

(2). Numerus eorum qui reversi sunt in Iudeam ducibus Zorobabel et Iosue simul et pecunie quam principes patrum ad instaurandum templum obtulere summa describitur.

(3). Congregantur populi in Ierusalem mense VII altari edificato faciunt scenophegiam ceterasque exinde sollempnitates Domini.

(4). Anno secundo adventus eorum fundatur domus Domini sed a populo terre ne perficiatur impeditur.

(5). Samarite scribunt epistolas accusationis regibus Persarum et

---

Codd. KNSQR. (*Haec series capitulorum ad commentarium S. Bedae in Ezram pertinet. Errores codicum nostrorum correximus numerosque capitulorum, in codd. nostris omissos, restituimus ex Bedae codice Casin. 41*).

Incipiunt capitula in libro esdre R; incipiunt capitula K; *sine* incipit NSQ.

1. syrus (*err. rubricat.*) KNR | in *om.* SQ | sui *om.* R | irlimam K; ieliam N | 3. congregentur KNR | ierlm R; irlm KNR | edificato] dedicato KN | cenophegiam K N | 4. proficiatur KN | impediatur K | 5. accusationes S; accusationibus K | regibus] rebus N.

Codd. KNSQR

edicto regalium litterarum prohibetur opus templi.

(6). Ad exhortationem Aggei et Zacharie prophetarum Zorobabel et Iosue templum Dei edificant et † Tatannai † dux trans flumen quid de his fieri debeat inquirit.

(7). Darius recensitis Cyri litteris templum reedificari precepit quod VI anno regni eius completur.

(8). Dedicant domum Domini filii transmigrationis et sollempnitatem pasche celebrant.

(9). Esdras sacerdos ascendit de Babilone habens honorificas regis Artaxersis litteras ad universos custodes arche publice trans flumen quibus et ipsum templum Domini glorificabat.

(10). Numerus eorum qui cum Esdra ascenderunt et auxilium sibi itineris a Domino ieiunando et orando impetraverunt.

(11). Esdras donaria regis et consiliatorum eius appendit principibus sacerdotum deferenda in Ierusalem qui illo venientes offerunt holocausta Domino.

(12). Idem audiens populum Israel uxoribus alienigenis esse pollutum assumit habitum plangentis ac veniam ut mereretur precatur a Domino.

(13). Orante et plorante Esdra populus et ipse ad penitentiam convertitur unanimoque consilio ab uxoribus separantur externis.

(14). Summa eorum qui uxores quas duxerant alienigenas eiecerunt.

(15). Neemias pincerna regis Artaxersis audita afflictione eorum qui erant in Ierusalem ieiunat orat et querit misericordiam a Domino.

(16). Idem accepta licentia et regis epistolis venit Ierusalem edificare civitatem a quo anno supputantur LXX ebdomade annorum quas predixit angelus Danieli et pertingunt usque ad tempus passionis Domini.

(17). Idem perveniens Ierusalem considerat nocte ruinam murorum et mane causam sui itineris aperiens cor et manus populi ad edificandum confortat.

(18). Murus turres et porte Ierusalem edificantur incipiente Eliasib sacerdote magno.

(19). Sanaballath et Tobias subsannant edificantes sed contempnuntur bella movent sed orationibus atque armis pelluntur.

Codd. KNSQR.

6. hortationem KN | dei edificant *om.* S | tatannai *restituimus cum cod. Casin. 41*; tananiai SQR; tannei KN; + et S | ∿ de his quid R | 7. syri SQ | reedificare SQR | 8. transmigrationum SQR | pasche] phase SQR | 9. babylone SQR | artaxensis K; artaxessis N | uniuersas Q* | 11. et + consilia et S | impendit KN; + et Q | ierlm NSQ; irlm KR | illo uenientes = *cod. Casin. 41*; illo ueniente KN; cum illo uenientes SQR | 12. merentur KN | 13. et ipse] eius KN; et spe S | unanimoque consilio = *cod. Casin. 41*; unanimique consilio SQR; unanimo KN | uxoribus + et N | externis] exterius SQ; exteritus N; exercitus K | 14. quas *om.* KN | 15. artaxerssis Q; arthaxersis R; artaxensis K; artaxesis N | ierlm SQ; irlm KNR | orat *om.* KN | 16. item KN | ierlm SQ; irlm KNR | domini] xpi R | 17. ierlm SQ; irlm R; *om.* KN | ∿ itineris sui SQR | 18. ierlm S; irlm KNR | elieasib SQ; elyachim R | magno] in agno KN | 19. tobyas Q; thobias NR | atque] et N.

Codd. KNSQR

(20). † Structores † armati omnes ac preparati ad pugnam sic edificationi murorum insistunt.

(21). Excitato in tumultum populo pro fame et penuria Neemias † adiurat † optimates ac magistratus ne usuras a fratribus exigant sed potius dent pro illis pecuniam.

(22). Idem per se quantum populo pietatis prestitit exponit.

(23). Sanaballath et socii eius Neemiam ab edificatione muri retrahere temptant conductis adversus eum etiam domesticis insidiis sed his deprehensis civitatis murum usque ad perfectum complevit.

(24). Facta civitate Ierusalem terrentur gentiles ac Neemias cantores recenset et portis custodes deputat.

(25). Idem ut dignos civitatis habitatores invenire possit relegit librum census eorum qui primi ascenderunt de Babilone in Iudeam.

(26). Mense VII congregatur populus in Ierusalem et legente Esdra legem Moysi intentis auribus audiunt.

(27). Faciunt sollempnitatem tabernaculorum legente eis Esdra legem Moysi id est Dei per dies.

(28). Peracta sollempnitate tabernaculorum denuo conveniunt ad confitèndum legendum atque orandum Dominum.

(29). Oratio sive confessio Esdre qua precatur Dominum meminisse pacti quod habuit cum patribus eorum.

(30). Principes una cum populo percutiunt fedus et scribunt ut † custodiant † omnia mandata Domini et adiuvent cerimonias domus eius.

(31). Principes de filiis Iuda et Beniamin et Levi habitaverunt in Ierusalem simul et decima pars reliquie plebis.

(32). Progenies Ihesu sacerdotis magni et qui temporibus illis principes fuerunt sacerdotum et levitarum exponitur.

(33). Dedicatur civitas Ierusalem in leticia sollempni et recensentur custodes super gazophilatia thesauri ad oblationes sanctorum.

(34). Separantur ab † Israel † omnes alienigene in gazophilatio domus Domini partes levitarum ac primicie sacerdotales reponuntur.

(35). Neemias reversus a Babilone in Ierusalem denuo mundat gazophilatia a vasis gentilium et refert ea ibi que † domum Domini † decebant.

Codd. KNSQR.

20. structores *restituimus cum cod. Casin. 41*; scrutatores *codd. omnes* | ac *om.* KN | sic] sicut K | 21. excitatio K*N | adiurat *restituimus cum cod. Casin. 41*; adiuuat K; adunat NSQR | ac] et N | usuris SQ | 22. per se quantum] persequantur SQR | 23. saliaballath N | ∼ etiam aduersus eum KN | murus S | 24. ierlm SQ; irlm KNR | cantores] creatores Q; scrutatores S | 25. librum *om.* KN | babylone QR | iudeam] irlm N | 26. ierlm Q; irlm KNR | intentis] nitentis KN | 27. diem K | 28. legendum] legem KN | 29. siue] sine Q | 30. princeps KN | custodiant *restituimus cum cod. Casin. 41*; *om. codd. omnes* | eius] domini R | 31. ierlm NSQ; irlm KR | 32. ihesu] ihu *codd. omnes* | ∼ magni sacerdotis SQR | sacerdotes K* | ∼ sac. fuerunt princ. K | 33. ierlm SQ; irlm KNR | 34. israel *restituimus cum cod. Casin. 41*; ierusalem Q; ierlm S; irlm KNR | 35. reuersus *om.* KN | babylone QR | ierlm S; irlm KNR | denuo] de numero SQ | gazophilatia + domus domini KN | domum domini *restituimus cum cod. Casin. 41*; dominum *codd. omnes.*

Codd. KNSQR

(36). Idem ne requies sabbati mercatu gentilium violetur sedulus insistit.

(37). Idem ab uxoribus alienigenis mundat Iudeos et constituit ordines sacerdotum et levitarum quemque in ministerio suo † dignus † qui in memoria Dei sui memoretur in bonum.

Codd. KNSQR.

36. mercatu] mereatur SQ; mercimonio R | 37. iudeos *om.* KN | dignus *restituimus, cf. cod. Casin. 41* (dignos); dignum *codd. omnes* | bonum · expliciunt capitula KQR; *sine* explicit NS.

EZRAS

INDEX CODICUM ET EDITIONUM

A (*Amiatinus*) Florentinus, Laurent. S. VII-VIII.
C (*Cavensis*) Cavensis, Abb. 14. S. IX.

Λ^{L} (*Legionensis*^{2}) Legionensis, S. Isidori. S. X.
X (*Complutensis*^{1}) Matritensis, Univ. Centr. 31. S. X.
Π^{K} (*Casinensis*) Vaticanus lat. 11978. S. XI-XII.
Σ^{T} (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. S. X.

M (*Maurdramni*) Ambianensis 10. S. VIII.
Φ^{R} (*Rorigonis*) Parisinus lat. 3. S. IX.
Φ^{G} (*Grandivallensis*) Londiniensis Add. 10546. S. IX.
Φ^{V} (*Vallicellianus*) Romanus, Bibl. Vallic. B. 6. S. IX.
Φ^{P} (*Paulinus*) Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. S. IX.

E (*Corbeiensis*) Parisinus lat. 11533. S. IX.
Θ^{H} (*Hubertianus*) Londiniensis Add. 24142. S. IX.
Θ^{A} (*Aniciensis*) Aniciensis, Capituli. S. IX.

P (*Ge. o.* seu *Sangermanense oblongum*) Parisinus lat. 11505. S. IX.
H (*S. Richarii* seu *Centulensis*) Parisinus lat. 93. S. IX.
N (*Ge. l.* seu *Sangermanense latum*) Parisinus lat. 11553. S. IX.
Q (*Bobiensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 26. Inf. S. IX-X.
L (*Lugdunensis*) Lugdunensis 430 (356). S. IX.
F (*Frisingensis*) Monacensis lat. 6225. S. IX in.
K (*Coloniensis*) Coloniensis, Capituli 43. S. VIII-IX.
S (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 14. S. IX.
W (*Weingartensis*) Stuttgartensis H. B. II. 35. S. VIII-IX.

Γ^{A} (*Abiascensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 53. Inf. S. X.
Ψ^{D} (*Bovin.*) Vaticanus lat. 10511. S. XII.

Ω^{S} (*Universitatis* seu *Sorbonicus*) Parisinus lat. 15467. a. 1270.
Ω^{J} (*Correctorium S. Iacobi*) Parisinus lat. 16720. S. XIII.
Ω^{M} (*Mazarinaeus*) Parisinus, Bibl. Mazar. 5. a. 1231.

𝔞 Editio princeps, 42 lin. dicta (Moguntiae?), a. 1452 (?).
𝔤 Editio Gobelini Laridii, Coloniae, a. 1530.
𝔯 Editio Roberti Stephani secunda, Parisiis, a. 1532.
𝔢 Editio Roberti Stephani quarta, Parisiis, a. 1540.
𝔣 Editio Theologorum Lovaniensium, Antverpiae, a. 1583.

ϑ *Codex Carafianus* (Vaticanus lat. 12959-12960), ubi lectionem Lovaniensium a. 1583 immutatam servat.

ιϑ *Codex Carafianus*, ubi lectionem Lovaniensium mutat.

ϛ Editio Sixti V Pont. Max., a. 1590.

ϲ Editio Clementis VIII Pont. Max., a. 1592.

Hug. Correctorium Hugonis a S. Caro, (ex cod. Vatic. Ottob. lat. 293, S. XIII-XIV).
Guill. Correctorium Guillelmi de Mara, (ex cod. Vatic. lat. 3466, S. XIII).
Iac. Correctorium Conventus S. Iacobi O. P., (ex cod. Paris. lat. 16720, S. XIII).

ΦΘΩ Consensus codicum Φ^{RGVP}, Θ^{HA}, Ω^{SJM}.

Defectus codicum in capite secundi apparatus pro unaquaque pagina notantur.

Libri qui rarius citantur, v. g. lectionaria, librique liturgici antiquiores, aperte, unusquisque loco suo, designantur.

In locis Patrum citatis, numeri capitulorum ad *Migne Patrologiam latinam* referuntur, vel, ubi auctorem suppetit, ad *Corpus scriptorum ecclesiasticorum latinorum*, Academiae Vindobonensis.

DE TRIPLICI NOTARUM APPARATU

Primus notarum apparatus de constituto archetypi textu rationem reddit, in omnibus locis ubi, ceteris variantibus, codices AC inter se non concordant.

Secundus apparatus ad historiam textus spectat et varias lectiones omnium codicum et editionum refert, exceptis mere orthographicis.

Tertius apparatus divisiones textus exhibet, maiores ex codicibus omnibus, minores vero ex ACQK.

DECLARATIO SIGNORUM

In textu:

† † loca designant ubi lectio mendosa archetypi ex coniectura vel iuxta lectionem codicum recentiorum corrigitur.

In primo vel secundo notarum apparatu:

= lectioni ipsius textus postponitur cui codicum universorum testimonium subnectitur (*apparatus plenior* seu *positivus*).

] lectionem ipsius testus designat de qua aliquid notatur vel cui refertur varia lectio alterius formae seu radicis.

**** numerum indicat litterarum erasarum vel quae legi nequeunt in codice.

† post sigla codicum, lectionem designat quae prima manu scripta in codice legebatur, priusquam *ipse scriptor* eam aliquo modo mutaret vel corrigeret.

* item post sigla codicum, lectioni postponitur quae in codice prima manu scripta fuerat, deinde vero ab *altero scriptore*, seu *secunda manu*, correcta fuit.

[1] item post sigla codicum, lectionem sequitur quam ipse scriptor propria manu corrigendo induxit.

[2] item post sigla codicum, lectionem designat ab altero scriptore, seu secunda manu, inductam.

[3] item post sigla codicum: lectio tertia manu inducta.

Nota bene: Ubicumque signum [1] vel [2] in notis non apparet, corrector † vel * lectionem codicis sui ad formam textus nostri reduxit.

⌒ inversa verba designat.

praem. praemissa verba praecedit.

+ additis verbis praeponitur.

om. omissa verba sequitur.

⟦ ⟧ post longiorem variam lectionem pluribus codicibus communem, singulorum codicum varias lectiones includunt.

¶ notis praeponitur quae ex *Correctoriis* vel ex codicum marginibus desumuntur.

In tertio apparatu:

¶ § ⟨ divisiones textus designant: maiores, medias, minores.

INCIPIT LIBER EZRAE

I. [1] In anno primo Cyri regis Persarum
ut conpleretur verbum Domini ex ore Hieremiae
suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum
et transduxit vocem in universo regno suo etiam per scripturam dicens
[2] haec dicit Cyrus rex Persarum
omnia regna terrae dedit mihi Dominus Deus caeli
et ipse praecepit mihi ut aedificarem ei domum in Hierusalem quae est in Iudaea
[3] quis est in vobis de universo populo eius
sit Deus illius cum ipso

I. 1. conpleretur CΛ^{L}M; impleretur A.

Deest L.

Tit. Incipit liber ezrae (ezre Π^{K}Ψ^{D}, eszrae Q, ezdrae Φ^{P}, esdrae Γ^{A}, esdre X, hesdrae Σ^{T}Θ^{A}FK, hesdre E) XΠ^{K}Σ^{T}M^{2}(ę *in ras.*)ΦEΘ^{A}QFKΓ^{A}Ψ^{D}; in nomine dei summi incipit liber ezrae P; incipit liber ezrae siue neemiae A; incipit liber esdre prophete Ω^{J}; incipit ezra propn Θ^{H}; incipit ezra N (*ante praefationem*); incipit ezras cyrus zorobabel iosue N (*post praefationem*); post haec sequitur eiusdem hesdrae liber C; incipit textus eiusdem SW; incipit liber ezdre primus Λ^{L}; incipit primus liber esdre 𝔞; liber ezrae (esdre Ω^{S}) primus Ω^{S}𝔤; esdras liber I H (*manu recent. in spat. vac. rel.*); esdrae liber primus 𝔯𝔢𝔩𝔳; liber primus esdrae 𝔰𝔠; sine titulo Ω^{M}.

I. 1. ∾ primo anno M | ciri Σ^{T}Ψ^{D} | persarum] *praem.* **** Σ^{T}; + et W | ut] *in ras.* S^{2}; cum W* | conpleretur] P^{2}(cō *in ras.*)K*W*; impleretur AΦK^{2}S^{2}(im *in ras.*)W^{2}Ψ^{D} | domini *om.* X *cum pauc. codd. graec.* | ex] ab M | hieremiae] Γ^{A2}(hi *in ras.*); hieremie Π^{K}; iheremiae C; iheremie XΣ^{T}; ieremiae 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; ieremie Ω𝔞; + prophetae Σ^{T}(-fete)Q *cum aliq. codd. graec.* | excitauit M | ciri Σ^{T}Ψ^{D} | persarum et transd(uxit)] *in ras.* W^{1} | transd. — scripturam] praecepit per totum regnum suum ex scripto suo Λ^{L}MH ⟦ex] sed et M⟧ | in *om.* 𝔞 | uniuerso] omni Ω𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 | suo + *** P | per scripturas FK*; perscrutari Ω^{M}† | dicens *om.* Ω^{S}.

2. dixit 𝔯 | cirus Σ^{T}Ψ^{D} | rex *om.* H* Ψ^{D} | dominus *om.* Q *cum cod. graeco* B | ∾ deus dominus A* | caeli *om.* Q; + et terre Ω^{SM} | ei *om.* W†Ψ^{D} | hierussalem E*; iherusalem C𝔞; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}; ierusalem Ω^{J}𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; ierlm Ψ^{D}Ω^{SM}; ięrlm Π^{K} | quae] qui K* | iudea CΠ^{K}Σ^{T}MΘ^{H}NΓ^{A}Ω𝔞; iuda XΨ^{D} *cum hebr. et cod. graeco* B; + *ras. circa 16 litt.* N.

3. quis — quae est] *in ras.* Φ^{V2} | qui C | est *om.* Ω^{M} | in] ex Λ^{L}MH; *om.* A | de] E*; e E^{2} | deus] P*; dominus deus ΘP^{2}, *cf. II Par.* 36, 23; dominus 𝔞𝔢. ¶ hebr. ant. « deus » *Iac.* | ipso] illo F; eo Ω𝔞 | ascendit W*; + in Π^{K}EK*

I. 1. ¶ in I C; *Div. sine num.* Π^{K}Ψ^{D} | ⟨ut A | ⟨suscitavit AK | ⟨et A | 2. § haec A; ⟨haec QK | ⟨omnia ACQK | ⟨et AK | 3. ⟨quis AQK | ⟨sit A.

ascendat Hierusalem quae est in Iudaea
et aedificet domum Domini Dei Israhel
ipse est Deus qui est in Hierusalem
4 et omnes reliqui in cunctis locis ubicumque habitant
adiuvent eum viri de loco suo
argento et auro et substantia et pecoribus
excepto quod voluntarie offerunt templo Dei quod est in Hierusalem
5 et surrexerunt principes patrum de Iuda et Beniamin
et sacerdotes et levitae
omnis cuius suscitavit Deus spiritum
ut ascenderent ad aedificandum templum Domini quod erat in Hierusalem
6 universique qui erant in circuitu
adiuverunt manus eorum
in vasis argenteis et aureis
in substantia in iumentis in supellectili

---

4. uiri AΛ^L^M; uir C | 5. iuda Λ^L^M *cum plerisque codd. et ipso archetypo, ut vid.*; iudaea A; iudea C | et beniamin AΛ^L^M; de beniamin C | 6. in iumentis CΛ^L^ et iumentis A.

Desunt LM (*partim a v.* 6, iumentis, *fol. lac.*).

WΩ^SM^ɑrelvʒc | hierussalem E*; iherusalem Cɑ; ihrslm Λ^L^XΣ^T^; ierusalem Ωʲgrelvʒc; ierlm Ψ^D^Ω^SM^; ięrlm Π^K^ | quae — hierusalem *om.* Σ^T^ *cum cod. graec.* B iudea CΛ^L^XΠ^K^EΘ^H^WΓ^A^Ψ^D^Ωɑ; iudea* M | et] ut Λ^L^H | aedificat M | domini *om.* ɑ *cum plerisq. codd. graec.* | ∾ dei domini Ω^M^*. ¶ hebr. et ant. habent « domini dei » *Guill.* | israhl M; srahel C; srhl X; israel Ωʲgrelvʒc; isrl Φ^RGV^PHNFKSΓ^A^Ψ^D^Ω^SM^; srl Λ^L^ | est] *praem.* enim S; + ęnim C | deus *om.* W* | hierussalem E*; hierl F; ihrslm CΛ^L^X; ihrlm ɑ; ierusalem Ωʲgrelvʒc; ierlm Ψ^D^Ω^SM^; ięrlm Π^K^.

4. omnis S* | uir CXΣ^T^ΘNQΓ^A^Ω^M^g; **** P; *om.* F. ¶ hebr. ant. « uiri » *Iac.* | suo + in Φ^P^; + et Π^K^Φ^RGV^S*WΨ^D^; + *** EP | substantiae A | quod] quae M² (ae *ex* e) | uoluntarie* P²(e *in ras.*); uolu(n)tariae ACΛ^L^Π^K^MΦ^RGP^E*Θ^H^QFSWΓ^A^Ψ^D^ | offerent Φ^G²^; offerrent Φ^G*^; + in Π^K^ | dei] domini Σ^T^ | quod] quae M* | hierussalem E*; hierl F; iherusalem C; ihrslmΛ^L^XΣ^T^; ihrlm ɑ; ierusalem grelvʒc; ierlm Ψ^D^Ω; ięrlm Π^K^.

5. patrum] pa***rum M*; pagorum M² | de *om.* M | iudea CΣ^T^; iudaea A | et] de CΣ^T^; et de Θ | ben-iamin elv; ben*iamin W | et (*3°*) *om.* X | omnes M* E*ΘPFK*Γ^A^; *praem.* et SWΩ^SM^relvʒc. ¶ hebr. ant. « leuite omnis » *Iac.* | deus] dominus Λ^L^Q *cum aliq. codd. graec.* | ∾ deus suscitauit EΘ^A^relʒc | ascenderent] S*; ascenderet Λ^L^XHNQS²ɑgrel. ¶ ant. « ascenderent » uidelicet omnes de quibus sermo factus est *Guill.* | ad *om.* E* | aedif.] dedicandum Ψ^D^ | erat] est MFK* | hierussalem E*; hierl F; iherusalem C; ihrslm Λ^L^XΣ^T^; ihrlm ɑ; ierusalem grelvʒc; ierlm Ψ^D^Ω; ięrlm Π^K^.

6. adiuuerunt] W*; adiuuarunt S*; adiuuauerunt W² | ∾ aureis et argenteis E | in subst.] et substantia M; et substantiam Θ^H^ | in (*ante* iument.)] K*; et AΦEΘ^A^K²SWΓ^A^Ψ^D^ɑgrelvʒc. ¶ uel « et » *Iac.* | supellectile K* | ∾ in supellectili in iumentis Ω^SM^. ¶ ordo sec. hebr. et ant. « et

---

⟨ascendat AK | ⟨et A | ⟨ipse AQK | 4. ⟨et AK | ⟨adiuvent A | ⟨argento AK | ⟨excepto AK | 5. ⟨et surrexerunt ACQK | ⟨et sacerdotes A | ⟨omnis A | ⟨ut A | 6. ⟨universique AQK | ⟨adiuverunt A | ⟨in vasis AK | ⟨in substantia A.

exceptis his quae sponte obtulerunt
7 rex quoque Cyrus protulit vasa templi Domini quae tulerat Nabuchodonosor de Hierusalem
et posuerat ea in templo dei sui
8 protulit autem ea Cyrus rex Persarum
per manum Mitridatis filii Gazabar
et adnumeravit ea Sasabassar principi Iudae
9 et hic est numerus eorum
fialae aureae triginta
fialae argenteae mille
cultri viginti novem
scyphi aurei triginta
10 scyphi argentei secundi quadringenti decem
vasa alia mille
11 omnia vasa aurea et argentea quinque milia quadringenta
universa tulit Sasabassar
cum his qui ascendebant de transmigratione Babylonis in Hierusalem

---

6. obtulerunt C(hob.)Λ^{L}; adtulerunt A.

Desunt LM (*partim usque ad v.* 9, nouem, *fol. lac.*).

iumentis et in suppellectili » *Guill.* | hiis $\Omega^{SJ}\mathfrak{a}$; *om.* M | adtulerunt A; **tulerunt P*; o(b)tulerant $X\Pi^{K}\Phi\Theta^{H}NQFK\Psi^{D}\Omega\mathfrak{a}\mathfrak{g}\mathfrak{r}$ $\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; a(d)tulerant $\Theta^{A}P^{2}S^{*}W$.

7. quoque] uero Ω^{S} | cirus $\Sigma^{T}\Psi^{D}$ | protulerat $\mathfrak{a}$ | domini *om.* Σ^{T} *cum cod. graec.* B | tulerat] P^{2}(*in ras. brev. spat.*) K*; tulit $\Phi K^{2}SW\Psi^{D}\Omega^{J}$ | nabucodonosor Σ^{T}; nabugodonosor $E\Omega^{M}$; nabuquodonosor X; nabochodonosor $\Phi^{P}S\Gamma^{A}$; nabocodonosor M; nabuchonosor W; nabuchod̄ Ω^{S} | hierussalem E*; hierl FK; iherusalem C$\mathfrak{a}$; ihrslm $\Lambda^{L}X\Sigma^{T}$; ierusalem $\Omega^{M}\mathfrak{g}\mathfrak{r}$ $\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; ierlm $\Psi^{D}\Omega^{SJ}$; ie̜rlm Π^{K} | ea *om.* Ω^{M} | dei] diei Φ^{V}.

8. autem ea] *** P* | ea *om.* $\Pi^{K}\Phi^{RGV}$ $K^{2}SW$ | cirus $\Sigma^{T}\Psi^{D}$ | mithridatis $A\Theta N\mathfrak{g}\mathfrak{e}\mathfrak{l}$ $\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; mitridathis K*; mithridathis $\mathfrak{r}$; mittridatis Ψ^{D}; mitriadis Ω^{M}; [...]tridatis M | fili CX | gazabar] Γ^{A}*; gazabat Ω^{S}; gazaber X; gaizabar Γ^{A2}; gabazar Π^{K}; gazagar P* | annumerauerit $\mathfrak{a}$ | eas C(e̜as) E* | sasabassar] K^{2}; sassabasar $\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; sasabasar $\Pi^{K}\Phi^{GVP}E\Theta PK^{*3}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega\mathfrak{a}\mathfrak{g}$; asabassar C; assabassar W. ¶ aliud sasabar W | principe $\Lambda^{L}M^{*}$; principem Φ^{G}; principis Ω^{S*} | iudae] M*E*; iuda $\Lambda^{L}XM^{2}$ $E^{2}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$.

9. est *om.* Ω^{M} *cum LXX* | fialae argenteae] argenteae e*** E | nouem] et octo Φ^{P}; VIII Ω^{M} | aurei] aureae M*.

10. secundi *om.* Ω^{S} | quadringenti] CCC W*; + et Φ^{P} | decem *om.* PS* | alia] aurea $\Theta^{A}P^{2}$(in ras.).

11. omnia] *praem.* et E*(*ut vid.*)Θ^{A} P | quadringenti ΦK^{2}; quadringinta K*; quadraginta E*; *praem.* et Ω^{SJ} | sasabassar] $K^{*}W^{2}$; sassabasar $\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; sasabasar $A\Pi^{K}M^{1}\Phi^{GV2P}E^{2}\Theta PK^{2}W^{*}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{JM}\mathfrak{a}\mathfrak{g}$; asabasar C; sabasar E*; sasabar $M^{\dagger}\Phi^{V*}W^{3}$ | ascendebant] P^{2}(b *in ras.*); ascenderant $\Lambda^{L}HFK^{*}$ | de transmigrationem F; de transmigrationis Γ^{A} | babilonis $\Lambda^{L}X\Pi^{K}\Sigma^{T}$ $\Theta^{H}PK^{*}SW^{2}\Omega^{M}\mathfrak{a}$; babillonis W* | hierussalem E*; hierul K; hierl F; iherusalem C$\mathfrak{a}$; ihrslm $\Lambda^{L}X\Sigma^{T}$; ierusalem $\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; ierlm $\Psi^{D}\Omega$; ie̜rlm Π^{K}.

⟨exceptis AK | 7. § rex A; ⟨rex CQK | ⟨et A | 8. ⟨protulit AQK | ⟨per A | ⟨et A | 9. ⟨et ACQK | ⟨fialae aureae ACQK | ⟨fialae argenteae AQK | ⟨cultri ACQK | ⟨scyphi ACQK | 10. ⟨scyphi ACQK | ⟨vasa ACQK | 11. ⟨omnia ACQK | ⟨universa AQK | ⟨cum A.

II. [1] hii sunt autem filii provinciae
qui ascenderunt de captiuitate
quam transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis in Babylonem
et reversi sunt in Hierusalem et Iudam unusquisque in civitatem suam
[2] qui venerunt cum Zorobabel
Hiesua Neemia Saraia
Rahelaia Mardochai Belsan
Mesphar
Beguai Reum Baana
numerus virorum populi Israhel
[3] filii Pharos duo milia centum
septuaginta duo
[4] filii Sephetia trecenti septuaginta
duo
[5] filii Area septingenti septuaginta
quinque

II. 1. iudam CM*; iuda A; iudeam $\Lambda^{L}M^{2}$ | 5. septuaginta Λ^{L} *cum plerisque codd.*; quinquaginta C; L M; uiginti A.

Desunt LM (*partim a v.* 2, zorobabel, *fol. lac.*).

II. 1. autem] *in ras. lat. spat.* P^{2}; *om.* M | filie Λ^{L}*(-ę)X; *praem.* uiri Ω^{J} | $\sim$ prouinciae filii Ω^{S}grɛlʊgc | de captiuitatem Λ^{L}* | quam] quos M^{2}(*in ras.*) transtulerat] K*; transtulerit K^{2}; transtulit $\Pi^{K}\Phi EP$*SW$\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | nabucodonosor Σ^{T}; nabugodonosor EΩ^{M}; nabuquodonosor X; nabochodonosor Φ^{P}; nabocodonosor M; nabuchoð Ω^{S} | babilonis Λ^{L}X Σ^{T}EK$S^{2}W^{2}\Omega^{M}$ą; babillonis S*W* | babilonem Λ^{L}XΣ^{T}M$\Theta^{H}S^{2}W^{2}\Omega^{M}$ą; babillonem S*W*; babylone P; babyloniam Θ^{A} | in (*2°*) *om.* M^{2} | hierussalem E*; hierusal F; hierl K; iherusalem Cą; ihrslm Λ^{L}X Σ^{T}; ierusalem Ω^{J}grɛlʊgc; ierlm $\Psi^{D}\Omega^{SM}$g; ięrlm Π^{K} | iudam] M*K*S*; iuda AΦK^{2} WΨ^{D}g; iudeam $\Lambda^{L}M^{2}S^{2}\Omega^{SM}$ą; iudaeam ɾe.

2. zorobahel Λ^{L}; + et ą | ihesua C Xą; iesua PΩ^{SM}grɛlʊg*(*calamo corr.*); hiesue E; hiesuę W; iosue g^{2}c; iesu Σ^{T} | neęmia C; nehemia grɛlʊgc; neemias F K | saraya Ω^{S}; saruia A; saria W | rahelaya ą; raelaia Θ^{H}; raelatha C; relaia XP^{2}(*in ras. lat. spat.*); relata Σ^{T}; rela E | mardochai] Γ^{A}*; mardochay ą; mardocai FK; mardoccai Γ^{A2}; mardocei Σ^{T}; madochai Π^{K}; mardochaia $\Theta^{A}P\Omega^{M}$; mardocha Ω^{S} | belsam PΨ^{D}; belzā Ω^{J}; belran Φ. ¶ uel « beliam » *Iac.* | mesfar X Ω^{M}; masphar $\Theta^{H}\Gamma^{A}$; mesfat Ω^{S}; m**phar P | beguay CX; beguhai PΩ^{J}; belguai Ω^{M}; belgai Ω^{S} | rehum grɛlʊgc | bana M* P*W*; baiana Ω^{S}; benaia Ω^{M} | numerus + et W* | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{JM}grɛlʊgc; isrl AΦ^{RV}PHFKSWΨ^{D} Ω^{SQ}ą; srl Λ^{L}; irl N.

3. faros X$\Sigma^{T}\Theta^{H}$; phares $\Phi^{P}\Gamma^{A}\Omega^{SM}$ą; paros W* | sept. duo] Λ^{L}*; sextuaginta duos Σ^{T}; LXXV Ω^{S}; LXXXII Λ^{L2}; + filii arethi DCCLXXV filii gersephacia CCCLXXII (CCCLXXV Ω^{S}) Ω^{SM} (*ex vers.* 5 *et* 4). ¶ duo uersus qui sequuntur uacant « filii, scilicet artethi... CCLXXII » *Hug.*

4. *vers.* 4 *et* 5 *intervertunt* Φ. ¶ in hoc ordine (*scil. textus nostri*) concordant hebr. et grecus *Guill.* | sephetia] *in ras.* P^{2}; sephezia Ω; sephatia Fgrɛlʊgc; saphatia ą; saphatie Π^{K}; iesesphetia Φ^{RG}; iesses phetia Φ^{V}; iesses phezia Φ^{P} | trecenti] *in ras.* P^{2}; CCCC M | duo] v Ω^{S}.

5. area*** P^{2} *in ras.*; areas N | septuag.] L M; quinquaginta CΣ^{T}; uiginti A | quinque] VI Λ^{L}; + filii sesphetia CCCLXXII Ψ^{D}(*ex vers.* 4).

II. 1. ¶ hii II. $\Phi^{P}\Omega$; *Div. sine num.* Π^{K}; § hii A; ⟨hii CQK | ⟨qui A | ⟨et reversi A | 2. ⟨qui A | ⟨hiesua CQK | ⟨rahelaia A | ⟨belsan C | ⟨beguai A | § numerus A; ⟨numerus CQK | 3. ⟨filii ACQK | 4. ⟨filii ACQK | 5. ⟨filii ACQK.

6 filii Phaeth Moab filiorum Iosue Ioab duo milia octingenti duodecim
7 filii Helam mille ducenti quinquaginta quattuor
8 filii Zeththua nongenti quadraginta quinque
9 filii Zacchai septingenti sexaginta
10 filii Bani sescenti quadraginta duo
11 filii Bebai sescenti viginti tres
12 filii Azgad mille ducenti viginti duo
13 filii Adonicam sescenti sexaginta sex
14 filii Beguai duo milia quinquaginta sex
15 filii Adin quadringenti quinquaginta quattuor
16 filii Ater qui erant ex Hiezechia nonaginta octo
17 filii Besai trecenti viginti tres

---

6. phaeth] pheth C; phet Λ^{L}; phaethi A | DCCC $C\Lambda^{L}$; DCCCC A | 7. ducenti $A\Lambda^{L}$; septingenti C | 11. sexcenti C; DC $\Lambda^{L}M$; DCC A.

Desunt LM (*partim usque ad v.* 14, filii, *fol. lac.*).

6. phahath-moab ɾelƀ | phaeth = N; phaet $\Theta^{A}\Omega^{SM}$; phahath ƹc; pheth $CQ\Omega^{J}$ ɡ; phet $\Lambda^{L}\Pi^{K}\Sigma^{T}\Phi E\Theta^{H}PHFK\Gamma^{A}\Psi^{D}q$; feth X; phaethi A; pheti W; bet S. ¶ hebr. « pheth » *Iac.* | iosuę $\Lambda^{L}\Pi^{K}E\Theta^{H}FKSW\Gamma^{A}$ Ψ^{D}; ihosue C | ioab] moab Λ^{L}; et ioab Ω^{M}; et iosue Ω^{S}; *om.* Σ^{T} | octingenti] nongenti $\Phi^{RQP}S\Omega^{J}$; DCCCC $A\Phi^{V}P^{*}FK\Psi^{D}$; + et S. ¶ de numero octingentorum concordant hebr. et grecus *Guill.* | duodecim] decem et septem Π^{K}.

7. elam $\Lambda^{L}\Sigma^{T}M\Theta^{A}Q\Gamma^{A}$; aelam Xɾeſ ƀƹc | mille duc.] CCCC W | milia Ψ^{D}; $\bar{\text{II}}$ FK* | CC*** P; septingenti C; DCC Σ quattuor] III A.

8. fili Q | zetthua $\Theta^{A}P^{2}H\Gamma^{A}\Psi^{D}$; zethtua Φ^{P}; settua X; zethua $\Lambda^{L}\Pi^{K}$ɑɡɾelƀƹc; ze**thua P*; zetua E; zephua C; zefua Σ^{T}; zechua Ω^{J}; thetthua Φ^{V}; zeththa N*; zethna Ω^{S}; zacuba Ω^{M}; [...]etthua M^{1} (-tha $M^{\dagger}$) | nongenti] octingenti Π^{K} | quadrag.] LX E | quinque] quattuor Φ^{R}.

9. zacchay C; zaccai FK; zaccay X; zachai $\Pi^{K}\Phi^{R}\Theta^{A}PQW\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$ɑɡelƀƹc; zahai Ω^{J}; zaai E | sexag.] septuaginta Φ^{P}.

10. bani] M*; banni Ψ^{D}; banani M^{2} | sescenti] DCC Ω^{S} | quadr. duo] XIII Ω^{M}.

11. *tot. vers. om.* Ω^{M} | bebay CX; bebbai Ψ^{D}; babai SW | sescenti] DCC $A\Omega^{S}$.

12. azgat XE; azgath P^{2}(g *in ras.*) FK; azcad SW; azchad $\Phi\Psi^{D}$; aggad C; aggath Σ^{T}; agad Ω^{S}; azad Θ; azat Γ^{A} | mille ducenti] mille D A; CCCC W | duo] III M^{2} *in ras.*; V H*.

13. *vers.* 13 *et* 14 *intervertunt* Λ^{L} MH | adonicham $C\Phi^{V}EP$; adonica F; adomeam Ω^{M} | sexag.] XL M; LXX Λ^{L*} Ψ^{D} | sex] V Σ^{T}.

14. beguay X; begguay C; beguat $M^{*}E^{*}\Theta^{A}$ | duo milia] CC Ω^{M} | quinquag.] LX X | sex] VII Θ^{A*}; V X.

15. hadin $\Phi^{VP}NQSW\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{J}$; badin Φ^{G} | CCLIIII Λ^{L}; CCCLVIII Θ; CC**VIII*** P^{2} (VIII *in ras.*).

16. fili M* | ather $\Pi^{K}\Omega^{M}$ɑſƀƹc; acher M*; ęter X; ether Ω^{S}; iater Γ^{A}; iazer Θ P^{2}(iaz *in ras.*); gadier M^{2} | hiezecia AN; iezechia Π^{K}; iezecia ɡ; ezechia $CME\Theta^{A}$ $P\Omega^{SM}$ɑɾelƀƹc; ezecia $X\Sigma^{T}$ | nonag.] XX Ω^{S}; LXXX FK; centum nonaginta M; DCCC Ω^{M}. ¶ at DCCCC S | octo] *in ras.* Π^{K2}; VIIII $\Theta^{A}P^{2}$(*in ras.*)FK*; VII Ω^{M}; IIII W; quattuor S*.

17. fili M* | besay CX; hesai H | uiginti] XXX Φ^{P} | tres] quattuor Π^{K}; VI W; sex S*; *om.* N*.

---

6. ⟨filii ACQK | 7. ⟨filii ACQK | 8. ⟨filii ACQK | 9. ⟨filii ACQK | 10. ⟨filii ACQK | 11. ⟨filii ACQK | 12. ⟨filii ACQK | 13. ⟨filii ACQK | 14. ⟨filii ACQK | 15. ⟨filii AC QK | 16. ⟨filii ACQK | 17. ⟨filii ACQK.

18 filii Iora centum duodecim
19 filii Asom ducenti viginti tres
20 filii Gebbar nonaginta quinque
21 filii Bethleem centum viginti tres
22 viri Netupha quinquaginta sex
23 viri Anathoth centum viginti octo
24 filii Azmaveth quadraginta duo
25 filii Cariathiarim Caephira et Beroth septingenti quadraginta tres
26 filii Arama et Gaba sescenti viginti unus
27 viri Machmas centum viginti duo
28 viri Bethel et Gai ducenti viginti tres
29 filii Nebo quinquaginta duo

---

26. arama Λ^{L}M *cum pluribus codd. et archetypo, ut vid.*; rama AC | unus] I A Λ^{L}; hunum C; II M.

Deest L.

18. yora X; ihora C; iorā Ω^{M}; ioran QΩ^{S}.

19. hasom g; ason Π^{K}PHΨ^{D}; asem ɑ; hasum rɛlʋgc; asoni Ω^{S} | tres] VI A.

20. filii — 21. tres *om.* N*Ω^{M} | gebar MΩ^{S}; zebbar Θ^{A}P^{2}(zeb *in ras.*); zebar E; zabbar Θ^{H}; gebchar Ψ^{D}; ieggar Φ^{R2}(i *corr.*); gebbas Γ^{A} | nonag.] XL M^{2} Θ^{H}; LX FK*; LXX M*; CX E; nongenti ɑe.

21. *tot. vers. om.* N*Ω^{M} | bethleɛ̄ Π^{K}; bethlehem $\Psi^{D}\Omega^{M}$glʋgc; beth-lehem re; betleem N^{2}; bethlem AM; betlem E centum] CC M | uiginti tres] XII X.

22. uiri] filii H | netupha quinq. sex] nethophalin Ω^{M} | netupha] N*; nethupha Σ^{T}ɑ; nethufa XFK*; neptupha Λ^{L}HN^{2}; nepthupha Π^{K}; nethopha Ω^{J}; netuapha Γ^{A}; nepthua Q; neptua E; nethaba Θ^{H}; nethabal P^{2}(thabal *in ras.*); nepthe KΨ^{D}; nepthae ΦSW | quinquag. sex *om.* Ω^{M} | sex] tres C; IIII Σ^{T}; VIII M; *om.* N*.

23. anatoth Λ^{L}X$\Pi^{K}\Phi^{P}$P$\Psi^{D}\Omega^{S}$; anathot Φ^{V}EΘQFɑ; anatoht K; annatoth Σ^{T}.

24. fili M* | azmaueth] P*; azmaueht K; azamueth M; azimaueth XΘP^{2}N^{2} Γ^{A}; amaueth N*; azmaneth Ω^{S}; azamanehl E.

25. cariathiarim] Ω^{J}*; cariath-iarim rɛlʋ; cariatiarim H; chariathiaim Ω^{M}; cariatharim AXE*ΘFK*Γ^{A}; cariatarī Ω^{J2}; carithiarim M*; cariathari Φ^{RGP}P*K^{2}; chariathari Φ^{V} | cephira $\Pi^{K}\Sigma^{T}\Phi^{R}E^{2}\Theta$P^{2}Q Γ^{A}ɑgrɛlʋgc; cephyra Ψ^{D}; cɛfira FK*; chephira N; chephi*ra P*; ceuira X; caepira M*; cetphira E*; caephiara ASW; cephiara $\Phi^{VP}\Omega^{J}$; cɛfiara K^{2}; chephiara Φ^{G}; cephyar Ω^{S}; zephra Ω^{M} | et] e A* | beroht K; berot Λ^{L}; berod Φ^{P}; boroth W; beeroth Ω^{J}; bechoth Ω^{S}; bechor Ω^{M} | septing.] DC H. ¶ at sexcenti S | tres] II Θ^{H}; IIII Ψ^{D}.

26. *rama K; rama AC$\Pi^{K}\Sigma^{T}\Phi$ESW $\Psi^{D}\Omega^{J}$ɑrɛlʋgc *cum fere omn. codd. graec.*; **ma P | gaba] S*; gabaa QS^{2}ɑgrɛlʋgc; gama M; cama Θ^{H}; chama P^{2} *in ras.* | sescenti] D Θ^{H} | unus] unum C(hun.)Φ^{G} N; II M; *om.* W*.

27. mach*mas M; macmas Σ^{T}EPF K; magmas Λ^{L}XHΩ^{S}; machimas AΓ^{A}.

28. uiri — 29. duo *om.* N* | bethel et gai] bet et betgai E* | beth-el rɛlʋ; betel X; bethhel S; bethleɛ̄ K* | gay X; cai S*W; chai ɑ; hai $\Pi^{K}\Phi^{P2}$(h *in ras.*)g rɛlʋgc; ai S^{2}; ay CΣ^{T} | ducenti] XC M*; DCC E | tres] II Θ^{H}; IIII $\Lambda^{L}\Omega^{M}$.

29. *tot. vers. om.* N* | nebon Π^{K}; inebo M* | quinquag.] XL Σ^{T}; quingenti Q | duo] III P*.

---

18. ⟨filii ACQK | 19. ⟨filii ACQK | 20. ⟨filii ACQK | 21. ⟨filii ACQK | 22. ⟨viri ACQK | 23. ⟨viri ACQK | 24. ⟨filii ACQK | 25. ⟨filii ACQK | 26. ⟨filii ACQK | 27. ⟨viri ACQK | 28. ⟨viri ACQK | 29. ⟨filii ACQK.

30 filii Megbis centum quinquaginta sex
31 filii Helam alterius mille ducenti quinquaginta quattuor
32 filii Arim trecenti viginti
33 filii Lod Adid et Ono septingenti viginti quinque
34 filii Hiericho trecenti quadraginta quinque
35 filii Sennaa tria milia sescenti triginta
36 sacerdotes
filii Idaia in domo Hiesue nongenti septuaginta tres
37 filii Emmer mille quinquaginta duo
38 filii Phessur mille ducenti quadraginta septem
39 filii Arim mille decem et septem
40 levitae
filii Hiesue et Cedmihel filiorum Odevia septuaginta quattuor

---

31. IIII CΛ^{L}M^{2}; III AM* | 33. adid CΛ^{L}M*; adin AM^{2} | 35. DC AΛ^{L}M; nongenti C | 36. sacerdotes AC^{2}Λ^{L}M; *om.* C* | 40. leuitae AC^{2}Λ^{L}M; *om.* C* | odeuia Λ^{L}M*; hodeuia C; odeia M^{2}; obdeuiae A*; odeuiae A^{2}.

Deest L.

30. fili Φ^{RG} | mecbis ME; mecuis ΘP; megis Ω^{SM} | quinquag.] sexaginta Φ^{R}Γ^{A}.

31. fili X†M* | elam CXΣ^{T}Θ^{A}; aelam ɾɛlꝺgc; mehelam Ω^{M} | mille ducenti] CCCC W | duc. quinquag.] CCC Λ^{L}* | quattuor] III AM*.

32. *arim P; harim gɾɛlꝺgc; arin N; iarim EΩ^{SM} | trecenti] ducenti Γ^{A}; CC Λ^{L}Θ | uiginti + tres Φ^{G}*.

33. filii — uiginti *om.* X | lod adid et ono] lodadi detonos ΘΓ^{A}; lodadi de thonos P^{2}(de t *in ras. et marg.*) | lod adid] M*; lod hadid gc; lod-hadid ɾe; lodhadid ſꝺg; lodadit Σ^{T}; lodadin AΠ^{K} M^{2}ΦK^{2}SWΨ^{D}q; ludadin Q; ioiadid Ω^{M}; lododaid E; dodadim FK*; ioiada Ω^{S} | hono CΣ^{T}FK; eno SW | quinque] sex Φ^{G}; IIII F; III K*; unus Π^{K}.

34. ihericho Cq; hierico Λ^{L}; iherico XΣ^{T}; iericho Φ^{V}Ψ^{D}Ωgɾɛlꝺgc; hericho E^{2} W; herico E*.

35. fili E | sennaha Π^{K}; senaa MΦ EΘPNSWΨ^{D}qgɾɛlꝺgc; senna Λ^{L}; sanaa Ω^{SJ}; sanaā Ω^{M} | sescenti] DCCCC Σ^{T}; nongenti CΠ^{K}.

36. sacerdotes *om.* C*Σ^{T} | ydaia Ω^{M}; adaia W; iadaia gɾɛlꝺgc; daia Φ^{P}E*; ydia Ω^{S}; idai Θ; idai* P; yday X; idaida M^{2}; adaida M*; idala Π^{K}; **da Λ^{L}* | hiesuę Λ^{L}HQSW; ihesue XΣ^{T}; ihesuae C; iesue M^{2}P*NΩqgɾɛlꝺg*(*calamo corr.*); iesuae E; iosue M*g^{2}c; iosuę FKΨ^{D}; hiesu A; hiessuei Θ^{H} | septuag.] P*(LXX); LX Θ^{H}P^{2}.

37. ember Ψ^{D}; emer MEFK; emmar A; ēmeor Ω^{S}; emorum Ω^{M} | mille] CC W*; ICC W^{2}; mille ducenti SΓ^{A}; mille D FK* | duo] III Θ^{H}; tres Γ^{A}.

38. fessur AFK; phesur MΦP*HΩ^{SJ}; fesur Σ^{T}; pheshur ɾɛlꝺgc; fassur X; phasur Π^{K}; pesur C; effesur E; mesur Ω^{M}; phessus Λ^{L} | mille ducenti] CCCC W* | quadrag.] L Σ^{T}.

39. harim Cgɾɛlꝺgc; iamrim E | decem et septem] XVI MΩ^{S}; centum decem et septem Q; CCLXX ΘP^{2}(*in ras.*); ducenti septuaginta Γ^{A}.

40. leuitae *om.* C*Σ^{T} | hiesuae Λ^{L}P^{2} HF; ihesuae C; iesue XMΩqgɾɛlꝺg*(*calamo corr.*); iesuae P*; gesue Σ^{T}; iosue Φg^{2}c; iosuę SΨ^{D}; *iosuę W; hiesua Π^{K}; iesu* E | cedmihel] M^{2}; cedmiel XM^{3}Φ^{R} Ω^{SM}gɾɛlꝺ; cetmihel Λ^{L}Φ^{VP}EΘ^{A}H; cetmiel Φ^{G}; cethmihel Π^{K}Θ^{H}PΨ^{D}; cethmiel Σ^{T}; cethimihel A; cedmel M* | odeuia] M* K*; hodeuia C; odeiua E^{2}; odiuia Ω^{M};

---

30. ⟨filii ACQK | 31. ⟨filii ACQK | 32. ⟨filii ACQK | 33. ⟨filii ACQK | 34. ⟨filii AC QK | 35. ⟨filii ACQK | 36. § sacerdotes A; ⟨sacerdotes QK | ⟨filii ACQK | 37. ⟨filii ACQK | 38. ⟨filii ACQK | 39. ⟨filii ACQK | 40. § levitae A; ⟨levitae QK | ⟨filii ACQK.

41 cantores
filii Asaph centum viginti octo
42 filii ianitorum
filii Sellum filii Ater
filii Telmon filii Accub
filii Atita filii Sobai
universi centum triginta novem
43 Nathinnei
filii Sia filii Asupha
filii Tebbaoth 44 filii Ceros
filii Siaa filii Phadon
45 filii Levana filii Agaba
filii Accub 46 filii Agab
filii Selmai filii Anan
47 filii Gaddel filii Gaer
filii Rahaia 48 filii Rasin

41. VIII AΛ^{L}M; noue C | 42. XXX AΛ^{L}M; XX C | 43. nathinnei A(-aei)C^{2}Λ^{L}M(natin. M*); *om.* C*.

Deest L.

odeia M^{2}; deiua E*; odeuiae A^{2}ΦPQK^{2} Ψ^{D}g; odeuie Π^{K}ɑ; obdeuiae A*; odouiae ɾɛſʋʒc; odiuie Ω^{S}; oduie Ω^{J} | quattuor] W*(IIII); III FK*; II W^{2}; + filii asaph centum uiginti octo Γ^{A} *ex v. seq.*

41. cantatores M*E* | asaf Σ^{T}; assaph M; asap E* | octo] VIIII Σ^{T}; nouem C(noue)Φ^{G}; quattuor S*W*(IIII); III W^{2}.

42. sallum M*E; sellam A | ater] M*; ather ɑ; apher Ω^{SM}; azer Γ^{A}; iazer ΘP^{2}(*in ras.*); gazer M^{2} | ∼ azer filii sellum Γ^{A} | telmon] M*; thelmon Σ^{T}QΩ; celmon XM^{2}ΘP^{2}(c *in ras.*); gelmon C | acchub ΦΨ^{D}; acub AΘ^{A}; achub P; iacub E; acchuh Π^{K}; ac* K* | hatita gɾeſʋʒc; athita CΣ^{T}; attita ɑ; itita W; amitha Ω^{M}; tita S*; aricha Ω^{S}; atiti Ψ^{D}; atta P*; etta M*; + filii sobar Ω^{SM} | sobai] P*; sobay C; sabai ΘP^{2}; rabay X; seboi Ψ^{D} | uniuersi] diuersi N*; *om.* E | triginta] P* (XXX); XX CΘ^{H}P^{2}; uiginti Θ^{A}Γ^{A}; *om.* E | nouem] VIII FKΩ^{M}; IIII Θ^{H}.

43. nathinnaei AN; natinnęi S; natinnei M*W*; nathinei EP*Ω^{M}; nathinaei Γ^{A}ɾɛſʋʒc; natanei X; *om.* C*Σ^{T} | sia] M*; sia** P; sya X; siha gɾeſʋʒc; fia CΣ^{T}; siai Φ^{RVP}S^{2}(*alt.* i *in ras.*)Ψ^{D}; sai E; isai Φ^{G}; esai Ω^{S}; osai Ω^{JM}; asi M^{2} | filii (2°) — 44. ceros *om.* Λ^{L}* | fili W | asufa X; hasupha gɾeſʋʒc; asuba M; afupha A; asuf E | tebbaoth = CM*ΦQFKSWɑg; thebbaoth Π^{K}Ψ^{D}; tebbaod X; tesbaoth M^{2}Θ^{H}P^{2}(s *in ras.*); tesbahot Θ^{A}; tebaoth Γ^{A}; thebaoth EΩ^{J}; iebbaoth Λ^{L2}HN; tabbaoth ɾɛſʋʒc; abbaoth A; zephbaioth Ω^{M}; theb filii baoth Ω^{S}; teb***th Σ^{T}.

44. filii ceros *om.* Λ^{L}*X | cheros C Π^{K}Σ^{T}ΦESW; *heros P*; cheres Ψ^{D} | fili H | siaha Σ^{T}; sisaa EΩ^{J}; siasa Θ^{HA2}(sa *in ras.*)P^{2}(sa *in ras.*); syasa X; asiaa H; siai Φ^{G}; sisaia Ω^{SM}; sasa M^{2}; siaam F K; *s*sa M*; + filii asupha filii tebbaoth filii cheros filii siaa Φ^{G2} | phadō Σ^{T}Ω^{J}; phadom EΘ^{A}; fadon X; padon M.

45. leuana] M*; lebana Π^{K}M^{2}ΦEP* SWΨ^{D}Ω^{SJ}ɑgɾeſʋʒc; leuna N* | hagaba gɾeſʋʒc; azaba Mɑ; agaita Γ^{A}; gaba E; abaga Π^{K}ΦSWΨ^{D}; a**ga P* | acchub Φ^{R}; acub Θ^{A}; ac*ub P; aaccub Σ^{T}; iaccub M; iacub E.

46. hagab gɾeſʋʒc; acab E; agaph P | selmay CX; selmahi Σ^{T}; salmai Φ^{VP}; selmei EΘ^{A}; semlai ɾɛſʋʒc; selma W | hanan gɾeſʋʒc; aman Π^{K}SWΓ^{A}; anam Λ^{L} Σ^{T}; ānam Ω^{M}; ianan N; amian Ω^{S}.

47. gaddel] C^{2}(l *corr.*); gadel E; gaddil FK^{2}; gadil K*; gaddei Ω^{SM} | ga*er Φ^{P}; ger S*; gaher Ω^{J}gɾeſʋʒc; gazer CΣ^{T} Ω^{SM}; gaber A; raer X; gaen P*. ¶ hebr. «gaher» *Iac.* | raahia Ω^{M}ɑ; raaia Π^{K}P*g ɾɛſʋʒc; raiha FK^{2}; raia K*; rachaia AC ΘP^{2}Γ^{A}Ψ^{D}; racaia XΣ^{T}E; rabaia S; rabia W; cahaia Ω^{S}; raatta M.

48. rasyn CX; rasim Ω^{M} | fili Φ^{G} |

41. § cantores A; ⟨cantores CQK | ⟨filii AQK | 42. § filii ianitorum A; ⟨filii ianitorum CQK | ⟨filii sellum AQ | ⟨filii telmon A | ⟨filii atita AK | 43. § nathinnei A; ⟨nathinnei QK | ⟨filii sia ACQK | ⟨filii tebbaoth AK | 44. ⟨filii siaa AK | 45. ⟨filii levana AK | ⟨filii accub AK | 46. ⟨filii selmai AK | 47. ⟨filii gaddel AK | ⟨filii rahaia AK.

filii Nechoda filii Gazem
49 filii Aza filii Phasea
filii Besee 50 filii Asenaa
filii Munim filii Nephusim
51 filii Becbuc filii Acupha
filii Arur 52 filii Besluth
filii Maida filii Arsa
53 filii Bercos filii Sisara
filii Thema 54 filii Nasia
filii Athupha
55 filii servorum Salomonis
filii Sotei filii Suphereth
filii Pharuda 56 filii Iala
filii Dercon filii Gedel

Deest L.

necoda XΣ^{T}Φ^{R}Θ^{A}Pgrelvsc; nethoda Ψ^{D} Ω^{SM} | ∿ nethoda filii rasin Ω^{S} | fili Φ^{G} | gazē Φ^{V}W; gazen AΛ^{L}HN; gazam rel vsc.

49. filii (*1°*) — besee *om.* Σ^{T} | asa XΩ^{J}; aga A; aram Ω^{SM}; azor E; azec a | fasea X; asea S*W; phasee Ω^{SM} | beseae PFKSΓ^{A}; besaeae Θ^{H}; bessee Λ^{L}; besseae Θ^{A}H; beese Φ^{V}; besse E; besai Π^{K}.

50. asennaa] Σ^{T2}(*alt.* a *corr.*); asēnaa Ω^{S}; assennaa Θ^{A}SW^{2}; assemnaa W*; asenaa P*; asemaa a; asenna FKΩ^{J}; asen*na M*; asena relvsc | munī Π^{K}Σ^{T}F; munin Ω^{M}; numin Ω^{S}; bunī Γ^{A}. ¶ hebr. « munim » *Iac.* | fili H | nep*husim P; nefusim XΣ^{T}; nepusim AEFK; nethusim Ω^{SM}; nepthusim ΦSWΓ^{A}Ω^{J}; nepthussim Ψ^{D}.

51. begbuc Φ^{VP}; bacbuc relvsc; bebuc E; ibebuc Γ^{A}; bechuc Π^{K}WΩ^{J}; becboc Σ^{T}; bechboc C; beccub Θ^{H}; becub** P^{2}(cub *in ras.*); bechub S; beccu FK; becuę H*; bechue Ma; bechuę Λ^{L}H^{2}; bechuo N; betheuth Ω^{S}; bethetut Ω^{M} | acupha] P^{2}(upha *in ras.*); hacupha grel vsc; accupha Θ^{A}; accufa FK; acuppha SW; acufaa X; acupa A; achupa Γ^{A}; acutha Ω^{M} | harur g; harhur relvsc; azur a; asur Λ^{L}QΓ^{A}; assur M*HΩ^{SM}; afur N Ψ^{D}; arui M^{2}Θ^{H}; aruy X. ¶ hebr. « arur » *Iac.*

52. beslut FK; uesluth ΦSWΩ^{J}; beluth P^{2}(b *ex* u); beslath N; besloth C Σ^{T} | maida* N; mayda C; mahida relvsc | harsa grelvsc; marsa Π^{K}; arfa MΘ^{A}; asar Γ^{A}*.

53. bercos] W*; berchos Λ^{L}W^{2}; bercchos Σ^{T}; berthos Ω^{S}; ber*s P* | fili H | sisa*r* M* | tema X; themma Π^{K}; athema Γ^{A}; theman FK | ∿ thema filii bercos filii sisara E*.

54. nasia] P*; naasia Θ^{H}P^{2}QΓ^{A}; nesia SW; nasiau FK | athufa Λ^{L}Σ^{T}P; atupha AΦ^{RG}EΘNQFKSWΨ^{D}Ω^{J}g; atufa X; attupha Φ^{P}; hatipha relvsc; achupha Ω^{M}; acupha Ω^{S}. ¶ hebr. « atupha » *Iac.*

55. fili W | salamonis K | sothei Λ^{L} EΘ^{A}QFKa; sothei** P^{2} *in ras.*; othei C Σ^{T}; sotai relvsc; sothai Π^{K}; sophei Ω^{SM}; soteltei ΦSWΩ^{J} | sufereth Σ^{T}; supheret XFKΓ^{A}; suferet P^{2}(su *in ras.*); sophereth Π^{K}MHΩ^{SM}agrelvsc, sofereth Λ^{L}; supereth ESW; sephereth Φ^{P}Ψ^{D}; sefereth Φ^{V} | faruda Σ^{T}; pharyda F; pharida K*; pharada ΘP^{2}(*alt.* a *in ras.*)Γ^{A}; farada XN; pharoda MQ.

56. filii iala *om.* Ω^{M} | fili Φ^{V} | iala] E^{2}(l *in ras.*)P^{2}(*in ras.*); iara Γ^{A}; iaia Σ^{T}; iahala Π^{K}; sala X; ala ΦSWΩ^{J}; alat Ψ^{D}; ada A | dercon] P^{2}(rcon *in ras.*); derchon C; darcon Θ^{H} | ge*del P; geddel Π^{K}agr elvsc; gadel E; gedet FK.

---

48. ⟨filii nechoda AK | 49. ⟨filii aza AK | ⟨filii besee AK | 50. ⟨filii munim AK 51. ⟨filii becbuc AK | ⟨filii arur AK | 52. ⟨filii maida AK | 53. ⟨filii bercos AK | ⟨filii thema AK | 54. ⟨filii athupha AK | 55. § filii servorum A; ⟨filii servorum QK | ⟨filii sotei AK | ⟨filii pharuda AK | 56. ⟨filii iala A | ⟨filii dercon K | ⟨filii gedel A.

57 filii Saphatia filii Athil
filii Phocereth qui erant de Asebaim
filii Ammi
58 omnes Nathinnei et filii servorum Salomonis trecenti nonaginta duo
59 et hii qui ascenderunt de Thelmela Thelarsa
Cherub et Don et Mer
et non potuerunt indicare domum patrum suorum et semen suum
utrum ex Israhel essent
60 filii Delaia filii Tobia
filii Necoda sescenti quinquaginta duo
61 et de filiis sacerdotum
filii Obia filii Accos
filii Berzellai qui accepit de fi-

Deest L.

57. safatia X; saphathia CMΩ^{J}; safathia Σ^{T}; saphata ΦSWΨ^{D}ϱ; raphaia Γ^{A}; sephaia E | athil** P^{2}(il *in ras.*); atil A XEΘN; hatil ɡrɛlυʒc; achil Γ^{A}Ω^{S}; + filii iala Ω^{M} | phocereth] *in ras.* P^{2}; phocereht K; phoceret Λ^{L}EF; foceret X; phochereth M^{2}HNQɾɛlυʒc; phocheret Γ^{A}; pocereth A*; pochereth A^{2}M*; phaceroth Ω^{S}; phocerethi ΦSW | erat XΠ^{K}. ¶ notula quasi correctionis que est quod hoc quod dicitur « qui erant » non est textus, sed glosa, falsa est. Sicut enim infinita uerba que interpres aposuit non sunt de textu. Require Gen. XXXV (*v. 18*) et II Reg. I (*v. 26*) et XIIII (*v. 41*) *Guill.* hebr. non habet « qui erant » *Iac.* | asebaym C; hasebaim ɡ; asebain Ψ^{D}; *sebaim P; sebaim Θ^{A}; sebaïm Θ^{H}; asabaim Σ^{T}; sabaym X; asebam AΠ^{K}ΦEΩ^{J}; asabam W; asebani Ω^{S}; asebia Ω^{M}; asebat FK; asaba S | filio Λ^{L}HNΩ^{J} | ammi] S^{2}(mi *in ras.*); amni WΩ^{S}; ami ɡrɛlυʒc; ammii HQ; amii FK; oami Π^{K}; animi Φ^{V}; ammī M; amin Θ^{A}Γ^{A}; amim Φ^{P}ϱ; iamin P^{2} *in ras.*; amai Ψ^{D}; amira Ω^{JM}; nathim E.

58. nathinnei CΛ^{L}Σ^{T}Φ^{RGP}E^{2}Θ^{A}PHQ Ψ^{D}Ω^{SJ}ϱɡ; natinnei SW; natthinnei Φ^{V}; nathinaei ɾɛlυʒc; nathinei Π^{K}FKΓ^{A}Ω^{M}; natinei XE*; *praem.* isti Σ^{T} | salamonis K; solomonis M* | trecenti] CCCC Ω^{M} | nonag. duo] M* (LXLII); XLII Σ^{T}; XVII A; LXII M^{2}; LXXXII FK.

59. hii *om.* Ω^{M} | ascenderant NΓ^{A} | thelmelaathel·arsa P^{2}(melaathe *in ras.*); thelmelaathelarisa Θ^{H}; telmael latel asisa M^{2} *in ras.*; thelaa athelersa Ω^{S} | thel-mela ɾɛ; telmela XΠ^{K}E; thelmala Λ^{L}ϱʒc; thelmelae Φ^{V}; thelmelaa CNQΓ^{A}; telmelaa Σ^{T}; thelmalaa H; thelaia Ω^{M} | thelharsa ɡʒc; thel-harsa ɾɛlυ; telarsa Φ^{P}E; athelarsa Λ^{L}XΘ^{A2}(*ult.* a *in ras.*)FK; athelersa Ω^{M}; et helarsa Ψ^{D}; larsa Φ^{V}. ¶ hebr. « thelarsa » *Iac.* | cherub et] cerubeth F K | cerub Λ^{L}XΠ^{K}MΦ^{GVP}EΘ^{A}SW | et don] addon Π^{K}ɡ; eddo X | don] adon ɾɛlυʒc; dan Γ^{A}; dom F; edom Ω^{SM} | et emer Γ^{A} ɡrɛlυʒc; emmer X | mer et] meda Ω^{M} | iudicare Ψ^{D}*Ω^{S} | suum] tuum H* | ex] de Φ^{P} | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; hisrahel E*; israel Ω^{J}ɡrɛlυʒc; isral M; isrl Φ^{RGV}PHNFSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}; srl Λ^{L}.

60. dalaia Λ^{L}M^{2}(ia *in ras.*)Φ^{P}HΩ^{S} ɑrɛlυʒc; delaa FK; dealia Ω^{M}; delan Φ^{G} | thobia CΠ^{K}Σ^{T}Φ^{GV}HSWΩ | fili X* | nechoda CΛ^{L}Π^{K}Φ^{G}EP^{2}(*in ras.*)HNQΩ^{J}ϱ; negoda SW; nethoda Ω^{SM} | duo *om.* Γ^{A}*.

61. de *om.* A^{2} | filii (*I°*)] fili e | hobia Cɡrɛlυʒc; abia Λ^{L}XΠ^{K}; iobia Φ^{G}Ψ^{D}ϱ; tobia ΘPΓ^{A} | accos] W*; acchos CW^{2}; acos Π^{K}E^{2}Θ^{A}Ω^{J}ϱ; acor E*; acohor Σ^{T} | ∽ accos filii tobia Θ^{H} | berzellay CX; bersellai Ψ^{D†}; berzallai Σ^{T}; berzallaii Γ^{A} | qui — 62. inuenerunt] *in ras.* Φ^{P2} | qui — berzellai *om.* W* | berzellay CX; ber-

---

57. ⟨filii saphatia K | ⟨filii athil A | ⟨filii phocereth K | ⟨filii ammi AK | 58. ¶ omnes *Div. sine num.* Ψ^{D}; ⟨omnes CQ | ⟨et filii AK | 59. ⟨et hii ACQK | ⟨cherub A | ⟨et non AK | ⟨et semen K | ⟨utrum A | 60. ⟨filii delaia ACQK | ⟨filii necoda A | 61. § et de A; ⟨et de CQK | ⟨filii obia A | ⟨filii berzellai A.

liabus Berzellai Galaditis uxorem
et vocatus est nomine eorum
62 hii quaesierunt scripturam genealogiae suae et non invenerunt
et eiecti sunt de sacerdotio
63 et dixit Athersatha eis ut non comederent de sancto sanctorum
donec surgeret sacerdos doctus atque perfectus
64 omnis multitudo quasi unus quadraginta duo milia trecenti sexaginta
65 exceptis servis eorum et ancillis
qui erant septem milia trecenti triginta septem
et in ipsis cantores atque cantrices ducentae
66 equi eorum † septingenti † triginta sex
muli eorum ducenti quadraginta quinque

---

63. athersatha M^2; athersata A; athersath $C\Lambda^L M^*$ | de sancto $A\Lambda^L M^*$; de sancta CM^2; de sanctis M^3 | 64. sexaginta C; LX $A^2\Lambda^L M$; XL A^* | 66. septingenti *scripsimus cum* Λ^L (DCC), *hebr. et LXX*; sexcenti C *et* DC AM, *errante archetypo.*

Deest L.

cellai S; berzallai Σ^T | gala*ditis P; galatidis $M^*\Psi^D$; galaaditis $\Pi^K\Sigma^T N\Gamma^A\Omega^J$ɑrel ɒʒc; galaitidis E^*; gal*aitidis Θ^{A2}(*alt.* a *in ras.*); galaditidis M^2E^2; galaaditidis ɡ; galaaditidu X | uocatum Φ^V | nomen FK S^*W.

62. scripturas FK | inuener.] potuerunt inuenire FK.

63. athersata $A\Omega^S$; hatersata FK; atersata Φ^R; artersatha E^2; astersatha Ω^M; athersath $C\Lambda^L\Sigma^T M^*\Theta^H P^2$(*alt.* h *in ras.*) $HNQS^*W\Gamma^A\Psi^D$; atersath $X\Theta^A$; artersat E^* | eis *om.* S^* | ut] et W^* | sancto sanctorum] sc***rum P | sancto] M^*; sancta $CX\Sigma^T M^2\Phi E^*FK\Psi^D$; sanctis $\Pi^K M^3E^2\Theta\Gamma^A$. ¶ « sancta » numeri singularis sicut II Paralip. XXXIIII (*v. 22*) « qui habitabat in secunda ». Utrumque iuxta hebr. substantiuatur in feminino. Sic et in greco quos hic sequitur latinus interpres ut patet in antiquis nostris *Guill.* | sacerdos + dei $\Lambda^L H\Psi^D$.

64. quasi] quasi uir $M^2\Phi^P\Omega^S$ɾe; *om.* M^* | quadrag. *om.* K^* | duo] v $M^*W\Omega^M$; *om.* Γ^A | trecenti] A^* (CCC); DC A^2; *praem.* et Θ^H | sexag.] XL $A^*E\Omega^S$; quadraginta Φ^{RG}; septuaginta ɑ; XLX P^*. ¶ de « sexaginta » concordant hebr. et grecus et secundi Esdre antiqua translacio *Guill.*

65. exceptis + de M^* | eorum *om.* W^* | septem (2°)] M^* (VII); IIII M^2 | in ipsos W; in ipso S^* | cantatores $M^*E^*\Psi^D\Omega^{M*}$ | atque cantatrices $X\Pi^K\Sigma^T M^*$(catat.)$\Phi^{RGV}E^*P^*QSW\Psi^D\Omega^{SJ}$ɑgrelʒc; cantatricesque Ω^M | ducentae] Π^{K2}(-te *ex* -tem); CC $A\Lambda^L M^*\Phi^P E^*\Theta^H HFKW\Omega^S$; ducenti $\Pi^{K3}\Theta^A S\Gamma^A\Omega^M$ɑrelɒʒc.

66. equi] *praem.* et Ω^S | septingenti = Π^Krɯc; DCC $\Lambda^L X$; sescenti N; sexcenti $C\Phi^{RG}QS\Gamma^A\Omega^J$ɑgelʒ; DC $A\Sigma^T M\Phi^{VP}E\Theta PHFKW\Psi^D\Omega^{SM}$. ¶ « DCCXXXVI » sec. hebr. et ant. translac. secundi Esdre *Guill.* | muli — 67. quinque *om.* Λ^L | muli eorum] mulierum Θ^H | ducenti — 67. cameli eorum *om.* M^* | ducenti] CCCC $\Phi^P P^*\Psi^D\Omega^S$; quadringenti $\Phi^{RG}\Gamma^A$. ¶ « CCXLV » iuxta hebr. et grecum *Guill.* | quinque] VI $M^2\Theta P$.

⟨et A | 62. ⟨hii ACQK | ⟨et eiecti AK | 63. ⟨et ACQK | ⟨donec AK | 64. ⟨omnis ACQK | 65. ⟨exceptis AQ | ⟨qui A | ⟨et in AQK | 66. ⟨equi AQK | ⟨muli AQ.

67 cameli eorum quadringenti triginta quinque
asini eorum sex milia septingenti viginti
68 et de principibus patrum
cum ingrederentur templum Domini quod est in Hierusalem
sponte obtulerunt in domum Dei
ad extruendam eam in loco suo
69 secundum vires suas dederunt in inpensas operis
auri solidos † sexaginta † milia et mille
argenti minas quinque milia
et vestes sacerdotales centum
70 habitaverunt ergo sacerdotes et levitae et de populo
et cantores et ianitores et Nathinnei in urbibus suis
universusque Israhel in civitatibus suis

---

68. et AΛ^{L}M; *om.* C | in domum dei CΛ^{L}M; in domum domini A | 69. sexaginta *scripsimus cum paucis codd., hebr. et LXX*; XL AΛ^{L}M; quadringenta C | minas CΛ^{L*} M; mnas AΛ^{L2} | 70. et de populo CΛ^{L}M; de populo A.

Deest L.

67. quadringenti *om.* E* | sex milia] Φ^{P*}; mille E^{2}; VII milia XΦ^{V}; V milia Ψ^{D}; *om.* Φ^{RGP2}E*SW. ¶ « $\overline{\text{VI}}$DCCXX » sec. hebr. et grec. *Guill.* | septing.] CC XW*; D A; DCCC Φ^{P}; DCCCC Ψ^{D}; CC X W*; D A | uiginti] XXI Φ^{P}; X Φ^{V}; LXX X; *om.* MΘ.

68. et *om.* CΣ^{T} | quod] qui Γ^{A} | est *om.* Φ^{P} | in *om.* Σ^{T} | hierussalem E*; hierl F; ihrslm CΛ^{L}XΣ^{T}; ihrlm 𝔞; ierusalem 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; ierlm Ψ^{D}Ω; ię̣rlm Π^{K}; + hii P*; + et W^{2} | in domo Σ^{T}EK* | dei] domini AΘ^{A}P*Γ^{A}; domini dei W* | ad] *in ras.* M^{2} | instruendam A; truendam Σ^{T*} | suo] sancto Ω^{S}.

69. in inpensa X; in spen*as W*; i(n)pensas Λ^{L}Σ^{T}M*HΩ^{SM}𝔞𝔯𝔢𝔩𝔰𝔠 | operis *om.* W* | sexag. milia = X(LX)Ω^{J}𝔤𝔯𝔴𝔠; XL milia AMΦ^{VP}EHFKΨ^{D}Ω^{SM}; quadraginta milia Π^{K}Φ^{RG}NQSΓ^{A}𝔞𝔢𝔩𝔰; quadringenta milia CΣ^{T}P; CCCC milia Θ^{A}; CCCC Θ^{H}; XL Λ^{L}; D mił XL mił W. ¶ « LX milia » iuxta hebr. et grec. *Guill.* | et mille] CC K* | minas] Λ^{L*}Θ^{A*}S*; mnas AΛ^{L2}Θ^{HA2}S^{2}Ω𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠. ¶ supra modum falsa litera que habet « minas » cum Papias dicat « mnam » grecum nomen continere duas libras et semis, « minam » latinum nomen continere libram et semiam. require III° regum X (*v. 17*) et reuera grecus hic habet « mnas » ubi latinus « minas » *Guill.* | quinque milia] $\overline{\text{VI}}$ H; duo $\overline{\text{II}}$ M*; $\overline{\text{II}}$ M^{2}. ¶ uel $\overline{\text{V}}$ M | uest*es W.

70. ergo] autem Ψ^{D} | leuitas C | et (*ante* de) *om.* AΠ^{K}ΦE*PSWΨ^{D}Ω | cantatores M*E* | et (*ante* ianit.) *om.* Λ^{L} | nathinnaei = AMNΓ^{A}; nathinnei Λ^{L}Π^{K}Σ^{T} Φ^{RGP}E^{2}ΘQW^{2}Ψ^{D}Ω^{SJ}𝔞𝔤; na*thinnei P*; natinnę̣i S; natinnei W*; natthinnei Φ^{V}; nathinaei 𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; nathinei E*P^{2}FK^{2}Ω^{M}; natinei K*; nachinnei C; nathanei H; natanei X | et uniuersus Σ^{T} | srhl CX Σ^{T}; ihl Π^{K}; israel 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; isral Θ^{A}; isrl Φ^{RGV}PHNQFKSΓ^{A}Ψ^{D}Ω; srl Λ^{L} | suis *om.* Π^{K}.

---

67. ⟨cameli AQ | ⟨asini Q | 68. ¶ et de II CΣ^{T}FK; § et de A; ⟨et de Q | ⟨cum AC | ⟨sponte AK | ⟨ad A | 69. ⟨secundum A | ⟨auri A | ⟨argenti AQ | ⟨et A | 70. ⟨habitaverunt ACQK | ⟨et cantores AK | ⟨universusque AK.

III. [1] iamque venerat mensis septimus
et erant filii Israhel in civitatibus suis
congregatus est ergo populus quasi vir unus in Hierusalem
[2] et surrexit Iosue filius Iosedech et fratres eius sacerdotes
et Zorobabel filius Salathihel et fratres eius
et aedificaverunt altare Dei Israhel
ut offerrent in eo holocaustomata
sicut scriptum est in lege Mosi viri Dei
[3] conlocaverunt autem altare super bases suas
deterrentibus eos per circuitum populis terrarum
et obtulerunt super illud holocaustum Domino mane et vespere
[4] feceruntque sollemnitatem tabernaculorum sicut scriptum est
et holocaustum diebus singulis per ordinem secundum praeceptum opus diei in die suo
[5] et post haec holocaustum iuge
tam in kalendis quam in universis sollemnitatibus Domini quae erant consecratae
et in omnibus in quibus ultro offerebatur munus Deo

III. 2. mosi A; moysi CΛ[L]M | 4. diei AΛ[L]M; dei C | 5. offerebatur CΛ[L]M; offerebantur A.

Desunt LF (*partim a v.* 3, deterrentibus, *usque ad v.* 5, haec, *fol. lac.*).

III. 1. iamque — suis *om.* Π[K] | uenerant Γ[A]* | mensis septimi M[2]P*; dies mensis septimus M*Θ; dies mensis septimi Λ[L]P[2]H | srhl CXΣ[T]; israel Ωgrelυgc; isrl AΦ[RGV]PHN FKSWΓ[A]Ω[SM]; srl Λ[L] | suis *om.* XΦ[RG]EΘP*FKS*WΓ[A]. ¶ «in ciuitatibus congregatus» *Guill.* hebr. et ant. non hab. «suis» *lac.* | ergo] igitur Ω[S] | hierussalem E*; hierl FK; iherusalem C; ihrslm Λ[L]XΣ[T]; ihrlm a; ierusalem grelυgc; ierlm Ψ[D]Ω; ierlm Π[K].

2. insurrexit X; surrexerunt Γ[A] | iosuę Λ[L]ESWΨ[D]; yosue X; iesue c (*ed.* 1592) | iosedec AMΦNSWgrelυgc; yosedec X; iosedeth Ψ[D] | zorobbabel N | salathiel Λ[L]Π[K]Σ[T]MΦ[VP]EPHQFKSWΓ[A]Ω[JM]agrelυgc; salatihel Ψ[D]; salatiel XΩ[S] | altarem W* | srahel C; srhl XΣ[T]; ihl Π[K]; israel Ωgrelυgc; isrl Φ[RV]PHNFKSWΓ[A]Ψ[D]Ω[SM]; srl Λ[L] | offerent AΛ[L]*M*Ψ[D] | holochaustomata H; holochaustomata M; olocaustomata a; holocautomata elυc; holocastomata Σ[T]*; olocausta X | est *om.* FK | mosi = ANg; moisi X; moysi *rell. codd. et edd.* | uiri] serui Λ[L]XΘ[H].

3. conloc. autem] et co(n)loc. Λ[L]H FK; colloc. M* | altarem W*; + dei a relυgc | deterrentibus... populis] deterrebant autem... populi Λ[L]HFK | per circuitu FK; *praem.* et Λ[L] | olocausta X; holocaustomata FK.

4. fecerunt (que *om.*) Φ[P]*FK | tabernaculi FK | secundum] sicut Γ[A] | praeceptum *om.* Q; + et Ω[J]* | diei] dei C Σ[T]Ψ[D]g; *om.* Ω[S].

5. domini *om.* H* *cum pauc. codd. graec.* | quae] qui a | et *om.* Ω[SM] | in (*ante* quibus) *om.* S* | ultra K*a | offerebatur] W*; offerebantur AW[2] | deo] W[†]; domino XΠ[K]MΦΘPQFKSW[1]Ψ[D]Ω[J]agrelυgc *cum hebr. et LXX.*

III. 1. ¶ iamque III. Ω; § iamque A; ⟨iamque CQK | ⟨et A | ¶ congregatus III. Φ[P]; *Div. sine num.* Ψ[D]; § congregatus A; ⟨congregatus QK | 2. ⟨et surrexit AK | ⟨et zorobabel A | ⟨et aedificaverunt AK | ⟨ut A | ⟨sicut A | 3. ⟨conlocaverunt ACQ K | ⟨deterrentibus A | ⟨et obtulerunt AK | 4. ⟨feceruntque AQ | ⟨et AK | 5. ⟨et AQ K | ⟨tam A | ⟨et in A.

6 a primo die mensis septimi coeperunt offerre holocaustum Domino
porro templum Dei fundatum necdum erat
7 dederunt autem pecunias latomis et cementariis
cibum quoque et potum et oleum Sidoniis Tyriisque
ut deferrent ligna cedrina de Libano ad mare Ioppes
iuxta quod praeceperat Cyrus rex Persarum eis
8 anno autem secundo adventus eorum ad templum Dei in Hierusalem mense secundo
coeperunt Zorobabel filius Salathihel et Iosue filius Iosedech
et reliqui de fratribus eorum sacerdotes et levitae
et omnes qui venerant de captivitate in Hierusalem
et constituerunt levitas a viginti annis et supra ut urguerent opus Domini
9 stetitque Iosue filii eius et fratres eius
Cedmihel et filii eius et filii Iuda quasi unus

---

7. tyriisque Λ^{L2}; tiriisque M^2; tyrisque $AC\Lambda^{L*}$; tirisque M^* | eis M; ęis C; *om.* $A\Lambda^L$ | 9. stetitque $A\Lambda^LM$; fecitque C | filii (*1°*) CM; filius $A\Lambda^L$.

Deest L.

6. a *om.* Ω^M | prima Λ^LH^*FK | offerri FK | dei] domini Θ^AFK *cum hebr. et LXX* | nondum $\Gamma^A\Omega\mathfrak{arelvsc}$ | ∿ nondum fundatum $\Omega^{SM}\mathfrak{arelvsc}$ | fuerat Λ^LHFK.

7. latomis] W^2 (t *in ras.*); lathomis $MP\Omega^M$ | et (*1°*) *om.* Ω^S | sidoniis] S^*; sydoniis $CX\Pi^K\Phi^{GVP}E\Theta QS^2\Omega^{SM}\mathfrak{a}$; sidonis M^* | tiriisque Σ^TM^2; tyrisque $AC\Lambda^{L*}\Phi^{RGVP*}P^*HK^*S^*\Omega^J$; tirisque $M^*\Psi^D$; cyriisque Ω^S | ligna] lingua Ψ^D | lybano Θ^H | yoppes X; iopes M^*H; ioppen $\Pi^K\Theta FK\Gamma^A\Omega^S\mathfrak{agre}$; ioppē $\mathfrak{l}$; iopen Ω^M; ioppe $W\mathfrak{c}$ | quod] *praem.* omnia Ψ^D; + et S^*W | cirus $\Sigma^T\Psi^D\Omega^M$ | rex *om.* A | eis *om.* $A\Lambda^LH$ | ∿ eis praec. cyrus rex persarum Q.

8. autem *om.* H^* | dei] domini X Θ | hierussalem E^*; hierl F; iherusalem $C\mathfrak{a}$; ihrslm $\Lambda^LX\Sigma^T$; ierusalem $\Omega^J\mathfrak{grelvsc}$; ierlm $\Psi^D\Omega^{SM}$; ięrlm Π^K | filius *om.* Φ^R | salathiel $\Lambda^L\Pi^K\Sigma^TMEHQFSW\Gamma^A\Omega^{SM}\mathfrak{agrelvsc}$; salatihel $\Phi^{RGP}\Psi^D$; salatiel $X\Phi^V\Omega^J$ | iosue filius *om.* E^* | iosuę $\Lambda^LE^2SW\Gamma^A\Psi^D$; ihosuae C | iosedec $A\Sigma^TM^*\Phi^{RGP}NSW^2\mathfrak{grelvsc}$; yosedec X; iosudec W^* | de fratribus] fratres K^* | eorum *om.* X *cum cod. graeco* B | omnis Ψ^D | uenerunt $\Sigma^T\Gamma^A$ | de captiuitatē K^*; in captiuitatem E^* | hierl F; ihrslm $C\Lambda^LX\Sigma^T$; ihrlm $\mathfrak{a}$; ierusalem $\mathfrak{grelvsc}$; ierlm $\Psi^D\Omega$; ięrlm Π^K | uiginti] xxx E^*W | et] ut W.

9. stetitque] fecitque $C\Omega^S$; fecit quoque $\Sigma^T\Omega^M$ | iosuę $\Lambda^LESW\Psi^D$; ihosuae C; + et $\Pi^K\Sigma^TM\Phi^PE\Gamma^A\Psi^D\Omega^{SM}\mathfrak{agrelvsc}$ *cum LXX* | filius $A\Lambda^L\Phi^G\Theta PH^*NK^*SW$ | eius (*1°*) *om.* Ω^M | et fratres eius *om.* M^* | cedmiel $\Omega\mathfrak{glv}$; chedmihel C; cetmihel $E\Theta^A$; cethmihel $\Phi^{RG}P\Psi^D$; cethmiel $X\Pi^K\Sigma^T\Phi^{VP}$; gedmihel M^*H; celmihel FK | et (*3°*) *om.* $\mathfrak{r}$ *cum hebr. et LXX* | quasi — instarent] unanimiter Λ^LMH(unian. M^*H) *cum LXX* | quasi unus] Σ^{T*}; quasi uir unus $\Sigma^{T2}\Phi^{VP}\Psi^D\Omega\mathfrak{agrelvsc}$. ¶ hebr. et ant. non interponunt quod dicitur « uir » *Guill.* |

---

6. ⟨a primo AQK | ⟨porro ACQK | 7. ⟨dederunt ACQK | ⟨cibum AQK | ⟨ut A | ⟨iuxta AK | 8. ¶ anno IIII. Ω^M; *Div. sine num.* Π^K; § anno A; ⟨anno CQK | ⟨coeperunt A K | ⟨et reliqui A | ⟨et omnes A | ⟨et constituerunt AK | 9. ⟨stetitque AQK | ⟨cedmihel AK | ⟨et filii iuda A.

ut instarent super eos qui faciebant opus in templo Domini
filii Enadad filii eorum et fratres eorum levitae
[10] fundato igitur a cementariis templo Domini
steterunt sacerdotes in ornatu suo cum tubis
et levitae filii Asaph in cymbalis
ut laudarent Deum per manus David regis Israhel
[11] et concinebant in hymnis et confessione Domino
quoniam bonus
quoniam in aeternum misericordia eius super Israhel
omnis quoque populus vociferabatur clamore magno in laudando Dominum
eo quod fundatum esset templum Domini
[12] plurimi etiam de sacerdotibus et levitis
et principes patrum et seniores qui viderant templum prius
cum fundatum esset et hoc templum in oculis eorum
flebant voce magna
et multi vociferantes in laetitia elevabant vocem

---

9. ut instarent C; ut instaurarent A; *om.* Λ^{L}M | in templo domini A; templo dei C; in domo domini Λ^{L}M | 11. in aeternum C(et.)Λ^{L}M; in saeculum A | 12. uiderant AM; uiderunt CΛ^{L} | et (*ante* hoc templum) AΛ^{L}M; *om.* C.

Desunt L (*usque ad v.* 9, leuitae) F (*partim a v.* 10, cementariis, *usque ad v.* 11, israhel, *fol. lac.*).

ut starent EΘP; et instaurent Φ^{V}; ut instaurarent A; ut intrarent XΓ^{A}; ut indicarent SW. ¶ aɪ ut instarent S | opera Λ^{L}MPH | in *om.* CΣ^{T} | templum E*; domo Λ^{L}MH | dei C$\Pi^{K}\Sigma^{T}\Phi$PNFK SW$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ɑgrɛlʋʒc *cum hebr. et LXX* | fili M*Φ^{P*} | aenadad NQ; henadad gr ɛlʋʒc; enaddad Φ^{R}; enadab $\Gamma^{A}\Psi^{D}$ɑ; henadab Ω^{J}; enadath P; enedab M; henad Ω^{SM}; anad A; ⊣ et ɑrɛlʒc | leuitae *om.* C.

10. fundato — domini] fundauerunt aedificantes templum domini et Λ^{L} M*H *cum hebr. et LXX* | fundato] Θ^{H2} (to *in ras.*) | templum E*LK* | dei Ψ^{D} | ∽ templo dom. a cem. Ω^{M} | steteruntque A | (or)natu suo] *in ras.* S^{1}; ordinatu suo K; ordine suo L | asaf Σ^{T}; assaph M*; asap E* | dominum M*Θ^{Λ} *cum hebr. et LXX*; eum Ψ^{D*} | manum Ω^{SM}. ¶ hebr. et ant. habent « manus » *Guill.* | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ωɉgrɛlʋʒc; isrl Φ^{RV}EPHNKS$\Gamma^{A}\Psi^{D}$ Ω^{SM}ɑ; srl Λ^{L}L.

11. concin. in hym.] responderunt in laude Λ^{L}M*H [[laudem M, laude** H]] | confessioni E*; in confessione Λ^{L} M^{2}H; in confessionem M* | bonus ⊣ est MH | aeternum] s(a)eculum AQL; secd̄m Σ^{T} | eius *om.* N* | super israhel *om.* LΩ^{M} | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ωɉgrɛlʋʒc; isrl Φ^{RG}EPHNKSW$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{S}$; srl Λ^{L} | quoque] namque X | in laudandum L | domino Φ^{GV}WΓ^{A}; a dn* M*; deum M^{2}. ¶ uel « domino » cum ant. *lac.*

12. etiam] autem Γ^{A}; *om.* Σ^{T} | leuitas M* | principis FK | et *om.* Λ^{L}XM*Θ P^{2}HNFKɯ *cum LXX* | uiderunt C$\Lambda^{L}\Sigma^{T}$ | prius — templum *om.* Ψ^{D} | prius cum] priusquam X$\Phi\Theta$PΓ^{A} | esset et] P*; esset C$X\Sigma^{T}\Theta^{H}P^{2}NL^{2}FK\Gamma^{A}$ *cum hebr.*; es et L*; essent et ******** et M* | multi *om.* Λ^{L} | leuabant M(-uant M*)ΘL; ɐleuant Π^{K} | uoces Λ^{L}HFK.

⟨ut AK | ⟨filii enadad AQK | 10. § fundato A; ⟨fundato CQK | ⟨steterunt A | ⟨et AK | ⟨ut A | 11. ⟨et concinebant AQ | ⟨quoniam bonus AK | ⟨quoniam in A | ⟨omnis ACQK | ⟨eo AK | 12. ⟨plurimi ACQK | ⟨et principes A | ⟨qui A | ⟨cum A | ⟨flebant A | ⟨et AQK.

13 nec poterat quisquam agnoscere
vocem clamoris laetantium et
vocem fletus populi
commixtim enim populus vocife-
rabatur clamore magno
et vox audiebatur procul
IV. 1 audierunt autem hostes Iudae
et Beniamin
quia filii captivitatis aedificarent
templum Domino Deo Israhel
2 et accedentes ad Zorobabel et ad
principes patrum dixerunt eis
aedificemus vobiscum quia ita ut
vos quaerimus Deum vestrum
ecce nos immolavimus victimas
ex diebus Asoraddan regis
Assur qui adduxit nos huc
3 et dixit eis Zorobabel et Iosue
et reliqui principes patrum
Israhel
non est vobis et nobis ut aedifi-
cemus domum Deo nostro
sed nos ipsi soli aedificabimus
Domino Deo nostro
sicut praecepit nobis Cyrus rex
Persarum
4 factum est igitur ut populus ter-
rae inpediret manus populi
Iudae
et turbaret eos in aedificando

IV. 3. deo (*I⁰*) AΛ^L^M; domino deo C | aedificabimus C(hed.)Λ^L^M²; aedificauimus A; aedificamus M* | 4. ut populus terrae C(hut)Λ^L^M; populus terrae ut A.

Deest F (*partim a v.* 3, patrum, *fol. lac.*).

13. poterant P*L* | cognoscere S W | fletus] M*³; et fletus M² | commixtum Φ^GP^Ω^M^; commixtus W²; cummixtus W* | uociferabantur L | uox *om.* X *cum LXX.*

IV. 1. audientes Ω^M^ | autem] enim L; igitur Θ^H^ | iuda 𝔰 | ben-iamin 𝔢𝔩𝔳 | srahel C; srhl XΣ^T^; ihl Π^K^; israel Ω^J^𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳 𝔰𝔠; isrl Φ^RV^PHNQFKSΓ^A^Ψ^D^Ω^SM^; srl Λ^L^L.

2. et acc.] accedentesque Ω^SM^ | zorobbabel N | eis *om.* H* | qui ita ut uos Ψ^D^; quia ita ut nos Ω^S^*; quia ita et nos E*L; quoniam sicut uos Λ^L^MH; qui aiunt et nos K*; quia ut uos W* | exquirimus M; quęritis Λ^L^ | deum] P*; dominum L; dominum deum Λ^L^MΘP²HΓ^A^ | ecce] et ecce L; et Λ^L^MH, *cf. LXX* | nos *om.* N* | immolabimus ΦS*WΨ^D^; i(m)molamus CXΣ^T^EΘ^H^NK*Ω^SM^; sacrificamus Λ^L^MH | uictimas] hostias Ω^S†^; *** H; *om.* Λ^L^M | ex] sex W*; a Λ^L^MEHLΨ^D^𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳 𝔰𝔠 | asorhaddan 𝔰; asor-haddan 𝔯𝔢𝔩𝔳; asor haddan 𝔠; assoraddan Φ^VP^LFK²𝔞; asoradan EΓ^A^; asoradam Λ^L^; asoraddon A; assoraddon P*Ω^J^; asaraddon M²Θ; assaraddon P²; assaradon Ω^SM^; assuraddan K*; asorhaddun 𝔤; as*ra*d*n M* | assur] asur Θ^A^*W.

3. ei Θ^H^*^A^; *om.* Σ^T^ | zorobbabel N; sorobabel Θ^A^* | iosuę Λ^L^EPSWΓ^A^Ψ^D^ | reliqui *om.* M* | pat***rum M | srahel C; srhl XΣ^T^; ihl Π^K^; israel Ω^J^𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; isrl MΦ^RV^PHNQSΓ^A^Ψ^D^Ω^SM^; srl Λ^L^L | ∾ nobis et uobis Π^K^ΦΘ^H^PLFKΓ^A^Ψ^D^Ω𝔞𝔤 *cum LXX et Hier. ep. 121, 5* | domum] templum Λ^L^ | deo] domino deo CΣ^T^W* | nostro] srhl Σ^T^ | nosipsi** H | soli *om.* N | (ae)dificauimus AP*LFK; aedificamus M*; + domum Ω^S^ | domino *om.* 𝔞 𝔢 | nostro + israel 𝔯 | precepis Ω^J^ | uobis Ψ^D^; nos E*; *om.* Λ^L^W* | cirus rex Σ^T^Ψ^D^; rex cyrus L; rex cyrus rex N | ∾ nobis cyrus rex pers. precepit Ω^S^; ∾ nobis rex cyrus pers. precepit Ω^M^.

4. igitur] autem Γ^A^Ω^SM^ | ∾ populus terrae ut AΦP*, *cf. hebr.* | inpedisset X Θ^H^ | populo XΘ^H^ | iuda 𝔰; iudeae M*.

---

13. ⟨nec AQK | ⟨commixtim AQK | ⟨et vox A.

IV. 1. ¶ audierunt IIII. Ω^SJ^; V. Ω^M^; *Div. sine num.* Π^K^; § audierunt A; ⟨audierunt CQK | ⟨quia A | 2. ⟨et accedentes AK | ⟨aedificemus AQK | ⟨ecce AQK | 3. ⟨et dixit ACQK | ⟨non AQK | ⟨sed A | ⟨sicut A | 4. § factum est A; ⟨factum est CQK | ⟨et A.

[5] conduxerunt quoque adversum eos consiliatores ut destruerent consilium eorum
omnibus diebus Cyri regis Persarum et usque ad regnum Darii regis Persarum
[6] in regno autem Asueri principio regni eius
scripserunt accusationem adversum habitatores Iudae et Hierusalem
[7] et in diebus Artarxersis
scripsit Beselam Mitridatis et Tabel
et reliqui qui erant in consilio eorum
ad Artarxersen regem Persarum
epistula autem accusationis scripta erat syriace
et legebatur sermone syro

---

5. quoque CΛ^{L}M; autem A.

Deest F (*partim usque ad v.* 5, destruerent, *fol. lac.*).

5. conduxerat L | quoque] autem A Π^{K}ΦEPSWΨ^{D}ɑelʋʒc | aduersus Σ^{T}QW^{2}ɑg relʋʒc | ut] asuerus ipse est artarserses ut Λ^{L}*, *cf. infra apparatum ad v.* 6; *om.* Λ^{L2} | diebus *om.* E* | ciri Σ^{T}Ψ^{D} | et — persarum *om.* Π^{K}*N*ɑ | regnum] annum Σ^{T} | dari A*M*; darei N^{2}.

6. regno] S*; anno S^{2}. ¶ aɪ regno S; uel « anno » *Iac.* | assueri Π^{K}Φ^{V}P*Ω^{SM} ɑgrelʋʒc; ausueri L; asuerus M*; + ipse est artarxersis MΘP^{2}Ω^{SM}ɑe [[ipse M^{2}(se *in ras.*); artarxerses M^{2}Pɑ, artaxersis M* Ω^{S}, artharexsis Ω^{M}, artaxerxes e, + asueri M*]]; + asuerus ipse est artarxerxes N^{2}. ¶ aliqui « ipse est artaxersis », alii non habent *Iac.* | principio] *praem.* in Ω^{J} ɑrelʋʒc | a(c)cusationes XL | aduersum] K*; aduersus Λ^{L}XΠ^{K}Σ^{T}MΦPQFK^{2}SWΨ^{D} Ωɑgrelʋʒc; + ∇ Λ^{L}* | habit. iuda Φ^{P}ʒ; habit. iudeae M; iudẹos E | et] in K* | hierussalem E*; hierl F; iherusalem Cɑ; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ω^{J}grelʋʒc; ierlm Ψ^{D}Ω^{SM}; iẹrlm Π^{K}.

7. artarxerxis CΣ^{T}Φ^{RVP}Q; artarsersis Λ^{L}; artarcersis Ψ^{D}; artaxerxis Φ^{G}Ngrelʋ ʒc; artharexsis Ω^{M}; artaxersis AXM*HL SΓ^{A}Ω^{S}; artarxersen K* | beselā K*; beselan CΣ^{T}; besellam XΠ^{K}Φ^{RV}Θ^{A}P^{2}(*in ras.*) Γ^{A}Ω^{J}ɑg; besellā Φ^{P}Θ^{H}Ψ^{D}; besselam M; besalam Λ^{L}H; besalan L; besela FK^{2}Ω^{M}; besella Φ^{G}SW; besalem Ω^{S} | mitridatis] M*P*H*; mithridatis Θ^{A}*g; mitritatis L; mitradatis A*; mitid»atis S*; mitridates Λ^{L}XΠ^{K}M^{2}EP^{2}H^{2}QΩ^{SJ2}(dates *in ras.*)^{M}; mithridates Θ^{HA2}Nrelʋʒc; mitradates A^{2} | et *om.* M* | thabel CPΩ; tabeel Λ^{L}MH gre; tabehel Π^{K}; thabeel ɑlʋʒc | ad *om.* M* | artarxersē Ω^{J}; artarxersem Ψ^{D}; artarxerxen CΣ^{T}Φ^{RVP}NQ; artarxensen K; artarxarsen Θ^{H}*; artarxarxen Φ^{G}; artaxersen M*HSΓ^{A}; artaxerxen A; artaxersem XΩ^{S}; artaxerxem ɑreʃʋʒc; artharexsem Ω^{M}; artaxersis L | regis Φ^{R}; *praem.* syri L | autem] enim Ω^{SM}; + legebatur M† | accusationis *om.* E* | erat] est Ω^{SM}; *om.* X | syriacae CΛ^{L}QΓ^{A}; siriace Σ^{T}M*Ψ^{D}; syraice A; syricae E*; syriae W*; syrie L | syro — 8. beelteem] sirore uerbeltem L | siro Σ^{T}Ψ^{D}; syriaco Ω^{S}.

---

5. ⟨conduxerunt AQK | ⟨omnibus A | 6. ¶ in regno III. CΣ^{T}FK; IIII. Φ^{P}; *Div. sine num.* Π^{K}; § in regno AΩ^{M}; ⟨in regno Q | ⟨scripserunt A | 7. § et in A; ⟨et in QK | ⟨scripsit A | ⟨et reliqui A | ⟨ad A | ⟨epistula AQK | ⟨et A.

8 Reum Beelteem et Samsai scriba
scripserunt epistulam unam de
Hierusalem
Artarxersi regi huiuscemodi
9 Reum Beelteem et Samsai scriba
et reliqui consiliatores eorum
Dinaei et Apharsathaei Terpha-
laei Apharsaei
Erchuaei Babylonii
Susannechaei Deaei Aelamitae

---

8. scriba AΛ^{L}; scriba** M; scriba artarxerxes C.

8. reumbeel teem Λ^{L2}(*alt.* m *ex* nn). ¶ « reum beel theem » tria sunt nomina et ita debent scribi. copiosam nominum multitudinem in hoc libro dimittimus quia difficillime et prolixe eorum correctio intelligeretur nisi omnia simul in textu scriberentur. contrarietatem ne mireris si in hystoria esdre et neemie inueneris quia etiam hebreus multa [*cod.* multi] quasi contraria habet [*cod.* habent] sicut et nostri antiqui et moderni *Hug.* sec. hebr. et sec. interpretacionem tria sunt nomina « reum beel theem » *Iac.* | rehum g | beel — teem relv; beeltheem Φ^{RVP}Ω^{J}a; beeltehem Σ^{T}FKΨ^{D}; beheltheem P; belteem Θ^{H}N*; beeltheum Φ^{G}; belteum Γ^{A}; beheleem Π^{K}; bethleem Ω^{SM} | samsay CX; sampsai EΘ^{A}; samsa Θ^{H}P^{2}(*alt.* sa *in ras.*)K*; samsia L; sansia Ω^{S*M}; semsai Φ^{R}; synsia Ω^{S2}. ¶ hebr. ant. « samsai » *Iac.* | scribe W; + et reliqui consiliatores eorum Γ^{A} *cum cod. graeco* b; + artarxerxes CΣ^{T}; + ** M unam *om.* Σ^{T} | de] ad A | hierussalem E*; hierl F; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}X Σ^{T}L; ihrlm a; ierusalem Ω^{J}grelvsc; ierlm Ψ^{D}Ω^{SM}; ięrlm Π^{K}; herusalem N* | artarxerxi CΣ^{T}ΦQΨ^{D}; artaxersi AXM*LSWΓ^{A} Ω^{SJ}; artaxerxi grelvsc; artarexsi Ω^{M} | huiusmodi E.

9. rehum g; re eum Π^{K} | beel-teem relv; beeltheem Π^{K}ΦK^{2}Ψ^{D}Ω^{J}a; beeltehem Σ^{T}F; beheltheem P; baeelteem M; beheltem L; beelthem K*; belteem Θ^{H}Γ^{A}; bethleem Ω^{SM} | samsai] P*; samsay CX; sampsai EΘ^{A}; samsa Θ^{H}P^{2}FK; sansia Ω^{SM} | scrib(a)e SW; *om.* N* | et] ac g | dinaey X; dinahei H^{2}(*alt.* i *in ras.*); dinei CΠ^{K}Σ^{T}Θ^{H}FKΨ^{D}Ω^{J}g; dynei a; dinai A*Φ; dina A^{2}; dianaei SW; dianei Θ^{A}; danaei EΓ^{A}; dmael M* | et *om.* EΩ^{S} | apharsathaei = Θ^{A}QN; apharsathei ACM PF^{2}(s *corr.*)K^{2}Ψ^{D}ag; apharsatei E; apharsatthei Θ^{H}; apharsarthei Λ^{L}H; aparsathei K*; afarsate X; aipharsathei Γ^{A}; pharsathei Π^{K}ΦSΩ^{J}; pharsathęi W; pharsatei Σ^{T}; pharsarei Ω^{S}; apharsathachaei relv sc; aphaphatei L; aphathei Ω^{M}; + et g | terphalaei = Θ^{H}S*Wrelvsc; therphalaei S^{2}; terphalei ACΛ^{L}MΦ^{RVP}EΘ^{A}HFKΓ^{A}Ω^{S} g; terfalei X; therphalei Π^{K}Φ^{G}PΨ^{D}Ω^{JM}a; therfalei Σ^{T}; thephalaei L | apharsei Λ^{L} Σ^{T}E^{2}PHFK^{2}; aphersęi* Φ^{P}; apharsai Π^{K} L; acpharsęi Ψ^{D}; afassaei X; aphasęi Θ^{H}; aphasei E*Θ^{A}; aparsei K*; aphosei Γ^{A}; arphasei Ωag; apharseia Φ^{V} | erchuęi* Φ^{P}; ercuaei C; hercuaei EΘ^{A}; erchuei Λ^{L}HΓ^{A}; hercuei PΩ^{M}; herchuei Ω^{J}a; erchoaei N^{2}(o *corr.*); arcuaei XΠ^{K}L; harchuei Ω^{S}; erchueia Φ^{V}; eruchuaei A; hereuchei Ψ^{D}; ercuaci FK; et cufei Σ^{T} | babilonii Λ^{L}XΣ^{T}M^{2}(*alt.* i *in ras.*)LFK^{2}Ψ^{D} Ω^{JM}a; babillonii SΓ^{A}; babyloni A; balellonii W; babylonis E; babiloniis K* | susannechei XΣ^{T}M^{2}Θ^{H}; susanechaei relv sc; susanechei Λ^{L}H; sasannechei K*; susannachei Ω^{M}ag; susanachęi E; susanachei Π^{K}Θ^{A}; susānathei Ω^{S}; susannechanaei Φ^{R}W; susannechanei Φ^{GVP}PFK^{2}SΨ^{D}Ω^{J}; subsusannechaei L; usannechei M* | dehaei L; daeei ΦΩ^{J}; deei Σ^{T}EPg; daei A; diaei Λ^{L}Ω^{SM}; dyei a; dieui relvsc; dacei SW; *om.* Ψ^{D}; + et agrelsc | elamitae Φ^{RGV}Θ^{A}HFKSWΓ^{A}g; helamitae P; elamite CΛ^{L}XΣ^{T2}(*pr.* e *corr.*)Φ^{P}LΩa; helamite Π^{K}Ψ^{D}; aelomite Θ^{H}.

---

8. ⟨reum ACQK | ⟨scripserunt A | ⟨artarxersi A | 9. ⟨reum AQK | ⟨et reliqui A | ⟨erchuaei A | ⟨susannechaei A.

[10] et ceteri de gentibus quas transtulit Asennaphar magnus et gloriosus
et habitare eas fecit in civitatibus Samariae
et in reliquis regionibus trans flumen in pace
[11] hoc est exemplar epistulae quam miserunt ad eum
Artarxersi regi servi tui viri qui sunt trans fluvium salutem dicunt
[12] notum sit regi quia Iudaei qui ascenderunt a te ad nos
venerunt in Hierusalem civitatem rebellem et pessimam quam aedificant
extruentes muros eius et parietes conponentes
[13] nunc igitur notum sit regi quia si civitas illa aedificata fuerit et muri eius instaurati
tributum et vectigal et annuos reditus non dabunt
et usque ad reges haec noxa perveniet
[14] nos ergo memores salis quod in palatio comedimus
et quia lesiones regis videre nefas ducimus
idcirco misimus et nuntiavimus regi

---

11. uiri Λ^{L}M *cum plerisque codd. et archetypo*; *om.* AC.

Deest F (*partim a v.* 10, in pace, *usque ad v.* 13, notum, *fol. lac.*).

10. ceteris H* | de *om.* L | asenaphar EΩ^{S}ɾɛſʋʒc; assennaphar Π^{K}M*$^{3}\Omega^{M}$g; assennafar Σ^{T}; asennephar N; asannaphar A^{2}; asannafar X; asannapar A*; asĩnaphar L; salmanasar $\Theta^{H}\Gamma^{A}$ɑ; salmanassar Θ^{A}P^{2}(*in ras.*); salmannassar M^{2} | eos Ψ^{D}g | samariae] suis in samaria M*.

11. est *om.* Q | quam — eum *om.* K* | quam] quem Σ^{T} | artarxerxi C$\Sigma^{T}\Phi$ QΨ^{D}; artarxarsi P; artaxersi XM*LSW $\Gamma^{A}\Omega^{S}$; artaxerxi Agɾɛſʋʒc; atarxersi Λ^{L}; artarexsi Ω^{M} | regi] rei Ψ^{D}; *om.* Σ^{T}E* *cum pauc. codd. graec.* | serui tui] seruituti X; serui E* | uiri *om.* ACΦ^{R}N | fluuium] flumen Φ^{R}Q.

12. quia — 13. regi] *bis scripsit* C* | iudei Λ^{L}XΣ^{T}PLΩɑ; iuđi Π^{K} | descenderunt Ψ^{D} | a te] ad te E*P*; ante L | ad nos uenerunt] aduenerunt $\Theta\Gamma^{A}$; *praem.* et Λ^{L}M*H | nos] *in ras.* P^{2} | in *om.* K | hierussalem E*; hrlm Φ^{V}; iherusalem C ɑ; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ω^{SJ}ɾɛſʋʒc; ierlm $\Psi^{D}\Omega^{M}$g; iɛrlm Π^{K}; + in Θ^{A}; + ** E | edificauit Ω^{M} | parietes] arietes g.

13. igitur] ergo Ω^{SM} | annuos] annus Θ^{H}*; annos F*K^{2}W*; an**os K* | reditus] Φ^{V}*; redditus $\Pi^{K}\Sigma^{T}\Phi^{V2}$F*$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$ ɡɾʒ; reditos Λ^{L}*E*QL; redditos M*K; residuos W* | reges] P^{2}(es *in ras.*); regem Φ^{R}; regis M*Φ^{OV}ELΨ^{D} | hac Φ^{R}P*; *om.* M* | perueniat Σ^{T}L*Ψ^{D}; ueniet M*.

14. nos] non W* | ergo] autem ɾɛ ſʋʒc | salis] ¶ cybi uel doctrina K | quod] quem Ω^{J}; quos E* | et *om.* Ω^{S}ɑ | lesiones] elationes L^{2} (a *ex* e) | duximus Ω^{M} | commisimus L | nun(t)iamus Λ^{L}M*Φ^{R}QΩ^{M}.

---

10. ⟨et ceteri AK | ⟨et habitare A | ⟨et in A | 11. § hoc A; ⟨hoc QK | ¶ artarxersi *Div. sine num.* Π^{K}; ⟨artarxersi ACQK | 12. ⟨notum AQK | ⟨venerunt A | ⟨extruentes AK | 13. ⟨nunc ACQK | ⟨tributum A | ⟨et usque A | 14. ⟨nos ACQK | ⟨et quia AK | ⟨idcirco A.

15 ut recenseas in libris historiarum patrum tuorum
et invenies scriptum in commentariis et scies
quoniam urbs illa urbs rebellis est
et nocens regibus et provinciis
et bella concitant in ea ex diebus antiquis
quam ob rem et civitas ipsa destructa est
16 nuntiamus nos regi
quoniam si civitas illa aedificata fuerit
et muri ipsius instaurati
possessionem trans fluvium non habebis
17 verbum misit rex ad Reum Beelteem et Samsai scribam
et ad reliquos qui erant in consilio eorum habitatores Samariae et ceteris trans fluvium
salutem dicens et pacem
18 accusationem quam misistis ad nos manifeste lecta est coram me
19 et a me praeceptum est et recensuerunt inveneruntque
quoniam civitas illa a diebus antiquis adversum reges rebellat
et seditiones et proelia concitantur in ea
20 nam et reges fortissimi fuerunt in Hierusalem
qui et dominati sunt omni regioni quae trans fluvium est
tributum quoque et vectigal et reditus accipiebant

---

20. reditus CΛ^{L}M^{2}; reditos A; redditos M*.

15. ut] et A | in libros Ω^{S}; in libro Φ^{G} *cum aram. et LXX* | hystoriarum C Π^{K}HΩ^{SJ}; istoriarum Q; ystoriarum Ω^{M}; storiarum XLK* | inuenias Λ^{L}H | in *om.* N* | scias Φ^{GV}L; sciens S*WΓ^{A} | illa urbs] urbs Γ^{A}; illa L; *om.* Ω^{S} | rebella W* | regibus] regionibus Ψ^{D} | concitantur Π^{K}M Φ^{VP}*E^{2}PSΓ^{A}Ψ^{D}Ωαgrεlυʒc; concitauit E* | ipsa] illa Σ^{T}α | destructa] constructa A.

16. nos] *om.* Q; *praem.* ergo M *cum plur. codd. graec.* | quia Λ^{L2}; qui Λ^{L}* | si *om.* E* | illa *om.* Φ^{V}* | ipsius] eius Λ^{L†}Ω; ipsi Λ^{L1} | possessione Ψ^{D} | fluuii A; flumen E | habebitis Θ^{H2}; habetis Θ^{H}*.

17. reübeeltheem α | rehum g; eum H* | beel-teem rεlυ; beeltheem ΦQΨ^{D} Ω^{J}; beel-tehem F; behel theem Π^{K}P; beelteem C; belteem N*; beltehem Σ^{T}; belhtem L^{2}(h *ex* z); bethleem Ω^{SM} | samsay C; sampsai EΘ^{A}; samsa XLK*; samsaim Λ^{L}; semsai Φ^{R}; sansiam Ω^{SM} | scribas S* W*; scribis W^{2}; scriba A | reliquas E* | concilio Ω^{S} | ceteris] E* (caet.); caeteros E^{2}; ceteri W | flumen Φ^{R}.

18. accusationem = ACΣ^{T}FKS*W* gre; ac(cus)atio S^{2}W^{2} *cum rell. codd. et edd.* | misisti Λ^{L}E* | nos] me Ω^{M} | manifesto M*; manifesta H* | lecta] recta Ω^{M}.

19. inuenerunt (que *om.*) Σ^{T}Ω^{J}* | illa *om.* Ω^{J} | a] in XM*; *om.* Σ^{T} | aduersus XΣ^{T}WΩ^{SM} | regem L | proelia] bella Ω^{JM}.

20. fuerant M*; erant α; *praem.* et usque ad regnum darii regis persarum Ψ^{D} (*ex v.* 5) | hierussalem E*; hierl F; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm α; ierusalem grεlυʒc; ierlm Ψ^{D}Ω; iεrlm Π^{K}; ea M | regione Λ^{L}*L | quae] qui XE* | quoque] uero Σ^{T} | et (*ante* uect.) *om.* Γ^{A} | redditus Π^{K}Σ^{T}Ωαgrʒ; reditos AW*; redditos M*FK.

---

15. ⟨ut A | ⟨et invenies A | ⟨quoniam A | ⟨et nocens A | ⟨et bella A | ⟨quam ACQ K | 16. ⟨nuntiamus AQ | ⟨quoniam AK | ⟨et A | ⟨possessionem A | 17. ¶ verbum *Div. sine num.* Π^{K}; § verbum A; ⟨verbum CQK | ⟨et ad A | ⟨salutem A | 18. ⟨accusationem ACQK | 19. ⟨et a AQK | ⟨quoniam A | ⟨et seditiones A | 20. ⟨nam ACQK | ⟨qui A | ⟨tributum AK.

21 nunc ergo audite sententiam
ut prohibeatis viros illos et urbs illa non aedificetur
donec si forte a me iussum fuerit
22 videte ne neglegenter hoc impleatis
et paulatim crescat malum contra reges
23 itaque exemplum edicti Artarxersis regis lectum est coram Reum et Samsai scriba et consiliariis eorum
et abierunt festini in Hierusalem ad Iudaeos
et prohibuerunt eos in brachio et robore
24 tunc intermissum est opus domus Dei in Hierusalem
et non fiebat usque ad annum secundum regni Darii regis Persarum
V. 1 prophetaverunt autem Aggeus propheta et Zacharias filius Addo

---

21. et AM; ut Λ^{L}; hut C | 22. ne (*ante* neglegenter) $A^{2}C\Lambda^{L}M$; *om.* A* | 23. reum $A\Lambda^{L}M$; reum beelteem C | scriba $\Lambda^{L}M^{2}$; scribam ACM* | et robore $\Lambda^{L}M$; et robure A; et in robore C | 24. dei $C\Lambda^{L}M$; domini A.

21. ergo] igitur Ω^{SM}; uero Q; *om.* $\Phi^{RG}E^{*}P^{*}SW\Gamma^{A}$ *com cod. graeco* B | sententia Θ^{H} | ∼ sententiam audite Ω^{S} | ut *om.* ɾɛſʋʒc | et] ut C(hut)$\Lambda^{L}\Sigma^{T}$Hɾɛſʋʒc | non] ne E*.

22. ne] non Ψ^{D}; ergo ne Π^{K}; autem ne forte L; *om.* A*E*W* | hoc impleatis] impleatis hoc E^{2}; impleatis E* | et] ut Π^{K}.

23. exemplar edicti Φ^{R}; edicti exemplum L^{2}; edictum exemplum L* | artarxerxis $C\Sigma^{T}\Phi PQ$; artaxersis XM*E*HSW $\Gamma^{A}\Omega^{S}$; arthaxersis L; artaxerxis Agɾɛſʋʒc; atarxersis Λ^{L}; artexersis Ω^{M}; artarxersi FK^{2}; artarxensi K* | regis *om.* M*Φ^{P} | ∼ regis artarxersis $E\Theta^{A}$ | lectum] latum W* | est *om.* Φ^{P} | coram] contra E*; + me Ω^{M}* | reum] E*P*; reumbeeltheem ɑ; reum beelteem $E^{2}P^{2}SW$ʒc; rehum beelteem g; reum beel-teem ɛſ; reum beelteem C; reum beeltheem $\Phi^{P}Q\Omega^{J}$; reum beeltehem Σ^{T}; reum beeltheum Φ^{V}; reum behelcem L; reum bethleem Ω^{SM}. ¶ «reum et samsai» quod noui interponunt hec nomina «beel theem» nec caldaicum nec ant. habent hic. Set tamen supra sunt scribenda *Guill.* | sāsai W; samsay C; sampsai EΘ; sampsay X; samsa K*; samsia $L\Omega^{S}$; sanxia Ω^{M} | scriba] K*; scribam A CXM*Φ^{VP}NQLF$K^{2}\Psi^{D}$; scribis S*W | consiliarii ʒ* (*calamo corr.*) | festini] festim M*; confestim M^{2} | in *om.* Φ^{R}* | hierussalem E*; iherusalem C; ihrslm $\Lambda^{L}X\Sigma^{T}L$; ihrlm ɑ; ierusalem Ω^{J}gɾɛſʋʒc; ierlm Π^{K} $\Psi^{D}\Omega^{SM}$ | iudeos X$\Pi^{K}\Sigma^{T}$MLΩɑ; eos Λ^{L} | eos *om.* M* | robure A; *praem.* in $C\Sigma^{T}$.

24. intermissus Ψ^{D} | domus dei] domus domini Aɑgɛſʒc; domini dei Ω^{M}; dei XNK*Ψ^{D} *cum cod. graeco* A; domini FK^{2} | hierussalem E*; hierl F; iherusalem C; ihrslm $\Lambda^{L}X\Sigma^{T}L$; ihrlm ɑ; ierusalem Ω^{J}gɾɛſʋʒc; ierlm $\Psi^{D}\Omega^{SM}$; ierlm Π^{K} | usque *om.* Ω^{M} | ∼ secundum annum Ω^{SM} | regni *om.* XL *cum cod. graeco* B | dari A*; darei N | regis *om.* Φ^{RG}EP*S $W\Omega^{J2}$.

V. 1. aggaeus Nɾɛſʋʒc; haggeus g; ageus E*K* | propheta *om.* Λ^{L} *cum aliq. codd. graec. minusc.* | zaccharias $C\Lambda^{L2}\Phi^{G}$ $\Theta^{H}LK^{2}$; zaccarias Λ^{L}*$X\Sigma^{T}K$*; + propheta Ω^{S} | abdo Ω^{M}; abdon Ω^{S} | iudeos XΠ^{K} Σ^{T}MPLΩɑ | iudea $C\Lambda^{L}X\Pi^{K}\Sigma^{T}ML\Omega$; iuda

---

21. ⟨nunc ACQK | ⟨ut A | ⟨donec A | 22. ⟨videte AQK | ⟨et A | 23. § itaque A; ⟨itaque CQK | ⟨et abierunt AQK | ⟨et prohibuerunt A | 24. ⟨tunc ACQK | ⟨et AK.

V. 1. ¶ prophetaverunt V. $\Phi^{P}\Omega^{SJ}$; VI. Ω^{M}; *Div. sine num.* Π^{K}; ⟨prophetaverunt ACQK.

prophetantes ad Iudaeos qui erant in Iudaea et Hierusalem
in nomine Dei Israhel
2 tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathihel et Iosue filius Iosedech
et coeperunt aedificare templum Dei in Hierusalem
et cum eis prophetae Dei adiuvantes eos
3 in ipso tempore venit ad eos Tatannai qui erat dux trans flumen
et Starbuzannai et consiliarii eorum
sicque dixerunt eis
quis dedit vobis consilium ut domum hanc aedificaretis
et muros hos instauraretis
4 ad quod respondimus eis
quae essent nomina hominum auctorum illius aedificationis
5 oculus autem Dei eorum factus est super senes Iudaeorum
et non potuerunt inhibere eos
placuitque ut res ad Darium referretur
et tunc satisfacerent adversus accusationem illam

V. 1. dei A; domini C; domini dei Λ^{L}M | 2. dei (*I°*) AΛ^{L}M; domini C | 3. instauraretis CΛ^{L}M^{2}; instauretis AM*.

P*SWΓ^{A}αgre | hierussalem E*; hierl F; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm α; ierusalem Ω^{J}grelυʒc; ierlm $\Psi^{D}\Omega^{SM}$; ięrlm Π^{K}; *praem.* in Π^{K}L; + et ϱ | dei] domini C; domini dei Λ^{L}MH *cum cod. graeco* A | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}grelυʒc; isrl Φ^{RGV}HNFKSW$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$; srl L; sl Λ^{1}.

2. zorobbabel N | salathihel = AC Φ^{R}ΘNL; salatihel Ψ^{D}; salatiel XM*Ω^{SJ}; salathiel M^{2} *cum rell. codd. et edd.* | iosue filius *om.* E* | iosuę Λ^{L2}(o *ex* u)SW $\Gamma^{A}\Psi^{D}$; ihosue C | iosedec A$\Sigma^{T}\Phi^{GV}$NSWϱ relυʒc; yosedec X; ioselech Ψ^{D}; iosadec L | ∿ iosue filius iosedech et zorobabel filius salathiel Π^{K} | dei] domini CΣ^{T}α; + id est P^{2} | hierussalem E*; hierl F; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm α; ierusalem grelυʒc; ierlm $\Psi^{D}\Omega$; ięrlm Π^{K} | dei] domini Φ^{V}FKΨ^{D}; *om.* Ω^{S} | adiuuantes eis W^{2}; adiuant eos W*.

3. ipso + autem $\Pi^{K}\Phi$EPQSW$\Gamma^{A}\Omega$ αgrelυʒc | uenerunt X | tatannai] *in ras.* P^{2}; tatannay CXΠ^{K}; tathannai Θ^{A}; thathannai ϱ; tathannay L; thathanai relυʒc; tantannai Σ^{T}W*; thantannai α; tannai M* | et *om.* L | starbuzannai] A*; starbuzannay C; stharbuzannai A$^{2}\Lambda^{L}\Theta$Q; stharbuzanai Nʒc; sthar-buzanai relυ; starbuzanay L; stharbuzzannai M; starbuzannei Ω^{S}; staburzannai Π^{K}; starbuzanas X | hanc] hunc Γ^{A}; *om.* W* | et muros hos instauraretis *om.* Λ^{L}* | hos] istos Ω^{J}; eius αgrelυʒc; *om.* E* | instauretis AM* S*WΓ^{A}; *praem.* ut Ω^{J}*.

4. quod] quos Φ^{R}EHK*Γ^{A}; quo* Σ^{T} | eis *om.* K* | hominum] nominum P*; *om.* X | auctorem Ψ^{D} | ∿ aedificationis illius Γ^{A}αgrelυʒc.

5. oculus autem] et oculus Λ^{L}MH | dei *om.* E* | eorum *om.* Λ^{L}MH *cum LXX* | iudeorum C$\Lambda^{L}\Sigma^{T}$MP$\Gamma^{A}\Omega$α; iudōrum Π^{K}; eorum XΘFK | potuere SW; potuerant A^{2}; poterant A* | inhibuere Λ^{L}*; prohibere F K | placuit ergo M | dareum N | referetur M*P*L | satisfecerunt L; satisfacere S*W.

⟨prophetantes AK | ⟨in nomine A | 2. ⟨tunc ACQK | ⟨et coeperunt AK | ⟨et cum A | 3. § in A; ⟨in CQK | ⟨et starbuzannai A | ⟨sicque A | ⟨quis AQK | ⟨et muros A | 4. ⟨ad ACQ | ⟨quae A | 5. ⟨oculus AQK | ⟨et non A | ⟨placuitque AQK | ⟨et tunc A.

6 exemplar epistulae quam misit Tatannai dux regionis trans flumen
et Starbuzannai et consiliatores eius Apharsacaei qui erant trans flumen ad Darium regem
7 sermo quem miserant ei sic scriptus erat
Dario regi pax omnis
8 notum sit regi isse nos ad Iudaeam provinciam
ad domum Dei magni quae aedificatur lapide inpolito
et ligna ponuntur in parietibus
opusque illud diligenter extruitur
et crescit in manibus eorum
9 interrogavimus ergo senes illos
et ita diximus eis
quis dedit vobis potestatem ut domum hanc aedificaretis et muros instauraretis
10 sed et nomina eorum quaesivimus ab eis ut nuntiaremus tibi
quae scripsimus nomina virorum qui sunt principes in eis

---

7. sermo quem CΛ^{L}M; sermonem quem A | sic AΛ^{L}; *om.* CM | 9. muros CM; muros hos AΛ^{L} | instauraretis A^{2}CΛ^{L}M^{2}; instauretis A*M*.

6. ∼ epistole exemplar Ω^{SM} | quem L | tatannay C; tathannai Θ^{A}; thatannai Ω^{M}; thathannai Ω^{S}ɡ; tathannay L; tattannai Γ^{A}; thathanai ɾɛlʋʒc; tantannai P*; thantannai ɑ; tantanai M*; tatanna X; tannai Σ^{T} | dux — starbuzannai *om.* Λ^{L} | dux — flumen (*1°*)] *in ras. brev. spat.* Φ^{R1} | fluuium Q | et — flumen (*2°*) *om.* Ω^{S}* | starbuzannay L; istarbuzannay C; stharbuzannai MΘ^{A}HQ; istharbuzannai Θ^{H}; starbuzanai Γ^{A}Ω^{S2}; stharbuzanai Nʒc; sthar-buzanai ɾɛlʋ; starbuzanay X; staburzannai Ω^{M} | et consiliatores] ** consolatores Λ^{L}* | eorum E | apharsacaei = Φ^{V} ΘNSWΓ^{A}; apharsacei CΣ^{T}M^{2}Φ^{P}E^{2}QΩ^{J2}; apharsachei Π^{K}L; aphar sachei ɡ; afarsachei X; apharsataei A; apharsathei ɑ; aparsacei FK; apharasacei Λ^{L}H; epharsacei E*; aphasacaei Φ^{RG}P; arphasachaei ɾɛlʋʒc; arphasacei Ω^{M}; arpharsacei Ω^{J}*; arphasael Ω^{S2}; aphascei M*; arsaceı Ψ^{D} | erat Φ^{G}P*.

7. sermonem AQ | miserunt Σ^{T}LΩ^{S}; miserat M*P | eis M* | sic *om.* CXΣ^{T}MΦ EΘPNLΓ^{A} | scriptum Q | ∼ erat scriptus FK | regi* Γ^{A} | omnibus M*; omnes E*; *om.* FK.

8. sit *om.* A | regi isse] E^{2}(is *in ras.*); regisse M*Θ^{A}*; regissse Φ^{G}; regi iesse H* | iudeam ACΛ^{L}XΠ^{K}Σ^{T}MEPLWΨ^{D}Ωɑ | prouinc. + et M | ∼ magni dei Π^{K} | lapide *om.* Φ^{V}*; *praem.* de Ω^{M} | et *om.* P* | imponuntur Ω^{S}; ponantur L | ∼ ponuntur ligna A* | opus (que *om.*) Σ^{T} | illius L* | instruitur EΘ^{H}; astruitur Ω^{S} | creuit W.

9. ergo] enim Λ^{L} | illos *om.* Ω^{S}* | **ita P; *om.* Φ^{G}Ω^{M} | eis *om.* M | aedificaueritis Φ^{V}; aedificetis A | ∼ edificaretis hanc Ω^{M}* | et muros instauraretis *om.* P* | muros + hos AΛ^{L}HQFKΩ^{J}ɑgɾɛlʋʒc *cum aram., cf. v.* 3 | instauretis A*M*Φ^{R}L*S* WΩ^{M}.

10. et *om.* L | tibi quae scripsimus] Λ^{L}*(scribs.)M*E*; tibique scri(p)simus Λ^{L2} Γ^{A}; tibique scripsimusque Ω^{J}*; tibi scripsimusque Φ^{P}ɑɾɛlʋʒc; tibi et scripsimus M^{2}E^{2}. ¶ chaldaicum et ant. non habent « que » coniunctionem set « quae » nomen *Guill.* alii « scripsimusque » *Iac.* | uirorum] eorum MΦEΘ^{A}PQSWΓ^{A}; eorum uirorum Ω^{S}ɑɾɛlʒc. ¶ ant. habent « eorum », noui iuxta chaldaicum ponunt « uirorum » *Guill.*

---

6. § exemplar A; ⟨exemplar CQK | ⟨et starbuzannai AK | 7. ⟨sermo AQ | § dario A; ⟨dario CQK | 8. ⟨notum AQK | ⟨isse A | ⟨ad domum A | ⟨et ligna A | ⟨opusque A | ⟨et crescit A | 9. ⟨interrogavimus AQK | ⟨quis AQK | 10. ⟨sed ACQK | ⟨quae AQ.

11 huiuscemodi autem sermonem responderunt nobis dicentes
nos sumus servi Dei caeli et terrae
et aedificamus templum quod erat extructum ante hos annos multos
quodque rex Israhel magnus aedificaverat et extruxerat
12 postquam autem ad iracundiam provocaverunt patres nostri Deum caeli
et tradidit eos in manu Nabuchodonosor regis Babylonis Chaldei
domum quoque hanc destruxit
et populum eius transtulit in Babylonem
13 anno autem primo Cyri regis Babylonis
Cyrus rex proposuit edictum
ut domus Dei aedificaretur
14 nam et vasa templi Dei aurea et argentea
quae Nabuchodonosor tulerat de templo quod erat in Hierusalem
et asportaverat ea in templum Babylonis
protulit Cyrus rex de templo Babylonis
et data sunt Sasabassar vocabulo

---

11. sermonem AΛ^{L}M; sermone C | serui dei AΛ^{L}M; dei serui C | 12. in manu A^{2}CΛ^{L}M; in manus A* | 13. anno CΛ^{L}M; in anno A | proposuit AΛ^{L}M; preposuit C | domus dei CΛ^{L}M; domus dei haec A | 14. templi dei AΛ^{L}M; templi C | in templum CΛ^{L}M^{2}; in templo AM*.

11. sermones L; sermonum Ψ^{D}; sermone CΣ^{T} | responderunt] dederunt Λ^{L} | nobis *om.* Ω^{M} | ∿ dei serui CΣ^{T} | aedificamus] P*; (ae)dificauimus M*P^{2}Ω^{M} | structum EΘ; instructum L | quoque M* S*W*; quod M^{2}W^{2} | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}grelυgc; isrl Φ^{RGV}PHN KSΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}; srl Λ^{L}L | magnus *om.* Π^{K}; *praem.* rex Λ^{L} | ∿ magnus israel Ω^{J}g.

12. autem *om.* N* | et] *in ras.* P^{2}; et terre Ω^{S}; et terre et Ω^{M}; *om.* Θgrelυgc, *cf. aram. et LXX* | eos *om.* Φ^{RG}P*SW | in manus A*XΦ^{RG}PSWagrelυgc | nabucodonosor Σ^{T}; nabugodonosor EΩ^{M}; nabughodonosor Φ^{P}; nabuquodonosor X; nabuchodanosor L; nabocodonosor M | babilonis CΛ^{L}XΣ^{T}MLFKS^{2}Ω^{J}^{M}a; babillonis S*W | chaldaei AΦE^{2}Θ^{A}PHΓ^{A}grelυgc; caldei XΣ^{T}MLFK; caldęi E*SW | domum quoque] domumque Ω^{S} | transtulit] *in ras.* S^{2}; tradidit W | in *om.* Λ^{L}*Π^{K}ΦE*Θ P*HNΨ^{D}Ω^{J} | babilonem Λ^{L}XΣ^{T}MW^{2}Ω^{M}a; babillonem SW*; babylone L.

13. anno] *praem.* in AQ, *cf. LXX* | ciri Σ^{T}Ψ^{D} | ∿ regis cyri Γ^{A} | babilonis Λ^{L}XΣ^{T}MP*Ω^{M}a; babillonis S*W; persarum P^{2}S^{2}, *cf. supra* 1, 1 | cirus Σ^{T} | rex *om.* A; + babylonis Ω^{SM}(babil.) | preposuit CL; posuit P* | dei] domini Θ^{H}*; + h(ae)c AQK^{2}ϖc *cum aram. et LXX.*

14. dei *om.* CΣ^{T} | nabuchodonossor Θ^{H}; nabucodonosor Σ^{T}; nabugodonosor Φ^{P}EΩ^{M}; nabuquodonosor X; nabuchodanossor L; nabuchodosor Θ^{A}; nabuchonosor W*; nabogodonosor M^{2}; nabogodonossor M* | hierusalem E; hierl F; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm a; ierusalem Ω^{J}^{M}grelυgc; ierlm Ψ^{D}Ω^{S}; ięrlm Π^{K} | ea] ** E^{2}; *om.* E*^{3}Ψ^{D} | in templo A XM*FKΨ^{D}; templum P* | babilonis Λ^{L}X Σ^{T}M*S^{2}Ω^{M}a; babillonis S*W | protulit — babylonis *om.* S*W*Ω^{M} | cirus Σ^{T} | rex — 15. hierusalem] *in ras. brev. spat.* Φ^{P2} | babilonis Λ^{L}XΣ^{T}M*Ψ^{D}a | et data sunt] attulit Φ^{R} | sasabassar] W^{2}(*ult.* s *in ras.*); sassabasar relυgc; sasabasar Π^{K}M^{2} Φ^{G}ENQΓ^{A}Ω^{J}^{M}ag; sasabbasar Φ^{V}; sarabasar L; sasabar M*W^{3}; sabassar A*.

---

11. ⟨huiuscemodi AK | ⟨nos ACQK | ⟨et aedificamus A | ⟨quodque A | 12. ⟨postquam AQK | ⟨et tradidit A | ⟨domum AK | 13. § anno A; ⟨anno CQK | ⟨cyrus A | ⟨ut A 14. ⟨nam ACQ | ⟨quae A | ⟨et asportaverat A | ⟨protulit AK | ⟨et data A.

quem et principem constituit [15]
dixitque ei
haec vasa tolle et vade et pone
ea in templo quod est in Hierusalem
et domus Dei aedificetur in loco
suo
[16] tunc itaque Sasabassar ille venit
et posuit fundamenta templi Dei
in Hierusalem
et ex eo tempore usque nunc
aedificatur et necdum conpletum est
[17] nunc ergo si videtur regi bonum
recenseat in bibliotheca regis
quae est in Babylone
utrumnam a Cyro rege iussum sit
ut aedificaretur domus Dei in
Hierusalem
et voluntatem regis super hac re
mittat ad nos
VI. [1] tunc Darius rex praecepit et
recensuerunt in bibliotheca li-
brorum qui erant repositi in
Babylone
[2] et inventum est in Ecbathanis
quod est castrum in Madena
provincia volumen unum

---

17. aedificaretur CΛ[L]M; aedificetur A.
VI. 1. in babylone AM[2]; in babilone Λ[L]M*; in babylonem C.

15. et (*ante* pone) *om.* Q | in templum A; + dei P[2] | hierussalem E*; iherusalem C; ihrslm Λ[L]XΣ[T]L; ihrlm ɑ; ierusalem Ω[M]grelυʒc; ierlm Π[K]Ψ[D]Ω[S] | et] M*; ut M[2].

16. sassabasar relυʒc; sasabasar Π[K] M[2]Φ[GVP]EQΩ[JM]ɑg; sarabasar L; sasabar M*; sabassar AΩ[S] | fundamentum Ω[M]; fundamento Φ[G] | hierussalem E*; iherusalem Cɑ; ihrslm Λ[L]XΣ[T]L; ierusalem Ω[J] grelυʒc; ierlm Ψ[D]Ω[SM]; ierlm Π[K] | et (*ante* ex) *om.* MK* | ∿ edificatur usque nunc FKΨ[D] | et (*ante* necdum) *om.* N | nedum Ω[M2](d *corr.*).

17. ergo *om.* M | bibliotheca] Θ[A2] (*alt.* i *in ras.*); bybliotheca Π[K]H; biblioteca CΛ[L]XΣ[T]ΦES*W[2]Ψ[D]Ω[J]; byblioteca Θ[H]; bibilioteca W*; blibioteca L | babilone Λ[L]XΣ[T]M*SWΩ[M]ɑ | utrumnam] utrum an M* | a *om.* Λ[L]* | ciro Σ[T]Ψ[D] | ∿ rege cyro P | sit] fuerit ɑgrelυʒc; fuit P | (ae)-dificetur AQLSW; edificatur K* | hierussalem E*; iherusalem C; ihrslm XΣ[T]L; ihrlm ɑ; ihlm Λ[L]; ierusalem grelυʒc; ierlm Ψ[D]Ω; ierlm Π[K] | uoluntate FK | hac re mittat] M*; hanc rem mittat XΘQ; hac re mittatur L; hac re remittat F[2]Ω[M]; hoc remittat M[2]Ω[S]; hec remittat K*Ψ[D]; hec re remittat F*K[2]; hac mittat E*P*. ¶ alii « mittit » *Iac.*

VI. 1. daraeus N | rex *om.* W* | percepit ɑ | ∿ pcepit rex Φ[R]* | recenserunt Λ[L] | bibliotheca] Θ[A2](*pr.* i *in ras.*); bybliotheca Π[K]HΩ[S]; biblioteca CΛ[L]Σ[T]Φ[RGP] S*Ω[J]; byblioteca Φ[V]Θ[H]Ψ[D]; bibliothecha Ω[M]; blibiotheca L; bibiliotheca W*; bibliotecam X | qui erant repositi] P*S[2](*alt.* i *corr.*); que erat reposita P[2]; que erant repositi L; qui erant reposita W | babilone Λ[L]XΣ[T]M*PSWΩ[M]ɑ; babylonem CEΨ[D].

2. ecbathanis = CΛ[L]QFKɑ; ecbatanis M*ΦP*NSWΓ[A]relυʒc; echbatanis M[2]; echbathanis Hg; hecbathanis LΩ[S]; hecbathanis XΨ[D]; hecbattanis Θ[A]; hecbacthanis Ω[M]; ebacthanis Π[K]; egbathanis AE[2]; egbatanis Ω[J]; ecbatani P[2]; ecbattana Θ[H]; egbacthana E*; athanis Σ[T] | est (2°) *om.* Ψ[D] | castrorum HK* | madena] E*P*; madaena CN; madana Γ[A]; mandena W; medena Π[K]Ωɑgrelυʒc; maedana P[2]; medana XME[2]ΘFK[2]; mecdana K*; media HΨ[D]; media Λ[L]. ¶ ant. « in medena », chaldaicum habet « madai » *Guill.* uel « medana » *Iac.* | scriptus] E[3]; exceptus

---

⟨quem A | 15. ⟨haec ACQK | ⟨et domus A | 16. ⟨tunc ACQK | ⟨et posuit A | ⟨et ex AQK | 17. ⟨nunc ACQK | ⟨recenseat A | ⟨utrumnam AK | ⟨ut A | ⟨et A.
VI. 1. ¶ tunc VI. Ω[SJ]; *Div. sine num.* Π[K]Ω[M]; ⟨tunc ACQK | 2. ⟨et AK.

talisque scriptus erat in eo commentarius
3 anno primo Cyri regis Cyrus rex decrevit
ut domus Dei quae est in Hierusalem aedificaretur in loco ubi immolent hostias
et ut ponant fundamenta subportantia
altitudinem cubitorum sexaginta et latitudinem cubitorum sexaginta
4 ordines de lapidibus inpolitis tres
et sic ordines de lignis novis
sumptus autem de domo regis dabuntur
5 sed et vasa templi Dei aurea et argentea
quae Nabuchodonosor tulerat de templo Hierusalem
et adtulerat ea in Babylonem
reddantur et referantur in templo Hierusalem in locum suum
quae et posita sunt in templo Dei
6 nunc ergo Tatannai dux regionis quae est trans flumen
Starbuzannai et consiliarii vestri Apharsacaei qui estis trans flumen
procul recedite ab illis

---

3. anno CΛ^{L}M; in anno A | aedificaretur AΛ^{L}M; hedificetur C | 5. ea CΛ^{L2}M; eum Λ^{L}*; *om.* A | templo CΛ^{L}M; *om.* A | 6. illis AΛ^{L}M; eis C.

E*; excerptus E^{2} | eos L | ∽ in eo scriptus erat FK | commentario A.

3. anno] *praem.* in AQ, *cf. LXX* | ciri Σ^{T}Ψ^{D} | cirus Σ^{T} | ut *om.* M* | hierussalem E*; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T} L; ihrlm ɑ; ierusalem Ωgrelυgc; ierlm Ψ^{D}Ω^{SM}; ierlm Π^{K} | edificetur C(hed.)Σ^{T} | ∽ aedificaretur quae est in (h)ierusalem ɑrelgc | immolant MΘ^{H}ɑre; immolabant Θ^{A} | ponent A; inponant XΩ^{M}(imp.) | ∽ fund. ponant M | fund. + templi Φ^{R} | subportantia *om.* Γ^{A} | altitudine X | sexag. (*1°*)] XL E | et — sexag. (*2°*) *om.* Ω^{M} | latitud.] altitudinem Φ^{R} | cubit. *om.* M.

4. inpolitis + non excisis K^{2} | sumptum N | domu Φ^{V} | dabantur X.

5. et (*1°*) *om.* Ψ^{D} | templi] de domo Θ^{A} | ∽ aurea templi dei et argentea A*; ∽ aurea et argentea templi dei Ω^{SM} | nabucodonosor Σ^{T}; nabugodonosor Φ^{P}EΩ^{M}; nabogodonosor M; nabuchodanossor L; nabuchoδ Ω^{S}; nabuquodonosor rex X | tulerat *om.* E* | templo *om.* Λ^{L} | hierussalem E*; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm ɑ; ierusalem Ωgrelυgc; ierlm Ψ^{D} Ω^{SM}; ierlm Π^{K}; *praem.* in Ω^{S}, *cf. aram. et LXX* | adtulerat] tullerat L | eum Λ^{L}*; *om.* AEΓ^{A} | in babilonem Λ^{L}Σ^{T}M*SΨ^{D}Ω^{M}ɑ; in babilone XLW | refer.] reuertantur W | in templum LΓ^{A}Ωɑgr; in templum in elυgc, *cf. aram. et LXX*; in AH* | hierussalem E*; iherusalem Cɑ; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem grelυgc; ierlm Ψ^{D}Ω; ierlm Π^{K} | in loco suo E* | quem L | et *om.* Λ^{L}MH.

6. tatannai] M^{3}; ta*tannai Γ^{A}; tatannay CXΠ^{K}; tathannai Θ^{A}Ω^{S}; thathannai g; thathanai relυgc; tartannai M^{2}; thantannai ɑ; tantanai M*E*; titannai Ψ^{D†}; thatanni Ω^{M} | dux — starbuzannai *om.* X | starbuzannai] A*; starbuzannay CΠ^{K}; stharbuzannai A^{2}Λ^{L}ΘHQ; starbuzanai L; stharbuzanai Ngc; sthar-buzanai relυ; stharbuzzannai M^{2}; staburzannai Ω^{M}; stharbuznai M*; *praem.* et Π^{K}M^{2}Φ^{RG}EP S^{2}Ωɑg | apharsacaei = AΦ^{P}Θ^{A}NQ; apharsacei CΣ^{T}M^{2}Φ^{G}PSΓ^{A}; apharsachaei Wrel υgc; apharsachei Λ^{L}Π^{K}Φ^{RV}Θ^{H}HΨ^{D}; aphar sachei g; afarsachey X; apharsathei ɑ; aparsachei FK; apharsaceaei M*; arphasacei Ω^{J}; arphasachei Ω^{SM}; arfasacei E^{2}; arpharsacei L; arfacei E* | estis] est E* | flumen *om.* Ψ^{D} | illis] eis CΣ^{T}E.

⟨talisque AK | 3. § anno A; ⟨anno CQK | ⟨ut A | ⟨in loco K | ⟨et ut A | ⟨altitudinem AQK | 4. ⟨ordines AQK | ⟨et sic AK | ⟨sumptus A | 5. ⟨sed AQK | ⟨quae A | ⟨et adtulerat A | ⟨reddantur A | ⟨quae AQ | 6. ⟨nunc ACQK | ⟨starbuzannai A | ⟨procul A.

7 et dimittite fieri templum Dei illud a duce Iudaeorum et a senioribus eorum
domum Dei illam aedificent in loco suo
8 sed et a me praeceptum est quid oporteat fieri a presbiteris Iudaeorum illis
ut aedificetur domus Dei
scilicet ut de arca regis
id est de tributis quae dantur de regione trans flumen
studiose sumptus dentur viris illis ne impediatur opus
9 quod si necesse fuerit et vitulos et agnos et hedos in holocaustum Deo caeli
frumentum sal vinum et oleum secundum ritum sacerdotum qui sunt in Hierusalem
detur eis per dies singulos ne sit in aliquo querimonia
10 et offerant oblationes Deo caeli orentque pro vita regis et filiorum eius
11 a me ergo positum est decretum
ut omnis homo qui hanc mutaverit iussionem
tollatur lignum de domo ipsius et erigatur et configatur in eo
domus autem eius publicetur

---

7. loco suo AΛ^{L}M; loco sancto suo C | 8. quid AM; quod CΛ^{L} | sumptus AΛ^{L} M; sumptos C | 9. deo CΛ^{L}M; dei A | et (*ante* oleum) CΛ^{L}M; *om.* A | 10. deo CΛ^{L} M; dei A.

Deest F (*passim v.* 7, dimittite — illam, *fol. lac.*).

7. demittite Φ^{VP*} | fieri *om.* A | dei *om.* Ω^{S} | ∼ templum dei fieri Θ^{H} | illuc L | a duce] adhuc et X | iudeorum XΠ^{K} Σ^{T}MΦ^{P}Θ^{H}LΩα | et — eorum *om.* Γ^{A} | a (*ante* sen.) *om.* Π^{K}ΦPSWΩ | domum dei illam (*om.* E) aedificant M*E*; domum dei aedificent Φ^{RGV}P*; et domum dei illam (a)edificent E^{2}Ωτ; ut domum dei illam aedificent M^{2}ſυʒc; ut domum dei aedificent Φ^{P}; domus dei illa ędificent K; et domus dei illa (a)edificetur αgę | loco + sancto CΣ^{T}.

8. sed a me XΠ^{K}M*Φ^{V}ΘLΨ^{D}; sed etiam E* | quid] quod CΛ^{L}Σ^{T}Φ^{R}*Θ^{H}HFK SWΨ^{D}Ω^{SM} | p̄sbiteris Ω^{S}α; prędsbiteris Λ^{L}; presbyteris HSWgrεſυʒc; praesbyteris A Φ^{R}ΘN; prsbtris X; prbris Ω^{M}; prbis L; pbris Π^{K}; prisbiteris E* | iudeorum Λ^{L}X Π^{K}Σ^{T}MLΩα | illius L | ut (*1°*)] utique ut Φ^{VP} | dei] domini SW | ∼ domus dei ędificetur FK | ut (*2°*)] et Ψ^{D} | de area Θ^{H}Q; area L | de (*ante* tributis)] ut de Π^{K}Φ^{RG}PΩJ; *om.* E | studiose] istut iure X | sumptos CΣ^{T}* | uiris *om.* A | inpediantur L.

9. si *om.* A | et (*1°*)] ut SW | hedos + et Λ^{L} | deo] domino E*; dei AQL† | caeli + dabunt Π^{K} | frumentumque Γ^{A} | sal + et Ω^{S} | et (*ante* oleum) *om.* AE *cum LXX* | hierussalem E*; iherusalem Cα; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem grεſυʒc; ierlm Ψ^{D}Ω; ięrlm Π^{K} | dentur X | ∼ per singulos dies MEΘ^{A}PHQΩ^{SM}αrεſυʒc.

10. dei AW*Ψ^{D}ϒ | uita regis] regis salute Θ^{H} | et] ut S* | filiorum] S^{1}(fili *in ras.*) | eius *om.* Θ^{A}K*.

11. positum] propositum Ψ^{D}; prędpositum FK^{2}; prędceptum K* | est + et M† | ut] et Ψ^{D} | homo *om.* W* | mutauerit] uitauerit S*; uetauerit W*; contempserit Θ^{A} | iussum X | ∼ iussionem contempserit Θ^{A} | tollitur Φ^{G} | ligno Ψ^{D} | ipsius] illius S | erigatur] eredigatur M*; eradicetur M^{2}

---

7. ⟨et dimittite A | ⟨a duce AK | ⟨domum A | 8. ⟨sed AQK | ⟨ut A | ⟨scilicet AQ | ⟨id A | ⟨studiose A | 9. ⟨quod ACQK | ⟨frumentum AQK | ⟨secundum A | ⟨detur A | 10. ⟨et AQ | ⟨orentque A | 11. ⟨a me ACQK | ⟨ut A | ⟨tollatur A | ⟨domus A.

12 Deus autem qui habitare facit nomen suum ibi
dissipet omnia regna et populum
qui extenderit manum suam ut repugnet
et dissipet domum Dei illam quae est in Hierusalem
ego Darius statui decretum quod studiose impleri volo
13 igitur Tatannai dux regionis trans flumen
et Starbuzannai et consiliarii eius
secundum quod praeceperat Darius rex
sic diligenter exsecuti sunt
14 seniores autem Iudaeorum aedificabant et prosperabantur
iuxta prophetiam Aggei prophetae et Zachariae filii Addo
et aedificaverunt et construxerunt
iubente Deo Israhel
et iubente Cyro et Dario et Artarxerse regibus Persarum
15 et conpleverunt domum Dei istam usque ad diem tertium mensis Adar
qui est annus sextus regni Darii regis

---

12. facit $A^2\Lambda^L M$; fecit C; *om.* A* | 14. deo $A\Lambda^L M$; domino deo C | arta(r)xer(s)e regibus persarum $A\Lambda^L M$; regibus persarum et artarxerxe C | 15. tertium $C\Lambda^L M$; tertiam A | regni $A\Lambda^L M$; *om.* C.

Deest F (*passim, a v.* 12, impleri. *usque ad v.* 14, artarxerse, *fol. lac.*).

12. autem *om.* L | facit = $A^2\Lambda^L XM\Theta H\Omega\mathfrak{w}$; *om.* A*; fecit *rell. codd. et edd.* | qui extend.] extenderat E* | repugnet] P^2 (et *in ras.*); pugnet A | dei *om.* Σ^T | hierussalem E*; iherusalem $C\mathfrak{a}$; ihrslm $\Lambda^L X\Sigma^T L$; ierusalem $\mathfrak{grelvsc}$; ierlm $\Psi^D\Omega$; ierlm Π^K | statui] dedi Ω^J | studiosius Θ P^2(ius *in ras.*) | implere H*LK.

13. tatannay CX; tathannai $\Theta^A\Omega^S$; thathannai $\mathfrak{g}$; thathanai $\mathfrak{relvsc}$; thantannai $\mathfrak{a}$; tantanai M*(*ult.* a *ex* e); tanannai L*; tannai Σ^{T*} | starbuzannay C*; stharbuzannai $A\Lambda^L M^2\Theta HQ$; stharbuzannay C^2; starbuzanai M*L; starbuzanay X; stharbuzanai $N\Gamma^A\mathfrak{sc}$; sthar-buzanai $\mathfrak{relv}$; sterbuzannai Φ^G; staburzannai Ω^M | et *om.* E* | consiliariis A; consiliarius Π^K | dareus N | ∾ darius rex praeceperat M | diligentes X | exsecuti sunt] obsecuti sunt A; exsequebantur Γ^A(exeq. Γ^{A*}).

14. iudeorum $\Lambda^L X\Pi^K\Sigma^T LF^2\Omega\mathfrak{a}$; iud[···] F* | prosperabuntur P*; properabantur E* | prophetia Ψ^D | aggaei $NSW\mathfrak{relvsc}$; haggei $\mathfrak{g}$; aggey X; agei E* | prophetae *om.* L | et *om.* M† | zacchariae $C\Lambda^L\Phi^G\Theta^H K^2$; zaccarię $\Sigma^T K^*$; zaccarie X; zacharia P* | addo] P*; ado $\mathfrak{a}$; abdo $P^2\Omega^S$; addō Γ^A | constr.] extruxerunt X | deo] domino deo $C\Sigma^T$ | srahel C; srhl $X\Sigma^T$; ihl Π^K; israel $\Omega^J\mathfrak{grelvsc}$; isrl $\Phi^{RGV}PHNKSW\Gamma^A\Psi^D\Omega^{SM}$; srl $\Lambda^L L$ | iubentes Ψ^D | ciro Σ^T | dareo M*N | artarxerce Ω^J; artarxerxe $C\Sigma^T PQN$; artaxerse $XM^*L\Omega^{SM}$; artaxerxe A $\mathfrak{grelvsc}$; artaxarse Γ^A; artarsersi K^2; ar[···]xersi F; artarxerxen $\Phi^{RGV}\Psi^D$; artarsersen K*; artaxersen SW | rege E* *cum codd. graec.* AN; *praem.* et $C\Sigma^T$ | ∾ et regibus persarum et artarxerxe $C\Sigma^T$.

15. domum] templum Γ^A | tertiam AL | hadar C; edar P* | qui — regis *om.* Θ^A | regni *om.* $C\Sigma^T\mathfrak{lsc}$ (*ed.* 1592) | darei M*N*.

---

12. ⟨deus ACQK | ⟨dissipet A | ⟨qui A | ⟨et A | ⟨ego ACQK | 13. § igitur A; ⟨igitur CQK | ⟨et starbuzannai A | ⟨secundum A | ⟨sic A | 14. ¶ seniores *Div. sine num.* Π^K; ⟨seniores ACQK | ⟨iuxta A | ⟨et aedificaverunt ACQK | ⟨iubente A | ⟨et iubente A | 15. ⟨et AQK | ⟨qui A.

16 fecerunt autem filii Israhel
sacerdotes et levitae
et reliqui filiorum transmigrationis
dedicationem domus Dei in gaudio
17 et obtulerunt in dedicationem domus Dei
vitulos centum
arietes ducentos
agnos quadringentos
hircos caprarum pro peccato totius Israhel duodecim
iuxta numerum tribuum Israhel
18 et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis
et levitas in vicibus suis
super opera Dei in Hierusalem
sicut scriptum est in libro Mosi
19 fecerunt autem filii transmigrationis pascha
quartadecima die mensis primi
20 purificati enim fuerant sacerdotes et levitae quasi unus
omnes mundi ad immolandum pascha
universis filiis transmigrationis et fratribus suis sacerdotibus et sibi
21 et comederunt filii Israhel
qui reversi fuerant de transmigratione
et omnis qui se separaverat a coinquinatione gentium terrae ad eos

---

16. dei CΛ^{L}M; dei illi A | 17. arietes CΛ^{L}M; et arietes A | 18. mosi A; moysi CΛ^{L}M.

16. srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; isrl Φ^{RVP}PHNKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω; srl Λ^{L}L | filior.] filii Φ^{R}; *om.* N* | dei + illius Q *cum aram.*; + illi A | in gaudium Λ^{L}.

17. in dedicatione XMNFKΩ𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩; in die dedicationis L | centum *om.* Ψ^{D}Ω^{M}*; + et AQΨ^{D} | ducenti Γ^{A}; et Λ^{L} | quadringenti Γ^{A} | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{M}𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; isrl Φ^{RV}PHNFKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SJ}𝔞; srl Λ^{L}L | tribuum] filiorum E; tribuum filiorum FK | srhl CXΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; isrl AΦ^{RGV}PHNFKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}; srl Λ^{L}L.

18. et *om.* Φ^{RG}P*SW | steterunt Ψ^{D} | suis *om.* Φ^{V} | leuitis Φ^{RV} | uicibus] ciuitatibus P* | operam W; *om.* K* | dei] domini Q | hierussalem E*; hierł F; iherusalem C𝔞; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ω^{J}𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; ierlm Ψ^{D}Ω^{SM}; ięrlm Π^{K} | libro] lege PΨ^{D}Ω^{J} | mosi = AN𝔤; moysi *rell. codd. et edd.*

19. filii + israel Ω^{J}*𝔯𝔢𝔩𝔷𝔠 | pasca XΣ^{T}L; pasche Ψ^{D}†; phasae Q | quartodecimo Ω^{M} | die *om.* XΦEP*NLK*Γ^{A} *cum hebr. et LXX.* ¶ hebr. et ant. non interponunt quod dicitur « die » *Guill.*

20. fuerunt EΓ^{A}; erant Ω^{S}; *om.* M | unus] Σ^{T}*; uir unus Σ^{T2} | pasca XΣ^{T} | uniuersi filii E*; uniuersi filiis E^{2}L; *praem.* in SW | suis] et M; suis et L.

21. et comederent M*; ut comederent Λ^{L}H | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{S}𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; isrl Φ^{RV}PHNFKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}𝔞; srl Λ^{L}L | ∾ fuerant reuersi Ω^{S} | omnes qui se sep(a)rauerant P^{2}QF^{2}K*SW 𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; omnes qui separauerant se Ω^{M}; omnis qui se separauerant Π^{K}P*; omnes qui se sep(a)rauerat F*(-uirat)K^{2}; omnis qui separauerat Λ^{L}*Σ^{T}H*; omnes qui separauerant Γ^{A}Ψ^{D}; omnes qui se separassent Ω^{S} | terrae *om.* M* | ad eos *om.* M^{2}Φ^{P} | ut] et X | quereret M | dom. deum]

---

16. ¶ fecerunt IIII. CΣ^{T}FK; *Div. sine num.* Ω^{M}; § fecerunt A; ⟨fecerunt Q | ⟨sacerdotes A | ⟨et reliqui A | ⟨dedicationem A | 17. ⟨et AQK | ⟨vitulos A | ⟨arietes A | ⟨agnos A | ⟨hircos A | ⟨iuxta A | 18. ⟨et statuerunt AQK | ⟨et levitas A | ⟨super A | ⟨sicut A | 19. ⟨fecerunt ACK | ⟨quartadecima A | 20. ⟨purificati AQK | ⟨omnes A | ⟨universis A | 21. ⟨et AQK | ⟨qui A | ⟨et omnis A.

ut quaererent Dominum Deum Israhel
22 et fecerunt sollemnitatem azymorum septem diebus in laetitia quoniam laetificaverat eos Dominus
et converterat cor regis Assur ad eos
ut adiuvaret manus eorum in opere domus Domini Dei Israhel
VII. 1 post haec autem verba
in regno Artarxersis regis Persarum
Ezras filius Saraiae
filii Azariae filii Helciae 2 filii Sellum
filii Sadoc filii Achitob 3 filii Amariae
filii Azariae filii Maraioth 4 filii Zaraiae
filii Ozi filii Bocci 5 filii Abisue filii Finees filii Eleazar
filii Aaron sacerdotis ab initio
6 ipse Ezras ascendit de Babylone

---

22. domini CΛ^{L}M; *om.* A.

deum nostrum deum C | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}grelυʒc; isrl AΦ^{R} HNKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}α; srl Λ^{L}L.

22. asur Φ^{V}E*F^{2}Ψ^{D}; assyrii A; asueri F*K | ∼ manus eorum adiuuaret Ω^{SM} | domus] manus Λ^{L}*; *om.* H*LK* | domini *om.* AQS*W *cum LXX* | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel grelυʒc; isrl Φ^{RV}PH QNFSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω; srl Λ^{L}L.

VII. 1. autem *om.* M* | artarxersis] Ω^{J}*; artarxerxis CΣ^{T}Φ^{RGV}PQ; artaxersis XM*LSW*Ω^{SJ2M}; artaxerxis Agrelυʒc; artaxarsis Γ^{A}; artarxerse K*; artaxersi W^{2} | regis] W*; regi W^{2} | heszras Θ^{A}; esdras XΓ^{A}Ωarelυʒc; ęsdras SW; hesdras CΣ^{T}; hęsdras L; ezas K* | saraiae — 2. filii (*I°*) *om.* M | saraie Π^{K}Σ^{T}HLFKΩα; saraye X; araiae A; araie Λ^{L}; sarię W | azarie XLΩ^{JM} α; azaie Ω^{S} | filii helciae *om.* W | filie Λ^{L} | helchiae Λ^{L}ΦPHQ; helchie Π^{K}LΩ^{JM}α; helcihe Γ^{A}; elchiae EFKΨ^{D}; elchie Ω^{S}; elciae Σ^{T}Θ^{H}N; elcie X; helhiae C; elaciae A.

2. selum A | filius Λ^{L} | sadoch CΛ^{L} Π^{K}Σ^{T}Φ^{RGP}ΘHFKSWΨ^{D}Ωα; sa*doch E; sedoc A | filiis L | ahitob Φ^{RGV}ΘHN; ahithob Q; aitob Φ^{P}EPFK^{2}Γ^{A}; aytub X; atub K*; iaiton W; abyron Ω^{M}.

3. ammariae A; amarie XΠ^{K}Σ^{T}LΩα; amaria ΦESW | filii azariae *om.* XFK | azarie Π^{K}LΩ^{S2JM}α; axarie Ω^{S}*; azazarie Λ^{L} | filii — 4. zaraiae *om.* E | maraioth] P^{2}(*alt.* a *corr.*); maraiot ΣTL; masaioth A; maroioth ΦΘ^{A}; amarioth X; mardioth Ω^{J}; marioth Λ^{L}MΘ^{H}HFK; maioroth Π^{K}; moroloth S; morolot W.

4. zaraie Π^{K}Ω^{S2JM}; zaraye X; zarahiae grelυʒc; zararie Ω^{S}*; azarię Λ^{L}Q; zariae MΦHFKΓ^{A}Ψ^{D}; zarie α; zarazue L. ¶ ant. « zarie » *Iac.* | hozy C; ozli M; oti E | bocchi CΛ^{L}HLFK; boci X.

5. abisue] *in ras.* Ω^{J2}; abisuae CΛ^{L} XΣ^{T}MEΘPHNKΨ^{D}; habisue L; abusue Φ^{G}; iabisue SW; iabusue Φ^{RVP}; abysae Ω^{S} | fhinees Λ^{L}; phinees SWΩ^{SM}grelυʒc | heleazar C | aharon N; aron A*; acharon E* | sacerdotes P*Ψ^{D} | ab initio *om.* Θ^{A}.

6. heszras Θ^{A}; esdras XΣ^{T}Γ^{A}Ωarelυʒc; aesdras L*SW; hesdras C; hęsdras L^{2}. ¶ « ezras » sic perscribendum est in hac Ieronimi translacione ubique. in antiqua uero translacione secundi esdre debet scribi « esdras » ut in greco scribitur iuxta LXX *Guill.* | babilone Λ^{L}XΣ^{T}M*L SWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{JM}α; babylonẽ K* | mosi = A

⟨ut A | 22. ⟨et AQK | ⟨quoniam AK | ⟨et converterat A | ⟨ut A.

VII. 1. ¶ post VII. Ω^{SJ}; *Div. sine num.* Π^{K}Ω^{M}; § post A; ⟨post CQK | ⟨in A | ⟨ezras A | ⟨filii azariae A | 2. ⟨filii sadoc A | 3. ⟨filii azariae A | 4. ⟨filii ozi A | 5. ⟨filii aaron A | 6. ⟨ipse AK.

et ipse scriba velox in lege Mosi
quam dedit Dominus Deus
Israhel
et dedit ei rex secundum manum
Domini Dei eius super eum
omnem petitionem eius
[7] et ascenderunt de filiis Israhel
et de filiis sacerdotum
et de filiis levitarum
et de cantoribus
et de ianitoribus
et de Nathinneis in Hierusalem
anno septimo Artarxersis regis
[8] et venerunt in Hierusalem mense
quinto
ipse est annus septimus regis
[9] quia in primo die mensis primi
coepit ascendere de Babylone
et in prima mensis quinti venit
in Hierusalem
iuxta manum Dei sui bonam su-
per se
[10] Ezras enim paravit cor suum ut
investigaret legem Domini
et faceret et doceret in Israhel
praeceptum et iudicium

VII. 6. mosi A; moysi CΛ^{L}M | 7. anno CΛ^{L}M; in anno A | 9. in prima A; in primo M; in primo dię Λ^{L}.

N*K*ǧ; moysi N^{2}K^{2} *cum rell. codd. et edd.* | ∽ dominus deus dedit ɑrelʃɞc | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ωȷgre lʋɞc; isrl Φ^{RV}PHNQKSΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}ɑ; srl Λ^{L} L | ∽ secundum rex Π^{K}* | manum] mandatum E*Γ^{A} | dei *om.* Ω^{S} | eius + bonam P^{2}Ωɑ *ex v.* 9. ¶ hebr. ant. non habent « bonam » *lac.* | eum *om.* L.

7. srhl CXΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel ɡrelʋɞc; isrl Φ^{RV}PHNQFKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ωɑ; srl Λ^{L}L | et (*3°*) *om.* K* | cantatoribus M*W | et de ianitorum A; *om.* E* | nathinneis] P*; nathinnaeis N; natinneis FK; nathineis Λ^{L}ME*P^{2}Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{M}; nathinaeis relʋɞc; nathaneis H*; nataneis X; natanaeis L | hierl K; hierussalem E*; iherusalem Cɑ; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem ɡrelʋɞc; ierlm Ψ^{D}Ω; ięrlm Π^{K}; + in AQ *cum LXX* | artarxerxis CΣ^{T}Φ^{RGV}QΩ^{J}; artaxersis AX M*LSWΓ^{A}Ω^{SM}; artaxerxis ɡrelʋɞc; artarxarxis P | regis *om.* Q.

8. et *om.* FKΨ^{D} | in *om.* N* | hierl F; hierussalem E*; iherusalem ɑ; ihrslm CΛ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ωȷgrelʋɞc; ierlm Ψ^{D} Ω^{SM}; ięrlm Π^{K} | quinto] septimo Θ^{H}* | est *om.* K* | regis *om.* A.

9. quia] qui Φ^{V}Ω^{S} | primi] *in ras.* E^{2}; *om.* L | coepit — quinti *om.* E*, *manus poster. videtur hunc textum restituisse in marg. infer. hodie partim excisa* | babilone Λ^{L}XΣ^{T}M*LSWΩ^{M}ɑ | et — hierusalem *om.* C | in *om.* Ω | prima = AQFK; primo XΣ^{T}MΦP*NL; prima die Ψ^{D}; primo die Λ^{L}(dię)Π^{K}EΘP^{2}HSWΓ^{A}Ωɑgrelʋɞc. ¶ hic nec ant. interponunt « die » *Guill.* | hierussalem E*; iherusalem ɑ; ihrslm Λ^{L} XΣ^{T}L; ierusalem ɡrelʋɞc; ierlm Ψ^{D}Ω; ięrlm Π^{K} | dei] domini Ψ^{D}; diei X | sui] W^{1}(i *in ras.*); *om.* C* | bona L; *om.* W†.

10. hezras Θ^{A2}; heszras Θ^{A}*; esdras XΓ^{A}Ωɑrelʋɞc; aesdras SW; hesdras CΣ^{T} L | enim] autem Φ^{VP}Ωɑrel. ¶ non est ibi « autem » set est ibi « enim » pro « quia » quod hebr. et ant. habent *Guill.* | preparauit Ω^{S} | uestigaret Θ^{A} | facere FK | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ωȷgrel ʋɞc; isrl AΦ^{RV}PHNFSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}; srl Λ^{L} L | et *om.* W*.

⟨et ipse A | ⟨quam A | ⟨et AQK | ⟨omnem A | 7. ⟨et ascenderunt AQ | ⟨et de filiis sacerdotum A | ⟨et de filiis levitarum A | ⟨et de cantoribus A | ⟨et de ianitoribus A | ⟨et de nathinneis A | § anno A; ⟨anno CK | 8. ⟨et AQ | ⟨ipse A | 9. ⟨quia AQ | ⟨et AK | ⟨iuxta A | 10. ⟨ezras ACQK | ⟨et faceret A.

11 hoc est autem exemplar epistulae edicti
quod dedit rex Artarxersis Ezrae sacerdoti
scribae erudito in sermonibus et praeceptis Domini
et caerimoniis eius in Israhel
12 Artarxersis rex regum
Ezrae sacerdoti scribae legis Dei caeli doctissimo salutem
13 a me decretum est
ut cuicumque placuerit in regno meo
de populo Israhel et de sacerdotibus eius et de levitis
ire in Hierusalem tecum vadat
14 a facie enim regis et septem consiliatorum eius missus es
ut visites Iudaeam et Hierusalem
in lege Dei tui quae est in manu tua
15 et ut feras argentum et aurum
quod rex et consiliatores eius sponte obtulerunt Deo Israhel
cuius in Hierusalem tabernaculum est
16 et omne argentum et aurum
quodcumque inveneris in universa provincia Babylonis
et populus offerre voluerit

---

11. est autem $\Lambda^{L}M^{2}$; erat autem C; est AM*.

11. est] erat $C\Sigma^{T}$ | autem] enim L; *om.* AM* | epistulae *om.* K*, *cf. LXX* | edicti *om.* Q, *cf. hebr.* | artarxersis] M*; artarxerxis $C\Sigma^{T}\Phi^{RG}P$; artaxersis $X\Phi^{V}LS$ $W\Omega^{M}$; artaxerxis A; artaxarsis Γ^{A}; artarxerses $\Lambda^{L}M^{2}\Theta^{H2A}HN\mathfrak{a}$; artarxerxes $Q\Omega^{J}$; artaxerses Ω^{S}; artaxerxes greſvȝc; artarxarses Θ^{H}* | ezre Ψ^{D}; heszrae Θ^{A}; esdrae Γ^{A}reſvȝc; esdre $X\Omega\mathfrak{a}$; ęsdrę S; aesdre W; hesdrae CL; hesdre Σ^{T} | sacerdotis Γ^{A}; + et SW | erudito] P*; *erudit*o E; eruditissimo ΘP^{2} | et (*l*^{o}) + in $\Lambda^{L}\Pi^{K}E\Theta^{A}PH$ SWg | eius *om.* Λ^{L}* | srhl $CX\Sigma^{T}$; ihl Π^{K}; israel reſvȝc; isrl $\Phi^{RV}PHNFSW\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega\mathfrak{a}$ g; srl $\Lambda^{L}L$.

12. artarxersis] M*; artarxerxis $C\Sigma^{T}\Phi^{RGV}$; artaxersis LSW; artaxerxis A; artarxarsis P*; artaxarsis Γ^{A}; artarxerses $\Lambda^{L}M^{2}\Theta HN\mathfrak{a}$; artarxerxes $Q\Omega^{J}$; artaxerses $X\Omega^{SM}$; artaxerxes greſvȝc; artarxarses P^{2}; + autem M* | ezre K; hezrae Θ^{A}; esdrae reſvȝc; esdre $X\Omega\mathfrak{a}$; ęsdrę S^{2}; ęsdre S*W; hesdrae $C\Gamma^{A}$; hesdre Σ^{T}; hęsdrę L | sacerdotis Γ^{A}; + et SW.

13. quicumque E*; cuique L | srahel C; srhl $X\Sigma^{T}$; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}greſvȝc; isrl $\Phi^{RV}PHNFSW\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}\mathfrak{a}$; srl $\Lambda^{L}L$ eius *om.* Λ^{L} *cum LXX* | de *om.* XL | ire *om.* X | hierl K; hierussalem E*; iherusalem Cα; ihrslm $\Lambda^{L}XL$; ihrsl Σ^{T}; ierusalem Ω^{J}greſvȝc; ierlm $\Psi^{D}\Omega^{SM}$; ięrlm Π^{K}.

14. a *om.* Ω^{M} | enim *om.* K* | consilia**orum S*; consiliariorum $\Phi^{P}\Theta^{A}W$ es] est M* | iudeam $\Lambda^{L}X\Pi^{K}\Sigma^{T}M\Phi^{V}E\Theta^{H}L$ $FW\Psi^{D}\Omega\mathfrak{a}$ | et] in X | hierussalem E*; iherusalem Cα; ihrslm $\Lambda^{L}X\Sigma^{T}L$; ierusalem greſvȝc; ierlm $\Psi^{D}\Omega$; ięrlm Π^{K} | in legem M* | tui *om.* K* | quae] qui Ω^{S} | est] es Σ^{T}*.

15. et *om.* r | ut auferas $\Theta^{H*A}Q$; auferas X | rex] re*** N* | srahel C; srhl X Σ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}greſvȝc; isrl $A\Phi^{RV}P$ HNFKSW$\Gamma^{A}\Omega^{SM}$; srl $\Lambda^{L}L$ | hierussalem E*; iherusalem Cα; ihrslm $\Lambda^{L}X\Sigma^{T}L$; ierusalem Ω^{J}greſvȝc; ierlm $\Psi^{D}\Omega^{SM}$; ięrlm Π^{K} | ⌒ tabernaculum in ierusalem Ω^{J}.

16. et *om.* M* | omnem L*K* | et aurum *om.* E* | babilonis $\Lambda^{L}X\Sigma^{T}M*E*L$ $S^{2}W\Omega^{M}\mathfrak{a}$; babillonis S* | populos Λ^{L}*L; populis Φ^{V} | uolueris S†; noluerit α | et

---

11. § hoc A; ⟨hoc CQK | ⟨quod A | ⟨scribae AK | ⟨et caerimoniis A | 12. § artarxersis A; ⟨artarxersis CQK | ⟨ezrae A | 13. ⟨a me ACQK | ⟨ut A | ⟨de populo A | ⟨ire A | 14. ⟨a facie AQK | ⟨ut A | ⟨in A | 15. ⟨et ut AQK | ⟨quod A | ⟨cuius A | 16. ⟨et omne AQK | ⟨quodcumque A | ⟨et populus A.

et de sacerdotibus qui sponte obtulerunt domui Dei sui quae est in Hierusalem
17 libere accipe et studiose eme de hac pecunia
vitulos arietes agnos et sacrificia et libamina eorum
et offer ea super altare templi Dei vestri quod est in Hierusalem
18 sed et si quid tibi et fratribus tuis placuerit
de reliquo argento et auro ut faciatis
iuxta voluntatem Dei vestri facite
19 vasa quoque quae dantur tibi in ministerium domus Dei tui
trade in conspectu Dei Hierusalem
20 sed et cetera quibus opus fuerit in domo Dei tui
quantumcumque necesse est ut expendas
dabis de thesauro et de fisco regis 21 et a me
ego Artarxersis rex statui atque decrevi
omnibus custodibus arcae publicae qui sunt trans flumen
ut quodcumque petierit a vobis Ezras sacerdos scriba legis Dei caeli
absque mora detis

---

19. tibi CΛ^{L}M; *om.* A | trade — 20. tui *hab.* CΛ^{L2}M; *om.* AΛ^{L*} | hierusalem M; irlm Λ^{L2}; in iherusalem C.

om. X | qui] quae ȝc | obtulerunt] W*; o(b)tulerint Λ^{L}XΠ^{K}MΦ^{RGP}EΘPHQNFKS W^{2}Ω^{J}ɑgrɛlʊȝc | dei *om.* M* | quae] qui X *cum pauc. codd. graec. minusc.* | hierl F; hrlm Φ^{V}; hierussalem E*; iherusalem C ɑ; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ω^{J}grɛlʊȝc; ierlm Ψ^{D}Ω^{SM}; ięrlm Π^{K}.

17. accipere Ψ^{D} | eme de] emende X; accipe de M* | de *om.* L | hac *om.* Λ^{L*} | arietis K*; *praem.* et X | offer** K^{2} (r *in ras.*); offeres Ψ^{D} *cum LXX* | templi + domini M | uestri *om.* Σ^{T} | est *om.* M* | hierussalem E*; iherusalem Cɑ; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem grɛlʊȝc; ierlm Ψ^{D}Ω; ięrlm Π^{K}.

18. sed *om.* E* | et *om.* Σ^{T*} | tuis *om.* Σ^{T*} | reliquo] relicto E* | ut] et M* S*WΨ^{D} | facite *om.* Ψ^{D}.

19. quae *om.* E*Ψ^{D} | dentur E* | tibi *om.* AΩ^{SM} | in ministerio XQΩ^{SM}; in mynisterio E | domui E* | tui *om.* Ω^{S} *cum LXX* | trade — 20. tui *om.* AΛ^{L*}Q | in conspectu* E; in conspectum Θ | dei *om.* E*; + tui P^{2}FK^{2}r | hierussalem E*; iherusalem Cɑ; ihrslm XΣ^{T}L; ierusalem gr ɛlʊȝc; ierlm Ψ^{D}Ω; irlm Λ^{L2}; ięrlm Π^{K}; *praem.* in CXΣ^{T}EΘP^{2}HLSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{J}ɑgrɛl ȝc *cum LXX.* ¶ « ierusalem » genitiui casus iuxta chaldaicum et antiquos *Guill.*

20. sed *om.* L | in domum Ω^{J}ɑɛlʊȝc | quantumque Π^{K}; quantum Ω^{M} | expensas F | dabitur ȝc | de *om.* Ψ^{D} | ∼ regis et de fisco Ω^{S}.

21. a me] eme L | ego] ergo S* | artarxerxis CΣ^{T}ΦP*Q; artaxersis SWΓ^{A}; artaxerxis A; artarxerses Λ^{L}ΘHNK*ɑ; artarxerxes P^{2}Ω^{J}; artaxerses XΩ^{SM}; arthaxerses L; artaxerxes grɛlʊȝc; artaxerse* M* | atque] et Ω^{J} | ∼ decreui artarxerses rex atque statui Θ^{H} | custodientibus M* | sunt *om.* K* | flumine X | heszras Θ^{A}; esdras Σ^{T}Ωɑrɛlʊȝc; ęsdras SW; hesdras CLΓ^{A}; ezra FKΨ^{D}; esdra X | scriba] *praem.* et S^{2} *cum plur. codd. graec.* | legis] regis Λ^{L}; *om.* A | dei *om.* F* | ∼ celi dei Ω^{M*} | detis] date eis A.

⟨et de A | 17. ⟨libere A | ⟨et Q | ⟨vitulos AK | ⟨et offer A | 18. ⟨sed ACQK | ⟨de A | ⟨iuxta A | 19. ⟨vasa ACQK | 20. ⟨sed K | ⟨quantumcumque A | ⟨dabis A | 21. ⟨ego ACQK | ⟨omnibus A | ⟨ut AK | ⟨absque AK.

22 usque ad argenti talenta centum
et usque ad frumenti choros centum
et usque ad vini batos centum
et usque ad batos olei centum
sal vero absque mensura
23 omne quod ad ritum Dei caeli pertinet
tribuatur diligenter in domo Dei caeli
ne forte irascatur contra regnum regis et filiorum eius
24 vobisque notum facimus
de universis sacerdotibus et levitis
cantoribus ianitoribus Nathinneis et ministris domus Dei huius
ut vectigal et tributum et annonas non habeatis potestatem inponendi super eos
25 tu autem Ezras secundum sapientiam Dei tui quae est in manu tua
constitue iudices et praesides ut iudicent omni populo qui est trans flumen
his videlicet qui noverunt legem Dei tui
sed et inperitos docete libere
26 et omnis qui non fecerit legem Dei tui et legem regis diligenter
iudicium erit de eo
sive in mortem sive in exilium
sive in condemnationem substantiae eius vel certe in carcerem

---

24. ianitoribus CΛ^{L}M; et ianitoribus A | 25. ezras Λ^{L}M; hesdras C; ezra A | ut Λ^{L}M; hut C; et A | sed et CΛ^{L}M; sed A.

22. ad (*1° et 2°*) *om.* M* | frumenti — ad (*ante* uini) *om.* Q | frumentum P | et — batos centum] *in ras.* Φ^{V1}; *om.* M* | batos (*1°*)] P^{2}(a *ex* o); bathos Λ^{L}M^{2}HΩ^{S} 𝔞; uatos K* | ∿ uini bat. centum et usque ad frum. choros Π^{K}Φ^{RGV1P}EPΩ | bathos (*2°*) Λ^{L}MHΩ^{S}𝔞; uatos K*; + c E* | ⌒ olei batos Ω^{J} | mensura — 24. sacerdotibus] *in ras. brev. spat.* Θ^{A2}.

23. omnem FK | ad *om.* Ψ^{D} | dei] d*** P* | diligenter *om.* N | regnum + cęli Ψ^{D}*.

24. uobis quoque LΩ𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 | faci*mus N*; fecimus W* | leuitis + et 𝔯 𝔢𝔩𝔰𝔠 | cantatoribus M*W; + et AXΘQ𝔞𝔤 𝔯𝔢𝔩𝔰𝔠; + * W | nathinneis] Λ^{L2}(e *ex* i); nathinnaeis N; natinneis PFK; nathineis M*E*LΓ^{A}Ω^{M}; nathinaeis 𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; natineis X; nathaneis H* | ministri LΓ^{A}* | huius] hu*ius L; eius FKΨ^{D}; huiusmodi Ω^{S}; srhl X; ** M† | ut] *in ras.* Π^{K2}; et Φ^{G}P*HΓ^{A} Ψ^{D} | et (*ante* trib.) *om.* Ω^{S} | eos *om.* W*.

25. ezras = Λ^{L}MΦ^{R}EΘ^{H}HN; hezras Θ^{A}; esdras SΩ^{SM}; ęsdras W; hesdras CΣ^{T} L; ezra AΠ^{K}Φ^{GVP}PQ; esdra XΩ^{J}𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; hesdra Γ^{A} | quae est in manu tua] *in ras. lat. spat.* Φ^{P2} | ut] et AX | omni populo] M*P*; omnem populum M^{2}P^{2} | his] M*; hos M^{2} | nouerant M*; nocuerunt K* | tui + et legem regis P^{2}Ω^{SM} *ex v. seq.* ¶ hebr. ant. non habent « uel legem regis » *Iac.* | et *om.* ALΨ^{D} | imperatos Ψ^{D} | docete libere] doce uiuere doce libere Ω^{M}.

26. omnes Φ^{G}K*Γ^{A} | fecerint K*Γ^{A} | legem (*2°*)] leges SW | regis] legis Ψ^{D} | erit] deerit P*; *om.* FK | de eo] deo L*; in eo Γ^{A} | in morte W^{2}(r *in ras.*) | in condemnatione Γ^{A} | eius] suae Λ^{L}MH certe *om.* M* | in carcere FK; + ita erit Λ^{L}.

---

22. ⟨usque A | ⟨et usque ad frumenti A | ⟨et usque ad vini A | ⟨et usque ad batos A | ⟨sal AQK | 23. ⟨omne Q | ⟨tribuatur A | ⟨ne AK | 24. ⟨vobisque AQK | ⟨de A | ⟨cantoribus A | ⟨ut AK | 25. § tu A; ⟨tu QK | ⟨constitue AK | ⟨his A | ⟨sed AQK | 26. ⟨et omnis AQ | ⟨iudicium A | ⟨sive in mortem AK | ⟨sive in condemnationem A.

27 benedictus Dominus Deus patrum nostrorum
qui dedit hoc in corde regis
ut glorificaret domum Domini quae est in Hierusalem
28 et in me inclinavit misericordiam coram rege et consiliatoribus eius
et universis principibus regis potentibus
et ego confortatus manu Domini Dei mei quae erat in me
congregavi de Israhel principes qui ascenderent mecum

VIII. 1 hii sunt ergo principes familiarum
et genealogia eorum qui ascenderunt mecum
in regno Artarxersis regis de Babylone
2 de filiis Finees Gersom
de filiis Ithamar Danihel
de filiis David Attus
3 de filiis Secheniae et de filiis Pharos Zacharias
et cum eo numerati sunt viri centum quinquaginta

---

28. misericordiam CM* *cum hebr. et LXX, cf. infra* 9, 9; misericordiam suam AΛ^{L}M^{2} | consiliatoribus AΛ^{L}M; consiliariis C.

27. benedictus] *praem.* et dixit esdras scriba Ω. ¶ nichil interponunt hebr. et ant. *Guill.* hebr. ant. non habent « et dixit esdras scriba » *Iac.* | dominus *om.* Λ^{L} | glorificauerit M*; glorifica K* | domini] dei XΘ^{H} | hierl K; hierussalem E*; iherusalem Cα; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem grelυʒc; ierlm Ψ^{D}Ω; ierlm Π^{K}.

28. inclinabit XL | misericordia Θ^{H}; + suam AΛ^{L}Π^{K}M^{2}ΦEΘPHFKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω αgrelυʒc | conciliatoribus Ω^{S}; consiliariis CΣ^{T} | eius *om.* Φ^{G} | regis *om.* Ψ^{D} | manus E* | domini *om.* Ψ^{D} | mei] tui Φ^{vt}; *om.* L | quae] qui Ψ^{D}Ω^{S} | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel grelυʒc; isrl Φ^{RGV}E PHNQKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ωα; srl Λ^{L}L | ascenderunt Λ^{L}M*ΘS*Wα; ascenderant Φ^{R} | mecum + in regno artaxersis Ω^{M} *ex v. seq.*

VIII. 1. sunt *om.* E* *cum hebr. et LXX* | ergo] autem Eʒ; *om.* H* | genealogie X; hec genealogia Ω | in regnum E | artarxersis] Θ^{H}*; artarxerxis CΣ^{T}Φ^{RGV} PQΩ^{J}; artaxersis XM*Θ^{H2}LSWΓ^{A}Ω^{SM}; artaxerxis Agrelυʒc; arterxarxis Φ^{P} | regis *om.* E*Θ^{A}Ω^{SM} | de *om.* Φ^{V} | babilone X Σ^{T}M*PLSWΓ^{A}Ω^{M}α; bababilone Λ^{L}.

2. finees] P^{2} (in *corr.*); phinees Λ^{L} Π^{K}Ω^{M}grelυʒc; phynees Ω^{S}; finies M* | gersom] M*; gersō K; gerson Π^{K}M^{2}ΦE PQLSWΓ^{A}Ωα; tersom X | ythamar Ω^{JM}α; itamar LΨ^{D}; ithanar Π^{K}; thamar Θ; tamar X | daniel XΣ^{T}MΩαgrelυʒc; *om.* Ψ^{D} | hattus grelυʒc; atthus HΨ^{D}; atus EΘ^{A}; athus Λ^{L}; arthus Ω^{S}; accus Π^{K}LΩ^{M}; datus M | ∿ dauid atthus de filiis finees gersom de filiis itamar Ψ^{D}*.

3. secheniae et de filiis *om.* F | sechęniae Θ^{H}; secenię Σ^{T}K; secenie X; sechemie Ω^{S}; ethenie L | et de] et ΦEP SW; *om.* C | faros XΣ^{T}; phares EΓ^{A} | zacharias] P^{2} (zac *in ras.*); zaccharias CΛ^{L} Φ^{V}Θ^{H}K^{2}; zaccarias XΣ^{T}K*; zarias M*.

---

27. ¶ benedictus *Div. sine num.* Π^{K}; § benedictus A; ⟨benedictus CQK | ⟨qui A | ⟨ut A | 28. ⟨et in AK | ⟨et universis A | ⟨et ego ACK | ⟨congregavi A.

VIII. 1. ¶ hii VIII. Ω^{SJ}; *Div. sine num.* Ω^{M}; § hii A; ⟨hii CQK | ⟨et A | ⟨in A | 2. ⟨de filiis finees AQK | ⟨de filiis ithamar AQ | ⟨de filiis david AQ | 3. ⟨de A Q | ⟨et cum A.

4 de filiis Phaeth Moab Helioenai filius Zareae et cum eo ducenti viri
5 de filiis Secheniae filius Hiezihel et cum eo trecenti viri
6 de filiis Adden Abeth filius Ionathan et cum eo quinquaginta viri
7 de filiis Helam Isaias filius Athaliae et cum eo septuaginta viri
8 de filiis Saphatiae Zebedia filius Michahel et cum eo octoginta viri
9 de filiis Ioab Obedia filius Iehihel et cum eo ducenti decem et octo viri
10 de filiis Selomith † filius † Iosphiae et cum eo centum sexaginta viri

---

VIII. 10. filius *restituimus cum hebr. et LXX*; fili* M; fili C; filii AΛ^L *errante archetypo.*

4. de] *praem.* et L *cum plur. codd. graec.* | phahath-moab relv; phethmoab g; phetmoab a | phaet Φ^GP Θ^A NQLΩ^M; paeth M*; phahath sc; pheth EΩ^S; phet Λ^L Π^K Θ^H HΓ^A Ω^J; feth X; fet Σ^T; beth FK | helioenai = Λ^L Π^K EΘ^A NSa; helioaenai Φ Θ^H PHQΓ^A; helioaenay C; elioenai AΣ^T Ψ^D Ω^SJ grelvsc; elioenay X; helionai M²; helyonai Ω^M; elionai L; helaienai W²; ***aenai M*; aeliuaena FK; helasena W*; *praem.* et Ω^SM | zaraeę Ψ^D; zarehae lv; zaree CXa; zarehe resc; zaraę FK; azariae ΦP*SW; azarie Π^K Ω^SJ; zachareae L; zacharie Ω^M; za**charia E. ¶ «azarie» ut habent ant. iuxta hebr. quod est «zararie». require de silua nominum et numerorum in maiori opere *Guill.* | ducenti] CCC X.

5. de — uiri *om.* Ω^M | saecheniae Φ^G; secenię Σ^T Φ^VP Θ^H; sechemie Ω^S; seceneę FK | filii FKΨ^D; filiis W* | hiezihel = Π^K² ΘQ; ihezyhel C; iheziel XΣ^T L; ieziel g; hiezehel AΠ^K*FKΨ^D; heziel M²; *zezihel P*; hizihel Λ^L H; hiziel M*; hiezihiel N; iezechihel P²; hiezechiel Φ^V ESWΓ^A; hiezechihel Φ^RGP; iezechiel Ω^J; ezechiel Ω^S arelvsc; + amisaias K*.

6. de — uiri *om.* Σ^T | adden abeth] adanabed g | addaen Ω^S; addan CΠ^K ΦE Θ^A PSWΩ^M a; adan relvsc | abeth] P*; abet X; abed relvsc; nabeth Φ^VP Θ^A P² Ω^M a; abel FK | filiis Ψ^D | ionatan X | quingenti FK.

7. elam XΣ^T Θ^H L; ęlam Λ^L; alam relvsc; heham Γ^A; phaelem Ω^S; phalem Ω^M | isayas C; ysaias Ψ^D Ω^SM a; hisaias E; hisayas X; ysayas L; iasaias Σ^T; asaias Θ^A P | atalie X; achalię Γ^A; nathalię Σ^T.

8. saphathiae Λ^L MHS; saphathie W Ω^J; saphacie Ω^SM; saphazię KΓ^A; saphazyae C; safazię Σ^T; sabatiae Θ^H; sabathiae P²(sa *in ras.*); salphatie X; aphatiae Φ^V; aphathiae Φ^GP E; afathiae Φ^R | zebedeia Ω^S; zebeda Q; zebedias Ω^M; zebediam Σ^T; zebedei X; zebedaei Θ^H | filius — 9. obedia *om.* K* | michahel] Λ^L¹(a *corr.*); michael MFK²SWΓ^A Ωagrelvsc; micahel X; mihael Σ^T | octogent* M*; octingenti M²; *praem.* CC Ω^M*.

9. de — obedia *om.* K* | yoab X; iob M | oboedia HFK² Ψ^D; hobedia C; abedia Π^K ΦESWΩ^SJ; obeddia X; obetdia P² *in ras.*; obethdia Θ^H; obechdia Θ^A; obedias A; ediedia Γ^A | hiehihel C; iheihel a; hieihel ΘFK; hiehiel Σ^T Φ^V; iehiel Λ^L W* Ω^SJ g; gehihel H; iechiel EΩ^M; iahiel relvsc; iohihel MQ; ihehel X; iohel A; zechiel L | ducenti] *praem.* mille ΘP.

10. selomit Σ^T; sellomith FKΨ^D; salomith Ω; solomit Λ^L | filius = Π^K EQL SWΩagrelvsc; fili C; fili* M; filii *rell. codd. et edd.* ¶ hebr. et grecus habent «filius», ant. «filii» *Guill.* | iosphie XL Ω^JM a; iosphyę Ψ^D; iosfię Σ^T; iospiae C* Φ^V; iosephię Γ^A; iophię Π^K; iophie Ω^S | centum *om.* M† | sexaginta] XL Ω^M; decem Φ^G.

---

4. ⟨de AQ | 5. ⟨de AQK | 6. ⟨de AQK | 7. ⟨de AQ | 8. ⟨de ACQ | 9. ⟨de AQ | 10. ⟨de AQK.

[11] de filiis Bebai Zacharias filius Bebai et cum eo viginti octo viri
[12] de filiis † Ezgad † Iohannan filius Eccetan et cum eo centum decem viri
[13] de filiis Adonicam qui erant novissimi
et haec nomina eorum
Helifeleth et Heihel et Samaias et cum eis sexaginta viri
[14] de filiis Beggui Uthai et Zacchur et cum eo septuaginta viri
[15] congregavi autem eos ad fluvium qui decurrit ad Ahavva
et mansimus ibi diebus tribus
quaesivique in populo et in sacerdotibus de filiis Levi et non inveni ibi

---

12. ezgad *scripsimus cum hebr.*; ezead AΛ^{L}M *cum erroneo archetypo*; ezeath C | 14. eo CΛ^{L}M*; eis AM^{2}.

11. bebay CX; bebbai Ω^{S}; besbai Ω^{M}; babai AΦ^{R}L | zacharias fil. bebai *om.* L | zacharias] Γ^{A2}(c *corr.*); zaccharias CΛ^{L}Θ^{H}; zaccarias XΣ^{T}FK | filius bebai *om.* X | bebay C; bebbai Ω^{S}; babai A; helbai Ω^{M} | uiginti et octo LΩ^{S}; triginta octo Q; XXIII A; decem et nouem Ψ^{D}.

12. ezgad = Xg; ezegad FK^{2}; ezegat K*; azgad ɾɛlʊgc; ezead AΛ^{L}Π^{K}M Φ^{RGP}ΘPHNSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{J}; ezeat Φ^{V}L; ezeath CΣ^{T}E^{2}; ezeab Ω^{SM}ɑ; ezeaad Q; azeath E* | iohannā NΩ^{SM}; iohannam C; ioannan Π^{K}L; iohanan AΦ^{RV}gɾɛlʊgc; ionan X; iohanna Q; ioanna[···] M | eccetan] M*; eccethan Λ^{L}H; ecchetan M^{2}; ecetan ΦEPSWg; ęcetan Π^{K}; echetan Γ^{A}; hecetan Ω^{J}; ezethan ɑ; ezethā Ω^{M}; ezecham Ω^{S}; ectan A; seccetan X; ecetanai FK; neclam Q | centum et decem S(decim) ɾɛlʊgc; LX A.

13. adonicham EHΩ^{S}; sadonicam X | fuerant L | helifeleth = MEΘ^{H}HNF K; helipheleth CΠ^{K}Θ^{A}; elifeleth XΣ^{T}Φ^{RG}PSW^{2}; helifelet AQ; heliphelet ɑ; elipheleth Λ^{L}Γ^{A}Ω^{SM}gc; eliphelet Lgɾɛlʊ; heliphelech Ψ^{D}; eliphelech Ω^{J}; elifaleth Φ^{P}; eliphaleth Φ^{V}; elifleth W* | et heihel] iehiel E*; et hiel E^{2} | heihel — eis] *in ras.* P^{2} | heihel = Θ^{H}P^{2}QNɑ; hehihel FKΨ^{D2}; heiel XΓ^{A}; ehihel Θ^{A}; ehiel Ω^{S}; echihel L; eliel Ω^{M}; hihihel Ψ^{D}*; hiehihel C; hiehiel Π^{K}; ieihel Λ^{L}; iehiel gɾɛlʊgc; ihehiel Σ^{T}; hihel Φ^{R}SΩ^{J}; heileth MH; hibel Φ^{GVP}W; helel A | samaas Ω^{S}; samas Π^{K}Φ; samasias A; sanaias Γ^{A}; sammatas Q; semeias H. ¶ uel « samaas » uel « samas » *Iac.* | et *om.* Φ uiri *om.* X.

14. beggui] *in ras.* P^{2}; begghui M; begui Φ^{VP}HFKSΩ^{M}gɾɛlʊgc; bethgui Φ^{R}; begni Ω^{S}; beggoai Π^{K} | uthai et] ut haieti Γ^{A} | uthai] *in ras.* P^{2}; uthay CΠ^{K}; utai FK; utay X; ethai L | zaccur XΣ^{T}EΘ^{A}F KSWΩ^{S}; zachcur N; zaccuhr Ω^{M}; zachur AΛ^{L}Π^{K}Hɑgɾɛlʊgc; iacchur Q; zacchir L; iachor M | eo] M*; eis AΣ^{T}M^{2}QSW^{2}(i *in ras.*)Ω^{SM}ɑgɾɛlʊgc *cum pauc. codd. graec. minusc.* | LX M*.

15. congregauit Λ^{L}*X(-bit)M†ΦEP* H*S*WΓ^{A}Ψ^{D} | fluuium] flu** M* | ad ahauua] *in ras.* P^{2} | ahauua = CXΣ^{T}Θ P^{2}N; ahaua ɾɛlʊgc; aaua g; adhauua L; hauua AΛ^{L}Π^{K}MΦEHQSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{J}ɑ; aua FKΩ^{M}; auia Ω^{S}. ¶ ant. et hebr. « ahuua » *Iac.* | ∼ tribus diebus Ω^{SM}ɑgɾɛl ʊgc | quesiui (que *om.*) Π^{K}; et quęsiui FKΨ^{D}.

---

11. ⟨de AQK | 12. ⟨de ACQ | 13. ⟨de AQK | ⟨et haec A | ⟨helifeleth AQK | 14. ⟨de ACQK | 15. ⟨congregavi ACQK | ⟨et A | ⟨quaesivique AQK.

16 itaque misi Heliezer et Arihel et Semeam
et Helnathan et Iarib et alterum Helnathan
et Nathan et Zachariam et Mesolam principes
et Ioarib et Helnathan sapientes
17 et misi eos ad Heddo qui est primus in Casphiae loco
et posui in ore eorum verba quae loquerentur ad Addom et ad fratres eius Nathinneos in loco Casphiae
ut adducerent nobis ministros domus Dei nostri
18 et adduxerunt nobis per manum Dei nostri bonam super nos
virum doctissimum de filiis Moolli filii Levi filii Israhel

16. iarib et] zarib et M; iaribus et C; iaribel A | ioarib AΛ^{L}M; ioaribus C | 17. et ad fratres AΛ^{L}M; et fratres C | dei nostri AΛ^{L}M; domini C.

16. misit X; misi ibi ΘP^{2}(*in ras.*) Γ^{A} | heliezer = CNQFK; eliezer XΣ^{T}EΘ^{H} Ψ^{D}^{2}Ω^{S}grelυgc; heliazer M^{2}; eliazer Θ^{A}L; helizer AM*Φ^{VP}S*^{3}WΓ^{A}α; elizer Ψ^{D}*Ω^{J}; eleazer Λ^{L1}(*ult.* e *ex* a)H; helizer et heliezer Φ^{RG}S^{2}; elizer et heliezer P; eliezer et heliezer Ω^{M}; elizer et eliezer Π^{K} | et] *in ras.* P^{2}; *om.* Φ | harihel M; ariel XΣ^{T}FK Ω^{J}agrelυgc; ariel E; urihel ΘP^{2}(*in ras.*); ariehel Ω^{M}; arihezel Φ^{VP}; ariem L | semeā Π^{K}PN; semean Λ^{L}FK; semiam L; semeiam grelυgc; seinean Ψ^{D}; emeam Θ^{H} | elnathan Σ^{T}grelυgc; helnatan FKΨ^{D}; ẹlnatan X; belnathan Γ^{A}; helinathan AΩ^{M} | et iarib — nathan] et nathan Λ^{L}Φ^{P}W*; elnathan W^{2}; alterum elnathan et nathan W^{3} | iarib et] iaribeth Φ^{RGV}; iaribel A; riheth E; iaribeth et Ω^{S} | yarib X; arib α; zarib M; iarub Γ^{A}; zarub ΘP^{2}(*in ras.*); iaribus CΣ^{T}L | alterum *om.* X *cum hebr. et LXX* | elnathan Π^{K}Σ^{T}LΩ^{M}grelυgc; helnatan FKΨ^{D}; elnatan X | et natan CXF KΨ^{D}; *om.* L | zacchariam CΛ^{L}LN; zaccariam XΣ^{T}FK | ∿ zacchariam et iaribus et alterum elnathan L | mesollam EΨ^{D}; messolam LF; mesalam M^{2}(me *in ras.*)H; mesallam Λ^{L}; mosolam Φ^{VP}; mosollam CΣ^{T}Ω^{SJ}grelυgc; mesoiam X. ¶ uel « mesollam » *Iac.* | et *om.* Φ^{VP} | ioaribethel nathan Φ^{G}Γ^{A}; iohari bethel nathan Φ^{VP} | iorahib Π^{K}; ioiarib FKrelυgc; ioaribus CΣ^{T}L; arib Q | hel*nathan E; helnathā L; helnatham Λ^{L}*; elnathan Σ^{T}Ω^{M}grelυgc; helnatan FKΨ^{D}; elnatan X; helmathan W; ⊣ et nathan Θ^{H}P^{2}Γ^{A}.

17. misit XΓ^{A} | ad] W*; in W^{2} | heddo] M*; eddo XΠ^{K}Θ^{A}*LΓ^{A}Ψ^{D}grelυgc; hetdo E*; heldo CΩ^{SM}; eldo Σ^{T}*; haddo M^{2}; addo E^{2}Θ^{A2}; eldom Σ^{T2}. ¶ ant. « heddo » *Iac.* | casphiae] E*; casfię Σ^{T}; casphyę Ψ^{D}; chasphiae M^{2}rec; caspię E^{2}; caspie Ω^{J}; chaspiae M*^{3}; chasphae L | posuit Γ^{A}* | loquentur N; loqueretur E* | ad *om.* Ω^{S}* | adom AΦE*SWΓ^{A}; eldom Σ^{T}; addon FKΨ^{D}Ω^{SM}; haddo P*; eddo XΠ^{K}grelυgc; heddo Ω^{J}α | ad *om.* CΣ^{T}elυgc | fratrem XN | nathinnaeos AN; natthinneos Φ^{V}; natinneos P^{2}(nat *in ras.*); nathineos ME*QLΓ^{A}; nathinaeos relυgc; nathaneos H; nataneos X; nathinneus Λ^{L}* | casphiae] M^{2}E*; casfię XΣ^{T}; casphye Ψ^{D}; chasphiae Crec; caspiae E^{2}; caspie Ω^{J}; chaspiae M*^{3}; caphiae A*; caphie Π^{K} | domus] in domo Θ^{H}, *cf. LXX* | dei nostri] domini CΣ^{T}L.

18. per manu C | bonum X | super nos] * M* | uiros doctissimos K* | moholi grelυgc; moolli Λ^{L}XM*Φ^{RGP}EΘHN QSWΓ^{A}; molli AΦ^{V}P; moollim FK | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J} grelυgc; isrl Φ^{RV}PHNFKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}α; srl Λ^{L}L | et *om.* M^{2}E^{2}Γ^{A}Ω^{S}. ¶ hebr. et

16. § itaque A; ⟨itaque CQ | ⟨et helnathan A | ⟨et nathan A | ⟨et ioarib A | 17. ⟨et misi AQK | ⟨et posui AK | ⟨ut AK | 18. ⟨et AQK | ⟨virum A | ⟨de K.

et Sarabiam et filios eius et fratres eius decem et octo
[19] et Asabiam et cum eo Isaiam de filiis Merari fratres eius et filios eius viginti
[20] et de Nathinneis quos dederat David et principes ad ministeria levitarum Nathinneos ducentos viginti
omnes hii suis nominibus vocabantur
[21] et praedicavi ibi ieiunium iuxta fluvium Ahavva
ut adfligeremur coram Domino Deo nostro
et peteremus ab eo viam rectam nobis et filiis nostris
universaeque substantiae nostrae
[22] erubui enim petere regem auxilium et equites
qui defenderent nos ab inimico in via
quia dixeramus regi manus Dei nostri est super omnes qui quaerunt eum in bonitate
et imperium eius et fortitudo eius et furor super omnes qui derelinquunt eum
[23] ieiunavimus autem et rogavimus Deum nostrum pro hoc

---

20. uocabantur AΛ^{L}M; uocitabantur C | 22. petere regem AΛ^{L}M*^{3}; petere a rege CM^{2} | est CΛ^{L}M; *om.* A | 23. deum AΛ^{L}M*; dominum deum CM^{2}.

ant. « et » *Iac.* | saraadiam SW; seraabiam Γ^{A} | filios eius + xx Ω^{S}, *cf. v. seq.*

19. asabiā Σ^{T}PN; asabian C; hasabiam grelʊʒc; azabiam Ω^{S}; assabiā M; asebiam FKΨ^{D}; arabiam A; sabiam Λ^{L}H; asabia L | isaiā Σ^{T}P*; isaian A; ysaiam Π^{K}LΨ^{D}Ωα; isahyan C; esaiam E Θ^{H}; esaiā P^{2}; esayam X; asaiam Θ^{A}Γ^{A}; isainam M*; *om.* FK | mesrari Ω^{S} | fratris WΓ^{A}; fratresque Ω^{SM}αgrelʒc | uiginti] xxx Ψ^{D}; x** P.

20. nathinnaeis AQ; natinneis Σ^{T}F K; nattinneis P; nathineis ME*LΓ^{A}g; nathinaeis relʊʒc; nathaneis H*; nataneis X | quod Φ^{V}S*W | ad ministerio L | natinneos FK; nattinneos P; nathineos M E*L; nathinaeos relʊʒc; nathaneos H; nataneos X; nathinnaeis A*; nathinnaes A^{2} | ducenti QSΓ^{A} | uiginti + uiri Q | omnis Ψ^{D}* | hii *om.* E* | uocitabantur CΣ^{T}.

21. praedicaui] deprecaui Ω^{M} | ibi *om.* XΣ^{T} | ahauua] M*W*; adhauua Γ^{A}; achauua L; ahaua grelʊʒc; hauua Π^{K}M^{2} ΦEP*HQSW^{2}Ψ^{D}Ωjα; auua Ω^{M}; chauua X; adahauua Θ^{A}; haua FK; adauia Ω^{S}. ¶ alii et hebr. « ahuua » *Iac.* | adfligeremus Θ^{A}; affligerentur Ψ^{D} | deo] domino W† | rectam + a L* | uniuersique α.

22. regem] M*^{3}Θ^{H*3}P*; regi E*L; regis Ω^{S}; a rege CΠ^{K}Σ^{T}M^{2}Θ^{H2A}P^{2}Γ^{A}rʒc; regnum Ψ^{D}*. ¶ uel « regis » *Iac.* | ∿ (regem) petere auxilium P; ∿ auxilium petere regem Φ^{R} | defenderet W*; deferent M* | inimico] Π^{K2}(mico *in ras.*); inimicis Λ^{L}HFKΨ^{D}Ω^{S} | quia] qui M*Φ^{G} | nostri *om.* Λ^{L} | est *om.* AK* *cum hebr. et LXX* | super omnes] F*; super nos Ω^{M}†; super nos omnes L; et super omnes Ω^{S}; super F^{2} | in bonitatem LK*Ψ^{D} | eius (2°) *om.* Q | dereliquerunt X; dereliquerunt K*.

23. ieiunabimus X; iurauimus M* | autem] itaque E^{2}; eam E* | rogabimus XW* | deum] M*P*; dominum S*; dominum deum CΣ^{T}M^{2}P^{2} | nostrum *om.* L* |

⟨et sarabiam A | 19. ⟨et asabiam AQK | 20. ⟨et de AQK | ⟨et principes A | ⟨omnes ACQK | 21. § et A; ⟨et CQK | ⟨ut AK | ⟨et peteremus A | ⟨universaeque A | 22. ⟨erubui AQK | ⟨qui A | ⟨quia AK | ⟨et imperium A | 23. ⟨ieiunavimus ACQK.

et evenit nobis prospere
24 et separavi de principibus sacerdotum duodecim
Sarabian Asabian et cum eis de fratribus eorum decem
25 adpendique eis argentum et aurum et vasa consecrata domus Dei nostri
quae obtulerat rex et consiliatores eius
et principes eius universusque Israhel eorum qui inventi fuerant
26 et adpendi in manibus eorum argenti talenta sescenta quinquaginta
et vasa argentea centum
auri centum talenta
27 et crateras aureos viginti
qui habebant solidos millenos
et vasa aeris fulgentis optimi duo pulchra ut aurum
28 et dixi eis
vos sancti Domini et vasa sancta
et argentum et aurum quod sponte oblatum est Domino Deo patrum vestrorum
29 vigilate et custodite
donec adpendatis coram principibus sacerdotum et levitarum

---

23. euenit CM; uenit AΛ^{L} | 26. auri AΛ^{L}M; et auri C | 27. crateras aureos A; crateres aureos M^{2}; crateras aureas CΛ^{L}M* | 28. uestrorum AΛ^{L}M*; nostrorum CM^{2}.

pro] per 𝔩𝔳𝔷𝔠 | uenit AΛ^{L}XΣ^{T}FK | propere A.

24. separauit L; speraui 𝔤 | princ. + populi E | sacerdotes] E*; sacerdotum E^{2} | sarabian] M*; sarabiā EPKΩ^{J}𝔞; sarabiam XΠ^{K}M^{2}Φ^{GVP}LFΓ^{A}Ω^{SM}𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; sarebiam Φ^{R} | asabian] M*; asabiā Π^{K}PL𝔞; asabiam M^{2}Φ^{RG}Ω; hasabiam 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; nasabian Λ^{L}HFKΨ^{D}; sabiam Φ^{V}; sabaiam Φ^{P}; *praem.* et XΠ^{K}Φ^{VP}Ω𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠. ¶ hebr. et ant. non interponunt « et » *Guill.* | eis] eo L.

25. adpendi*que Γ^{A}; et adpendi A; appenditque Ψ^{D}; appenditque que L^{2} (tque *in ras.*) | eis *om.* FK | ∿ aurum et argentum Φ^{VP} | et uasa *om.* M* | consecrationis A | domus + domini Ω^{S} | rex *om.* P* | consiliarii A | uniuer**que E* | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; isrl AΦ^{RV}HNFKSWΓ^{A}Ω^{SM}𝔞; srl Λ^{L}L; *om.* X | fuerant] sunt Ω^{M†}.

26. et *om.* E* | eorum *om.* SW | sescenta quinq.] **** M* | centum auri *om.* XE | auri] *praem.* et CΣ^{T}Θ^{A}P^{2}Γ^{A} *cum LXX*; + uero 𝔤 | talenta *om.* E^{2} | ∿ talenta centum XΠ^{K}ΘP^{2}(*in ras.*).

27. crateras aureos = AXΠ^{K2}P^{2}N𝔴; crateres aureos M^{2}E^{2}ΘQΩ𝔯𝔢𝔩𝔷𝔠; cra*teres aureos P*; crateras aureas CΛ^{L}Π^{K*}Σ^{T}M* ΦE*HLFKSWΓ^{A}Ψ^{D}𝔞𝔤. ¶ « crateras aureas uiginti » sec. hebr. et grec. set uel hoc quod dicitur « crateras » erit communis generis uel oportet ibi poni « aureos » quia sequitur « qui habebant » *Guill.* | qui] qu(a)e Π^{K}Σ^{T}FKΨ^{D}𝔞𝔤 | ∿ millenos solidos L | fulgentes M*; fulgenti K*Ψ^{D} | ut] et A | auri L.

28. dixit Θ^{A}H*Ψ^{D} | et (*ante* uasa) *om.* Λ^{L} | oblatus W† | uestrorum] M*; nostrorum CΠ^{K}Σ^{T}M^{2}ΦEPQSWΓ^{A}Ω^{J}𝔞𝔤𝔢𝔩𝔷𝔠 *cum plur. codd. graec.*

29. et (*1°*) *om.* M* | coram *om.* M*;

⟨et evenit A | 24. ¶ et separavi XI. Ω^{M}; *Div. sine num.* Π^{K}; ⟨et separavi ACQ | ⟨sarabian AK | 25. ⟨adpendique AQK | ⟨quae A | ⟨et principes A | 26. ⟨et adpendi A QK | ⟨et vasa A | ⟨auri AK | 27. ⟨et A | ⟨qui A | ⟨et vasa AK | 28. ⟨et AK | ⟨vos A CQ | ⟨et argentum A | 29. ⟨vigilate AK | ⟨donec A.

et ducibus familiarum Israhel in Hierusalem
in thesaurum domus Domini
30 susceperunt autem sacerdotes et levitae
pondus argenti et auri et vasorum
ut deferrent in Hierusalem in domum Dei nostri
31 promovimus ergo a flumine Ahavva
duodecimo die mensis primi
ut pergeremus Hierusalem et manus Dei nostri fuit super nos
et liberavit nos de manu inimici et insidiatoris in via
32 et venimus Hierusalem
et mansimus ibi diebus tribus
33 die autem quarto adpensum est argentum et aurum et vasa in domo Dei nostri
per manum † Meremoth † filii Uriae sacerdotis
et cum eo Eleazar filius Finees

---

29. in thesaurum *scripsimus cum* M² (tes.), *plerisque codd. et LXX*; in thęsauro Λ^L; in tesauro M*; et thesaurum C; et in thesaurum A | domini CΛ^LM; dei A | 32. (hi)erusalem CΛ^LM; in hierusalem A | 33. quarto AΛ^LM; quarta C | dei nostri C Λ^LM; domini A | per manum meremoth *restituimus ex hebr. et LXX*; per manum remoth ACΛ^LM *errante archetypo.*

praem. ea Σ^T | srahel C; srhl XΣ^T; ihl Π^K; israel grelvsc; isrl Φ^RVPHNFKSW Γ^AΨ^DΩa; srl Λ^LL; *om.* E | hierussalem E*; hierl FK; hięrlm Π^K; iherusalem Ca; ihrslm Λ^LXΣ^TL; ierusalem grelvsc; ierlm Ψ^DΩ | in] et CΣ^TNΨ^D; et in A | t(he)sauro Λ^LM*ΘP²(o *in ras.*)HΓ^A; t(he)sauris LQΩ^M. ¶ uel «thesauros» *Iac.* | domini] dei AΠ^KΦESWΩ^J.

30. in (*1°*) *om.* XΠ^KΦE*ΘPNSWΓ^A Ω^Jagrelvsc. ¶ ant. «ut deferrent ierlm» *Guill.* | hierussalem E*; hierl F; iherusalem CSa; ihrslm Λ^LXΣ^TL; ierusalem Ω^Jgrelvsc; ierlm Ψ^DΩ^SM; ięrlm Π^K; + et Λ^LMH | in domo XΦEΘ^HP. ¶ ant. «in domo» *Guill.* | dei nostri] domini L.

31. promouimur M*L | ergo a flumine] erga flumine Φ^RG; erg* flumin* P*; ergo ad fluum L | ahauua] M*P²(*pr.* a *in ras.*); adhauua H; ahaua relvsc; aaua g; hauua Π^KM²ΦEQSWΓ^AΨ^DΩ^Ja; auua XL Ω^M; adauia Ω^S. ¶ ant. «ahuua» *Iac.* | duodecima Λ^LHag; duodecim W* | die *om.* XE *cum hebr. et LXX* | mensi Π^K | primo E*; primis M* | ut — hierusalem *om.* Q | hierussalem E*; hierlm Π^K; hierl F; iherusalem CSa; ihrslm Λ^LXΣ^TL; ierusalem grelvsc; ierlm Ψ^DΩ; *praem.* in Λ^LME²LFKΨ^DΩ^M. ¶ hebr. et ant. non interponunt «in» *Guill.* | ∾ ut pergeremus (in) hierusalem duodecimo (die) mensis prim(i) EΘ^A | dei] *praem.* domini Σ^T | fuit] fuerat Λ^L; sicut a | liberabit Λ^LXL.

32. et uenimus in AFK; et inuenimus in Ψ^D | hierussalem E*; hierl F; iherusalem a; ihrslm CΛ^LXΣ^TL; ierusalem Ω^Jgrelvsc; ierlm Π^KΨ^DΩ^SM | ∾ tribus diebus Ω^SJgrelvsc.

33. quarta CXΣ^TΦEΘNLSWΓ^AΨ^DΩ agrelvsc | dei nostri] domini nostri Φ^R*; domini A | manum + dei nostri L | meremoth = relvsc; remmoth SWΩ^S; remod Θ^H; remoth *rell. codd. et edd.* | urie Ωa; huriae CP; orie L | sacerdoti FK | et *om.* M† | ęleazar Π^K; heleazar PL | fineęs C

⟨et ducibus A | ⟨in thesaurum A | 30. ⟨susceperunt ACQK | ⟨pondus A | ⟨ut A | 31. § promovimus A; ⟨promovimus CQK | ⟨duodecimo A | ⟨ut A | ⟨et manus K | ⟨et liberavit A | 32. ⟨et venimus ACQK | ⟨et mansimus A | 33. ⟨die AQK | ⟨per A K | ⟨et cum A.

cumque eis Iozaded filius Iosue
et Noadaia filius Bennoi levitae
34 iuxta numerum et pondus omnium
descriptumque est omne pondus in tempore illo
35 sed et qui venerant de captivitate filii transmigrationis
obtulerunt holocaustomata Deo Israhel
vitulos duodecim pro omni Israhel
arietes nonaginta sex
agnos septuaginta septem
hircos pro peccato duodecim
omnia in holocaustum Domino
36 dederunt autem edicta regis satrapis
qui erant de conspectu regis et ducibus trans flumen
et elevaverunt populum et domum Dei
IX. 1 postquam autem haec completa sunt
accesserunt ad me principes dicentes
non est separatus populus Israhel
et sacerdotes et levitae a populis terrarum
et de abominationibus eorum

34. descriptumque CΛ^{L}(describtumque)M; descriptum A | 36. qui erant de conspectu regis AΛ^{L}M; *om.* C.

L; phinees Λ^{L}Ω^{SM}grεlυgc | cumque] M*; et cum XM^{2}SWr | eis] Φ^{P2}(s *in ras.*) | iozadet Φ^{VP2}(*in ras. brev. spat.*)L; iozadech CΣ^{T}; iozabed Qgrεlυgc; iozabeth Λ^{L}HK*; iozateth K^{2}; ioiaded Θ; zoiadeth P; iozeaded Ω^{J}*; ioaded Ω^{M}; ioiadę E; yoiade X; iozatoth F | iosuę Λ^{L}MEP*Q SΓ^{A}Ψ^{D}; ihosue C; iosee A | naadaia Ω^{SM}; no*daia P; nodaia XΘLFKS*; noadd*ia M*; noaiada Γ^{A}; noadala W*; noaditia H; nonadata A; nodala W^{2}; noadai Π^{K} | bennoi] P*; bennoy CLΩ^{S}; benoi Λ^{L}; benennoy X; bennennoi ΘP^{2}; benno A^{2}; henno A*.

34. omnium *om.* Ω^{S}* | descriptumque] S*; descriptum AΦ^{G}S^{2}Ψ^{D}; descriptusque Π^{K} | pondus] opus Γ^{A} | illo *om.* Ψ^{D}.

35. et *om.* ΦP*Ω^{J} | olocaustomata Xα; holochaustomata M^{2}H; olochaustomata Γ^{A}; holocautomata εlυc; holocastomata Σ^{T}; holochastomata M*; holocaustomate Φ^{G} | ∼ holocaustomata obtulerunt Ω^{M} | deo] domino deo Ω^{M}; deus Φ^{G}; de M* | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}grεlυgc; isrl Φ^{R}PHFKSWΓ^{A}Ψ^{D} Ω^{SM}α; srl Λ^{L}L; irl N | uitulos] tauros X | duodecim] XIII F; XVI K; sedecim Ψ^{D} | pro omni israhel *om.* X | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}rεlυgc; isrl Φ^{RV} PHNSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}αg; srl Λ^{L}L; *praem.* populo Θ^{A}P^{2}Qαgrεlgc | ∼ pro omni isrl uitulos XII Ω^{M} | nonaginta sex] Θ^{H}* (XCVI); CVI Θ^{H2}; *praem.* ** E | septuaginta septem] LXXVI X; LXXX K*; LXXXVII F* | duodecim] XLI FK* | omnia *om.* L.

36. edicta *om.* X | satrapes P*W | qui — regis *om.* CΣ^{T} | de] in Ω^{S}; *praem.* a facie N | ducibus] *praem.* de Θ^{A} | eleuauerant Λ^{L}*; leuauerunt A.

IX. 1. ∼ completa sunt haec EΘ^{A} | a me Ψ^{D} | ∼ principes ad me M | est *om.* Γ^{A} | populus + iuda et beniamin Ω^{S} | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}grεlυgc; isrl Φ^{RGV}PHNFKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}; srl Λ^{L}L | et (*ante* sacerd.)] ad L; *om.* gc | a *om.* Φ^{G} | de *om.* gc | abominat.] habita-

⟨cumque ACQK | 34. ⟨iuxta A | ⟨descriptumque AQ | 35. ⟨sed AQK | ⟨obtulerunt A | ⟨vitulos AK | ⟨arietes AK | ⟨agnos A | ⟨hircos A | ⟨omnia AK | 36. ⟨dederunt AC QK | ⟨qui A | ⟨et elevaverunt A.

IX. 1. ¶ postquam V. CΣ^{T}FK; IX. Ω^{SJ}; XII. Ω^{M}; *Div. sine num.* Π^{K}; § postquam A; ⟨postquam Q | ⟨accesserunt AK | ⟨non AQK | ⟨et sacerdotes A | ⟨et de A.

Chananei videlicet et Hethei et Ferezei
et Iebusei et Ammanitarum et Moabitarum
et Aegyptiorum et Amorreorum
2 tulerunt enim de filiabus eorum sibi et filiis suis
et commiscuerunt semen sanctum cum populis terrarum
manus etiam principum et magistratum fuit in transgressione hac prima
3 cumque audissem sermonem istum
scidi pallium meum et tunicam
et evelli capillos capitis mei et barbae et sedi merens
4 convenerunt autem ad me omnes qui timebant verbum Dei Israhel
pro transgressione eorum qui de captivitate venerant
et ego sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum
5 et in sacrificio vespertino surrexi de adflictione mea
et scisso pallio et tunica
curvavi genua mea et expandi manus meas ad Dominum Deum meum 6 et dixi

---

IX. 2. transgressione Λ^{L}M *cum fere omn. codd., hebr. et LXX*; transmigratione AC | 3. barbae AΛ^{L}M*; barbam CM^{2} | 4. conuenerunt autem Λ^{L}M *cum fere omn. codd.*; conuenerunt ergo C; et conuenerunt A.

tionibus Ω^{M} | chananaei AΘQSWΓ^{A}relvsc; cananei X$\Sigma^{T}\Omega^{M}$; channanei M*; caninei L; cananeis FK; et chananeis Ψ^{D} | et (*ante* hethei) *om.* XΠ^{K}LΩ^{M} | hethei = MHFK$^{2}\Omega^{J}$g; hethaei A^{2}Qrelvsc; hetei K*; ethei $\Lambda^{L}\Sigma^{T}\Phi^{P}EPW\Omega^{SM}$a; ethaei A* Θ^{A}S; ęthei Π^{K}; aethęi Ψ^{D}; hetthei CΦ^{RGV}; hetthęi N; etthei X; eththaei Θ^{H}; cethei L; cethęi Γ^{A} | ferezaei Θ^{A}NQΓ^{A}; pherezei $\Pi^{K}\Phi^{GV2P}$ES*WΩg; pherezaei AΦ^{R}S^{2}relvsc; pheresei a; ferezi Ψ^{D}; phezei Φ^{V}*; frezei K* | iebusei = PL^{2}(b *ex* s)FKSWg; iebusaei AM$\Phi\Theta^{A}$NQ$\Gamma^{A}\Psi^{D}$relvsc; hiebusei Π^{K}; hiebusęi Θ^{H}; iebuzei Ω; ihebuzei a; iebussei Λ^{L}EH; ihebussei CXΣ^{T} | amanitarum Λ^{L}MΦ^{P}HL; ammonitarum Ω^{J}*agrelvsc; amonitarum Ω^{SM} | et moabitarum *om.* M*N | egyptiorum CXΠ^{K}FK Ω^{SJ}; egiptiorum Σ^{T}LΩ^{M}a | amorraeorum AΦN; amorrhaeorum relvsc; amoraeorum Θ^{A}; ammorreorum LFKWg.

2. enim] ergo FKΨ^{D}; autem L | earum Λ^{L} | et filiis suis] et de filiis suis Φ; et de filiis P*; + uxores Ω. ¶ hebr. ant. « et filiis suis », non habent « uxores » *Iac.* | terre L | principium Φ^{G}P*; principatuum Ω^{S} | magistratum] Λ^{L}*M*E*H* K*; magistratuum C$\Lambda^{L2}\Pi^{K}$M^{2}E$^{2}\Theta$PH^{2}NQ FK^{2}S^{2}(ū *in ras.*)$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelvsc | transgres. hac] transmigratione hac CΣ^{T}L; hac transmigratione A; transgressione migratione hac Φ^{V}.

3. istum *om.* M* | euulsi Ω | capillos] pilos A; *om.* $\Omega^{S\dagger}$ | barbae] M*; barbam CΣ^{T}M^{2}EL.

4. conuen. autem] conuenerunt ergo CΣ^{T}; et conuenerunt A | timebunt Q | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}grelvsc; isrl Φ^{RV}PHNFKSW$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$a; srl Λ^{L}L | et *om.* X.

5. in *om.* E* | sacrificium uespertinum Λ^{L}HΨ^{D} | et *om.* Θ^{A} | pallio] capillo Θ^{A}; + meo M *cum hebr. et LXX* | scisso — mea] *in ras. brev. spat.* Φ^{R2} | et (*ante* expandi) *om.* X | meum *om.* Σ^{T} *cum LXX.*

⟨chananei AQK | ⟨et iebusei A | ⟨et aegyptiorum A | 2. ⟨tulerunt ACQK | ⟨et commiscuerunt A | ⟨manus AQK | 3. ⟨cumque ACQK | ⟨scidi A | ⟨et evelli A | 4. ⟨convenerunt ACQK | ⟨pro A | ⟨et ego AK | 5. ⟨et in AQK | ⟨et scisso AK | ⟨curvavi A.

Deus meus confundor et erubesco levare Deus meus faciem meam ad te
quoniam iniquitates nostrae multiplicatae sunt super caput
et delicta nostra creverunt usque ad caelum
7 a diebus patrum nostrorum
sed et nos ipsi peccavimus granditer usque ad diem hanc
et in iniquitatibus nostris traditi sumus
ipsi et reges nostri et sacerdotes nostri
in manu regum terrarum
in gladium in captivitatem in rapinam et in confusione vultus
sicut et die hac
8 et nunc quasi parum et ad momentum facta est deprecatio nostra apud Dominum Deum nostrum
ut dimitterentur nobis reliquiae
et daretur † paxillus † in loco sancto eius
et inluminaret oculos nostros Deus noster

---

6. leuare deus meus AM*; deus meus leuare Λ^{L}; leuare CM^{2} | usque ad $C\Lambda^{L}M$; usque in A | 7. in manu CM; in manum $A\Lambda^{L}$ | in rapinam et $C\Lambda^{L}M$; in rapina A | sicut et AM; sicut est Λ^{L}; sicut C | 8. paxillus *restituimus cum paucis codd., hebr. et LXX*; pax illius $AC\Lambda^{L}M$ *errante archetypo.*

6. dixit L | deus] domine deus Ω^{S} | confundor] W*; confundar W^{2} | et *om.* Ω^{M} | erubescor Λ^{L*} | leuare] P*; leuaui P^{2}; lauare Ω^{M*} | deus meus *om.* $C\Pi^{K}\Sigma^{T}M^{2}\Phi EP^{*}LSW\Omega\mathfrak{arel}\mathfrak{sc}$ | ∿ deus meus leuare faciem meam ad te Λ^{L}; ∿ leuare faciem meam ad te deus meus Γ^{A} | multiplicate erunt L | caput + nostrum $X\Pi^{K}P^{2}SW\Omega\mathfrak{agrel}\mathfrak{sc}$ *cum LXX.* ¶ hebr. et ant. non addunt «nostrum» *Guill. et Iac.* | et delicta nostra *om.* X | usque in caelum $AX\Phi^{RG}E\Theta^{H}PNSW\Omega^{J}$; ut ad (at L†) caelum L.

7. et (*1°*) *om.* L | granditer] grauiter $\Lambda^{L}\Pi^{K}M\Phi E\Theta PHLS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega\mathfrak{agrel}\mathfrak{vsc}$ | usque in P | et in iniquitatibus] P*; et pro iniquitatibus $\Lambda^{L}H\Psi^{D}$; et iniquitatibus $XP^{2}FK\mathfrak{g}$; in iniquitatibus $\Pi^{K}\Phi S$; iniquitatibus W | traditi] positi A | in manum $A\Lambda^{L}X\Phi^{V}\Theta^{H}HNLS\mathfrak{agrel}\mathfrak{vsc}$; in manibus Ω *cum pauc. codd. graec. minusc.* ¶ hebr. et ant. habent «in manu» *Guill.* | regnum A | in gladium — die hac *om.* Σ^{T} | in gladio A; *praem.* et $\Pi^{K}M^{2}\Phi\Theta^{A}PSW\Gamma^{A}\Omega^{SJ}\mathfrak{arel}\mathfrak{sc}$ | in captiuitate A; *praem.* et $\Pi^{K}M^{2}\Phi\Theta^{A}PSW\Gamma^{A}\Omega\mathfrak{ael}\mathfrak{sc}$ *cum LXX* | in rapina $A\Omega^{S}$; rapinam $\mathfrak{r}$; *praem.* et $M^{2}\Theta^{A}P^{2}\Gamma^{A}\Omega^{S}\mathfrak{arel}\mathfrak{vsc}$ *cum hebr. et LXX* | et *om.* AE | in conf. uult.] in confusiones multas SW | in confusione = $ACFK\Gamma^{A}\Psi^{D}$; confusionem $\mathfrak{r}$; in confessionem Λ^{L*}; in confusionem Λ^{L2} *cum rell. codd. et edd.* | et die haec P*; est dies haec ΘP^{2}; est die hac Λ^{L}; diae hac C *cum hebr. et LXX*; hodie hac L; et in die hac SWΩ. ¶ «et die» *Guill.*

8. quasi + ad Ω^{SM} | et (*2°*) *om.* K | momentum] monumentum Φ^{R} | factum est Φ^{V} | apud] ad $\mathfrak{r}$ | dominum] deum M* | nostrum] P*; patrum nostrorum P^{2} | dimitteremur Λ^{L*}; demitterentur $\Phi^{VP}P^{*}FK$; + in A | et daretur] ut daretur $\Lambda^{L}\Phi^{RG}P^{*}$; + nobis $\Lambda^{L}HFK\Psi^{D}\mathfrak{gel}\mathfrak{vsc}$ *cum hebr. et LXX* | paxillus = $X\Pi^{K}ES^{*}W^{2}\mathfrak{grvsc}$; pax illius $S^{2}W^{*}$ *cum rell. codd. et edd.* | in *om.* P* | uitam] uiam K* | mo-

---

6. § deus (*1°*) A; ⟨deus CQK | ⟨quoniam AK | ⟨et A | 7. ⟨a diebus A | ⟨sed AQK | ⟨et in A | ⟨ipsi AK | ⟨in manu A | ⟨in gladium AK | ⟨sicut A | 8. ⟨et nunc ACQK | ⟨ut AK | ⟨et daretur A | ⟨et inluminaret AK.

et daret nobis vitam modicam in servitute nostra
9 quia servi sumus et in servitute nostra non dereliquit nos Deus noster
et inclinavit super nos misericordiam coram rege Persarum
ut daret nobis vitam
et sublimaret domum Dei nostri
et extrueret solitudines eius
et daret nobis sepem in Iuda et in Hierusalem
10 et nunc quid dicemus Deus noster post haec
quia dereliquimus mandata tua
11 quae praecepisti in manu servorum tuorum prophetarum dicens
terram ad quam vos ingredimini ut possideatis eam
terra inmunda est
iuxta inmunditiam populorum ceterarumque terrarum
abominationibus eorum qui repleverunt eam ab ore usque ad os in coinquinatione sua
12 nunc ergo filias vestras ne detis filiis eorum
et filias eorum non accipiatis filiis vestris
et non quaeratis pacem eorum et prosperitatem eorum usque in aeternum

---

8. modicam CΛ^{L}M; modicum A | 9. sepem Λ^{L}; saepem A; spem CM | in iuda CΛ^{L}M; in iudeam A | et in AΛ^{L}; et CM | 11. abominationibus CΛ^{L}M; in abominationibus A | 12. non (*1°*) CΛ^{L}M; ne A.

dicum AW | ∿ modicam uitam Ω^{s} | in seruitute nostra] M*; in seruitutem nostram Λ^{L}M^{2}ΦEP*HNLFKΨ^{D}ϱ.

9. et — misericordiam *om.* Ψ^{D} | et *om.* LΩ^{M} | non derelinquit nos M*Φ^{P}Ω^{M}; non derelinquet nos Λ^{L}*ΘP$^{?}$(et *in ras.*); nos dereliquit L; dereliquit nos H*; + dominus X *cum LXX* | et] sed ϑc | inclinaret ΘP^{2}(et *in ras.*) | nos *om.* X | ∿ nos super L | misericordiam + suam Ω^{M} | coram regem LF*K* | domum] nomen Σ^{T} | extruxit A; extruere FK; extraeret C; instrueret Θ^{H} | solitudine P* | et] ut ſ | sepem = Λ^{L}XΠ^{K}*H^{2}NFKτυϑc; saepem AQ; spem CΠ^{K2}Σ^{T}MΦEH*LΨ^{D}Ωαgeſ; partem ΘP^{2}(*in ras.*)SWΓ^{A}. ¶ al. spem S^{2} | iuda] M*^{3}; iudea M^{2}Ω^{M}; iudaea P^{3}Γ^{A}; iudae Θ^{A}P*; iudam Ω^{s}; iudeam XΘ^{H}; iudaeam AP^{2} | et in hierusalem *om.* N | in *om.* CΠ^{K}Σ^{T}MEΘ^{A}*Γ^{A}Ω^{M}αgrelυϑc | hierussalem E*; iherusalem Cα; ihrslm Λ^{L} XΣ^{T}L; ierusalem Ωȷgrelυϑc; ierlm Ψ^{D} Ω^{SM}; ierlm Π^{K}.

10. nunc quid] nunquid g | dicimus M*ΦE*PLK*SW; + domine XΘP^{2}FK^{2} Γ^{A}Ωαgre *cum pauc. codd. graec.* | noster *om.* S*W | dereliquimus] K*; derelinquimus L; dereliquemus FK^{2}.

11. precepistis Ψ^{D}; mandasti X | in manus Λ^{L}XE*QFK | terram] E*; terra Λ^{L}Σ^{T}ME^{2}HNQSWΩ^{SJ}αgrelυϑc | ingrediemini Ω^{SM} | eam *om.* Ω^{J} | inmundi(t)ia Q LFKΓ^{A}; inmundicium W | ceterarum Σ^{T}†, *cf. hebr. et LXX* | abominatione S(abh. S^{2})W; *praem.* in AFKΨ^{D}gw *cum LXX* | eorum] suis FK | repleuerant L | in *om.* Ω^{M}r.

12. filiis] filios Λ^{L}* | eorum (*1°*)] earum Π^{K} | non (*1°*)] ne AΦ^{V}αgrelυϑc | accipietis filii L | non (*2°*) *om.* K* | in aeternum] in sempiternum Ω^{SM}; + ne accipiatis Φ^{V}* | ut confortemini] M^{3}; et

---

⟨et daret A | 9. ⟨quia AK | ⟨et inclinavit AQK | ⟨ut AK | ⟨et sublimaret A | ⟨et extrueret A | ⟨et daret A | 10. ⟨et nunc ACQK | ⟨quia AQK | 11. ⟨terram ACQK | ⟨terra A | ⟨iuxta A | ⟨abominationibus A | 12. ⟨nunc ACQK | ⟨et filias A | ⟨et non AQK.

ut confortemini et comedatis quae bona sunt terrae
et heredes habeatis filios vestros usque in saeculum
13 et post omnia quae venerunt super nos
in operibus nostris pessimis et in delicto nostro magno
quia tu Deus noster liberasti nos de iniquitate nostra
et dedisti nobis salutem sicut est hodie
14 ut non converteremur et irrita faceremus mandata tua
neque matrimonia iungeremus cum populis abominationum
istarum
numquid iratus es nobis usque ad consummationem
ne dimitteres nobis reliquias et salutem
15 Domine Deus Israhel iustus tu
quoniam derelicti sumus qui salvaremur sicut die hac
ecce coram te sumus in delicto nostro
non enim stari potest coram te super hoc
X. 1 sic ergo orante Ezra et inplorante † eo †
et flente et iacente ante templum Dei

---

14. es CΛ^{L}M; est A | 15. stari AΛ^{L2}M^{2}; stare CΛ^{L*}M^{*3}.

X. 1. inplorante CΛ^{L}M*; plorante AM^{2} | eo M^{2} *cum paucis codd. et hebr.*; eum AC(ęum)Λ^{L}M* *errante archetypo.*

confortemini M*; ut confortamini M^{2}L* K^{2}; ut confortimini FK* | habebitis Ω^{M}.

13. post] super ΘP*; per P^{2}S*W | in (*ante* delicto) *om.* C | ∽ magno nostro M* | magno + perseuerantes set Λ^{L2} | tu + es SW.

14. conuerteremur] M^{2}(ue *in ras.*); conuertemur Φ^{G}W*; auerteremur ȝ; reuerteremur Ω^{SM} | fecerimus E*; facerimus M*; faciemus H*; facemus Q | matrimonia] P^{2}(*ult.* a *in ras.*); matrimonio Ω^{J}; *praem.* et X | iungerimus M* | iratus est AL | usque — nobis *om.* Λ^{L*} | ad] in Λ^{L2}MHQ | consumatione L(t *ex* c); consumptionem r | dimitteris M*S*W; dimittereris Ψ^{D}; demitteres P*F^{2}; demitteris F*K | nobis *om.* K*; + et L | et] ad Lαgrelυȝc.

15. dominus L | srhl CX; ihl Π^{K}; israel Ωʃgrelυȝc; isrl Φ^{RV}PHNLFKSW Ψ^{D}Ω^{SM}α; srl Λ^{L}; noster Σ^{T}Γ^{A} | iustus + es FK^{2}Ω^{SJ}αgrelυȝc *cum pauc. codd. graec. minusc.* | qui] quia Θ | salueremur M* | sicut + in SW | enim *om.* A | stari] M^{2}; stare CΛ^{L*}Σ^{T}M*^{3}E*LS*W | coram te] contra te A; *om.* K* | ∽ coram te potest L.

X. 1. sic] si Λ^{L*}Θ^{A*} | orantem Q | hezra Θ^{A}; esdra XSWΩαrelυȝc; hesdra C Σ^{T}ELΓ^{A} | inplorante] M*P*; plorante A XM^{2}ΘP^{2} | eo = XΠ^{K}M^{2}ΘPSWΓ^{A}gιυc *cum hebr.*; eum AC(ęum)Λ^{L}Σ^{T}M*Φ^{GVP}E*HNQ LFKΨ^{D}; deum Ω^{JM}αrelȝ; *om.* Φ^{R}E^{2}Ω^{S} *cum LXX.* ¶ « et implorante eum » hebr. et ant. non habent « deum » set habent « eum » quod uel ad antecedens uel ad id quod sequitur « dei » refertur · grecus hanc difficultatem effugiens nec « eum » nec « deum » interponit *Guill.* alii « plorante eo et » *Iac.* | et flentem Ψ^{D}; *om.* M* | iacente + eo Θ^{H} | est *om.* CΣ^{T}M* |

⟨ut AQK | ⟨et heredes A | 13. ⟨et post ACQK | ⟨in operibus A | ⟨quia AK | ⟨et A | 14. ⟨ut A | ⟨neque A | ⟨numquid ACQK | ⟨ne A | 15. ⟨domine AQK | ⟨quoniam A | ⟨ecce ACQ | ⟨non A.

X. 1. ¶ sic X. Ω^{SJ}; XIII. Ω^{M}; § sic A; ⟨sic CQK | ⟨et flente A.

collectus est ad eum de Israhel coetus grandis nimis
virorum et mulierum puerorumque
et flevit populus multo fletu
[2] et respondit Sechenia filius Iehihel de filiis Helam et dixit Ezrae
nos praevaricati sumus in Deum nostrum
et duximus uxores alienigenas de populis terrae
et nunc si est paenitentia Israhel super hoc
[3] percutiamus foedus cum Deo nostro
ut proiciamus universas uxores et eos qui de his nati sunt
iuxta voluntatem Domini et eorum qui timent praeceptum Dei nostri secundum legem fiat
[4] surge tuum est decernere
nosque erimus tecum
confortare et fac
[5] surrexit ergo Ezras et adiuravit principes sacerdotum et levitarum et omnem Israhel
ut facerent secundum verbum hoc
et iuraverunt

---

1. collectus est AΛ^{L}M^{2}; collectus CM* | 2. uxores alienigenas AΛ^{L}M; alienigenas huxores C | israhel CΛ^{L}M*; in israhel AM^{2} | 3. ut proiciamus C(hut)Λ^{L}M; et proiciamus A.

de israhel *om.* FK | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ωϳgrelʋʒc; isrl AΦ^{RGV}PH NLSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}α; srl Λ^{L} | ∿ coetus de isra(h)el Λ^{L}MHQ | magnus nimis E; grandissimus Ω^{M} | puerumque A*; et puerorum Ω^{SM}αrelʋʒc | et *om.* FK | flebit X^{1}(t *in ras.*) | populos Ψ^{D}* | multos N*Ψ^{D} | fletu] Λ^{L2}(u *in ras.*) | ∿ fletu multo A* relʋʒc.

2. sechenia = ACΘ^{H}L; secenia XΣ^{T}; sechenias Λ^{L}Π^{K}MΦEΘ^{A}HQFK^{2}WΓ^{A}Ψ^{D}Ω αgrelʋʒc; seche*nias P; sechęnias S; secenias K*; sechennias N | hiehihel CΘ^{H}; ihehiel Σ^{T}; hiehiel Λ^{L}Ω^{J}; iehiel Π^{K}SWΩ^{S} αgelʋʒc; ieihel AN; yeihel X; ieiel MQ Γ^{A}; iechiel L; sechiel Ω^{M}; iahiel r; hiehel HFKΨ^{D} | de *om.* Ψ^{D} | elam et PN; aelam et XLSWrelʋʒc; helameht FK; eliab et Σ^{T} | ezre Λ^{L}Π^{K}FKΨ^{D}; hezrae Θ^{A}; esdrae SWrelʋʒc; esdre XΩ^{SM}α; hesdrae CE; hesdre Σ^{T}LΓ^{A}Ω^{J} | in deo nostro FK Ψ^{D} | diximus W* | ∿ alienigenas uxores CΣ^{T} | si est] sicut W* | ∿ penitentia est Ω^{SM} | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ωϳgrelʋʒc; isral F; isrl Φ^{RGV}PHLKSWΓ^{A} Ψ^{D}Ω^{SM}α; srl Λ^{L}; irl N^{2}; *om.* N*; *praem.* in AM^{2}ΦEΘ^{A}PSWΓ^{A}Ψ^{D}Ωαgrelʋʒc.

3. deo] *praem.* domino Π^{K}ΦEΘ^{A}P QSWΓ^{A}Ωαgrelʒc | ut] et AΠ^{K}ΦEΘ^{A}PQS WΓ^{A}Ω^{J} | qui] quos E* | timent] tenent e | praec. dei nostri] dei nostri nomen SW | precepta Ω^{M} | dei] Ω^{J}*; domini dei Ω^{J2}αgrelʒc; domini X.

4. discernere Φ^{V}Wαgrel; decertare E* | ∿ tuum est decernere surge Θ^{H} | nosque *erimus E; nos quę erimus Ψ^{D}*; nos qu(a)erimus Π^{K}*Σ^{T}†ΦH*LK*W*; nos quia erimus H^{2}; nos erimus Ω^{M} | tecum] te E* | et *om.* M*P*.

5. ergo *om.* M* | hezras Θ^{A}; esdras XΩαrelʋʒc; hesdras CΣ^{T}LΓ^{A}; ezra ΦE^{2}; esdra SW; ****ra E* | ∿ ezras ergo A* | iurauit W* | et (2°) *om.* NΓ^{A} | omnis Φ^{RGV} Γ^{A} | srhl CXΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ωϳgrelʋʒc; isrl Φ^{RGV}PHNKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}α; srl Λ^{L}L | faceret M* | hoc] istud Θ^{H}.

⟨collectus est A | ⟨virorum A | ⟨et flevit A | 2. § et respondit A; ⟨et respondit CQ K | ⟨nos ACQK | ⟨et duximus A | ⟨et nunc AQK | 3. ⟨percutiamus A | ⟨ut AK | ⟨iuxta A | 4. ⟨surge ACQK | ⟨nosque A | ⟨confortare A | 5. § surrexit. A; ⟨surrexit CQK | ⟨ut A | ⟨et AQ.

6 et surrexit Ezras ante domum Dei
et abiit ad cubiculum Iohannan filii Eliasib
et ingressus est illuc
panem non comedit et aquam non bibit
lugebat enim in transgressione eorum qui de captivitate venerant
7 et missa est vox in Iuda et in Hierusalem
omnibus filiis transmigrationis
ut congregarentur in Hierusalem
8 et omnis qui non venerit in tribus diebus
iuxta consilium principum et seniorum
auferetur universa substantia eius
et ipse abicietur de coetu transmigrationis
9 convenerunt igitur omnes viri Iuda et Beniamin in Hierusalem tribus diebus
ipse est mensis nonus vicensimo die mensis
et sedit omnis populus in platea domus Dei
trementes pro peccato et pluviis

---

6. in transgressione AΛ^{L}; in transgressionem CM*; transgressionem M^{2} | uenerant AΛ^{L}M; uenerunt C.

6. hezras Θ^{A}; esdras XΩαɾeſυȝc; hesdras CΣ^{T}LΓ^{A}; ezra ΦP*; esdra SW; *e**ras E* | iohannan] Q*; iohannā Ω^{SM}; ioannan Π^{K}; ioannam Σ^{T}; iohanan M Φ^{RGP}NQ^{2}gɾeſυȝc; ioanan XL | fili CXL^{2}; filium Σ^{T}; filium filii Γ^{A}; *om.* L* | heliasib CΠ^{K}Φ^{RGV}EΘFKΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{J}; eliasiph Ω^{S}; heliasiph PΩ^{M}; eliasub SW; heliasaph L | illut L; illud SW | lugebat] legebat M* | in transgressione = AΛ^{L}XΘP^{2} NFKΨ^{D}; in transgressionem CΣ^{T}M*HQ; transgressionem Π^{K}M^{2}ΦEP*SWΓ^{A}Ωαgɾe ſυȝc; in transmigrationem L | uenerunt CΣ^{T}; uenerat P* | ∿ uenerant de captiuitate Ω^{M}αɾeſȝc.

7. immissa E | uox] *praem.* eorum Ω^{SM} | iuda] P*; iudam Π^{K}ΘP^{2}; iudaea Φ^{V}; iudę K* | in *om.* XMΘ^{H}QΩ^{M}ɾ *cum hebr.* | hierusaı (*1°*) F; hierussalem E*; iherusalem α; ihrslm CΛ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ω^{M}gɾeſυȝc; ierlm Ψ^{D}Ω^{SJ}; iɾlm Π^{K}; + in E | omnibus — hierusalem *om.* P* *cum aliq. codd. graec.* | hierl (*2°*) F; hierussalem E*; iherusalem Cα; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem gɾeſυȝc; ierlm Ψ^{D}Ω; iɾlm Π^{K}.

8. omnes K* | non uenerint K*Γ^{A}; nouerit M*; n**uenerit P* | in *om.* Θ^{H} | auferetur] Θ^{H}*; auferretur Θ^{H2}; auferatur Λ^{L}Γ^{A}; auferitur K*; auferentur L; *praem.* et L^{2}; *praem.* ut E* | uniuersa] ab eo Ω^{SM} | eius] in eis X | abicietur] Θ^{H}*; abicitur Λ^{L}*; abiceretur H; abiciretur Θ^{H2}.

9. igitur] autem Π^{K} | omnes *om.* E* | iudae M* | ben-iamin eſυ | hierl FK; hiɾlm Π^{K}; hierussalem E*; iherusalem Cα; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem gɾeſυȝc; ierlm Ψ^{D}Ω; + in Θ^{A}Γ^{A} | nonus] nouus L | uicesima Λ^{L}Π^{K}HQLFKΨ^{D}αgɾeſ; xx Ω^{M}; xx^{a} Ω^{S} | et *om.* M* | dei] domini QΩ^{S}; *om.* P* | propter peccato E*P*(*ut vid.*); propter peccata Φ^{G}*W; propter peccatum Φ^{RG2VP}Γ^{A}; a peccato A. ¶ « propter peccatum et pluuiis » uel de « propter » sumendum est « pro » uel supplendum est preposicio « de » quia hebr. semper habet uerbum « et de pluuiis » propter hoc diuersis est usus casualibus *Guill.*

---

6. ⟨et surrexit ACQK | ⟨et abiit A | ⟨et ingressus A | ⟨panem A | ⟨lugebat AQK | 7. ⟨et missa ACQK | ⟨omnibus A | ⟨ut A | 8. ⟨et AQK | ⟨iuxta A | ⟨auferetur A | ⟨et ipse A | 9. § convenerunt A; ⟨convenerunt CQK | ⟨ipse A | ⟨et sedit AQK | ⟨trementes A.

[10] et surrexit Ezras sacerdos et dixit ad eos
vos transgressi estis et duxistis uxores alienigenas
ut adderetis super delictum Israhel
[11] et nunc date confessionem Domino Deo patrum vestrorum
et facite placitum eius
et separamini a populis terrae et ab uxoribus alienigenis
[12] et respondit universa multitudo dixitque voce magna
iuxta verbum tuum ad nos sic fiat
[13] verumtamen quia populus multus est et tempus pluviae
et non sustinemus stare foris
et opus non est diei unius vel duorum
vehementer quippe peccavimus in sermone isto
[14] constituantur principes in universa multitudine
et omnes in civitatibus nostris qui duxerunt uxores alienigenas
veniant in temporibus statutis
et cum his seniores per civitatem et civitatem et iudices eius
donec avertatur ira Dei nostri a nobis super peccato hoc
[15] igitur Ionathan filius Asahel et Iaazia filius Thecuae steterunt super hoc
et Mesollam et Sebethai levites adiuverunt eos

---

14. uxores alienigenas AΛ^{L}M; alienigenas huxores C | seniores C(saen.)Λ^{L}M; senioribus A.

10. ezras] Λ^{L2}; heszras Θ^{A}; esdras Ωαrelυϐc; hesdras CΣ^{T}Γ^{A}; ezra ΦE^{2}P* Ψ^{D}; esdra XSW; hesdra L; zras Λ^{L}*; ezaras Λ^{L3}; ****ras E* | ad eos *om.* L | uos + qui M* | estis + preceptum domini Λ^{L2} | addaretis W; daretis L; adderemus Φ^{G} | srhl CXΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}grelυϐc; isrl Φ^{RV}PHNQFKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM} α; srl Λ^{L}L.

11. uestrorum] nostrorum Φ^{P}E *cum LXX.* ¶ « uestrorum » *Guill.* | separemini Ω^{M}; separabimini X.

12. fiat] fac Ω^{M†}.

13. multum X | et (*ante* non) *om.* Θ^{A} | ∼ foris stare Ω^{J} | et non est opus Ω^{S}; etenim opus est Ω^{M} | ∼ unius diei Σ^{T}*Q* | uehementer *om.* L.

14. in *om.* Π^{K}* | et] ut Λ^{L}H | omnes] M*; homines Σ^{T}; omnibus M^{2} | in] de Λ^{L}H; *om.* M | nostris + et M^{2} | dixerunt W* | uxores *om.* Ω^{J}* | alienas P | ∼ alienig. uxores CΣ^{T} | uenient Σ^{T}E*L | statutis *om.* K* | senioribus AL | et ciuit.] in civitatem α; *om.* K* | eius] eorum Ω^{S} | ira *om.* Φ^{V}* | dei] domini A | a nobis *om.* ΦEP*SW | hoc *om.* K*.

15. ionathan] S^{2}(io *in ras.*); ionatan Σ^{T}; yonatan X; ioathan Ψ^{D} | asael C Σ^{T}Ω^{M1}g; azahel relυϐc; assahel M; asel Ω^{M†} | iaazya C; iahazia L; iaasia lυϐc; iaachia A; iazia SWΨ^{D}; yazia X; iaaazia F | thecuae FK; techuae E; tecuae CX† Σ^{T}; thecue AΦ^{VP}HNQΩ^{M}αgϐc; techue Ω^{S}; thechue Ω^{J}; tecue M^{2}L; hecue M*; + et W; + ** S | et] in ΦE* | messollam Φ^{RVP}NFKΨ^{D}; messolam E; mosollam Φ^{G}HΩ^{SJ2}(*alt.* o *in ras.*)^{M}; mesallam XΘ^{H}; messallā P^{2}(al *in ras.*). ¶ uel « mesollam » *Iac.* | sebethai] Λ^{L2}(*alt.* e *corr.*); sebethay XΠ^{K}; sebathai ΘP^{2}(*pr.* a *in ras.*) LΩ^{M}; sebathay C; sebethail N; sebathaim Ω^{S}; bethai FK | leuitis M*; leuite XL. ¶ « leuites » id est « leuita » *Guill.* | adiurauerunt Γ^{A}. ¶ al adiurauerunt S.

---

10. § et surrexit A; ⟨et surrexit Q | ⟨vos AQK | ⟨ut A | 11. ⟨et nunc ACQK | ⟨et facite A | ⟨et separamini A | 12. § et A; ⟨et CQ | ⟨iuxta ACQ | 13. ⟨verumtamen AQK | ⟨et non A | ⟨et opus A | ⟨vehemen⁺er ACQ | 14. ⟨constituantur ACK | ⟨et A | ⟨veniant A | ⟨et cum A | ⟨donec A | 15. ¶ igitur *Div. sine num.* Π^{K}; § igitur A; ⟨igitur CQK | ⟨et mesollam A.

16 feceruntque sic filii transmigrationis
et abierunt Ezras sacerdos et viri principes familiarum in domum patrum suorum
et omnes per nomina sua
et sederunt in die primo mensis decimi ut quaererent rem
17 et consummati sunt omnes viri qui duxerant uxores alienigenas usque ad diem primam mensis primi
18 et inventi sunt de filiis sacerdotum qui duxerant uxores alienigenas
de filiis Iosue filii Iosedech
et fratres eius Maasia et Eliezer et Iarib et Godolia
19 et dederunt manus suas ut eicerent uxores suas
et pro delicto suo arietem de ovibus offerrent
20 et de filiis Emmer Anani et Zebedia
21 et de filiis Erim Masia et Helia et Semeia et Hiehihel et Ozias

---

16. primo CΛ^{L}M; prima A | 17. duxerant CΛ^{L}; duxerunt AM | 19. offerrent C (hoff.)Λ^{L}M^{2}; offerent AM*.

16. fecerunt (que *om.*) Σ^{T} | sic *om.* M* | esdras XΩαɾeſvȝc; hesdras CΣ^{T}EL Γ^{A}; ezra Φ^{RGP}P*; hezra Θ^{A}; esdra SW | domos Π^{K}ΦΘ^{A}PSWΓ^{A}Ωαgɾeſvȝc; domo A; domom Θ^{H}* | omnes *om.* Λ^{L}* | nomina] omnia W | et *om.* Φ^{R}* | sederunt] dederunt SW. ¶ aɨ sederunt S | prima AQ | rem] eum Φ^{G}.

17. cons. sunt omnes] consumationes M* | uiri *om.* M | duxerunt AXMΦ^{RG} EΘPH*SWΩ^{J}αgɾe; deduxerant L | usque — 18. alienigenas *om.* Λ^{L}L | prima QN; *om.* A.

18. et — alienigenas *om.* Λ^{L}LK* | sacerdotum — de filiis *om.* W† | duxerunt XMΦ^{RG}EP*SW^{2}(*pr.* u *corr.*)Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{S}α *cum Hier. in Mal. 2, 10* | de filiis + sacerdotum K* | iosuae Λ^{L}MEΘ^{H}FKΓ^{A}Ψ^{D} | filii] E*; filius E^{2}ΘP^{2}(us *in ras.*); filiis Π^{K}; filio L; *om.* M. ¶ iuxta hebr. et grecum quod dicitur « filii » est genitiuus singularis *Guill.* | iosedech] P^{2} (iose *in ras.*); iosedec ACXΣ^{T}MNQLWɾeſvȝc | maasia] S*; masia Σ^{T}*S^{2}; mausia M | et *om.* C | heliezer Φ^{GVP}; eliazer Ω^{J}; eliser L | yarib X; arib A; sarib CΣ^{T}; marib Γ^{A}; iarib*s M*; saribus L.

19. suas *om.* E | deicerent Σ^{T}; iecerent M*; eiecerunt W | uxores] *in ras.* M^{2} | dilecto Θ^{A}* | arietes L† | offerent A Π^{K}*M*P*HSW.

20. et *om.* Λ^{L}MH | *emmer P; emer Γ^{A}; semmer ΦEΩ^{J}; semer SW; emmaer K; emmar Ω^{S}; emmor Ψ^{D}; semmar L; semme Ω^{M}; + rari K* | hanani gɾeſvȝc; annani ΘHα; anam X; anan Ω^{S}; ranā Ω^{M} | zebeida X; zabadia Λ^{L}Σ^{T}.

21. et *om.* Λ^{L}MH | erim] *in ras.* P^{2}; ęrim X; herim Lg; arim Ω^{S}; harim ɾeſ vȝc; serim M^{2}(s *in ras.*)ΦEHSWΩ^{J}α | maasia CΣ^{T}QΓ^{A}Ω^{SM}gɾeſvȝc | helya Ω^{S}; elia XΣ^{T}gɾeſvȝc; heliea W; eliab Λ^{L} | zemeia M; semaia A; semmaia L; semia Ω^{SM}; samaia FK; + et amasia P^{2} | et *om.* αg | hiehihel = AΓ^{A}; hihehihel Θ^{H}H NQKΨ^{D}; hiehiel Λ^{L}Π^{K}; hieihel M^{2}; iehihel Φ^{RGV}Θ^{A}PΩ^{J}α; iheiel X; iehiel Φ^{P}E Ω^{SM}gɾeſvȝc; iechiel S; iethiel W; hihebihel F; hiehel C; ieel Σ^{T}; chichahiel L; ****hel M* | hozyas C.

---

16. ⟨feceruntque ACQK | ⟨et abierunt AK | ⟨et omnes A | ¶ et sederunt *Div. sine num.* Ω^{M}; ⟨et sederunt AK | 17. ⟨et AQK | 18. ⟨et AQ | ⟨de (2°) AK | ⟨et fratres A | 19. ⟨et dederunt ACQK | ⟨et pro AK | 20. ⟨et de ACQK | 21. ⟨et de ACQ | ⟨et hiehihel A.

[22] et de filiis Phessur Helioenai
Maasia Ismahel Nathanahel
Iozabeth et Helasa
[23] et de filiis levitarum Iozabeth et
Semei et Celaia ipse est Calita
Phataia Iuda et Eliezer
[24] et de cantoribus Eliasub
et de ianitoribus Sellum et Telem
et Uri
[25] et ex Israhel
de filiis Pharos Remia et Ezia
et Melchia et Miamin et Elie-
zer et Melchia et Banea
[26] et de filiis Helam Mathania Za-

---

24. et (*1°*) AΛ^{L}M; *om.* C.

22. de + fide L | fessur CXΣ^{T}ME ΘHNQΓ^{A}Ω^{J}; phesur Π^{K}L; pheshur ɾɛſʋ ʒc; phersur Φ^{RVP}; phassur Λ^{L2}; phasur Λ^{L*} | helioenay C; helyoenai Ω^{SJ}; elioenai Σ^{T}EΘ^{H}ɾɛſʋʒc; helioemai W; eleoenai g; helioenei M; elicenay X; helienay Π^{K}; elienai L; helionai Ψ^{D} | masia M*L*; + et Ω^{S} *cum LXX* | ysmahel ɑ; hismael Ω^{J}; ismael Γ^{A}Ω^{S}gſʋʒc; ysmael Ω^{M}; smahel ACΣ^{T}; smael X; + et Ω^{S} *cum LXX* | natanahel AΘ^{A}L^{2}; nathanael SWΩagɾel ʋʒc; natanael XΣ^{T}; natahahel L*; nathahel FK; + et Π^{K}ΦEPSWΓ^{A}Ω *cum LXX* | yozabeth X; iozabet Θ^{H}L; iosabeth Ω^{S}; iozabed Ngɾeſʋʒc; iezabeth Ψ^{D}; iezabed FK; ioiabed Q; cozabeth Φ; cozabet S W; iozaber Ω^{M} | helasa ACPQΩ^{J}; elaza X; elesa Σ^{T}; helesa Π^{K}ΦEΘ^{A}SWΓ^{A}ɑ; eleasa Ω^{M}; eleaza Ω^{S}.

23. et *om.* XΠ^{K}ΦEP*SW | filiis leuitarum] leuitis X *cum hebr. et LXX* | iozabed = NΓ^{A}gɾeſʋʒc; iozabet AEΘ^{H}LFK SW; iozabeth Λ^{L}Π^{K}MΦΘ^{A}PHΨ^{D}Ω^{SM}; iosabeth Ω^{J}ɑ; ioiabed Q; zozabet Σ^{T}; zozabeth C; yozabath X | semei] P*; semey X; semeia ΘP^{2} | celaia] P^{2}(*pr.* a *in ras.*); cẹlaia Θ^{H}; elaia Ω^{M1}; celeia AΠ^{K}ΦSW^{2} (ia *in ras.*)Γ^{A}Ω^{S}; eeleia E; elia Ω^{M†} | ipsa S*W | calitha Π^{K}Ω^{M}ɑ; chalitha Ω^{J}; + et Ψ^{D} *cum LXX* | phathaia Π^{K}Ω^{M}ɑgɾ eſʋ; phazaia Θ^{A}; pataia X; phaia Σ^{T}L; phaya C | et *om.* L | ẹliezer X; heliezer CΦΘ^{H}PSΓ^{A}; eliazer L; elizer Λ^{L}.

24. et *om.* CΣ^{T} | cantatoribus M*S W; ianitoribus Σ^{T} | eliasub et de ianit. *om.* M* | eliasub] N^{2}(u *in ras.*); elyasub Ω^{J}; heliasub CΠ^{K}ΦEPΓ^{A}; eliasubh M^{2}; eliasib gɾeſʋʒc | selum Γ^{A} | telem] Σ^{T*} E*; thelem CΠ^{K}ΦE^{2}PFKSΨ^{D}Ω^{J}ɑʒc(*ed.* 1592); thelen W; tellem Σ^{T2}; thellem Ω^{SM}; relem A; elem Θ^{H}; elẽ N | huri CXΘ^{A}L; urin Ω^{S}; urim Ω^{M}.

25. et *om.* Φ^{VP} | ex] de filiis E | srhl CXΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}gɾeſʋʒc; isrl Φ^{RV} PHNKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}ɑ; srl Λ^{L}L | faros X Σ^{T}; phares Ω^{SM} | reemia CΣ^{T}LΩ^{SM}; remeia PHSWɑgɾeſʋʒc; remeta Θ^{A} | ezia] Θ^{A2} (i *corr.*); ezya C; izia g; iezia ɾeſʋʒc; zia M*H; ezea Ψ^{D*}; ezoia Ω^{S} | et *om.* M | melcia Λ^{L}XΣ^{T}; melhia ɑ; metapha M*; metlatha M^{2} | miamin — banea] banea et miamin FK | miamin] *in ras. brev. spat.* P^{2}; miamī Ω^{J}*; miamim Σ^{T}ɑ; mianim M; miamū Ω^{S}; miam̃ Ω^{M} | heliezer CΘ^{H}; ieliezer Ψ^{D}; eleezer Π^{K}Φ^{VP}P*; elezer Φ^{RG}EΘ^{A}SW; eliazer L | melcia XΣ^{T}; melcha L* | banaea LΨ^{D}Ω^{M}; banaa SW; banaia Ω^{S}.

26. helam math.] helamath**** P*; helāmathiae P^{2} | elam Λ^{L}Σ^{T}ΘΩ^{M}; aelam XLɾeſʋʒc | matania X; matthania Φ^{GV}F K; mathannia N; nathania SW; methania Σ^{T}; mathathia Γ^{A}; mathana A; mathanai Ψ^{D}; matthia Θ^{H}; + et Ω *cum pauc. codd. hebr. et LXX* | zaccharias C Λ^{L}FK; zaccarias XΣ^{T}; *acharias L; acha-

---

22. ⟨et de ACQK | ⟨helioenai A | ⟨iozabeth A | 23. ⟨et de ACQK | ⟨iozabeth A | ⟨phataia A | 24. ⟨et de cantoribus ACQK | ⟨et de ianitoribus ACQK | ⟨sellum A | 25. ⟨et ex CQK | ⟨de filiis A | ⟨remia A | ⟨et miamin A | ⟨et melchia A | 26. ⟨et de ACQK | ⟨mathania A.

charias et Hiehil et Abdi et Irimoth et Helia
27 et de filiis Zethua Helioenai Eliasib Mathania et Ierimuth et Zabeth et Aziza
28 et de filiis Bebai Iohannan Ananias Zabbai Athalai
29 et de filiis Bani Mosollam et Melluch et Adaia Iasub et Saal et Ramoth
30 et de filiis Phaeth Moab Edna et Chalal Banaias Maasias Ma-

---

27. et (*1°*) AΛ^{L}M; *om.* C.

rias Ω^{SM} | et *om.* $\Psi^{D\dagger}$ | hiehil] M*; hieil Φ^{V}NQ; iheil X; iehil Ω^{J}; hihehil FK; icheil L; hiehel M^{2}; ihehiel Σ^{T}; iehiel Egrɛlʊgc; ihehihel ɑ; iheib Ω^{S}; ieib Ω^{M}; hiel A | abdia Σ^{T} | yrimoth X; hirimoth Θ^{A}Q; hyrimoth C; erimoth Λ^{L}K; herimoth F; ierimoth P^{2}(ie *in ras.*)Ω^{SM}rɛlʊg c; hierimoth Π^{K}; ierimot Σ^{T}; rimoth M HΩ^{J}ɑ; thrimoth Φ^{G}; remoth Φ^{R}; inirimoth Γ^{A}; erimothi E. ¶ ant. « rimoth » *Iac.* | et *om.* W | elia Λ^{L}X$\Sigma^{T}\Theta$LWΓ^{A}grɛl ʊgc; heel Ω^{S}.

27. et — 28. zabbai] *in ras.* P^{2} | et *om.* CΣ^{T}W | zetua Φ^{RG}EΘ^{A}HLFKΨ^{D}; zettua Q; zechua Ω^{SJ}; tetua Φ^{VP}; zetha M*; zetho A | helioenay ɑ; elioenai A$\Lambda^{L}\Gamma^{A}$g rɛlʊgc; helionai $\Pi^{K}\Omega^{J}$; helienai N*; helicenai Ω^{S}; helioena C; elioena Σ^{T}; ɛlicena X; elioenam L^{2}; eliosnam L*; helio ani E; helio tennai Φ^{V}; heloitennai Φ^{P} | elyasib ɑ; heliasib C$\Pi^{K}\Theta^{H}P^{2}$; ehiasib Φ^{RG2V}; hehiasib Φ^{G}*; heliasub Ω^{M}; ethiasib Φ^{P}S; ethasib W; et heliasub Ω^{S} | mathannia N; matthania $\Theta^{H}P^{2}$Q; mattania X; matthannia Φ^{R}; nathania Π^{K}EΘ^{A} SWΩ^{S}ɑ; natthania $\Phi^{GVP}\Omega^{J}$; methania Σ^{T}; mathanaia AΩ^{M}; mathanaa FK; mahania g | hierimuth Λ^{L}MΦ^{V}ENΨ^{D}; iherimuth X ɑ; ierimut Σ^{T}L; herimuth Π^{K}; gerimuth FK; ierimoth Q; hierimoth ΘP^{2} | zabet AΘ^{H}FK; zabed Φ^{GV}NQSWΩ^{J}g; iabeth Φ^{R} $\Psi^{D}\Omega^{S}$; iabed Π^{K}; zaheth Ω^{M}; zebed Γ^{A}; zabad rɛlʊgc; zabeb CΣ^{T}; iaebeb L^{2}; zabedet Θ^{A}; i*b** L* | adziza A*M*; zaziza Ω^{S}; azia N; azaza K*; azaia Ψ^{D}.

28. et — zabbai] *in ras.* P^{2} | bebay CX; *om.* A | ioannan $\Lambda^{L}\Pi^{K}$; ioannɑ Σ^{T}; iohɑnɑ Ω^{S}; iohannam MΩ^{M}; iohanan A C$\Phi^{G}\Theta^{H}$NFKΓ^{A2}grɛlʊgc; ioanan XLΓ^{A}*; ionathan E | hanania grɛlʊgc; annania Λ^{L}MHFK; ananiɑ Ω^{S}; aninia W | zabbay C; zabai P^{2}N; zabay X; zebbai QΩ^{M}g; iabai L; et ebai Ω^{S} | athalai] N^{2}(ai *corr.*); ethalai A; athalaia CLΩ^{M}; atalaia Σ^{T}; athalia X$\Pi^{K}\Phi$EPQΩ^{SJ}; atthalia Θ^{H}; athala FK.

29. beni ΦESWΩ^{J}ɑ; ban FK | mossollam FK; mossolam Ω^{M}; mosolam Φ^{RG} EL*SW; mosellam A; mosallɑ N; moosolam L^{2}; mosolla ɑ | melluc $\Lambda^{L}\Pi^{K}$HΨ^{D} Ω^{M}; meluch M*; meluc XL; melluth C Σ^{T}; melue Ω^{S} | daia L; adaza MQ; adai K; ada Θ^{H} | iasub] et iabub FK | et sahal C; et saul AΘPN; asaal Γ^{A} | remoth FK; ramuth A.

30. phahath-moab rɛlʊ; phethmoab g; phetmoab ɑ | faeth CXQFK; phahet P; phaet A$\Phi^{R}\Theta$; pheet Ω^{M}; pheth Ω^{J}; feth Σ^{T}N; phet $\Pi^{K}\Gamma^{A}$; paeth ML*; phahath ʒc | edna — banaias] *in ras. et marg.* P^{2} | etna FK; enna SW; edana Φ^{V}*; etina MΦ^{G}H | calal X$\Pi^{K}\Sigma^{T}$MΘ^{A}FK $\Psi^{D}\Omega^{SM}$; chalaal ɑ; cabal H; chalai Q | baanias M; bananias ɛlʒ; baiaias L; bandas X; *praem.* et P^{2}; + et MΩagrɛlʒc | masaias Ω^{SM}; masias W*; massias Ω^{J2}; maissias Ω^{J}*. ¶ uel « man. » *Iac.* | mathanias] Λ^{L1}(*ult.* a *corr.*); matanias X; mathannias N; matthanias MΦ^{GVP}HSWc(*ed.* 1592); mattahanias E; mathanaas F; matthanaas

---

27. ⟨et de ACQK | ⟨helioenai A | ⟨et zabeth A | 28. ⟨et ACQK | 29. ⟨et de ACQK | ⟨mosollam A | 30. ⟨et de ACQK | ⟨banaias A.

thanias Beselehel et Bennui et Manasse
[31] et de filiis Erem Eliezer Iesue Melchias Semeias Symeon [32] Beniamin Maloch Samarias
[33] de filiis Asom Matthanai Matthetha Zabed Elipheleth Iermai Manasse Semei
[34] de filiis Bani Maaddi Amram et Huhel
[35] Baneas et Badaias Cheiliau [36] Vannia Marimuth et Eliasib
[37] Mat'hanias Mathanai et Iasi [38] et Bani

---

31. et AΛ^{L}M; *om.* C | 33. de filiis CΛ^{L}M; et de filiis A.

K; matthanus Θ^{H} | beseleel Λ^{L}Π^{K}Σ^{T}*MΦ^{R} HΩ^{SJ}grelυgc; beseleiel Σ^{T2}; + iosue P^{2} | ∼ beseleel ma(t)hanias Λ^{L}MH | et *om.* Ω^{M}agrelgc | benui Λ^{L}Π^{K}Φ^{RG}EHag. ¶ uel « benui » *Iac.* | mannasse Φ^{VP}FKΓ^{A}Ψ^{D}; manase ML; manas Ω^{S}.

31. et *om.* CΣ^{T} | ẹrem L; herem C Π^{K}Φ^{V}Ψ^{D}grelυgc; serem N* | ẹliezer Ψ^{D}; heliezer Θ^{H}P; elieser Ω^{M}; eliser L | iesue] g*; iesuẹ Λ^{L}EHFKΨ^{D}; ihesue CXΣ^{T}; ioesuae M; iosue ΘP^{2}(io *in ras.*)g^{2}(*calamo corr.*)c | melcias AXΣ^{T}; melchia Φ^{R} | semeas FK; samaias A | simeon CΣ^{T}Φ^{RVP}E Θ^{H}LΨ^{D}Ω^{M}grelυgc.

32. ben-iamin elυ | moloch Λ^{L}Π^{K}Φ EΘ^{A}SW; maloth Ω^{M}; masoth Ω^{S}. ¶ uel « mo· » uel « ·loth » *Iac.*

33. de] *praem.* et AΠ^{K}FKΩagrelυgc *cum LXX* | asom] M*^{3}; asō E; hasom Cgrelυgc; assom FK; iasom M^{2}; asoni Ω^{S}; asomi W | matthanay C; mattanay X; matthannai Φ^{VP}S; mathanai Λ^{L}Π^{K}Σ^{T} Φ^{G}PHΨ^{D}Ωagrelυgc; mathannai Φ^{R}Θ^{A}N; matthania A; mathania EL; *praem.* matthaia SW | matheth azabeth a | mattheta AΣ^{T}Φ^{V}*SW^{2}; mathtetha Ψ^{D}; mathetha Λ^{L} Π^{K}EΓ^{A}g; matheta H; matetha X; mathena FK; matteha M; mathatha relυgc; mattheteta Θ^{A}; mathetetha P^{2}(*alt.* a *in ras.*); matetheta Θ^{H}; mathatehta L; mathathetha Ω^{SM}; matthet W* | zabet QLS W; zabeth Λ^{L}XΣ^{T}MEHΨ^{D}Ω^{SM}; azabed Π^{K}; zabad relυgc; zebet P^{2}(ze *in ras.*); zebeth Θ; zebedi A | elifeleth C; eliphelet grelυgc; helipheleth Λ^{L}HΨ^{D}; heliphelet PQ; elipheled Γ^{A}; elypheled Ω^{J}; ẹliphelech Π^{K}; elifelech Σ^{T}; elipheleph L; eliphaleth Θ; elifaleth X; elpheleth a; elipet A | hiermai Q; ihermay X; germai Σ^{T}; germay CΠ^{K}; ermai M; ermay Ω^{SM} | manase L; ma*ase Θ^{A}*; manasses HQa; manases M; mannases FK | semmei FK.

34. bany X; banī M^{2}; bania Γ^{A}; beniamin Λ^{L}M*H | maadi MΘ^{A}*g; mahadi Π^{K}; maathi Λ^{L}; maddi Σ^{T}Ω^{M}; magdi Ω^{S} | amaram W | huel AXΠ^{K}MΦNQLS Wag; uhel Θ; uel Σ^{T}relυgc; hubel Λ^{L} Ψ^{D}; hurel Ω^{SM}.

35. baneas] P*; baneias XΘP^{2}; banias g; beneas M; beneos L | et *om.* g *cum hebr. et LXX* | baldaias A; banaias Γ^{A}; bedaias M | cheiliauh C; ceiliau A^{2} Σ^{T}; cheliau Π^{K}ΘN*Γ^{A}grelυgc; celiau A* X; cheilau ML; cehilau Ω^{M}; cheiau FK^{2}; ceiau K*; chelau H; cheilan Ω^{S}; chelnai g; chieli Ψ^{D}.

36. uannia] M^{2}(*alt.* a *in ras.*); bannia Π^{K}ΦSWΩJa; uania K*relυgc; uanaia E; auuannia Ψ^{D}; haia Ω^{S}; uannai L; uannay C; uanias g; uanni Σ^{T} | marimut L; marimunth Φ^{V}; marimoth P; amarimuth Γ^{A}; amarimith Ω^{S}; meremoth g | et *om.* g *cum hebr. et LXX* | heliasib C MΦEΘ^{H}PQSWa; eliasip Ω^{M}; eliasiph Ω^{SJ2}; heliasiph Ω^{J}*; heliasub Π^{K}; diasib Γ^{A}.

37. matthannias N; mathanias Π^{K}Σ^{T} MΘ^{A}PLΓ^{A}Ψ^{D}Ωagrelυgc; matanias X; mathinias Λ^{L} | mathanay CΠ^{K}; matanay X; matthanai Φ^{RGP}EΘ^{H}HQSΨ^{D}Ω^{J}; mathannai N; matthannai Φ^{V}; mathania L; matthani W | hiasi F^{2}K; iasi Λ^{L}; iasai A; hisi F*; + sarai Φ^{VP}Ψ^{D} *ex v.* 40.

⟨et bennui A | 31. ⟨et ACQK | ⟨semeias A | 33. ⟨de ACQK | ⟨matthanai A | ⟨manasse A | 34. ⟨de ACQK | ⟨amram A | 35. ⟨baneas A | ⟨cheiliau A | 37. ⟨matthanias A.

et Bennui Semei [39] et Salmias et Nathan
et Adaias [40] Mechnedabai Sisai Sarai
[41] Ezrel et Selemau Semeria [42] Sellum
Amaria Ioseph
[43] de filiis Nebu Iaihel Matthathias Zabed Zabina Ieddu et Iohel Banaia
[44] omnes hii acceperunt uxores alienigenas
et fuerunt ex eis mulieres quae pepererant filios.

---

41. semeria $A^2\Lambda^L M$; semeia A*; et semeria C | 44. pepererant $\Lambda^L M^2$ *cum plerisque codd.*; pepererunt AC; pepererent M*.

38. banni N | bennuy X; betnui C; bethnui Σ^{T2}; benui $\Lambda^L\Pi^K\Phi^{RGP}$EHLFKΓ^A Ψ^Dϱ; bethui Σ^T*; + et Ω^J | semey X.

39. salamias AΣ^T; salmaias P*; selmias Θ^AFKΓ^Aϱ | natan XΘ^H*FK; mathan C | adayas C; daias $\Pi^K\Phi$ELΩ^{JM}.

40. mechnedabay X; mecnedabai Φ^{VP}; mechme·dabai Π^K; mechuedabai Ω^J*; mecuedabay Ω^M; mechdedabai FK; mechnedebai ɾelvʒc; mechnedebay C; nechnedebai Σ^T; methmedabai A; mechnea·dabai E; mecdenebai L; mechne·dabaia SW; methnedabaia Γ^A; *praem.* et Π^Kɾelʒc | sisai] P^2(*pr.* s *in ras.*); sysai ϱ; sisay XΩ^M; sisaia C$\Sigma^T L^2$; siiaia L*; + et P | saray CΩ^M; siray X; sarait Γ^A; sara* P; sara Θ^H; sarath Θ^A.

41. esrel Ω^S; zerel Ω^M | selemau] Q*; selemauh C; relemau L; seremau Π^K; selemiau AQ^2W^2gɾelvʒc; selamau Θ P; selmau $\Lambda^L M\Phi^R$H; semelau W*; selumi FK; + et CΣ^Tϱg *cum LXX* | semeria] P*; seremia FKSW; semerias XΘ P^2; semeia A*.

42. sellum amaria *om.* W* | asellum A | yosep X.

43. nebui ahihel ϱ | nebo ɾelvʒc; nebin Ω^S; nebui $\Psi^D\Omega^M$ | iaihel = LSW; iahiel EΘ^APg; iahihel Π^KHFK; ihaihel X; iaiel A$\Sigma^T\Phi\Theta^H$N$\Gamma^A\Psi^D\Omega^{JM}$; iacihel Λ^L; iaiehel Q; haiel Ω^S; iahel M; iagel C; iehiel ɾelvʒc | mathithathias Θ^H; mattathias XΘ^A; matthatias ACNFK²; mathathias Λ^LP$\Gamma^A\Psi^D\Omega^M$ϱgɾelvʒc; mathatias $\Pi^K\Sigma^T$LK*; matathias Ω^S; mathias M | zabet SWΩ^S; zabeth CEϱ; zebet $\Lambda^L\Sigma^T$H; zebeth M; zabad ɾelvʒc; zabeb Θ^HL; iabeb X | zubina H*; iabina L; zabinac Q | ieddu* E; iheddu X; seddu Ψ^D; zeddu N; reddu Ω^S | ioel XΣ^TNΓ^Agɪvc; ioal ɾelʒ; + et ϱgɾelvʒc *cum LXX* | bannaia Θ^AP*; benaia Q; banania Ψ^D; banai Γ^A; banay Π^Kϱ; bannai ΦESWΩ^J.

44. acceperant Ωϱgɾelvʒc | fuerunt] P*; fuerant XΘP^2FK; + ** N | eis] his $\Sigma^T\Theta^A$SW; hiis Ω^J | mulieres *om.* X | qui X W* | pepererunt ACΣ^{T2}; pepererent M*; peperant Φ^{RGP}E*Θ^H*QFKϱ; peperunt Σ^T*.

In fine libri I Esdrae hae inveniuntur subscriptiones: explicit primus liber esdre (+ prophete Ω^{J*}) Ω^J; explicit primus esdre ϱ; explicit liber primus $\Lambda^L\Pi^K$K*; finis g. K^2 *ceterique codd. et edd. subscriptione carent.*

Ante II librum sequentes tituli exhibentur: incipit liber neemie (+ prophete Ω^{J*}) Ω^J; incipit neemias ϱ; neemia A N; incipit liber nehemiae qui et ezrae secundus g; liber nehemiae qui et esdrae secundus dicitur ɾelvc; incipit secundus liber esdre Ω^S; liber secundus esdrae ʒ; incipit liber secundus Λ^LXΣ^TK* (*post voces* uerba nehemiae filii helchiae *vers. seq.*; *om.* K^2); hic secundus liber incipit C (*in marg.*); incipit secundus Π^K. *Ceteri codd. fere omnes primas voces cap. seq.* uerba neemiae filii echliae *litteris maioribus in modum tituli disponunt.*

---

38. ⟨et bennui A | 39. ⟨et adaias A | 41. ⟨ezrel A | 42. ⟨amaria A | 43. ⟨de ACQK | ⟨matthathias A | 44. ⟨omnes ACQK | ⟨et A.

II. Esdrae I. [1] Verba Neemiae filii Echliae
et factum est in mense Chasleu
anno vicensimo et ego eram in Susis castro
[2] et venit Anani unus de fratribus meis ipse et viri ex Iuda
et interrogavi eos de Iudaeis qui remanserant
et supererant de captivitate et de Hierusalem
[3] et dixerunt mihi
qui remanserunt et derelicti sunt de captivitate ibi in provincia
in adflictione magna sunt et in obprobrio
et murus Hierusalem dissipatus est
et portae eius conbustae sunt igni
[4] cumque audissem verba huiuscemodi
sedi et flevi et luxi diebus
et ieiunabam et orabam ante faciem Dei caeli [5] et dixi
quaeso Domine Deus caeli fortis magne atque terribilis
qui custodis pactum et misericordiam
cum his qui te diligunt et custodiunt mandata tua

I. 2. et de Λ^{L}M; et C; *om.* A | 3. remanserunt AΛ^{L}M; remanserant C | derelicti sunt Λ^{L}M; relicti sunt A; qui derelicti sunt C | 4. diebus AM; diebus tribus C; diebus multis Λ^{L}.

I. 1. uerba — echliae *om.* Ω^{J}. ¶ titulus et textus est *Guill.* | neemie $\Pi^{K}\Phi^{V}$ L$\Psi^{D}\Omega^{SM}$ɑ; neaemiae Θ; nehemiae KΩ^{J}g ɾɛlʋʒc; nehaemiae F; nemię Σ^{T} | echliae = M*ΘN; iechliae A; echelie L; hecheliae ɾɛ; elchiae $M^{2}\Phi^{RVP}$QW*$\Gamma^{A}\Psi^{D}$; helchiae CΦ^{G}EPHFKSW$^{2}\Omega^{J}$gſʋʒc; helchie $\Pi^{K}\Omega^{SM}$ɑ; helcię Λ^{L}; elcię Σ^{T}; elcie X | chasleu] H^{2} (eu *in ras.*); casleu $\Pi^{K}\Sigma^{T}M^{2}$ $\Phi^{G}\Theta^{H}$PFKSWΩ^{SM}ɑgɾɛlʋʒc; chesleu AN; cesleu M*; chesleum L; secesleu X | uicensimo + dixit hesdra filius saraię qui reddebat officium artaxerse Γ^{A} | susys X; sussis L; susi Ω^{M} | castra W*Γ^{A}*.

2. hanani gɾɛlʋʒc; annani $\Lambda^{L}\Phi^{RVP}$ EPHFKSWΩ^{J}; anam Ω^{S}; *praem.* ad me Ω^{SM}g (*litt. minut.*) *cum pauc. codd. graec. minusc.* ¶ hebr. et ant. non apponunt « ad me » *Guill.* | meis *om.* L | ipsi $\Gamma^{A}\Omega^{M}$; *praem.* et X | et *om.* Ψ^{D} | ex] de Ω^{M}; *om.* ΦP*FKSW$\Psi^{D}\Omega^{S}$ɑgɛlʒ *cum LXX* | interrogauit Π^{K} | iudeis Λ^{L}X$\Pi^{K}\Sigma^{T}$M$\Gamma^{A}\Omega$ɑ; iudeos L; + his Λ^{L}H | remanserunt M* | et de] et CΣ^{T}H*ɾɛlʋʒc; de Φ^{G}; *om.* A | hierl K; hierussalem E*; iherusalem Cɑ; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem gɾɛlʋʒc; ierlm $\Psi^{D}\Omega$; iɛrlm Π^{K}.

3. remanserant CΠ^{K}*L | et *om.* L; + qui CΣ^{T} | derel.] relicti AFK$\Psi^{D}\Omega^{S}$ɯʒc; relicte Ω^{M} | in obprobrio] W^{2} (*ult.* o *ex* u); in obprobria $M^{\dagger}$; in o(b)pro(b)rium LK*Ψ^{D} | hierl FK; hierussalem E*; ihrslm CΛ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm ɑ; ierusalem Ω^{JM}gɾɛlʋ ʒc; ierlm $\Psi^{D}\Omega^{S}$; iɛrlm Π^{K}.

4. uerbum X | et luxi] eluxi A*; et dixi Ψ^{D} | diebus + multis $\Lambda^{L}X^{2}P^{2}$HK* S$\Psi^{D}\Omega$ɑgɾɛlʒc *cum aliq. codd. graec.*; + tribus C$\Sigma^{T}E^{2}FK^{2}$. ¶ hebr. et ant. non interponunt quod dicitur « multis » *Guill. et Iac.* | et (*ante* ieiun.) *om.* ʒc | ante *om.* L.

5. atque] et X | cum *om.* Λ^{L} | ∿ diligunt te QΩ^{S}.

I. 1. ¶ verba VI. CΣ^{T}F; *Div. sine num.* $\Psi^{D}\Omega^{M}$; § verba A; ⟨verba Q | ¶ et VI. K; ⟨et ACQ | ⟨anno A | 2. ⟨et venit A | ⟨et interrogavi AQ | ⟨et supererant A | 3. ⟨et ACK | ⟨qui AQ | ⟨in adflictione A | ⟨et murus Q | ⟨et portae A | 4. ⟨cumque ACQK | ⟨sedi A | ⟨et ieiunabam A | 5. ⟨quaeso ACQK | ⟨qui A | ⟨cum A.

6 fiat auris tua auscultans
et oculi tui aperti
ut audias orationem servi tui
quam ego oro coram te hodie
nocte et die pro filiis Israhel
servis tuis
et confiteor pro peccatis filiorum
Israhel quibus peccaverunt tibi
et ego et domus patris mei pec-
cavimus
7 vanitate seducti sumus
et non custodivimus mandatum
et caerimonias et iudicia quae
praecepisti Mosi servo tuo
8 memento verbi quod mandasti
Mosi famulo tuo dicens
cum transgressi fueritis ego di-
spergam vos in populos
9 et si revertamini ad me et cus-
todiatis mandata mea et facia-
tis ea
etiamsi abducti fueritis ad extre-
ma caeli inde congregabo vos
et inducam in locum quem elegi
ut habitaret nomen meum ibi
10 et ipsi servi tui et populus tuus
quos redemisti
in fortitudine tua magna et in
manu tua valida
11 obsecro Domine sit auris tua ad-
tendens ad orationem servi tui
et ad orationem servorum tuorum
qui volunt timere nomen tuum
et dirige servum tuum hodie

---

7. mosi A; moysi CΛ^{L}M | 8. mosi A; moysi CΛ^{L}M | cum AM; quum Λ^{L}; cumque C | 9. abducti AΛ^{L}M; adducti C | in locum CΛ^{L}M; in loco A.

6. fiat auris tuae auscultans E*; fiant aures tu(a)e auscultantes Π^{K}ΦE^{2}Θ^{A} PSWΩ^{J}(ascul.)αgrelȝc *cum pauc. codd. graec. minusc.* ¶ uel « fiat auris tua auscultans » *Iac.* | audias] uideas A | quam] qua X^{2}Φ^{RQV}HNQLSWΓ^{A}Ω; quae Λ^{L}*M*; q* X* | ego *om.* Ω^{M} | hodie] cotidie Ω^{M} | ∽ hodie coram te L | et] hac L | ∽ die et nocte g | srahel (*1°*) C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}grelυȝc; isrl Φ^{RV}PHNKSW Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}q; srl Λ^{L}L | srahel (*2°*) C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}grelυȝc; isral Θ^{A}; isrl ΦPHNFKSΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}q; srl Λ^{L}L | et (*ante* ego) *om.* ȝc | patris mei *om.* L | mei] *in ras.* E^{2}.

7. mandatum + tuum ΦEPSWΓ^{A} Ω^{J}gelυȝc *cum pauc. codd. graec. minusc.* ¶ « tuum » deleri debet *Iac.* | et (*ante* iud.)] atque Ω^{J} | mosi = AΠ^{K}*K*g; mosii N*; moysi Π^{K2}N^{2}K^{2} *cum rell. codd. et edd.* | seruo tuo] *in ras.* Π^{K2}; famulo tuo Ω^{SM}αrelυȝc.

8. memento — tuo *om.* Ψ^{D} | uerbi + tui Φ^{G}Ω^{SM} | mosi = AE*N*K*g; moysi E^{2}N^{2}K^{2} *cum rell. codd. et edd.* | famu.o] seruo Ψ^{D}Ω^{SM}αrelυȝc | cum] cumque CL; quumque Σ^{T} | fueritis + et Σ^{T} | disperdam MΩαgre | in populis XΣ^{T}K*S*WΨ^{D}; in gentibus C.

9. reuertimini XE*Ψ^{D} | et] M*E*; ut M^{2}E^{2}Γ^{A}Ω^{S} | mandata] pr(a)ecepta Ω^{S} αrelυȝc. ¶ uel « precepta » *Iac.* | etiamsi] P^{2} (si *in ras.*); etsi Ω^{S} | ab*ducti P^{2} (ab *in ras.*); adducti CX*Σ^{T}ΦE*LSW | ad] ab Π^{K}* | inde] ego M | inducam] ducam Π^{K}ΦP*SW; adducam FKΨ^{D}; reducam Θ^{A} P^{2}αgrelȝc; + uos Σ^{T} | in loco AΦE*P*W | inhabitaret L | nomen meum ibi *om.* P*; + in sempiternum ΘP^{2}Γ^{A}.

10. redemisti + et L | tua (*1°*) *om.* P* | tua (*2°*) *om.* Ψ^{D}.

11. sit] *praem.* ut Q | ei] eis HLN Γ^{A} | adtend.] intendens Ω^{M} | serui — orationem (*2°*) *om.* M*K* | enim] autem Σ^{T}.

---

6. ⟨fiat ACK | ⟨et A | ⟨ut A | ⟨quam A | ⟨et confiteor AQK | ⟨et ego ACK | 7. ⟨vanitate AQ | ⟨et non A | ⟨et caerimonias A | 8. ⟨memento ACQK | ⟨cum AQK | 9. ⟨et si AQ | ⟨etiamsi A | ⟨et AK | 10. ⟨et ipsi AQK | ⟨in fortitudine A | 11. ⟨obsecro ACQK | ⟨et A | ⟨qui AK | ⟨et dirige AQ.

et da ei misericordiam ante virum hunc
ego enim eram pincerna regis
II. [1] factum est autem in mense Nisan
anno vicensimo Artarxersis regis
et vinum erat ante eum
et levavi vinum et dedi regi
et eram quasi languidus ante faciem eius
[2] dixitque mihi rex
quare vultus tuus tristis cum te aegrotum non videam
non est hoc frustra
sed malum nescio quid in corde tuo est
et timui valde ac nimis
[3] et dixi regi
rex in aeternum vive
quare non mereat vultus meus
quia civitas domus sepulchrorum patris mei deserta est
et portae eius conbustae sunt igni
[4] et ait mihi rex
pro qua re postulas
et oravi Deum caeli [5] et dixi ad regem
si videtur regi bonum
et si placet servus tuus ante faciem tuam
ut mittas me in Iudaeam
ad civitatem sepulchri patris mei
et aedificabo eam
[6] dixitque mihi rex et regina quae sedebat iuxta eum
usque ad quod tempus erit iter tuum
et quando reverteris
et placuit ante vultum regis

II. 1. et eram $A^{2}C\Lambda^{L}M$; et non eram A* | 2. nescio quid (quod $\Lambda^{L}M$*) in corde tuo est $A\Lambda^{L}M$; in corde tuo nescio quid est C | 3. mereat $C\Lambda^{L2}M$; mereatur A; merear Λ^{L}*.

II. 1. est *om.* E* | nisan] S^{2} (nis *in ras.*); nisam Φ^{V}*; siuan W; *om.* M*. ¶ casleu id est decembris X | artarxerxis $C\Sigma^{T}\Phi QO^{J}$; artaxersis AXM*LSW$\Gamma^{A}\Omega^{SM}$; artaxerxis grelvȝc; artarxerses H* | regis *om.* E* | ∼ artaxersis regis xx^{O} Ω^{S} | ante *om.* K* | et (*ante* leu.) *om.* r | eram] *praem.* non A*NK*, *cf. hebr.*; *praem.* *** E | quasi *om.* Ω^{M} | eius] regis Ω^{S}.

2. tristis + est $\Lambda^{L}\Pi^{K}M^{2}\Phi E\Theta PHQF$ KSW$\Gamma^{A}\Psi^{D}$Oagrelvȝc | aegrum A | uideo FK | hoc *om.* W*; + *** F | frust** Φ^{R}*; frusta Φ^{R2} | ∼ frustra hoc Ω^{J} | quid] quod Λ^{L}XM*$\Phi^{P}\Theta^{H}$HNQLOagrelvȝc | in cor tuum L | ∼ in corde tuo nescio quid est $C\Sigma^{T}$ | ac *om.* MΘQSW.

3. uiuet Γ^{A}* | merear Λ^{L}*; mereatur AK* | sepulchrum A | ∼ sepulchrorum domus Π^{K} | patris mei] patrum meorum K*; patris A | eius *om.* E* | igne N.

4. deum] dominum $X\Theta^{H}\Omega^{S}$*$J^{\dagger}$.

5. ∼ bonum regi Ω^{SM} | si (2°)] ipsi N | seruus tuus] W*; seruis tuis $W^{2}\Omega^{M}$; seruos tuos E* | iudeam $\Pi^{K}\Sigma^{T}$MEHLFKW Γ^{A}Oa; iudam X; + obsecro Ω^{SM} | ad *om.* Γ^{A}*.

6. ∼ rex mihi Λ^{L}MH | quae] qui XP*FKΨ^{D} | ad *om.* Φ^{G} | quod tempus] *in ras. brev. spat.* P^{2} | quot A; quo Ψ^{D} | tuus X* | et (*ante* plac.) *om.* M | placui

---

⟨et da A | ⟨ego ACQ.

II. 1. ¶ factum est II. Ω^{SJ}; *Div. sine num.* $\Pi^{K}\Omega^{M}$; § factum est A; ⟨factum est CQK | ⟨anno A | ⟨et vinum A | ⟨et levavi ACQ | ⟨et eram AK | 2. ⟨dixitque AQK | ⟨quare AQ | ⟨non est AQ | ⟨sed A | ⟨et AQ | 3. ⟨et A | ⟨rex ACQK | ⟨quare AC | ⟨quia A | ⟨et A | 4. ⟨et ait AQK | ⟨pro AQ | ⟨et ACQ | 5. ⟨si ACQK | ⟨et si A | ⟨ut A | ⟨ad A | ⟨et A | 6. ⟨dixitque ACQK | ⟨usque ACQK | ⟨et quando A | ⟨et placuit ACQ.

et misit me
et constitui ei tempus
7 et dixi regi
si regi videtur bonum
epistulas det mihi ad duces regionis trans flumen
ut transducant me donec veniam in Iudaeam
8 et epistulam ad Asaph custodem saltus regis
ut det mihi ligna et tegere possim portas turris domus
et muri civitatis
et domum quam ingressus fuero
et dedit mihi rex iuxta manum Dei mei bonam mecum
9 et veni ad duces regionis trans flumen
dedique eis epistulas regis
miserat autem mecum rex principes militum et equites
10 et audierunt Sanaballat Horonites et Tobias servus Ammanites
et contristati sunt adflictione magna
quod venisset homo qui quaereret prosperitatem filiorum Israhel
11 et veni Hierusalem
et eram ibi diebus tribus

---

6. constitui ei AΛ^{L}M; constituit mihi C | 8. turris AΛ^{L}M; turres C | 9. eis CΛ^{L}M; ei A | principes CΛ^{L}M*; principem AM^{2}.

Λ^{L}K*Ψ^{D} | ante + eum L | constituit ei Φ^{G}E*ʒ*(*calamo corr.*); constituit mihi C Σ^{T} | ei *om.* XΦ^{R}*LN*.

7. ∼ uidetur regi Λ^{L}Σ^{T} | regiones P* | transducat L | iudeam CXΠ^{K}Σ^{T}ME Θ^{H}PLWΩα.

8. et *om.* Φ^{G}L | epistolas M(aep.)H; ępstlas Λ^{L} | asap Σ^{T}; asab P; saphan Ω^{SM} | saltus] salutis Φ^{G} | ut *om.* W* | det mihi ligna] *in ras.* K^{2} | et] M*; ut M^{2} Γ^{A}Ωαgrelυʒc | possim** Φ^{R} | ∼ possim tegere Ω^{M} | portas turris domus] M*P^{2} (is *in ras.*); portas turres domus CΣ^{T}F K; portās turrres domos L; portas templi domus Π^{K}Φ^{RGV}ESWΩ^{M}; portas templi turres domus α(domos)grelʒ; portas turris templi domus M^{2}; portas templi domus domini Φ^{P}. ¶ « portas templi domus », hebr. habet « portas castri quod est domus » *Guill.* | muri] M*; muros M^{2}ΘP^{2} (os *in ras.*)Γ^{A}αgrelʒc | ciuitates Σ^{T}* | et domum *om.* Φ^{G} | et *om.* Θ^{H} | domus Π^{K}; + in Π^{K}Σ^{T} | ingressus] M*; ingressurus M^{2} | bonamecum CΓ^{A}.

9. dedique eis] dedi Γ^{A} | ei AXΠ^{K} | ∼ rex mecum XΩ^{SM}αrelυʒc | principes] Σ^{T2}(*in ras.*)M*; principem AM^{2}Γ^{A} | et *om.* W*.

10. sanaballath Θ^{H}L^{2}FK^{2}; sanabalat EQ; sanabalath L*K* | oronites Ω^{M}; honorites A; hronites M*; ahronites M^{2} | tobias] Λ^{L}*; thobias CΛ^{L2}Σ^{T}SWΩ^{SM} | hammanites C; amanites L*Ω^{S}α; ammonites ģ; ammonnites FK; amonites Ω^{M}; aminites L^{2}; ammanitis Ψ^{D}* | qu(a)eret Φ^{P} L | srahel C; srhl XΣ^{T}; israel Ω^{J}grelυʒc; isrl Φ^{RGV}EPHNFKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}α; srl Λ^{L}L.

11. hierl FK; iherusalem Cα; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem grelυʒc; ierlm Ψ^{D}Ω; ięrlm Π^{K}; *praem.* in QΩ | erat W*; mansi A | ibi *om.* L | ∼ tribus diebus Ω^{SM}αgre lυʒc.

⟨et misit A | ⟨et constitui A | 7. ⟨et dixi AC | ⟨si ACQK | ⟨epistulas A | ⟨ut A | 8. ⟨et epistulam AQK | ⟨ut AK | ⟨et muri A | ⟨et domum A | ⟨et dedit ACQK | 9. ⟨et A | ⟨dedique AK | ⟨miserat ACQK | 10. ⟨et audierunt ACQK | ⟨et contristati A | ⟨quod A | 11. ¶ et veni XVII. Ω^{M}; *Div. sine num.* Π^{K}; ⟨et veni ACQ | ⟨et eram A.

12 et surrexi nocte ego et viri pauci mecum
et non indicavi cuiquam
quid Deus dedisset in corde meo ut facerem in Hierusalem
et iumentum non erat mecum nisi animal cui sedebam
13 et egressus sum per portam vallis nocte
et ante fontem draconis
et ad portam stercoris
et considerabam murum Hierusalem dissipatum
et portas eius consumptas igni
14 et transivi ad portam fontis
et ad aquaeductum regis
et non erat locus iumento cui sedebam ut transiret
15 et ascendi per torrentem nocte
et considerabam murum
et reversus veni ad portam vallis et redii
16 magistratus autem nesciebant quo abissem aut quid ego facerem
sed et Iudaeis et sacerdotibus et optimatibus et magistratibus et reliquis qui faciebant opus
usque ad id locorum nihil indicaveram
17 et dixi eis
vos nostis adflictionem in qua sumus
quia Hierusalem deserta est

---

12. deus dedisset CΛ^{L}M; dedisset deus A | 13. nocte AΛ^{L}M; per noctem C | 14. et ad AΛ^{L}M; et C | 16. nesciebant AΛ^{L}; nesciebat CM | quo Λ^{L2}M *cum plerisque codd. et hebr.*; quod AC; quid Λ^{L*}.

12. ego] et ego L | ∼ ego nocte Ω^{M} | non *om.* Σ^{T} | iudicaui Ψ^{D}; dicaui L | cuique S*W; quidquam C | quid] P^{2} (i *in ras.*); quod X | deus] dominus Ω^{M} ara. ¶ hebr. et ant. non habent «dominus» (*cod.* ds) *Guill.* | ∼ dedisset deus AΓ^{A} | ut + *** E | in *om.* Ω^{S} | iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm a; ierusalem Ω^{J}greſυʒc; ierlm Ψ^{D}Ω^{SM}; ierlm Π^{K}; israhel M* | animal] P^{2} (an *in ras.*); *praem.* unum M | sedeb.] insidebam Ω^{SM}ϒ; *praem.* ego Π^{K}QFKΨ^{D}.

13. egres.] ingressus e | portas Ω^{J}; totam L | nocte] per noctem CΣ^{T}L; *om.* P* | hierul K; hierl F; iherusalem Ca; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem greſυʒc; ierlm Φ^{D}Ω; ierlm Π^{K} | portas] *praem.* per X | consum.] succensas FK.

14. fontis] E^{2} (f *in ras.*); pontis Φ^{RV} P*SW; fortis A | et *om.* Ψ^{D} | ad *om.* CΣ^{T} LΩ^{SM} | regis et non] *in ras.* F | non *om.* P* | sedeb.] insidebam Ω^{M} | ut trans.] transire X.

15. ascendit Ψ^{D} | murum + dissipatum g | reu.] conuersus Γ^{A} | ueni *om.* L*.

16. nesciebant] E*; nesciebat CΣ^{T} ME^{2}ΘHFK | quo* Θ^{A}; quod ACΓ^{A}; quid Λ^{L*} | abirem Ω^{M} | at Θ^{H*} | quod L | ego *om.* Σ^{T} | facere L | iudeis CΛ^{L}XΠ^{K}Σ^{T}ML Ωa | et (*ante* sacerd.) *om.* L | et (*ante* optim.) *om.* Γ^{A} | reliqui L | id] iter S*W. ¶ aï. iter S | locarum X*NQ; loco** E; loci Λ^{L}MΘPHΓ^{A}agreſυʒc | nihil] ******* P*; non P^{2}L*; nihil non L^{2} | indicaui eis Λ^{L}MH, *cf v.* 18.

17. adfl. + israhel M | in quam Ψ^{D} | quia] quoniam Σ^{T} | hierlm Π^{K}; hierl K; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm a; ierusalem Ω^{J}greſυʒc; ierlm Ψ^{D}Ω^{SM} | deserta] destructa X^{2} (e *ex* i) | eius +

---

12. ⟨et surrexi AQK | ⟨et non A | ⟨quid A | ⟨et AQK | 13. ⟨et egressus ACQK | ⟨et ante A | ⟨et ad A | ⟨et considerabam A | ⟨et portas A | 14. ⟨et transivi AQK | ⟨et ad A | ⟨et non A | 15. ⟨et ascendi AQK | ⟨et considerabam A | ⟨et reversus AQ | 16. ⟨magistratus AQK | ⟨sed ACQK | ⟨et reliquis A | ⟨usque A | 17. ⟨et ACQK | ⟨vos AQ | ⟨quia A.

et portae eius consumptae sunt igni
venite et aedificemus muros Hierusalem
et non simus ultra obprobrium
18 et indicavi eis manum Dei mei quod esset bona mecum
et verba regis quae locutus est mihi et aio
surgamus et aedificemus
et confortatae sunt manus eorum in bono
19 audierunt autem Sanaballat Horonites
et Tobias servus Ammanites
et Gosem Arabs
et subsannaverunt nos et despexerunt dixeruntque
quae est haec res quam facitis
numquid contra regem vos rebellatis
20 et reddidi eis sermonem dixique ad eos
Deus caeli ipse nos iuvat
et nos servi eius sumus
surgamus et aedificemus
vobis autem non est pars et iustitia et memoria in Hierusalem
III. 1 et surrexit Heliasib sacerdos magnus
et fratres eius sacerdotes

---

17. consumptae CΛ^{L}M; consũtae A^{2}; conbustae A* | simus CΛ^{L}M; sumus A | (ob)probrium CΛ^{L}M*; in obprobrium AM^{2} | 18. locutus est A *cum multis codd. et archetypo*; locutus esset CΛ^{L}M | 19. despexerunt AΛ^{L}M^{2}; dispexerunt CM* | rebellatis A^{2}CΛ^{L}M^{2}; rebellastis A*M* | 20. uobis AΛ^{L}M; uobiscum C.

**** H | consum.] conbust(a)e A*Σ^{T} | et *om.* ΦEP*Γ^{A}Ω^{J} | hierusal F; hierlem K; hiersl Φ^{G}; iherusalem Cα; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T} L; ierusalem Ω^{M}grelυʒc; ierlm Ψ^{D}Ω^{S}; ierlm Π^{K} | sumus AX | obpr.] *praem.* in AM^{2} | ∿ obprobrium ultra Φ^{R}.

18. indic.] *praem.* non L | manu Γ^{A} | bonam Σ^{T}K* | ∿ mecum bona Ω^{M} | loc. est = AΠ^{K}Σ^{T}ΦEP*SWΓ^{A}Ωαgιυ; loc. esset P^{2} *cum rell. codd. et edd.* | aio] ago L | in bono] E*; in bonum E^{2}FKΩ^{J}, *cf. hebr. et LXX.*

19. autem *om.* L | sanaballath C; sanabalat EQ | oronites X; hronites M*; ahronites M^{2} | thobias CΛ^{L}SWΩ^{M}; tobia Φ^{RV}Ψ^{D} | ammanithes E; amanites Π^{K}LΩ^{S} α; ammonites K*g; amonites Ω^{M} | gotsem L; *gosem E; ego sem Φ^{P} | despexerunt] Γ^{A}*; dispexerunt CΣ^{T}M*ΦΘPLFKS*WΓ^{A2} Ψ^{D}; + nos A | dixerunt (que *om.*) W* | quae] quenam Ω^{S} | facitis] S^{2} (aci *in ras.*); fertis W | rebellastis A*M* | ∿ rebellatis uos Γ^{A}.

20. reddi X*Σ^{T} | dixitque Θ^{A}*W* Γ^{A}* | nos (*1°*)] uos Ψ^{D}; *om.* L | iuuat] inuitat A | ∿ iuuat nos ipse M* | nos (*2°*) *om.* Ω^{M} | uobiscum CΣ^{T} | et (*ante* mem.) *om.* P* | hierusal F; hierlm Π^{K}; hierl K; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm α; ierusalem grelυʒc; ierlm Ψ^{D}Ω.

III. 1. eliasib A*Σ^{T}MΦEHNQK*Γ^{A} Ψ^{D}Ω^{S}αgrelυʒc; elyasib Π^{K}Ω^{J}; heliasip L; eliasiph Ω^{M}; eliasab X | eius *om.* Φ^{G} | sacerd. + eius Φ^{R}* | gregis] regis CX

⟨et A | ⟨venite ACQK | ⟨et non A | 18. ⟨et indicavi AQK | ⟨et verba A | ⟨surgamus ACQ | ⟨et confortatae A | 19. § audierunt A; ⟨audierunt ACQK | ⟨et tobias A | ⟨et gosem A | ⟨et subsannaverunt AK | ⟨quae ACQ | ⟨numquid AQK | 20. ⟨et AQK | ⟨deus ACQK | ⟨et A | ⟨surgamus ACQ | ⟨vobis A.

III. 1. ¶ et surrexit III. Ω^{SJ}; XVIII. Ω^{M}; *Div. sine num.* Π^{K}; § et surrexit A; § et surrexit I. C; ⟨et surrexit QK | ⟨et fratres A.

et aedificaverunt portam gregis
ipsi sanctificaverunt eam
et statuerunt valvas eius
et usque ad turrem centum cubitorum sanctificaverunt eam
usque ad turrem Ananehel
2 et iuxta eum aedificaverunt viri Hiericho
et iuxta eum aedificavit Zecchur filius Amri
3 portam autem piscium aedificaverunt filii Asanaa
ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes
et iuxta eos aedificavit Marimuth filius Uriae filii Accus
4 et iuxta eos aedificavit Mesollam filius Barachiae filii Mesezebel
et iuxta eos aedificavit Sadoc filius Baana
5 et iuxta eos aedificaverunt Thecueni
optimates autem eorum non subposuerunt colla sua in opere Domini sui

---

III. 1. gregis AΛ^{L}M; regis C | sanctificauerunt (*1°*) CΛ^{L}M; aedificauerunt A | 3. texerunt AΛ^{L}M; texuerunt C.

Σ^{T}LK*S*WΨ^{D} | sanctif.] aedificauerunt A Ω^{S} (edif.) | ea Λ^{L}L; *om.*H | et stat. — eam *om.* Λ^{L} | statuer. + et W* | et (*ante* usque) *om.* LFKΨ^{D} | turrim Ωαgrelυȝc | centum *om.* W* | sanctif.] aedificauerunt P | ea L; et P*; eam et P^{2} | turrim Ω^{JM} αgrelυȝc; turrim et Ωs; torrentem Λ^{L} | hananehel C; ananeel XΣ^{T}Ω^{J}; hananeel grelυȝc; annanehel Λ^{L}M^{2}Θ^{A}H; ananahel FK; anenehel AΦ^{RG}LNW^{2}; annenehel M*; manenehel W*.

2. eos Q | aedific. — iuxta eum *om.* X* | iherícho Cα; iericho Π^{K}LWΨ^{D}Ω^{SM}g relυȝc; hierico Λ^{L}; iherico X^{2}; ierico Σ^{T} | ∼ uiri iericho edificauerunt Ω^{S} | eum] K*; eam Φ^{V}; eos QFK^{2}Ω^{S}αe; *om.* M | aedificauit] F^{2} (it *in ras.*); ędificaueruntΛ^{L}*L(hed.) | zeccur Σ^{T}; zacchur Λ^{L} Φ^{RGP}EΘFKSWΨ^{D}Ω^{SJ}αrelυ; zaccur XΦ^{V}P Ω^{M}; zachur Π^{K}gȝc; zaaur L | hamri C; amari A.

3. portam — iuxta] *in ras.* Θ^{A2} | porta L | ∼ piscium autem M* | asanaa] M^{2}(*alt.* a *in ras.*)P^{2}(anaa *in ras.*); asannaa CΣ^{T}; asnaa AΠ^{K}Φ^{RG}EHNQFK Ψ^{D}Ω^{SJ}αgrelυȝc; asmaa W; asana L; asanai Ω^{M}; arnaa Λ^{L}; annaa S. ¶ alii « asanaa » *Iac.* | texuerunt CΣ^{T}Θ^{HA2}FK | serras M* | marimuth — 4. aedificauit (*1°*) *om.* N*F*Ψ^{D} | marimut Σ^{T}P; murimuth Λ^{L}F^{2}K; mariuth L* | urie Π^{K}Ωα; hurię Σ^{T}P; hurie X; ariae C; surie L | filius W | acchus CΠ^{K}Σ^{T}SW.

4. et *om.* SW | eos] P^{2}(os *in ras.*) S*; eum Π^{K}ΦQS$^{\cdot}$Γ^{A}Ω^{SJ}αgelȝc | aedif. + eziel filius araia aurifex et iuxta eum aedificauit Q, *ex v.* 8 | messollam MΦ^{VP} EFKSW; messolam Φ^{G}P; mosollam AC XΠ^{K}Σ^{T}NQΩ^{J}αgrelυȝc; mosolla Ω^{SM} | ∼ mesollam aedificauit Λ^{L}M*H | barachie Π^{K}LΩα; baracię Σ^{T}; baracie X; berachię Γ^{A}; barachia N | filium esezebel X* | filius Φ^{RG}EP*Sα; et filius Φ^{VP} | mesezabel Π^{K}Φ^{R}; mesezebal SW; mesezabal Φ^{GVP}E P; messezehel Ω^{M}; mesebehel Ω^{S}. ¶ uel « mesozabal » *Iac.* | eos] W*; eum Π^{K}Φ P*QSW^{2}Γ^{A}Ω^{SJ}αg | sadoch CΛ^{L}Π^{K}ΦEΘH FKSWΨ^{D}Ω^{SJ}α | banaa Φ^{VP}Ω^{SM}; banaia Π^{K}.

5. eos] M*E*S*; eum Π^{K}M^{2}ΦE^{2}PQ S^{2}Γ^{A}Ω^{SJ}αg | aedificauit A | thecuaeni Θ^{A}; techueni X; tehcueni Σ^{T}; tecueni M; hecueni L | autem *om.* Ω^{S} | opere] M^{3}; opera M^{2}(a *in ras.*)L*S; operibus A | domini + dei Λ^{L}M^{2}E^{2}HΩαe.

⟨et aedificaverunt A | ⟨ipsi AQ | ⟨et statuerunt AK | ⟨et usque AQ | ⟨usque ad A | 2. ⟨et iuxta (*1°*) AQK | ⟨et iuxta (*2°*) AQK | 3. § portam II. C; ⟨portam AQK | ⟨ipsi AQ | ⟨et iuxta AQK | 4. ⟨et iuxta (*1°*) AQK | ⟨et iuxta (*2°*) AQK | 5. ⟨et AQK | ⟨optimates ACQ.

6 et portam veterem aedificaverunt
Ioiada filius Fasea
et Mosollam filius Besodia
ipsi texerunt eam et statuerunt
valvas eius et seras et vectes
7 et iuxta eos aedificavit Meletias
Gabaonites
et Iadon Meronathites
viri de Gabaon et Maspha
pro duce qui erat in regione
trans flumen
8 et iuxta eum aedificavit Ezihel
filius Araia aurifex
et iuxta eum aedificavit Anania
filius pigmentarii
et dimiserunt Hierusalem usque
ad murum plateae latioris
9 et iuxta eum aedificavit Rafaia
filius Ahur
princeps vici Hierusalem
10 et iuxta eos aedificavit Ieiada filius
Aromath contra domum suam

---

7. et mas(ph)a AΛ^{L}M; et de maspha C | 8. aedificauit (2°) AΛ^{L}M; aedificauit raphaia filius ahur et iuxta eum haedificauit C (*ex v. seq.*).

6. et portam] portam uero Θ^{H} | yoiada X; ioiadda M*; ioada L; iooiada Λ^{L} | fasea] M*; phasea ΠΚΦΨ^{D}Ωαgrelυϑc; fasca X; fasga M^{2}Θ; phasga P^{2} (g *in ras.*) | mossollam MEL; mesollam XΣ^{T} Θ^{H}; messollam W; m*ssollam S* | basodia E; bosoida Ω^{SM}; besodiam FK; besodiae ΘP; besodie X; phasea Ψ^{D} | texuerunt Σ^{T}Φ^{RG}E*ΘPFKΨ^{D}grelϑ | eam et statuerunt *om.* Σ^{T}* | et (*ante* seras) *om.* Φ^{GVP}E*P* | serras M*.

7. eos *om.* H* | aedificauit] W*; (a)edificauerunt Λ^{L}ΠΚΦΕΘPHSW-Γ^{A}Ψ^{D} Ω^{JM}αgrelϑc; edificarunt Ω^{S} | meletias] M*; melethias CΣ^{T}Ψ^{D}; melecias Φ^{VP}Θ^{A} W; melechias PΩ^{SJ}α; maletias Λ^{L}; meltias relυϑc; melthias M^{2}; melenas Ω^{M}; + et Λ^{L}M*H | gabaonites] Ψ^{D}*; gabahonites C; gabanothites M*; gaboenites Q; gabonites Λ^{L}H; banothites M^{2}; gabaonitas Σ^{T}Ψ^{D2}. ¶ uel banonites M^{2} | iaddon P*Ω^{M}; addon CΣ^{T}L | meronathithes Θ^{A}; meronatites AXΣ^{T}ΦEPLSWΨ^{D}; mecanathites Ω^{S} | gabahon C; gabon M* | masfa XΣ^{T}MΦEΘ^{A}HNFKSWΓ^{A}; mesfa Q; *praem.* de CΣ^{T} | erant XΘ.

8. et iuxta — aurifex *om.* Λ^{L}*X* Π^{K}*Q (*qui ea verba in v.* 4 *inseruit, ut supra notatum est*) | et] que Λ^{L2} | eziel Λ^{L2}X^{2}Π^{K2}Φ^{RVP}NSWΓ^{A}Ωαgrelϑc; ieziel Σ^{T}; hiezyhel C | haraia g; ariaia Γ^{A}; iaraia Φ^{R}; saraia CΣ^{T}LFK; asaraia Ω^{SM} | aedific. + rafaia filius ahur et iuxta eum aedificauit CΣ^{T}L [raphaia C; accur L], *ex v. seq.* | annania ΠΚMP^{2}Q; ananias C Σ^{T}Ω^{M}grelϑc; hananias g; annanias Λ^{L}H LFK; anani* S*; anani Ω^{S}; annani ΦE P*S^{2}Ψ^{D}Ω^{J} | demiserunt FK; + inter se Λ^{L2}; + hierunt L | hierusal FK; hierlm Π^{K}; iherusalem Cα; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ω^{J}grelϑc; ierlm Ψ^{D}Ω^{SM} | latioris] superioris FK.

9. et *om.* X* | eum] *in ras.* E^{2}; eos Θr | raphaia CΛ^{L}ΠΚΦ^{RVP}Θ^{H}PΨ^{D}Ω^{SM}αgrel ϑc; rafaga M^{2}; pharaia Φ^{G}; trafia M* | ahur] M*; hahur Ω^{M}; haur Σ^{T}; aur X; achur Γ^{A}; acur L; iahur M^{2}ΘP; hur rel ϑc; hahul Ω^{J}; haul Ψ^{D}; bahul ΠΚΦ^{RGP} EΩ^{S}; baul Φ^{V}SW. ¶ alii «bahul» *Iac.* | uice P*; uiri Ψ^{D}; ui**i W* | hierl K; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm α; ierusalem grelϑc; ierlm Ψ^{D}Ω; ierlm Π^{K}.

10. eos] M*W*; eum ΠΚM^{2}ΦEPQS W^{2}Γ^{A}Ψ^{D}Ωαgelϑc | ieiadda M*; ieieda Ω^{SM}; ieioda W^{2}; ieiuda S*W*; ioiada X M^{2}; iedaia relϑc; iedeia A; iaciada L; hiae FK^{2}; hie K* | haromath g; aromat EΘ^{H}SW; aromaph M; haromaph relϑc; aramath Ω^{SM}; aramat L; aroma FK | hattus grelϑc; attus AΦ^{P}ΘQNFKΓ^{A}Ψ^{D}; a-

---

6. § et III. C; ⟨et AQK | ⟨ioiada A | ⟨et A | ⟨ipsi AQ | 7. ⟨et iuxta AQK | ⟨et iadon A | ⟨viri A | ⟨pro A | 8. ⟨et iuxta (*1°*) AQK | ⟨et iuxta (2°) AQK | ⟨et dimiserunt AK | 9. ⟨et ACQK | ⟨princeps A | 10. ⟨et iuxta ACQK.

et iuxta eum aedificavit Atthus filius Asebeniae
11 mediam partem vici aedificavit Melchias filius Erem
et Asub filius Faeth Moab
et turrem furnorum
12 iuxta eum aedificavit Sellum filius Alloes
princeps mediae partis vici Hierusalem
† ipse † et filiae eius
13 et portam vallis aedificavit Anun et habitatores Zanoe
ipsi aedificaverunt eam
et statuerunt valvas eius et seras et vectes
et mille cubitos in muro usque ad portam sterquilinii
14 et portam sterquilinii aedificavit Melchias filius Rechab
princeps vici Bethaccharem
ipse aedificavit eam et statuit

---

12. iuxta CΛ^{L}M; et iuxta A | ipse A *cum hebr. et LXX*; osee, *lectio erronea archetypi ex qua facile fluxerunt var. lect.* hosee C, oseę Λ^{L}M^{2}, osse M*.

thus Ω^{J}; atus X; actus L; accus Ω^{SM} | asebenie XL; aseboniae AΠ^{K}ΦΓ^{A}Ψ^{D}; asebonie Ω^{SJ}ɑ; haseboniae grelυʒc; eseboniae ES^{2}; *esebo**nę S*; asebaonę W; asconie Ω^{M}.

11. mediam + autem Ω^{SM} | melchia*s W; melcias XΣ^{T}; melechias Ω^{S}; melchas Λ^{L}; melchia Ψ^{D} | ęrem Π^{K}; herem Λ^{L}PLFKΨ^{D}Ω^{J}grelυʒc; herē Ω^{M}; eren M; heren HΩ^{S}; se-em X | hasub Pgrelυ ʒc | phetmoab ɑg; phahath-moab relυ; phahathmoab ʒ | faeth = CΛ^{L}MQ; faet H; phaeth Φ^{P}SWΨ^{D}; phaet Φ^{RG}L; phahath c; feth Σ^{T}NFKΓ^{A}; pheth EΩ^{J}; phet Π^{K}Φ^{V}ΘP^{2}; faeh A; phe Ω^{S}; phaci Ω^{M}; feto X; ph**** P* | meab Ω^{S} | turrim Ω^{J} ɑgrelυʒc; terram Ω^{S} | fornorum AW*.

12. iuxta eum] *in ras.* E^{2}; *praem.* et AΠ^{K}ΦEΘ^{A}PFKSWΨ^{D}Ω^{M}ɑgrelυʒc | eum] W*; eos QSW^{2}Ψ^{D}ɑe | aloes AΛ^{L}EHΨ^{D} Ω^{S}ɑ; alohes grelυʒc; salloes Γ^{A}; aloer Ω^{M}; *loes P* | principes Ψ^{D} | medii Ψ^{D} | partis] Λ^{L2}(r *in ras.*)W^{2}(rt *in ras.*); partes E*Ψ^{D}; pars L | hiel K; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm ɑ; ierusalem grelυʒc; ierlm Ψ^{D}Ω; ięrlm Π^{K} | ipse = A XΠ^{K}E^{1}K*Ωrelυʒc; ipsae g; ipsi Ψ^{D}; osee Θ^{A}PHFK^{2}ɑ; hosee C; oseae Λ^{L}M^{2}LSW; ose Σ^{T}ΦΘ^{H}NQ; osae E†Γ^{A}; osse M*. ¶ hebr. habet « ipse » *Iac.* | filiae] E*S^{2}; filii XME^{2}ΘLFKS*^{3}WΨ^{D}Ωɑ; fili*** P. ¶ hebr. et ant. habent « filie » *Guill.*

13. hanun grelυʒc; anū Θ^{H}; anum Λ^{L}XΘ^{A}Ψ^{D}; annun Φ^{RG}E^{2}PLSɑ; annum Φ^{VP}E*WΩ^{J}; amnū Ω^{S}; uanun K; uanum F; annu A; amnu Ω^{M}; nun M* | zanoe] *in ras.* P^{2}; zanoę Σ^{T}; zanue C; zanuę Λ^{L}MH; zonoe E*; zonae Φ^{VP}; zano Γ^{A}; zano et Θ | ea Φ | serras M*K*Ψ^{D}; seres Φ^{RG}E* | uectes + eius Ω^{S} | cubitorum F KΨ^{D} | in muros S*W^{2}; in numero EW* | ad portam — 14. aedificauit] *in ras. brev. spat.* Φ^{P2} | ad portam *om.* Φ^{G}; + ciuitatis et M*; + ciuitatis M^{2} | sterquillinii Π^{K}; sterquilini NΨ^{D}; sterculinii M*; sterculini L; sterquilii Ω^{S}.

14. sterquillinii Π^{K}; sterquilini EN^{2} W; sterculinii M*; sterculini L; sterquilii S; sterquini N* | melcias XΣ^{T}; melchius A | recab Λ^{L}XΩ^{S}; reccab M; recap L; recaph Σ^{T}; recahp FK; rachab Ω^{M}; retap Φ^{V} | princepes Ψ^{D} | bethaccharem = ANQFK^{2}; bethaccarem Λ^{L}MΦ^{RG}HK* Ψ^{D}; bethacharem CΘP^{2}(*pr.* a *in ras.*)ıg; beth-acharem r; bethacarem Π^{K}Σ^{T}Ω; betacharem Γ^{A}; betthaccarem Φ^{VP}; betthacarem LS^{2}(thac *in ras.*); bethcarem X; bethacharam lυʒc; beth-acharam e; beth acchartē E^{2} (hartē *in ras.*); uetaecharem W | statuit *om.* Φ^{V} | serras M*K*Ψ^{D}; se-

---

⟨et iuxta ACQK | 11. ⟨mediam AQK | ⟨et asub A | ⟨et turrem A | 12. ⟨iuxta AC QK | ⟨princeps A | ⟨ipse A | 13. § et portam IIII. C; ⟨et portam AQK | ⟨ipsi AQ | ⟨et statuerunt A | ⟨et mille A | 14. § et V. C; ⟨et AQK | ⟨princeps A | ⟨ipse AQ.

valvas eius et seras et vectes
15 et portam fontis aedificavit Sellum filius Choloozai
princeps pagi Maspha
ipse aedificavit eam et texit
et statuit valvas eius et seras et vectes
et muros piscinae Siloae in hortum regis
et usque ad gradus qui descendunt de civitate David
16 post eum aedificavit Neemias filius Azboc
princeps dimidiae partis vici Bethsur
usque contra sepulchra David
et usque ad piscinam quae grandi opere constructa est
et usque ad domum fortium
17 post eum aedificaverunt levitae Reum filius Benni
post eum aedificavit Asebias princeps dimidiae partis vici Ceilae in vico suo
18 post eum aedificaverunt fratres eorum
Behui filius Enadad princeps dimidiae partis Ceila

---

15. filius AΛ^{L}M; aedificauit filius C | 16. sepulc(h)ra CΛ^{L}M*; sepulc(h)rum AM^{2} | 18-19. ceila et A *cum multis codd. et archetypo*; cheilae C; caeilae M; ceilei Λ^{L}*; cheilei Λ^{L2}.

res Φ^{R}E* | uectes + et muros Φ^{P}, *ex v. seq.*

15. fontis] A*; pontis A^{2}Φ^{RG}P*S* W | sellū Π^{K}Φ^{R}HNΨ^{D}Ω^{SM}α; sellun grec; zellum A; + aedificauit CΣ^{T}(edif.) | colozai AΠ^{K}PΨ^{D}Ω^{SM}α; cholozay C; colozay X; colhozae g; cholhoza ȝc; chol-hoza rel̈ƀ; cholazai Γ^{A}; cholocai H | pagi] magi Γ^{A}; *om.* M* | masfa XΣ^{T}M*ΦEHN FKSWΓ^{A}; masphat ΘP; masphath M^{2} | et texit *om.* Π^{K} | texuit ΘP^{2}(*in ras.*); erexit X | et stat.] statuit M*; statuitque M^{2} | serras M*K*; seres Φ^{R} | murus M* E*; murum E^{2} | siloe ΦPHLΩ̄grel̈ƀȝc; syloae Θ^{H}S; syloe CXΠ^{K}WΩ^{SM}α | gradus] W^{3}; grados FKW^{2}Ψ^{D}; gra*s W*; + regis P^{2}Ω^{SM} | quae N | descendant N; descendit P* | de] in Ω^{S} | ciuitate-dauid el̈ ƀ | dauid *om.* M*.

16. eam α | neemias CΛ^{L}XS; nehemias grel̈ƀȝc; neemas Θ^{H}; neaemas Θ^{A} | azboch CXΣ^{T}ΘΨ^{D}Ω^{SM}α; asboc M; azboe Γ^{A}; asboe HN*; asboę Λ^{L}; azobę W | dimidii FKΨ^{D} | beth-sur rel̈ƀ; betsur Θ^{H} L; uethsur W; bessur FKΨ^{D}; bethur A Λ^{L}; bethsuri Ω^{SM} | contra *om.* Γ^{A} | sepulchra] M*(-cra); sepulc(h)rum AM^{2}ΦEΘ PSWΩαgrel̈ƀȝc *cum LXX* | fortium] K^{2} (tium *in ras.*); portium Φ^{G}*; festium A.

17. aedificauerunt leuitae] M*; aedificauit M^{2}; + et post eum Ω^{SM} | rehum grel̈ƀȝc; ream Θ^{H}; aereum W*; r*um H; raim M | filium Ω^{M} | beenni X | eos αe | hasebias grel̈ƀȝc; aseuias Q; asibias C Σ^{T}; esebias Λ^{L}HΩ^{M}; ebesias W* | dimidii FKΨ^{D} | portis N; *om.* P* | uici *om.* L | caeilae AMΦ^{RGV}EΘQSW^{2}; ceile Ψ^{D} Ω^{JM}αg; ceyle L; cheilae C; cheile XΩ^{S}; cehilę Σ^{T}; caelę W*; ceilaei N; caeilei Λ^{L}H | uicu g.

18. edificauit Σ^{T} | eius Q | behui = Σ^{T}Φ^{GV}Wg; baehui Π^{K}Φ^{RP}QN; baehuy C; beui AX; bephui Λ^{L}; bethui MHΓ^{A}Ω^{M}; bechui Sα; bęchui FK; bebui EΨ^{D}; bachui ΘP; bethni Ω^{J}; bethin Ω^{S}; bauai rel̈ƀȝc; leui L | henadad grel̈ƀȝ; ēnadad Ω^{M}; enadab HΓ^{A}; benadad A; enandad FK; eneadat L; endad Π^{K}ΦESΩ^{J}; entad W | dimidiae partis *om.* W*; + uici Γ^{A}, *cf. v. praec.* | ceila = APQNΓ^{A}; ceyla X; caeila ΦEΘW; cheila Ω^{S}; caela S*; ceilae Π^{K} FKrel̈ƀȝc; caeilae MHS^{2}; cheilae C; cehilę Σ^{T}; ceile Ω^{J}αg; cheile Ω^{M}; cheyle L; ceilei Λ^{L}*Ψ^{D2}; cheilei Λ^{L2}; celei Ψ^{D}*.

---

15. § et VI. C; ⟨et K | ⟨princeps A | ⟨ipse A | ⟨et statuit A | ⟨et muros AK | ⟨et usque A | 16. ⟨post ACQK | ⟨princeps A | ⟨usque A | ⟨et usque (*1°*) A | ⟨et usque (*2°*) | 17. ⟨post (*1°*) ACQK | ⟨post (*2°*) ACQK | 18. ⟨post ACQK | ⟨behui A.

19 et aedificavit iuxta eum Azer filius Iosue princeps Maspha mensuram secundam
contra ascensum firmissimi anguli
20 post eum in monte aedificavit Baruch filius Zacchai mensuram secundam
ab angulo usque ad portam domus Heliasib sacerdotis magni
21 post eum aedificavit Meremuth filius Uriae filii Accus
mensuram secundam a porta domus Heliasib
donec extenderetur domus Heliasib
22 et post eum aedificaverunt sacerdotes viri de campestribus Iordanis
23 post eum aedificavit Beniamin et Asub contra domum suam
et post eum aedificavit Azarias filius Maasiae filii Ananiae contra domum suam
24 post eum aedificavit Bennui filius Enadda mensuram secundam
a domo Azariae usque ad flexuram et usque ad angulum

---

20. in monte aedificauit $A^2C\Lambda^LM$; aedificauit in monte A* | 21. filii Λ^LM; fili C; filius A.

19. et *om.* $C\Lambda^L\Sigma^TMHL$ | eam Ψ^D | ezer $CX\Sigma^T\Theta P$. ¶ uel ezer M | iosuę $S\Gamma^A$; ihosue C; iesue $FK\mathfrak{z}$*(*calamo corr.*); iesuę Ψ^D; iosię Λ^L | masfa $X\Sigma^TM\Theta^HHQN$ $FK\Gamma^A$; mespha A; mesfa $\Phi^{GVP}ESW$; masphath Ω^J*; meffa Φ^R | firmissimum L.

20. in montem K*W*Ψ^D | ∼ aedificauit in monte A*Ω^J | baruc L; baruh Σ^T; barueh A; paruch SW; *praem.* filius Ω^M | zacchai] K*; zacchay C; zaccai Λ^L Σ^TH; zaccay X; zacchahi FK^2; zachai $\Pi^K\Phi^R\Theta^HPNSW^1$(i *in ras.*)$\Omega^M\mathfrak{a}\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$; iaccai M | ab angulo — 24. secundam *om.* P* | ad *om.* E | portum Σ^T | heliasib] K*; helyasib Π^K; eliasib $\Lambda^LX\Sigma^TM\Phi^{VP}EHNK^2$ $SW\Psi^D\mathfrak{a}\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$; elyasib Ω^J; eliasiph Ω^{SM}.

21. *tot. vers. om.* P* | aedif. *om.* L | meremuth] W*; meremith N; merimuth $W^2\mathfrak{a}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$; eremuth M*; marimuth Ω^{SM} | urie $\Omega\mathfrak{a}$; huriae $C\Sigma^TL$; hurie X; ariae A | filius AK*S* | haccus $\mathfrak{r}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$; acchus $CX\Sigma^TFK$; achus Λ^LMH; accur $\Pi^K\Phi E^*\Theta^A$ $P^2SW\Omega$; hattus e; atthus $\mathfrak{a}$; acdius Ψ^D | eliasib (*l°*) $\Lambda^L\Sigma^T\Phi^{RVP}EHNFKSW\Gamma^A\Psi^D\Omega\mathfrak{a}$ $\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$; ęliasib X; elyasib Π^K; eliasiph Ω^{SM} | domui (*2°*) X | heliasib (*2°*)] Ω^J*; eliasib $C\Lambda^LX\Pi^K\Sigma^T\Phi^{RP}ENFKSW\Psi^D\Omega^J\mathfrak{a}\mathfrak{g}\mathfrak{r}$ $\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$; eliasiph Ω^{SM}.

22. *tot. vers. om.* P* | et *om.* Θ^H | ∼ uiri sacerd. Θ^H | ihordanis C; iordannis K*.

23. *tot. vers. om.* P* | eos $\Pi^KQ\mathfrak{a}\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}$. ¶ ant. « eum » *Iac.* | ben-iamin $\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}$ | hasub $\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$; asib K* | et *om.* $M\Theta^HFK$ Ψ^D | eos $\mathfrak{a}\mathfrak{g}\mathfrak{e}$ | maasie $X\Pi^K\Psi^D\Omega\mathfrak{J}\mathfrak{a}$; maassiae SW; amasiae Φ^{GP}; amaasiae Φ^{RV}; masiae CM*E; massie L; maarie Ω^M; moasie Ω^S. ¶ hebr. « maasie » *Iac.* | filius ΘP^2 | ananie $\Pi^K\Omega\mathfrak{a}$; annaniae EP^2FKS $W\Psi^D$.

24. post — secundam *om.* P* | bennin Ω^S | enadda] P^2; ennadda P^3L; ennada $\Lambda^LMH\mathfrak{a}$; enaddam SW; enaddad Ψ^D; enadad $X\Pi^K$; henadad $\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$; ennadad F; hennadad $\mathfrak{g}$; ennaddad K^2; sennadad Ω^{SM}; ennacad K* | ad domum Ψ^D | azarie $L^1\Psi^D\Omega\mathfrak{a}$; zarie $L^\dagger$ | et usque — 25. ozi] *in ras.* W^1.

---

19. ¶ et *Div. sine num.* Π^K; ⟨et ACQK | ⟨contra A | 20. ⟨post ACQK | ⟨ab A | 21. § post VII. C; ⟨post AQK | ⟨mensuram A | ⟨donec A | 22. ⟨et ACQK | 23. ⟨post ACQK | ⟨et post AQK | 24. ⟨post ACQK | ⟨a domo A.

25 Falel filius Ozi contra flexuram
et turrem
quae eminet de domo regis ex-
celsa
id est in atrio carceris
post eum Phadaia filius Pheros
26 Nathinnei autem habitabant in
Ofel
usque contra portam aquarum
ad orientem
et turrem quae prominebat
27 post eum aedificaverunt Thecue-
ni mensuram secundam e re-
gione
a turre magna et eminenti usque
ad murum templi
28 sursum autem a porta equorum
aedificaverunt sacerdotes
unusquisque contra domum suam
29 post eos aedificavit Seddo filius
Emmer contra domum suam
et post eum aedificavit Semeia
filius Secheniae custos portae
orientalis
30 post eum aedificavit Anania filius
Selemiae
et Anon filius Selo sextus men-
suram secundam

---

29. custos AΛ^{L}M; custus C | 30. eum (*1°*) A^{2}C(ęum)Λ^{L}M^{2}; eam M*; *om.* A*.

25. falel — ozi] *in ras.* W^{1} | phalel PL^{2}Ω^{J}grelvȝc; fahel W^{1}; palel L*Ω^{SM}a; falal Ψ^{D}; *praem.* post eum aedificauit a(edif.)re | fili X | hozy C; uzi Ψ^{D}; usay X | turrim Ω^{J}agrelvȝc | id est] P*; quod est XΘP^{2}; *om.* Φ^{G} | carceris] regis K* | fadaia Σ^{T}Q; fadaya X; phadia Θ^{A}; padaia W*; *praem.* edificauit Λ^{L2}K* | feros Λ^{L}Σ^{T}ΦΘNQLFKSWΓ^{A}a; pharos Prelvȝc.

26. nathinnaei AMNQ; natinnei F KΩ^{J}; natinnęi Ψ^{D}; nathinei LΓ^{A}Ω^{M}; nathinaei relvȝc; natthinnei Φ^{V}E^{2}Θ^{H}S*W^{2}; natthinnęi S^{2}; natthinei E*P; nathanei H*; natanei X; natthannei W* | autem *om.* L | in ofel *om.* Φ^{G} | ophel Σ^{T}QΨ^{D} Ω^{S}grelvȝc; hophel CP*; offel Ω^{M}; aphel Θ; haphel P^{2}. ¶ uel afel M | usque *om.* Ω^{S*M} | turrim Ω^{J}agrelvȝc | prominebant Ψ^{D}; preminebat Ω^{SM}.

27. eum] eos aȝe; h(a)ec ΦES^{2}(*in ras.*)Ψ^{D}Ω^{M}; *om.* A* | thecuaeni Θ^{A}; techueni M; tecueni Σ^{T}FK; thecuen L; hecueni W*; teclieni X | e regione] P^{2} (*pr.* e *in ras.*); et regione Φ^{RG}E*; regione N* | a] a* P; *om.* A | usque] *praem.* et S*W.

28. rursum FK; rursus Ψ^{D} | a porta] S^{1}(*alt.* a *in ras.*); ad portam Ω^{SM}agrelȝ; porta Σ^{T}; + ** P | porta aequorum W^{2}; port**rum W* | aed.fic. *om.* X.

29. post eos — suam *om.* A | saddo CΛ^{L}Σ^{T}; sadoc relvȝc | emmer] S*; emer FKS^{2}Ψ^{D}Ω^{M}; ammer Ω^{J}; eminer Ω^{S} | et *om.* S*W | eum] hunc Σ^{T}; hec Ω^{M} | semaia ΘP^{2}(aia *in ras.*)NQFKΓ^{A}relvȝc; samaya X | filius] M^{2} (us *in ras.*) | sechenie Ωa; seceniae XΦS; secenie Π^{K}; sechenniae CM*; secennię Σ^{T}; sechinię Ψ^{D}*; sethenie L; secheni N; seceniam W; + et N | custus CXLFKW*.

30. eam M*; *om.* A*F* | aedificauit] W*; (a)edificauerunt Π^{K}Φ^{GVP}EPSW^{2}Γ^{A}Ψ^{D} Ω^{SJ}ag; aedificauituerunt Φ^{R} | hanania grelvȝc; annania MΘHQFKS*W; ananias N | filiuselemię Σ^{T}; filiuselemeie Λ^{L} | selemie XLΩ^{SJ}a; selemeiae M; senelie Ω^{M} | anon] P^{2} (on *in ras.*); hanon g; annon XΣ^{T}L; annȝ C; amon Ω^{S}; anom Λ^{L}; alon Ω^{M}; anan A; hanun relvȝc | selo** P^{2} (o *in ras.*); selon Γ^{A}Ω^{SM}; seron Π^{K}; selom Φ^{RG}ES^{2}Ω^{J}; sellom Φ^{VP}; elom S*W; selob X; selop Ψ^{D}; seloph FKg; seleph relvȝc | sextum Ψ^{D} | mensur(a)e secund(a)e FKΨ^{D} | eum] W*; eos SW^{2} | me*-

---

25. ⟨falel A | ⟨quae A | ⟨id A | ⟨post ACQK | 26. § nathinnei VIII. C; ⟨nathinnei AQK | ⟨usque A | ⟨et A | 27. ⟨post ACQK | ⟨a turre A | 28. § sursum VIIII. C; ⟨sursum AQK | ⟨unusquisque A | 29. ⟨post CQK | § et X. C; ⟨et AQK | 30. ⟨post ACQK | ⟨et A.

post eum aedificavit Mesollam filius Barachiae contra gazofilacium suum
post eum aedificavit Melchias filius aurificis
usque ad domum Nathinneorum et † scruta † vendentium
contra portam iudicialem
et usque ad cenaculum anguli
31 et inter cenaculum anguli in porta gregis
aedificaverunt artifices et negotiatores
IV. 1 factum est autem cum audisset Sanaballat quod aedificaremus murum
iratus est valde
et motus nimis subsannavit Iudaeos 2 et dixit
coram fratribus suis et frequentia Samaritanorum
quid Iudaei inbecilli faciunt
num dimittent eos gentes
num sacrificabunt et conplebunt in una die
numquid aedificare poterunt lapides de acervis pulveris qui conbusti sunt

---

30. scruta] scuta AΛ^{L}M, *errante archetypo*; iscuta C | et (*ante* usque) AC^{2}Λ^{L}M; *om.* C* | 31. gregis AΛ^{L}; regis CM.

IV. 2. quid Λ^{L}M; quod C; qui A | inbecilli AΛ^{L}M*; inbecilles CM^{2}(imb.) | dimittent CΛ^{L2}M; dimittunt AΛ^{L}* | poterunt CM*^{3}; potuerunt AΛ^{L}M^{2}.

sollam S; mesolam X; messollam M; meessollam W; muesollam C; mosollam AΛ^{L}FKΩ^{s}rɛlʋʒc; mesellam P* | barachie LKΨ^{D}Ωα; baracie X; barahiẹ Σ^{T} | gazofylacium N; gazofilacyum Θ^{H}; gazophilacium CΠ^{K}P; gazophylacium AΘ^{A}grɛlʋ ʒc; gazofilatium Φ^{RGV}EΨ^{D}; gazophilatium Γ^{A}Ω^{SM}α; gazophilacio L; gazoficium Ω^{J}* | melcias X | domus Π^{K} | nathinneorum] M*; nathinnaeorum AQN; natinneorum FKΨ^{D}; nathineorum M^{2}P*LΓ^{A} Ω^{M}; nathinaeorum ɾɛlʋʒc; natthinneorum W; nathaneorum H*; nataneorum X | scruta = E*QLɾɯʒc; iscuta C; scuta E^{2} *cum rell. codd. et edd.* | portam + ***** P | et *om.* C*Γ^{A}.

31. et inter — gregis] *in ras. et marg.* P^{2} | et inter — anguli *om.* Π^{K}ΦE LSWΩ^{M} | intra Λ^{L}; in Σ^{T}* | anguli *om.* X | in portam LΩ^{s}; intra portam M | gregis] X*; regis CX^{2}Σ^{T}MLFKWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{M}† | artificem W*; aurifices ɾɯc, *cf. hebr.*

IV. 1. est — aedifica(remus)] *in ras. brev. spat.* Φ^{P2} | autem *om.* A*; + quod L | sanaballath Λ^{L}Π^{K}MΦ^{RGVP2}(*in ras.*)PS WΩα; sannaballath Θ; sanabalath E; sanabellath C | iratus] miratus Θ^{A}* | commotus Γ^{A}; + est FKΨ^{D} | iudeos Λ^{L}XΠ^{K} Σ^{T}MLΩα.

2. coram] *in ras.* S^{2} | samarit.] eorum FK; + eorum Ψ^{D} | quod CΣ^{T}; qui A | iudei Λ^{L}XΠ^{K}Σ^{T}LΨ^{D}Ωα | inbecilli] M* E*Θ^{H}*; i(n)becilles CΣ^{T}M^{2}E^{2}Θ^{H2}Ψ^{D}Ωαgr ɛlʋʒc; inbecilla Φ^{RG}PSW. ¶ « inbecilli », noui « inbecilles » *Guill.* | ∿ faciunt imbecilles Ω^{SM}grɛlʋʒc | num (*1°*)] numquid Π^{K}M*Γ^{A}; non L | dimittent] W*; dimittunt AΛ^{L}*FKW^{2} | num (*2°*)] non L | sacrificabant M*; sacrificant Ψ^{D} | conplebant M*; complebuntur Ψ^{D}; placebunt A | in una die *om.* L | numquid] num Γ^{A} | poterunt] M*^{3}; potuerunt AΛ^{L}M^{2}Φ E*P*Ψ^{D}Ω^{J}*; poterint Θ^{H2} (i *ex* e) | ∿ poterunt edificare Ω^{s} | lap. de aceru.] lapidibus Σ^{T} | de *om.* W | arciuis X | pulueribus A | qui] quum Σ^{T} | cōbuste Ψ^{D}.

⟨post (*1°*) ACQK | § post (*2°*) XI. C; ⟨post (*2°*) AQK | ⟨usque A | ⟨contra AK | ⟨et A | 31. § et XII. C; ⟨et AQK | ⟨aedificaverunt A.

IV. 1 ¶ factum est IIII. Ω^{J}; VII. CΣ^{T}Θ^{H}; XIX. Ω^{M}; *Div. sine num.* Π^{K}; § factum est A; ⟨factum est QK | ⟨iratus est A | ⟨et motus A | 2. ⟨coram A | ⟨quid AQK | ⟨num dimittent ACQ | ⟨num sacrificabunt AQ | ⟨numquid AQK.

[3] sed et Tobias Ammanites proximus eius ait aedificent
si ascenderit vulpis transiliet murum eorum lapideum
[4] audi Deus noster
quia facti sumus despectio
converte obprobrium super caput eorum
et da eos in despectionem in terra captivitatis
[5] ne operias iniquitatem eorum
et peccatum eorum coram facie tua non deleatur
quia inriserunt aedificantes
[6] itaque aedificavimus murum
et coniunximus totum usque ad partem dimidiam
et provocatum est cor populi ad operandum
[7] factum est autem cum audisset Sanaballat et Tobias
et Arabes et Ammanitae et Azotii
quod obducta esset cicatrix muri Hierusalem
et quod coepissent interrupta concludi
irati sunt nimis [8] et congregati omnes pariter

---

4. despectio CΛ^{L}M(disp. M*); despectui A | 5. et peccatum eorum AΛ^{L}M; *om.* C | 6. ad operandum AΛ^{L}M; ad aedificandum C.

3. thobias CΛ^{L}Ω; tubias M*; + et L | ammanithes P; amanites Ω^{Sα}; ammonites Xg; amonites Ω^{M}; ammanitis M* | eius] ei Ω^{M} | ait] dixit X | ascenderint PΩ^{J}* | uulpis] M*Φ^{P}*; uulpes M^{2}Φ^{P2} EPNK*SΓ^{A}Ψ^{D}Ωαgrelυϑc | transiliet] P*; transilient P^{2}; transiliens M* | eorum *om.* Γ^{A} | lapidum Λ^{L}*.

4. audi] *praem.* et dixit neemias Ω e(nehe.). ¶ hebr. et ant. non habent « et dixit neemias » *Iac.* | despectio] Q*; dispectio M*Q^{2}LFK; despectui AΠ^{K}ΦS^{2}W Ω^{J}αgrelυϑc; dispectui PS*; dispecti Ψ^{D}. ¶ uel « despectio » *Iac.* | conuertere Λ^{L}F KΨ^{D}; *praem.* ***** P | eos] eis M* | in despectionem] E*P*; in dispectionem M*E^{2}P^{2}HN*LFKS*Γ^{A}Ψ^{D}; dispectione W^{1} (tion *in ras.*); + eorum Ω^{J}* | in terram X | captiuitatis + suae E^{2}; + eorum M.

5. iniquitates X | eorum (*1°*) *om.* F K | et peccatum eorum *om.* CΣ^{T} | peccatum ... deleatur] peccata ... deleantur Ω. ¶ hebr. et ant. habent in singulari, non habent « peccata » neque infra « deleantur » *Guill.* | eorum (*2°*)] horum Φ^{RVP}S WΨ^{D}Ω^{J} | coram] a Π^{K}FKΨ^{D} | deriserunt L.

6. dimidiam] mediam Φ^{VP} | prouocandum Θ^{H}* | operandum] (a)edificandum CΣ^{T}L; + murum L.

7. factum est autem] factum est M^{2} H; *om.* M* | sanaballath CΠ^{K}Σ^{T}MΦPSW Ωα; sannaballath Θ; sanabalath E | thobias CΛ^{L}Ω^{SJ}; tubias M*; tabias W* | arabas Γ^{A†} | ammanitae] M*; ammanite X Π^{K}Σ^{T}M^{2}Ψ^{D}Ω^{JM}; amanitę Θ^{A}; amanite Lα; ammonitae gr; ammanites S*WΓ^{A}; amanites Ω^{S} | azotii] Λ^{L2}(*alt.* i *corr.*)E*; azothii H^{2}; azoti Φ^{P}E^{2}QLFKΨ^{D}; azocii S Ω^{J}; azethii H*; azechii M*; azotus M^{2} Θ; azotum X | quod] quia Ω^{M} | cycatrix Π^{K}L; cecatrix A | muri *om.* Σ^{T} | hierusal F; iherusalem Cα; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ω^{J}grelυϑc; ierlm Ψ^{D}Ω^{SM}; ierlm Π^{K} et quod] eo quod SW | cepisset L | concludi + et FKΨ^{D}.

8. congr. + sunt Π^{K}M^{2}E^{2}FKS^{2}W^{2} Ψ^{D}Ω^{SJ}αgrelυϑc | hierl FK; iherusalem C

---

3. ⟨sed ACQK | ⟨aedificent K | ⟨si A | 4. ⟨audi ACQK | ⟨quia A | ⟨conuerte AQK | ⟨et A | 5. ⟨ne AQ | ⟨et A | ⟨quia A | 6. ⟨itaque ACQK | ⟨et coniunximus A | ⟨et provocatum A | 7. ¶ factum est IIII. Ω^{S}; § factum est A; ⟨factum est CQK | ⟨et arabes A | ⟨quod A | ⟨et quod A | ⟨irati AK | 8. ⟨et Q.

ut venirent et pugnarent contra
Hierusalem et molirentur insidias
9 et oravimus Deum nostrum
et posuimus custodes super murum die et nocte contra eos
10 dixit autem Iudas
debilitata est fortitudo portantis
et humus nimia est
et nos non poterimus aedificare murum
11 et dixerunt hostes nostri
nesciant et ignorent
donec veniamus in medio eorum et interficiamus eos
et cessare faciamus opus
12 factum est autem venientibus
Iudaeis qui habitabant iuxta eos
et dicentibus nobis per decem vices
ex omnibus locis quibus venerant ad nos
13 statui in loco post murum per circuitum populum in ordine cum gladiis suis et lanceis et arcis
14 perspexi atque surrexi
et aio ad optimates et ad magistratus
et ad reliquam partem vulgi
nolite timere a facie eorum
Domini magni et terribilis mementote

---

8. molirentur AΛ^{L}M; molierunt C | 10. portantis AΛ^{L}M; hoperantis C | 12. ex AΛ^{L}M^{2}; et CM* | 13. statui AΛ^{L}M; et statui C | et arcis Λ^{L}*M* *cum plur. codd. et archetypo*; et arcubus CΛ^{L2}M^{2}; *om.* A | 14. perspexi CΛ^{L}M; et perspexi A.

ɑ; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ω^{M}grelvʒc; ierlm Ψ^{D}Ω^{SJ}; ięrlm Π^{K} | molirentur] W^{2} (l *in ras.*); molierunt CΣ^{T}.

9. adorauimus Ψ^{D} | deum] dominum deum Ω^{J} *cum pauc. codd. graec.* | et (*ante* nocte)] et** H; ac Ω^{SM}agrelvʒc.

10. portantis] W*; portantium W^{2}; operantis C(hop.)Σ^{T}L | humis Ψ^{D}*; ęstus K* | nimia] minima ɑ | nos *om.* M | non] *in ras.* Θ^{H2}; *om.* L*Ψ^{D} | potuerimus M*.

11. nescient L | ignorant L*S*W | uenimus E*W* | in medium Ω^{SJ}agrelvʒc; in media Ψ^{D}.

12. iudeis Λ^{L}XΠ^{K}Σ^{T}Θ^{H}LΩɑ | nobis *om.* L* | ex] et CΣ^{T}M* | quibus] qui C | uenerunt XΘ^{H}L.

13. statui] *praem.* et CΣ^{T} | in locum Λ^{L} | post] per Π^{K} | per circ.] in circuitum Λ^{L}; in circuitu FKΨ^{D} | ∼ populum per circuitum Θ^{H} | in ordinem Λ^{L}M*ΦE HLFKΨ^{D}Ω^{SM}agrelvʒc; in ordines Θ^{A}P* | cum] autem W | et arcis *om.* A | arcis = Λ^{L}*XM*Φ^{RGVP2}E*H*NQFKΓ^{A}Ψ^{D}; arc*bus Φ^{P}*; arcubus Λ^{L2}M^{2}E^{2}H^{2} *cum rell. codd. et edd.*

14. prespexi X; prospexi Γ^{A}; perrexi K*; *praem.* et AFKΨ^{D}agrelvʒc *cum hebr. et LXX*; + **** M | ac resurrexi Ψ^{D} | optimatos W* | et ad (*1°*)] et Λ^{L}Π^{K} ΦEPHSWΩagrelvʒc | magistratos M*P* LWΨ^{D} | a facie] faciem K*Ψ^{D} | magni et] mementote M* | uestris (*1°*) *om.* K* |

⟨ut A | ⟨et molirentur A | 9. ⟨et oravimus ACQK | ⟨et posuimusA | 10. ⟨dixit ACQK | ⟨debilitata ACQ | ⟨et humus A | ⟨et nos A | 11. ⟨et AQK | ⟨hostes C | ⟨nesciant AQ | ⟨donec A | ⟨et cessare A | 12. ¶ factum est *Div. sine num.* Π^{K}; § factum est A; ⟨factum est CQK | ⟨et A | ⟨ex A | 13. ⟨statui AC | 14. ⟨perspexi AQK | ⟨et aio AC | ⟨et ad reliquam A | ⟨nolite AQK | ⟨domini A.

et pugnate pro fratribus vestris filiis vestris et filiabus vestris
uxoribus vestris et domibus
15 factum est autem cum audissent inimici nostri nuntiatum esse nobis
dissipavit Deus consilium eorum
et reversi sumus omnes ad muros
unusquisque ad opus suum
16 et factum est a die illa
media pars iuvenum eorum faciebant opus
et media parata erat ad bellum
et lanceae et scuta et arcus et loricae
et principes post eos in omni domo Iuda
17 aedificantium in muro et portantium onera et inponentium
una manu sua faciebat opus
et altera tenebat gladium
18 aedificantium enim unusquisque gladio erat accinctus renes
et aedificabant et clangebant bucina iuxta me
19 et dixi ad optimates et ad magistratus
et ad reliquam partem vulgi
opus grande est et latum
et nos separati sumus in muro
procul alter ab altero

---

14. filiis uestris et filiabus uestris CΛ^{L}M; *om.* A | huxoribus uestris et domibus C; et uxoribus uestris et domibus A; et domibus uxoribusque uestris Λ^{L}; et domibus et (*om.* M*) uxoribus M | 18. gladio AΛ^{L}M; gladium C.

---

filiis — filiab. uestris *om.* AP* | filiis uestris *om.* Ω^{S}; *praem.* et Λ^{L}P^{2}HSW | uestris (*post* filiab.) *om.* Σ^{T} | uxoribus uestris et domibus] et domibus uxoribusque uestris Λ^{L}H; et domibus et (*om.* M*) uxoribus M | uxoribus] *praem.* et AΦEΘ^{A}PHLSWΓ^{A}Ω^{JM}𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠 *cum plur. codd. graec. minusc.* | domibus + uestris P𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠, *cum hebr. et LXX.*

15. autem *om.* Γ^{A} | nuntiatum esset W*; nuntiatum est A | deus] dominus XΘ^{H} | ad muros] M*E*; ad murum M^{2}E^{2}L | ∾ ad murum omnes L | ad opus suum] opus suum K*; ad populum X*.

16. est *om.* Π^{K} | in die FKΨ^{D}; die X* | media pars] *praem.* et A; + populi M | eorum *om.* Π^{K}LΩ^{S}. ¶ hebr. habet « eorum » *Iac.* | faciebant] E*P*S*; faciebat Λ^{L}XΠ^{K}MΦ^{VP}*E^{2}ΘP^{2}HNQLS^{2}Ω^{SJ}𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠 | media + pars Ψ^{D}Ω^{S}. ¶ hebr. in utraque clausula habet « media » uel « medietas », in neutra habet « pars » ut cum suppletur quod dicitur « pars » in prima, et quod dicitur « media » ponitur in secunda, pulcre et bene totum dicatur *Guill.* | erant Σ^{T}; *om.* Ψ^{D} | et (*ante* arcus) *om.* L | luricae AM*Φ^{RG}P*FKS†W; luriche L | principis Ψ^{D}; princeps E* | domu M* | iudae SW; *om.* Γ^{A}.

17. in muro] Φ^{P}*; in murum L; in muros Ω^{M}; muro Φ^{P2}; murum P; muros Ω^{J}𝔞𝔠 | imponente A | manus sua XW; manu Θ^{A}; manus L | faciebat ... tenebat] P*; faciebant ... tenebant Θ^{A}P^{2}.

18. gladium CLΩ^{M}; + suo Π^{K} *cum hebr. et LXX* | ∾ erat gladio Ω^{J} | erat + ****** E | accincturus X | renis Φ^{RG}E*P*Γ^{A}; renibus Φ^{P}Ω^{M} | bucina* E*; bucinam E^{2}L; buccine Ω^{S}.

19. ad (*ante* magistr.) *om.* Π^{K}ΦEPLSWΩ^{M} | magistratus] L*; magistratos M*P*L^{2}W | ad (*ante* reliq.) *om.* Π^{K}Φ^{GVP}EPSWΓ^{A}Ω^{M}𝔤 | parati sumus Φ^{V}.

⟨et pugnate A | ⟨(et) uxoribus A | 15. ¶ factum est VII. FK; § factum est A; ⟨factum est CQ | ⟨dissipavit A | ⟨et reversi AC | ⟨unusquisque A | 16. ⟨et AQK | ⟨media A | ⟨et media A | ⟨et lanceae AQ | ⟨et principes A | 17. ⟨aedificantium AK | ⟨una AQK | ⟨et A | 18. ⟨aedificantium ACQK | ⟨et aedificabant AK | 19. ⟨et dixi ACQK | ⟨et ad reliquam A | ⟨opus ACQK | ⟨et nos A.

20 in loco quocumque audieritis
clangorem tubae illuc concur-
rite ad nos
Deus noster pugnabit pro no-
bis
21 et nos ipsi faciamus opus
et media pars nostrum teneat
lanceas
ab ascensu aurorae donec egre-
diantur astra
22 in tempore quoque illo dixi po-
pulo
unusquisque cum puero suo ma-
neat in medio Hierusalem
et sint vobis vices per noctem
et diem ad operandum
23 ego autem et fratres mei et pueri
mei
et custodes qui erant post me
non deponebamus vestimenta
nostra
unusquisque tantum nudabatur
ad baptismum
V. 1 et factus est clamor populi et
uxorum eius magnus
adversus fratres suos Iudaeos
2 et erant qui dicerent
filii nostri et filiae nostrae mul-
tae sunt nimis
accipiamus pro pretio eorum fru-
mentum
et comedamus et vivamus
3 et erant qui dicerent
agros nostros et vineas et domos
nostras opponamus
et accipiamus frumentum in fame

---

20. pugnabit CM²; pugnauit AΛ^L M* | 21. nostrum M² *cum plur. codd. et archetypo, ut vid.*; nostra CΛ^L M*; nostrorum A | astra CΛ^L M; castra A | 23. erant CΛ^L M; erunt A.

V. 2. uiuamus CΛ^L M; bibamus A.

20. illuc *om.* H* | deus + enim Ω^S | pugnauit AΛ^L Σ^T M*W.

21. faciamus] M*E*; faciemus Σ^T M²E²Ω^S | opus *om.* X* | nostra CΛ^L Σ^T M* HL; nostrorum AFKΨ^D; uestrum Ω^S | ab ascenso W; ad ascensum Θ; abscensu Ψ^D | egrediatur XΠ^K*K*; agrediantur Φ^V; ingrediantur FK² | astra] X*; **astra S; castra AX².

22. quoque] autem X | ∾ illo quoque Φ^R | medio *om.* XΩ^M | hierl FK; iherusalem C; ihrslm Λ^L XΣ^T L; ihrlm 𝔞; ierusalem 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; ierlm Ψ^D Ω; ierlm Π^K; *praem.* in L | ∾ in ihrslm in medio L | et sit E*; ut sint FKΨ^D | nobis Ω^S 𝔤𝔯𝔴𝔠 *cum hebr. et plur. codd. graec. minusc.* | uices] ciues L; *om.* Ψ^D | diem] *praem.* per 𝔯 | ∾ diem et noctem Ω^J | adoperando L; *praem.* et X.

23. mei (*post* pueri) *om.* M | ∾ custodes et pueri mei Ω^S | erunt AN | deponamus Ψ^D; deponemus W | nudabuntur L.

V. 1. factum M*FK | clangor L | eius] eorum Θ^H *cum hebr. et LXX* | iudeos Λ^L XΠ^K Σ^T EPΩ𝔞𝔤; iudaeas F†.

2. qui dicerent] quid ecerent W* | filii — 3. dicerent *om.* Ω^M | earum A | frumen Σ^T* | bibamus AXΠ^K Σ^T ΦQSWΓ^A. ¶ ant. « bibamus » *Iac.*

3. ueneas Θ^H | et *om.* ΦE*P*SW Ω^M | domus Φ^RV F𝔤 | nostros HNL | apponamus Φ^P Ω^S *cum Hier. in Mal. 3, 7.* ¶ hebr. ant. « opponamus » *Iac.* | frumenta A.

---

20. ⟨in AK | ⟨deus AQK | 21. ⟨et nos A | ⟨et media A | ⟨ab A | 22. § in A; ⟨in CQK | ⟨unusquisque AQ | ⟨et sint A | 23. ¶ ego V. Ω^S; ⟨ego AQK | ⟨et custodes A | ⟨non A | ⟨unusquisque A.

V. 1. ¶ et factus est V. Ω^J; *Div. sine num.* Π^K Ω^M; ⟨et factus est ACQK | ⟨adversus A | 2. ⟨et erant AQK | ⟨filii A | ⟨accipiamus A | ⟨et comedamus A | 3. ⟨et erant ACQ | ⟨agros AQ | ⟨et accipiamus A.

4 et alii dicebant
mutuo sumamus pecunias in tributa regis
demusque agros nostros et vineas
5 et nunc sicut carnes fratrum nostrorum sic carnes nostrae sunt
sicut filii eorum ita filii nostri
ecce nos subiugamus filios nostros et filias nostras in seruitutem
et de filiabus nostris sunt famulae
nec habemus unde possint redimi
et agros nostros et vineas alii possident
6 et iratus sum nimis
cum audissem clamorem eorum secundum verba haec
7 cogitavitque cor meum mecum
et increpui optimates et magistratus et dixi eis
usurasne singuli a fratribus vestris exigatis
et congregavi adversus eos contionem magnam 8 et dixi eis
nos ut scitis redemimus fratres nostros Iudaeos qui venditi fuerant gentibus
secundum possibilitatem nostram

---

5. ita AΛ^{L}M; ita et C | 7. mecum AΛ^{L}M; *om.* C | increpui AΛ^{L}M; increpaui C exigatis A *cum multis codd. et archetypo*; exigitis CΛ^{L}M | contionem CΛ^{L}M; contentionem A | 8. redemimus AΛ^{L}M^{2}; redimimus CM*.

4. mutuo* P | pecuniam Λ^{L}H | regis] eis P*; + pecunias M* | demusque] domusque Φ^{V}*; domosque X | uineas] uenias E*.

5. sic] si E | sicut] ut Ω^{U}; *praem.* et ΠΚΦΕΘ^{A}PFSWΨ^{D}Ωagrelȝc *cum pauc. codd. graec. minusc.* | eorum] illorum X Θ; + sunt L | ita + et CΣ^{T}FKΩ^{S}agrelυȝc | subiungamus A; subiugauimus Ω^{S}. ¶ hebr. ant. « subiugamus » *Iac.* | in seruitute Ψ^{D} | sint SW | famulae] familiae ΦE*PΩ^{M}(-lie); *praem.* ut L. ¶ ant. « familie » *Iac.* | habeamus X | possint] W^{2} (i *in ras.*); possunt Λ^{L}*; possit L | uineas + nostras Λ^{L}HΩ^{SU}agrelȝc *cum hebr. et LXX.*

6. irati sunt nimis cum audissent L*.

7. cogitauique L | mecum *om.* CΣ^{I} Φ^{VP}Ψ^{D}agre | increpaui CΠ^{K}Σ^{T}Φ^{P}Θ^{P2}(aui *in ras.*)QLFKΓ^{A}Ψ^{D}Ωgrelυȝc; increpabi X | magistratos P*LFK^{2}(i *ex* e)W^{2}Ψ^{D} | uestris *om.* M*Ψ^{D} | exigatis] E*; exigitis C Λ^{L}XΠ^{K}Σ^{T}ME^{2}Θ^{P2}(*alt.* i *corr.*)HNQΩ^{SU}agr lυȝc | aduersum LΩ^{SU}agrelυȝc | contentionem AΦ^{R*GVP}E*HK*Ψ^{D}Ω^{M}; congregationem SW. ¶ « contencionem » sic habent ant. quia uidetur deriuari a quaal quaala sicut a concione contencio. « quaal » enim significat ecclesiam uel concionem hoc est multitudinem concionantem... hic autem cum sit « quaua » (*sic*) uidetur significare contencionem. grecus tamen habet ecclesiam id est concionem *Guill.*

8. et *om.* P* | nos] nostis L | sciatis Φ^{R}*E*SW | redemimus] W^{2} (i *in ras.*); redimimus CXΣ^{T}M*ΘP*H*LFKΨ^{D} | iudeos Λ^{L}XΠ^{K}Σ^{T}MLΩ^{U} | fuerunt M*LΩ^{U}

---

4. ⟨et ACQK | ⟨mutuo ACQ | ⟨demusque A | 5. ⟨et ACQK | ⟨sicut AQ | ⟨ecce AQ K | ⟨et de A | ⟨nec A | ⟨et agros A | 6. ⟨et ACQK | ⟨cum A | ⟨secundum K | 7. ⟨cogitavitque AQ | ⟨et increpui A | ⟨usurasne ACQK | ⟨et ACQK | 8. ⟨nos AQ | ⟨secundum A.

et vos igitur vendite fratres † vestros † et emimus eos
et siluerunt nec invenerunt quid responderent
9 dixique ad eos
non est bona res quam facitis
quare non in timore Dei nostri ambulatis
ne exprobretur nobis a gentibus inimicis nostris
10 et ego et fratres mei et pueri mei
commodavimus plurimis pecuniam et frumentum
non repetamus in commune istud aes alienum
concedamus quod debetur nobis
11 reddite eis hodie agros suos vineas suas oliveta sua et domos suas
quin potius et centensimam pecuniae frumenti vini et olei
quam exigere soletis ab eis date pro illis
12 et dixerunt reddimus
et ab eis nihil quaerimus
sicque faciemus ut loqueris
et vocavi sacerdotes
et adiuravi eos ut facerent iuxta quod dixeram

---

8. uestros C *cum paucis codd. et hebr.*; nostros AΛ^{L}M, *errante, ut vid., archetypo* | 10. concedamus CΛ^{L}M; et concedamus A | debetur CΛ^{L}M^{2}; detur AM* | 12. reddimus CM; reddemus AΛ^{L}.

uendite] E*; uenditis Π^{K}ΘΓ^{A}Ω^{s}; uendetis Λ^{L}M^{2}E^{2}Hɾſʋʒc; uid»te M*. ¶ ant. «uendite ... emimus», hebr. habet utrumque in presenti ut acuciore inuectione utatur *Guill.* | uestros = CXΦ^{R}PL*Ω^{SJ}gɾſʋʒc *cum hebr. et plur. codd. graec.*; nostros L^{2} *cum rell. codd. et edd.* | et *om.* P* | ememus XΣ^{T}M^{2}Φ^{GVP}ENQΩ^{JM}; ememimus L; redimemus Λ^{L}Π^{K}Θ^{A}PHΩ^{s}agɾelʋʒc; redememus M*Θ^{H}; redidemus Γ^{A}. ¶ hebr. ant. «ememus» *Iac.* | et *om.* L | quod F*; qui XΘ^{A}*L | responderet W*; + eis L*.

9. dixitque Λ^{L}*Φ^{R}Ψ^{D}ʒ* (*calamo corr.*) | ad *om.* E* | fecistis M*; *praem.* uos FKΨ^{D} *cum LXX, cf. hebr.* | quare non ... ambul.] quare ... non ambulatis Θ^{H}Ω^{s}; quare non ... non ambulatis Γ^{A}Ω^{J}*; quare ... ambulate X | quare] uere Σ^{T} | dei] domini A* | nostri] uestri Ω^{s}; *om.* Q | ne* E; nec Λ^{L}* | exprobetur M* Φ^{P}P*L | a] in Γ^{A} | nostris] uestris Ω^{s} | ∼ a gentibus inimicis nostris nobis Θ^{H}.

10. et (2°) *om.* E* | commodauimus] M*E*; commodabimus XE^{2}Q; commodemus M^{2}; commutauimus W | repetemus PΓ^{A}; reputamus Λ^{L}Q; reputemus X Θ; reputauimus LK*Ψ^{D} | in *om.* Ψ^{D} | aes] est W | alienum] W*; alienis W^{2} | concidamus Ψ^{D}; *praem.* et AFKΨ^{D} | quod *om.* A | debetur] detur AM*.

11. ∼ hodie eis Λ^{L}MH | uineas suas *om.* L; *praem.* et ΘP^{2}Ω^{s}agɾelʒc *cum plur. codd. graec.*; + et agɾelʒc *cum plur. codd. graec. minusc.* | domos] W*; domus Φ^{VP} FW^{2} | suos Λ^{L}*E* | quin potius] qui in opus Ψ^{D} | et *om.* P*FKΨ^{D} | centesimum XΘN | pecuniam Λ^{L}HFKΨ^{D}Ω^{M} | frumenti *om.* M* | olei + et Ω^{M} | soletis] S*; solebatis Φ^{V}S^{2}Ψ^{D}Ω^{s} | ab eis] E^{2} (e *in ras.*); ab his Π^{K}Φ^{RO}PΩ^{M}; ex eis M; habetis X.

12. reddimus = CΣ^{T}MLK*SWΨ^{D}; reddemus K^{2}, *rell. codd. et edd. cum LXX* | et *om.* Ψ^{D} | nil A | ∼ nihil ab eis M | quaerimus = AMFKSΨ^{D}; querimus CΣ^{T}LWΩ^{s}; qu(a)eremus *rell. codd. et edd. cum LXX* | sicque — loqueris *om.* M | iuraui M*.

⟨et vos AK | ⟨et siluerunt ACQ | 9. ⟨dixique ACQK | ⟨non est ACQ | ¶ quare *Div. sine num.* Π^{K}; ⟨quare AQK | ⟨ne AQ | 10. ⟨et ego AK | ⟨commodavimus A | ⟨non AQK | ⟨concedamus A | 11. ⟨redd.te ACK | ⟨quin AQK | ⟨quam A | 12. ⟨et ACQK | ⟨reddemus CQ | ⟨et A | ⟨sicque A | ⟨et vocavi AQK | ⟨et adiuravi A.

13 insuper et sinum meum excussi et dixi
sic excutiat Deus omnem virum qui non conpleverit verbum istud
de domo sua et de laboribus suis
sic excutiatur et vacuus fiat
et dixit universa multitudo amen
et laudaverunt Deum
fecit ergo populus sicut dictum erat
14 a die autem illa qua praeceperat mihi
ut essem dux in terra Iuda
ab anno vicensimo usque ad annum tricensimum secundum Artarxersis regis per annos duodecim
ego et fratres mei annonas quae ducibus debebantur non comedimus
15 duces autem primi qui fuerant ante me
gravaverunt populum
et acceperunt ab eis in pane vino et pecunia cotidie siclos quadraginta
sed et ministri eorum depresserant populum
ego autem non feci ita propter timorem Dei
16 quin potius in opere muri aedificavi
et agrum non emi
et omnes pueri mei congregati ad opus erant

---

14. qua $A^{2}C\Lambda^{L}M$; quae A* | per annos duodecim $A\Lambda^{L}M$; per duodecim annos C | 15. fuerant $C\Lambda^{L}M^{*}$; fuerunt AM^{2} | acceperunt $C\Lambda^{L}M^{2}$; accipierunt M*; acceperant A | depr(es)serant $C\Lambda^{L}M$; depraesserunt A.

13. et *om.* $L\Omega^{s}$ | sinu meo L | excussi + sinum meum Ω^{J*} | ∼ excussi sinum meum Ω^{s} | conpleuerat Ψ^{D}; impleuerit L | et (*ante* uac.)] ut X L | uagus A | dixi N* | uniuersa multitudo] omnis multitudo MH; omnis populi (populus Λ^{L*}) multitudo Λ^{L} | deum] dominum Ω^{M} | *cum hebr. et LXX*; eum W; *om.* Θ^{A*} | ergo] autem $\Pi^{K}\Phi^{G}$ | ∼ erat dictum Ω^{s} | 14. autem *om.* Ω^{M} | quam Ψ^{D} | qu(a)e $A^{*}\Theta^{A}QL$ | preceperam X; praeceperant $\Theta\Gamma^{A}$ | mihi] *praem.* rex Ω^{s} | + rex $M^{2}\Omega^{J}$. ¶ h. ant. [non habent] « rex » *lac.* | terra + mea P | tricens. secund.] XXII Ω^{s}; XIII° secundum L | artarxerxis $C\Sigma^{T}\Phi^{RG}EPQ$; artaxersis AXM* LSW$\Gamma^{A}\Omega$; artaxerxis | ∼ duod annos $C\Sigma^{T}$ | mei] mi L | annonis Ψ^{D} | non *om.* Λ^{L}.

15. primi] plurimi Ω^{J} | fuerant] M*; fuerunt $AX\Pi^{K}M^{2}\Phi^{RVP}E\Theta PNQSW\Gamma^{A}\Omega^{JM}$ | me *om.* N*FK | ∼ qui primi fuerant ante me L; ∼ qui fuerant ante (me) primi $FK\Psi^{D}$ | grauauerant $\Sigma^{T}N$ | acceperant $A\Sigma^{T}NK^{*}$(acci.) | pane + et $\Lambda^{L}\Pi^{K}\Sigma^{T2}ME^{2}PH\Omega^{JM}$; + et in Ω^{s} | et *om.* Σ^{T2}; + in $L\Omega^{SJ}$ | pecunię W; pecuniam FK Ψ^{D} | eorum *om.* W | depr(e)sserunt $A\Pi^{K}\Phi EP^{*}LSW\Omega$ | populum ego autem] *in ras. brev. spat.* P^{2} | ita] istud Ω^{s}; *om.* X | dei] domini SW.

16. quin] qui X | edificauit Ψ^{D} | ∼ ad opus congregati $X\Theta$.

---

13. ⟨insuper AQ | ⟨sic AQ | ⟨de A | ⟨sic A | ⟨et dixit ACQK | ⟨et laudaverunt A | ¶ fecit *Div. sine num.* Ω^{M}; ⟨fecit AQK | 14. ⟨a die ACQ | ⟨ut A | § ab A | ⟨ego AK | 15. ⟨duces AQK | ⟨gravaverunt A | ⟨et acceperunt A | ⟨sed ACQ | ⟨ego AQK | 16. ⟨quin ACQ | ⟨et agrum A | ⟨et omnes A.

17 Iudaei quoque et magistratus centum quinquaginta viri
et qui veniebant ad nos de gentibus quae in circuitu nostro sunt
in mensa mea erant
18 parabatur autem mihi per dies singulos
bos unus arietes sex electi exceptis volatilibus
et inter dies decem vina diversa
et alia multa tribuebam
insuper et annonas ducatus mei non quaesivi
valde enim erat adtenuatus populus
19 memento mei Deus meus in bonum
secundum omnia quae feci populo huic

VI. 1 factum est autem cum audisset Sanaballat et Tobia et Gosem Arabs
et ceteri inimici nostri
quod aedificassem ego murum
et non esset in ipso residua interruptio
usque ad tempus autem illud valvas non posueram in portis
2 miserunt Sanaballat et Gosem ad me dicentes
veni et percutiamus foedus pariter in † viculis † in campo † Ono †

VI. 1. posueram AΛ^{L}M; inposueram C | 2. in uiculis] in uitulis ACΛ^{L}M, *errante archetypo* | ono] uno AC(huno)Λ^{L}M, *errante archetypo.*

17. iudei Λ^{L}XΠ^{K}Σ^{T}MLΩαg | quoque] namque FK | magistratus + eorum Ω^{S} | centum quinq. uiri] et liberi K*; *praem.* et liberi Ψ^{D} | uiri *om.* M*H; + eorum erant Ω^{S}*; + erant Ω^{S2} | ad nos] ad me Ω^{S}; *om.* P* | quae] qui K*Ω^{J} | nostrorum Γ^{A} | sunt in mensa mea *om.* F | sunt] erant K.

18. parabantur Γ^{A} | ∼ singulos dies Λ^{L}X*Σ^{T}Ω^{JM} | ∼ unus bos Ω^{S} | uina] una Φ^{V}* | tribueram Θ^{H2A}; tribuerem Θ^{H}*; + et Φ^{G} | ducatis Φ^{VP} | ettenuatus W* | ∼ attenuatus erat gɾelʋʒc | populum Φ^{V}*.

19. meus *om.* Λ^{L}XΘFK *cum LXX* | in bonum] S^{2} (ū *in ras.*); in bono Σ^{T}.

VI. 1. autem *om.* X | audisset] S*; audissent Π^{K}S^{2} | sanaballath Π^{K}ΦΘ^{H}P*LS Ωα; sannaballath Θ^{A}P^{2}; sanabalat g; sanabalath EΨ^{D}; sanabellath CΣ^{T} | thobia CΛ^{L}Σ^{T}; tobias Π^{K}LK*αgɾelʋʒc; thobias Ω^{SJ}; tobi* Φ^{P}; tobi Φ^{R}. ¶ ant. habent « tobi », sed satis ant. « tobia », noui « tobias », sic paulatim facte sunt addiciones inutiles *Guill.* | gosaem L; gossem ɾeʒc; iosem α; gosen Ψ^{D}; gosam Ω^{S}*; egosem Φ^{P} | harabs C | ∼ ego ędificassem SW | et *om.* L* | autem] enim L; *om.* Φ^{G}Γ^{A} | non *om.* L | inposueram CXΣ^{T}(imp.).

2. miserunt] P*; miseruntque P^{2} | sanaballath AΠ^{K}ΦΘP*LSΩα; sannaballath P^{2}; sanabalat g; sanabalath EΨ^{D}; sanabellat C; sanabellath Σ^{T}; sanablat K*; + et thobias Ω^{S} *cum pauc. codd. graec., ex v. praec.* | gosem] P^{2} (m *in ras.*); gosĕ M^{2}KΩ^{M}; gosen Φ^{RG}Ψ^{D}; gossem ɾelʋʒc; goseb M*; + arabs ΘP^{2}LΓ^{A}Ω^{SJ}*αgɾe *ex v. praec.* | ad me *om.* Σ^{T} | pariter *om.* Ω^{S} | ∼ pariter fedus L | uiculis = αgɾw c, *cf. hebr.*; uitulis *omnes codd. et rell. edd.*; + et M* | campo-ono elʋ; campoono ʒ | ono = XΘHNFK^{2}(*in ras.*)ɾc; huno C; uno *rell. codd. et edd.* | autem

---

17. ⟨iudaei ACQK | ⟨et qui A | ⟨in mensa A | 18. ⟨parabatur ACQ | ⟨bos A | ⟨et inter AQK | ⟨et alia A | ⟨insuper AQ | ⟨valde A | 19. ⟨memento AQK | ⟨secundum A.

VI. 1. ¶ factum est VI. Ω^{SJ}α; VIII. CΣ^{T}Θ^{H}FK; XXII. Ω^{M}; *Div. sine num.* Π^{K}; § factum est A; ⟨factum est Q | ⟨et ceteri A | ⟨quod A | ⟨et A | ⟨usque A | 2. ⟨miserunt AK | ⟨veni ACQK.

ipsi autem cogitabant ut facerent
mihi malum
3 misi ergo ad eos nuntios dicens
opus grande ego facio
et non possum descendere ne
forte neglegatur cum venero
et descendero ad vos
4 miserunt autem ad me secundum
verbum hoc per quattuor vices
et respondi eis iuxta sermonem
priorem
5 et misit ad me Sanaballat iuxta
verbum prius quinta vice pue-
rum suum
et epistulam habebat in manu
scriptam hoc modo
6 in gentibus auditum est et Go-
sem dixit
quod tu et Iudaei cogitetis re-
bellare
et propterea aedifices murum
et levare te velis super eos re-
gem
propter quam causam 7 et pro-
phetas posueris
qui praedicent de te in Hierusa-
lem dicentes
rex in Iudaea est
auditurus est rex verba haec
idcirco nunc veni ut ineamus
consilium pariter
8 et misi ad eos dicens
non est factum secundum verba
haec quae tu loqueris
de corde enim tuo tu conponis
haec

---

5. in manu CΛ^{L}M; in manu sua A | 8. factum secundum uerba haec AΛ^{L}M(saec.); secundum uerba haec factum C | conponis Λ^{L}M *cum codd. fere omn.*; conpones A (comp.)C.

om. L | cogitauerunt L | ut faceret W*; ut facerem Φ^{V}; *om.* N* | mihi] in me M | mala WΩ^{M}.

3. misit W* | dicentes Σ^{T} | neglegantur L.

4. uerba hec Ω^{J} | iuxta] secundum L.

5. sanaballath ACΠ^{K}ΦΘ^{A}P*SΨ^{D}Ω^{SJM2} 𝔞; sannaballath Θ^{H}P^{2}; sanabalat Γ^{A}; sanabalath E; sanabellat Σ^{T}; sanababallath Ω^{M}* | prius] W*; priorem W^{2} | quintam uicem per puerum L | et — modo] cum epistula scripta in hunc modum FK | habentem M*; suam Φ^{G}; *om.* E* | manu + sua AΩ^{S}𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠, *cf. hebr. et LXX* | scriptum A | ∿ in manu scriptam habebat E^{2}.

6. auditum] dictum M* | et *om.* Ω^{S} | gosem dixi Θ^{H}; ego semper dixi L | gosē Ψ^{D}; gossem 𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 | quod] quo Λ^{L}*; + et M* | iudei CΛ^{L}XΠ^{K}Σ^{T}MLΩ𝔞; iudaeis Φ^{V}†Γ^{A} | cogitatis Ω^{S}; cogitastis L; cogiteris Ψ^{D} | (a)edificetis Λ^{L}MΘHLΓ^{A}Ω^{S}; aedificemus Φ^{V} | eleuare M* | te] *in ras.* W^{2} | uellis M*Φ^{RV}LK*W | quam] hanc Γ^{A}.

7. qui] quae Φ^{R} | praedicant M* | te] rę W* | hierl F; iherusalem C𝔞; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ω^{M}𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; ierlm Ψ^{D}Ω^{SJ}; ięrlm Π^{K} | ∿ in hierus. qui praedicent de te FK | iudaea est] iuda deest X | iudea CΛ^{L}Π^{K}MPLFKWΨ^{D2} Ω^{JM}𝔞; iuda Σ^{T}Ψ^{D}*; ierlm Ω^{S} | est (2°) *om.* Π^{K}*Φ^{P}* | nunc] *in ras.* K^{2}; *om.* Q | ∿ ueni nunc Λ^{L}Π^{K}MH | ut] et XΘ | iniamus C XFKW; ininiamus Σ^{T}; ineam Ω^{J}.

8. misit Γ^{A} | haec *om.* Π^{K}ΦEP*Ψ^{D} Ω^{M} | ∿ secundum uerba haec factum C Σ^{T} | tu loq.] adloqueris X; loqueris L | tu (2°) *om.* FKSW | conpones A(comp.) CX.

⟨ipsi AQK | 3. ⟨misi AQK | ⟨opus ACQK | ⟨et non A | 4. ⟨miserunt ACQ | ⟨et AQK | 5. ⟨et misit ACQK | ⟨et epistulam A | 6. ⟨in ACQK | ⟨quod A | ⟨et propterea A | ⟨et levare A | ⟨propter ACQK | 7. ⟨qui A | ⟨rex ACQ | ⟨auditurus AQK | ⟨idcirco A 8. ⟨et ACQK | ⟨non ACQ | ⟨de A.

9 omnes autem hii terrebant nos cogitantes
quod cessarent manus nostrae ab opere et quiesceremus
quam ob causam magis confortavi manus meas
10 et ingressus sum domum Samaiae filii Dalaiae filii Metabehel secreto
qui ait
tractemus nobiscum in domo Dei in medio templi
et claudamus portas aedis
quia venturi sunt ut interficiant te
et nocte venturi sunt ad occidendum te
11 et dixi
num quisquam similis mei fugit
et quis ut ego ingredietur templum et vivet
non ingrediar
12 et intellexi quod Deus non misisset eum
sed quasi vaticinans locutus esset ad me
et Tobia et Sanaballat conduxissent eum
13 acceperat enim pretium
ut territus facerem et peccarem
et haberent malum quod exprobrarent mihi
14 memento mei Domine pro Tobia et Sanaballat
iuxta opera eorum talia

---

9. manus meas CΛ^{L}M; manum meam A | 11. fugit CM; fuit AΛ^{L} | 14. mei domine CΛ^{L}M; domini mei A*; domine mei A^{2}.

9. autem] enim ΦEPΨ^{D}Ωαrelvϑc | terebant Φ^{G} | nostrae] nos Φ^{P2}(*in ras.*) | quiescerent X | quam ob + hanc Θ | ∿ confortaui magis FK | manum meam A Π^{K}ΦP*SWΨ^{D}Ω.

10. sum + in X, *cf. LXX* | samaie XΠ^{K}Σ^{T}Φ^{P}SΩα; semaiae relvϑc; samage Λ^{L}; samae CL; samariae M; + et XΘ fili CX | dalaie Λ^{L}Π^{K}Σ^{T}PΩ^{J}^{M}α; dalaye X; daliae L; dalie Φ^{V}*Ω^{S} | fili C; filio X methabeel SWΩ^{S}; metabeel Xgrelvϑc; methabehel Π^{K}Σ^{T}P^{2}Ω^{J}α; mechabeel Ψ^{D}; metabebel Φ^{R}; metebehel Ω^{M}; metabahel FK; metabel L; metabe** P*. ¶ uel « methabel » *Iac.* | in domu Φ^{V}; in domum MΦ^{G}ES*WΨ^{D}Ω^{M} | dei] S*; domini S^{2} | cludamus A | portas ędes FK; portas eius X; portam sedis Σ^{T}; portis aedis H | interficerent Ψ^{D}; interficiam E | ∿ ad occid. te et nocte uenturi sunt ut interf. te Γ^{A}.

11. quisque W* | fugit] fuit AΛ^{L}Φ ESWΨ^{D}Ω^{M}; fulget P. ¶ ant. « fuit » *Iac.* | ut] et X | ∿ ego ut Φ^{R}* | ingrediatur M; ingreditur L | uiuit M* | ingrediar] ingreditur L.

12. non] noster L | esset] est Σ^{T} | thobia Λ^{L}Σ^{T}; tobias Π^{K}FKΓ^{A}Ω^{SJ}αgrelvϑc | sanaballath AXΠ^{K}MΦΘ^{A}P*LSWΩα; sannaballath Θ^{H}P^{2}; sanabalath Ψ^{D}; sannabalath E; sanabellat C | conduxisset W*; conduxisse* Π^{K}*; *praem.* mercede E^{2}Ω^{S}.

13. acceperant Φ^{V}Θ^{A}P*LWΓ^{A}*Ψ^{D} | territos X | faceret L; facerent Ψ^{D}*; fierem Γ^{A} | peccarent Φ^{P} | haberem P | exprobrarent** P.

14. domini A*; deus r *cum hebr. et LXX* | ∿ domine mei AΣ^{T}ΘQNWΩ^{J} | thobia Λ^{L}Σ^{T} | sanaballath AXΠ^{K}MΦΘP* L^{2}SWΩα; sannaballath P^{2}; sanabalat Γ^{A}; sanabalath L*Ψ^{D}; sannabalath E; sanabellath C | et *om.* Ψ^{D} | noadiae] P^{2} (*pr.*

---

9. ⟨omnes ACQK | ⟨quod A | ⟨quam ACQK | 10. ⟨et ACQ | ⟨qui AK | ⟨tractemus A CQ | ⟨et A | ⟨quia A | ⟨et A | 11. ⟨et AQK | ⟨num ACQ | ⟨et quis AQ | ⟨non Q | 12. ⟨et ACQK | ⟨sed A | ⟨et tobia AK | 13. ⟨acceperat ACQ | ⟨ut A | ⟨et haberent A | 14. ⟨memento ACQK | ⟨iuxta A.

sed et Noadiae prophetae et ceterorum prophetarum qui terrebant me
15 completus est autem murus vicensimo quinto die mensis Elul quinquaginta duobus diebus
16 factum est ergo cum audissent omnes inimici nostri
ut timerent universae gentes quae erant in circuitu nostro
et conciderent intra semetipsos
et scirent quod a Deo factum esset opus hoc
17 sed et in diebus illis multae optimatum Iudaeorum epistulae mittebantur ad Tobiam
et a Tobia veniebant ad eos
18 multi enim erant in Iudaea habentes iuramentum eius
quia gener erat Secheniae filii † Orei †
et Iohannan filius eius acceperat filiam Mosollam filii Barachiae
19 sed et laudabant eum coram me
et verba mea nuntiabant ei
et Tobias mittebat epistulas ut terreret me

16. ergo $A^{2}CM$; autem $A^{*}\Lambda^{L}$ | 17. multae $A\Lambda^{L}M$; multi C | optimatum C(hob.·Λ^{L}(ob.)M^{2}; optimatium AM* | 18. filii orei *restituimus*; fili ihorei C; filii iorei $A\Lambda^{L}$ M *cum erroneo archetypo.*

a *corr.*); noadie $X\Pi^{K}\Phi^{R}\Psi^{D}\Omega^{SJ}\alpha\mathfrak{g}$; nosadiae C; nonadie L; noaidie Ω^{M}; semeie Σ^{T2} *in ras.* | me *om.* W*.

15. est *om.* Φ^{R}L | autem *om.* Σ^{T}* | uicesima quinta $\Lambda^{L}\Omega^{S}$; uicesimaquinto Ψ^{D} | helul CFK; ellul X; ebul Ω^{S}; esul Ω^{M}; elud M*; helal L; + *ras. circa 13 litterarum* P. ¶ non est ibi « ebul » sed « elul » et grecus consentit qui habet « allua » *Guill.* hebr. « elul » *Iac.*

16. ergo**** Θ^{H2} *in ras.*; autem A* $\Lambda^{L}\Sigma^{T}\Phi^{R}$HFKSW$\Gamma^{A}\Omega^{M}$ | audissent] uenissent Φ^{R} | timerent] tollerent X; + et Ω^{M} | uniuersas L | quae] qui XL | errant A* | ∼ in circuitu nostro erant S* | conciderent] S^{2} (*alt.* e *in ras.*); conciderunt M*; concide* Π^{K}* | inter L | quod] quo Ψ^{D} | deo] domino $X\Theta\Omega^{S}\alpha e$; + nostro $\mathfrak{g}$ *cum hebr. et LXX* | essent W*; est $A^{\dagger}$ Σ^{T} | opus *om.* Σ^{T}.

17. et *om.* MΘL | multi CX; mult* L* | (op)timatium AM*NQL^{2}(ũ *ex* o)FK W; de obtimantium X; de optimatibus Θ | iudeorum $\Lambda^{L}X\Pi^{K}\Sigma^{T}ME\Omega\alpha$ | ∼ mittebantur epistule Ω^{SJ} | mittebantur + et M* | thobiam (I^{V}) $C\Lambda^{L}\Sigma^{T}$; tobiã $\Phi^{G}\Theta^{H}$P $\Psi^{D}\alpha$; tobian L | et a tobia ueniebant] Σ^{T2}(thob.)P*; et ad tobia ueniebant E*; et*bia ueniebant M*; et a tobia ueniebat Λ^{L2}; et tobia ueniebant Π^{K}*Σ^{T}*(thob.)L; et tobia ueniebat H; et tobias ueniebat $M^{2}\Theta P^{2}$; ueniebat Λ^{L}*.

18. iudea $\Lambda^{L}X\Pi^{K}\Sigma^{T}M\Theta^{H}W\Omega\alpha$ | habentes] habitantes E* | eius] eis $\mathfrak{g}$ | erat *om.* M* | sechenie $\Pi^{K}\Omega\alpha$; sechaeniae Θ^{A}; secenię XΣ^{T}; sechcenie L; sechenias Ψ^{D} | fili CX | orei = FK$\mathfrak{g}$; iorei $A\Lambda^{L}\Sigma^{T}$MHN $Q\Omega^{J}\alpha$; ioraei $\Pi^{K}\Phi^{RGV}$EΘP*SW$\Psi^{D}\Omega^{M}$; iorey L^{2} (i *corr.*); ihorei C; ihorey X; iuraei P^{2}; orai Γ^{A}; ioriae Φ^{P}; iorel Ω^{S}; area r elυȝc | ioannan Π^{K}; iohanan AHNrelυȝc; ioanan XLΨ^{D}; iohannen ΦE*SWΩ^{M} | filiam *om.* L* | mesollam Eα; mosallam N; mossellam M | fili X | barachie $\Pi^{K}\Omega\alpha$ barahcie L; baracię Σ^{T}; baracie X.

19. nunciabat α | thobias Λ^{L} | mittebas Ψ^{D}; + eis FK | terrerent XΠ^{K}(terrer.)ΦE*PQLFK$\Psi^{D}\Omega^{M}$. ¶ ant. iuxta hebr. « terrerent », uidelicet non solum tobias sed et or_ _s alii *Guill.*

⟨sed ACK | 15. ⟨completus ACQK | 16. ¶ factum est *Div. sine num.* Π^{K}; § factum est A; ⟨factum est CQK | ⟨ut A | ⟨et conciderent A | ⟨et scirent A | 17. ⟨sed ACQK | ⟨et a A | 18. ⟨multi AQK | ⟨quia A | ⟨et A | 19. ⟨sed AQK | ⟨et verba A | ⟨et tobias A.

VII. [1] postquam autem aedificatus
est murus et posui valvas
et recensui ianitores et cantores
et levitas
[2] praecepi Aneni fratri meo
et Ananiae principi domus de
Hierusalem
ipse enim quasi vir verax et timens
Deum plus ceteris videbatur
[3] et dixi eis
non aperiantur portae Hierusa-
lem usque ad calorem solis
cumque adhuc adsisterent
clausae portae sunt et oppilatae
et posui custodes de habitatoribus
Hierusalem
singulos per vices suas
et unumquemque contra domum
suam
[4] civitas autem erat lata nimis et
grandis
et populus parvus in medio eius
et non erant domus aedificatae
[5] dedit autem Deus in corde meo
et congregavi optimates et ma-
gistratus et vulgum
ut recenserem eos
et inveni librum census eorum
qui ascenderant primum
et inventum est scriptum in eo
[6] isti filii provinciae qui ascende-
runt de captivitate migrantium

VII. 2. enim AM; enim erat CΛ^{L} | 5. recenserem AΛ^{L}M; recenserent C.

VII. 1. autem *om.* Φ^{G}HΩ^{M} | est *om.* Λ^{L*} | posuit Ω^{S} | iani**tores M; genito-
res L | et cantatores M*E*SW; *om.* FK | leuites E*.

2. anneni EΩ^{J}; an*ni M*; anani A Π^{K}M^{2}FKSWΓ^{A}; hanani grelʊʒc | fratre mei Ψ^{D} | ananie Π^{K}Ω^{S}α; hananiae grelʊ ʒc; ananye L; annaniae MΦ^{RGP}EPQFK SW; annanie Ω^{J}; anani et X | de] die Ψ^{D}; *om.* XΣ^{T}MQL | hierl FK; iherusalem Cα; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ω^{JM}grelʊ ʒc; ierlm Ψ^{D}Ω^{S}; ierlm Π^{K} | enim + erat CΛ^{L}X^{2}Σ^{T}HFK *cum cod. graeco* A *et aliq. aliis* | ceteri Ψ^{D}; *praem.* quam K*.

3. aperiant α | hierl FK; iherusalem Cα; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ω^{M}relʊʒ c; ierlm Ψ^{D}Ω^{SJ}g; ierlm Π^{K}; *praem.* in Θ^{H} *cum cod. graeco* N | ad *om.* Φ^{R*} | colorem E* | adhuc *om.* H*; + *** F | adsisterentur Θ^{H}; assisterem Ω^{S}. ¶ ant. « assisterent » alii « assisterem » *lac.* | sunt *om.* X*ΘΓ^{A} | ∼ sunt porte Σ^{T} | obpilate XW; opilatae H*Ω^{S}(-te); oppillatae N Ψ^{D}(-te); opitulatae FK | hierl F; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm α; ierusalem Ω^{JM}relʊʒc; ierlm Ψ^{D}Ω^{S}g; ierlm Π^{K} | suos E* | et *om.* Φ^{VP}L | domum suam] uias suas C^{1}(*ult.* s *ex* m).

4. autem] *in ras.* F^{2} | ∼ erat autem L | erat domus aedificata Λ^{L}H; erat domus aedificat(a)e P*Ψ^{D} | domus] W^{2}(u *corr.*); domos Φ^{RGV}.

5. deus] dominus Ω^{J} | ∼ deus autem dedit LΩ^{S}arelʊʒc | et (*ante* congr.) *om.* M*L | magistratos M*LFK | et *om.* A* | uulgus Π^{K}Φ^{P}E^{2}ΘPSWΩαgrelʊʒc; uulgos Φ^{RG}E* | ut *om.* Φ^{P} | recenserent C Ω^{S}; recensirent Σ^{T} | sensus Ω^{M} | ascenderat Λ^{L}P*; ascenderent Ω^{J} | est *om.* Σ^{T}.

6. qui] quia Σ^{T*} | ascenderant X; + primum S^{2} | transmigrantium Π^{K}FKS Ψ^{D}Ω^{S}g; transmigrationum Q | transtulit

---

VII. ¶ 1. postquam VII. Ω^{SJ}α; *Div. sine num.* Ω^{M}; ⟨postquam ACQK | ⟨et recensui A | 2. ⟨praecepi A | ⟨et A | ⟨ipse AK | 3. ⟨et ACK | ⟨non ACQ | ⟨cumque ACQK | ⟨clausae A | ⟨et posui AQ | ⟨singulos A | ⟨et A | 4. ⟨civitas AQK | ⟨et populus A | ⟨et non A | 5. ⟨dedit ACQK | ⟨et congregavi A | ⟨ut A | ⟨et inveni AQK | ⟨et inventum A | 6. ¶ isti *Div. sine num.* Π^{K}; § isti A; ⟨isti CQK.

quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis
et reversi sunt in Hierusalem et in Iudaeam unusquisque in civitatem suam
7 qui venerunt cum Zorobabel
Hiesuae Neemias Azarias
Raamias Naamin Mardocheus
Belsar Mespharath
Beggoai Naum Baana
numerus virorum populi Israhel
8 filii Pharos duo milia centum septuaginta duo
9 filii Saphatiae trecenti septuaginta duo
10 filii Area sescenti quinquaginta duo
11 filii Pheth Moab filiorum Hiesuae et Ioab duo milia octingenti decem et octo

---

6. in iudaeam A; iudeam Λ^{L}M; in iudaea C | 11. hiesuae CΛ^{L}; iosuae M; hiesu A.

Deest L (*a v.* 6, quos).

Γ^{A}*; tulerat W* | nabucodonosor Σ^{T}; nabuquodonosor X; nabugodonosor $M^{2}\Omega^{M}$; nabogodonossor M*; nabuchodosor N K; nabuchoð Ω^{S} | babilonis $\Lambda^{L}X\Sigma^{T}MS^{2}W\Psi^{D}\Omega^{J}$; babillonis S* | in *om.* g | hierusal K; iherusalem Cα; ihrslm $\Lambda^{L}X\Sigma^{T}$; ierusalem Ω^{M}greſvʒc; ierlm $\Psi^{D}\Omega^{SJ}$; ięrlm Π^{K} | in *om.* Λ^{L}XMΘNQ *cum aliq. codd. graec.* | iudeam $\Lambda^{L}\Pi^{K}$MEΘ^{H}WΩα; iudaea C; iudea Σ^{T}; iudam X *cum LXX.*

7. qui] E^{2} (i *in ras.*); et X | uenerant PN$\Psi^{D}\Omega^{S}$qeſ | zorobbabel N | hiesue Q; ihesuae C; ihesue XΣ^{T}; iesue $\Pi^{K}\Omega^{J}$; hiesuee N; hisuee A; iosuae SW$\Gamma^{A}\Psi^{D}$; iosue MΦEPΩ^{SM}qgreſvʒc. ¶ uel « iosue » *Iac.* | neęmias XW; nehemias greſvʒc; neemia Σ^{T}; neemiai Φ^{V} | azaria Σ^{T} | raamaias Ψ^{D}; raamis Θ; raamia Σ^{T}; naamias MΓ^{A}; + neemias P^{2} | nahamin E^{2} (i *in ras.*); naammin P; namin M; naamī $\Sigma^{T}\Omega^{S}$; naamim g; naamni Λ^{L}ΘHNFKΓ^{A}; naamani X; nahamani reſvʒc; manū Ψ^{D} | mardochaeus Nreſvʒc; mardoceus XΓ^{A}; mardoceo Σ^{T} | bel*sar A; balsar Γ^{A}; bethsar Ω^{S}; belsan XEK*Ω^{J}gre; belsam Ivʒc | mespharat M^{2}QFKα; mesfarath Σ^{T}; mesfarat $\Lambda^{L}X\Phi^{VP}$; mesparath EΓ^{A}; maspharath Φ^{R}; mesphrat M* | beggoay C X; begoai greſvʒc; begguai Σ^{T}; beggocu α; beccoi M | nahum greſvʒc; nauum M* | numerum W | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}greſvʒc; isrl Φ^{V}EPHN QFKSW$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{S}$; srl Λ^{L}.

8. filius Φ^{R} | pharos] M*; faros X Σ^{T}; phares M^{2}; pharoi Φ^{R} | duo milia] I Σ^{T} | centum *om.* Λ^{L} | septuag.] LX Φ^{G}* | duo] V A; *praem.* et MH*.

9. *vers.* 9 *et* 10 *intervertunt* Λ^{L}M H | saphathiae CΣ^{T}; saphatie $\Pi^{K}\Omega^{JM}$; safatie X; saphatia MΓ^{A}qgreſvʒc; saphaie Ω^{S} | septuag.] LXXX Ω^{S}; LX Φ^{G}*.

10. sescenti] sexingenti S; D A; CD Φ^{G} | duo] *praem.* et Λ^{L}MH.

11. phetmoab αg; phahath-moab r e; phahathmoab Ivʒc | paheth Φ^{R}; phaeth $\Theta^{H}Q\Psi^{D}\Omega^{SM}$; phaet AP; faeth MN; faet FK; beth S*W; pheth C$\Pi^{K}S^{2}\Omega^{J}$; phet Λ^{L} E; feth Σ^{T}; phaoth Θ^{A}; faoth X; phaleth H; phethi Γ^{A} | hiesue P*N; ihesue X; iesue $\Pi^{K}\Gamma^{A}\Omega^{J}$; hiosue P^{2}; iosuae MKΨ^{D}; iosue Σ^{T}qgreſvʒc; iusuae F; hiesu AΦ^{GVP}EQSΩ^{M}; iesu Φ^{R}; hesu W; ihesui Ω^{S}. ¶ uel « iosue » *Iac.* | ioab] iacob Ψ^{D} | *II milia Φ^{V}; *om.* X | octingenti] P* (DCCC); DCCCC P^{2} | octo] VII K*.

⟨quos A | ⟨et reversi A | 7. ⟨qui A | ⟨hiesuae AQK | ⟨belsar A | ⟨beggoai A | § numerus A; ⟨numerus CQ | 8. ⟨filii ACQK | 9. ⟨filii ACQ | 10. ⟨filii ACQ | 11. ⟨filii ACQ.

12 filii Helam mille octingenti quinquaginta quattuor
13 filii Zethua octingenti quadraginta quinque
14 filii Zacchai septingenti sexaginta
15 filii Bannui sescenti quadraginta octo
16 filii Bebai sescenti viginti octo
17 filii Azgad duo milia trecenti viginti duo
18 filii Adonicam sescenti sexaginta septem
19 filii Baggoaim duo milia sexaginta septem
20 filii Adin sescenti quinquaginta quinque
21 filii Ater filii Ezechiae nonaginta octo
22 filii Asem trecenti viginti octo

Deest L.

12. elam $\Sigma^{T}\Phi^{R}E\Theta\Gamma^{A}$; aelam Λ^{L}Xre lbgc | mille octing.] CCCC W; quadringenti S* (*at vid.*) | mille *om.* M | octing.] P*(DCCC); DCCCC Q; CC XΘP^{2}; ducenti $\Pi^{K}\Gamma^{A}$rwc. ¶ iuxta hebr. et grec. et I Ezre II « ducenti » qui numerus de altero helam dicitur infra (*v. 34*) et primo Ezre II (*v. 7*) *Guill.* | quattuor] III K*.

13. zetua $\Lambda^{L2}X\Pi^{K}\Sigma^{T}\Phi^{GVP}$EPFKSW$\Psi^{D}$ Ω^{J}; zechua $\Gamma^{A}\Omega^{S}$; zetha M*; izetua Φ^{R}; zetau Λ^{L}* | octingenti] S^{2} (octin *in ras.*); DCCCC W; nongenti agc | quadrag.] L Θ; + et MH.

14. filii — 15. octo *om.* X | zacchay C; zaccai Σ^{T}FK; zachai $\Lambda^{L}\Pi^{K}\Phi^{R}HSW\Gamma^{A}$ Ω^{S}agrelbgc; zaccui A; zacchat M; zachia Ψ^{D} | septing.] DCCC Ψ^{D} *cum cod. graeco* B; septuaginta M* | sexag.] LXVI Q.

15. *tot. vers. om.* X | bennui AΦ^{R} H*N*FKSWΩ^{S}ag; bannai Q | octo] *in ras.* S^{2} (VIII); VII P*K*; II W; duo Π^{K}; *praem.* et Λ^{L}MH. ¶ « quadraginta octo » sec. antiquos hebreos et latinum, sed quidam hebrei noui habent « XXVIII » sed et primus Ezre II (*v. 10*) habet « XL duo » grecus « LXII » *Guill.*

16. bebay CX; hebai Ω^{S} | uiginti] XXX Φ^{G} | octo] tres Π^{K}; II Q; I W; unus S*; **** M. ¶ uel VIII M.

17. az*gad W; azgat FK; azgaid Γ^{A}; azigat Ψ^{D}; agad MH* | duo milia trec.] mille ducenti Π^{K}; CCCC W; quadringenti S* | uiginti *om.* M* | duo] III Ψ^{D}; *praem.* et MH.

18. addonicam XΘ; adinicam Λ^{L}; azonicam Ω^{J} | septem] VI QW; sex Π^{K} S*; *praem.* et Λ^{L}MH.

19. baggoaim] P*; baggroaim Φ^{R}; beggoaim Γ^{A}; begoaim S; baggaim Θ P^{2}; baggaym X; bengaim Ω^{S}; bagoam Λ^{L}MH; baggoum Φ^{V}; baggoai EΩ^{J}; badgoai Σ^{T}; badgoay C; beggoai Π^{K}; begoai W; beguai agrelbgc; baggoath Φ^{P} | sexag.] L W; quinquaginta Π^{K}S*; DC Q; + et Λ^{L}MH | septem] VI W; sex Π^{K}S*; VIIII Λ^{L}Q; nouem MHΩ^{M}.

20. adyn X; addin Π^{K} | sescenti] CCCC W; quadringenti Π^{K}S; *om.* X | quinquag.] LX X; + et Λ^{L}MH | quinque] IIII W; quattuor S *cum plur. codd. graec.*; II Ψ^{D}.

21. ather a; azer Ω^{S} | ezechie M^{2} (ie *in ras.*)Φ^{R}KΩa; hezeciae relbgc; ezeciae AΣ^{T}N; ezecie X; ezechę $\Lambda^{L\dagger}$; ezeziae Γ^{A}; ezechia W | nonag.] CXC Q; XL Θ; DCCCC X; nongenti aelg | octo] VIIII X; et nouem M; VII Ψ^{D}; IIII W; quattuor S*; duo Φ^{R}. ¶ uel XLVIII M.

22. filii — octo *om.* Λ^{L} | hasem gr elbgc; asen $\Pi^{K}\Phi$SW$\Psi^{D}\Omega^{M}$; asum Ω^{J}. ¶ hebr. « asum » *Iac.* | trec.] ducenti Π^{K} | uiginti] XXX Φ^{V}*; + et MH | octo] tres Π^{K}.

---

12. ⟨filii ACQ | 13. ⟨filii ACQ | 14. ⟨filii ACQ | 15. ⟨filii ACQ | 16. ⟨filii ACQ | 17. ⟨filii ACQ | 18. ⟨filii ACQ | 19. ⟨filii ACQ | 20. ⟨filii ACQ | 21. ⟨filii ACQ | 22. ⟨filii ACQ.

23 filii Besai trecenti viginti quattuor
24 filii Areph centum duodecim
25 filii Gabaon nonaginta quinque
26 viri Bethleem et Netupha centum octoginta octo
27 viri Anathoth centum viginti octo
28 viri Bethamoth quadraginta duo
29 viri Cariathiarim Cephira et Beloth septingenti quadraginta tres
30 viri Rama et Geba sescenti viginti unus
31 viri Machmas centum viginti duo
32 viri Bethel et Hai centum viginti tres
33 viri Nebo alterius quinquaginta duo
34 viri Helam alterius mille ducenti quinquaginta quattuor

---

30. geba Λ^{L}M; gebai A; gabaa C.

Deest L.

23. filii — quattuor *om.* W* | besay CX; bethsai Ω^{SJ}; basai Λ^{L}MHQ. ¶ hebr. « bethsai » *Iac.* | trecenti] CC W^{2} (*ut vid.*) | quattuor] P* (IIII); VIII ΘP^{2}; tres Π^{K}.

24. hareph ɾɛlʋʒc; arep Q; areb C $X\Sigma^{T}$MEΨ^{D}; ariph Ω^{J}. ¶ hebr. « ariph » *Iac.*

25. gabaon] S*; gabahon C; zabaon AΦP$S^{2}\Psi^{D}\Omega^{SM}$ | nonag. quinque] XXV Θ; XV A; DCCCCV X | quinque] *praem.* et Λ^{L}MH.

26. uiri] filii XΦEΩ^{M}qgɾɛlʋʒc. ¶ hebr. « uiri » *Iac.* | bethlehem gʒc; beth-lehem ɾɛlʋ; betlehem E; bethlem XMΘ; bethle*n S*; betheem A | netupha] S*; ne*tupha P; netufa X; nethufa Σ^{T}; nethupa Q; neptupha $\Lambda^{L}\Phi S^{2}\Omega^{JM}$; nepthupha Ψ^{D}; neph thupha Π^{K}. ¶ uel « nephthopha » *Iac.* | centum octog.] CCLXXX X; DXXX Ψ^{D}; + et Λ^{L}MH.

27. anatoth $\Lambda^{L}\Sigma^{T}\Phi^{P}EH\Omega^{SJ}$; anathot Π^{K}M$Q\Omega^{M}$q; oanothoth Ψ^{D}; nathoth Θ; natoth X | octo] VII K*; VIIII A; II E; *praem.* et Λ^{L}MH.

28. betamoth $\Phi^{RGP}\Gamma^{A}$; bethtamoth Φ^{V}; bethazmoth gʒc; beth-azmoth ɾɛlʋ; betazmot X; betasmoth E; methamoth ΘP* | quadraginta + et Λ^{L}MH.

29. cariath-iarim ɾɛlʋ; chariathiarim Ω^{J}; cariatharim XM*; carithiarim Λ^{L}P*S*; carithiarum W | chephira CΛ^{L} Φ^{GVP}PHNQΩ^{J}; cefira $X\Sigma^{T}$; cęphyra E | belath Θ; bel[···] Γ^{A}; beroth X$\Pi^{K}\Phi$EP* NQSW$\Psi^{D}\Omega$qgɾɛlʋʒc | septing.] septuaginti M* | tres] VIII Λ^{L}; VI Ψ^{D}.

30. ramath Γ^{A}; arama X *cum LXX* | geba — unus] gebad·CXXI W | geba] M*; geba* S; gebai A; gabath M^{2}; gabaa C$\Sigma^{T}\Omega^{SJ}$g *cum plur. codd. graec.*; nebo qe. ¶ hebr. « gabaa » ant. « geba » *Iac.* | ∼ geba et rama FK | sescenti] centum S | unum M*HN; II Ψ^{D}.

31. uiri — duo *om.* K* | magmas Λ^{L}X$\Pi^{K}\Sigma^{T}\Phi$EΘPHFK^{2}SW$\Psi^{D}\Omega^{M}$; machimas $Q\Gamma^{A2}\Omega^{S}$; machinas M*q; nachimas Γ^{A}* | centum] CC Ω^{S} | uig. + et Λ^{L}MH.

32. uiri — 33. duo *om.* Λ^{L} | beth-el ɛlʋ; betel Σ^{T} | ai $\Sigma^{T}\Phi$E$P^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{M}$; ay C X; chai q; hais Θ; ais P* | centum] CC X; ducenti Π^{K}q; CCC Φ^{P}; *om.* Θ.

33. nebod Γ^{A} | quinquag. + et MH.

34. uiri + megbis centum quinquaginta sex filii Π^{K} (*ex I Esdr.* 2, 30) | elam Σ^{T}M*Ψ^{D}; aelam XΦ^{G}ɾɛlʋʒc; ela M^{2}; bellam Λ^{L} | alterius *om.* Σ^{T} | mille *om.* M | ducenti] CCC Q; centum Ω^{M} | quattuor] S*; III $\Phi^{GVP}\Psi^{D}\Omega^{M}$; tres $\Phi^{R}S^{2}$; *praem.* et Λ^{L}MH. ¶ ant. « quinquaginta tres » *Iac.*

---

23. ⟨filii ACQ | 24. ⟨filii ACQK | 25. ⟨filii ACQ | 26. ⟨viri ACQ | 27. ⟨viri ACQ | 28. ⟨viri ACQ | 29. ⟨viri ACQ | 30. ⟨viri ACQ | 31. ⟨viri ACQ | 32. ⟨viri ACQ | 33. ⟨viri ACQ | 34. ⟨viri ACQ.

35 filii Arem trecenti viginti
36 filii Hiericho trecenti quadraginta quinque
37 filii Lod Adid et Ono septingenti viginti unus
38 filii Senaa tria milia nongenti triginta
39 sacerdotes
filii Idaia in domo Iosua nongenti septuaginta tres
40 filii Emmer mille quinquaginta duo
41 filii Phassur mille ducenti quadraginta septem
42 filii Arem mille decem et septem
levitae
43 filii Iosue et Cadmihel filiorum 44 Oduia septuaginta quattuor
cantores
45 filii Asaph centum quadraginta octo

37. ono Λ^{L}M; hono C; onon A | 39. sacerdotes AC$^{2}\Lambda^{L}$M; *om.* C* | idaia AΛ^{L}; adaia C; idaida M | tres CΛ^{L}M; IIII A | 42. leuitae AC$^{2}\Lambda^{L}$M; *om.* C*.

Deest L.

35. filii — 36. quinque *om.* X | harem grelvȝc; arim Π^{K}ΘP*HΓ^{A} | trecenti] CC Θ^{H} | uiginti] x Θ^{A}.

36. ihericho CΛ^{L}; iericho $\Pi^{K}\Psi^{D}\Omega^{SM}$ agrelvȝc; hierico WΩ^{J}; iherico Σ^{T} | quadrag. + et Λ^{L}MH.

37. lod-hadid re; lodhadid lvȝ; lodadin a | lod] P*; loth CXΣ^{T}; dod FK; lo P^{2} | hadid gc; dadid Γ^{A}; odid P*; adin FK | ono] M*; hono C; onon AΦ ES^{2}(*pr.* o *in ras.*)Ψ^{D}; anon W; ona M^{2}; onud FK; + **** P | uiginti *om.* $\Sigma^{T}\Phi^{G}$; + et Λ^{L}MH | unum M*HNQ; *om.* Φ^{G}.

38. sennaa CΛ^{L}XΣ^{T}SW; senaat FK | nongenti] octingenti MH | triginta] M^{3} (xxx); trecenti M^{2} *in ras.*

39. sacerdotes *om.* C*Σ^{T} | filii *om.* W* | adaia C$\Sigma^{T}\Phi^{RV}$EFKΨ^{D}; idaida M; idada ΘP; ihedada X; adada Γ^{A} | iesua Ψ^{D}arelvȝ*(*calamo corr.*); hiesua Π^{K}; iosue ȝ^{2}c; iosuę SW; sua K* | octingenti sexaginta (i *ex* e) et tres M. ¶ uel DCCCCLXII M^{2} (*del.* M^{3}) | nongenti] DCCC QΩ^{S} | septuag.] LX* P; LX et Λ^{L}; sexaginta et H | tres] IIII A$\Phi^{VP}\Psi^{D}\Omega^{S}$; quat(t)uor Φ^{RG} Ω^{M}; VII W; septem S. ¶ « tres » sec. hebr. et grecum *Guill.* hebr. « tres » *Iac.*

40. emer EFK | mille] CC W; ducenti S; *om.* M* | quinquag. + et Λ^{L}MH.

41. fassur X; phasur Λ^{L}MΘHQFK; phashur relvȝc; phessur a; fessur Σ^{T}; phassor AΦS*WΩ^{J}; fassor Ψ^{D}; pharsor Ω^{M}; phasurim P^{2} (u *ex* o). ¶ uel « phassur » *Iac.* | mille ducenti] CCCC W; quadringenti S*; mille quadringenti S^{2} | mille *om.* MP^{2} | ducenti] DCC E* | septem] VIII FK.

42. filii — septem *om.* Q | harem g; areem M; arim Π^{K} | mille] CC W; ducenti S; *om.* M | X et VIII Λ^{L}; decem et octo MH | leuitae *om.* C*Σ^{T}.

43. iosuae $\Lambda^{L}\Sigma^{T}$ΘFKSW$\Gamma^{A}\Psi^{D}$; ihosue C; iesue g; iesua Π^{K}; osoe M | cadmihel = CHNQ; cadmiel g; catmihel $\Theta^{A}\Gamma^{A}$; cathmiel Σ^{T}; cathmihel M*Θ^{H}; gadmihel $\Lambda^{L}\Pi^{K}\Phi^{RVP}$EPSW; gadmiel Ω^{J}; gadnihel Φ^{G}; canmihel FK; camihel A; gamiel Ψ^{D}; cedmihel aȝc; cedmiel rel v; cethmihel M^{2}; cathimiel X; gadimel Ω^{SM1}; gaimel $\Omega^{M\dagger}$ | filiorum *om.* Π^{K}.

44. oduia] M*E*; hoduia C; odeuia E^{2}; ouia X; duia Σ^{T}; odeua g; odoia ΘPH; odaia M^{2}; oduiae relvȝc; odeuie a. ¶ uel « odeuia » *Iac.* | quattuor] III Σ^{T} | cantatores M*E*SW.

45. asap XΣ^{T}; assaph M; *praem.* sia a | centum] *C Φ^{P} | quadrag.] uiginti Π^{K}; + et Λ^{L}MH | octo] IIII Q.

35. ⟨filii ACQK | 36. ⟨filii ACQ | 37. ⟨filii ACQ | 38. ⟨filii ACQ | 39. § sacerdotes A; ⟨sacerdotes QK | ⟨filii ACQK | 40. ⟨filii ACQ | 41. ⟨filii ACQ | 42. ⟨filii AC | § leuitae A; ⟨leuitae QK | 43. ⟨filii ACQK | 44. § cantores A; ⟨cantores CQK | 45. ⟨filii AQK.

[46] ianitores
filii Sellum filii Ater filii Telmon filii Accub
filii Atita filii Sobai centum triginta octo
[47] Nathinnei
filii Soa filii Asfa filii Tebaoth
[48] filii Cheros filii Siaa
filii Fado filii Lebana filii Agaba
filii Selmon [49] filii Anan
filii Geddel filii Gaer
[50] filii Raaia filii Rasim
filii Necoda [51] filii Gezem
filii Aza filii Fasea
[52] filii Besai filii Munim
filii Nephusim [53] filii Becbuc filii Acupha
filii Arur [54] filii Besloth
filii Meida filii Arsa

---

46. triginta AΛᴸM(trigenta M*); quinquaginta C.

Deest L.

46. ather ɑ; aer C; er Σᵀ | thelmon ΣᵀPΩˢʲɑ | acub ΠᴷΣᵀM; iacub A | hatita ɡrɛlʋʒc; athita Cɑ; atitha Γᴬ; attita ΣᵀE Ωˢ; anta W*; a*ta S*; attiti Λᴸ | filii *om.* M* | sobay CX; sobbai Ψᴰ | centum *om.* Σᵀ† | triginta] L Σᵀ; quinquaginta C; x FK; + et ΛᴸMH | octo] VIIII X Φᵛ*; nouem Πᴷ; *om.* FK.

47. nathinnaei ANSW; natinnei F K; nattinnei P; natthinnei E; nathinei Γᴬ; nathinaei rɛlʋʒc | soha ɡrɛlʋʒc; sua XΘP²(ua *in ras.*)QFK; sia Πᴷ; osa Σᵀ | aspha CΛᴸΦᴳPΨᴰΩᴹ; affa Φᴾ; raspha Ωˢ; iasfa A; asupha ΠᴷΩʲɑ; hasupha rɛlʋʒc | tebaoth] K*; thebaoth ΣᵀPWΩˢʲɑ; tehbaoth FK²; tepaoth Λᴸ; tebbaoth rɛlʋʒc; ebaoth N.

48. ceros ΛᴸXΣᵀMΘPHNQΓᴬɑɡrɛlʋʒc; cleros Φᴿ; theros Ψᴰ | filii syaa X; filii sia S*W²; filii sisaa Ωʲ*; filii sic*** Ωˢ; filia W | phado CΠᴷSWΨᴰΩˢ; fadō ɑ; phadon ɡrɛlʋʒc | leuana FK; bebana XΦᴾΘP; lebena Ψᴰˢ; labana AMHQ; lebanaa SW | agaba filii *om.* A | hagaba rɛlʋʒc; sagaba Γᴬ | selmai ΠᴷΩʲɡrɛlʋʒc.

49. hanan ɡrɛlʋʒc; ana ΛᴸMH | getdel FK; geldel Θᴴ; cedel AΦESWΨᴰΩᴹ; credel Πᴷ | gaher FKΩʲɡrɛlʋʒc.

50. rahaia Ωʲ; raahia ɑ; raia CX ΣᵀΘP; raata MΦSWΩᴹ; iaraita Ψᴰ | rasym X; rasin Πᴷɑɡrɛlʋʒc; raasim SW | nechoda FKΩʲɑ; negoda ΘᴴΓᴬ; necuda CΣᵀ; negada Θᴬ; neada SW.

51. gesem XΘᴴ²ᴬP²(sem *in ras.*); gersem Θᴴ*; iezem ɑ; gazem CΠᴷΣᵀΩʲ; gazsem A; iozem Ωˢ; gezam E; geze Q; gezfe ΦᴿᵛᵖS²ΨᴰΩᴹ; getfe S*W; igezfe Φᴳ | asa Ωʲ; aga Φᴿ; azar Πᴷ | phasea Pɡrɛlʋʒc; phazea ɑ; asea Λᴸ; fasca C Σᵀ; phasca Ωˢ; fasga X; fasta ΦSWΓᴬ ΨᴰΩᴹ; fetsea E.

52. besay C; asay X; b***ai P²; bai ΘP*³Γᴬ | munī ΣᵀΦᴿ; numin Ωˢ; monim FK; munum A; munimi Γᴬ | nephussim Erɛlʋʒc; nebhusim SW; nepthusim Ωˢ; nephus* P*.

53. betbuc Ψᴰ; bethbuc Σᵀ; bethbuch C; bebbuc N*; beecbuc X; bacbuc rɛlʋʒc; bechuc ΛᴸMH; bechuch Ωʲ; becue P; bechue ΘΓᴬΩᴹɑ; bethue Ωˢ | hacupha ɡrɛlʋʒc; acufa XΣᵀN; accupha P; iacuba A | filii arur *om.* K* | harur ɡ; harhur Erɛlʋʒc; pharur ΘP²(*in ras. brev. spat.*); asur AXΦSWΨᴰΩᴹ; azur ɑ; assur Ωˢ.

54. betloth W; besluth Πᴷɑɡ; beslith E | meyda X; meila Γᴬ; maida ɑ; mahida rɛlʋʒc; media MQ | filii — 55. thema *om.* Λᴸ | harsa ɡrɛlʋʒc; ersa E; asar S*W.

---

46. § ianitores A; ⟨ianitores CQK | ⟨filii sellum AQK | ⟨filii atita A | 47. § nathinnei A; ⟨nathinnei CQ | ⟨filii soa AQ | 48. ⟨filii cheros A | ⟨filii fado A | ⟨filii selmon A | 49. ⟨filii geddel A | 50. ⟨filii raaia A | ⟨filii necoda A | 51. ⟨filii aza A | 52. ⟨filii besai A | ⟨filii nephusim A | 53. ⟨filii acupha K | ⟨filii arur A | 54. ⟨filii meida A.

55 filii Bercos filii Sisara
filii Thema 56 filii Nesia filii Athipha
57 filii servorum Salomonis
filii Sotai filii Sophereth
filii Pherida 58 filii Iahala filii Dercon
filii Geddel 59 filii Saphatia
filii Athil filii Phocereth
qui erat ortus ex † Sabaim † filio Ammon
60 omnes Nathinnei et filii servorum Salomonis trecenti nonaginta duo
61 hii sunt autem qui ascenderunt de Thelmella Thelarsa
Cherub Addon et Emmer
et non potuerunt indicare domum patrum suorum
et semen suum utrum ex Israhel essent
62 filii Dalaia filii Tobia

---

59. ex sabaim *restituimus* (*cf. hebr. et LXX*); ex abaim AΛ^{L}M; ex habaym C.

Deest L.

55. berchos Qα; bereos X; beithos Ω^{S} | sysara X; sizara α; zisara Ω^{J} | tema XΣ^{T}.

56. neesia FK; neria Γ^{A}; nasia αr ɛſʋgc | athifa Σ^{T}; atipha ACΘNQFKΓ^{A} Ω^{S}; hatipha grɛſʋgc; atifa X; athitha M W; atupha α.

57. salamonis K* | sotay CX; sothai Λ^{L}Σ^{T}MΘHΨ^{D}Ωαc(*edd.* 1593 *et* 1598); sotal Q | sofereth HQ; sopheret XΘN W; sophęret S; soferet Σ^{T}; sopereth A; sopherech α | ferida CΣ^{T}MFKΩ^{S}; perida Π^{K}ΦE^{2}(pe *in ras.*)Ψ^{D}Ω^{JM}; berida SW; pheruda α; pharida rɛſʋgc.

58. iahala] S*; ia*hala P; iaala Γ^{A} g; yaala X; iachala CΦ^{GVP}ES^{2}Ω^{JM}; iacala Ω^{S}; iacchala Σ^{T}; haala FK; achala Φ^{R}; iochala Ψ^{D} | dercō Ω^{J}; dercom X; darcon rɛſʋgc; delchon Ω^{S} | ∼ dercon filii iaala Γ^{A} | getdel FK; ieddel Σ^{T}rɛſʋgc; gedel Γ^{A}αg; geddal X; geddai ΘP.

59. safatia X; saphathia Λ^{L}HΨ^{D}; safathia Σ^{T}; sephatia Γ^{A}; saphata α; saphana Ω^{S}; saphua M | hatil rɛſʋgc; atil XΠ^{K2}(l *corr.*)ΦEΘPHNQSWΨ^{D}Ω^{JM}; atthil Ω^{S}; attil Γ^{A}; achil g | focereth Hα; phochereth MNΓ^{A}grɛſʋgc; phoceret PSWΨ^{D}; foceret XΣ^{T}; pochereth A; procereth F K | erat ortus] erat Λ^{L}; erant g | sabaim = ΘNQrɛſʋgc; sabaym X; abaim AΛ^{L}Σ^{T} MΦEPHΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SJ2M}; abaym Π^{K}; habaym C; asbaim αg; abarim Ω^{J}*; abiam FK S*W; abia S^{2} | filii FKgr *cum hebr. et LXX* | amon Λ^{L}MEΘHNQΩ^{SJ}grɛſʋgc.

60. nathinnaei AMNSW; natinnei FK; natthinnei E; nathinaei Γ^{A}rɛſʋgc; natanei X | nonaginta] LXXX M; XX Ω^{S}. ¶ uel XC M^{2}.

61. thelmella = AΛ^{L}MP*Q; telmella N; thelmela FK^{2}Ω^{J}gſʋgc; thel-mela rɛ; telmela K*; themella ΦE*SWΨ^{D}Ω^{M}; themela Π^{K}; thelmala α; tebnella Γ^{A}; thelmellat P^{2}; thelmellath CΣ^{T}ΘH; telmelat X; themellar E^{2}; themelac Ω^{S} | thelharsa gſʋgc; thel-harsa rɛ; telarsa X; thellarsa Λ^{L}; tellarsa M; thelassa W; thelassar C Σ^{T}; thelasar Π^{K} | cehrub FK; cerub XS W*; churub Φ^{P} | addom SW; adon αg; addo Ω^{S} | ęmmer C; emer AΛ^{L}ΘHFK | srahel C; srhl XΣ^{T}; israel Ω^{J}grɛſʋgc; isrl Φ^{RGV}EPHNQFKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}α; srl Λ^{L} | esset Φ^{VP}E*P*Ω^{M}; *om.* Φ^{G}*.

62. dalaya X; delaia Π^{K} | filii tobia *om.* H* | thobia CΛ^{L}Σ^{T}SW | negodad DC

---

55. ⟨filii bercos A | ⟨filii thema A | 57. § filii servorum A; ⟨filii servorum Q | ⟨filii sotai A | ⟨filii pherida A | 58. ⟨filii geddel A | 59. ⟨filii athil A | ⟨qui A | 60. ⟨omnes ACQK | 61. § hii A; ⟨hii CQK | ⟨cherub A | ⟨et non AK | ⟨et semen A | 62. ⟨filii dalaia AQK.

filii Necoda sescenti quadraginta duo
63 et de sacerdotibus
filii Abia filii Accos
filii Berzellai qui accepit de filiabus Berzellai Galaditis uxorem
et vocatus est nomine eorum
64 hii quaesierunt scripturam suam in censu
et non invenerunt
et eiecti sunt de sacerdotio
65 dixitque Athersatha eis
ut non manducarent de sanctis sanctorum
donec staret sacerdos doctus et eruditus
66 omnis multitudo quasi unus quadraginta duo milia sescenti sexaginta
67 absque servis et ancillis eorum
qui erant septem milia trecenti triginta et septem
et inter eos cantores et cantrices
ducentae quadraginta quinque

62. quadraginta AΛ^{L}M; L C | 64. in censu CΛ^{L}; in censum A | 65. de sanctis A Λ^{L}M; de sancta C | staret AM; surgeret CΛ^{L} | 67. triginta et septem CΛ^{L}M; XXXVII A | ducentae C; ducenti M; CC AΛ^{L}.

Deest L.

S^{2}; negodad centum (C W) S*W; necoda centum Q | nechoda Cα; negoda Π^{K}ΦE Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{M}; nethoda Ω^{S} | quadrag.] L CΠ^{K} (quinquaginta)Σ^{T}, *cf. I Esdr.* 2, 60.

63. habia gɾelυʒc; obia CΣ^{T}; iobia α | acchos CS; acos Φ^{VP}; achos Π^{K}Ω^{S}; accus AMΘPQΓ^{A}g; acchor Σ^{T}; acceos W | filii berzellai *om.* M | berzellai] Λ^{L}*; berzellay CΛ^{L2}X; berzallai Σ^{T} | qui — berzellai *om.* E*Ω^{M} | accipit M* | berzellay CΛ^{L}X; berzallai Σ^{T}; *om.* A | galaditis = CΛ^{L}Σ^{T}Q; galatidis M*; galaaditis AXΠ^{K}Φ^{V}E*ΘP^{2}HN^{2}(ga *in ras.*)Ψ^{D}Ω^{M}ɾelυ ʒc; gallaaditis P*; galaditi W*; galaaditi* Ω^{J}*; galathites FK; galaditidis M^{2} Ω^{S}; galathitidis S; galaaditis Φ^{R}; galaaditidis Φ^{GP}E^{2}Γ^{A}Ω^{J2}αg; galaditidi W^{2} | ∽ uxorem de filiabus berzellai galaaditidis Ω^{J} | nomina W; nomen Λ^{L}*FK Γ^{A}α.

64. in censum AXΦQSWΓ^{A}*Ψ^{D}Ω^{M}; incensam M* (*dein eras.*); in sensu genealogie sue Ω^{S} (*ex I Esdr.* 2, 62). ¶ uel in censu M^{2} | iecti A*H | sunt *om.* C.

65. dixique Γ^{A} | athersata FK; atersatha Σ^{T}W; atersata Λ^{L}X; ad thersatha A; athersath Φ^{V}ΘPΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{M}; ather*** M*. ¶ ipse est neemias C^{2}; zemas K^{2} | de sancto Π^{K}; de sancta CΣ^{T}ΦE*SWΨ^{D}; de sancti P*. ¶ hebr. et grec. et ant. « de sancta sanctorum » sancta id est sancto. Simile « unam pecii » hoc est unum. require primo Ezre II (*v. 63*) *Guill.* | staret] P*(*ut vid.*)H*; surgeret CΛ^{L}Σ^{T}P^{2}H^{2} Γ^{A}, *cf. I Esdr.* 2, 63; surgeret taret N; *om.* Ω^{J}*. ¶ hebr. « staret » *lac.* | doctus et *om.* X.

66. omnes multitudo K*. ¶ homnis summa C | quasi + uir XΩ^{S}ɾelυʒc | duo *om.* Ψ^{D} | sescenti] DCC Φ^{P}; DCCC X; CCC ΘΩ^{S}; trecenti Π^{K}Ω^{J}gɾwc *cum hebr. et LXX*; de (*sic*) Ψ^{D} | sexag.] XL Ψ^{D}; quadraginta Φ^{G}; septuaginta Φ^{R}*.

67. ∽ eorum et ancillis g | qui erant *om.* Σ^{T}W* | trecenti — septem] tre[···] Γ^{A} (*fol. lac.*) | trecenti *om.* Σ^{T}† | trig. et septem = CΛ^{L}MH; XXXVII AΣ^{T}Φ^{VP}E*ΘP FKWΨ^{D}Ω^{S}; trig. septem Π^{K}Φ^{RG}NQSΩ^{JM} αgɾelυʒc; XXXVIII E^{2}; XXXIII X | cantatores M*E*S*W | cantatrices XΣ^{T}M*Φ^{V}E* QSWΨ^{D}Ωαgɾelʒc | CC AΛ^{L}XΣ^{T}FKWΩ^{S}; ducenti Π^{K}MHSΩ^{JM}ɾelυʒc; ducenta** Φ^{P2} (a *in ras.*); CCC ΘP; trecenti Γ^{A} | quadraginta et quinque Λ^{L}MH; *om.* α.

⟨filii necoda A | 63. § et A; ⟨et CQK | ⟨filii abia A | ⟨filii berzellai A | ⟨et A | 64. § hii A; ⟨hii CQK | ⟨et non A | ⟨et eiecti A | 65. ⟨dixitque AQK | ⟨ut A | ⟨donec A | 66. ⟨omnis ACK | 67. ⟨absque A | ⟨qui A | ⟨et inter ACQK.

69 cameli quadringenti triginta quinque
asini sex milia septingenti viginti
70 nonnulli autem de principibus familiarum dederunt in opus
Athersatha dedit in thesaurum auri dragmas mille
fialas quinquaginta
tunicas sacerdotales quingentas triginta
71 et de principibus familiarum dederunt in thesaurum operis auri dragmas viginti milia
et argenti minas duo milia ducentas
72 et quod dedit reliquus populus auri dragmas viginti milia
et argenti minas duo milia

---

71. minas CΛ^{L}M; mnas A | 72. minas CΛ^{L}*M; mnas AΛ^{L2}.

Deest L.

68. *Versum omisimus cum codd. omnibus. Edd. vero sic legunt:* equi eorum septingenti trigintasex (sexcentitrigintaseptem α) muli eorum ducenti quadragintaquinque, *cum paucis codd. hebr., cod. graeco* A *et plur. minusc.* (*cf. I Esdr.* 2, 66).

69. cameli + eorum Ω^{SJ}αrelυgc | triginta + et Λ^{L}MH | sex] Σ^{T2} (VI *corr.*): V Θ; quinque Γ^{A}; septem Ψ^{D}; III X | uiginti] xxx Ω^{S}; + hucusque refertur quid in commentario scriptum fuerit exin neemiae historia texitur Λ^{L}Π^{K}MΦ^{GP}ΘPHN^{2} QFK^{2}SWΩ^{JM}α *et, litteris diversis,* gelυc [usque huc M; ref.] narattur N; quod M; scriptum *om.* M*; fuerit + et Π^{K}; exinde Ω^{J}, ex hinc SW; nehemiae gelυc, neaemiae H, neemia α; tex.] exitur Φ^{G}, + extra Ω^{M}, + hic liber incipit (+ secundus S^{2}) SW]; *eadem habet* Γ^{A} *in fine v.* 73. ¶ sequitur insertum in textu ab interprete sicut in Hester multa ponuntur « hucusque ... texitur » *Guill.* uacat *Iac.*

70. dederunt + inpensas Ω^{S}(imp.)^{J}. ¶ hebr. ant. non habent « inpensas » *Iac.* | opus + dei Ω^{SJ}. ¶ hebr. ant. non habent « dei » *Iac.* | atersatha K^{2}SW; athersata AM^{2}F; atersata Λ^{L}XK*; atharsatha Θ; atarsatha H; atharsata M*; acthersatha E*; atahsatha Σ^{T} | in *om.* Γ^{A} | auri *om.* K* | dracmas X; drachmas Ngrelυgc; dragma Λ^{L}* | tunicas] *praem.* et Q *cum LXX* | quing. trig.] octingentas M | quingentas] Ω^{J2} (tas *in ras.*); D CXΣ^{T}Φ^{VP}E ΘPΩ^{S}; quingentos S*; quingenti Φ^{R}*Γ^{A} Ψ^{D}; quingenta FK^{2}; quingentes W; septingentos Φ^{G}; *om.* K* | triginta] xx XΣ^{T}.

71. in *om.* X | thesaurum] Θ^{H2}(ū *in ras.*) | dracmas X; drachmas Ngrelυgc | minas] S*; mnas AΘS^{2}Ωrelυgc. ¶ « minas » cum autem dicat Papias mnam quod est nomen grecum ponderare duas libras et semis, minam autem latinum tantum libram et semiunciam, male faciunt qui mutant « minas » in « mnas » licet pro eodem pondere grecus « mnas » et latinus hic « minas » accipiant. Require I Ezre II (*v. 19*) et III Reg. X (*v. 17*). *Guill.* | ducentas — 72. duo millia *om.* Ψ^{D} | ducentas] S^{2} (as *in ras.*); CC CΛ^{L} XΦ^{VP}EΘPK*Ω^{S}; *CC A; ducenta K^{2}Ω^{J}*; ducentos Φ^{R}Γ^{A}; ducenti Φ^{G}F.

72. reliquus uulgus M*; reliquum uulgus M^{2}, *cf. v.* 73 | dracmas X; drachmas N*grelυgc | milia *om.* ΦΘ^{H}S^{2}Ω^{M}. ¶ « uiginti milia » sic est iuxta hebr. antiqui uero latini habent tantum « uiginti » grecus autem « quadraginta milia » que multum discordant. *Guill.* | minas] Λ^{L}* S*; mnas AΛ^{L2}ΘQ*S^{2}Ωrelυgc | dua Λ^{L} |

---

69. ⟨cameli ACQ | ⟨asini ACQK | 70. ¶ nonnulli *Div. sine num.* Π^{K}Ψ^{D}; ⟨nonnulli A CQK | ⟨athersatha ACQ | ⟨fialas AC | ⟨tunicas AC | 71. ⟨et de ACQ | ⟨et argenti A | 72. ⟨et quod ACQ | ⟨auri A | ⟨et argenti A.

et tunicas sacerdotales sexaginta septem
73 habitaverunt autem sacerdotes et levitae
et ianitores et cantores
et reliquum vulgus et Nathinnei et omnis Israhel in civitatibus suis
VIII. 1 et venerat mensis septimus
filii autem Israhel erant in civitatibus suis
congregatusque est omnis populus quasi vir unus ad plateam quae est ante portam aquarum
et dixerunt Ezrae scribae ut adferret librum legis Mosi
quam praecepit Dominus Israheli
2 adtulit ergo Ezras sacerdos legem
coram multitudine virorum et mulierum
cunctisque qui poterant intellegere
in die prima mensis septimi

---

72. et (*3°*) AΛ^{L}M; *om.* C | 73. suis AΛ^{L}; *om.* CM.

VIII. 1. erant AΛ^{L}M; *om.* C | mosi A; moisi C; moysi Λ^{L}M | quam CΛ^{L}M; quem A | 2. ergo CΛ^{L}M; autem A.

Deest L.

et *om.* CΣ^{T}, *cf. v.* 70 | sexag.] P* (LX); LXX P^{2} | septem] VIIII Φ^{V}*.

73. et (*2°*) *om.* Γ^{A} | et cantatores Φ^{R} E*S*W; *om.* M | nathinnei] K*; nathinnaei AMΦ^{R}NSW; natinnei FK^{2}; natthinnei E; nathinaei Γ^{A}ɾɛlʋʒc; natinei X | omnes XFK | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel ɡɾɛlʋʒc; isrl MΦ^{RG}EPHKSW Γ^{A}Ψ^{D}Ωɑ; srl Λ^{L} | suis *om.* CΣ^{T}M; + huc usque narratur quod in commentario scriptum fuerit. exin neemiae historia texitur Γ^{A}, *cf. supra app. ad v.* 69.

VIII. 1. et — septimus] scenophegia sub hesdra et neemia Γ^{A}; + scenophegiae sub ezra et neemia Λ^{L}MP^{2}(*partim legi nequit*)HN^{2}Ω^{SJ} ⟦scenofegiae H, scenopegia N, scinopegia M*; sub] sal M*, saul M^{2}; esdra Ω^{SJ}, ezras M; neęmia H⟧. ¶ « septimus filii » *Guill.* hebr. ant. non habent « scenophegia sub esdra et neemia » *Hug. et Iac.* | srahel C; srhl X Σ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}ɡɾɛlʋʒc; isrl MΦ^{V}P HNKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}ɑ; srl Λ^{L} | erant *om.* C Σ^{T} *cum hebr. et LXX* | est *om.* Π^{K}Ω^{S}ɑ | ezre Λ^{L}; eszrae Φ^{G}; heszrae Θ^{A}; esdrae SWɾɛlʋʒc; esdre XΨ^{D}Ω^{SJ}ɑ; hesdrae CΓ^{A}; hesdre Σ^{T}Ω^{M} | adferre Λ^{L*}; auferret Ψ^{D} | legis *om.* Φ^{G} | mosi = ANK*g; moisi C; moysi K^{2} *cum rell. codd. et edd.* | quem AΠ^{K}*ΦE*SWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{JM}, *cf. codd. graec.* B AS | pr(a)eceperat Ω^{SJ}ɑɡɾɛlʋʒc | sraheli C; srhli XΣ^{T}; ihli Π^{K}; israeli ɡɾɛlʋʒc; isrli Φ^{R}EPNK*Ω; israhel QF; isrl MH K^{2}SWΓ^{A}; srl Λ^{L}.

2. ergo] autem AΠ^{K}ΦEPΨ^{D}Ω^{JM}; *om.* Γ^{A} | eszras Φ^{G}; heszras Θ^{A}; esdras SW Ω^{SJ}ɑɾɛlʋʒc; hesdras CΣ^{T}Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{M}; ezra P*; *om.* X | multitudinem Λ^{L}*FΨ^{D}; *praem.* omni Ω^{S} | et] ac Λ^{L}Σ^{T}SWΩ^{SJ}g | cunctisque] K*; cunctique M*Q*K^{2}; cum istisque X | die prima] primo die Ω^{S}.

⟨et tunicas A | 73. ¶ habitaverunt VIIII. CΣ^{T}FK; ⟨habitaverunt AQ | ⟨et ianitores A | ⟨et reliquum A.

VIII. 1. ¶ et VIII. Ω^{SJ}ɑ; XXIIII. Ω^{M}; ⟨et AQK | ⟨filii A | ¶ congregatusque VIIII. Θ^{H}; § congregatusque A; ⟨congregatusque CQK | ⟨et AK | ⟨quam A | 2. ⟨adtulit AC QK | ⟨coram A | ⟨cunctisque A | ⟨in AK.

3 et legit in eo aperte
in platea quae erat ante portam aquarum
de mane usque ad mediam diem in conspectu virorum et mulierum et sapientum
et aures omnis populi erant erectae ad librum
4 stetit autem Ezras scriba super gradum ligneum quem fecerat ad loquendum
et steterunt iuxta eum
Matthathia et Sema et Ania et Uria
et Helcia et Maasia ad dextram eius
et ad sinistram Phadaia Misahel et Melchia et Asum
et Asephdana Zacharia et Mosollam
5 et aperuit Ezras librum coram omni populo
super universum quippe populum eminebat
et cum aperuisset eum stetit omnis populus
6 et benedixit Ezras Domino Deo magno

---

3. in platea AΛ^{L}M; in plateam C | mediam AΛ^{L}M; medium C | sapientum C M*; sapientium AΛ^{L}M^{2} | 4. et (*1°*) CΛ^{L}M; *om.* A | 6. magno CΛ^{L}M; uoce magna A.

Deest L (*usque ad v.* 5, eminebat).

3. a parte M* | in plateam CΣ^{T} | erat] est FK | portas A | de] a Ω^{S} | ad *om.* K* | medium CΣ^{T}NΩ^{SM} | et (*2°*)] hac X | et (*3°*) *om.* K^{2}W | sapientum = CM* Φ^{G}EPQSW*Γ^{A}; sapientium M^{2}W^{2}, *rell. codd. et edd. omnes* | omnis] P^{2} (s *in ras.*); omnium ΦE*Ψ^{D}.

4. stetit] statuit M*; set Ψ^{D} | hezras Θ^{A}; esdras SWΩ^{S}𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; hesdras CΣ^{T}Γ^{A} Ω^{M}; ezra P*FK; esdra XΩ^{J} | et steterunt] steterunt AΦ^{RVP}E*P*SWΨ^{D}Ω^{M}; steterunt autem Φ^{G} | matthathia = CΘ^{H2A}Q; maththathia N; mattatia X; mathathia Λ^{L}M^{2} HFKΓ^{A}Ω^{S}𝔞𝔤; mathatia Σ^{T}M*; matthathias AΦ^{GP}ESW; mathathias Π^{K}Φ^{RV}PΨ^{D}Ω^{JM}𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; matthatha Θ^{H}* | semma Π^{K}ΦΨ^{D}Ω^{JM}; senia 𝔞; semeia M^{2}ΘP𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; semmeia Γ^{A} | et ania — helcia] et helcia ania et uria Λ^{L}H; et helchia anania et uria M^{2}; et helcia et uria M* | et annania P^{2} (et ann *in ras. brev. spat.*) | et *om.* Π^{K} | ania] C^{2}(ia *corr.*); anaia Φ^{VP}𝔤; anania XΠ^{K}Σ^{T} ΘΓ^{A}; annania FK^{2}; anninia K*; anir E* | huria FK; auria CΣ^{T} | helchia Π^{K}ΦEPF KSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{JM}; elchia Ω^{S}𝔞; elcia X | dextram] K*; dexteram Λ^{L}XΠ^{K}Σ^{T}MΦ^{RGP}E Θ^{A}HFK^{2}SΓ^{A}Ψ^{D}Ω𝔞𝔤𝔰𝔠 | eius *om.* Φ^{V} | fadaia Λ^{L}Σ^{T}PΩ^{J}; fadaya X | misael XΣ^{T}Ω 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 | melcia X; melchię Λ^{L} | hasum 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; assum EΩ^{S} | asephdana] E^{2}(e *corr.*); asephdanaa XΘΩ^{J}; aseph·danaa* P; asephdama Ω^{S}; asepdana Σ^{T}; hasebdana 𝔤; hasbadana 𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; + et Λ^{L}Ω^{SJ} | zacharia] S^{2} (*ult.* a *in ras.*); zaccharia CΛ^{L}Φ^{GV}EΘFK; zaccaria XΣ^{T}; zacharię W | mo*sollam P; mesollam S; mosallam N; mossollath M; amosollam CΣ^{T}.

5. heszras Θ^{A}; esdras Ω𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; hesdras CΣ^{T}Γ^{A}; ezra Φ^{RGP}E*P*FKΨ^{D}; eszra Φ^{V}; esdra XSW.

6. heszras Θ^{A}; esdras XSWΩ^{SM}𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; hesdras CΣ^{T}Γ^{A}; ezra P*FK; esdra Ω^{J}; hesdra L | magno] uoce magna AΦ PQSWΨ^{D}Ω𝔞𝔤𝔢𝔩𝔰; magna uoce Π^{K} | ∾

3. ⟨et AQ | ⟨in A | ⟨de A | ⟨et aures AQK | 4. ¶ stetit *Div. sine num.* Π^{K}; § stetit A; ⟨stetit CQK | ⟨et AK | ⟨matthathia A | ⟨et helcia A | ⟨et ad AQK | ⟨et asephdana A | 5. ⟨et ACQK | ⟨super A | ⟨et AQK | 6. ⟨et benedixit A.

et respondit omnis populus amen
amen elevans manus suas
et incurvati sunt et adoraverunt
Deum proni in terram
7 porro Hiesue et Baani et Serebia
Iamin Accub Septhai
Odia Maasia Celita
Azarias Iozabed Anam Phalaia
levitae
silentium faciebant in populo ad
audiendam legem
populus autem stabat in gradu
suo
8 et legerunt in libro legis Dei
distincte et adposite ad intellegendum
et intellexerunt cum legeretur
9 dixit autem Neemias
ipse est Athersatha
et Ezras sacerdos scriba
et levitae interpretantes universo
populo
dies sanctificatus est Domino
Deo nostro
nolite lugere et nolite flere
flebat enim omnis populus cum
audiret verba legis

---

7. leuitae AΛ^{L}M; et leuitae C | 9. enim CΛ^{L}M; autem A | uerba legis AΛ^{L}M; legis uerba C.

omnis populus respondit Ψ^{D} | amen (*2°*) *om.* M^{2}Ψ^{D} *cum LXX*; + amen XΠ^{K}Θ | eleuans] M*; ele(u)antes XΠ^{K}(ęleu.)ΦE P*Ψ^{D}Ω^{M}, *cf. LXX*; et leuans ΘΓ^{A}; et eleuantes M^{2}P^{2}SWΩ^{J} | et (*3°*) *om.* XM^{2} Φ^{P}E^{2}ΘP^{2}Γ^{A} | et (*4°*) *om.* M* | in terra XΣ^{T}.

7. hiesue = A^{2}HNQ; hiesuę FKS W; ihesue X; ihesuae CΛ^{L}; iesue A*Θ LΩ^{SM}ɑɑ; iosue Σ^{T}MΦEPΓ^{A}Ω^{J}ɾɛlʋʒc; iosuę Ψ^{D}; iesua Π^{K} | bani ɡɾɛlʋʒc | serebia] E*; serabia Π^{K}MHɑɑ; sarabia E^{2}; sereba Σ^{T}; serbia L^{2} (b *ex* u); + et E | yamin Xɑ; ianim Ψ^{D}; iabin ΘPΓ^{A} | accup Ψ^{D}; acub A*XMΘL; achub Ω^{S} | septai ΛΠ^{K} HSW; sebthai MN^{2}(ai *corr.*)Qɡɾɛ; sebthay C; sephtai Φ^{VP}; sephai L*Ω^{SM}; sabbatay X; sephetia FK | hodia CL; odiia X; *om.* Σ^{T} | maasa Σ^{T} | *celita S; cęlita ΛXΠ^{K}Ψ^{D}; celitha Ω^{S}; acelita W | arias E*; et zaccarias Λ^{L} | iozabet XΦ^{GV}ΘPH Ω^{M}; iozabeth Λ^{L}Π^{K}Σ^{T}Φ^{RP}FKΨ^{D}Ω^{SJ}; tozabed M*; iozadeb C | anam] M*; anā H NΩ^{S}; anan Π^{K}ΦPΨ^{D}Ω^{JM}; hanan ɡɾɛlʋʒc; annan E; danam CΣ^{T}; anani M^{2}ɑ | pha*laia Φ^{P}; falaia Σ^{T}; falaya X; phallaia Ω^{S}; + et CXΣ^{T}ΘP^{2}FKΓ^{A} *cum hebr.* | in populum F*K* | grado W.

8. et adpos. *om.* Φ^{P} | adposite] M* P^{2}(app., *in ras.*); aperte M^{2}Ω^{SJ}ɡɛlʒc; apperte ɑ; apposuit Σ^{T}. ¶ ant. « apposite » *lac.* | et non intell. cum legeretur A^{2}; *om.* A*.

9. neęmias CHS; nehemias Lɡɾɛlʋ ʒc | est *om.* Φ^{R}* *cum hebr.* | atersatha Σ^{T} MEΘSW; athersata Λ^{L}Φ^{G}FK^{2}Ω^{JM}; atersata XK*; asthersatha Ψ^{D}; adthersatha L; sathersutha A; athersasata Ω^{S} | et *om.* Φ^{P} | heszras Θ^{A}; esdras SΩɑɾɛlʋʒc; hesdras CΣ^{T}Γ^{A}; ezra P*FKΨ^{D}; esdra X; hesdra L; *deest* W (*fol. lac.*) | sacerdos + et E^{2}ΘP^{2}LΩ^{SJ}ɑɡɾɛlʒc *cum LXX* | scriba] E*; scribae E^{2} | leuita* M; legerunt Σ^{T} | interpretantes + in P^{2} | est *om.* A, *cf. hebr.* | nostro] uestro ɡr | flebant Φ^{R}* E*P* *cum hebr.* | enim] autem AΠ^{K}ΦE* PΨ^{D}Ω^{M} | audisset Γ^{A}; audire Ψ^{D} | ∼ legis uerba CΣ^{T}.

⟨et respondit ACQ | ⟨elevans K | ⟨et incurvati AQ | 7. ⟨porro ACQK | ⟨iamin A | ⟨odia A | ⟨azarias A | ⟨levitae K | ⟨silentium A | ⟨populus AK | 8. ⟨et ACQ | ⟨distincte A | 9. ⟨dixit ACQK | ⟨ipse A | ⟨et ezras A | ⟨et levitae AK | ⟨dies ACQK | ⟨nolite (*1°*) A | ⟨flebat AQK.

10 et dixit eis
ite comedite pinguia
et bibite mulsum
et mittite partes ei qui non praeparavit sibi
quia sanctus dies Domini est
et nolite contristari
gaudium enim Domini est fortitudo nostra
11 levitae autem silentium faciebant in omni populo dicentes
tacete quia dies sanctus est et nolite dolere
12 abiit itaque omnis populus ut comederet et biberet
et mitteret partes
et faceret laetitiam magnam
quia intellexerant verba quae docuerat eos
13 et in die secundo congregati sunt principes familiarum universi populi
sacerdotes et levitae ad Ezram scribam
ut interpretaretur eis verba legis
14 et invenerunt scriptum in lege
praecepisse Dominum in manu Mosi
ut habitent filii Israhel in tabernaculis
in die sollemni mense septimo

---

10. comedite CΛ^{L}M; et edite A | 14. mosi A; moisi C; moysi Λ^{L}M.

10. comedite] *in ras.* P^{2}; comediteque Ω^{SJ}; et edite AΠ^{K}(ęd.)ΦE*SWΨ^{D}Ω^{M} *cum aliq. codd. graec.*; et comedite E^{2} | pingua M*Φ^{VP}E*W* | mulsum] P^{2}(s *corr.*)K^{2}(lsum *in ras.*); mulsam XΓ^{A}; mustum M*Φ^{V}E*QLF^{2}(st *in ras.*)SWΨ^{D}; multum Φ^{P}*. ¶ aɬ mulsum S | dimittite X | ei] M*E*W*; eis M^{2}Φ^{P}E^{2}P^{2}(*in ras.*)QFKW^{2}Ψ^{D}Ω^{SJ}*ɑg *cum LXX*; his ɾelꝫc; et N | praeparauit] M*E*; pr(a)eparauerunt M^{2}Φ^{P}E^{2}PQK^{2}Ω^{S}ɑgɾelꝫc *cum LXX*; praeparabi L*. ¶ hebr. ant. « preparauerunt » *Iac.* | domini] dei SW | ∼ sanctus domini dies est M; ∼ dies sanctus est domini Ω^{M†}; ∼ dies sanctus domini est Ω^{M1} | contristare L | enim] M*; etenim Π^{K}M^{2}ΦEPSWΨ^{D}Ωɑgɾelꝫc; *om.* Γ^{A} | nostra] uestra Cɑɾ *cum hebr. et cod. graeco* A.

11. ∼ faciebant silentium Σ^{T}M omni] huniuerso C; *om.* Λ^{L} *cum cod. graeco* B | dies] Λ^{L†}; deus Λ^{L1} | sanctus *om.* L | ∼ sanctus dies A* | delere Ψ^{D}; flere FK.

12. abiit] iuit P^{2}; *om.* P* | omnis] W*; omnes W^{2} | et (2°) *om.* K* | l(a)etitia magna LK* | quia] qui L | intellexerunt XΦ^{V}ΘP*SWΨ^{D}Ω^{M}; intellexerat L | docuerant ɡ | eos + moyses M^{2}ΘP*Γ^{A}Ω^{J}. ¶ dele « moyses » *Iac.*

13. et *om.* Γ^{A} | populi + et E^{2} | heszram Θ^{A}; esdram XΘ^{H}SWΩɑɾelꝫc; hesdram CΣ^{T}LΓ^{A} | scribae N.

14. in lege] legem Φ^{R} | mosi = A Nɡ; moisi C; moysi *rell. codd. et edd.* | habitarent QFKΨ^{D}; inhabitent XΘ; abirent Ω^{S} | srahel C; srhl XΣ^{T}; israel Ω^{J} ɡɾelꝫc; isrl Φ^{RGV}EHNFKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM} ɑ; srl Λ^{L}L | tabernaculis + suis LFK. ¶ quod ebrei dicunt casas C | mense septimo] P*; mensis septimi Λ^{L}MP^{2}H Qɑ.

---

10. ⟨et dixit ACQK | ⟨ite ACQ | ⟨et bibite A | ⟨et mittite A | ⟨quia A | ⟨et nolite A | ⟨gaudium A | 11. ⟨levitae ACQK | ⟨tacete ACQ | 12. ⟨abiit ACQK | ⟨et mitteret A | ⟨et faceret A | ⟨quia A | 13. ¶ et in *Div. sine num.* Π^{K}; § et in A; ⟨et in CQK | ⟨sacerdotes AK | ⟨ut A | 14. ¶ et *Div. sine num.* Ω^{M}; ⟨et ACQ | ⟨praecepisse A | ⟨ut A | ⟨in die A.

15 et ut praedicent et divulgent vocem
in universis urbibus suis et in Hierusalem dicentes
egredimini in montem et adferte frondes olivae
et frondes ligni pulcherrimi
frondes myrti et ramos palmarum
et frondes ligni nemorosi
ut fiant tabernacula sicut scriptum est
16 et egressus est populus
et adtulerunt feceruntque sibi tabernacula
unusquisque in domate suo
et in atriis suis et in atriis domus Dei
et in platea portae aquarum et in platea portae Ephraim
17 fecit ergo universa ecclesia eorum qui redierant de captivitate tabernacula
et habitaverunt in tabernaculis
non enim fecerant a diebus Iosue filii Nun taliter filii Israhel usque ad diem illum
et fuit laetitia magna nimis
18 legit autem in libro legis Dei per dies singulos
a die primo usque ad diem novissimum
et fecerunt sollemnitatem septem diebus
et in die octavo collectum iuxta ritum

18. et (2ª) AΛ^{L}M; *om.* C.

15. et *om.* Λ^{L}MΦ^{P} | deuulgent XM* Φ^{RGV}P*FKS*W'Ψ^{D}Ω^{M} | uocem *om.* P^{2} | uniuersis *om.* Φ^{R} | hierlm Π^{K}; hierl FK; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm a; ierusalem Ω^{M}grelυȝc; ierlm Ψ^{D}Ω^{S} | egrediemini M*Φ^{V}P* | ferte L | et frondes — palmarum *om.* W^{S} | frondis K* | pulcherrimi] nemorosi Λ^{L} | frondis K*; et frondes Λ^{L2}L *cum hebr et LXX*; ut fiant Λ^{L}* | mirti Λ^{L}XM*LΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SJ}a; mirtus Σ^{T} | palmorum M* | frondis K* | fiant] faciant WΩ^{M}, *cf. hebr. et LXX.*

16. et egr.] egressusque Θ | est + omnis Ω^{SJ}e. ¶ dele « omnis » *Iac.* | feceruntque sibi] fecerunt sibi et H*; feceruntque Γ^{A} | in domate sua E*L; in dogmate suo Ψ^{D}; in domo sua Γ^{A}; in angulo suo Λ^{L}H | suis et in atriis *om.* Ψ^{D} | in (3ª) *om.* FK | dei] domini Π^{K} | in *om.* Λ^{L}* | plateas L; plateę Σ^{T} | portae *om.* A | aquarum — portae *om.* Γ^{A} | et — ephraim *om.* M | ephraym CΠ^{K}Ω^{J}; efraim Λ^{L}Σ^{T}NQFK; ęfraym X; effraim HSW Ψ^{D}; effraym LΩ^{S}.

17. qui] que a | redierunt XMΘP^{2} (u *in ras.*)FKΓ^{A}Ψ^{D}; rediebant A^{2}(*pr.* e *ex* i) | tabernaculis + suis A | iosuę Λ^{L} Σ^{T}M*FKSWΓ^{A}Ψ^{D}; hiosue L; ihosue C; iosie X | nūn N | talia LΩ^{SJ}. ¶ uel « taliter » *Iac.* | filiis H | srhl CXΣ^{T}L; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}grelυȝc; isral F; isrl Φ^{RGV} EPHNKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}a; srl Λ^{L} | ∿ talia filii israel a diebus iosue filii nun Ω^{J}.

18. autem + esdras e | ∿ singulos dies EQΩ^{S} | nouissimum] septimum Ψ^{D} | diebus] dierum Ω^{S} | ∿ septem diebus sollempnitatem Ω^{M}* | et *om.* CΣ^{T} | octaua Ω^{S} | collectum = ACΛ^{L}*L; collecta FK; collectam Λ^{L2}, *rell. codd. et edd. omnes.*

15. ⟨et ut A | ⟨in universis A | ⟨egredimini AQK | ⟨et frondes A | ⟨frondes A | ⟨et frondes A | ⟨ut A | 16. ⟨et egressus ACQK | ⟨et adtulerunt A | ⟨unusquisque A | ⟨et in atriis suis A | ⟨et in platea A (*1ª*) | 17. § fecit A; ⟨fecit CQK | ⟨et A | ⟨non AQ K | ⟨et fuit ACQ | 18. ⟨legit AQK | ⟨a die A | ⟨et fecerunt AQK | ⟨et in A.

IX. [1] in die autem vicensimo quarto mensis huius
convenerunt filii Israhel
in ieiunio et saccis et humus super eos
[2] et separatum est semen filiorum Israhel ab omni filio alienigena
et steterunt et confitebantur peccata sua
et iniquitates patrum suorum
[3] et consurrexerunt ad standum
et legerunt in volumine legis Domini Dei sui quater in die
et quater confitebantur et adorabant Dominum Deum suum
[4] surrexit autem super gradum levitarum
Iosue et Bani Cedmihel Sebnia Bani Sarebias
Bani Chanani
et inclamaverunt voce magna Dominum Deum suum

IX. 1. saccis CΛ^{L}M; in saccis A | 3. et adorabant A^{2}C(et)Λ^{L}M^{2}; *om.* A*M* | 4. sarebias CΛ^{L}M; et sarebias A.

Deest F (*a v.* 1, filii).

IX. 1. in diebus Ψ^{D} | XXIIII Ω^{S}; uicensimum quarto K*; uigessimaquarta L*; uigessimaquarto L^{2} | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ωgrelbȝc; isrl Φ^{RGV} EPHNKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}α; srl Λ^{L}L | ieiuniis K | saccis] *praem.* in AXΠ^{K}ΦΕΘPNKS WΓ^{A}Ψ^{D}Ωαgrelbȝc *cum hebr. et LXX.*

2. filiorum *om.* X | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ωgrelbȝc; isrl Φ^{RGV} EPHNKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}α; srl Λ^{L}L | filio] populo Π^{K} | alienigene L; aliena K* | steterunt + coram domino Ω. ¶ hebr. et ant. non habent « coram dño » *Iac.* | et *om.* S*WΨ^{D} | confiteb.] confirmabantur Ψ^{D} | sua *om.* Θ^{HA}* | iniquitas Ψ^{D}.

3. domini *om.* L *cum codd. graec.* BAS | in *om.* L | quater (*2°*) + in nocte Λ^{L2}ME^{2}KΩ^{SJ}. ¶ hebr. et ant. non habent « in nocte » *Hug. Guill. Iac.* | confitebantur et *om.* P* | et adorabant] et laudabant Ω^{S}; *om.* A*M* | deum *om.* L.

4. surrexit] N (*in textu*); surrexerunt XΦ^{V}ΘPKΨ^{D}Ω^{SJ}αgrelbȝc; stetit Λ^{L}M* HN(*in marg.*)QΓ^{A}; steterunt M^{2}. ¶ ant. « surrexit » *Iac.* | iosuę Λ^{L}M*SΓ^{A}Ψ^{D}; ihosue C; yosue X; iesue Ω^{S}; iasua Π^{K} | baani Σ^{T}; bana Λ^{L}; + et αgrelȝc | cedmihel sebnia bani *om.* K* | cedmhiel Θ^{H}; cedmiel Γ^{A}Ω^{J}grelb; chedmihel C; cetmihel P^{2}K^{2}; cethmihel Π^{K}L; cethmiel X Σ^{T}M; cemihel P*Ψ^{D}; cemiel ΦΩ^{M}: ceimel A | sebnia — sarebias] *in ras. et marg.* Θ^{A2} | sebnia bani] abani ramni P*; senini abani ramni P^{2}; remni sabnia abani α | sedbnia Λ^{L}; semnia Θ^{H}; sebni L; sabania grelbȝc; sabma E; rebnia A; remnia Π^{K}ΦSWΩ; remmia Ψ^{D}; ramnia Θ^{A2} | beni Γ^{A}; buni E; bonni grelbȝc; barii Ψ^{D}; *om.* Q; + et AΠ^{K}ΦΘ^{A2}PSW Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{JM} | sarabias Π^{K}KW; serebias Ψ^{D}; saredias Ω^{M}; sarapias S*; sarebia ȝ; sarabia E; *om.* Q | banni L; *om.* Φ^{P} | canani XEP^{2}; channi Φ^{VP}LΨ^{D}; chani CΣ^{T}; channan M; *om.* Π^{K}Φ^{RG}P*SWΩ; *praem.* et Φ^{VP}Ψ^{D}grelbȝc | clamauerunt ... ad dominum Π^{K}ΦEPSWΨ^{D}Ωαgrelbȝc | uoce magna] magna uoce α; *om.* K* | suum + leuite Ω^{S}.

IX. 1. ¶ in die IX. Ω^{SJ}α; *Div. sine num.* Π^{K}Ω^{M}; ⟨in die ACQK | ⟨convenerunt A | ⟨in ieiunio A | 2. ⟨et separatum ACQ | ⟨et steterunt AK | ⟨et iniquitates A | 3. ⟨et consurrexerunt ACQK | ⟨et legerunt A | ⟨et quater A | 4. § surrexit A; ⟨surrexit C QK | ⟨iosue A | bani (*2°*) A | ⟨et inclamaverunt A.

[5] et dixerunt levitae
Iosue et Cedmihel
Bonni Asebia Serebia
Odoia Sebna Fataia
surgite benedicite Domino Deo vestro
ab aeterno usque in aeternum
et benedicant nomini gloriae tuae excelso
in omni benedictione et laude
[5] tu ipse Domine solus tu fecisti
caelum
caelum caelorum et omnem exercitum eorum
terram et universa quae in ea sunt
maria et omnia quae in eis sunt
et tu vivificas omnia haec
et exercitus caeli te adorat
[7] tu ipsè Dominus Deus
qui elegisti Abram et eduxisti eum de igne Chaldeorum
et posuisti nomen eius Abraham

---

5. serebia CΛ^{L}M; serebias arebia A | benedicite AΛ^{L}M; et benedicite C | 6. caelum caelum A; cęlum et cęlum Λ^{L}; caelum C(cel.)M | 7. dominus AΛ^{L}M; domine C | abram AΛ^{L2}M^{2}; abraam Λ^{L*}; abraham M*; habraham C.

Desunt FK (*a v.* 6, et exercitus).

5. leuitae *om.* Ω^{M}; + ad L | iosuę chelmihel et K^{2}; chelmihel sosuę et K* | iosuę Λ^{L}MΦ^{V}PWΓ^{A}Ψ^{D}; iesue Π^{K}NΩ^{S} | cedmiel Φ^{RGP}NSWΓ^{A}Ω^{J}ϱrelϑ; chedmihel C; chedmiel ɑ; cetmihel Π^{K}Q; cethmiel XΣ^{T}M; cedimiel Ω^{M}; celmichel L | bōni Ω^{S}; bomni Π^{K}; boni CΣ^{T}; + et LΩ^{S} | assebia Ω^{SJ}; asabia Λ^{L}MH; aseba XΘP^{2}; asebias AΠ^{K}ΦEP*SWΨ^{D}Ω^{M}; hasebnia ɾe ſϑgc; hasebania g | sarebia Ω^{S}g; serabia L; serebias AΠ^{K}ΦEPSWΨ^{D}Ω^{M}; + arabia PΩ^{S}; + arebia AΠ^{K}ΦESWΨ^{D}Ω^{J}^{M}ɑ | odaia Λ^{L}XΘHQKΓ^{A}Ω^{S}ɑrelϑgc; adaia N; hodiai L | sebna] P*; semna ΘL; sēna P^{2}; sebnia relϑgc; sebania g | fathaia L; phathaia g; phathahia relϑgc; fathia Σ^{T}; fatasias Π^{K}; factata A | surgite + et C Σ^{T}LΩ^{S} *cum aliq. codd. graec.* | uestro] nostro M^{2}EΩ^{SM}e *cum LXX*; nostro uestro M* | usque] *praem.* et MΦ^{V}Ω^{J} *cum LXX* | benedicat M* | nomen X; in omni Ψ^{D} | excelso] *praem.* in Φ^{G}K.

6. tu] *praem.* et dixit ezras Π^{K}N^{2} S^{2}(*om.* S^{3})Ωg(*charact. minut.*) ⟦esdras N Ω⟧ *cum LXX, cf. v. seq.* ¶ hebr. et ant. non habent « et dixit esdras » *Hug. et Iac. Similiter Guill.* | dominus Λ^{L}Q *cum LXX* | caelum (*1°*) + et Λ^{L}HΓ^{A}Ωɑg relϑc | caelum (*2°*) *om.* CXΠ^{K}Σ^{T}MΦEPL KSWΨ^{D} *cum aliq. codd. graec.* | et *om.* H* | terra LK*; *praem.* et Γ^{A2} | uniuersam E*Ψ^{D} | in eo P*; in eis Ψ^{D} | est L | maria — sunt *om.* Σ^{T} | mari Φ^{P} | omnia] uniuersa Λ^{L}MH; ea Ω^{S} | sunt *om.* XN, *cf. hebr. et LXX* | tu *om.* Ψ^{D} | uiuificasti XΘK; iudicas Ψ^{D} | omnia haec *om.* K* | et *om.* X.

7. et dixit esdras tuipse e | domine CXΠ^{K}Σ^{T}ΦEΘPNLSΓ^{A}*Ψ^{D}Ωɑgrelϑgc, *cf. v. praec.* | abram = AΛ^{L2}Π^{K}M^{2}Φ^{P}E^{2}Θ^{H}P^{2}H N^{2}QS^{2}Ψ^{D}Ω^{SJ}ɑgrelϑgc; abraam Λ^{L*}E*N*; habraam X; abraham Σ^{T}M*Φ^{RGV}Θ^{A}LW Γ^{A}Ω^{M}; abra*** P*S*; habraham C. ¶ hebr. ant. « abram » *Hug. et Iac.* | eum *om.* Λ^{L} MH | de igne] X*N*; de igni H; de hur igne N^{2}; de ur X^{2} | igne-chaldaeorum e | chaldaeorum A^{2}Λ^{L}Φ^{RGV}Θ^{A}HNQgrlϑg c; caldeorum XΣ^{T}MEL; caldaeorum A* | inposuisti X | eius] est Γ^{A} | habraam X; abraam CΛ^{L}g.

---

5. ⟨et dixerunt AQK | ⟨iosue A | ⟨bonni A | ⟨odoia A | ⟨surgite ACQK | ⟨ab A | ⟨et ACQ | ⟨in A | 6. ¶ tu *Div. sine num.* Ω^{M}; ⟨tu ACQK | ⟨(et) caelum (*2°*) A | ⟨terram ACQ | ⟨maria ACQ | ⟨et tu CQ | ⟨et exercitus A | 7. ⟨tu CQ | ⟨qui A | ⟨et eduxisti C | ⟨et posuisti A.

8 et invenisti cor eius fidele coram te
et percussisti cum eo foedus
ut dares ei terram Chananei Chetthei Amorrei
et Ferezei et Iebusei et Gergesei
ut dares semini eius
et implesti verba tua quoniam iustus es
9 et vidisti adflictionem patrum nostrorum in Aegypto
clamoremque eorum audisti super mare Rubrum
10 et dedisti signa et portenta
in Pharao et in universis servis eius
et in omni populo terrae illius
cognovisti enim quia superbe egerant contra eos
et fecisti tibi nomen sicut et in hac die
11 et mare divisisti ante eos
et transierunt per medium maris in sicca
persecutores autem eorum proiecisti in profundum
quasi lapidem in aquas validas

---

8. amorr(e)i AΛ^{L}M; et amorraei C | et (5°) CΛ^{L}M; *om.* A | 11. diuisisti CΛ^{L}M^{2}; diuidisti AM* | in sicca AΛ^{L}M; in siccum C.

Desunt FK.

8. et *om.* Σ^{T} | fidelem Φ^{RGV}P*L*W Ψ^{D} | coram — iebusei] *in ras. brev. spat.* Θ^{A2} | coram te *om.* M* | ei *om.* Θ^{H} *cum hebr.* | chananei] S*; chananaei AM^{2}Φ^{R}E Θ^{HA2}HNS^{2}Γ^{A}𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; cananei XΣ^{T}; channanaei M*; + et XΨ^{D} *cum LXX* | chetthei amorrei *om.* Θ^{H} | chetthei = Q; chetthaei CN; ceththaei A^{2}; cethtaei A*; chethei MH; cethei Σ^{T}L; cethęi Γ^{A}; hetthei Φ; hettei P; etthei XEΘ^{A2}; hethei Π^{K}Ω^{M}𝔤; hethaei 𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; *ethei Λ^{L}; ethei S*WΨ^{D}Ω^{SJ}𝔞; ethęi S^{2}; + et CΣ^{T}P^{2}QL𝔤 𝔴𝔠 *cum LXX*; + euei (euehi Ω^{S}) et Ω^{SJ} 𝔞; + et heuaei et 𝔯𝔢𝔩𝔰 | amorrei] S*; amorraei CMΦ^{R}Θ^{A2}HNQS^{2}; amorrhaei Θ^{H}𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; ammorrei L𝔤; ammorręi Γ^{A} | et *om.* X | ferezei] S*; ferezaei CMΘ^{H}N S^{2}; pherezei Φ^{G}Ω^{SM}𝔞𝔤; pherezaei AΦ^{RVP} Θ^{A2}Γ^{A}𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; pherẹzei E | et *om.* Λ^{L}MH | iebusei] S*; iebusaei AΦ^{RG}EΘ^{H}PNQS^{2} WΓ^{A}𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; hiebusei L; hiebusaei Φ^{P}; iebussei H; iebussaei CMΦ^{V}; ihebussei XΣ^{T}; hiebussaei Θ^{A2}; gebusei Ψ^{D}Ω^{S}; zebusei Π^{K} | et gergesei *om.* Ψ^{D} | et *om.* A Φ^{RG}EP*SΩ^{M} | gergesaei AΦEΘ^{A}NW𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; gergaesaei Θ^{H}; gergessei Λ^{L}XΣ^{T}HS*; gergessaei CMS^{2}; ieriesei Π^{K} | et *om.* Σ^{T} MΨ^{D} | complesti Ψ^{D}.

9. nostrum N* | ęgipto Ψ^{D}; egypto XΠ^{K}LΩ; egipto Σ^{T}𝔞 | clamorem (que *om.*) P*Ω^{S} | mare-rubrum 𝔢.

10. et (2°)] atque 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 | pharao] Λ^{L}*; farao MNQΨ^{D}; pharo A*; pharaone Λ^{L2}Π^{K}Φ^{P}EΩ𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; faraone XΣ^{T}; pharahone L. ¶ « in pharao » totum est hebr. et in fine acuendum *Guill.* | in uniu. seruis] uniuersi serui Ψ^{D} | seruis *om.* W | eius] suis Ω^{S} | in *om.* E* | populo + eius M* | egerat N*; egerent Φ^{V}*; egerunt Λ^{L}Σ^{T}M*H | contra nos Ω^{M}; *om.* Λ^{L} | et (*ante* in) *om.* XMΘLW* *cum hebr. et LXX.*

11. diuidisti AM*Ψ^{D}; + eis Λ^{L} | maris in *om.* L | in sicca] M*E*; in sicco M^{2}Γ^{A}Ω𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰𝔠; in siccum CXΣ^{T}E^{2} | eorum] illorum A | lapides Γ^{A} | in aquis ualidis QL.

---

8. ⟨et invenisti AC | ⟨et percussisti AC | ⟨ut A | ⟨et ferezei A | ⟨ut A | ⟨et implesti AC | 9. ⟨et ACQ | ⟨clamoremque AC | 10. ⟨et AC | ⟨in pharao A | ⟨et in omni A | ⟨cognovisti ACQ | ⟨et fecisti AC | 11. ⟨et mare ACQ | ⟨et transierunt A | ⟨persecutores ACQ | ⟨quasi AC.

12 et in columna nubis ductor eorum fuisti per diem
et in columna ignis per noctem
ut appareret eis via per quam ingrediebantur
13 ad montem quoque Sinai descendisti
et locutus es cum eis de caelo
et dedisti eis iudicia recta et legem veritatis
caerimonias et praecepta bona
14 et sabbatum sanctificatum tuum ostendisti eis
et mandata et caerimonias et legem praecepisti eis
in manu Mosi servi tui
15 panem quoque de caelo dedisti eis in fame eorum
et aquam de petra eduxisti eis sitientibus
et dixisti eis ut ingrederentur et possiderent terram
super quam levasti manum tuam ut traderes eis
16 ipsi vero et patres nostri superbe egerunt
et induraverunt cervices suas
et non audierunt mandata tua
17 et noluerunt audire
et non sunt recordati mirabilium tuorum quae feceras eis
et induraverunt cervices suas et dederunt caput
ut converterentur ad servitutem suam quasi per contentionem
tu autem Deus propitius clemens et misericors
longanimis et multae miserationis
non dereliquisti eos

---

14. tuum CΛ^{L}M*; *om.* AM^{2} | mosi A; moysi CΛ^{L}M | 15. in fame AΛ^{L}M; in famem C | 17. per contentionem AΛ^{L}M; per contentione C | miserationis A^{2}CΛ^{L}M*; miserationes A*M^{2}.

Desunt F(*usque ad v.* 15, ingrederentur)K.

12. ductorum Ψ^{D}; doctor M*L* | ut *om.* L* | adpararet M* | uiam L; uide W* | per *om.* Λ^{L}* | gradiebantur ΘPΓ^{A}.

13. a (ad L*) monte L | sinai] Θ^{A2} (*pr.* i *in ras.*); synai Λ^{L}Π^{K}EΘ^{H}LΓ^{A}Ωα; sinay C; synay X | ∼ synai quoque Π^{K} | et *om.* M | locutus est Π^{K}*; locutum est L^{2}; locutum es L^{3}; locutum L*; locutus eis A*.

14. sabbatum *om.* Ω^{M} | tuum *om.* A Π^{K}M^{2}ΦP*SWΨ^{D}Ω^{SJ2M} | ∼ tuum sanctificatum X | et (*ante* caerim.)] atque Φ^{R} | eis] enim Φ^{G} | mosi = ANg; moysi *rell. codd. et edd.*

15. de caelis Λ^{L}(cel.)MH; *om.* W | in famem CΣ^{T} | eis (2°) *om.* E* | indixisti Ω^{M}* | ingrederent X | et] F*; ut F^{2} | possiderent] Φ^{P2} (*alt.* e *corr.*); possiderunt L | super] per H*; supra Θ | traderis A; traderet Λ^{L}*.

16. ipse Ω^{S} | et *om.* MQ. ¶ alii non habent « et » *Iac.* | suas *om.* Ω^{S}* | et non — 17. ceruices suas *om.* Λ^{L}.

17. non *om.* Φ^{G} | feceris W; fecisti XΘP | capita L | ut] et Ψ^{D} | conuerterent Λ^{L}; reuerterentur Π^{K}ΦEPΨ^{D}Ω^{JM} | quasi per contentionem *transponit* Ω^{S} *post vocem* uitulum (*v.* 18) | per contentione C; per contemtione L; per contentiones X Θ; per contemptiones Γ^{A}. ¶ ant. « contentionem » *Iac.* | deus] domine L | misericors + et Π^{K} | multum L | miserationis] M*; miserationes A*M^{2}; + et Ω^{S} *cum hebr. et LXX* | eis Γ^{A}*.

---

12. ⟨et in (*1°*) AC | ⟨et in (*2°*) A | ⟨ut AC | 13. ⟨ad ACQ | ⟨et locutus A | ⟨et dedisti AC | ⟨caerimonias AC | 14. ⟨et sabbatum ACQ | ⟨et mandata AC | ⟨in AC | 15. ⟨panem ACQ | ⟨et aquam AC | ⟨et dixisti ACQ | ⟨super AC | 16. ⟨ipsi ACQ | ⟨et induraverunt A | ⟨et non A | 17. ⟨et non ACQ | ⟨et induraverunt AC | ⟨ut A | ⟨tu ACQ | ⟨longanimis AC | ⟨non A.

18 et quidem cum fecissent sibi vitulum conflatilem
et dixissent iste est Deus tuus qui eduxit te de Aegypto
feceruntque blasphemias magnas
19 tu autem in misericordiis tuis multis non dimisisti eos in deserto
columna nubis non recessit ab eis per diem
ut duceret eos in via
et columna ignis in nocte
ut ostenderet eis iter per quod ingrederentur
20 et spiritum tuum bonum dedisti qui doceret eos
et manna tuum non prohibuisti ab ore eorum
et aquam dedisti eis in siti
21 quadraginta annis pavisti eos in deserto
nihilque eis defuit
vestimenta eorum non inveteraverunt
et pedes eorum non sunt adtriti
22 et dedisti eis regna et populos
et partitus es eis sortes
et possederunt terram Seon et terram regis Esebon
et terram Og regis Basan
23 et filios eorum multiplicasti sicut stellas caeli

---

19. in uia CΛ^{L}M; in uiam A | in nocte CΛ^{L}M; in noctem A | ingrederentur C Λ^{L}M; egrederentur A | 20. dedisti AΛ^{L}M; dedisti eis C | doceret CΛ^{L}M; duceret A | 22. populos C^{1}A^{2}Λ^{L}M; populus A*; populis C† | et (5°) CΛ^{L}M*; *om.* AM^{2}.

Deest K (*usque ad v.* 20, in siti).

18. conflatile Q* | est *om.* L, *cf. hebr. et LXX* | ∼ te eduxit Π^{K} | egypto XLΩ; egipto Π^{K}Σ^{T}q; terra aegypti Θ | fecerunt (que *om.*) Ω^{J}.

19. in misericordias tuas multas L*; in misericordia tua multas L^{2} | in *om.* Ω^{S}* | tuis *om.* M | multis] magnis Λ^{L} *cum cod. graeco* A *et plur. minusc.* | demisisti eos P*H^{2}F; demisti eis H* | ducerent A* | in uiam AXΠ^{K}ΦESWΨ^{D}Ωarelυgc | columnam Φ^{G}; *praem.* in Ψ^{D} | in noctem AX; per noctem Π^{K}ΦEPQSWΨ^{D}Ωagrelυ ĝc | ostenderes ΘP^{2} (*alt.* s *in ras.*); ostenderetur Q | ingrederetur L*; egrederentur AX.

20. et *om.* P | dedisti + eis CΣ^{T} Ω^{S}. ¶ hebr. ant. non habent « eis » *Iac.* | duceret AΠ^{K}ΦEP*QΨ^{D}Ω^{M}. ¶ hebr. « doceret » ant. « duceret » *Iac.* | manna tuum] L*; mannam tuam M*L^{2} | ab] de X | in sitim ΦP*S*WΨ^{D}Ω^{M} | ∼ in siti eis A*.

21. annos L *cum LXX* | nihil (que *om.*) Φ^{R}* *cum LXX* | ueterauerunt N.

22. dedistis Ψ^{D} | populus A*P*F*; populis C† | es *om.* Σ^{T}*LW | sortem S; sorte W | et *om.* X | possederunt] F* (possid.); possident F^{2} | sehon Cgrelυgc; *om.* M* | et terram] terram AΦE*SWΨ^{D} Ω^{JM}; *om.* M^{2}E^{2} *cum plur. codd. graec.* | hesebon Cgrelυgc; essebon M*FK | hog C; hoc Ψ^{D} | regis] res K* | ∼ regis og Γ^{A} | basan] *praem.* in Γ^{A}.

23. ∼ multiplicasti filios eorum a grelυgc | sicut] sic Ψ^{D} | de qua] quam

---

18. ⟨et quidem ACQ | ⟨et dixissent AC | ⟨feceruntque AC | 19. ⟨tu AC | ⟨columna A CQ | ⟨ut A | ⟨et columna AC | ⟨ut A | 20. ⟨et spiritum AC | ⟨et manna ACQ | ⟨et aquam AC | 21. ⟨quadraginta ACQK | ⟨nihilque A | ⟨vestimenta ACQ | ⟨et AC | 22. ⟨et dedisti ACQK | ⟨et partitus A | ⟨et possederunt AC | ⟨terram seon A | ⟨et terram og A | 23. ⟨et filios ACQK.

et adduxisti eos ad terram de qua dixeras patribus eorum
ut ingrederentur et possiderent
24 et venerunt filii et possederunt terram
et humiliasti coram eis habitatores terrae Chananeos
et dedisti eos in manu eorum
et reges eorum et populos terrae
ut facerent eis sicut placebat illis
25 ceperunt itaque urbes munitas et humum pinguem
et possederunt domos plenas cunctis bonis
cisternas ab aliis fabricatas
vineas et oliveta et ligna pomifera multa
et comederunt et saturati sunt
et inpinguati sunt et abundavere deliciis in bonitate tua magna
26 provocaverunt autem te ad iracundiam
et recesserunt a te
et proiecerunt legem tuam posterga sua
et prophetas tuos occiderunt
qui contestabantur eos ut reverterentur ad te
feceruntque blasphemias grandes
27 et dedisti eos in manu hostium suorum
et adflixerunt eos
et in tempore tribulationis suae clamaverunt ad te
et tu de caelo audisti

---

23. de qua AΛ^{L}M; quam C | 25. domos CΛ^{L}M; domus A | abundauere Λ^{L}(hab.) M *cum aliquot codd. et archetypo, ut vid.*; abundauerunt AC.

CΣ^{T}; *om.* H* | possiderunt Φ^{V}; + eam P^{2}Γ^{A}.

24. et uener. — possederunt *om.* L | et poss.] ut possiderent SW | humiliati sunt Γ^{A} | habitarem W | terrae *om.* Ω^{J} | chananaeos AΦ^{R}EΘHN𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔤𝔠; cananeos XL; channaneos M*; channanaeos Φ^{VP}; chananaeorum Γ^{A}Ψ^{D} *cum LXX* | in manus LN*Ω^{S} *cum LXX*; in manum 𝔩𝔳; in manibus FK | eorum (2°) *om.* XΘ | populo Θ^{HA}*; populus P*FK; populi X | placeret L | illis] *in ras.* P^{2}; eis Π^{K}Φ^{GVP} ESWΨ^{D}Ω^{M}.

25. et ceperunt itaque Ψ^{D}; ceperuntque Ω^{S}; coeperunt K* | domos] Φ^{V}*; domus AΦ^{V2P}*F | cisternis Φ^{R}Q | aliis] eis 𝔯𝔢 | fabr.] aedificatas Θ | uineas] P*; uineta ΘP^{2} | et (*ante* oliu.) *om.* E | et inpinguati sunt et abundauere] *in ras. brev. spat.* Ω^{J2} | abundauere = MΘ^{HA2}HN; habundauere Λ^{L}X(-bere)Θ^{A}*LΓ^{A}; habundauerunt Π^{K}Σ^{T}FKΨ^{D}Ω^{SJ2}; abundauerunt *rell. codd. et edd.* | delicias L; diuiciis Ω^{S}. ¶ ant. « deliciis » alii « diuitiis » *Iac.* | tua *om.* A*.

26. prouocarunt Θ^{H} | et (*ante* reces.) *om.* W* | tuam *om.* X | posterga = A*C Λ^{L}XΠ^{K}Σ^{T}Φ^{G}P*LKS*Γ^{A}Ψ^{D}; post terga A^{2} P^{2}S^{2} *cum rell. codd. et edd.* | sua] tua Φ^{V}* | tuos] tuas L; *om.* Π^{K}* | contestabuntur Φ^{VP} | eis FK; *om.* Γ^{A}.

27. in manum 𝔞𝔯𝔢𝔩; in manus XΘ | adflixisti L | et (*ante* in temp.) *om.* M | exaudisti Ω^{S}; uidisti A; + eos Ω^{SJ} *cum pauc. codd. graec. minusc.* ¶ hebr. et ant. non interponunt « eos » nec habent « ex-

---

⟨et adduxisti AC | ⟨ut AC | 24. ⟨et venerunt ACK | ⟨et humiliasti AQ | ⟨et dedisti A C | ⟨et reges A | ⟨ut A | 25. § ceperunt A; ⟨ceperunt CQK | ⟨et possederunt AC | ⟨cisternas ACQK | ⟨vineas AC | ⟨et comederunt AC | ⟨et inpinguati A | ⟨et abundavere C | 26. ⟨provocaverunt ACQK | ⟨et recesserunt A | ⟨et proiecerunt AC | ⟨et prophetas ACQ | ⟨qui A | ⟨feceruntque ACK | 27. ⟨et dedisti ACQ | ⟨et adflixerunt A ⟨et in ACK | ⟨et tu A.

et secundum miserationes tuas multas
dedisti eis salvatores qui salvaverunt eos de manu hostium suorum
[28] cumque requievissent reversi sunt ut facerent malum in conspectu tuo
et dereliquisti eos in manu inimicorum suorum et possederunt eos
conversique sunt et clamaverunt ad te
tu autem de caelo audisti
et liberasti eos in misericordiis tuis multis temporibus
[29] et contestatus es eos ut reverterentur ad legem tuam
ipsi vero superbe egerunt
et non audierunt mandata tua
et in iudiciis tuis peccaverunt
quae faciet homo et vivet in eis
et dederunt humerum recedentem
et cervicem suam induraverunt
nec audierunt
[30] et protraxisti super eos annos multos
et contestatus es eos in spiritu tuo
per manum prophetarum tuorum
et non audierunt
et tradidisti eos in manu populorum terrarum
[31] in misericordiis autem tuis plurimis
non fecisti eos in consumptione
nec dereliquisti eos
quoniam Deus miserationum et clemens tu es

---

27. saluauerunt A *cum multis codd. et archetypo*; saluarent CΛ[1]M | 30. in spiritu tuo Λ[L]M; in spiritu suo A; in spiritum tuum C | 31. in misericordiis autem CΛ[L]M ; et in misericordiis A | in consumptione AΛ[L]M; in consummationem C.

Deest W (*a v.* 30, eos in manu, *usque ad v.* 31, tu es).

audisti » *Guill.* | et *om.* Λ[L]M*HΓ[A] | tuas *om.* H* | saluauerant Γ[A]; saluarent CΛ[L] XΣ[T]MHLWΩ[SJ]ɑgrelʒc | eos *om.* N* | manu *om.* Φ[G].

28. requiescerent X | in manus XΘ *cum LXX* | tu autem] *in ras.* M[2] | exaudisti Φ[RGP]EPSWΩ[SJ]ɑgrelʒc *cum LXX* | et liberasti *om.* Γ[A] | tuis — 32. pactum] *in ras. brev. spat.* Φ[R2] | tuis *om.* Ω[S]*.

29. *tot. vers. in ras.* Φ[R2] | es *om.* Λ[L]*M* | ut] *in ras.* M[2]; et Ψ[D] | mandata tua] uocem tuam Π[K]ΦPΨ[D]Ω[M]. ¶ uel « uocem tuam » *Iac.* | quae faciet homo uiuet M*; que qui faciet homo uiuet Ω[S]; quae faciens homo uiuet ʒ | facit Θ[H2A]*P[2]L; faci** P*; faciebat X; fecit Θ[H]* | uiuit L | recidentem K* | suam *om.* Λ[L] | ne (nec L*) audirent L.

30. *tot. vers. in ras.* Φ[R2] | pertraxisti L | super *om.* M* | es *om.* Λ[L]*Σ[T]P* N* | in spiritum tuum CΣ[T]; in spiritu suo A | tuorum] priorum ΘP | tradidistis Φ[G] | in manu] P*; in manum Π[K]Φ[R2G]E P[2]SΨ[D]Ω[SM]ɑgrel; in manus XΩ[J].

31. *tot. vers. in ras.* Φ[R2] | et in miseric. autem Σ[T]; et in miseric. A; in miseric. XΘ | tuis *om.* Π[K]M | ∽ tuis autem Ω[J] | eos *om.* Σ[T]M*H* | in consumptionem Π[K]EP(consup.)S[2]Ω[SJ]ɑgrelʒc; in consumatione Γ[A]; in consum(m)ationem CΣ[T]QFKS* | miserationum + tuarum L | ∽ es tu Λ[L]MHɑrelʒc.

⟨et secundum ACK | ⟨dedisti A | 28. ⟨cumque ACQK | ⟨et dereliquisti ACK | ⟨conversique ACQK | ⟨tu C | ⟨et liberasti A | 29. ⟨et contestatus ACQK | ⟨ipsi AC | ⟨et non A | ⟨et in AC | ⟨quae A | ⟨et dederunt ACQK | ⟨et cervicem A | ⟨nec A | 30. ⟨et protraxisti AC | ⟨et contestatus ACQK | ⟨per A | ⟨et tradidisti ACK | 31. ⟨in misericordiis ACQ | ⟨non A | ⟨quoniam ACK.

32 nunc itaque Deus noster Deus magne fortis et terribilis
custodiens pactum et misericordiam
ne avertas a facie tua omnem laborem qui invenit nos
reges nostros principes nostros et sacerdotes nostros
prophetas nostros et patres nostros et omnem populum tuum
a diebus regis Assur usque in diem hanc
33 et tu iustus in omnibus quae venerunt super nos
quia veritatem fecisti
nos autem impie egimus
34 reges nostri principes nostri sacerdotes nostri et patres nostri
non fecerunt legem tuam
et non adtenderunt mandata tua et testimonia tua
quae testificatus es in eis
35 et ipsi in regnis suis bonis
et in bonitate tua multa quam dederas eis
et in terra latissima et pingui quam tradideras in conspectu eorum
non servierunt tibi nec reversi sunt ab studiis suis pessimis

---

32. a facie tua omnem laborem AΛ^{L}(facie)M; faciem tuam in homni labore C | prophetas CΛ^{L}M; et prophetas A | 34. reges nostri principes CΛ^{L}M; et reges nostri et principes A | 35. pingui AΛ^{L}M; inpingui C.

32. nunc — pactum] *in ras.* Φ^{R2} | deus noster deus] domine deus noster deus Ω^{s}; domine deus noster Ω^{J}; deus noster Λ^{L}Π^{K}MΦPHQSWΨ^{D}Ω^{M}ɑgrelvʒc. ¶ hebr. et ant. non simul ponunt « domine » sed nichil de hebreo quidam uolentes esse ociosum, quia hebr. sic habet « et tu deus noster deus magne » pro « deus » preponunt « domine » nec in suo loco. sed sicut interpres apposuit quod dicitur « nunc » ita potuit unum « deus » dimittere *Guill.* | fortis] deus fortis A; et fortis XΘ | et terribilis] deus terribilis A; + et P* | ne auertas] K^{2} (ertas *in ras.*); ut auertas F* | a facie tua] faciem tuam CXΣ^{T}LFKΩ^{s}. ¶ hebr. ant. « a facie tua » *Iac.* | in omni labore C(homni)Σ^{T}L Ω^{s} | nos] eos L | nostros (*1°*) + et Ω^{sJ}r elʒc *cum LXX* | et (*ante* sacerd.) *om.* M | ∪ sacerdotes nostros et principes Ω^{s} | prophetas] *praem.* et AXP*FKΩ^{J}*ɑgrelvʒc *cum hebr. et LXX* | et patres nostros *om.* Ω^{s} | populum] templum W | asur Φ^{GV}E*PS | usque ad ELFKΩ^{s}.

33. in omnibus] *praem.* es Λ^{L}P^{2} Hɑrelvʒc *cum plur. codd. graec.*; + es Ω^{s} | quae] qui H* | ueritate ΦΓ^{A}Ψ^{D}; in ueritate S | fecisti + nobis LΩ^{sJ}rc. ¶ hebr. ant. non habent « nobis » *Guill. et Iac.*

34. reges nostri] *praem.* et A *cum hebr. et LXX*; + et AΩ^{s} *cum LXX* | principes nostri *om.* Ω^{M}; + et Λ^{L} *cum LXX* | nostri (*post* patres) *om.* H* | ∪ sacerdotes nostri et patres nostri reges nostri principes nostri Γ^{A} | testificatus est Ψ^{D}; attestatus M*; adtestatus es M^{2}.

35. suis] M*^{3}; tuis M^{2}Θ, *cf. LXX* | bonis *om.* ιʒc; *praem.* in ΘP^{2} | in bonitate tua] in bonitatem L | qua L | pingui] inpingui CΣ^{T}Φ^{V}Ψ^{D}; pinguissima Ω^{M} | tradideras] dederas K* | a stud. A Π^{K}EΩ^{sM}ɑgrelvʒc | pessimis *om.* ΦP*W. ¶ hebr. « pessimis » *Iac.*

---

32. ⟨nunc ACQK | ⟨custodiens A | ⟨ne AC | ⟨omnem K | ⟨reges ACQ | ⟨prophetas AQ | ⟨a diebus AC | 33. ⟨et AQK | ⟨quia ACQ | ⟨nos ACK | 34. ⟨reges A | ⟨non AC Q | ⟨et non A | ⟨quae A | 35. ⟨et ipsi ACQK | ⟨et in bonitate A | ⟨et in terra AC | ⟨non AC.

36 ecce nos ipsi hodie servi sumus
et terram quam dedisti patribus nostris
ut comederent panem eius et quae bona sunt eius
et nos ipsi servi sumus in ea
37 et fruges eius multiplicantur regibus
quos posuisti super nos propter peccata nostra
et in corporibus nostris dominantur
et in iumentis nostris
secundum voluntatem suam
et in tribulatione magna sumus
38 super omnibus ergo his
nos ipsi percutimus foedus et scribimus
et signant principes nostri levitae nostri et sacerdotes nostri

X. 1 signatores autem fuerunt
Neemias Athersatha filius Achelai
et Sedecias 2 Saraias
Azarias Hieremias
3 Phessur Amaria
Melchia 4 Attus Sebenia

36. terram quam CΛ^{L}M*; terra quam AM^{2} | serui sumus CΛ^{L}M; seruiuimus A | 37. sumus CΛ^{L}M; nos sumus A.

36. **ecce Φ^{V} | nos — sunt eius et *om.* K* | ipsi + nos Γ^{A}; + omnes S^{2} | ∼ hodie ipsi Ψ^{D} | serui sumus] P^{2} (sumus *in ras.*); seruimus Π^{K}Φ^{RVP}EWg | ∼ serui sumus hodie SΩ^{M} | terram] M*; terra AXΠ^{K}M^{2}EΘP*NLΩagreſvȝc; in terram FK^{2} | eius (*post* panem) *om.* LΩ^{J} | nos ipsi] E*; nos Λ^{L}*; ipsi Π^{K}ΦE^{2}P*S* WΩ^{JM} | serui sumus] seruiuimus A; seruimus W. ¶ hebr. « serui sumus » *Iac.*

37. propter *om.* Ω^{S}* | in (*ante* corpor.) = ACΣ^{T}FKΓ^{A}; *om. rell. codd. et edd.* | dominantur] M*^{3}; dominentur M^{2} | in (*ante* iumentis) = ACXΣ^{T}ΘFK^{2}Γ^{A}; *om.* K* *cum rell. codd. et edd.* | ∼ suam uoluntatem Ω^{M} | in *om.* Φ^{G} | sumus] *praem.* nos AFK.

38. ∼ his ergo MΩ^{S} | ipsi *om.* W percutibimus X | scripsimus L; scibimus X | signa M* | leuites nostri Π^{K}; leuitae nostrae FKS*; *om.* N; *praem.* et Λ^{L}MP^{2} H *cum cod. graeco* S*.

X. 1. autem *om.* M* | nehemias gr ſvȝc | atersatha A; atersahta Λ^{L}; athersata PFKΩ; atersata X; atharsatha M; athesata Σ^{T}; asathersa L | achelai] M*P^{2} (elai *in ras.*); achelay C; hachelai reſv ȝc; acelai Σ^{T}; achilai Π^{K}M^{2}ΦEΨ^{D}Ω^{M}; achelia Γ^{A}; hachelia g; acelia X | et *om.* Π^{K} | sedecias] M*; sedechias CΛ^{L}Π^{K}M^{2}Φ EPHLFKSΩaȝ; dechias Ψ^{D}.

2. saraias] *praem.* et H; + et Λ^{L} MHQ *cum LXX* | azarias] zaccarias A *cum cod. graeco* S* | hieremias — 3. melchia] melchia phessur (phesur K*) amaria hieremias FK | iheremias Λ^{L}Xa; ieremias Σ^{T}LΨ^{D}Ω^{SM}greſvȝc; geremias W; heremias C.

3. fessur Σ^{T}PΓ^{A}Ω^{J}; pheshur reſvȝc; phassur ALΩ^{S}; fassur X; phasur Λ^{L} | amarias Π^{K}Hareſvȝc | melcia X; melchias Π^{K}areſvȝc; mechia Σ^{T}; mechi L.

4. atthus CΛ^{L}Π^{K}Φ^{GVP}EΘΩ^{M}; hattus greſvȝc; atus S*; athus S^{2}Ω^{J}; accus a;

36. ⟨ecce ACQK | ⟨et terram AC | ⟨ut A | ⟨et nos AC | 37. ⟨et A | ⟨quos A | ⟨et in corporibus ACK | ⟨et in iumentis A | ⟨secundum A | ⟨et in AC | 38. ¶ super X. Θ^{H}; ⟨super ACQK | ⟨nos AC | ⟨et signant AC.

X. 1. ¶ signatores X. CΣ^{T}FKΩ^{SJ}; *Div. sine num.* Π^{K}Ω^{M}; § signatores A; ⟨signatores Q | ⟨neemias A | ⟨et A | 2. ⟨azarias A | 3. ⟨phessur A | ⟨melchia A.

Melluc [5] Arem Mermuth
Obdias [6] Danihel Genton
Baruch [7] Mosollam
Abia Miamin [8] Mazia
Belga Semeia hii sacerdotes
[9] porro levitae
Iosue filius Azaniae
Bennui de filiis Enaddan
Cedmihel [10] et fratres eorum
Sechenia Odevia
Celita Phalaia Anan
[11] Micha Roob Asebia
[12] Zacchur Serebia
Sabania [13] Odia Bani Baninu
[14] capita populi
Pheros Phaeth Moab

---

acchus Ω^{s} | sebana A; benia W* | melluch A*CΣ^{T}greſvȝc; meluc Λ^{L}MHΓ^{A}; melloc ΘP^{2}(*in ras.*).

5. arem] M*; harem PQΩ^{J}greſvȝc; are M^{2}; maarem ɑ; amer CΣ^{T} | mermuth] Λ^{L2}(*alt.* m *corr.*)M*E*; mermut XL; merimuth Π^{K}M^{2}E^{2}PΩ^{J}ɑgreſvȝc; merinuth Ω^{S}; marimuth Ω^{M}; mirmith A | obdias] M*; odias A; abdias XM^{2}P; addias Θ.

6. daniel CΛ^{L}XMSΩɑgreſvȝc | genthon Π^{K}greſvȝc; getton LFK; ienton P Ω^{J}; gentor W; genten Θ^{A} | baruc MHQ LFK.

7. mosollam + et Ψ^{D} | mi**amin P*; mihamin P^{2}.

8. maazia greſvȝc; maziab A; azia Θ | belgai Π^{K}greſvȝc | semaia AXΘ^{A}HN FKΓ^{A}; samala L | hii *om.* Γ^{A}.

9. iosuę Λ^{L}MFK$\Gamma^{A}\Psi^{D}$; ihosue C; iesue Ω^{S}; iesua Π^{K}; *om.* ΦP*; *praem.* de filiis Ω^{M} | azariae C$\Lambda^{L}\Pi^{K}$ΦEΘPS$\Gamma^{A}\Psi^{D}$g; azarie XΣ^{T}WΩɑ. ¶ uel azariae M | benui $\Lambda^{L}\Pi^{K}$MΦEP*H; bunun X | de filius Φ^{P2} (iu *in ras.*); filii Ω^{M2}; fili Ω^{M*}; filius Π^{K} Φ^{RG}EP*SWΓ^{A} | ennaddan XΦ$^{VP}\Theta^{A}\Psi^{D}\Omega^{J}$; ennadan Λ^{L*}; enadam P*; ennadam P^{2}; enaddad FK; enadad Aɑ; henadad greſ vȝc; ennaddat Θ^{H}; ennadab Ω^{S}; sennadan Λ^{L2}; enadda Π^{K}; endada C; edendada Σ^{T}. ¶ « ennadan » uel « ennadon » *Iac.* | cedmiel greſv; cetmihel AQL; cethmihel C$\Pi^{K}\Phi^{GP}$PΨ^{D}; cethmiel XΣ$^{T}\Phi^{V}$ Ω^{JM}; celmihel Γ^{A}; cedmeel H; cedmel M*; ceduniel Ω^{S}.

10. eorum] eius A *cum LXX*; + et W | secenia Λ^{L}XΣ$^{T}\Theta$S*W; sethenia LΨ^{D}; sebenia reſvȝc; senecia FK | hodeuia C; odenia Ω^{S}; odedia Σ^{T}; odaia reſvȝc; odeua Θ; odepa X; adeua P^{2}; *deu*a P* | celita] A^{2}(i *corr.*); caelita Π^{K}MSW $\Gamma^{A}\Psi^{D}$; celi*a P; celia Θ; celitu Λ^{L} | falaia Σ^{T}; phala*a P; phalaa Θ; faiaa X; phalala L; phala Π^{K} | hanan greſvȝc; anā Σ^{T}; anam L; auan Ω^{S}.

11. mica X; micca L; picha A | roob] *in ras.* S^{2}; rohob Cgreſvȝc; robob X; orob Ω^{M}; rob $\Pi^{K}\Phi\Psi^{D}$; roo P*; roon ΘP^{2}; roba W. ¶ « roob » uel « rob » *Iac.* | asebia — 12. serebia] asseria M*; aseria H*; aseria zachur H^{2}; sebia zachur sarebia asseria M^{2} | hasebia greſvȝc; aseuia Θ; sebia W; aseua X.

12. zaccur Σ^{T}LSW; sacchur Ψ^{D}; zachur AΛ^{L}greſvȝc; zacur Ω^{J}; zecchur Φ^{R}; iaccur Θ; iacub X; *deest* Γ^{A}(*fol. lac.*) | serebias Ω^{S}; sarebia $\Pi^{K}\Phi$EPg; serabia Ψ^{D}; sarabia SWΩ^{M} | sabana LW*; sabama Π^{K}; sabēnia P.

13. odias Ω^{S}; oria XΘPFK; odaia reſvȝc | banin FK | banninu HSWΩ^{M}; bannu Λ^{L}; baninui Q; hammi Ω^{S}.

14. populorum Γ^{A} | phaeros M; feros ESWɑ; pharos reſvȝc; pheror CL; feror Σ^{T} | phahath-moab reſv; phahathmoab ȝc; phethmoab g; phetmoab ɑ | phaeth = $\Phi^{V}\Psi^{D}\Omega^{M}$; phaet A$\Lambda^{L}\Phi^{RG}$L; faeth CMEQ; faet HNSW; pheth Φ^{P}; phet Π^{K}P$\Gamma^{A}\Omega^{J}$; fahech FK; phech Θ^{H}; peth Σ^{T}; pech Θ^{A}; fac X; *om.* Ω^{S} | maob Ω^{M}; hoab Π^{K} | elam CXΣ$^{T}\Theta$P$\Gamma^{A}\Omega^{S}$ɑg; ae-

---

4. ⟨melluc A | 5. ⟨obdias A | 6. ⟨baruch A | 7. ⟨abia A | 8. ⟨belga A | 9. ⟨porro ACQK | ⟨iosue A | ⟨bennui A | ⟨cedmihel A | 10. ⟨sechenia A | ⟨celita A | 11. ⟨micha A | 12. ⟨zacchur A | ⟨sabania A | 14. § capita A; ⟨capita CQK | ⟨pheros A.

Helam Zethu Bani
15 Bonni Azgad Bebai
16 Adonia Beggoai Adin
17 Ater Ezechia Azur
18 Odevia Asum Besai
19 Ares Anathoth Nebai
20 Mecphia Mosollam
Azir 21 Mesizabel Sadoc
Ieddua 22 Felthia Anan
Ania 23 Osee Anania
Asub 24 Aloes Phaleam
Sobec 25 Reum Asebna

---

lam Π^{K}reſvȝc; selam ΦESWΩ^{JM}; sellam Ψ^{D}; eiam L; elami FK; + et Ω^{J} | zetu Γ^{A}; zeddu Σ^{T}; zepthu Φ^{VP}; zecthu E; zechu $\Pi^{K}\Theta$P; zecu Ω^{S}; zeccu X; zatub FK; zebuc L | benni Ω^{S}; *om.* E.

15. bonin Σ^{T}; onni Φ^{RGP}SWΨ^{D}; oni $\Phi^{V}\Omega^{M}$; ogni Π^{K}. ¶ hebr. « bonni » al. « omni » *Iac.* | azcad FK; azgat L; azgath Ψ^{D}; azged Φ^{V}; azad Γ^{A2}(d *ex* t); agad M*Ω^{M}; agaz Ω^{S} | bebay C; baebai Φ^{P}; bebi X.

16. odonia Σ^{T}; hodonia C; adoniai E; adonaia Φ^{GVP}W$\Psi^{D}\Omega^{JM}$; adonaya ɑ; adonai Λ^{L}M*HQL; adomai M^{2}; donai Ω^{S} | beggoay C; begoai Mreſvȝc; baggoai L; bagoai Ω^{S}; behoai Σ^{T}; beggoia EΓ^{A}; beggoi Θ; begoy X | addin Ψ^{D}; aadin Θ; aadyn X.

17. ather Ω^{SJ}ɑ; azer Φ^{P}; ter W†. ¶ uel « azer » *Iac.* | hezecia reſvȝc; hezechia ɡ; ezecia AXΣ^{T}ENΓ^{A}; ozocia Φ^{R}; azochia $\Pi^{K}\Omega^{J}$; azocia Φ^{GVP}S; azothia Ω^{S}; azotia Ω^{M}; azozia Ψ^{D}; azoia W | agur A.

18. hodeuia C; odenia Ω^{S}; odouia Σ^{T}; adeuia ΦE$\Psi^{D}\Omega^{M}$; odedia X; odaia reſvȝc; + azur odeuia Π^{K} | hasum greſ vȝc; assum Ω^{S} | besai] S*; besay CX; basai N; besaia $\Pi^{K}\Phi S^{2}\Psi^{D}\Omega^{JM}$; baesaia E^{2}; bessaia Ω^{S}; basaia E*.

19. areth ɡ; aref FK; areph ɑ; hareph reſvȝc; aser Γ^{A} | anatoth X$\Sigma^{T}\Gamma^{A}\Psi^{D}$; anathot Λ^{L}MEΘNLSWΩ^{M}ɑ; anat FK | nebay CX; nabai MΦEHQ$\Psi^{D}\Omega^{M}$; nebia Ω^{S}. ¶ uel « nabai » *Iac.*

20. mechphia ΦEɑ; mechfia X; megphia ɡ; necphia Σ^{T}; megphias reſv ȝc; meephia QFK; mecpia Θ^{A}; mechia P; methphia Ω^{JM}; methpia Ω^{S} | mosollam — 22. felthia *om.* W† | mossollam L; mesollam E | hazir greſvȝc; azym P; ozim Θ; zaris X.

21. *tot. vers. om.* W† | meizabel Π^{K} $\Phi S^{2}W^{1}\Psi^{D}\Omega^{J}$; mesigabel Γ^{A}; meszabel C XΘP^{2}(sz *corr.*); mezabel S*Ω^{SM}; meszahel A | sadoch CΛ^{L}X$\Pi^{K}\Phi$EΘS$\Psi^{D}\Omega$ɑ; saddoch FK | getdua L^{2}; gedua Σ^{T}L*; teddua Q; zeddua FK; reddua Ω^{S}; *eddua P; eddua Θ; etdua X.

22. phelthia $\Phi P\Psi^{D}\Omega^{JM}$; feltia E$\Theta^{H}$ Q; pheltia A$\Pi^{K}\Omega^{S}$greſvȝc; pelthia L; felethia Σ^{T}; felzia X; *om.* W†; + anan W^{1} | annan ania E*; anan anania $P^{2}\Psi^{D}$; annania E^{2}; anania P*Ω^{S} | hanan greſv ȝc | ania 23. osee *om.* Λ^{L} | anaia reſvȝc; ahia X; *om.* FK.

23. osee anania *om.* Φ^{G} | oseae FK SWΨ^{D}; osaeę E; osseę L; ose X; osec H | hanania greſvȝc; annania M; anunia Ψ^{D}; anama Φ^{V}* | hasub greſvȝc; azub Ω^{J}.

24. alohes greſvȝc; aioes Σ^{T}; abes Θ^{A} | faleam XΣ^{T}; pheleam W; phalea ɡ reſvȝc | sobech Λ^{L}X$\Pi^{K}\Phi^{R}$EPSWΨ^{D}ɑ; sobeth $\Phi^{VP}\Omega$; sobes MHQ; sobee CΣ^{T}; sadoch Φ^{G}. ¶ ant. « sobeth » *Iac.*

25. rehum greſvȝc; reu $\Pi^{K}\Phi^{RVP}$SW $\Psi^{D}\Omega^{SM}$ | hasebna gwȝc; asepna E; asemna XΘP^{2}(em *in ras.*)QFK; esebna Γ^{A}; arebna $\Pi^{K}\Phi\Psi^{D}\Omega^{JM}$; arepna SW; ase-

---

⟨helam A | 15. ⟨bonni A | 16. ⟨adonia A | 17. ⟨ater A | 18. ⟨odevia A | 19. ⟨ares A | 20. ⟨mecphia A | ⟨azir A | 21. ⟨ieddua A | 22. ⟨ania A | 23. ⟨asub A | 24. ⟨sobec A.

Madsia [26] et Haia Hanam
Anan [27] Melluc Arem Baana
[28] et reliqui de populo
sacerdotes levitae ianitores et cantores
Nathinnei et omnes qui se separaverunt de populis terrarum ad legem Dei
uxores eorum filii eorum et filiae eorum
[29] omnis qui poterat sapere
spondentes pro fratribus suis
optimates eorum et qui veniebant ad pollicendum et iurandum
ut ambularent in lege Dei quam dederat in manu Mosi servi Dei
ut facerent et custodirent universa mandata Domini Dei nostri
et iudicia eius et caerimonias eius
[30] et ut non daremus filias nostras populo terrae
et filias eorum non acciperemus filiis nostris

X. 28. leuitae AΛ^{L}M; et leuitae C | 29. omnis qui poterat C(homnis)Λ^{L}M; omnes qui poterant A | mosi A; moysi CΛ^{L}M | 30. et ut AΛ^{L}M; et C | acciperemus A^{2}Λ^{L}M; acciperimus A*; accipiemus C.

bina Ω^{S}; *om.* ɾel | matsia AΠ^{K}Φ^{RVP}EL Ω^{JM}; mathsia Σ^{T}Ψ^{D}Ω^{S}; malsia XΘP; masia Φ^{G}; maasia gɾelɒgc.

26. et haia] echaia ɾelɒgc | et *om.* X *cum pauc. codd. graec. minusc.* | ahia g; aia Σ^{T}K*; aya X; hala Λ^{L}; heia Γ^{A}; thaia LS*W; baia Ω^{M} | hanā Q; hanan Φ^{P}†ΘNLFKWΓ^{A}agɾelɒgc; anā Σ^{T}; anan CX; haman S*; hanon A; *om.* PΩ^{S} | anan] anam CΣ^{T}; anania X; *om.* FK Γ^{A}.

27. melluch CΛ^{L}Ω^{S}agɾelɒgc; meluc ΦEP*Ψ^{D}Ω^{M}; melloc Θ; meloc P^{2}; melut Γ^{A} | harem g; arim Π^{K}; haram ɾ; harā e; haran Λ^{L}lɒgc | baanna L; bana Ω^{M}†.

28. populo + f(o)ederis uerba narrantur (narrantum Q) QL | sacerdotes + et CΣ^{T}FK *cum pauc. codd. graec.*; + autem et L | et *om.* Γ^{A} *cum hebr. et LXX* | cantatores M*E*S*W; + et Ω^{J}* | nathinnaei AMΦ^{RP}E^{2}ΘNQ; natinnei Φ^{V}; natthinnei W^{2}; nathinei L; nathinaei Γ^{A} ɾelɒgc; natinei X; nathannei E*; natthinenei W* | se *om.* M*LFKΨ^{D} | separauerant Φ^{G}LΩ^{J} | ∽ separau. se Ω^{J} | filii] *praem.* et P*S^{2}Ω^{S} *cum pauc. codd. graec.* | et filiae eorum *om.* A | et *om.* ΦP*S*W Ψ^{D}Ω^{M} *cum LXX* | eorum *om.* M.

29. omnis qui poterat] P*; omnes qui poterant AEP^{2}LFKΓ^{A}Ω^{SJ}agɾelɒgc. ¶ hebr. et ant. «omnis qui poterat» quidam latinitatem non intelligentes contra hebr. et ant. ponunt «omnes qui poterant» sed I Ezre VI (*v. 21*) adhuc difficilior latinitas inuenitur sic «et omnis qui separauerat» et infra «ut quaererent» *Guill.* ant. «omnis qui poterat» *Iac.* | sapere] separare X; *om.* Φ^{G} | spondentes] P*; respondentes XEΘP^{2}LS*W | obtimatis X | et *om.* Λ^{L} | inueniebant L^{2}; inuenibant L* | et iurandum *om.* Ψ^{D} | in lege — facerent *om.* N* | dei] domini LΩ^{S}ae; *om.* Ψ^{D} | mosi = AN^{2}g; moysi *rell. codd. et edd.* | seruo Ω^{M}* | dei] P*; sui ΘP^{2}LFKΩ^{SJ}agɾe. ¶ ant. «dei» *Iac.* | uniuersa *om.* L *cum pauc. codd. graec.* | caerimonia A.

30. et *om.* Π^{K}ΦP*S*WΨ^{D}Ω^{J} *cum aliq. codd. graec.* | ut *om.* CΣ^{T} | non *om.* H* | acciperimus A*; acceperimus Ω^{M}; accipiemus CL.

---

25. ⟨madsia A | 26. ⟨anan A | 28. ⟨et A | ⟨sacerdotes ACK | ⟨nathinnei A | ⟨uxores A | 29. ⟨omnis A | ⟨spondentes A | ⟨optimates AC | ⟨ut ambularent A | ⟨ut facerent A | ⟨et iudicia A | 30. ⟨et ut AK | ⟨et filias A.

31 populi quoque terrae qui inportant venalia et omnia ad usum
per diem sabbati ut vendant
non accipiemus ab eis in sabbato et in die sanctificata
et dimittemus annum septimum et exactionem universae manus
32 et statuemus super nos praecepta
ut demus tertiam partem sicli per annum
ad opus domus Dei nostri
33 ad panes propositionis
et ad sacrificium sempiternum
et in holocaustum sempiternum
in sabbatis in kalendis in sollemnitatibus et in sanctificatis
et pro peccato ut exoretur pro Israhel
et in omnem usum domus Dei nostri
34 sortes ergo misimus super oblationem lignorum
inter sacerdotes et levitas et populos
ut inferrentur in domum Dei nostri
per domos patrum nostrorum
per tempora a temporibus anni usque ad annum

---

31. inportant CΛ^{L}M; portant A | dimittemus CΛ^{L}; demittemus A; dimittimus M | 32. statuemus A; statuęmus Λ^{L}; statuimus CM | 33. ad panes AΛ^{L}M; et ad panes C | et in holocaustum sempiternum Λ^{L}M; et holocaustum sempiternum A; *om.* C | 34. super oblationem CM; super oblatione A; super orationes Λ^{L} | inferrentur AΛ^{L2}; inferentur Λ^{L*}; inferent M; inferremus C | a temporibus AΛ^{L}M; temporibus C.

31. populo quoque Q; populoque E* | terrae + et Π^{K} | inportant] P^{2}(rtant *in ras.*); portant AX; inponunt ΘΓ^{A} | omne Π^{K}ΦE*S*WΨ^{D}Ω^{JM}; *praem.* ad Λ^{L*} | per dies E*; *om.* Ω^{J} | sabbata W* | ut — sabbato *om.* Θ | ut + non Π^{K}ΦP*S^{2} WΨ^{D}. ¶ ant. « ut non uendant » *Iac.* | non] ne Ω^{M†} | accipiamus FK; accipimus H* | ab eis *om.* Π^{K} | in (2°) *om.* Π^{K} | sanctificato Λ^{L}XΠ^{K}MΦEPHQSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{JM}ag relvsc | et dim.] ut mitteremus Ψ^{D} | demittemus AFK^{2}e; dimittimus M*ΘQL; demittimus K*; dimisimus M^{2} | et] ut Ψ^{D}; *om.* A | exactione NQFK.

32. statuimus CΣ^{T}MΘQFK | demus] M*; daremus M^{2}FKΨ^{D} | domus] domini Ω^{S}; domus domini Σ^{T}; *om.* XΦ^{P}Ω^{M}. ¶ hebr. « domus » *Iac.*

33. ad] *praem.* et CΣ^{T} | propositiones Φ^{R}E*FK; praepositiones M*L(pre.) | sempiternum (*1°*)] uespertinum K* | et in holoc. semp. *om.* CΠ^{K}Σ^{T}ΦEP*NLS*^{3}W Ψ^{D} *cum plur. codd. graec. minusc.* | et *om.* X | in *om.* Aw. ¶ hebr. « in » *Iac.* | sempit. + et Λ^{L} *cum pauc. codd. graec. minusc.* | sabbatis + et Λ^{L}MΦ^{P}P^{2}H *cum eisdem codd. graec.* | in (*ante* kal.) *om.* M* | in (*ante* sollemn.) *om.* L* | et (*ante* in) *om.* Λ^{L}MP*HLΩ^{S} | et (*ante* pro) *om.* E* | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J} grelvsc; isral F; isrl Φ^{G}EHNKWΓ^{A}Ψ^{D} Ω^{SM}a; srl Λ^{L}L | in omne Φ^{G}WΓ^{A}.

34. super oblationem] W*; super oblatione AXΦ^{RG}EΘ^{H}NSW^{2}Γ^{A}; super orationes Λ^{L*}; super rationes Λ^{L2} | inter] *praem.* et Q | et *om.* Mgr | leuitae E* | populum Ω^{S}agrelvsc, *cf. hebr. et LXX*; populus Φ^{G}P* | inferrentur] S*; inferentur Λ^{L*}Φ^{V}LΓ^{A}Ω^{M}; inferrent Π^{K}M^{2}Φ^{RG}E; inferent M*; inferremus CΣ^{T}; inferant S^{2} | in domo XK*Ω^{S} | per domus Ψ^{D} | a] in W*; *om.* CΣ^{T}P* | temporibus +

---

31. ⟨populi ACQK | ⟨per A | ⟨non A | ⟨et dimittemus A | 32. ⟨et AQK | ⟨ut A | ⟨ad A | 33. ⟨ad AK | ⟨et ad A | ⟨et in A | ⟨in sabbatis AQK | ⟨et pro A | ⟨et in A | 34 ⟨sortes ACQK | ⟨inter A | ⟨ut A | ⟨per domos A | ⟨per tempora A.

ut arderent super altare Domini Dei nostri
sicut scriptum est in lege Mosi
35 et ut adferremus primogenita terrae nostrae
et primitiva universi fructus omnis ligni
ab anno in annum in domo Domini
36 et primitiva filiorum nostrorum et pecorum nostrorum
sicut scriptum est in lege
et primitiva boum nostrorum et ovium nostrarum
ut offerrentur in domo Dei nostri
sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri
37 et primitias ciborum nostrorum
et libaminum nostrorum
et poma omnis ligni
vindemiae quoque et olei
adferemus sacerdotibus ad gazofilacium Dei nostri
et decimam partem terrae nostrae levitis
ipsi levitae decimas accipient ex omnibus civitatibus operum nostrorum
38 erit autem sacerdos filius Aaron cum levitis in decimis levitarum
et levitae offerent decimam partem decimae suae

34. mosi A; moysi CΛ^{L}M | 35. a(d)ferremus CΛ^{L}M^{2}; adferemus M*; adferamus A | in annum AΛ^{L}M; ad annum C | in domo AΛ^{L}M; in domum C | 36. ouium nostrarum A^{2}CΛ^{L2}M; ouium nostrorum A*Λ^{L}* | ministrant AΛ^{L}M; ministrabant C.

autem E* | ad *om.* Φ^{P} | altarem Λ^{L}* | domini *om.* X *cum cod. graeco* B | mosi = ANg; domini FK; moysi *rell. codd. et edd.*

35. et *om.* Σ^{T}MH*L | adferremus] Ω^{J}*(aff.); afferemus Σ^{T}M*(adf.)Φ^{V}E*LS* Ω^{J2M}; afferamus A(adf.)S^{2}Ω^{S}; offeremus E^{2}; ferremus W | primogenitae Φ^{V} | uniuersa W*; uniuersarum W^{2}; *om.* Γ^{A} *cum LXX* | omni H*W^{2}; omn W*; uniuersi A | ligna Θ^{H} | in (*1°*)] ad CΣ^{T}NΓ^{A} | in domo] S*; in domum CΠ^{K}Σ^{T}S^{2}Ω^{SJ} *cum LXX*; domum Ψ^{D}.

36. et pec. nostrorum *om.* Π^{K} | pecorum] peccatorum L | et (*3°*)] ut L; *om.* Λ^{L}* | ouium nostrorum A*Λ^{L}* | offererentur K*; offerentur AΠ^{K}*M*Θ^{H}P*QLF K^{2}S*Γ^{A}Ψ^{D}; offerantur S^{2}Ω^{Se} | in domum XΘPΨ^{D} *cum LXX* | ministrabant CΣ^{T}L in domum Ψ^{D}.

37. uestrorum Φ^{V}; *om.* Γ^{A} | labaminum M*Ψ^{D}; libanum ΦH* | nostrarum FK; *om.* Π^{K}ΦENS*WΨ^{D}Ω^{M} | pomi Θ^{H*A} P | omnes A* | uindemia LΨ^{D} | adferemus] Σ^{T}*(aff.)P*(aff.); afferremus CXΣ^{T2} g; a(d)feramus Λ^{L}MEP^{2}HΩ^{S}; adferimus Q(aff.)Γ^{A}; adferentur W; offeremus FK^{2}; offerimus K*. ¶ alii « afferremus » *Iac.* | gazophilacium P; gazophylacium AΘ^{A2} (phy *in ras.*)gτεlυgc; gazophilachium C; gazofilatium MΦ^{VP}LSWΨ^{D}Ω^{J}; gazophilatium EΓ^{A}Ω^{SM}q; + domus M *cum hebr. et LXX* | dei nostri] domini LΩ^{S} | leuitis] leuites W | ipse Θ^{H} | leuitae] leuitas A | accipiant ESWΓ^{A}.

38. erat H*Ψ^{D}q | autem] enim Γ^{A} | filios P*; filiis Φ^{V}Ψ^{D} | aaron + et Φ^{V} Ψ^{D} | in] et Π^{K}ΦE | decimis] P^{2}(*alt.* i *in ras.*); decimas E; decimus M*. ¶ uel « decimas » *Iac.* | offerrent XL*; offerunt ΦSWΨ^{D}. ¶ ant. « offerunt » *Guill.* | in domum] in domo XΠ^{K}ΦEPQFKΩατεlgc |

⟨ut A | ⟨sicut A | 35. ⟨et ut AQK | ⟨et primitiva A | ⟨ab A | 36. ⟨et primitiva AQK | ⟨sicut A | ⟨et primitiva AK | ⟨ut A | ⟨sacerdotibus A | 37. ⟨et primitias AQK | ⟨et libaminum A | ⟨et poma A | ⟨vindemiae AQK | ⟨adferemus A | ⟨et AK | ⟨ipsi AQK | 38. ⟨erit ACQK | ⟨et AK.

in domum Dei nostri ad gazofilacium in domo thesauri
39 ad gazofilacium enim deportabunt filii Israhel et filii Levi
primitias frumenti vini et olei
et ibi erunt vasa sanctificata
et sacerdotes et cantores et ianitores et ministri
et non dimittemus domum Dei nostri
XI. 1 habitaverunt autem principes populi in Hierusalem
reliqua vero plebs misit sortem
ut tollerent unam partem de decem
qui habitaturi essent in Hierusalem in civitate sancta
novem vero partes in civitatibus
2 benedixit autem populus omnibus viris qui se sponte obtulerunt ut habitarent in Hierusalem

---

38. in domo $A^2C\Lambda^{L}M$; in domum A* | 39. deportabunt $C\Lambda^{L}M$; deportabant A.

XI. 1. plebs $A\Lambda^{L}M$; sors C | in ciuitate sancta $\Lambda^{L}M$ *cum plerisque codd. et archetypo*; ciuitate sancta A; ciuitatem sanctam C | nouem — ciuitatibus *hab.* $A\Lambda^{L}M$; *om.* C | 2. o(b)tulerunt $A\Lambda^{L}M$; obtulerant C.

gazophylacium $A\Theta^{A2}$(phy *in ras.*)grelbgc; gazophilachium C; gazofilatium $\Phi^{P}E$ $SW\Psi^{D}\Omega^{JM}$; gazophilatium $\Phi^{V}P\Gamma^{A}\Omega^{S}a$ | in domo] in domum A*(*ut vid.*)$L\Psi^{D}$gc *cum LXX*; *om.* Σ^{T}.

39. gazofilacium] E*; gazofylacium N; gazophylacium $A\Theta^{A2}$(phy *in ras.*)grelbgc; gazophilachium C; gazofilatium $\Phi^{V}E^{2}S\Psi^{D}\Omega^{J2}$(o *ex* a)^{M}; gazophilatium P $\Gamma^{A}\Omega^{S}a$ | diportabunt K*; deportabant A N; deportabantur W | srahel C; srhl X Σ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}grelbgc; isrl $A\Phi^{GV}$ EPHNFKSW$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$a; srl Λ^{L}L | frumenti + et $X\Theta P^{2}NQFK\Omega^{J}$ag *cum LXX* | ibi] cibi K* | uasa + domini agre | sacerdotes et *om.* M | cantatores M*E*S* W | ianitores et *om.* S* | ministri + nostri K*Ψ^{D} | demittemus domum H; dimittimus domum $\Sigma^{T}M*\Phi P*LFKS*W\Gamma^{A}\Psi^{D}$; dimittimum C.

XI. 1. in *om.* L | hierlm S; hierlm Π^{K}; hierl FK; iherusalem Ca; ihierusalem Φ^{V}; ihrslm $\Lambda^{L}X\Sigma^{T}$L; ierusalem Ω^{JM} grelbgc; ierlm $\Psi^{D}\Omega^{S}$; israhel M; + optimates absque sorte in medio populi (in metropoli Ω^{J}) habitabant (-tabunt Ω^{J}) Ω^{SJM2}. ¶ hebr. ant. non habent « optimates ... habitabant » *Hug. Item Guill. et Iac.* | plebs] sors $C\Sigma^{T}$ | sortes M | ut — decem *om.* A | tolleret agre | de decem] decem Λ^{L}*; decimi E* | habituri K*Ψ^{D}; abituri Λ^{L}; habitatu Φ^{P} | essent] sunt E Ψ^{D} | in *om.* ΦEPLSWΩ^{M} | hierus. in *om.* Ψ^{D} | hierl FK; hrlm S; ihrslm $C\Lambda^{L}XL$; ihrlm a; ierusalem Ω^{M}grelbgc; irs m Σ^{T}*; ierlm $\Pi^{K}\Omega^{SJ}$; irshlm Σ^{T2} | in *om.* ACΣ^{T} Ω^{SJ}agrelbgc *cum hebr. et LXX* | ciuitatem sanctam $C\Sigma^{T}$L; + decima pars popu'i eligitur ut habitet in ierlm quia urbs uacua erat Ω^{S}. ¶ hebr. ant. non habent « decima ... erat » glosa est *Hug. Item Guill.* | nouem — ciuitatibus *om.* $C\Sigma^{T}$; + suis K*.

2. populus] *praem.* omnis Ω^{J}. ¶ dele « omnis » *Iac.* | omnibus *om.* A | ∼ uiris omnibus Ω^{S} | qui* W | sponte *om.* M* | o(b)tulerant $C\Pi^{K}\Sigma^{T}\Phi E\Theta P*S\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega a$ grelbgc; obtullerant domino L | ut inhabitarent X; ad habitandum Λ^{L}MH, *cf. hebr. et LXX.* ¶ uel « ad habitandum » *Iac.* | in *om.* L | hierl FK; hrlm S; iherusalem Ca; ihrslm $\Lambda^{L}X\Sigma^{T}$L; ierusalem $\Psi^{D}\Omega^{M}$grelbgc; ierlm $\Pi^{K}\Omega^{SJ}$.

⟨in domum A | 39. ⟨ad AQK | ⟨primitias AK | ⟨et ibi AQ | ⟨et sacerdotes A | ⟨et non A.

XI. 1. ¶ habitaverunt XI. Ω^{SJ}; *Div. sine num.* $\Pi^{K}\Omega^{M}$; § habitaverunt A; ⟨habitaverunt CQK | ⟨reliqua ACK | ⟨qui A | ⟨novem AK | 2. ⟨benedixit ACQK.

3 hii sunt itaque principes provinciae qui habitaverunt in Hierusalem
et in civitatibus Iuda habitavit unusquisque in possessione sua in urbibus suis
Israhel sacerdotes levitae Nathinnei et filii servorum Salomonis
4 et in Hierusalem habitaverunt
de filiis Iuda et de filiis Beniamin
de filiis Iuda
Athaias filius Aziam
filii Zachariae filii Amariae
filii Saphatia filii Malelehel
de filiis Phares
5 Imasia filius Baruch
filius Colaza filius Azia filius Adaia
filius Ioiarib filius Zachariae filius Silonites

---

3. habitauit CΛ^{L}M; habitauit autem A | israhel CΛ^{L}M; in hierusalem A | 5. silonites AΛ^{L}M; salomites C.

3. hii — hierus. *om.* Λ^{L}; *praem.* et K* | itaque *om.* Γ^{A}Ω^{M} | habitabant Q | in hierus. *om.* Ψ^{D} | in *om.* L | hierl FK; hrlm S; iherusalem Cα; ihrslm XΣ^{T}L; ierusalem Ω^{JM}grelυgc; ierlm Ω^{S}; ierlm Π^{K} | habitabunt Q^{2}(u *ex* a), *cf. hebr. et LXX*; + autem AΠ^{K}ΦΕΘ^{A2}PSWΨ^{D}Ωαgr elυgc | in possessionem QLΨ^{D} | sua in] E*; suam in QL; sua et in E^{2}; in SW; *om.* Ψ^{D} | suis *om.* F*. ¶ alii non habent « suis » *Iac.* | srahel C; srhl XΣ^{T}; israel grelυgc; isrl Φ^{RGV}EHQKSWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SJM1}α; srl Λ^{L}L; hierusalem A; ierusalem Ω^{M†}; *om.* Π^{K}; *praem.* in AQK* | nathinnei] S*; nathinnaei AMΦ^{RGP}Θ^{H2A}NS^{2}; nathinei L; nathinaei Γ^{A}relυgc; nachinnei Ψ^{D}; natanei X; nathnei Θ^{H}*; *praem.* et Q *cum hebr et LXX* | solomonis M*F.

4. et *om.* Q | hierl FK; hrlm S; iherusalem α; ihrslm CΛ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ψ^{D}Ω^{JM}grelυgc; ierlm Ω^{S}; ierlm Π^{K} | et de — iuda *om.* Q | et de filiis] et filiis ΦΕ*P*SWΩ^{JM}; et Σ^{T} | ben-iamin e lυ; beniami Ω^{M}; + et r | ataias C†XQ; atthaias PFK; achaias Ω^{S}; iathaias Φ^{R}; athias Λ^{L}Θ^{H}* | azyam C; azia g; azim MQ | zacharie LΩα; zacchariae CΦ^{RGV} E*Θ^{H}HFK; zaccarię Λ^{L}Σ^{T}; zaccarie X; + et SW | filiae A | amarie XΠ^{K}LΩα | saphathia Φ^{P}ΘΨ^{D}; safatia X; safathia Σ^{T}; sapatia E; aphatia Λ^{L}H*; aphaphatia M*; saphatiae Φ^{R}PQFKΓ^{A}grelυgc; saphatie Π^{K}ΩJα; sephatie L; saphaie Ω^{S}; aphaphatiae M^{2} | maleleel Σ^{T}Φ^{R}S^{2}WΩ^{S}; malalehel Π^{K}Φ^{GP}ΘPQΩ^{M}α; malaleel Λ^{L}MH Ngrelυgc; melelehel XFKΓ^{A}; meleleel S*; maleel et L; maleled Ψ^{D}. ¶ ant. « malalehel » *Iac.* | fares XΣ^{T}Θ.

5. imasia] P*H*; ymasia Ψ^{D}; inmasia Φ^{P}; ismasia Π^{K}; imaasia H^{2}N; ismaasia ΘP^{2}α; amasia Σ^{T}LSWΩ^{SJ}; amassia M; amaasia C; masia X*Γ^{A}; maasia X^{2}FKgrelυgc. ¶ alii « maasias » *Iac.* | baruc MΦ^{P}LΓ^{A}; barac P | coilaza A; cosaza Ω^{M}; colaia Γ^{A}; coloza XΣ^{T}ΘNQ LΨ^{D}α; choloza Λ^{L}MHΩ^{J}; colhoza g; cholhoza gc; chol-hoza relυ; colózai Ω^{S} | azia — ioiarib filius *om.* M | hazia relυ gc; azhia Φ^{V}; hasia g | adaia] P*; adaya α; sadaia P^{2}; adala Λ^{L} | filius *om.* Λ^{L} | ioiarib] E*; iozarib Π^{K}ΦP*Ψ^{D}Ω; iogarib L; iotarib E^{2}; ioharib Θ; ioarıb XP^{2}H* Γ^{A}α; iora W† | zacharie LΩ^{SJ}α; zaccharie CE*Θ^{H}K; zaccarię Λ^{L}; zaccarie X Σ^{T}; zacharia Π^{K}Φ^{I}Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{M}; zaccharia Φ^{RGV} | silonites] M*E*; silenites Γ^{A}; selonites XL; salonites Ω^{S}; salomites CΣ^{T}; solonites FKWΩ^{M}; solenites ΦS*Ψ^{D}Ω; silonitis M^{2}E^{2}elυgc; sylonitis Θ^{HA2}(y *et alt.* i *in ras.*)P^{2}(y *in ras.*); solonitis Π^{K2}; solonitas Π^{K}*. ¶ pro hoc quod dicitur « solenites » potest dici quod nomina que sequebantur hoc nomen « filius » possunt esse nominatiui casus *Guill.*

---

3. § hii Λ; ⟨hii CQK | ⟨qui A | ⟨et A | ⟨habitavit AQK | ⟨sacerdotes AK | 4. ⟨et AQK | ⟨de filiis iuda (*1°*) A | § de filiis iuda (*2°*) A; ⟨de filiis iuda CK | ⟨athaias A | ⟨filii zachariae A | ⟨filii malelehel A | § de A; ⟨de CK | 5. ⟨imasia A | ⟨filius colaza A | ⟨filius ioiarib A.

6 omnes filii Phares qui habitaverunt in Hierusalem quadringenti sexaginta octo viri fortes
7 hii sunt autem filii Beniamin
Sellum filius Mosollam filius Ioed
filius Phadaia filius Colaia filius Masia
filius Ethehel filius Isaia
8 et post eum Gabbai Sellai nongenti viginti octo
9 et Iohel filius Zechri praepositus eorum
et Iuda filius Sennua super civitatem secundus
10 et de sacerdotibus
Idaia filius Ioarib
Iachin 11 Saraia filius Elcia filius Mesollam
filius Sadoc filius Meraioth filius Ahitub
princeps domus Dei

---

9. iuda CΛᴸM; iudas A | 11. princeps M *et aliq. codd., fortasse cum archetypo* (*cf. hebr. et infra v.* 17); principes ACΛᴸ.

6. omnes + hi greſȝc | fares XΣᵀ Θᴬ | hierl FK; hrlm S; herusalem Φᴳ*; iherusalem Cα; ihrslm ΛᴸXΣᵀL; ierusalem ΨᴰΩᴹgreſvȝc; ierlm ΠᴷΩˢ | quadragenti M*; quadraginta Ωᴹ | sexag.] quinquaginta M(-genta M*); x X; + et ΛᴸMH *cum hebr.* | octo] E*(VIII); VIIII ΛᴸΦᵛᴾE²PQSWΨᴰ; nouem MΦᴿᴳHΩᴶᴹαeſ; *om.* L; + et* W*. ¶ ant. « nouem » al. « octo » *Iac.* | uiri fortes *om.* ΦᴳFK.

7. ∼ autem sunt K | ben-iamin e; + filius Ψᴰ | sellu re | mosolam Φᵛ*; mossollam MΨᴰ | filius *om.* ΦᴳS*W *cum cod. graeco* B | ioet L; iohet FK; ioeth ΣᵀP; loeth Λᴸ; iohel Q; ioech H; ioedi Ωˢ; ioeti Πᴷ; ioeli M | fadaia XΣᵀMEΘ HNQFKSW; fataia Γᴬ; sadaia LΩˢ; fageda Ψᴰ | codlaia F; codaia K*; tolaia Ωˢ; coloia ΣᵀE; colaza Ψᴰ; colay X | maasia AΛᴸXΠᴷQΓᴬg; masaia Ωᴹ; amasia Σᵀ | hetheel X; etehel AΠᴷΦᴳᴾ²(eteh *in ras.*)EΘNSWΩᴹ¹; etheel MΦᴿQΩᴹ†α greſvȝc; eethel Ωˢ; etebel Ψᴰ; attehel Φᵛ; seteel Σᵀ; hecteel Γᴬ; etchel FK; echel L | ysaia Xα; asaia ML; saia Ωˢ; isai Σᵀ; isia P; asia ΠᴷΦESΨᴰΩᴶᴹ; asię W.

8. gabbay Πᴷ; gabai MLΨᴰΩˢᴶ; gebbai ΛᴸΘPHNFK²Γᴬαgreſvȝc; gebai K*; tebbay X | sellay CXΠᴷ; zellai A; salai FK | nongenti] c Ωˢ | uiginti] LXL X; + et ΛᴸMH *cum hebr.* | octo] VIIII ΦᵛᴾP*SΨᴰ; nouem ΦᴿᴳΩᴶᴹ.

9. ioel ΣᵀMgreſvȝc; iobel Φᴳα | zecri ΛᴸΣᵀΦᴳ²ᵛEHLSΓᴬ; zegri W; iechri ΘFK; ihecri X; izecri Φᴳ* | propositus Λᴸ | iudas AΠᴷΦEPQΓᴬΨᴰΩαreſvȝc | semnua Θ; senua reſvȝc; emnua X; sennaa N; senna M | super ciuitate N.

10. de *om.* W† | idaia] H*; adaia ΛᴸH²QFKΨᴰ; iadaia Ωᴶ; iodaia Ωᴹ; iudaia A; idai S*; yday X; idina Ωˢ | ioarib** E; ioharib Θᴬ; yoarib X; ioiarib S*WΨᴰg; ioaribus M* | iacin ΛᴸΣᵀM*H FK; iachim ΓᴬΩᴶ; iaachin E; ioachin Θ; ioachim P² *in ras.*; yoacin X.

11. saraiae W | elcia] M*Φᴳ*; ęlcia X; helcia ΦᴿS²W; elchia S*; helchia P Ωᴶ; ielcia Φᴳ²; helciae Cgreſvȝc; elchię ΣᵀM²; elchie ΠᴷΩˢ; helchię FK; helchie Lα | mesolam Φᴳᵛ; messollam Q; mosollam CΛᴸΠᴷΣᵀMΩˢᴶαgreſvȝc; mossollam P | sadoch CΛᴸΠᴷMΘPSΩˢᴶα; adoch E; sado FK; sadit Φᵛᴾ; sadid ΦᴿᴳΩᴹ; adith Ψᴰ | maraioth XΦᴿΘP; maraiot Σᵀ | aitub ΛᴸM*HFK; achitub S*W; acitub L; abitub Ωᴹ; ahitob ΘΓᴬαg; ahithob E; aitob M²P; achitob ΠᴷS²Ωˢᴶreſvȝc; ahtub Φᵛ | princeps] P*(*ut vid.*)S*; principes ACΛᴸΠᴷΘP²HNFKS²ΓᴬΩˢαe. ¶ al. « principes » *Iac.*

---

6. ⟨omnes ACK | 7. § hii A; ⟨hii CQK | ⟨sellum A | ⟨filius ethehel A | 8. ⟨et AQ | 9. ⟨et iohel AQK | ⟨et iuda A | 10. § et A; ⟨et CQK | ⟨idaia A | ⟨iachin A | 11. ⟨filius sadoc A | ⟨princeps AK.

12 et fratres eorum facientes opera templi octingenti viginti duo
et Adaia filius Ieroam
filius Felelia filius Amsi filius Zachariae
filius Fessur filius Melchiae
13 et fratres eius principes patrum ducenti quadraginta duo
et Amassai filius Azrihel filius Aazi
filius Mosollamoth filius Emmer
14 et fratres eorum potentes nimis centum viginti octo
et praepositus eorum Zabdihel filius potentium
15 et de levitis
Sebenia filius Asob
filius Azaricam filius Asabia filius Boni
16 et Sabathai et Iozabeth
super opera quae erant forinsecus in domo Dei a principibus levitarum

---

13. eius CΛ^{L}M; *om.* A | 14. potentium AΛ^{L}M; potentum C | 16. erant CΛ^{L}; erat A; sunt M.

12. fratrum L | octing.] DCCCC ΘP | duo] octo L; *praem.* et Λ^{L}MH *cum hebr.* | addaia ΘP^{2}(ad *in ras.*); fadaia M; daia Π^{K}ΦES*WΨ^{D}Ω^{M}; adaiam Λ^{L} | hieroam Φ^{R}EP; iheroam CX; ieroham ɡrɛlʊʒc; geroam Q; ioroam M; ieruam Γ^{A} | phelelia Pgrɛlʊʒc; phelalia Γ^{A}; felelio AW; pheleia ɑ; feleia Π^{K}; faleia FK; phelecha Ψ^{D}; felethia S; feletha Φ^{V}EQ; seletha Φ^{P}; felia CΣ^{T}; phelia L; felech Φ^{R}; phelech Ω^{S}; pheled Φ^{G}Ω^{J}; phelith Ω^{M}. ¶ al. « pheleia » *Iac.* | ampsi AΛ^{L}HQSWΓ^{A}Ω^{SJ} | zacharie LΩɑ; sachariae M*; zacchariae CΦ^{RGV}*E*Θ^{H}F; zaccharie K; zaccarię Σ^{T}; zaccarie X | phessur Π^{K}Ωɑg; fesur M; phesur LΨ^{D}; pheshur rɛlʊʒc; phassur Φ^{G}; phessor A | filius *om.* Ψ^{D} *cum cod. graeco* A | melchie Π^{K}Φ^{G}LΩɑ; melcię Σ^{T}; melcie X; melchi Ψ^{D}.

13. eius] eorum LΩ^{S}; *om.* AΓ^{A}. ¶ hebr. ant. « eius » *Iac.* | princeps X | patrum] N*; patruum FKΨ^{D}; puerorum Λ^{L}; familiarum N^{2}Γ^{A} | quadrag. duo] XIII A* | quadrag.] LX PS; + et Λ^{L}MH *cum hebr.* | amasai Φ^{RVP}EQFKΨ^{D}Ω^{JM}ɑg; amazai Ω^{S}; massai Θ; massay X; masai MH; amasaia Γ^{A}; amasia Φ^{G}PLS^{2}; amassa CΣ^{T}; amasi Π^{K2}(am *in ras.*); masia Λ^{L}; asia S*W | azriel Λ^{L}XΣ^{T}MHΩ^{S}g; aezrihel P; ezrihel Π^{K}Φ^{RGVP2}(i *corr.*)ES WΨ^{D}Ω^{JM}; azreel rɛlʊʒc | aazy CXL; ahazi grɛlʊʒc; aasi A; azi Π^{K}ΦEΓ^{A}Ψ^{D}Ωɑ | filius *om.* E* | mosollamot Σ^{T}L; mossollamoth ME; mosalamoth FK | emer LF KΓ^{A}; semmer ΦESWΨ^{D}Ω.

14. uiginti] quinquaginta M; + et Λ^{L}MH *cum hebr.* ¶ uel XX M | octo] VIIII Ψ^{D} | propositus L | zabdiel Λ^{L}XΣ^{T}MΦ^{P}HQLΓ^{A}Ω^{M}grɛlʊʒc; sabdihel A; zapdihel FK; zaddihel ΘP*; zebdiel Ω^{S}; azaddihel P^{2} | potentum CΣ^{T}ɑ.

15. de leuitis] leuites W; + ***** P | sebenias A; sebeniae M; secenia Σ^{T}; sechenia CLΩ^{S}; semeia rɛlʊʒc | asob — asabia filius *om.* Φ^{P} | hasob g; azob Ω^{M}; asub S*W; hasub rɛlʊʒc; asaph Ω^{S} | azariam Φ^{RGV}LΨ^{D}Ω^{M}; azricam Λ^{L}Σ^{T}; azachariam W; azaria SΩ^{SJ}; azari*a* E*; azariae E^{2} | hasabia grɛlʊʒc; azabia Ω^{J}; asabiam L; asaba W* | bonni Π^{K}Γ^{A}g; iboni A; bon ΦΩ^{JM}.

16. sabathay C; sabatai AΣ^{T}MN; sabbathai ΦEQΓ^{A}Ω^{M}; sabata XΘ; sabata*** P; sabazia FK | iozabet Σ^{T}PHLS W; iozabed AΦ^{GV}EΘNQΩgrɛlʊʒc; iozabel Π^{K}Γ^{A}; iozadep FK; iosabel Ω^{S} | super opera] superiora FK; super omnia opera ɑrɛlʒc; et super omnia opera Ω^{S} | erat AΩ^{M}; sunt M | forensecus A | ∽ forinsecus sunt M | in domum Ψ^{D} | a *om.* Λ^{L}*S*W.

---

12. ⟨et fratres A | ⟨et adaia ACQK | ⟨filius felelia A | ⟨filius fessur A | 13. ⟨et fratres A | ⟨et amassai ACQK | ⟨filius emmer A | 14. ⟨et fratres A | ⟨et praepositus AQ | 15. § et A; ⟨et CQK | ⟨sebenia A | ⟨filius azaricam A | 16. ⟨et iozabeth A | ⟨super AC.

17 et Mathania filius Micha filius Zebdaei filius Asaph
princeps ad laudandum et confitendum in oratione
et Becbecia secundus de fratribus eius
et Abda filius Sammua
filius Galal filius Idithun
18 omnes levitae in civitate sancta ducenti octoginta quattuor
19 et ianitores
Accob Telmon et fratres eorum qui custodiebant ostia centum septuaginta duo
20 et reliqui ex Israhel
sacerdotes et levitae
in universis civitatibus Iuda
unusquisque in possessione sua
21 et Nathinnei qui habitabant in Ofel
et Siaha et Gaspha de Nathinneis

17. princeps Λ^{L}M *cum plerisque codd. et archetypo* (*cf. hebr. et supra v.* 11); principes AC | eius AΛ^{L}M; suis C.

17. matania X; matthania CΦ^{RGV}Q; matthanias FK; mathanai Σ^{T}E | mica X; miha Σ^{T}; macha FK | zebdei $\Lambda^{L}\Sigma^{T}L\Gamma^{A}$g; ***zebdei P; zeddęi Θ^{H}; zedaei Q; zedey X; zebdai MΩ^{S}; zedai W*; zedhai W²; zebedaei Φ^{RGP}E*S²(*in ras.*); zebędęi Φ^{V}; zebedei Π^{K}FK$\Psi^{D}\Omega^{JM}$qreſvȝc; zebedię E² | asap $\Lambda^{L}\Sigma^{T}$; asab L; asaphi Ω^{J}; sabh W; saphi Φ^{RGVP2}(s *corr.*)S²$\Psi^{D}\Omega^{M}$; sabhi S*; + et hasab W². ¶ hebr. « asaphi » *Iac.* | principes ACΣ^{T}P²(ipes *in ras.*)H* L | et + ad ΦEP*$\Psi^{D}\Omega^{M}$qreſvȝc | in orationem M | becbecia = M*HNQΓ^{A}reſvȝc; becbechia Λ^{L}M²; bechecia $\Phi^{G\dagger}$; bechechia C; behebechia L; becbecias A Π^{K}E*ag; becbezias FK; bececias Σ^{T}; bechecias Φ^{RG1VP}E²SW; bechechias Ω^{J}; bethecias $\Psi^{D}\Omega^{M}$; bethethias Ω^{S}; beobia X ΘP²; beobias P* | de] et Ψ^{D} | eius] suis CΣ^{T} | abta S*W; abdia C$\Sigma^{T}\Omega^{S}$; abida Ψ^{D} | sammua] S*; sambua M; samua X Egſvȝc; samuha a; sammaa N*; samma Φ^{G}; sammau Σ^{T}FK; sammu $\Phi^{RV^{P}}$S²Ω^{J}; amua L; summa Ψ^{D}; saitumi Ω^{M}(*ut vid.*) | galaal XΘPΓ^{A}; galalal Σ^{T}; galalab W | idithũ c (*ed.* 1592); idithum c (*edd.* 1593 *et* 1598); ydithun Ω^{J}²(un *ex* ũ)a; ydithum Ω^{S}; iditun Σ^{T}LS; yditun X; idithum Q; idutũ W.

18. in ciuitatem sanctam L | ducentis Γ^{A} | octoginta] LXX Ω^{S}; + et Λ^{L}MH L *cum hebr.*

19. acob XΘSW$\Gamma^{A}\Omega^{M\dagger}$; achob P; saccob AM; accub Ω^{SJ}qgreſvȝc; achcub L | telmon] P*; thelmon Π^{K}QLΩ^{S}; telimon XΘP²Γ^{A}; telmun ΦEΩ^{M}; telmum Ψ^{D}. ¶ uel « telmun » *Iac.* | ostias L; hostiam Ψ^{D} | centum] ****Ctum P; CCC L† | septuag. + et Λ^{L}MH *cum hebr.*

20. srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}greſvȝc; isrl ΦEPHNLKSWΓ^{A} $\Psi^{D}\Omega^{SM}$q: srl Λ^{L}; + leuite Ω^{S*} | iuda *om.* S*W | unusquisque *om.* Σ^{T} | in possesionibus suis L.

21. nathinnaei AM$\Phi^{RGP}\Theta$N; nathinei L; nathinaei Γ^{A}reſvȝc; natanei X | ophel CΦ^{R}PLΩ^{SJ}greſvȝc; offel $\Pi^{K}\Phi^{VP}$; oofel Γ^{A}; obel Σ^{T} | sihaa Λ^{L}H; siaa FK; syaha a; siha M; siaba AΦSW$\Psi^{D}\Omega^{JM}$; siacha CELΩ^{S}; siaca Σ^{T}; siasa ΘP²(asa *in ras.*)Γ^{A}; sysaa X | gasfa XΣ^{T}; caspha MH; gasba Θ; iasba P²; carpha Λ^{L}; iapha P* | de nathinnaeis AM*$\Phi^{RGP}\Theta$W; de nathineis LΓ^{A}; de nathinaeis reſvȝc; de natthineis E*; de nataneis X; de nathinnaeos N; *om.* M²E².

17. ⟨et AQK | ⟨princeps A | ⟨et becbecia AQK | ⟨et abda AK | ⟨filius galal A | 18. ⟨omnes ACK | 19. § et A; ⟨et CQK | ⟨accob A | 20. ⟨et AQK | ⟨sacerdotes A | ⟨in A | ⟨unusquisque A | 21. § et A; ⟨et CK | ⟨qui A.

22 et episcopus levitarum in Hierusalem
Azi filius Bani filius Asabiae filius Mathaniae filius Michae
de filiis Asaph cantores in ministerio domus Dei
23 praeceptum quippe regis super eos erat
et ordo in cantoribus per dies singulos
24 et Fataia filius Mesezebel de filiis Zera filii Iuda
in manu regis iuxta omne verbum populi
25 et in domibus per omnes regiones eorum
de filiis Iuda habitaverunt in Cariatharbe et in filiabus eius
et in Dibon et in filiabus eius
et in Capsel et in viculis eius
26 et in Iesue et in Molada
et in Bethphaleth 27 et in Asersual

---

22. de filiis AΛ^{L}; filius CM | cantores AΛ^{L}; cantatores M*; cantoris CM^{2} | 23. cantoribus AΛ^{T}M; cantatoribus C | 25. uiculis CΛ^{L}M; filiabus A.

22. episcopus] Θ^{H*A*}; ẹpiscopus Λ^{L}; ep̃is P^{2}(is *in ras.*)K*Ω^{S}; episcopis S*ɑ; episcopos Θ^{H2A2}Γ^{A}; *om.* L. ¶ hebr. ant. « episcopus » *Iac.* | in] **** Φ^{P*}; *om.* QL | hierl F; hrlm S; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}; ihrlm ɑ; ierusalem Ψ^{D}Ω^{M} grelυgc; ierlm Ω^{SJ}; ierlm Π^{K}; isrl L | azy CX; az*i P; azzi Λ^{L}MHNFKɑrelυgc; azzy L; ezi A; ozei Θ^{H}; ozci Θ^{A} | bany L; banni Λ^{L}HFKɑ; baani ΦP*Ψ^{D}Ω^{JM}; sabani Q; + ianitores acco telmū Ψ^{D}, *ex v.* 19 | asabie XΠ^{K}Σ^{T}WΩ^{SJ}ɑ; asabye L; hasabiae grelυgc; azabie Ω^{M}; sabiae Q | mathanie Π^{K}Σ^{T}Ω^{SJ}ɑ; mathanye L; matthaniae CEΘHQW; mattanie X; maththaniae N | michae de filiis] michedea filius W | miche Π^{K}Φ^{GV}Ψ^{D}Ωɑ; mihcẹ L; miceẹ X; mihe Σ^{T}Θ^{H} | de filiis] filius CΣ^{T}M | asaf Σ^{T2}; asab Π^{K}; *om.* Σ^{T*} | cantatores M*E*W; cantoris CΣ^{T}M^{2} | in ministerium Ω^{J}; in misterio K*; ministerio WΨ^{D} | domini L.

23. erat *om.* M *cum hebr. et LXX* | ∽ erat super eos Π^{K}Γ^{A} | cantatoribus C E*W | ∽ singulos dies Ω^{S}.

24. phataia CΣ^{T}Φ^{V}Lg; fathaia ɑ; phathahia relυgc; pataia A; factaia X; asphataia Ω^{S} | mesezebel] P^{2}(es *corr.*); mesezebẹl X; messezebel QW; meiezebel Φ^{G}; mosezehel Ω^{S}; behzebel L | zara CWΩ^{SJ}ɑgrelυgc; gara Π^{K}ΦSΨ^{D}Ω^{M}; azaria A. ¶ hebr. « zara » *Iac.* | filia H* | iudae g; ioda Θ^{A}; ieda Θ^{H}; i*da P* | omnem Λ^{L}M*H*QLFKWΨ^{D}.

25. et *om.* QFK | iudae g | cariath-arbe relυ; cariatharbẹ Λ^{L}Φ^{VP}; cariatarbe XS; chariatharbae PΩ^{M}; cariatharbee Σ^{T}MQ; cariatharbeae CΘ; chariatharbee N; chariatharbeẹ LΓ^{A}; cariaddarbeẹ W; caritharbe Π^{K*}; chariatharue FK; cariath A | filiabus] finibus K* | et in dibon et in fil. eius *om.* Λ^{L}FKΩ^{M} | in (*post* dibon et) *om.* XΨ^{D} | filiabus] *in ras.* Ω^{S2} | capseel Σ^{T}Φ^{GVP}PSWΓ^{A}Ω^{SM}ɑ; capsehel CΠ^{K}Φ^{R}EL^{2}Ψ^{D}Ω^{J}; cabseel grelυgc; capsahel L* | ui*culis E; uinculis XΠ^{K}P*H*; filiabus AΩ^{S*}.

26. in *om.* E | iesuae Λ^{L}MΦ^{P2}FKSΨ^{D}; yesue L; hiesue P; ihesue CXΣ^{T}; iessue Q; iesua Φ^{P*} | in molada] immolada Ψ^{D} | in *om.* FK | molada] Ω^{J2}(o *corr.*); moloda FK; molida M; malada Q; melada X; modolada A*; modola L; omdala W | bethphalet glυ; beth-phalet re; bethfaleth Π^{K}MΦ^{RG}EHNSWΨ^{D}Ω^{M}ɑ; betfaleth XΣ^{T}ΘPFK; bephalet L; bethefalath Q; bethphelech Ω^{S}; bethabel Γ^{A}.

27. hasersual glυgc; haser-sual re; asel-sual L; acersual Φ^{G}; sersual Q; a-

---

22. § et A; ⟨et CQK | ⟨azi A | ⟨filius michae A | ⟨de AQK | 23. ⟨praeceptum ACQ K | ⟨et A | 24. ⟨et AQK | ⟨in A | ⟨iuxta A | 25. ⟨per A | ⟨de ACQK | ⟨et in dibon A | ⟨et in capsel AK | 26. ⟨et in (*1°*) A | ⟨et in (*3°*) AK | 27. ⟨et in A.

et in Bersabee et in filiabus eius
28 et in Siceleg et in Mochona et in filiabus eius
29 et in Ain Remmon et in Sara et Irimuth
30 Zonoa Odollam et villis earum Lachis et regionibus eius
Azeca et filiabus eius
et manserunt in Bersabee usque ad vallem Ennom
31 filii autem Beniamin
a Geba Mechmas et Aia et Bethel et filiabus eius

---

29. in ain remmon *restituimus* (*cf. hebr.*); nain remmon C; ain remmon A; in remmon ΛᴸM | et hirimuth A; et in rimuth CΛᴸM | 30. uillis AΛᴸM²; uallis M*; in uillis C | regionibus AΛᴸM; in regionibus C | 31. et (*2°*) AΛᴸM; *om.* C.

sersuel M | ber-sabee ɾe; bersabeę CΛᴸ ΠᴷΦᵛᵖEΘᴬPHLFKSWΓᴬΨᴰ; bersabae M; bersabe Q; bersabeg Σᵀ | filiabus] finibus Πᴷ | eius + et in remon et in sara P², *ex v.* 29.

28. in sic.] siinceleg Ψᴰ | sicheleg C; sicelec XΠᴷΦᵛᵖENQΩᴹ; sicelech M² ΘΩȷq; sichelech Ωˢ; sicileg AP²; sycileg W; sicilec ΦᴳP*FKS; sicilech Φᴿ; secaeleg L; secelec ΛᴸH; secelech M* | mocona XΣᵀ; mothona Ψᴰ; mochola S*; mocbona Λᴸ; mo*hona P; mochana Φᵛ FK; mochone Ωˢ; mohc-one L; monochona M; montana Γᴬ | et in] et M; ** X* | filiabus] finibus Πᴷ.

29. in ain remmon *restituimus*; in ayn remon = L; nain remmon C; naim remmon Σᵀ; ain remmon AN; ain remon Γᴬ; in enremmon g; in aremmon Q; in remon Ωˢ; remmon Ψᴰ; in remmon *rell. codd. et edd.* | et in sara *om.* H* | saraa ɾelbȝc | et (*3°*) = AΦᴾΘᴴNFK; et in *rell. codd. et edd.* | irimuth = ΘᴴF KS*W; hirimuth A; rimuth CΛᴸMΘᴬHN QLΓᴬ; ierimuth ΠᴷΦᴿᵛS²Ωȷᴹqgreſbȝc; hierimuth ΦᴾP; iarimuth Ωˢ; gerimuth E Ψᴰ; erimuth Φᴳ; rimath Σᵀ; ramot X.

30. zonoa = CΣᵀHFKq; zonoha g; zonaa MΩˢ; zona Λᴸ; zanoha L; zanoa *rell. codd. et edd.* | adollam XΦᵛNL; aodollam Λᴸ | et + in CΠᴷΣᵀΦEP*LSWΨᴰ Ωqgreſbȝc | uillis] N²(pr. i *in ras.*); uilis E*; uallis M*; uillae FK; uiculis Φᵛᵖ ΨᴰΩˢȷ | eorum ΛᴸΘPN*Ωˢᴹ* | lachis] P² (s *corr.*); lacis ΣᵀFK; lacys X; *praem.* in g | et] in FK; et in CΠᴷΣᵀΦP*QLS WΨᴰΩqgreſ | eius] eorum W; *om.* ΛᴸL | azeca — eius *om.* MF* *cum LXX* | azecha CE²ΘPLF²KΩˢ; azeta Γᴬ; ezeca A Q; ezecha ΠᴷΦS²WΨᴰΩȷᴹ; ezacha E*; et zeca Λᴸ; et zecha S*; et azeca c; et in azeca g | filiabus] finibus Πᴷ; *praem.* in ΠᴷΦEP*SWΓᴬΨᴰΩȷᴹqgreſ | eius *om.* L | ber-sabee ɾe; bersabeę ΛᴸΦᵛEΘPHL FK²SΓᴬ; bersabe X; bersabeg Σᵀ; besabeę K*; sabeę Πᴷ | usque in uallem P; usque in ualle Θ | uallem-ennom elb | ennō Φᴿ; ennon ΛᴸXM²PHQΨᴰΩȷᴹq; hennom C; hēnon Ωˢ; emnom Φᵛᵖ; enom W; enon FK; hemon L; mennom Θᴬ*; mennon Θᴴ; memnon M*; emmen Φᴳ² *in ras.*

31. beniamin — mechmas] beniamin in aceba et in mas M²; acebam et mas M* | ben-iamin e; beiamin L* | geba] W*; ceba ΛᴸH; ieba ΣᵀΩˢ; theba Ωᴹ; gaba W²; getha A | mehcmas L; mecmas ΛᴸΠᴷEΘPHΓᴬ; megmas X; machmas g; macmas Σᵀ; magmas FK; mechinas Ωˢ; methinas W | ∼ megmas a geba X | ahia ΠᴷΦᴿᴳᵛ²ᵖ; haia Φᵛ*Sg; athia Ψᴰ; abia Ωᴹ; uia A; heia E; aza XΘP; asa CΣᵀL; ahi FK; hai qreſbȝc; *praem.* in M² | et *om.* CΣᵀ | beth-el elb; betel XHS*; *praem.* in M² | filia** M*; filias M²; *praem.* in S²W.

---

28. ⟨et in (*1°*) AQ | 29. ⟨et in (*1°*) AQ | 30. ⟨zonoa A | ⟨lachis AQ | ⟨azeca A | ⟨et manserunt AQ | 31. § filii A; ⟨filii CQK | ⟨a geba A.

32 Anathoth Nob Anania
33 Asor Rama Getthaim
34 Adid Seboim Neballa
Loth 35 et Ono valle artificum
36 et de levitis partiones Iuda et
Beniamin

XII. 1 hii autem sacerdotes et levitae
qui ascenderunt cum Zorobabel
filio Salathihel et Iosue
Saraia Hieremias Ezra
2 Amaria Melluch Attus
3 Sechenia Reum Meremuth 4 Addo

---

36. partiones A; partitiones CΛ^{L}; partitionis M.
XII. 1. hii autem Λ^{L}M; et hii C | et (*2°*) CΛ^{L}M; *om.* A.

Deest W (*a v. 1,* filio).

32. anatoth AΛ^{L}XP; anathot Φ^{R}Θ H^{2}S^{2}(*alt.* a *corr.*)WΓ^{A}Ω^{M}ɑg; anatot Σ^{T}; anatthoth E; anathob H*; anatob M; anathotho L; *praem.* in M^{2} | nobus FK | ananya L; annania PFK; anana ɑ; anani M.

33. asor — 34. seboim *om.* Σ^{T} | hasor g; aser P; asar L | irama FK; rema Θ^{A}P^{2}; roma XΘ^{H}; ram AΦSWΨ^{D}Ω^{M}; *om.* P* | getthaim 34. adid] gethai madid ɑ | getthaim = CΠ^{K}Φ^{RVP}; gethtaim Θ^{H}*; gethhthaim AΦ^{G}Θ^{H2A}FKSW^{2}Ψ^{D}; gettaym X; gethhthain Q; gethaim HNΩ^{J}grelυʒc; gethaĩ Λ^{L}; cethaĩ L; iethaim M^{2}P Ω^{S}; sethaim M*; getsaim Γ^{A}; gettham E; geth-than Ω^{M}; gethathaim W*. ¶ gethaim S^{2}; uel « gethai » *Iac.*

34. hadid relυʒc; adit XΨ^{D}; adith P; adiht L; addid W; adib Ω^{S}; madid Ω^{J}; nadid Ω^{M}; idid K; idin Γ^{A} | seboin Π^{K}; sebeim P; sebom AXΦS*; sebon E WΨ^{D}; sebomi Ω^{S}; seboni Ω^{M}; + et rel ʒc. ¶ uel « seboin » *Iac.* | neballah W; meballa P; neballat grelυʒc; neballath Π^{K}Φ^{G}SΨ^{D}Ω^{JM}ɑ; neballad FK; nebalath E; naballath Φ^{RVP}; nebolla L; nebella MΓ^{A}; nebessa Ω^{S}; + et g | lot APL; lod Π^{K}ΘQgrιʒc; iod HN; dod Λ^{L}; *om.* ΦE SWΨ^{D}Ω^{JM}ɑel.

35. ono-ualle-artificum elυ; nouelle artificium L | ono] M*; hono CXFK; ona AM^{2}ΦESWΨ^{D}Ω^{JM}; onam Ω^{S} | uallem Ω^{M}; uallis FK; ualde Ψ^{D}.

36. partiones] E*; portiones Φ^{P}E^{2} FKSΨ^{D}Ω^{S}agrelυʒc; partitiones CΛ^{L}XΘP H^{2}NQ; portionis L; partitionis MH* | iudae relυc; iude Ω^{S}ɑ. ¶ uel « iude » *Iac.* | ben-iamin e.

XII. 1. hii — leuitae *om.* A* | hii autem] hii L*; et hii CΣ^{T}Q(hi); hi(i) sunt autem SΩ^{J}grelυʒc; hii autem sunt Ω^{S} | leuites W | qui *om.* M | salathihel = ACΠ^{K}Θ^{A}NQLK; salatihel Ψ^{D}; salatiel X Σ^{T}; salathiel *rell. codd. et edd.* | et *om.* AΠ^{K}ΦE^{2}P*SΨ^{D}Ω | iosuae Λ^{L}M^{2}FKS; ieosuae M*; iesua Π^{K}; + et Q | seraia AX Φ^{V}NΓ^{A}Ω^{J}; seruia Ω^{M}; araia Ω^{S}; seratha M. ¶ uel « saraie » *Iac.* | iheremias CX Σ^{T}ɑ; ieremias Ψ^{D}Ωgrelυʒc; heremias L | hezra Θ^{A}; esdra X; hesdra CΣ^{T}Γ^{A}; hęsdra L; esdras Ω^{SJ}agrelυʒc.

2. melluc XΣ^{T}ES; meluch L; mellud Ψ^{D†}; melluth Ω^{S}; ameluch P* | attus] *in ras. brev. spat.* P^{2}; atthus FK; hattus grelυʒc; athus S; atus Π^{K}ΦLΨ^{D} Ω^{M}; attu Σ^{T}; accus Ω^{S}ɑ.

3. saechenia P; secenia Λ^{L}XHFK; seccenia Σ^{T}; sechema Π^{K}*; sechenias Ω^{J} ɑ; sebenias relυʒc | rehum grelυg; rheum c | meremuth — 4. abia *om.* Σ^{T} | meremuht S^{2}; meremoth E; merimuth Π^{K}ML Ω^{SJ}agrelυʒc; *om.* ΦP*S*Ω^{M}.

---

32. ⟨anathoth A | 33. ⟨asor A | 34. ⟨adid A | ⟨loth A | 36. ⟨et de AQK.
XII. 1. ¶ hii XII. Ω^{SJ}; *Div. sine num.* Π^{K}; ⟨hii ACQK | ⟨qui A | ⟨saraia A | 2. ⟨amaria A | 3. ⟨sechenia A.

Genthon Abia [5] Miamin
Madia Belga [6] Semaia
et Ioarib Idaia Sellum
Amoc Elceia [7] Idaia
isti principes sacerdotum et fratres eorum
in diebus Iosue
[8] porro Ievitae Iesua
Bennui Cedmihel
Sarabia Iuda Mathanias super hymnos
ipsi et fratres eorum
[9] et Becbecia atque et Hanni fratres eorum
unusquisque in officio suo
[10] Hiesuae autem genuit Ioachim
et Ioachim genuit Eliasib
Eliasib genuit Ioiada

---

9. atque et hanni AΛ^{L}M; et anni et C | 10. eliasib (*2°*) CΛ^{L}M; et eliasib A.

Deest W.

4. *tot. vers. om.* Σ^{T} | ado P* | genthon = ACNQΓ^{A}ΩJαgrec; genthom Ivȝ; gentō Ω^{M}; gethon Ω^{S}; getthon FK; ienthon L; centon M*; genon Ψ^{D}; genton M^{2} *cum rell. codd.* | abia 5. miamin] miamin abia Ω^{S} | habia L; abya α.

5. miamī P^{2}(mī *in ras.*); miamim Ψ^{D}; niamin E; manim A^{2}; amanim A* | madia] P^{2}(m *in ras.*); maadia g; madaia FK | ibelga Σ^{T}; belia L.

6. semeia CΛ^{L}XΣ^{T}FKΩ^{SJ}αgrelvȝc; samaia Φ^{R}Θ^{A}L. ¶ uel «semaia» *Iac.* | io*arib E; ioharib Θ^{A}; yoarib X; ioarip L; ioiarib grelvȝc; iorib Ψ^{D}*; ydarib Ω^{S}; + et αg | ydaia Xα; adaia Λ^{L2}EHQFK; adia Λ^{L}* | sellum — 7. idaia *om.* Σ^{T} | amoch CΠ^{K}Φ^{RV}NSΨ^{D}ΩJ^{M}α; ammoc L; amoth X Φ^{P}; amoo ΘP; amoe Λ^{L}HΩ^{S}; amo Γ^{A}; elmoch Φ^{G} | elceia = AXM*HNQΓ^{A}α; elcheia CΦESΨ^{D}Ω; helceia g; heleceia L; helcea Λ^{L}; helęęia Π^{K}; elcia Θ; elchia M^{2}; helchia P; helcias relvȝc; eleea FK.

7. ydaia XΩ^{S}; adaia Λ^{L}FKΨ^{D}α; daia Φ^{RG}; idala MQ | iosuae Λ^{L}MFKΨ^{D}; iesue ȝ*(*calamo corr.*); hiesuę Π^{K}.

8. porro *om.* K* | iesua] ȝ (*ante corr.*); iosua XΘPFK; iusua A; iesue C Σ^{T}; iosue ȝ (*ex corr., dein totum nomen calamo deletum est*) | benui Φ^{VP}; bennuc Φ^{G} | cedmiel Λ^{L}Φ^{G}Ω^{SM}grelv; cethmihel Φ^{R}PΩ^{J}; cetmihel Q; cethmiel XΣ^{T}M; cadmihel FK; cedmichel H; cetmichel L | sarebia Π^{K}ΦE^{2}SΨ^{D}Ω^{M}grelvȝc; serabia E*; serebia Ω^{S}; saramihel Γ^{A}. ¶ uel «serebia» *Iac.* | matthanias CΦ^{RG}EΘQ; mattanias X; mathania Γ^{A} | super hymnis M† | ipse et FK; et ipsi L | eorum + in diebus iosue Ω^{S}, *cf. v. praec.*

9. becbeciha X; bechbecia P; begbecia AΣ^{T}ΘNΓ^{A}; begbechia CL; becbezia FK; bebecia Φ^{G}*; bechecia Ω^{M}; bechechia Ω^{J}; bethecia Π^{K}; berethia Ω^{S}; becbeci M^{2}; becia H*; becta M* | atque et hanni = AΛ^{L}MΦ^{RG}EHQSΓ^{A}Ω^{M}; atque et han*ni N; atque et hamni Φ^{VP}; atque et anni L(adq.)Ψ^{D}; atque et hai Θ; atque et hai***** P; atque hanni et grelv ȝc; atque erani et Ω^{S}; atque et hanni et ΩJα; adque et hay et X; et anni et CΣ^{T}; atque hanni Π^{K}; et anni FK | frater Ψ^{D}.

10. hiesuae = A; hiesue HNQL^{2}; ihesuę Λ^{L2}; iesuę Ψ^{D}; iesue MΦ^{R*GVP}Ω^{M} ȝ*; iesua Π^{K}; hisuę Λ^{L}*; haesue L*; iosuę S; iosue Φ^{R2}ȝ^{2} *cum rell. codd. et edd.* | ioacim (*1°*) Φ^{RGV}E*Θ^{A}N*Ψ^{D}grelvc; yoacim X; ioiachim S^{2}; ioiacim AN^{2} S* | et ioachim *om.* K* | ioacim (*2°*) X ΣΤΦ^{RGV}E*Θ^{A}grelvc; ioiachim S^{2}; ioiacim APNS* | heliasib (*1°*) Π^{K}PΩ^{J}; eliasip L; + et AXΠ^{K}ΦEΘPNLFKSΓ^{A}Ψ^{D}Ωαgrelvȝc *cum hebr. et LXX* | heliasib (*2°*) Π^{K}Θ^{H}P Ω^{J}; eliasip L | iogada L; eliada Ω^{S}*; iada Ω^{S2}.

---

4. ⟨genthon A | 5. ⟨madia A | 6. ⟨et A | ⟨amoc A | 7. ⟨isti ACQK | ⟨in A | 8. ⟨porro ACQK | ⟨bennui A | ⟨sarabia A | ⟨ipsi A | 9. ⟨et becbecia AQK | ⟨unusquisque A | 10. ¶ hiesuae *Div. sine num.* Ω^{M}; ⟨hiesuae ACQK | ⟨et A | eliasib (*2°*)AC.

11 et Ioiada genuit Ionathan
Ionathan genuit Ieddua
12 in diebus autem Ioachim erant sacerdotes principes familiarum
Saraiae Amaria
Hieremiae Anania
13 Ezrae Mosollam
Amariae Iohannan
14 Milico Ionathan
Sebeniae Ioseph
15 Arem Edna
Maraioth Elci
16 Addaiae Zacharia
Genthon Mosollam

---

11. ionathan (*2°*) C *cum aliq. codd. et ipso archetypo, ut vid.*; et ionathan AΛ^{L} M | 12. principes CΛ^{L}M; et principes A | hieremiae AM; hieremia C(iher.)Λ^{L} | anania C; annania Λ^{L}; ananiae AM | 13. ezr(a)e AΛ^{L}M; hesdra C.

Deest W.

11. et *om.* NQ | ioada H* | ionatan (*1°*) X; ionatã Σ^{T}; ionatham Λ^{L}*L; + et AΛ^{L}XΠ^{K}MEΘP^{2}HNLFKΓ^{A}Ω^{SJ}ɑgrɛlʋʒc *cum hebr. et LXX* | ionatan (*2°*) XΣ^{T}; ionathã Ω^{S}; ionatham L; ionatha Φ^{R} | ieddoa NLrɛlʋʒc; ieddaia Ω^{S}; iedda A; geddua Λ^{L}XΘΩ^{J}; gethdua P; gedua E; geddoa CΣ^{T}Γ^{A}; esdona Q.

12. iohacim Θ^{H}; ioacim Θ^{A}PNFK; yoacim X; ioiachim S^{2}; ioiacim AS*; + et L | principes] *praem.* et AΠ^{K}ΦEP* SΨ^{D}Ωgrɛlʋʒc *cum LXX* | saraie CXΠ^{K}Σ^{T} Ω^{J}ɑ; rasaiae ΦSΓ^{A}Ψ^{D}; rasaie Ω^{M}; sarare Ω^{S}; saraia FKr; + et Π^{K}ΦEPSΨ^{D}Ω^{M}. ¶ « saruie » sec. hebr. sed sec. ant. « rasaie » *Guill.* hebr. « saraie » *Iac.* | amaria — 13. mosollam *om.* Π^{K}* | ammaria A; maraia rɛlʋʒc; amartha M; amariae Λ^{L} EΘPQ; amarie Π^{K2}Ω^{SJ}; maraiae ɡ; maarie ɑ | iheremie Xɑ; ieremiae gɛlʋʒc; ieremie Π^{K2}Ψ^{D}Ω; hemremie L; hieremia Λ^{L}ΘFK; iheremia C; ieremia Σ^{T}r | hanania rɛlʋʒc; annania Λ^{L}H; ananiae A MΦESΓ^{A}; ananie Π^{K2}Ω^{SM}ɑ; hananiae ɡ; annaniae PΨ^{D}; annanie Ω^{J}.

13. ezrae mosollam *om.* Π^{K}* | ezre Λ^{L}Π^{K2}S*; hezrae Θ^{A2}; heszrae Θ^{A}*; esdrae ɛlʋʒc; esdre XΩɑ; hesdrɛ Γ^{A}; hesdre L; ezra FK; esdra r; hesdra CΣ^{T} | mossollam MEɑ | amarie XΠ^{K}Σ^{T}LΓ^{A}Ωɑ; amaria r | iohanan AΦ^{R}ΘNgrɛlʋʒc; ioanan XL Γ^{A}; iohannã Λ^{L}; iohannam PΩ^{SM}; ionnan M.

14. milico] M*; milicho Pgɛlʋʒc; melico QFK; mlico N; ineulico CΣ^{T}L; in milico Ω^{S}; milice M^{2}; et E | ionathan] S*; ionatan X; ianathan S^{2}; ionathã e; ionatham Γ^{A} | sebenie Π^{K}Σ^{T}LΩ^{SM}ɑr; sebeme Ω^{J}; rabenie X | iosef P; ioseb S; iosepha Π^{K}.

15. harem ɡ; arim Π^{K}; aram ΦE Ψ^{D}Ω^{M}; arã Ω^{J}; haram rɛlʋ; harã ʒc; aran ɑ | eddna Ω^{J}*; enda FK; edan X; edria Ω^{S}; et ada Ψ^{D} | maraiot Σ^{T}; marioth M^{2}(o *corr.*)HFK; mariod Λ^{L} | elci] S*; elchi CΦS^{2}Ψ^{D}Ω; helci gɛlʋʒc; helchi P; helchia L; elei Q.

16. addaie Π^{K}Σ^{T}LFKΩ^{SJ}; addaihe X; adaiae MP*HΨ^{D}gɛlʋʒc; adaie Λ^{L}ɑ; adaia r | zaccharia Θ^{H}; zaccaria Λ^{L}X; zachariae AΠ^{K}Φ^{P}ESΓ^{A}Ψ^{D}ɡ; zacharie Ω^{JM} ɑ; zacchariae CΦ^{RGV}; zaccarie Σ^{T} | genthon — 18. belgae] miamin et moadiae felti belge getthon mosollam (mossol. K^{2}; mossal. K*) abiae zecheri FK | genton Λ^{L}XΠ^{K}Σ^{T}MΦHSΨ^{D}Ω^{JM}; gethon Ω^{S}; geton E | mossollam E; mesollam Λ^{L}Σ^{T}; mosellam CXNLΓ^{A}.

---

11. ⟨et A | ⟨ionathan (*2°*) AC | 12. § in A; ⟨in CQK | ⟨saraiae AK | ⟨hieremiae A | 13. ⟨ezrae A | ⟨amariae A | 14. ⟨milico A | ⟨sebeniae A | 15. ⟨arem A | ⟨maraioth A | 16. ⟨addaiae A | ⟨genthon A.

17 Abiae Zecheri
Miamin et Moadiae Felti
18 Belgae Sammua
Semaiae Ionathan
19 Ioiarib Matthanai
Iadaiae Azzi
20 Sellaiae Celai
Amoc Eber
21 Elciae Asebia
Idaiae Nathanahel
22 levitae in diebus Eliasib et Ioiada
et Ionan et Ieddoa
scripti principes familiarum
et sacerdotes in regno Darii
Persae
23 filii Levi principes familiarum
scripti in libro Verborum die-
rum
et usque ad dies Ionathan filii
Eliasib

Deest W.

17. abie $\Lambda^{L}X\Sigma^{T}\Phi^{G}\Omega^{SJ}\mathfrak{a}$; habie L; abia $\mathfrak{r}$; ahię Ψ^{D} | zecheri] Ω^{J}*; zechri $\Pi^{K}Q\Omega^{J2}$grelυgc; zecri Σ^{T}; zechire Γ^{A}; ihecherie L. ¶ uel «zecheri» *Iac.* | meamin Q; mianin Ω^{M} | moadie $C\Pi^{K}\Sigma^{T}\Phi^{V}EL\Psi^{D}$ $\Omega^{SJ}\mathfrak{a}$; modiae Q; modie X; moadia $\mathfrak{r}$ | phelti grelugc; felthi S; phelthi Ω^{S}; felzi $\Lambda^{L}MH$; phelphi L; falti A; filii ΘP; *om.* X.

18. belgae = $AM\Phi^{P}NQe$lugc; belga $\mathfrak{r}$; *om.* Σ^{T}; belge *rell. codd. et edd.* | samua $\Phi ES\Gamma^{A}\Omega^{M}$; semmua X; samiia Ψ^{D}; samaa L; semmia Ω^{S}; *om.* Λ^{L} | semaie $\Sigma^{T}\Phi^{R}$L; semaihe X; senaie Π^{K}; samaiae Φ^{G}; semeiae ASΓ^{A}g; semeie $\Omega^{SJ}\mathfrak{a}$; semaia H$\mathfrak{r}$; samaia Λ^{L}; *om.* M | ionathā Σ^{T}re; ionatan X; ioathan H$\mathfrak{a}$; ioatham Λ^{L}.

19. ioiarib] P*; ioiarim FK; ioarib $\Lambda^{L}XMP^{2}HS\Gamma^{A}\Omega^{SJ}\mathfrak{a}$; ioharib Θ | matthanai = $\Lambda^{L}\Theta$N; mattanai M; mattanay X; matthannai A; mathanai PL$\mathfrak{a}$grelugc; mathanay C; matanai E; nathanai Ω^{S}; matthania Q; mathania $FK^{2}\Gamma^{A}$; matania H; mathinia K*; matthiania Ψ^{D}; mattiania $\Pi^{K}\Phi S\Omega^{J}$; mactiania Ω^{M}; matthā Σ^{T} | iadaiae] Ω^{J}*; iadaie $X\Pi^{K}\Sigma^{T}E\Omega^{SJ2M}$; iadeiae C; iadalę Λ^{L}; Iadaię S*; iodaiae gelugc; iodaie $\mathfrak{a}$; idaie P; ioiade FK; ioiadaie L; ioiadei Γ^{A}; iodaia $\mathfrak{r}$ | azzi] Γ^{A}*; azi $\Pi^{K}\Sigma^{T}\Phi EPS\Gamma^{A2}\Psi^{D}\Omega^{SM}$; azy C. ¶ ant. «azan» *Iac.*

20. sellaie $\Pi^{K}L\Gamma^{A}\Omega\mathfrak{a}$; sellaihe X; zellaiae A; sellatae M; selleiae Q; salaiae CP; salaie Σ^{T}; selalę Λ^{L}; sellai gr elugc | celay X; chelay C; cellai Ω^{S}; celei $\Phi^{G}M^{2}$; cellei M*; calai Q; colai Θ^{H} | amoc] M*E*; ammoc L; aemoc E^{2} P; emoc Ω^{J}; amoi M^{2}; emac Ω^{S} | heber Lrelυgc; ebor $\Lambda^{L}M^{*}\Phi E^{*}PHQS\Gamma^{A}\Omega^{M}$g; hebor $\Pi^{K}\Omega^{SJ}$; hober $\mathfrak{a}$.

21. elciae = $A\Phi ENFK\Gamma^{A}\Omega^{M}$; elcie S; ęlcię Ψ^{D}; elchię $\Lambda^{L}MH$; elchie $\Pi^{K}\Omega^{S}$ $\mathfrak{a}$; helciae gelugc; helcie $\mathfrak{r}$; helchiae C; helchie $L\Omega^{J}$; eleiae Q; elię Θ; elie X; elaiae P; elcia Σ^{T} | hasebia relυgc; aseuia A; esebia Γ^{A}; asebeia Θ; asebaia X; asebie $\Pi^{K}\mathfrak{a}$; hasebiae g; esebie Ω^{S}. ¶ uel «asebie» *Iac.* | idaie $X\Pi^{K}\Sigma^{T}FS\Omega^{JM\dagger}$; ydaie $\Omega^{S}\mathfrak{a}$; ideie Λ^{L}; adaiae Ψ^{D}; idaia $\mathfrak{r}$ | nathanael $\Sigma^{T}HS\Omega^{SJ}$grelugc; natanael X; natthanahel Θ^{A}; naththanahel Θ^{H}; nathanihel Φ^{G}; nathaniel M; nathahel L.

22. heliasib Θ^{H}PL; aliasib C; eliasim Ω^{S} | ioada FK | et ionan et ieddoa *om.* A | ioanan $X\Psi^{D}$; iohanan grelugc; iohannan Ω^{M}; ioannan Π^{K}; ionathan $\mathfrak{a}$; ionam $\Lambda^{L}\Omega^{J}$; onam Ω^{S} | iedoa P; ieddua $Q\Omega^{S}$; geddoa $XL\Psi^{D}$; geddua Π^{K}; eddoa M | princeps X | et — 23. familiarum *om.* X | et sacerdotes *om.* S* | darei M*N.

23. lęui S; leuite Ω^{S*} | princeps Λ^{L} | familiarum + et sacerdotes in regno darii Ψ^{D}, *cf. v. praec.* | dierum *om.* Ω^{S*} | ionatan $X\Sigma^{T}$; ionatha Q | heliasib P; helyasib Π^{K}; elisaib Ω^{M}.

---

17. ⟨abiae A | ⟨miamin A | ⟨felti A | 18. ⟨semaiae A | 19. ⟨ioiarib A | ⟨iadaiae A | 21. ⟨elciae A | ⟨nathanahel A | 22. ¶ levitae XI. Θ^{H}; ⟨levitae ACQK | ⟨scripti AC | ⟨et A | 23. ⟨filii AQK | ⟨scripti A | ⟨et A.

24 et principes levitarum Asebia Serebia
et Iesue filius Cedmihel
et fratres eorum per vices suas
ut laudarent et confiterentur
iuxta praeceptum David viri Dei
et observarent aeque per ordinem
25 Matthania et Becbecia Obedia Mosollam Thelmon Accub
custodes portarum et vestibulorum ante portas
26 hii in diebus Ioachim filii Iosue filii Iosedech
et in diebus Neemiae ducis
et Ezrae sacerdotis scribaeque
27 in dedicatione autem muri Hierusalem
requisierunt levitas de omnibus locis suis
ut adducerent eos in Hierusalem
et facerent dedicationem et laetitiam
in actione gratiarum et in cantico
in cymbalis psalteriis et citharis

---

26. et in diebus CΛ^{L}M; in diebus A | 27. et laetitiam CΛ^{L}M; in laetitiam A.

Deest W.

24. asebia] Γ^{A2}(s *corr.*); hasebia gr eſvȝc; asabia Λ^{L}MH^{2}; asabias H* | sarebia Π^{K}Φ^{R}; serbia L | iesue] ȝ*; hiesue Θ; ihesue X; iesuae M*HSΓ^{A}Ψ^{D}; hiesuę Λ^{L}; iosue CΣ^{T}PLFKΩ^{S}gȝ^{2}c. ¶ uel « iosue » *Iac.* | cedmiel Π^{K}MHΩgreſv; cetmihel AΛ^{L}Q; cethmihel PΨ^{D}; cethmiel XΣ^{T}; celmihel L; cedimel Ω^{SM}; cethimihel Φ^{V} | dauid] *praem.* regis Ω^{S} | aeque] *in ras.* M^{2}; equa Ω^{M}.

25. maththania Φ^{P}; mathania Λ^{L}Π^{K} Σ^{T}MPLΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}agreſvȝc; matania X | becbecia] S*; becbechia CΛ^{L}XL; becbetia Γ^{A}; bebbecia Π^{K1}(c *corr.*); belbecia ΦES^{2}Ω^{M}; belbetia ΨΩ^{J}; becia M; beththethia Ω^{S} | oboedia AΘ^{A}PL; obediam FK; *praem.* et Ω^{SJ}ag | mossollam E; mesollam Θ^{H}* | telmon XMΦ^{G}EFKSΩ^{M}greſ vȝc; thelmaon L; thelmoā C; telmoan Σ^{T}; thelmen Ω^{S} | acub XP* | et *om.* X.

26. ioachim] P*; iohacim Θ^{H}; ioacim XΘ^{A}P^{2}N*greſvc; ioachin L; ioiacim AN^{2}FK | filii iosue *om.* A | filii *om.* H* | yosue X; iesue Π^{K}Φ^{G}ELΓ^{A}Ω^{JM}ıvȝ*; hiesue Φ^{R}NQ; iosuae M*; iesuę SΨ^{D}; hiesuae Λ^{L}Φ^{VP}H; iosię FK. ¶ uel « iosue » *Iac.* | iosedec AΣ^{T}MNQLgreſvȝc; iosaedech P^{2}; iosadech P*; yosadec X; iosedeth Ψ^{D} | et *om.* AQ *cum codd. graecis* BS | nehemiae greſvȝc; neęmię FKS; neemie Π^{K}Σ^{T}LΩa | duces F*K; *om.* Ψ^{D} *cum LXX* | et — scribaeque *om.* N | et *om.* ΦEP*Ω^{JM}; + in C | ezre Λ^{L}Π^{K}FK; aezrae M; hezrae Θ^{A}; esdrae Sreſvȝc; esdre XΩa; hesdrae C Γ^{A}; hesdre Σ^{T}; haesdrę L | sacerdotes E*FK | scribaeque] M^{2}(que *in ras.*); scribe X *cum hebr. et cod. graeco* B.

27. in dedicationem FK | hierl FK; iherusalem Ca; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Ω^{M}greſvȝc; ierlm Π^{K}Ψ^{D}Ω^{SJ} | quęsierunt S* | ut *om.* H* | ducerent X | eos + in locis suis L | in] ad A | hierl FK; iherusalem C; herusalem E; ihrslm Λ^{L} XΣ^{T}L; ihrlm a; ierusalem Ω^{M}greſvȝc | fecerunt M | et laet.] in letitia Ω^{SJ}(-cia); in laetitiam A | in actionem Λ^{L}HL; in agnitione Σ^{T}* | ∿ in gratiarum actione Ω^{M}* | et *om.* P* | in (*ante* cant.) *om.* Qa reſvȝc | in (*ante* cymb.)] et N; et in Q SΩ^{SJ}agreſvȝc | psalterii FK; *praem.* ** P; *praem.* in L; *praem.* et in Ω^{S} | citharis] *praem.* in LΩ^{S}.

---

24. ⟨et principes ACQK | ⟨et iesue A | ⟨et fratres A | ⟨ut A | ⟨iuxta A | ⟨et A | 25. ⟨matthania ACQK | ⟨mosollam A | ⟨custodes AK | 26. ¶ hii XI. CΣ^{T}FK; ⟨hii AQ | ⟨et in A | ⟨et ezrae A | 27. ¶ in *Div. sine num.* Ω^{M}; § in A; ⟨in CK | ⟨requisierunt A | ⟨ut A | ⟨et facerent A | ⟨in actione A | ⟨in cymbalis A.

28 congregati sunt ergo filii cantorum
et de campestribus circa Hierusalem
et de villis Netufati
29 et de domo Galgal
et de regionibus Geba et Azmaveth
quoniam villas aedificaverunt sibi cantores in circuitu Hierusalem
30 et mundati sunt sacerdotes et levitae
et mundaverunt populum et portas et murum
31 ascendere autem feci principes Iuda super murum
et statui duos choros laudantium magnos
et ierunt ad dexteram super murum ad portam sterquilinii
32 et ivit post eos Osaias et media pars principum Iuda
33 et Azarias Ezras et Mosollam
Iuda et Beniamin et Semeia et Hieremia

---

29. aedificauerunt AΛ^{L}M; hedificarunt C | 31. dexteram AΛ^{L}M; dextram C.

Deest W.

28. ergo] autem XLΩ^{s}ɑrelvʒc; igitur g | cantatorum M*E* | et *om.* relvʒc | de *om.* E* | hierl K; hiel F; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm ɑ; ierusalem Ω^{JM}grelvʒc; ierlm Ψ^{D}Ω^{S}; ięrlm Π^{K} | uillis] leuitis XΘ | netufati] E^{2}(*alt.* t *ex* c); netuphati Aɑgre; netufathi P; netuphathi Γ^{A}; nethuphati Llvʒc; nethupati C; necufati Ω^{M}; netofati Π^{K}S; netophati Ω^{J}; nethophati Ω^{S}; netupha Ψ^{D}.

29. ieba XΣ^{T}; gaba L; gabaa Ω^{S}; gebae Π^{K}; gebeae E^{2}S; gebee Ψ^{D}; iebeae Φ; iebee Ω^{JM}; gabeae E*; gebec Γ^{A}; zebaec P. ¶ uel «gabaa» *Iac.* | azmauet Λ^{L}; azmabeth CX; azmabet Σ^{T}; asmaueth N; azmauech Ω^{S}; azmuheth A*; + et hi L | uillas *om.* M | aedificauerunt] E*N*; edificarunt C(hed.)Σ^{T}; ędificauerant E^{2}QN^{2}Γ^{A} | sibi] ibi L | cantatores E* | ∿ cantores sibi S | hierl K; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm ɑ; ierusalem Ω^{M}grelvʒc; ierlm Π^{K}Ψ^{D}Ω^{SJ}.

30. et mundati] N*; et lustrati N^{2}; *praem.* lustrati sunt L.

31. ascendere autem fecit L; ascenderunt autem Q; ascenderunt autem feci Φ^{P} | et statui — super murum *om.* K* | statuit Ψ^{D} | ∿ magnos choros laudantium K*Ω^{s}ɑrelvʒc | ierunt] erunt Λ^{L}*; erant Λ^{L2} | dextram CΦ^{RGV}Θ^{H}PΨ^{D} | ad portas M*; *praem.* et X | sterculi L.

32. iit Λ^{L}Π^{K}ΦEΘPHΨ^{D}Ω^{M}; ibit Σ^{T}LFKΓ^{A}; abiit M^{2} *in ras.*; hii X. ¶ uel «iit» *Iac.* | osiaas E^{2}; osias Λ^{L}Π^{K}ME*ΘP^{2}(os *in ras.*)HFKS*; ozias Φ^{P}Γ^{A}Ω^{S}; ios*as Φ^{V}*; osaia L; isaias A | pars + populi M | iudae r.

33. azaris K* | hezra Θ^{A}; esdra X Sɑ; hesdra CΣ^{T}Γ^{A}; esdras Ω^{SJ}grelvʒc; hesdras L; *praem.* et XFKSΩ^{S} *cum pauc. codd. graec. minusc.* | mossolam E; mesollam XΘPNFKΓ^{A}; mosellam L | iudas ʒc; *praem.* et P *cum pauc. codd. graec. minusc.* | ben-iamin elv | semela Λ^{L}†; semia Φ^{R}SΨ^{D}Ω^{J} | iheremia CXLɑ; ieremia Σ^{T}Ψ^{D}Ωg; heremia Λ^{L}; hieremias N; ieremias relvʒc; hieremiae M*.

---

28. § congregati A; ⟨congregati CQK | ⟨et de (*1°*) A; ⟨et de (*2°*) A | 29. ⟨et de (*1°*) A | ⟨et de (*2°*) A | ⟨quoniam A | 30. ⟨et mundati AQK | ⟨et mundaverunt A | 31. § ascendere A; ⟨ascendere CQK | ⟨et statui A | ⟨et ierunt AQ | 32. ⟨et ivit AC | 33. ⟨et azarias A | ⟨iuda A.

34 et de filiis sacerdotum in tubis
Zacharias filius Ionathan
filius Semeiae filius Mathaniae
filius Michaiae
filius Zecchur filius Asaph
35 et fratres eius Semeia et Azarel
Malalai Galalai
Maai Nathanel et Iuda et Anani
in vasis cantici David viri Dei
et Ezras scriba ante eos in porta
fontis
36 et contra eos ascenderunt in gradibus civitatis David
in ascensum muri super domum
David
et usque ad portam aquarum ad
orientem
37 et chorus secundus gratias referentium ibat ex adverso
et ego post eum et media pars
populi
super murum et super turrem
furnorum
et usque ad murum latissimum

---

34. michai(a)e AΛ^{L}M; michaia C | 35. semeia AΛ^{L}; semeiae C; semei M | malalai Λ^{L}M; mulali A; et malalay C | cantici AΛ^{L}M; canticis C | 36. in ascensum muri A M; in ascensu muri CΛ^{L} | 37. latissimum CΛ^{L}M; altissimum A.

Deest W.

34. de *om.* E* | zaccharias ACΦ^{RG} Θ^{H}FK^{2}; zaccarias Λ^{L}XΣ^{T}K*; zacharia M P* | ionatan X | semeie Λ^{L}Π^{K}Σ^{T}LΩ^{SJ}ɑ; semeihe X; semiae EΩ^{M} | mathanie Σ^{T}L Ω^{S}ɑ; matthaniae Φ^{RG}HNQFKS; matthanie X; nathanię Γ^{A}; natthanie Ω^{JM} | michaie Λ^{L}Π^{K}LΩ^{SJ}ɑ; micaihe X; machaiae EΘP; michae Q; melchie Ω^{M}; michaia CΣ^{T}FKΓ^{A} | zeccur Σ^{T}Φ^{R}; zechur Π^{K}ɑgrelʊʒc; zetchur Ψ^{D}; zacchur FKSΩ^{S}; zaccur AL; iecchur Q; zecchus Γ^{A}; iecchus Θ P^{2}; iheceus X; *echu* P*. ¶ ant. « zetehur » *Iac.* | asap Σ^{T}Ψ^{D}; asafec Γ^{A}.

35. semeiae CS; semeie Σ^{T}; semei M | azareel relʊʒc; azareth C | malalay CX; malasai Ω^{M}; melalai Φ^{G}E; mulali A; *om.* Ω^{S} *cum LXX*; *praem.* et CΣ^{T} | galalay CX; gelalai Ψ^{D}; galai L; *om.* Λ^{L} | maai* N; maay CX; maaia Q; mai Σ^{T}S*; ma**** P* | nathanel — anani *om.* Q | nathanel = ACΛ^{L2}N; natanel Λ^{L}*; nathanhel Π^{K}; nathanael Σ^{T}EΓ^{A}Ωgrelʊʒc; natanael X; natanahel Φ^{RP}; nathanahel Φ^{GV}HFKSɑ; nathaniel M; nathanihel Ψ^{D}; nathahel L; nathanai Θ; nathanai*** P | iudas ʒc | et anani *om.* Ω^{S}* | et *om.* FK Ω^{M}g *cum hebr. et codd. graec. qui haec verba habent* | hanani grelʊʒc; annani Λ^{L}HΩ^{J}; ananai ΘP; panani N | canticis CΣ^{T}E*Ω^{M} | uir Ψ^{D} | hezras Θ^{A}; esdras X Ωarelʊʒc; hesdras CΣ^{T}; ezra HFK; esdra S; hesdra LΓ^{A} | fontis] frontis Ω^{S} | ∽ in porta fontis ante eos Θ.

36. eos *om.* X | in ascensu CΛ^{L}Σ^{T} HNLKΩ^{S}ɑgrelʊʒc | muri] uiri Π^{K} | super] per X | et] ut A | aquam A.

37. choros secundos P* | choros F S*Ψ^{D} | secundus] securus Φ^{P} | referentum Σ^{T}M*NQ; reuerentium Λ^{L}* | ex aduersum L | ∽ ex aduerso ibat Θ | et (*ante* ego) *om.* A | et (*ante* media)] ut Ψ^{D} | ∽ super murum populi L | et (*post* murum) *om.* S* | turrem] Φ^{P}*; turrim Φ^{V*P2}Ω^{SJ}ɑgrelʊ ʒc | fornorum L | latis.] altissimum AS*.

---

34. ⟨et ACQK | ⟨zacharias A | ⟨filius semeiae A | ⟨filius zecchur A | 35. ⟨et C | ⟨semeia A | ⟨maai A | ⟨in A | ⟨et ACK | 36. ⟨et AQ | ⟨in ascensum A | ⟨et A | 37. ⟨et chorus ACQK | ⟨et ego A | ⟨super murum A | ⟨et usque A.

38 et super portam Ephraim et super portam antiquam
et super portam piscium et turrem Ananehel et turrem Ema
et usque ad portam gregis
et steterunt in porta custodiae
39 steteruntque duo chori laudantium in domo Dei
et ego et dimidia pars magistratuum mecum
40 et sacerdotes Eliachim Maasia Miniamin
Michea Elioenai Zacharia Anania
in tubis
41 et Maasia et Semea et Eleazar et Azi et Iohannan et Melchia
et Elam et Ezer
et clare cecinerunt cantores
et Iezraia praepositus
42 et immolaverunt in die illa victimas magnas et laetati sunt
Deus enim laetificaverat eos laetitia magna
sed et uxores eorum et liberi gavisi sunt

---

38. in porta AΛ^{L}M; in portam C | 39. steteruntque CΛ^{L}M; et steterunt A.

Deest W.

38. et super portam ephraim *om.* Θ^{H}* | et (*1°*) *om.* H* | super portam] super murum porta L | ephraym Π^{K}; efraim Σ^{T}Θ^{H2}NQLFK; efraym X; effraim MES Ψ^{D}; effraym Ω^{S}; epraim A* | super porta piscium L | turrim Ω^{SJ}ɑgrelʊʒc; *praem.* super S^{2} | ananehel — ema] *in ras. brev. spat.* F^{2} | hananeel grelʊʒc; ananeel Λ^{L}Σ^{T} Ω^{SJ}; ananeęl X; annanehel L; ananahel AF^{2}K; anenehel M*E; anęnehel S | turrim Ω^{SJ}ɑgrelʊʒc | ęma X; emat ɑ; emath Π^{K}ΦESΩ^{JM}relʊʒc; hemath P; eman F^{2}K; amath Ψ^{D}; [···]ath Γ^{A} | gregis] regis Σ^{T} MQLS* | in portam CΣ^{T}Q; in portas X Θ^{A}FK; ad portam L.

39. et steteruntque H*; et steterunt AS | in domu Ψ^{D} | magistratuum mecum] P^{2}(um mecum *in ras. brev. spat.*) | magistratum M*Φ^{R}*S*; magistrantium Ω^{J}; *praem.* et X | meum K*.

40. eliacim AXΣ^{T}Θ^{A}PHNFKgrelʊ; heliacim Θ^{H}; heliachim CΦ^{GVP}ELΩ^{J}; helyachim Π^{K} | maasias Π^{K}MΦEPSΨ^{D}Ω; amasias Q | miniamin — 41. maasia *om.* L | minaamin CΣ^{T}; miamin Π^{K}MΦEP^{2} (*pr.* i *corr.*)FKSΨ^{D}Ωɑrelʊʒc; beniamin Q | michaea Φ^{RG}Θ^{H}PΓ^{A}Ω^{M}; micea XΣ^{T}; michia M*; micheas Ω^{J} | elioenai] Ω^{J2} (*alt.* e *corr.*); helioenai Π^{K}; elioenay C; elionai Λ^{L}MΘ^{H}FK; elionay X; elieanai Ω^{M}*; elienai Ω^{M2}; *praem.* et A | zaccharia CΛ^{L}Φ^{RG}Θ^{H}FK; zaccaria X; zaccarias Σ^{T} | anania] E^{2}(*pr.* a *corr.*); hanania gr elʊʒc; annania HΨ^{D}Ω^{J}; anuania Ω^{S}; ananias Σ^{T}; annanias M; *praem.* et FK ɑg.

41. masaia A^{2}; maa*ia A*; maasias P; + miamin P*, *cf. v. praec.* | semea] M*; semeia XΠ^{K}M^{2}EHɑgrelʊʒc; semia Λ^{L}; senea Ω^{S} | heleazar Π^{K}; eliazar Σ^{T}; eleazer E | azy CX; azzi grelʊʒc; ozi F K | ioannan XΠ^{K}Σ^{T}; iohanan Φ^{RG}EΘNΓ^{A} Ω^{J}grelʊʒc; ioanan PL; ioahan Φ^{V}; iohannam Λ^{L}Ω^{S} | melcia XΣ^{T}M^{2}HN; milcia M*; mechia Φ^{P} | elam] Ω^{J2}(e *in ras.*); aelam CXrelʊʒc; helam P; elem Φ^{R} | azer L; ezar A | et *om.* Σ^{T} | concinerunt L | cantatores E* | iezrahia g; ezraia Λ^{L} Ω^{S}; ieraia M; ieserasa L; iezrai* P; iezrai EΘS*Γ^{A}; iezray X; ezrai A.

42. et] *in ras.* P^{2}; *om.* Σ^{T} | in die illa] illa die FK^{2}; illa K*; + hostias et

---

38. ⟨et super (*1°*) AQK | ⟨et super (*3°*) A | ⟨et usque A | ⟨et steterunt A | 39. ⟨steteruntque AQK | ⟨et ego AK | 40. ⟨et AQ | ⟨michea A | 41. ⟨et maasia AQ | ⟨et elam A | ⟨et clare ACK | ⟨et iezraia A | 42. ⟨et immolaverunt AQK | ⟨deus AQK | ⟨sed ACQK.

et audita est laetitia Hierusalem procul
43 recensuerunt quoque in die illa viros super gazofilacia thesauri
ad libamina et ad primitias et ad decimas
ut introferrent per eos principes civitatis
in decore gratiarum actionis
sacerdotes et levitas
quia laetatus est Iuda in sacerdotibus et levitis adstantibus
44 et custodierunt observationem Dei sui
et observationem expiationis
et cantores et ianitores
iuxta praeceptum David et Salomonis filii eius
45 quia in diebus David et Asaph
ab exordio erant principes constituti cantorum in carmine
laudantium et confitentium Deo
46 et omnis Israhel in diebus Zorobabel et in diebus Neemiae
dabat partes cantoribus et ianitoribus per dies singulos
et sanctificabant levitas
et levitae sanctificabant filios Aaron

---

43. actionis AΛ^{L}M; hactiones C | et leuitis Λ^{L}M *cum plerisque codd. et archetypo*; et in leuitis AC | 45. deo AΛ^{L}M; deum C.

Deest W.

M | et (*ante* uxores) *om.* Θ | hierl FK; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm 𝔞; ierusalem Π^{K}Ω^{M}grelυ𝔷c; ierlm Ψ^{D}Ω^{SJ}; *praem.* in A *cum LXX*; *praem.* illa 𝔤.

43. recens. quoque] recensueruntque Λ^{L} | ∿ illa die Π^{K} | gazophilacia C 𝔞; gazophylacia AΘ^{A}^{2}(phy *in ras.*)grelυ 𝔷c; gazofilatia MΦ^{V}^{2P}ESΩ^{JM}; gazophilatia PLΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{S}; gazophylatia N; gazoflacia K^{2}; zofilatia Φ^{V}*; gazoflacium K* | thesauri *om.* X | ad (*I°*)] *in ras.* M^{2}; ac P; et Λ^{L}H; et ad S | et ad decimas *om.* P* | ciuitatis + et C | actionis] S*; actiones C(hact.)Σ^{T}^{2}(c *ex* g)P*LS^{2}are | leuitae FK | quia — leuitis *om.* Φ^{P} | quia] qua L | l(a)etificatus FKagrel𝔷c | iuda* H | leuitas FK; *praem.* in ACΣ^{T}, *cf. hebr. et LXX* | stantibus XΘ.

44. et (*2°*) *om.* MΦEP*Ψ^{D}Ω^{JM} | et cantatores E*; *om.* Ω^{S}* | solomonis M*; salomoni FK; salomon C.

45. asap Σ^{T}; asabh Φ^{V}; + et E | carminibus A | deo] Π^{K}^{2}(eo *in ras.*); **deo E; deum CΣ^{T}N.

46. omni Φ^{RGP}ΘP*QΩ^{JM}; omnes K* | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}grelυ𝔷c; isrl Φ^{GV}EPHNFKSΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}a; srl Λ^{L}L | zorobbabel N | et in diebus] et P^{2} *cum aliq. codd. graec. minusc.*; *om.* P* | nehemiae grelυ𝔷c; neemie LΩa; neemia Λ^{L} | dabat] S*; dabant Σ^{T}Θ^{H}PS^{2}Ωagrelυ 𝔷c *cum hebr. et LXX* | cantatoribus E* | et ianitoribus *om.* M* | et leuitae — aaron *om.* P* | leuitae] leuitas L.

⟨et audita AK | 43. ⟨recensuerunt ACQK | ⟨ad libamina A | ⟨ut A | ⟨in A | ⟨sacerdotes AK | ⟨quia A | 44. ⟨et custodierunt AQK | ⟨et observationem A | ⟨et cantores AK | ⟨iuxta A | 45. ⟨quia AK | ⟨ab A | ⟨laudantium A | 46. ⟨et omnis ACQ | ⟨dabat A | ⟨et sanctificabant AK | ⟨et levitae A.

XIII. [1] in die autem illo lectum est
in volumine Mosi audiente
populo
et inventum est scriptum in eo
quod non debeat introire Amma-
nites et Moabites in ecclesiam
Dei usque in aeternum
[2] eo quod non occurrerint filiis
Israhel cum pane et aqua
et conduxerint adversum eum
Balaam ad maledicendum ei
et convertit Deus noster male-
dictionem in benedictionem
[3] factum est autem cum audissent
legem
separaverunt omnem alienigenam
ab Israhel
[4] et super hoc erat Eliasib sacerdos
qui fuerat positus in gazofilacio
domus Dei nostri
et proximus Tobiae
[5] fecit ergo sibi gazofilacium gran-
de
et ibi erant ante eum reponentes
munera et tus et vasa
et decimam frumenti vini et olei

XIII. 1. mosi A; moisi C; moysi Λ^{L}M | debeat AΛ^{L}M*; debeant CM^{2} | 2. eum CΛ^{L}M; eos A | 5. grande AΛ^{L}M^{2}; grandem CM* | uini AΛ^{L}; et uini CM.

Deest W.

XIII. 1. illa Π^{K}FK | lectum *om.* Ψ^{D} | mosi = ANK*g; moisi C; moysi K^{2} *cum rell. codd. et edd.*; *praem.* legis Σ^{T} | audiente] audire Ψ^{D} | scriptum in] scriptum est K* | debeat] M*K*S*; debeant CΠ^{K} Σ^{T}M^{2}ΦΕΘΡ*QFK^{2}S^{2}$\Gamma^{A}$$\Psi^{D}$$\Omega^{SJ}$ագրեlυʒc *cum LXX*; debebant Ω^{M} | ammanites] M*; amanites P$\Psi^{D}$$\Omega^{J2}$(*alt.* a *in ras.*); ammonites XE*ագրեlυʒc; amonites Ω^{S}; ammanite M^{2}; ammanitę S | mo*abites A; moabitis M*; moabite M^{2}; moabitę S | in *om.* Ω^{S} | (ec)clesia Λ^{L}XQFK* | aet.] sempiternum Q.

2. occurrerunt $\Psi^{D}$$\Omega^{J}$; occurrerent FK; occurerent M* | filii Φ^{P}*E*K*Ψ^{D2}; fili Ψ^{D}* | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}գրեlυʒc; isrl Φ^{RGV}EHFKS$\Gamma^{A}$$\Psi^{D}$ Ω^{SM}ա; srl Λ^{L}L | et aqua *om.* Φ^{G} | et (*2°*) *om.* M* | conduxerunt Σ^{T}M*LK*S*Ω^{JM}ա; conduxerant E*; conduxerit X; non duxerunt Ψ^{D} | aduersum] K*; aduersus Λ^{L}X$\Pi^{K}$$\Sigma^{T}$MΦΕΘΡΗFK^{2}S$\Psi^{D}$$\Omega^{JM}$ | eum] K^{2}(u *in ras.*); eos AΠ^{K}ΦΕPSΨ^{D}Ωագրեlυʒc; *om.* L | baalam Φ^{R} | ei] eis Π^{K}ΦΕPS $\Gamma^{A}$$\Psi^{D}$Ωագրեlυʒc; *om.* C *cum LXX* | et — benedictionem *om.* Q | in benedictione XP.

3. est *om.* A* | separau.] sperauerunt Ψ^{D} | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}գրեlυʒc; isrl Φ^{G}EPHNFKS$\Gamma^{A}$$\Psi^{D}$ Ω^{SM}ա; srl Λ^{L}L.

4. erat] est L* | eliasib Π^{K}; heliasib CΦ^{GV}ΕΘ^{H}PΩ^{J} | sacerdotes Φ^{P} | positus] M*; pr(a)epositus Λ^{L}M^{2}EHΩ^{S}ագրեlʒc. ¶ ant. hebr. « positus » *Iac.* | gazophilacio ա; gazophylacio AΘ^{A2}(phy *in ras.*)գրեlυʒc; gazophilachio C; gazofilatio MΦ^{RVP} ΕΩ^{JM}; gazophilatio P^{2}Γ^{A}Ω^{S}; gazophylatio NΨ^{D}; gazofilacium Λ^{L}HFK; gazofilatium S; gazophilatium P* | domus] in domo E | tobie XΠ^{K}LΩա; thobiae CΛ^{L}; thobie Σ^{T}; tubiae A.

5. fecit] fecerunt Φ^{G} | gazophilacium ա; gazophylacium AΘ^{A}Ngրեlυʒc; gazophilachium C; gazofilatium MΦ^{P}E SΩ^{JM}; gazophilatium Φ^{R}PΓ^{A}Ω^{S}; gazophylatium Ψ^{D}; gazofilacio L | grande] K*; grande* Θ^{A}; grandem CM*Φ^{R}LFK^{2} | erat K* | et (*ante* dec.) *om.* Σ^{T} | decima Q | frumenti + et CXΣ^{T}MΘNLS *cum LXX.*

XIII. 1. ¶ in die XIII. Ω^{SJ}; *Div. sine num.* $\Pi^{K}$$\Omega^{M}$; § in die A; ⟨in die CQK | ⟨et A | ⟨quod A | 2. ⟨eo A | ⟨et conduxerint A | ⟨et convertit A | 3. ¶ factum XII. Θ^{H}; § factum A; ⟨factum CQK | ⟨separaverunt A | 4. ⟨et AQK | ⟨qui A | ⟨et proximus A | 5. ⟨fecit ACQK | ⟨et ibi A | ⟨et decimam A.

partes levitarum et cantorum et ianitorum
et primitias sacerdotales
6 in omnibus autem his non fui in Hierusalem
quia in anno tricensimo secundo Artarxersis regis Babylonis veni ad regem
et in fine dierum rogavi regem
7 et veni in Hierusalem
et intellexi malum quod fecerat Eliasib Tobiae
ut faceret ei thesaurum in vestibulis domus Dei
8 et malum mihi visum est valde et proieci vasa domus Tobiae foras de gazofilacio
9 praecepique et emundaverunt gazofilacia
et retuli ibi vasa domus Dei sacrificium et tus
10 et cognovi quoniam partes levitarum non fuissent datae
et fugisset unusquisque in regionem suam
de levitis et de cantoribus et de his qui ministrabant
11 et egi causam adversus magistratus et dixi
quare dereliquimus domum Dei

---

6. fui CΛ^{L}M; fuit A | 9. et emundauerunt M *cum multis codd. et archetypo, ut vid.*; et demundauerunt Λ^{L}; et mundauerunt AC | 10. de cantoribus et AΛ^{L}M; cantoribus C | 11. aduersus AΛ^{L}M; aduersum C.

Deest W.

6. fui* P; fuit AN* | in *om.* N* | hierl FK; iherusalem α; ihrslm CΛ^{L}XΣ^{T}; ierusalem Ω^{M}grelυȝc; ierlm Ψ^{D}Ω^{SJ}; ierlm Π^{K}; srl L | quia] qui E*LΨ^{D} | in *om.* Λ^{L} Π^{K}MΦEPHNQLS*Ψ^{D}Ω^{M}grelυȝc | tricentesimo Φ^{Q}; uicesimo Ω^{M}* | artarxerxis C Φ^{RQP}QΨ^{D}; artaxersis XM*LSΓ^{A}Ω^{SM}; artaxerxis Agrelυȝc; artaxercis Ω^{J}; artarxerxi Σ^{T} | babilonis Λ^{L}XΣ^{T}M*S^{2}Ω^{J}α; babillonis S*; babylons L*.

7. ueni] inueni Ψ^{D} | hierl FK; iherusalem Cα; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ierusalem Π^{K}Ω^{JM}grelυȝc; ierlm Ψ^{D}Ω^{S} | e*liasib Λ^{L}; heliasib CMΘ^{H}PHΩ^{J}α; elias Q; + et L | tobie XΠ^{K}LΩα; thobiae CΛ^{L}; thobie Σ^{T}; tubiae M* | uestibulis] P^{2}(ibulis *in ras.*); uestibulo Π^{K2}Ω^{M}, *cf. LXX*; uestibolis L; uestibus XΠ^{K}*α.

8. uisum *om.* L | et proieci] proiecique Ω^{J} | domus *om.* K* | tobie XLFΩ α; thobiae CΛ^{L}; thobie Σ^{T}; tubiae M* | gazophylacio AΘ^{A2}(c *in ras.*)Ngrelυȝc; gazophilachio C; gazofilatio MΦ^{R}ESΩ^{JM}; gazophilatio PLΓ^{A}Ω^{S}α; gazophylatio Ψ^{D}; gazofalacio Φ^{P}; gafilacio Σ^{T}*.

9. precepitque Φ^{P}*Ψ^{D}; praecoepi Γ^{A} | demundauerunt Λ^{L}H; mundauerunt ACΣ^{T}NLFKS*Γ^{A}Ω^{S}; murmuraberunt X | gazophylacia A^{2}Θ^{A}Nwc; gazophilachia C; gazofilatia MΦ^{R}EΩ^{JM}; gazophilatia P Ω^{S}; gazophylatia Ψ^{D}; gazofilacium FK; gazophylacium grelȝ; gazofilatiū S^{2}(ū *ex* o); gazophilatium Γ^{A}α; gazophylacio A*.

10. quoniam] quod grelυȝc | fug.] fugissent XQ, *cf. hebr. et LXX*; fuisset Ψ^{D} | de (2°) *om.* CΣ^{T}QK*S*agrelυȝc | et de his] de his CΣ^{T}; *om.* P* *cum hebr. et LXX.*

11. et] ego X | egi] eieci Σ^{T} | causam + eorum Ω^{J}* | aduersus] Γ^{A}*; aduersum CΦEΘPNLΓ^{A2}Ω^{JM}agrelυ | magistratus] Θ^{A2}(u *in ras.*); magistratos M*

⟨partes A | ⟨et primitias A | 6. ¶ in omnibus XII. FK; *Div. sine num.* Ω^{M}; ⟨in omnibus ACQ | ¶ quia XII. Σ^{T}; ⟨quia AK | ¶ et XII. C; ⟨et A | 7. ⟨et veni A | ⟨et intellexi AQK | ⟨ut A | 8. ⟨ et malum A | ⟨et proieci ACQK | 9. ⟨praecepique A | ⟨et retuli A | 10. ⟨et cognovi ACQK | ⟨et fugisset A | ⟨de levitis AK | 11. ⟨et egi AC | ⟨quare ACQK.

et congregavi eos et feci stare in stationibus suis
12 et omnis Iuda adportabat decimam frumenti et vini et olei in horrea
13 et constituimus super horrea Selemiam sacerdotem
et Sadoc scribam
et Fadaiam de levitis
et iuxta eos Anan filium Zacchur filium Matthaniae
quoniam fideles conprobati sunt
et ipsis creditae sunt partes fratrum suorum
14 memento mei Deus meus pro hoc
et nedel eas miserationes meas quas feci in domo Dei mei et in caerimoniis eius
15 in diebus illis vidi in Iuda
calcabant torcularia in sabbato portantes acervos
et onerantes super asinos vinum et uvas et ficus et omne onus
et inferentes Hierusalem in die sabbati
et contestatus sum ut in die qua vendere liceret venderent

---

12. et uini CΛ^{L}; uini AM | 15. calcabant AΛ^{L}M; calcantes C | portantes AΛ^{L}M; et portantes C | (hi)erusalem AΛ^{L}; in (hi)erusalem CM | ut AΛ^{L}M; *om.* C.

Deest W.

ΘHP*; magistratum X | domus Θ^{A}* | et (*ante* feci) *om.* L | in *om.* N.

12. adportabant Σ^{T}E (adp. E*) *cum hebr. et LXX*; asportabat Ω^{S} | decima Q | et (*ante* uini) *om.* AΠ^{K}MΦEP*QLK* Ψ^{D}Ωαgrelυgc.

13. et — horrea *om.* L | seleniam Ω^{M}; selamiam Γ^{A}; salemiam F*KΩ^{S}; selemeiam M* | sadoch CΛ^{L}Π^{K}Φ^{R}EΘHSΨ^{D} Ωα | phadaiam ALΩ^{S}grelυgc; fataiam Γ^{A}; sadaiam CΣ^{T}ΘΨ^{D}; fadaia K*; fadaim E* | et *om.* MQ | anã Σ^{T}Φ^{GV}PΨ^{D}Ω^{S}; anam Φ^{R} EQΓ^{A}; hanan grelυgc; aman L; an FK*; *praem.* filium M | zaccur XΣ^{T}Φ^{RV}Ω^{S}; zachur ACΠ^{K}HNΨ^{D}grelυgc; zacur P^{2}; accur L; zaur P* | matthanie Φ^{G}; mattanie X; mathaniae Λ^{L}MΘPΓ^{A}Ψ^{D}grelυgc; mathanie Π^{K}Σ^{T}LΩα | comprobatae Φ^{R} | ipsi X; ips* E* | credita FKΨ^{D} | fratrum] patrum Q.

14. me Ψ^{D} | meus *om.* ΦP*Ψ^{D} *cum LXX.* ¶ ant. « deus » alii ponunt « deus meus » *Guill.* | in domu Ψ^{D}; in domum M* | in c(aeri)monias Λ^{L}*XΨ^{D}.

15. uidi in] M*E*; uidi Λ^{L}*M^{2}; uiri Λ^{L2}E^{2} | calcabant] N*; calcantes CΠ^{K} Σ^{T}Φ^{VP}N^{2}FKΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SJ}agrelυgc | in *om.* Q | sabbato + et CXΠ^{K}Σ^{T}ΘFKΓ^{A} *cum hebr. et LXX* | honorantes Γ^{A} | super *om.* L | et (*ante* uuas) *om.* F* | ficos M* | omnem LΩ^{S} | et *om.* Σ^{T}M^{2}E^{2}L | introferentes FK Ψ^{D}; + in CΠ^{K}Σ^{T}MΦEΘPQLFKSΓ^{A}Ψ^{D} Ω^{JM}agrelυgc | hierl F; ihrslm CΛ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm α; ierusalem Ω^{JM}grelυgc; ierlm Π^{K} Ψ^{D}Ω^{S}; herusalem A* | in die sabbati] die sabbati FK^{2}Ω^{S}*grelυgc; sabbati Q; in dię sabbato Λ^{L}*; die sabbato K*; sabbato M | sum + eos Ω^{S} | ut *om.* CΣ^{T} | die — liceret] die illa qua quidem uendere non liceret Ω^{S} | qua]Φ^{V}*; quae Φ^{V2} | uendere *om.* Ψ^{D} | licerent Q; licet XΘ P*Γ^{A}; + et N.

⟨et congregavi AQ | 12. ⟨et omnis A | 13. ⟨et constituimus ACQK | ⟨et sadoc A | ⟨et fadaiam A | ⟨de Q | ⟨et iuxta A | ⟨quoniam AK | ⟨et A | 14. ⟨memento AQK | ⟨et A | ⟨quas A | 15. ¶ in diebus XIIII. Ω^{S}; *Div. sine num.* Π^{K}; § in diebus A; ⟨in diebus CQK | ⟨calcabant A | ⟨et onerantes A | ⟨et inferentes A | ⟨et contestatus AK.

16 et Tyrii habitaverunt in ea
inferentes pisces et omnia venalia
et vendebant in sabbatis filiis Iuda et in Hierusalem
17 et obiurgavi optimates Iuda et dixi eis
quae est res haec mala quam vos facitis
et profanatis diem sabbati
18 numquid non haec fecerunt patres nostri
et adduxit Deus noster super nos omne malum hoc
et super civitatem hanc
et vos additis iracundiam super Israhel violando sabbatum
19 factum est itaque cum quievissent portae Hierusalem die sabbati
dixi et cluserunt ianuas
et praecepi ut non aperirent eas usque post sabbatum
et de pueris meis constitui super portas
ut nullus inferret onus in die sabbati
20 et manserunt negotiatores et vendentes universa venalia
foris Hierusalem semel et bis

---

16. iuda CΛ^{L}M; iudae A | et in hierusalem A *cum archetypo* (*cf. hebr. et LXX*); et (hi)erusalem CΛ^{L}M | 18. deus noster AΛ^{L}M; deus C | 19. itaque AΛ^{L}M; autem C | cluserunt A; clauserunt CΛ^{L}M | usque post AΛ^{L}M; husque in post C.

Deest W.

16. et *om.* M | tirii Σ^{T}a; thirii L; tyri XΦE*QFKS*Ω^{M}; thyri Ψ^{D}; tiri Γ^{A} | habitaberant Λ^{L}*; inhabitauerunt Q | in *om.* X | inferentes] *praem.* et A | filii Ω^{J} | iudae A; iude X | et in] E*P*; et CΛ^{L}Π^{K}ME^{2}P^{2}HFKΓ^{A}Ω^{SM}agrel; in XΣ^{T}N* ȝc. ¶ ant. « et in » *Iac.* | hierl FK; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm a; ierusalem Ω^{JM}grelυȝc; ierlm Π^{K}Ψ^{D}Ω^{S}.

17. et *om.* Π^{K} | obiuraui L | ∿ haec res XΘNFKSagrelȝc | mala *om.* M | quam] quę Λ^{L}* | profanatis] prostratis X.

18. non] nonne Π^{K}; domino X | hoc Θ^{A}; hae Θ^{H}* | fratres K* | nostri] uestri Λ^{L}MH *cum hebr. et codd. graec.* AB | noster *om.* CΣ^{T} | super nos *om.* M | omne* Θ^{A}; omnem XNLFKΨ^{D} | hoc *om.* X | et *om.* M^{2}ΦP*Ψ^{D} | addi*tis Π^{K}; auditis Ω^{M}; augetis S* | iracundiam + ********** E | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ω^{J}grelυȝc; isrl Φ^{GV}EΘ^{H}PHN FKSΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}a; srl Λ^{L}L | uiolando sabbato FK; die sabbati ad uiolandum L.

19. factum] *praem.* et S* | itaque] autem CXΠ^{K}Σ^{T}ΦEΘPΨ^{D}Ωagrelυȝc | hierlm P; hierl FK; hrlm S; ihrslm CΛ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm a; ierusalem Ω^{M}grelυȝc; ierlm Ψ^{D} Ω^{SJ}; ierlm Π^{K} | die] de L; *praem.* in S* relυȝc | sabbato FK | ∿ sabbati die Φ^{V}* | dixi + claudite ianuas Ω^{SJ}. ¶ hebr. ant. non habent « claudite ianuas » *Hug. Item Iac.* | clauserunt CΛ^{L}Π^{K}Σ^{T}MΦ^{VP}ΘHLFKS Ωagrelυȝc; concluserunt Φ^{R}* | et] ut Φ^{V} | precipi L^{2}; precipe L* | usque + in C Σ^{T} | meis] eius L; + numeros Ω^{S} | inferat Γ^{A} | in diem ΘP^{2}(*in ras.*); die Π^{K} MΦEΨ^{D}Ω^{M}aw.

20. manserunt] miserunt Ω^{S} | hierl FK; hrlm S; hiersae E*; iherusalem C; ihrslm Λ^{L}XΣ^{T}L; ihrlm a; ierusalem Φ^{G} Ω^{M}grelυȝc; ierlm Ψ^{D}Ω^{SJ}; ierlm Π^{K}.

---

16. ⟨et tyrii AQ | ⟨inferentes A | ⟨et vendebant AK | 17. ⟨et obiurgavi ACQ | ⟨quae AQK | ⟨et A | 18. ⟨numquid ACQK | ⟨et adduxit A | ⟨et super A | ⟨et vos AQ | 19. § factum A; ⟨factum CQK | ⟨dixi A | ⟨et praecepi AK | ⟨et de ACQ | ⟨ut A | 20. ⟨et manserunt AQK | ⟨foris A.

21 et contestatus sum eos et dixi eis
quare manetis ex adverso muri
si secundo hoc feceritis manum
mittam in vos
itaque ex tempore illo non venerunt in sabbato
22 dixi quoque levitis ut mundarentur et venirent
ad custodiendas portas et sanctificandum diem sabbati
et pro hoc ergo memento mei
Deus meus et parce mihi secundum multitudinem miserationum tuarum
23 sed et in diebus illis vidi Iudaeos ducentes uxores
azotias ammanitidas et moabitidas
24 et filii eorum ex media parte loquebantur azotice
et nesciebant loqui iudaice
et loquebantur iuxta linguam populi et populi
25 et obiurgavi eos et maledixi
et cecidi ex ipsis viros
et decalvavi eos
et adiuravi in Deo
ut non darent filias suas filiis eorum
et non acciperent de filiabus eorum filiis suis et sibimetipsis dicens

---

21. eos $C^2\Lambda^L M$; *om.* AC* | 23. azotias C; azozias M*; ozozias Λ^L; azoticas M^2; azotidas A | 24. et populi $A\Lambda^L M$; *om.* C | 25. in deo $A\Lambda^L M$; in domino C | et non acciperent $A\Lambda^L M^*$; hut non acciperent C; et ut non acciperent M^2.

Deest W.

21. et *om.* ΘP^2 | eos *om.* AC*X | secundum XM*(saec.) | hec Ω^M | manum + meam P *cum LXX* | **uenerunt E; conuenerunt Γ^A; uendiderunt H; + in ihrslm Σ^T.

22. dixi quoque] dixique ɑe | mundarent Ω^S | et] ut K* | uenerunt Ψ^D | et sanctificandam ɑgrelbȝc; et ad sanctificandum P^2; *om.* P* | die Φ^V | pro] post M* | ergo *om.* Ω^M | meus *om.* ɑ | et *om.* Ω^M.

23. et *om.* $M\Omega^{SM}$ | illis *om.* L | iudeos $\Lambda^L X\Pi^K\Sigma^T MEL\Gamma^A\Omega^{SJ2}$(eos *in ras.*)^{M}ɑ | dicentes E* | azotias = CXΘNFK; azotidas $A\Pi^K\Sigma^T\Phi EPQLS^2$(tid *in ras.*)$\Gamma^A\Psi^D$ Ω^{SM}ɑgrelbȝc; azoticas $M^2\Omega^J$; azozias M* H*; ozozias $\Lambda^L H^2$; + et M^2L | amman. et moab.] *in ras. et marg.* Θ^{A2} | amanitidas $\Pi^K PFK\Gamma^A$; ammanitides X; ammonitidas AE*ɑgrelbȝc; amonitidas Ω^{SJ}; amminitidas Ψ^D. ¶ uel « amanitidas » *Iac.* | et moabitas $\Omega^{M\dagger}$; et moabiditidas N*; *om.* $M\Theta^H$ *cum cod. graeco* S.

24. et *om.* $\Lambda^L M\Phi^G HL$ | filii — et populi] *in ras. brev. spat.* Φ^{P2} | ex media parte *om.* Σ^T | azotice* Θ^{A2}(z *et* e *in ras.*); azotic*e P; azoticae $C\Lambda^L\Phi^{RGV}E^*Q$ $L\Gamma^A$; azotico Ψ^D | iudaice] M^2(a *in ras.*); iudaicae $\Lambda^L\Phi^{RGV}E^*\Theta^{HA*}P^*QFK\Gamma^A$; iudaycе X; iudaycae C | et populi *om.* $CX\Sigma^T$ $K^*\Psi^D\Omega^J$*.

25. obiurgauit N* | cedi $\Sigma^T M^*LK^*$ S*; caedi $\Lambda^L H$ | ex ipsos $\Phi^G Q\Psi^D$; ex eis Ω^Sɑgrelbȝc | decaluaui] S^2(*pr.* u *in ras.*); decalcaui $\Phi^P\Gamma^A\Omega^{M*}$; decalciaui Ψ^D | iuraui M | domino $CX\Sigma^T\Theta NLS\Omega^S$. ¶ hebr. ant. habent « deo » *Guill.* | eorum] suis Λ^L | et (*ante* non)] M*; ut C(hut)$X\Sigma^T$; et ut $M^2\Theta P\Gamma^A$ | et (*ante* sibimet.) *om.* A* | sibimetipsi Θ^{A*}.

---

21. ⟨et (*I°*) A | ⟨quare AQK | ⟨si AQ | ⟨itaque ACQ | 22. ⟨dixi ACQK | ⟨ad A | ¶ et pro *Div. sine num.* Ω^M; ⟨et pro ACQK | 23. § sed A; ⟨sed CQK | ⟨azotias A | 24. ⟨et filii A | ⟨et nesciebant A | ⟨et loquebantur AK | 25. ⟨et obiurgavi ACQ | ⟨et cecidi A | ⟨et decalvavi A | ⟨et adiuravi AC | ⟨ut A | ⟨et non A.

26 numquid non in huiuscemodi re peccavit Salomon rex Israhel
et certe in gentibus multis non erat rex similis ei
et dilectus Deo suo erat
et posuit eum Deus regem super omnem Israhel
et ipsum ergo ad peccatum duxerunt mulieres alienigenae
27 numquid et nos inoboedientes faciemus omne malum grande hoc
ut praevaricemur in Deo nostro
et ducamus uxores peregrinas
28 de filiis autem Ioiada filii Eliasib sacerdotis magni
gener erat Sanaballat Horonitis quem fugavi a me
29 recordare Domine Deus meus adversus eos qui polluunt sacerdotium
iusque sacerdotale et leviticum
30 igitur mundavi eos ab omnibus alienigenis
et constitui ordines sacerdotum et levitarum
unumquemque in ministerio suo

---

26. non in AΛ^{L}M*; non CM^{2} | duxerunt AΛ^{L}M; perduxerunt C | 27. et (*I°*) AΛ^{L}M; *om.* C | 28. horonitis AΛ^{L}M*; horonites C; haronites M^{2} | 29. aduersus Λ^{L}M *cum multis codd.*; aduersum AC | 30. igitur AΛ^{L}M; et C.

Deest W.

26. non *om.* Σ^{T} | in *om.* CXΣ^{T}M^{2}Θ PQLΨ^{D} | huiusmodi LK* | rem XH^{2}Ψ^{D} Ω^{S}; peccato M^{2}; *om.* Λ^{L}*M*ΘH*Qαr | peccauit] peccauerunt patres nostri et K* | salamon α; solomon Σ^{T}M*N | srahel C; srhl XΣ^{T}; ihl Π^{K}; israel E^{2}Ωgrεlυȝc; isral E*F; isrl Φ^{V}PHKSΓ^{A}Ω^{SM}α; srl Λ^{L}; *om.* L | incerte Ψ^{D} | multis *om.* A*; + ******* E | ei] illi Γ^{A} | deo] *praem.* a L FK | deus + suus Ω^{S} | srahel C; srhl X Σ^{T}; ihl Π^{K}; israel Ωgrεlυȝc; isrl Φ^{V}EP HFKSΓ^{A}Ω^{SM}; srl Λ^{L}L | ergo *om.* FK | duxerunt] S*; adduxerunt FKΨ^{D}Ω*g; perduxerunt CΣ^{T}S^{2} | ∿ dux. ad peccatum Ω^{S}gαrεlȝc | mulieres *om.* Ω^{M}.

27. et *om.* CΣ^{T}L | ∿ inobedientes nos Π^{K} | facimus Ψ^{D} | omnem X*P*LFK Ψ^{D}Ω^{S} | malum] peccatum Ω^{S} | grandem Λ^{L}* | ∿ hoc grande Σ^{T}Ω^{J} | pr(a)euaricemus Π^{K}ΦΘ^{H}PL*SΓ^{A}Ψ^{D}Ωα; pr(a)euaricaremus XΘ^{A}; *praem.* non K* | in deo nostro] E*; in deum nostrum E^{2}L; in domino deo nostro Ω^{S} | et] ut S.

28. ioiadda M*; ioada A; ioiadae P; iuda K* | filii *om.* S* | ęliasib X; heliasib CEΘ^{H}PKΓ^{A} | magnę Λ^{L}*; + et F K | erat *om.* XΘ, *cf. hebr. et LXX* | sanaballath Φ^{G}P*Ω^{SJ}α; sannaballath P^{2}; sanabalat EQ; saneballat S; sanaballa Γ^{A} | horonitis] M*E*S*; oronitis α; horonites CXΣ^{T}E^{2}P*H*LS^{2}Ωgrεlυȝc; oronites FK; horonithes Ω^{S}; soronitis Γ^{A}; haronites M^{2}; honorites Ω^{M} | quam X; quae M*.

29. meus *om.* S* *cum LXX* | aduersum ACXΣ^{T}ΘNLFKαgrεlυȝc | pulluunt M*E* | iussumque L; et ius Ω^{S}; eiusque Λ^{L}*; usque Φ^{V}Ψ^{D} | leuiticam Λ^{L}.

30. igitur] et CΣ^{T}FK | mandaui L Ω^{M} | omni Γ^{A} | ∿ sacerdotum ordines Ω^{S} | et leuiticarum Ψ^{D}; *om.* Γ^{A}; + et M.

---

26. ⟨numquid ACQK | ⟨et certe AQ | ⟨et dilectus AK | ⟨et posuit A | ⟨et ipsum AC Q | 27. ⟨numquid ACQK | ⟨faciemus A | ⟨ut A | ⟨et A | 28. ⟨de ACQK | ⟨gener A | 29. § recordare A; ⟨recordare CQK | ⟨iusque A | 30. ⟨igitur ACQ | ⟨et constitui A | ⟨unumquemque AK.

[31] et in oblatione lignorum in temporibus constitutis et in primitiis memento mei Deus meus in bonum.

EXPLICIT LIBER EZRAE

31. primitiis AΛ[L]M; primitiuis C.

Deest W.

31. et *om.* FK | in *om.* N | oblatione] obligatione X | lignorum + et Π[K] L | in (*3°*) *om.* Ω[M] | primitiis = AΛ[L]MH NLagrel; primiciis Ω[SJ]; primitibis X; primitiuis S[2] (uis *in ras.*) *cum rell. codd. et edd.* | meus *om.* Λ[L] | bonum + amen Π[K]ΦPHΓ[A]Ψ[D]Ω[J*M](amem)ıgrelvȝc. ¶ ant. apud nos habent « amen » quod si in pluribus ant. communiter fuerit inuentum nullatenus est delendum licet modernus hebreus non habeat. Sed nec grecus habet « amen » in fine quod est argumentum cum hebr. concordet quod non sit ibi *Guill.* dele « amen » *Iac.*

Explicit liber ezrae (aezrę Ψ[D], ezdrae Φ[P], hesdrae CΘ[A]FK, + feliciter C) CΦ[P]EΘ[A]NFKΨ[D]; explicit eszra Θ[H]; finit hesdra Σ[T]; explicit liber ezrae (esdrae Γ[A]) secundum hieronimum Φ[RGV]Γ[A]; explicit haesdra secundum ębreum L; explicit liber primus esdre (in ezra P) secundum hieronimum (ieronimum Ω[M]) P Ω[M]; finit primus liber aezre prophaetae M; explicit liber ezrae (esdrę Λ[L], esdre X) secundus Λ[L]XHQ; explicit liber secundus ezre Π[K]; explicit liber ezrae siue neemiae A; explicit liber neemie (+ prophete Ω[J*]) Ω[J]; finis ȝ; *sine subscriptione* SΩ[S]arelvȝc.

31. ⟨in temporibus A | ⟨memento ACQK.

PROLOGUS TOBIAE

INDEX CODICUM

A (*Amiatinus*) Florentinus, Laur. S. VII-VIII.
C Cavensis, Abb. 14. S. IX.
Λ^{L} Legionensis, S. Isidori. S. X.
Π^{F} Casinensis, Abb. 521. S. XI.
Σ^{T} (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. S. X.
Φ^{R} Parisinus lat. 3. S. IX.
Φ^{G} Londiniensis Add. 10546. S. IX.
Φ^{V} Romanus, Vallic. B. 6. S. IX.
Φ^{P} Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. S. IX.
E Parisinus lat. 11533. S. IX.
Θ^{H} Londiniensis Add. 24142. S. IX.
Θ^{A} Aniciensis, Capituli. S. IX.
P Parisinus lat. 11505. S. IX.
H Parisinus lat. 93. S. IX.
K Coloniensis, Capituli 43. S. VIII.
U Sangallensis, Abb. 6. S. VIII.
S Sangallensis, Abb. 14. S. IX.
W Stuttgartensis H. B. II. 35. S. VIII-IX.
Γ^{A} Mediolanensis, Ambros. E. 53. S. X.
Ψ^{D} Vaticanus lat. 10511. S. XII.
Ω^{S} Parisinus lat. 15467. a. 1270.
Ω^{J} Parisinus lat. 16720. S. XIII.
Ω^{M} Parisinus, Mazarinaeus 5. a. 1231.
α Editio princeps (a. 1452?) 42 lin. dicta.
γ Editio Gobelini Laridii, a. 1530.
τ Editio Roberti Stephani secunda, a. 1532.
ε Editio Roberti Stephani quarta, a. 1540.
ς Editiones Clementis VIII Pont. Max. secunda (a. 1593) et tertia (a. 1598).

INCIPIT PROLOGUS TOBIAE

Cromatio et Heliodoro episcopis Hieronymus in Domino salutem.

Mirari non desino exactionis vestrae instantiam. Exigitis enim, ut librum chaldeo sermone conscriptum ad latinum stilum traham, librum utique Tobiae, quem Hebrei de catalogo divinarum Scripturarum secantes, his quae Agiografa memorant manciparunt. Feci satis desiderio vestro, non tamen meo studio. Arguunt enim nos Hebreorum studia et inputant nobis, contra suum canonem latinis auribus ista transferre. Sed melius esse iudicans Phariseorum displicere iudicio et episcoporum iussionibus deservire, institi ut potui, et quia vicina est Chaldeorum lingua sermoni

---

Codd. AC$\Lambda^{L}\Pi^{F}$ *etc.*

Tit. Incipit prologus (+ libri CK) tobiae (thobiae A; tubihę W; tobi Σ^{T}; thobi Λ^{L}; tobis Π^{F}) AC$\Lambda^{L}\Pi^{F}\Sigma^{T}$KUSW — incipit lib̄ tobi prologus Θ^{H} — incipit prologus hieronimi prbi in libro tobiae Γ^{A} — prologus super thob[···] Ω^{S} (*fol. lac.*) — incipit praefatio in (*om.* Φ^{V}) libro tobiae Φ^{RV} — incipit praefatio (p̄fat Φ^{G}; p̄fatio Ω^{J}; prefatio Ψ^{D}) beati (sci $\Phi^{G}\Psi^{D}$; *om.* EΘ^{A}P) hieronimi (hieron̄ P; iheronimi Ψ^{D}; ierō pbri Ω^{J}) in librum (libro E$\Theta^{A}\Phi^{G}\Psi^{D}$; *om.* P) tobiae (tobie Ω^{J}; tobi Θ^{A}P) Φ^{GP}EΘ^{A}P$\Psi^{D}\Omega^{J}$ — d. hieronymi presbyteri ad chromatium et heliodorum episcopos in librum tobiae praefatio ℊ — hieronymus (eiusdem c) ad chromatium et heliodorum (eliod. c) in tobiam praefatio rec — *sine titulo* HΩ^{M}a.

1. cromatio — salutem *om.* grec | chromatio A$\Pi^{F}\Phi^{RGV}$E$^{2}\Theta$S$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$; chromatico E* | helyodoro Ω^{J}; eliodoro Σ^{T}K UWΩ^{S} | hyeronimus Γ^{A}; hieronimus $\Pi^{F}\Phi$ EΘPHKUS$\Psi^{D}\Omega^{J}$; iheronimus A$\Lambda^{L}\Sigma^{T}$W; ieronimus Ω^{SM}a; + pr(aesbi)ter $\Lambda^{L}\Phi$PH S$\Psi^{D}\Omega$a | in domino *om.* CΣ^{T} | 2. uestrae] nostrae Φ^{P} | instantia Λ^{L} | 3. libro UW* | chaldaeo C$\Lambda^{L}\Phi^{R}\Theta^{A}$Ugrec; caldeo Σ^{T}K* Ω^{M}; caldaeo A; chaldeorum Π^{F} | stylum grec | ∼ traham stilum A | 4. utique] itaque Π^{F}; quoque Σ^{T} | tobie $\Sigma^{T}\Omega^{JM}$a; thobiae AΛ^{L}P; thobie Ω^{S}; tubiae W* | hebraei AΦ^{RGV}EΘHK^{2}Ugrec; hębrei Λ^{L} $\Pi^{F}\Gamma^{A}$; ebrei Ω^{M}; ebręi K* | catalogo] K* S*; cathalogo Φ^{GVP}P^{2}HK^{2}S$^{2}\Psi^{D}\Omega$a; chatalogo Θ^{H}; cataloco U; catalago Σ^{T}; catholago P*; chalogo Θ^{A} | scripturarum *om.* Φ^{G} | 5. qui UW$\Gamma^{A}\Omega^{M}$ | agiografa = $\Lambda^{L}\Pi^{F}\Sigma^{T}\Phi^{R2}\Theta^{A}HKW\Gamma^{A}$; agiographa A Φ^{GVP}EPUS$\Psi^{D}\Omega$r; hagiographa gec; agyographa a; agio*grafa Θ^{H2} (*ult. a corr.*); aggyografa C; agigrafa Φ^{R}* | memorant] nominantur Ω^{S} | ∼ uestro desiderio CΣ^{T} | 6. ∼ studio meo Ω^{S} | enim] et rec; *om.* Π^{F} | hebraeorum AΦ^{RG} EΘ^{A}Ugrec; hębreorum $\Pi^{F}\Theta^{H}$; hębrę̄orum Λ^{L}; *praem.* de Ψ^{D} | inputant nobis] increpant nos Π^{F} | 7. suam UW | latinorum A | ista] his Σ^{T} | ∼ ista auribus Γ^{A} | 8. pharisaeorum A$\Phi\Theta^{A}$PHUgrec; fariseorum Σ^{T} | et *om.* Λ^{L} | 9. deseruire] oboedire Γ^{A} | institui H*; scripsi E* | potui et] potuit Ψ^{D} | chaldaeorum AΛ^{L} Φ^{RGV}EΘPU; caldeorum Σ^{T}KWΩ^{M} | sermone ΦKUS*W*.

hebraico, utriusque linguae peritissimum loquacem repperiens, unius diei laborem arripui et quicquid ille mihi hebraicis verbis expressit, haec ego accito notario, sermonibus latinis exposui.

Orationibus vestris mercedem huius operis conpensabo, cum gratum vobis didicero me quod iubere estis dignati complesse.

EXPLICIT PROLOGUS

---

1. hębraico K; ębraico Λ^{L}; hebrayco C; hębrayco Π^{F} | linguae *om.* Θ^{H*} | die Θ^{A} | 2. quicquid] quid UW | ∿ mihi ille Γ^{A} | ębraicis Λ^{L}; hębraycis Π^{F}; hebr*icis K; hebraeicis A; hebreicis Γ^{A}; hebreycis C | hoc Ωagrec | 3. ego] ago Λ^{L} | 4. orationibus] *praem.* et Ω^{S} | huius *om.* Ω^{S*} | operis] **** P; *om.* A* | recōpensabo Ω^{S} | 5. estis dign. compl.] dignati estis exinplesse Λ^{L}.

Subscr. explicit prologus $A\Lambda^{L}\Pi^{F}\Gamma^{A}$ — finiuit prologum tobiae C — explicit (explicuit Φ^{P}) praefatio (pref. $H\Psi^{D}\Omega^{J}$) $\Phi^{GP}E\Theta^{A}PH\Psi^{D}\Omega^{J}$ — explicit praefatio (pref. Φ^{V}) in libro tobiae (tobi Φ^{V}) Φ^{RV} — finit praefatio Σ^{T} — *sine subscr.* Θ^{H} KUSWΩ^{S}agrec.

CAPITULA
SIVE TITULI AUT BREVES
LIBRI TOBIAE

INDEX CODICUM

Series A

C Casinensis, Abb. 35. S. xv.
D Casinensis, Abb. 557. S. xii.
V Romanus, Vallic. B. 7. S. xii.

Series B

Γ^{A} Mediolanensis, Ambros. E. 53. Inf. S. x.
M Mediolanensis, Ambros. B. 27. Inf. S. xii.

CAPITULA LIBRI TOBIAE

1

SERIES *A*

Codd. CDV

I. Quod Tobias in captivitate non sit pollutus in idolis nec in cibis gentium.

II. Ubi commendat Tobias Gabelo pecunias et cum elemosinas faceret et occisorum corpora sepeliret nudus effugerit a facie regis.

III. Ubi post mortem regis reversus est ad domum suam et iterum occisos sepelit.

IIII. Ubi in temptationem excecatur et de hedo qui post textrina est datus.

V. De oratione Tobiae et Sarrae filiae Raguhelis.

VI. Ubi Tobias monet filium suum legem Domini custodire et cirographo Gabeli.

VII. Ubi angelus Raphahel missus est a Domino † curator †.

VIII. De pisce salutis Sarrae et illuminatione Tobiae.

VIIII. De coniugio Sarrae et Tobis.

X. Ubi angelus Raphahel profectus in Rages civitate pecuniam recepit simul et Gabelum ad nuptias invitavit.

XI. De fletu Tobi et uxoris eius eo quod moraretur filius eorum.

XII. De illuminatione Tobiae et de adventu Sarrae.

XIII. Ubi hortantur angelum mercedem accipere qui patefecit eis mirabilia Dei nec ultra eum videre potuerunt.

XIIII. Oratio Tobiae post discessum angeli.

XV. De numero annorum Tobiae qui die mortis suae alloquitur filium et nepotes suos ut dominum timeant et mandata eius custodiant.

XVI. Ubi Tobis post mortem patris et matris reversus est ad soceros et in manu eius mortui ab eo in pace sepulti sunt.

Codd. CDV.

Incipiunt capitula DV; incipiunt capitula in libro tobie C.

1. captivitatem CD | 3. ad dom. suam *om.* C | occisos sep.] sepelit mortuos C | 4. hedo] edū DV | post] pro CV | est] *praem.* mercede C | 5. raguelis D | 6. cyrographo V; cirographum D^2 (gr *in ras.*) | 7. raphael D | est *om.* DV | curator *restituimus*; curatosque DV; procurator C | 8. illuminatio DV | 9. tobie C | 10. raphael D | civitatem D | 11. tobie C | moreretur DV; *praem.* nimis C | 13. eis] ei DV | 16. sunt. expliciunt capitula CV; *sine* explicit D.

2

SERIES *B*

Codd. Γ^{A}M

I. De Tobia a Salmanasar rege Assyriorum ducto in captivitatem et de religione eius et abominatione vitulorum et misericordiis pauperum gentis suae et primitiis et decimis datis in Hierusalem.

II. De uxore et unico filio et erudito in via Domini et gratia regis in eo et consolatione suorum et de decem talentis Gabelo datis.

III. De Salmanasar rege mortuo et Sennacherib filio eius constituto et odio in filiis Israhel et misericordiis Tobiae in suos et insidiis regis in eo et de occisione Sennacherib et regressione Tobiae in domum.

IIII. De die festo et prandio facto et corpore in platea invento et de luctu eius et sepulto mortuo et conviciis suorum pro sepultis mortuis.

V. De orbatione eius et temptatione et increpatione suorum et de Anna et Hedo et inproperiis uxoris et conviciis ad eum.

VI. De obsecratione Tobiae et inproperio Sarrae et oratione eius et angelo Rafahele misso ad curandum eos et de mandatis in filio et memoratione pecuniae.

VII. De ingressione angeli ad Tobiam et salutatione et sponsione sanandi et de itinere Tobiae cum angelo et querimoniis Annae pro filio et consolatione Tobiae in ea.

VIII. De profectione angeli cum Tobia et mansione prima circa fluvium Tigris et de Tobia et pisce et iecore eius et felle et sermocinatione in via et de exhortatione angeli pro coniugio.

VIIII. De ingressione angeli et Tobiae ad Raguhelem et salutatione et desponsatione Tobiae et Sarrae et de effugato demonio et religato eo ab angelo in deserto et de obsecratione Tobiae et Sarrae et de laetificata omni domo Raguhelis et instructione convivii.

X. De profectione angeli in Rages civitatem Medorum et argento et adventu Gabelis et benedictione in Tobia et Sarra.

Codd. Γ^{A}M.

Incipiunt capitula Γ^{A}; incipiunt capitula eiusdem libri M.

1. thobia Γ^{A} | assiriorum M; asyriorum Γ^{A} | religione] regione Γ^{A} | hierusalem] yrlm M | 2. in via] *praem.* cum Γ^{A} | gratiis M | ad gabellum M | 3. (*om.* M) sanacherib Γ^{A} | isrl Γ^{A}; ysrl M | thobiae Γ^{A} | de occisione] occiso Γ^{A} | senacheri Γ^{A} | egressione M | in domo sua Γ^{A} | 4. (3 M *et sic deinceps*) corpus Γ^{A} | 5. orbatione] turbatione M | 6. raphahel M | 7. pro] in | 8. tygris M | iecor Γ^{A} | 9. ad] et Γ^{A} | raguhel M | 10. ragis civitate Γ^{A}.

Codd. Γ^AM

XI. De rememoratione Tobiae et de contritione et fletu matris et consolatione Tobiae et de inspectione matris pro filio et mora Tobiae cum socero suo Raguhele.

XII. De tradita a Raguhele dimidia parte Tobiae eorum quae possidebat et uxore et benedictione in genero et filia et castigatione filiae.

XIII. De egressione angeli Tobiae et exhortatione angeli ut antecedant et de felle piscis et de inspectione matris et viso a longe et de occursione Tobiae et inluminatione eius.

XIIII. De ingressione Sarrae post septem dies et de dimidiam partem Tobia offerente ad angelum et de indicatione Raphahelis quod angelus sit et admonet ut mandata Dei custodiant et prophetia Tobiae.

XV. De consummatione sermonum Tobiae et de annis quos ante orbationem duxit et de filio et nepotibus septem admonitis et de obitu Tobiae et uxoris et regressione Tobiae ad soceros suos cum omnibus quae habebat et de obitu eius.

Codd. Γ^AM.

11. remuneratione M | de *om.* Γ^A | et consol. — matris *om.* M *per hom.* | moras Γ^A | raguhel M | 12. raguhel M | eorum quae] quęque Γ^A | 13. de (*3°*) *om.* Γ^A | 14. indicat.] indagatione M | 15. orbat. duxit] orbatione Γ^A | eius. expliciunt capitula Γ^AM.

TOBIAS

INDEX CODICUM ET EDITIONUM

L (*Laureshamensis*) Vaticanus, Palat. lat. 24. S. VII-VIII.
L^a Folia deperdita cod. L quae supplevit manus S. VIII.
C (*Cavensis*) Cavensis, Abb. 14. S. IX.
A (*Amiatinus*) Florentinus, Laurent. S. VII-VIII.

Π^F (*Casinensis*) Casinensis, Abb. 521. S. XI.
Σ^T (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. S. X.

Φ^R (*Rorigonis*) Parisinus lat. 3. S. IX.
Φ^G (*Grandivallensis*) Londiniensis Add. 10546. S. IX.
Φ^V (*Vallicellianus*) Romanus, Bibl. Vallic. B. 6. S. IX.
Φ^P (*Paulinus*) Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. S. IX.

E (*Corbeiensis*) Parisinus lat. 11533. S. IX.
Θ^H (*Hubertianus*) Londiniensis Add. 24142. S. IX.
Θ^A (*Aniciensis*) Aniciensis, Capituli. S. IX.

F (*Frisingensis*) Monacensis lat. 6225. S. IX in.
K (*Coloniensis*) Coloniensis, Capituli 43. S. VIII.
U (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 6. S. VIII.
S (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 14. S. IX.
W (*Weingartensis*) Stuttgartensis H. B. II. 35. S. VIII-IX.

Γ^A (*Abiascensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 53. Inf. S. X.
Ψ^D (*Bovin.*) Vaticanus lat. 10511. S. XII.

Ω^S (*Universitatis* seu *Sorbonicus*) Parisinus lat. 15467. a. 1270.
Ω^J (*Correctorium S. Iacobi*) Parisinus lat. 16720. S. XIII.
Ω^M (*Mazarinaeus*) Parisinus, Bibl. Mazar. 5. a. 1231.

a Editio princeps, 42 lin. dicta (Moguntiae?), a. 1452 (?).
g Editio Gobelini Laridii, Coloniae, a. 1530.
r Editio Roberti Stephani secunda, Parisiis, a. 1532.
e Editio Roberti Stephani quarta, Parisiis, a. 1540.
l Editio Theologorum Lovaniensium, Antverpiae, a. 1583.
v *Codex Carafianus* (Vaticanus lat. 12959-12960), ubi lectionem Lovaniensium a. 1583 immutatam servat.
w *Codex Carafianus*, ubi lectionem Lovaniensium mutat.
s Editio Sixti V Pont. Max., a. 1590.
c Editio Clementis VIII Pont. Max., a. 1592.

Hug. Correctorium Hugonis a S. Caro, (ex cod. Vatic. Ottob. lat. 293, S. XIII-XIV).
Iac. Correctorium Conventus S. Iacobi O. P., (ex cod. Paris. lat. 16720, S. XIII).

ΦΘΩ Consensus codicum Φ^{RGVP}, Θ^{HA}, Ω^{SJM}.

Defectus codicum in capite secundi apparatus pro unaquaque pagina notantur.

Libri qui rarius citantur, v. g. lectionaria, librique liturgici antiquiores, aperte, unusquisque loco suo, designantur.

In locis Patrum citatis, numeri capitulorum ad *Migne Patrologiam latinam* referuntur, vel, ubi auctorem suppetit, ad *Corpus scriptorum ecclesiasticorum latinorum*, Academiae Vindobonensis.

DE TRIPLICI NOTARUM APPARATU

Primus notarum apparatus de constituto archetypi textu rationem reddit, in omnibus locis ubi, ceteris variantibus, codices LC inter se non concordant.

Secundus apparatus ad historiam textus spectat et varias lectiones omnium codicum et editionum refert, exceptis mere orthographicis.

Tertius apparatus divisiones textus exhibet, maiores ex codicibus omnibus, minores vero ex CAK.

DECLARATIO SIGNORUM

In textu:

† † loca designant ubi lectio mendosa archetypi ex coniectura vel iuxta lectionem codicum recentiorum corrigitur.

In primo vel secundo notarum apparatu:

= lectioni ipsius textus postponitur cui codicum universorum testimonium subnectitur (*apparatus plenior* seu *positivus*).

] lectionem ipsius textus designat de qua aliquid notatur vel cui refertur varia lectio alterius formae seu radicis.

**** numerum indicat litterarum erasarum vel quae legi nequeunt in codice.

† post sigla codicum, lectionem designat quae prima manu scripta in codice legebatur, priusquam *ipse scriptor* eam aliquo modo mutaret vel corrigeret.

* item post sigla codicum, lectioni postponitur quae in codice prima manu scripta fuerat, deinde vero ab *altero scriptore*, seu *secunda manu*, correcta fuit.

[1] item post sigla codicum, lectionem sequitur quam ipse scriptor propria manu corrigendo induxit.

[2] item post sigla codicum, lectionem designat ab altero scriptore, seu secunda manu, inductam.

[3] item post sigla codicum: lectio tertia manu inducta.

Nota bene: Ubicumque signum [1] vel [2] in notis non apparet, corrector † vel * lectionem codicis sui ad formam textus nostri reduxit.

∩ inversa verba designat.

praem. praemissa verba praecedit.

+ additis verbis praeponitur.

om. omissa verba sequitur.

⟦ ⟧ post longiorem variam lectionem pluribus codicibus communem, singulorum codicum varias lectiones includunt.

¶ notis praeponitur quae ex *Correctoriis* vel ex codicum marginibus desumuntur.

In tertio apparatu:

¶ § ⟨ divisiones textus designant: maiores, medias, minores.

INCIPIT LIBER TOBIAE

I. [1] Tobias ex tribu et civitate Nepthalim
quae est in superioribus Galileae supra Naasson post viam quae ducit ad occidentem in sinistro habens civitatem Sephet
[2] cum captus esset in diebus Salmanassar regis Assyriorum
in captivitate tamen positus viam veritatis non deseruit
[3] ita ut omnia quae habere poterat cotidie concaptivis fratribus qui erant ex genere inpertiret
[4] cumque esset iunior omnibus in tribu Nepthalim nihil tamen puerile gessit in opere
[5] denique cum irent omnes ad vitulos aureos quos Hieroboam fecerat rex Israhel
hic solus fugiebat consortia omnium [6] et pergebat ad Hierusalem ad templum Domini
et ibi adorabat Dominum Deum suum Israhel
omnia primitiva sua et decimas suas fideliter offerens

I. 5. omnium C^2AK; hominum C^*.

Desunt $L\Omega^S$ (*partim a v.* 1, ciuitatem, *fol. lacerato*).

Tit. incipit liber tobiae (tobie $F\Psi^D\Omega^J$, thobie Ω^S, tobi Θ) $\Phi^R E\Theta FK\Psi^D\Omega^{SJ}$; incipit liber eiusdem tobiae Γ^A; incipit liber tobiae (tobie Φ^V) secundum hieronimum Φ^{GVP}; in christi nomine incipit liber tobiae U; in nomine sanctę et indiuiduę trinitatis incipit liber tobię Π^F; incipit liber eiusdem $C\Sigma^T$; incipit ipse liber A; liber tobiae grelvȝc; *sine titulo* $SW\Omega^M\mathfrak{a}$.

I. 1. thobias $A\Omega^S$ | neptalim $\Pi^F\Sigma^T\Phi^R EFK^*S\Gamma^A\Omega\mathfrak{a}$; nepthali Ψ^D; nephthali relvȝc; nephtali g; neptalem U | galilaeae $A\Pi^F$grelvȝc; galilee $\Sigma^T\Omega\mathfrak{a}$ | super W | naason $EFKS\Psi^D\Omega\mathfrak{a}$g; assor Γ^A | sepheth $CU\Gamma^A\Omega^J$; sefeth $\Sigma^T W$; sephec A.

2. salmanassar] K^3; salmanassa*** C; salmanasar $\Pi^F K^2$(lmana *in ras.*)USW $\Gamma^A\Psi^D\Omega^M\mathfrak{a}$grelvȝc | assiriorum $\Pi^F\Sigma^T U\Omega^M\mathfrak{a}$; assireorum W.

3. cotidie *om.* Ω^M | concaptiuis] F^*; cum captiuis $AE^*\Theta F^2K^*USW$; cum concaptiuis Ω^{J*}; captiuis $\Sigma^T\Gamma^A$; ca[...] Ω^S | genere] *praem.* eius $A\Theta\Omega^{JM}\mathfrak{a}$grelvȝc; + eius $E\Gamma^A\Psi^{D2}$; + suo $\Pi^F F^2USW^2\Omega^S$ | inpertiret*** S; impartiret g.

4. cumque] et cum US^2(*in ras.*) | neptalim $\Pi^F\Sigma^T EFK^*USW\Gamma^A\Omega^{JM}\mathfrak{a}$; nepthali Φ^R; nephthali reȝc; nephtali glv | gessit *om.* U^*.

5. hyeroboam SW; iheroboam $\mathfrak{a}$; iheroboham C; heroboam K^*; ieroboam $\Sigma^T\Omega^{JM}$grelvȝc | fecit Ω^S *cum ant. vers. lat.* | srahel C; srhl Σ^T; ihl Π^F; israel Ω^Jgrelvȝc; isrl $A\Phi^{GV}EUSW\Gamma^A\Psi^D\Omega^{SM}\mathfrak{a}$; issahel K^* | omnium] hominum $C^*\Psi^D$.

6. et] sed ȝc | ad] in Arelvȝc; *om.* Γ^A | iherusalem $C\mathfrak{a}$; ihrslm Σ^T; ierusalem Ω^Jgrelvȝc; ierlm $\Psi^D\Omega^{SM}$ | suum *om.* $\Pi^F\Phi E^2FK^2USW^2\Psi^D\Omega\mathfrak{a}$grelvȝc | srahel C; srhl Σ^T; ihl Π^F; israel Ω^Jgrelvȝc; isrl $A\Phi^{RGV}EUSW\Gamma^A\Psi^D\Omega^{SM}\mathfrak{a}$ | primicia W | sua *om.* U | offerens] Γ^{A2}(ens *in ras.*).

I. 1. ¶ tobias I. Γ^A | ⟨quae est AK | 2. ⟨cum AK | ⟨in captivitate AK | 3. ⟨ita AK | 4. ⟨cumque CAK | 5. ⟨denique CAK | ⟨hic AK | 6. ⟨et ibi A | ⟨omnia AK.

7 ita ut in tertio anno proselytis et advenis ministraret omnem decimationem
8 haec et his similia secundum legem Dei puerulus observabat
9 cum vero factus esset vir accepit uxorem Annam ex tribu sua genuitque ex ea filium nomen suum inponens ei
10 ab infantia timere Deum docuit et abstinere ab omni peccato
11 igitur cum per captivitatem devenisset cum uxore sua et filio in civitatem Nineve cum omni tribu sua
12 et omnes ederent ex cibis gentilium iste custodivit animam suam et numquam contaminatus est in escis eorum
13 et quoniam memor fuit Domini in toto corde suo dedit illi Dominus gratiam in conspectu Salmanassar regis
14 et dedit ei potestatem quocumque vellet ire habens libertatem quaecumque facere voluisset
15 pergebat ergo per omnes qui erant in captivitate et monita salutis dabat eis
16 cum autem venisset in Rages civitatem Medorum et ex his quibus honoratus fuerat a rege habuisset decem talenta argenti

---

11. in ciuitatem AK; in ciuitate C.

Desunt LΩ^{s} (*partim usque ad v.* 7, tertio, *fol. lac.*).

7. in *om.* Π^{F}E* | proselitis CΠ^{F}E^{2}UW^{2}Γ^{A}Ψ^{D}Ωα; prosilitis Σ^{T}E*W* | ministrarent Θ^{A}* | decimationem + suam E*.

8. dei] domini E; dei celi Ω^{SM}. ¶ ant. non habent « celi » *Hug.*

9. esset] fuisset ΦFK^{2}(*in ras.*)Ψ^{D}Ω αgrelυ | annam] *praem.* nomine E^{2} *cum ant. vers. lat.* | ∼ annam uxorem Θ^{H}Ω^{S} | ex] de ΦFK^{2}(*in ras.*)SWΨ^{D}Ωαgrelυȝc | genuitque] E*; et genuit Π^{F}E^{2}ΘΩ^{M}α.

10. ab = CΠ^{F}Σ^{T}ΦF*KWΓ^{A}Ψ^{D}; quem ab F^{2} *cum rell. codd. et edd. omn.* | infantia + sua Γ^{A}Ω^{S} | ∼ deum timere Ω^{J} | docuit + eum Γ^{A}.

11. cum] dum α | filium AΘ^{A} | in ciuitatem] Φ^{P}*; in ciuitate CΠ^{F}Σ^{T}Φ^{RGP2}UΓ^{A} | nineue = CA^{2}Φ^{RG}US*; nineuę Π^{F}*; niniue EΘ^{H}S^{2}WΨ^{D}Ω^{SM}; niniuę Π^{F2}; ninniue Σ^{T}K*Γ^{A}; ni*niu[···] F; nineuen A* Φ^{VP}ϖ; niniuen Ωαgrelȝc; ninniuen K^{2}; in niniue Θ^{A} | tribu] domo Π^{F}.

12. et] cum ȝc; et cum Ω^{M}αgrel | ederunt Φ^{R}; comederent Σ^{T} | gentium A *cum ant. vers. lat.* | ∼ ex cibis gentilium ederent Ω^{M} | est *om.* α.

13. et *om.* Θ^{A} | dominus] *in ras.* E^{2}; deus ΦΨ^{D}Ωαgrelυȝc | salmanasar Φ^{P}UWΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{M}αgrelυȝc; salmanassa C | regis + assyriorum Π^{F} *cum ant. vers. lat.*

14. et *om.* W* | ei] illi Ω^{S}arelυȝc | quoc. — facere] quodcumque facere K* | quoc. uellet ire] S*W*; ut quoc. uellet iret AΘUS^{2}W^{2}.

15. pergebat enim ΦFK^{2}(enim *in ras.*)SΩ^{SM}g; pergebant enim Ψ^{D}; pergebatque Π^{F}W | per] A^{2}(pe *in ras.*); ad re lȝc | in captiuitatem Π^{F}Φ^{G}K†.

16. cumque autem Π^{F}*; cumque A U | peruenisset Ω^{SJ} | ∼ uenisset autem K* | ragis Γ^{A}; reges U | medorum] iudeorum α | quibus] *praem.* a Γ^{A2}.

---

7. ⟨ita AK | 8. ⟨haec AK | 9. ¶ cum Il. Γ^{A}; ⟨cum AK | ⟨genuitque AK | 10. ⟨ab AK | 11. ⟨igitur CAK | 12. ⟨et omnes A | ⟨et numquam A | 13. ¶ et Il. Π^{F}; ⟨et CA K | ⟨dedit A | 14. ⟨et A | 15. ⟨pergebat CAK | 16. ⟨cum CAK | ⟨et A.

17 et cum multa turba generis sui
Gabelum egentem videret qui
erat ex tribu eius
sub chirografo dedit illi memo-
ratum pondus argenti
18 post multum vero temporis mor-
tuo Salmanassar rege
cum regnaret Sennacherim filius
eius pro eo
et filios Israhel exosos haberet
in conspectu suo
19 Tobias pergebat per omnem co-
gnationem suam et consola-
batur eos
dividebatque unicuique prout po-
terat de facultatibus suis
20 esurientes alebat nudis vestimenta
praebebat
et mortuis atque occisis sepul-
turam sollicitus exhibebat
21 denique cum reversus esset rex
Sennacherim fugiens a Iudaea
plagam quam circa eum Deus
fecerat propter blasphemiam
suam
et iratus multos occideret ex filiis
Israhel Tobias sepeliebat cor-
pora eorum
22 at ubi nuntiatum est regi iussit
eum occidi et tulit ei omnem
substantiam eius
23 Tobias vero cum filio suo et
cum uxore fugiens nudus la-
tuit quia multi diligebant eum

---

18. sennacherim A; sinnacerim K*; sennacherib CK² | 21. sennacherim AK*; sennacherib CK² | 22. eius AK² *cum plerisque codd.*; *om.* C.

Deest L.

17. cum] in W; cum in AE*USag relvsc | turba *om.* W*Ψ^D | ∿ generis sui turba A | gabellum Ω^M | egente E | chirografo = AU; chirographo grelvsc; chyrografo Π^F*Φ^GP; cirografo Σ^T W; cyrografo Π^F²Φ^RV ΘF²K²Γ^A; cirographo S*a; cyrographo CES²Ψ^D Ω; cirografum K*; cyrografum F*.

18. salmanasar WΓ^A Ψ^D Ω^M agrelvsc; salmanassa C; salmanasa K* | sennacherim] S*; sennacerim U²(i *ex* e); sinnacerim K*; sennacherib CΦΘ^H†K²S²Ψ^D Ω agrelvsc; sennacherip E²; sennacerip E*; senacherib Γ^A; senacerib Σ^T; sennacher[...] W | eius *om.* Σ^T* | ∿ filius eius sennac. pro eo AU¹; ∿ filius eius pro eo sennac. EU† | srahel C; srhl Σ^T; ihl Π^F; isrhl E; israel Ω^J grelvsc; isrl AΦU SΓ^A Ψ^D Ω^SM a; irl F | exossos Θ^H K*U*.

19. thobias A; + quotidie Ω^S(cot.) relvsc. ¶ ant. non habent « quotidie » *Hug.* | per] ad Π^F | diuidebat (que *om.*) UΓ^A; et diuidebat Θ.

20. nudis] K*; nudisque ΦEFK²S Ψ^D Ω agrelvc | sepulturam] W*; sepulturas W²; sepultura U.

21. sennacherim] K*S*; senacherim W; sennacherib CΦK²S²Ψ^D Ω agrelvsc; sennacerib Σ^T; sennacherip E²; sennacerip E*; senacherib Γ^A; senacherem U* | a iudea CΠ^F Σ^T Θ^H U²S Ψ^D Ω a; a iudeam U* | plagam] K*; plaga Φ^RGV K²; pro plaga Ω^M | ∿ fecerat deus Ω^SM arel vsc | propter blasphemia sua A | occiderat A | srhl Σ^T; ihl Π^F; israel Ω^J relvsc; isrl AΦ^GV EUSWΓ^A Ψ^D Ω^SM ag; srl C; irl F | thobias A.

22. tolli ASW | ei *om.* AΦEFK²U Ψ^D Ω agrelvsc | eius] *in ras.* K²; *om.* C Π^F Σ^T.

23. thobias A | cum (2°) *om.* S | uxore + sua Φ^R*.

---

17. ⟨et AK | ⟨sub A | 18. ¶ post III. Γ^A; ⟨post CAK | ⟨cum A | ⟨et A | 19. ⟨tobias A | ⟨dividebatque AK | 20. ⟨esurientes AK | ⟨et A | 21. ⟨denique CAK | ⟨plagam A | ⟨et AK | 22. ⟨at CAK | 23. ⟨tobias CAK.

24 post dies vero quadraginta et quinque occiderunt regem filii ipsius
25 et reversus est Tobias ad domum suam
omnisque facultas eius restituta est ei
II. 1 post haec vero cum esset dies festus Domini
et factum esset prandium bonum in domo Tobis
2 dixit filio suo vade et adduc aliquos ex tribu nostra timentes Deum et epulentur nobiscum
3 cumque abisset reversus nuntiat unum ex filiis Israhel iugulatum iacere in platea
statimque exiliens de accubitu suo relinquens prandium ieiunus pervenit ad corpus
4 tollensque illud portavit ad domum suam occulte
ut dum sol occubuisset caute sepeliret eum
5 cumque occultasset corpus manducavit panem cum luctu et tremore
6 memorans illum sermonem quem dixit Dominus per Amos prophetam
dies festi vestri convertentur in lamentationem et luctum
7 cum vero sol occubuisset abiit et sepelivit eum

II. 1. in domo AK; in domum C | 6. in lamentationem et luctum K *cum plerisque codd.*; in lamentatione et luctu C; in luctum et in lamentationem A.

Deest L.

24. quadrag. et quinque] K*; XLV $\Phi^{GV}\Omega^{SM}$; quadrag. quinque Φ^{RP}FK^{2}USΨ^{D} Ω^{J}agrelυʒc; quadrag. W | regi W* | ipsius] eius Σ^{T}; sui AΘ^{A}UΓ^{A} *cum ant. vers. lat.*

25. est *om.* Φ^{RGV}K^2 | thobias A | ad] in K*grelυʒc | et omnis facultas EΘU; omnesque facultas W; omnesque facultates Φ^{V} | eius *om.* K* | restituta] reddita Γ^{A} | illi AEU^2(*in ras.*).

II. 1. factus A* | esset] E*; esse E^2 Θ^{A} | in domum C$\Sigma^{T}\Phi^{V}$E*$\Psi^{D}\Omega^{S}$ | tobis] W*; tobie $\Sigma^{T}\Omega$a; tobiae EΘUW$^2\Gamma^{A}$grel υʒc; thobiae A.

2. dixit] *praem.* tobias g | adhuc Ω^{M}* | ex] K*; de ΦEK$^2\Psi^{D}\Omega$agrelυʒc | tribu + **** W | deum] dominum Π^{F}F* K* | et] ut Π^{F}EΘFKUΩ^{M}agrelυʒc; *om.* Γ^{A} | nobiscum] nobis Ω^{M}; *praem.* simul AΘ.

3. cum (que *om.*) W | reuersus + est S | nuntiauit Φ^{R*P}EΘK^2(ui *in ras.*)U S$\Gamma^{A}\Omega^{J}$grelυ; nunciauit WΩ^{SM}aʒc; + ei Ω^{SJ}aelυʒc | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ω^{J}relυʒc; isrl AΦ^{GV}EKUS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$ ag; irl F | ∿ in platea iacere Ω^{S} | accubito Wa.

4. tollensque] S*; et tollens EΘU^2 (*in ras.*)S^2 | portauitque K* | ad] in Φ^{R} | sepelisset Ω^{S}.

5. occultaret Ω^{S} | cum] in Ω^{M}.

6. illo sermone U | festi uestri] uestri festi K*; festi K^2 | conuertantur Ψ^{D}; conuerterentur g | in lamentatione et luctu CΠ^{F}; in lamentatione et luctum W; in luctum et lamentationem UΩ^{S}; in luctum et in lamentationem AE.

7. ∿ occubuisset sol Ψ^{D} | sepeliuit] K^2 (u *in ras.*); sepeliit $\Phi^{RV}\Psi^{D}$.

---

24. ¶ post III. Π^{F}; ⟨post CAK | 25. ⟨et K | ⟨omnisque A.

II. 1. ¶ post II. Ω^{SJ}; IIII. Γ^{A}; ⟨post CAK | ⟨et A | 2. ⟨dixit A | ⟨vade K | 3. ⟨cumque CAK | ⟨statimque CAK | 4. ⟨tollensque AK | ⟨ut A | 5. ⟨cumque CAK | 6. ⟨memorans AK | ⟨dies AK | 7. ⟨cum CAK.

[8] arguebant autem illum omnes proximi sui dicentes
iam huius rei causa interfici iussus es et vix effugisti mortis imperium
et iterum sepelis mortuos
[9] sed Tobias plus timens Deum quam regem
rapiebat corpora occisorum et occultabat in domo sua
et mediis noctibus sepeliebat ea
[10] contigit autem ut quadam die fatigatus a sepultura veniens domum iactasset se iuxta parietem et obdormisset
[11] ex nido hirundinum dormienti illi calida stercora insiderent super oculos eius fieretque caecus
[12] hanc autem temptationem ideo permisit Dominus evenire illi ut posteris daretur exemplum patientiae eius sicut et sancti Iob
[13] nam cum ab infantia sua semper Deum timuerit et mandata eius custodierit
non est contristatus contra Deum quod plaga caecitatis evenerit ei
[14] sed inmobilis in Dei timore permansit agens gratias Deo omnibus diebus vitae suae
[15] nam sicut beato Iob insultabant reges ita isti parentes et cognati eius
et inridebant vitam eius dicentes

---

9. deum AK; dominum C.

Deest L.

8. hurguebant C | autem *om.* K* | illum] eum Σ^{T}FKUSW$\Gamma^{A}\Omega^{SM}$αgrelυʒc | sui] eius Ω^{M}αrelυʒc. ¶ uel « eius » *Iac.*

9. thobias A; tobis Π^{F}K* | plus] Φ^{V2} (pl *in ras.*) | deum] dominum C$\Sigma^{T}\Gamma^{A}$ | $\sim$ timens dominum plus Γ^{A} | occultabat + ea Ω^{M} | in domo sua] Φ^{V*}; in domu sua Φ^{RV2}K^{2}U; in domum suam AE*Θ K* | noctibus *om.* K* | ea] eas K*.

10. ut *om.* U*; + cum E^{2} | fatigatus *om.* Ω^{M*}; *praem.* tobis Γ^{A} | domum] S*; domum suam EΘUS^{2}; in domum suam Arelυʒc | $\sim$ in domum suam ueniens A.

11. ex] *praem.* et FΩαgrelυʒc | hyrundinum $\Pi^{F}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{S}$; irundinum C$\Sigma^{T}$; hirundnum F*; harundinum Φ^{R*}; erundinum U^{2}W; erundinum U* | dormiente U | insiderent] Ω^{J*3}; insederent A; inciderent Ω^{SJ2M}αrelυʒc. ¶ quidam dicunt « inciderent » sed alia translatio et omnes ant. habent « insiderent » *Hug.* | super] in U | et fieret Θ.

12. dominus] deus Σ^{T2}; *om.* Σ^{T*} | eueniri Ψ^{D} | daretur exemplum] *in ras. et marg.* Σ^{T2} | daretur] S*; daret E*ΘU S^{2}τ | sicuti C.

13. ab *om.* A† | semper *om.* A | timueret U*; timeret U^{2} | et — custodierit *om.* Φ^{RGV} | custodiret U*; custodieret U^{2} | $\sim$ custodierit mandata eius Φ^{P} | contra] aduersus A | deum] dominum K*α | euenerit] W*; eueniret U*W^{2}.

14. in dei] inde Γ^{A} | mansit S* | deo *om.* A | $\sim$ agens deo gratias Ω^{J}; $\sim$ gratias agens deo Ω^{S}.

15. sicuti C | ita + et Γ^{A} | par. eius et cogn. eius Θ^{H}; par. eius et cogn. K* | et (*2°*) *om.* $\Pi^{F}\Psi^{D2}\Omega^{SM}$αgrelυʒc | uitę K*.

---

8. ⟨arguebant AK | ⟨iam AK | ⟨et iterum A | 9. ⟨sed CAK | ⟨rapiebat A | ⟨et mediis A | 10. ¶ contigit II. Ω^{M}; IIII. Π^{F}; V. Γ^{A}; ⟨contigit CAK | ⟨domum A | 11. ⟨ex A | 12. ⟨hanc AK | ⟨ut A | 13. ⟨nam CAK | ⟨non AK | 14. ⟨sed AK | 15. ⟨nam CAK | ⟨et inridebant A.

16 ubi est spes tua pro qua elemosynas et sepulturas faciebas
17 Tobias vero increpabat eos dicens
nolite ita loqui 18 quoniam filii sanctorum sumus et vitam illam expectamus quam Deus daturus est his qui fidem suam numquam mutant ab eo
19 Anna vero uxor eius ibat ad textrinum opus cotidie
et de labore manuum suarum victum quem consequi poterat deferebat
20 unde factum est ut hedum caprarum accipiens detulisset domi
21 cuius cum vocem balantis vir eius audisset dixit
videte ne forte furtivus sit reddite eum dominis suis
quia non licet nobis ex furto aliquid aut edere aut contingere
22 ad haec uxor eius irata respondit
manifeste vana facta est spes tua et elemosynae tuae modo paruerunt
23 atque his et aliis huiusmodi verbis exprobrabat ei

---

22. irata L^{a}AK; ista C | 23. huiusmodi L^{a}AK; huiuschemodi C.

Deest L (*a v.* 20, caprarum, *suppl.* L^{a}).

16. qua *om.* W* | elemosynas = C $\Theta^{A}S^{2}$; elemosinas $A\Sigma^{T}\Phi^{RP}EUS^{*}\Gamma^{A}\Omega$; helemosynas Π^{F}; helemosinas Ψ^{D}; aelemosynas Φ^{V}; aelemosinas $\Phi^{G}\Theta^{H}$; eleemosynas grelvsc; elimosinas Wa; elymosinas FK | et] ac U | ∿ faciebas (et) sepulturas $A\Pi^{F}E^{*}U$.

17. thobias A | uero] autem $A\Psi^{D}$ | eos] illos Γ^{A} | itaque FK*.

18. quoniam] quia A | ∿ illam uitam S | his] eis Ω^{M}.

19. eius] tobie Ω^{M} | dextrinum E; te*xendum W | ∿ ad opus textr. quotidie agrelvsc; ∿ cotidie ad dextr. opus E | manum $\Theta^{H*}\Omega^{M}$ | quem] K*; quod A $\Pi^{F}\Phi^{RGV}FK^{2}U$; quam E* | poterat] K*; potuisset $\Phi EFK^{2}\Psi^{D}\Omega ag$ | adferebat U.

20. unde + et Π^{F} | caprę Γ^{A} | ∿ domi detulisset Π^{F}.

21. dum uocem balantis Π^{F}; uocem balantis cum Ψ^{D2}; uocem balantis Ψ^{D*} | belantis K* | uidete *om.* U* | forte *om.* $\Phi K^{*}\Psi^{D}$ | fortiuus a; furtibus Π^{F}; fortibus FW; furtiuum K^{2}; forti** K* | sit + sed Ω^{SJ}(set)^{M} | eum] illum Π^{F} | ex] de Ω^{S} | furtu $\Sigma^{T}FK$ | aut (*1°*) *om.* $A\Pi^{F}$ | ∿ nobis ex furto aut edere aliquid g; ∿ nobis aliquid ex furto (aut) edere $L^{a}AEU^{2}SW$; ∿ nobis aut edere (ex) furto aliquid $\Phi\Psi^{D}\Omega$arelvsc; ∿ aliquid ex furto nobis aut edere U* | aut (*2°*) *om.* F^{2}.

22. haec + autem L^{2} | eius] illius EU* | irata] ita $\Sigma^{T}\Gamma^{A}$; ista C | manifesta $\Theta^{H}F$ | uana] una Ω^{M*} | facta *om.* Θ^{H*} | spes] sperantia U* | elemosynae = AC $\Theta^{A}S$; elemosyne Φ^{P}; elemosinae $\Phi^{R}E\Gamma^{A}$; elemosine $\Sigma^{T}U\Omega a$; helemosynę Π^{F}; helemosinę Ψ^{D}; aelemosynae L^{a}; aelemosinae $\Phi^{GV}\Theta^{H}K^{2}$; eleemosynae relvsc; eleemosinae g; aelimosinae F; elymosinae W; ęlimosinę K* | modo *om.* a | paruerunt] U*S*; apparuerunt $E\Theta U^{2}S^{2}\Omega^{SJ}$grelvsc; perierunt Ω^{M}.

23. huiuscemodi $\Phi^{R}\Gamma^{A}\Omega$grelvsc; huiusscemodi Σ^{T}; huiuschemodi C; *om.* W | exprobrat Θ^{A} | ei] eum Ω^{S}.

---

16. ⟨ubi CK | 17. ⟨tobias CAK | ⟨nolite CAK | 19. ⟨anna CAK | ⟨et A | 20. ⟨unde AK | ⟨ut A | 21. ⟨cuius AK | ⟨videte AK | ⟨quia A | 22. ⟨ad CAK | ⟨manifeste CAK | 23. ⟨atque CAK.

III. [1] tunc Tobias ingemuit et coepit orare cum lacrimis [2] dicens
iustus es Domine et omnia iudicia tua iusta sunt
et omnes viae tuae misericordia et veritas et iudicium
[3] et nunc Domine memor esto mei ne vindictam sumas de peccatis meis
neque reminiscaris delicta mea vel parentum meorum
[4] quoniam non oboedivimus praeceptis tuis
et traditi sumus in direptionem et captivitatem et mortem
et in fabulam et in inproperium omnibus nationibus in quibus dispersisti nos
[5] et nunc Domine magna iudicia tua quia non egimus secundum praecepta tua
et non ambulavimus sinceriter coram te
[6] et nunc Domine secundum voluntatem tuam fac mecum
et praecipe in pace recipi spiritum meum
expedit enim mihi mori magis quam vivere
[7] eadem itaque die contigit ut Sarra filia Raguhel in civitate Medorum
ut et ipsa audiret inproperium ab una ex ancillis patris sui

III. 4. et in fabulam AK^2; et in fabula L^a; in fabulam K*; *om.* C | et in inproperium L^{a}K^2; et inproperium CK*; et in obprobrium A.

Deest L (*suppl.* L^a).

III. 1. tunc *om.* E* | thobias AΩ^s | orare *om.* F.

2. iusta] L^{a*}K*; iuxta Ω^{s*}; uera L^2 FK^{2}ɑg; **sta Θ^A | tuae misericordiae E* Γ^A; misericordiae tuae U | et (*ante* uer.) *om.* U | et (*ante* iud.) *om.* Ψ^D*.

3. memor es tu L^{a*}; memento Ω^s | ne] et ne L^{2}AΠ^{F}Φ^{Rv}ΘFKΓ^{A}Ψ^{D}ɑgrɛlvʒc *cum cod. graeco* S | uindicta L^{a*}UW*.

4. oboediu.] obaudiuimus Π^{F}K* | et (*1°*)] ideo FKɑgrɛlvʒc; *om.* E*Γ^A | et (*2°*) *om.* Ω^J | et in fabula L^a; in fabulam K*; *om.* CΣ^{T}Γ^A *cum Miss. moz. (P. L. 86, 987)* | et i(n)properium CΣ^{T}ΘSK*W* Γ^{A}Ψ^{D}Ω^M *cum Miss. moz. l. c.*; et in obprobrium AE*U; et in opprobrium E^2.

5. magne Φ^R | iudicia] misericordia Φ^{v*}; *praem.* sunt Γ^A.

6. domine + deus Ω^s | ∿ fac mecum secundum uoluntatem tuam A | mecum + misericordiam Ω^{SM} | in pace] iam a te Σ^T | recepi L^a; recipe W*K*; recipere E* *cum Miss. moz. (P. L. 86, 987)*; suscipi Ω^s | mihi *om.* L^{a*} | ∿ magis mori Π^{F}Σ^{T}K*Ω^J.

7. contegit W* | sarra] Φ^{P*}F*S*Ω^{J*}; sara Φ^{P2}EF^{2}S^{2}Ω^{SJ2}ɑgrɛlvʒc | raguel Π^{F}Σ^T EFW*Ω^M; raguhelis L^{a*}; raguelis Ω^{SJ}ɑg rɛlvʒc | in ciuitatem K*; in rages ciuitate Ω^{SJ}ɑgrɛlvʒc. ¶ ant. non habent « rages » *Hug.* | moedorum C | ut *om.* AΓ^A Ωɑgrɛlvʒc | patris *om.* K*.

III. 1. ¶ tunc III. Ω^{SJ}; VI. Γ^A; ⟨tunc CAK | 2. ⟨iustus A | ⟨et omnes A | 3. ⟨et CAK | ⟨(et) ne A | ⟨neque AK | 4. ⟨quoniam A | ⟨et traditi A | ⟨et in fabulam A | 5. ⟨et nunc CAK | ⟨et non A | 6. ⟨et nunc AK | ⟨et praecipe A | ⟨expedit A | 7. ¶ eadem III. Ω^M; *Div. sine num.* Φ^{R}FK; ⟨eadem CAK | ⟨(ut) et A.

8 quoniam tradita fuerat septem viris
et daemonium nomine Asmodeus occiderat eos mox ut ingressi fuissent ad eam
9 ergo cum pro culpa sua increparet puellam respondit ei dicens
amplius ex te non videamus filium aut filiam super terram
interfectrix virorum tuorum 10 numquid et me occidere vis sicut et iam septem occidisti
ad hanc vocem perrexit in superiori cubiculo domus suae
et tribus diebus et tribus noctibus non manducavit neque bibit
11 sed in oratione persistens lacrimis deprecabatur Dominum
ut ab isto inproperio liberaret eam
12 factum est autem tertia die dum conpleret orationem benedicens Dominum 13 dixit
benedictum est nomen tuum Deus patrum nostrorum
qui cum iratus fueris misericordiam facies
et in tempore tribulationis peccata dimittis his qui invocant te
14 ad te Domine faciem meam converto ad te oculos meos converto

---

10. et iam L^aK^*; iam CAK^2.

Deest L (*suppl.* L^a).

8. fuerit Ψ^D | daemon L^a; demon Ω^J | asmodaeus $A\Phi^V$grɛlʊʒc; hasmodeus Γ^A; asimodeus Ω^M*; asmodeos W*; asmodeũ W^2 | occideret $\Phi\Psi^D\Omega^M$; occidebat ΘK*W *cum ant. vers. lat.* | gressi fuissent Θ^H*W*; ingrediebatur A*; ingrediebantur A^2 | eam] ipsam Π^F; illam SW.

9. sua *om.* Φ^P | increpasset Σ^T | uidebimus L^2 (e *ex i*) | super terram *om.* A.

10. ∿ occidere me Ω^Sɑgrɛlʒc | uis] *praem.* tu $E^2\Psi^D$ | et iam septem occidisti = L^a*FK*; iam septem occidisti C(hocc.) $A\Pi^FE^*\Theta U\Gamma^A$; occidisti iam septem Σ^T; et iam septem uiros occidisti L^2E^2ɑ; iam septem occidisti uiros K^2; et iam occidisti septem uiros (+ tuos Ω^J*)ΦS*Ωɑ; iam occidisti septem uiros S^2rɛlʊʒc; occidisti septem uiros Ψ^D; et iam fecisti septem uiris W | in superiore cubiculo K*SW*; in super*** cubiculo E*; in superiorem cubiculum ΘW²; in superius cubiculum $E^2\Gamma^A\Omega^M$ɑgrɛlʊʒc; ad superius cubiculum Ω^S | domus] dominae Θ^A | diebus — noctibus] diebus ac noctibus L^2 *in ras. lat. spat.* | et (*post* diebus)] K*; ac $\Phi E\Theta K^2FSW\Psi^D\Omega^J$g.

11. in orationibus EΘK* | lacrimis] *praem.* cum Ωɑgrɛlʊʒc | dominum] deum $A\Sigma^T\Theta U\Omega^S$ɑgrɛlʊʒc | liberarit L^a*.

12. tertio AEUS; tercio W; tercium L^a* | ∿ die tertia Ω^Sɑgrɛlʊʒc | dum] cum Φ^VSW | conplesset Γ^A | orationes F* | benedicentes Θ^A.

13. est *om.* Γ^A | deus] *praem.* domine $A\Sigma^T\Theta\Omega^M$, *cf. codd. graec.* BAN *et ant. vers. lat.* | qui] quia $\Sigma^T\Phi^V\Gamma^A$ *cum Miss. moz. (P. L. 86, 988)* | facis Γ^A | dimittes L^a*Θ; demittis $A\Phi^{RV}$KW; demittes F.

14. ∿ conuerto faciem meam A | ad te (2°) — conuerto (2°) *om.* UW² | te + deus Ω^M | conuerto] K*W*Ψ^D*; dirigo ɑrɛlʊʒc; erigo Ωg; leuo $\Pi^FK^2\Gamma^A$; *om.* Ψ^{D2}.

---

8. ⟨quoniam A | ⟨et A | 9. ⟨ergo CAK | ⟨amplius CAK | ⟨interfectrix CA | 10. ⟨numquid K | ⟨ad CAK | ⟨et tribus (*1°*) A | 11. ⟨sed AK | ⟨ut A | 12. ¶ factum *Div. sine num.* Φ^R; ⟨factum CAK | 13. ⟨benedictum CAK | ⟨qui A | ⟨et AK | 14. ⟨ad te domine CAK | ⟨ad te oculos K.

15 peto Domine ut de vinculo inproperii huius absolvas me
aut certe desuper terra eripias me
16 tu scis Domine quia numquam concupivi virum
et mundam servavi animam meam ab omni concupiscentia
17 numquam cum ludentibus miscui me
neque cum his qui in levitate ambulant participem me praebui
18 virum autem cum timore tuo non libidine mea consensi suscipere
19 et aut ego indigna fui illis aut illi mihi forsitan digni non fuerunt
quia forsitan viro alio conservasti me
20 non est enim in hominis potestate consilium tuum
21 hoc autem certum habet omnis qui colit te
quia vita eius si in probatione fuerit coronabitur
si autem in tribulatione fuerit liberabitur
et si in correptione fuerit ad misericordiam tuam pervenire licebit
22 non enim delectaris in perditionibus nostris
quia post tempestatem tranquillum facis
et post lacrimationem et fletum exultationem infundis
23 sit nomen tuum Deus Israhel benedictum in saecula

---

21. colit te L^2K; colet te $L^{a*}C$; te colit A.

Deest L (*suppl.* L^a).

15. huius *om.* $\Sigma^T\Gamma^A$ | desuper terra = $CA\Pi^F\Sigma^T\Theta F$; desuper terram *rell. codd. et edd.*

16. concup.] agnoui Ω^M | munda Π^F.

18. libidine] *praem.* cum $L^2\Phi E$(con E*)$FK^2SW\Psi^D\Omega$qgrelvgc.

19. et *om.* Γ^A | digna Φ^V | mihi] me glvgc; *om.* F* | ∿ forsitan mihi digni non fuerunt $L^2\Phi\Psi^D$; ∿ forsitan (mihi) non fuerunt digni Ω^Sqgrelvgc; ∿ digni forsitan mihi non fuerunt Ω^M | quia] et quia Ω^J* | fors. uiro alio] alio fortassis uiro A; forsitan uiro alii Ω^Sqg relvgc.

20. in hominibus potestate Ψ^D*; in hominibus potestatem K*; in homines W* | tuum + sit nomen tuum deus isrl benedictum in scla K* *ex v.* 23.

21. autem] enim A | certum habet] $L^{a*}K^*$; pro cert[··] habet L^2; pro certo habet ΦE^2(certo *in ras. lat. spat.*)FK^2 $\Psi^D\Omega^J$M; habet pro certo Ω^S | colet te L^{a*} CW; te colit Arelvgc | quia] quod grelv gc | ∿ si uita eius Π^F | prob.] exprobratione A | conroborabitur $A\Psi^D$(corr.) | si autem — liberabitur *om.* F* | liberabitur — fuerit *om.* Θ^A | in correptionem K*; in correctione g; in corruptione ΦEK^2 $W\Omega^M$grel. ¶ secundum glosam « in correptione » *lac.* | tuam *om.* $W\Gamma^A\Psi^D$ | uenire licebit $\Phi K^2\Psi^D\Omega^S$grelvgc; licebit uenire Ω^JM.

22. perdit.] tribulationibus Ω^M | tranquillam Φ^RW* | et (*ante* post) *om.* L^a.

23. israhel = $E^2\Theta$; srahel C; srhl Σ^T; ihl Π^F; israel $E^*\Omega^J$grelvgc; isrl L^aAK^*U $SW\Gamma^A\Omega^S$Mq; iral F; *om.* $\Phi K^2\Psi^D$ | ∿ benedictum deus isrl Γ^A.

---

15. ⟨peto AK | ⟨aut A | 16. ⟨tu K | ⟨et A | 17. ⟨numquam AK | ⟨neque K | 18. ⟨virum AK | 19. ⟨et AK | ⟨quia AK | 20. ⟨non AK | 21. ⟨hoc CAK | ⟨quia A | ⟨si autem AK | ⟨et AK | 22. ⟨non CAK | ⟨quia A | ⟨et post AK | 23. ⟨sit AK.

[24] in illo tempore exauditae sunt preces amborum in conspectu gloriae summi Dei
[25] et missus est angelus Domini sanctus Rafahel ut curaret ambos
quorum uno tempore fuerat oratio in conspectu Domini recitata
IV. [1] igitur cum Tobias putaret orationem suam exaudiri ut mori potuisset
vocavit ad se Tobiam filium suum [2] dixitque ei
audi fili mi verba oris mei et ea in corde tuo quasi fundamentum construe
[3] cum acceperit Deus animam meam corpus meum sepeli
et honorem habebis matri tuae omnibus diebus vitae eius
[4] memor enim esse debes quae et quanta pericula passa sit propter te in utero suo
[5] cum autem et ipsa compleverit tempus vitae suae sepelies eam circa me
[6] omnibus autem diebus vitae tuae Deum in mente habe
et cave ne aliquando peccato consentias et praetermittas praecepta Dei nostri

---

25. ambos L^2AK^2; ambus L^a*; eos CK*.

IV. 1. tobiam filium suum L^aA(thobian); filium suum tobiam CK | 2. fundamentum L^aAK*; fundamenta CK^2 | 6. autem L^aAK; *om.* C | peccato L^aAK; *om.* C | nostri L^aAK^2; tui CK*.

Deest L (*suppl.* L^a).

24. in *om.* Π^F | exaudita est Θ^H | amborum] eorum Π^FK*W* | gloriae *om.* L^a*.

25. raphahel C$\Theta\Gamma^A\Psi^D$; rafael Σ^T; raphael EΩαgrelυȝc | ambos] eos CΣ^TK* Γ^A; eos ambos ΦS*$\Psi^D\Omega$αgrelυȝc | fuerat oratio ... recitata] E*(oratio*)K*; fuerant orationes ... recitat(a)e $E^2\Gamma^A$; sunt orationes ... recitat(a)e ΦF$K^2\Psi^D\Omega$αgrelυȝc | in conspectu dei domini Ω^M†; *om.* Σ^T.

IV. 1. thobias AΩ^S; tibias W* | ∿ suam orationem Ω^S | exaudire W* | ∿ potuisset mori A | filium suum tobiam C$\Sigma^T{}^2$FKΓ^A; tobiam filium Π^F; filium tobiam Σ^T* | thobiam Ω^S; tobian Θ^A; thobian A; tibiam W*.

2. et dixit L^aUΓ^A | ei] illi Θ^A | mei *om.* K* | tuo *om.* α | fundamentum] K*; fundamenta C$\Sigma^T\Phi^{GVP}F^2$(ta *in ras.*)$K^2S\Gamma^A$ $\Psi^D\Omega^{SJ}$; *praem.* in U.

3. cum] dum A | matris EWΓ^A | omnibus — eius *om.* K* | diebus *om.* F*.

4. ∿ debes esse Ω^M | ∿ passa sit pericula Ω^S.

5. autem *om.* K* | uitae suae] suum ***** Θ^H | sepelias $\Theta^A\Psi^D$αgrelυȝc; sepelis AΠ^FUW | circa] iuxta A.

6. autem *om.* CΣ^TEΓ^A | in mente habe deum L^a; in mente habeto deum Ωαgrelυȝc; in mente habeto dominum ΦFΨ^D; habe deum in mente AU; habeto deum in mente E; semper deum in mente habe Π^F | ne aliquando] E^2(aliquan *in ras.*)K*; nequando ΦK^2SWΨ^D. ¶ uel « nequando » *lac.* | peccatum W; *om.* C$\Sigma^T\Gamma^A$ | ∿ consentias peccato $\Pi^F\Theta$ | et] ut Γ^A; et ne Ψ^D | praecepta] mandata $\Pi^F\Omega^S$ | dei] *praem.* domini grelυȝc | nostri] tui C$\Pi^F\Sigma^T$K*Γ^A.

---

24. ¶ in illo IIII Ω^M; ⟨in illo CAK | 25. ⟨et AK | ⟨quorum A.

IV. 1. ¶ igitur IIII. Ω^{SJ}; V. Π^F; *Div. sine num.* Φ^RFK; ⟨igitur CAK | ⟨vocavit A | 2. ⟨audi CAK | 3. ⟨cum CAK | ⟨et AK | 4. ⟨memor CAK | 5. ⟨cum CAK | 6. ⟨omnibus CAK | ⟨et cave A.

[7] ex substantia tua fac elemosynam et noli avertere faciem tuam ab ullo paupere
ita enim fiet ut nec a te avertatur facies Domini
[8] quomodo potueris ita esto misericors
[9] si multum tibi fuerit abundanter tribue
si exiguum fuerit etiam exiguum libenter inpertire stude
[10] praemium enim tibi bonum thesaurizas in die necessitatis
[11] quoniam elemosyna ab omni peccato et a morte liberat
et non patietur animam ire in tenebras
[12] fiducia magna erit coram summo Deo elemosyna omnibus qui faciunt eam
[13] adtende tibi fili mi ab omni fornicatione
et praeter uxorem tuam numquam patiaris crimen scire
[14] superbiam numquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas
in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio

---

10. tibi bonum thesaurizas $L^{a}K$; bonum tibi thesaurizas C; bonum thesaurizas tibi A.

Deest L (*usque ad v.* 14, sumpsit, *suppl.* L^{a}; *deinde suppl.* L^{2}).

7. ex] *praem.* et Π^{F} | tua *om.* C | elemosinam $\Sigma^{T}\Phi^{R}E\Theta^{H}\Gamma^{A}\Omega$; helemosynam C; aelemosynam Φ^{V}; aelemosinam L^{a} Φ^{G}; eleemosynam grelbgc; elimosinam Uα; elymosinam W; helimosinam Ψ^{D}; helemosyna Π^{F} | aduertere E*; auerte Φ^{G}* | faciem] manum Ψ^{D} | tuam *om.* Σ^{T} | enim *om.* U* | fiat Θ^{H2}(iat *in ras.*); fit Π^{F} | a te *om.* UΨ^{D} | uertatur W | ∿ auertatur a te FK | domini] dei Σ^{T}.

8. poteris Γ^{A}.

9. abundantius Γ^{A} | tribue + et F | fuerit] *praem.* tibi Ω^{SM}agrelbgc; + tibi $\Psi^{D}\Omega^{J}$* | ∿ libenter etiam exiguum Ω^{S} | inpertire] S*; i(n)pertiri $FS^{2}\Omega^{SJ}$agrelbgc | stude] *in ras.* Σ^{T2}; *om.* U* | ∿ stude inpertire A.

10. thesauriza $\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | ∿ bonum tibi thes. C$\Sigma^{T}\Phi\Theta\Psi^{D}\Omega$agrelbgc; ∿ bonum thes. tibi A *cum LXX et ant. vers. lat.* | in diem Aω.

11. elemosina $\Sigma^{T}\Phi^{RG}E^{2}\Theta^{H}F\Gamma^{A}\Omega$; helemosyna C$\Pi^{F}$; helemosina Ψ^{D}; aelemosyna Φ^{V}; aelemosina E*; eleemosyna g relbgc; elimosina Uα; elymosina W; elemosynam L^{a}* | omne L^{a}* | a *om.* E* Ω^{M} | patitur U *cum ant. vers. lat.* | animas Ω^{S}; anima Π^{F} | tenebras] K^{2}(as *in ras.*); tenebris $\Pi^{F}\Phi$U*W; tebris L^{a}.

12. fiducia + enim Γ^{A} | summo deo elem.] sum**** Ω^{J}* | elemosina L^{a} $\Sigma^{T}\Phi^{R}\Theta^{H}\Gamma^{A}\Omega^{SJ2M}$α; helemosyna Π^{F}; helemosina Ψ^{D}; aelemosyna C; aelemosina $\Phi^{G}E^{2}$; eleemosyna grelbgc; elimosina U; elymosina W; elemosynam K*; aelemosinam E* | ab omnibus K*; **omnibus A; omnes W* | qui faciunt] facientibus $\Phi\Psi^{D}\Omega$agrelbgc | ea $L^{a}\Pi^{F}\Phi^{RGP}E\Theta^{A}$.

13. tibi] te Θ^{A}; *om.* $\Theta^{H}\Psi^{D}$ | fili mi] K*; fili L^{a}*$\Pi^{F}\Phi EK^{2}U\Omega^{JM}$ *cum LXX et ant. vers. lat.*; fili et abstine L^{2} | praeter] propter Ψ^{D}* | patieris Φ^{V}*; *om.* Σ^{T} | ∿ crimen patiaris L^{a} | scire] inicere Γ^{A}.

14. superbia $\Pi^{F}\Phi^{G}$; + autem A | in *om.* U | ∿ numquam in sensu tuo A; ∿ in tuo sensu nunquam Ω^{M} | ∿ uerbo tuo AΩ^{M} | dominare $\Sigma^{T}\Phi^{RG}$UW | enim] autem SW | consumpsit Σ^{T} | ∿ sumpsit initium Γ^{A}.

---

7. ⟨ex CAK | ⟨ita CAK | 8. ⟨quomodo CAK | 9. ⟨si multum CAK | ⟨si exiguum AK | 10. ⟨praemium AK | 11. ⟨quoniam AK | ⟨et non AK | 12. ⟨fiducia AK | 13. ⟨adtende CAK | ⟨et A | 14. ⟨superbiam CAK | ⟨in ipsa AK.

15 quicumque aliquid tibi operatus fuerit statim mercedem ei restitue
et merces mercennarii apud te omnino non maneat
16 quod ab alio odis fieri tibi vide ne alteri tu aliquando facias
17 panem tuum cum esurientibus et egenis comede
et de vestimentis tuis nudos tege
18 panem tuum et vinum super sepulturam iusti constitue
et noli ex eo manducare et bibere cum peccatoribus
19 consilium semper a sapiente perquire
20 omni tempore benedic Deum
et pete ab eo ut vias tuas dirigat et omnia consilia tua in ipso permaneant
21 indico etiam tibi fili mi dedisse me decem talenta argenti dum infantulus † esses † Gabelo in Rages civitate Medorum
et chirografum eius apud me habeo
22 et ideo perquire quomodo ad eum pervenias
et recipias ab eo supra memoratum pondus argenti
et restitues ei chirografum suum

---

17. et (I^{o}) AK; *om.* C | 21. esses *restituimus cum quibusdam codd.*; essem CAK *errante archetypo* | ciuitate medorum $L^{2}K^{2}$ *cum plerisque codd.*; ciuitatem medorum CAK* | 22. restitues CK*; restituas $L^{2}AK^{2}$; restitus L*.

Deest L (*usque ad v.* 22, ab eo, *suppl.* L^{2}).

15. aliquid tibi aliquid Φ^{G}*; tibi aliquid FKU$\Gamma^{A}\Omega^{M}$agrelυȝc | mercedem eius ei Ω^{S}; ei mercedem ei Φ^{R}; ei mercedem FKΩ^{M}*agrelυȝc | mercis A* W* | mercennarii + tui ΦFKΨ^{D}Ωag relυȝc | omnino *om.* K* | non maneat] *in ras.* Θ^{H2}; non remaneat FK*Ω^{S}agre lυȝc.

16. oderis WΩagrelυȝc; non uis Γ^{A} | ∿ tibi fieri Ω^{M} | alteri] alio A | ∿ ne alteri aliquando tu SW; ∿ ne tu aliquando alteri Ω^{M}agrelυȝc; ∿ tu ne aliquando alteri Ω^{SJ}.

17. tuum *om.* Ω^{S}; + et uinum tuum K*, *cf. v. seq.* | et *om.* CΣ^{T}W* | egentibus Θ^{A}a | comedi A* | tuis *om.* Ω^{J}* | nudus Φ^{V}.

18. panem — constitue *om.* K* | uinum + tuum $L^{2}\Phi E\Theta USW\Psi^{D}\Omega$agrelυȝc *cum ant. vers. lat.* | sepulturas W; sepultura F | ∿ cum peccat. manduc. et bibere FK.

19. consilium + autem Π^{F} | perquire] persequere E*.

20. deum] dominum Ω^{M} | in ipso *om.* W* | permaneant + dixit tobias filio suo Γ^{A}.

21. infant.] *praem.* adhuc AΠ^{F}EΘ US$^{2}\Omega$grelυȝc | esses = $L^{2}\Phi$EUSΩagrelυȝc; essem CA$\Pi^{F}\Sigma^{T}\Theta$FKWΓ^{A}; esset Ψ^{D} | ragis Γ^{A} | ciuitatem CA$\Pi^{F}\Sigma^{T}$F*K*W*Ψ^{D} | chirografum = AΘFK*U; chirographum g relυȝc; chyrografum K^{2}; cirografum Σ^{T}; cyrografum $L^{2}C\Phi$SW; cirographum a; cyrographum $\Pi^{F}E\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$.

22. ideo] in deo Ψ^{D} | recipies Φ^{R} | ab eo *om.* Ψ^{D} | supra] super E*ΘS*W* Γ^{A} | restitues = C$\Sigma^{T}\Phi^{V2}$K*Γ^{A}; restituta es Φ^{V}*; restitus L*; restituas $L^{2}K^{2}$ *cum rell. codd. et edd.* | chirografum = LAΘ^{A} FK*; chirographum Ugrelυȝc; chyrografum $\Theta^{H}K^{2}$; cirografum Σ^{T}; cyrografum ΦW*; cirographum Ca; cyrographum Π^{F}ES$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$; cyrograffum W^{2}.

---

15. ⟨quicumque CAK | ⟨et AK | 16. ⟨quod CAK | 17. ⟨panem CAK | ⟨et de A | 18. ⟨panem A | ⟨et noli AK | 19. ⟨consilium CAK | 20. ⟨omni CAK | ⟨et pete A | 21. ⟨indico CAK | ⟨et AK | 22. ⟨et ideo AK | ⟨et recipias A | ⟨et restitues K.

[23] noli timere fili mi pauperem quidem vitam gerimus
sed multa bona habemus si timuerimus Deum et recesserimus ab omni peccato et fecerimus bene
V. [1] tunc Tobias respondit patri suo et dixit
omnia quaecumque praecepisti mihi faciam pater
[2] quomodo autem hanc pecuniam inquiram ignoro
ille me nescit neque ego illum quod signum dabo illi
sed neque viam qua pergatur illuc aliquando cognovi
[3] tunc pater suus respondit illi et dixit
chirografum quidem eius penes me habeo
quem dum illi ostenderis statim restituet
[4] sed perge nunc et inquire tibi aliquem fidelem virum
qui eat tecum salva mercede sua
dum adhuc vivo ut recipias ea
[5] tunc egressus Tobias invenit iuvenem splendidum stantem praecinctum et quasi paratum ad ambulandum

---

V. 1. suo LK; *om.* C | 2. illi CAK; ei L.

23. mi *om.* Π^{F} *cum LXX et ant. vers. lat.* | quidem *om.* F* | gerimus] regimus Ψ^{D} | $\sim$ quidem gerimus uitam Σ^{T}; $\sim$ uitam quidem gerimus S | habemus = LC(ab.)Σ^{T}K*, *cf. LXX*; habebimus E^{2}(*in ras. brev. spat.*)K^{2} *cum rell. codd. et edd., cf. ant. vers. lat.* (habebis) | deum] dominum Π^{F} | $\sim$ deum timuerimus L | faceremus W*.

V. 1. thobias AΩ^{S} | respondit patri suo et *om.* A | $\sim$ respondit tobias Ω^{SJ}α grelυȝc | suo *om.* CΣ^{T} | et *om.* W | quaecumque] quae E | $\sim$ mihi praecepisti E | $\sim$ pater faciam Ω^{S}.

2. $\sim$ pecuniam hanc Ωagrelυȝc | inq.] requiram relȝc | ignoro] F*; ignores F^{2}; *om.* U* | neque ego illum ********* K*; neque ego illum noui Γ^{A}; et ego illum ignoro ΦE^{2}(et *in ras.*)$FK^{2}SW\Omega^{J}$; et ego eum ignoro $\Psi^{D}\Omega^{SM}$agrelυȝc | illi] ei LΦES$W\Psi^{D}\Omega$agrelυȝc | sed — cognoui *om.* C | uia L | qua] K^{3}; qu K*(*ut vid.*); quam Γ^{A}; per quam $\Phi K^{2}\Psi^{D}\Omega$agrelυȝc; *om.* E* | illic Π^{F} | agnoui Σ^{T}.

3. suus] eius FK | resp. illi et] K*; respondens K^{2} | $\sim$ et dixit illi Π^{F} | dixit + ei Γ^{A} | chirografum = LAΘ^{A}F K*; chirographum Ugrelυȝc; chyrografum Θ^{H}; cirografum Σ^{T}; cyrografum Φ $K^{2}SW$; cirographum Ω^{M}α; cyrographum C$\Pi^{F}E\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$ | quidem *om.* A | eius] K*; illius $\Phi K^{2}SW\Psi^{D}\Omega$arelυȝc; *om.* Σ^{T} | penes] apud Ω^{SJ}arel | me] te U* | quem = L*C$\Pi^{F}E\Theta$K*UW; quod $L^{2}K^{2}$ *cum rell. codd. et edd.* | $\sim$ quod habeo L^{2} | dum] cum Γ^{A}; nullum Φ^{V} | $\sim$ ostenderis illi FK | restituet] E*; restituit K*; tibi restituet $E^{2}SW$; restituet tibi Γ^{A}; restituet pecuniam Ω^{S}; tibi restituet pecuniam Ω^{M}.

4. $\sim$ uirum fidelem Ω^{S} | salua mercedem suam Θ^{H}K*; saluam mercedem suam E*Θ^{A}W* | dum adhuc uiuo ut recipies Φ^{RP}; ut dum adhuc uiuo recipias Aȝc; dum adhuc uiuam et recipies E*; ut dum adhuc uiuo ut recipias ꝟ | ea = LCΣ^{T}KW; eam *rell. codd. et edd.*

5. thobias A | $\sim$ tobias egressus Π^{F} | $\sim$ stantem splendidum SWΩα.

---

23. ⟨noli AK | ⟨sed AK.

V. 1. ¶ tunc V. Ω^{SJ}; ⟨tunc CAK | ⟨omnia CAK | 2. ⟨quomodo CAK | ⟨ille A | ⟨neque K | ⟨sed AK | 3. ⟨tunc CAK | ⟨chirografum CAK | ⟨quem AK | 4. ⟨sed AK | ⟨qui A | 5. ¶ tunc V. Ω^{M}; VI. Π^{F}; VII. Γ^{A}; *Div. sine num.* Φ^{R}; ⟨tunc CAK | ⟨et A.

6 et ignorans quod angelus Dei
esset salutavit eum et dixit
unde te habemus bone iuvenis
7 at ille respondit ex filiis Israhel
et Tobias dixit ei nosti viam
quae ducit in regionem Me-
dorum
8 cui respondit novi et omnia iti-
nera eius frequenter ambu-
lavi
et mansi apud Gabelum fratrem
nostrum
qui moratur in Rages civitate
Medorum quae posita est in
monte Exbathanis
9 cui Tobias ait sustine me obse-
cro donec haec ipsa nuntiem
patri meo
10 tunc ingressus indicavit universa
haec patri suo
super quae admiratus pater rogat
ut introiret ad eum
11 ingressus itaque salutavit eum
et dixit
gaudium tibi semper sit
12 et Tobias ait quale mihi gaudium
erit qui in tenebris sedeo et
lumen caeli non video
13 cui ait iuvenis forti animo esto in
proximo est ut a Deo cureris

---

6. eum LAK; *om.* C | 7. in regionem medorum LK; in regione medorum C(moedorum)A | 10. a(d)miratus L^2AK; admiratur L*; admirans C | rogat L^2CAK^2; rogauit L*K*.

6. et *om.* Ω^{M} | eum *om.* CΣ^{T}E* | bone *om.* F*.

7. at] et Θ^{H} | respondit + ei dicens Γ^{A}, *cf. ant. vers. lat.* | israhel = $\Phi^{RP}\Theta\alpha$; srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ω^{J} grelυʒc; isral F; isrl *rell. codd.*; + sum ego Γ^{A} | thobias A | dixit ei nosti] dixit ei nosti inquit A*Θ; nosti inquit A^2ψ | uiam] bia L* | in regione CAΦΨ^{D}; in ciuitatem Θ^{A}; in (*om.* Ω^{S}*) rages ciuitatem Ω^{S}, *cf. v. seq.* ¶ « regionem » *Hug.* al. « ciuitatem » *Iac.* | moedorum C.

8. cui] qui L | nostrum] uestrum Ω^{S} | morabatur Φ^{G}; morat F* | in ragis ciuitate Γ^{A}; in rages ciuitatem Π^{F}F; in rages Φ^{RGV}U* | moedorum C | in montem K*; ex monte Ω^{S} | exbathan*is Π^{F}; exbatanis LΘK*; ecbathanis AE^2USW Γ^{A}; ecbatanis relυʒc; egbathanis $\Omega^{J}\alpha g$; etbathanis Ω^{S}; e*bethanis E*.

9. thobias A; tubias W* | obsecro] F*; obsecra F^2 | donec] L^2(nec *in ras.*) | haec] Ψ^{D}*; et Ψ^{D2}; *om.* U | denunciem Ω.

10. ingressus = L*CΣ^{T}K*S*WΓ^{A}; ingressus thobias AS^2; ingressus tobias L^2K^2 *cum rell. codd. et edd.* | uniuersa *om.* E | haec *om.* U | ∼ hec uniuersa Ω^{JM} | super quem K*Γ^{A} | admirans CΣ^{T}(amm.); admiratur L* | ∼ pater ammirans Σ^{T} | rogat] F*; rogauit L*(*ut vid.*)$\Pi^{F}\Sigma^{T}$EΘK* $\Gamma^{A}\Omega\alpha$grelυʒc; rogabat F^2.

11. ingr. itaq.] et ingressus FK* | et dixit *om.* Ψ^{D}; + ei Γ^{A} | ∼ sit semper AEΘ^{A}U$\Omega^{M}\alpha$grelυʒc.

12. thobias A; tubias W | ∼ ait tobias grelυʒc | quale] quae Φ^{O}* | ∼ gaudium mihi $\Pi^{F}S\Omega^{SM}\alpha$grelʒc.

13. cui *om.* K* | ∼ esto animo Ψ^{D} | deo] domino A.

---

6. ⟨et ignorans CAK | ⟨unde CAK | 7. ⟨at AK | ⟨et A | ⟨nosti K | 8. ⟨cui AK | ⟨et mansi AK | ⟨qui A | 9. ⟨cui AK | ⟨sustine C | 10. ⟨tunc CAK | ⟨super AK | 11. ⟨ingressus CAK | ⟨gaudium CAK | 12. ⟨et C | ⟨quale CAK | 13. ⟨cui AK | ⟨forti C.

14 dixit itaque illi Tobias numquid poteris perducere filium meum ad Gabelum in Rages Medorum et cum redieris restituam tibi mercedem tuam
15 et dixit ei angelus ego eum ducam et reducam ad te
16 cui Tobias respondit rogo te indica mihi de qua domo aut de qua tribu es tu
17 cui Rafahel angelus dixit genus quaeris mercennarii an ipsum mercennarium qui cum filio tuo eat
18 sed ne forte sollicitum te reddam ego sum Azarias Annaniae magni filius
19 et Tobias respondit ex magno genere es tu sed peto ne irascaris quod voluerim cognoscere genus tuum
20 dixit autem illi angelus ego sanum ducam et sanum tibi reducam filium tuum
21 respondens autem Tobias ait bene ambuletis et sit Deus in itinere vestro et angelus eius comitetur vobiscum
22 tunc paratis omnibus quae erant in via portanda fecit Tobias vale patri et matri suae et ambulaverunt ambo simul

---

17. quaeris LK; queres C; requiris A | 22. tunc LAK; *om.* C | tobias LK²; thobias A; tobis CK*.

14. dixit — tobias] thobias ei dixit A | dixit itaque] *in ras.* Σᵀ²; dixitque Ωᴹ | ducere Ωᴹ | ∼ filium meum perducere L | ad gabelum *om.* U | in rages = L*CΣᵀ; in rages ciuitate Φ; in rages (ragges W; ragis Γᴬ) ciuitatem L² *cum rell. codd. et edd.* | moedorum C.

15. et dixit ei] cui dixit A | eum *om.* L² | ducam] deducam Πᶠ | ∼ ducam eum et reducam W; ∼ ducam et reducam eum ΦEΨᴰΩαrelυgc | a te E*; *praem.* sanum Ωˢᴹ; + sanum Γᴬ *ex v.* 20. ¶ ant. non habent « sanum »*Hug.*

16. cui *om.* A | thobias A | resp.] ait E | ∼ respondit tobias Ωˢᴹ* | te *om.* L* | domu ΦᴿᴳⱽΨᴰ* | de qua tribu] de tribu Πᶠ*; qua tribu F*.

17. rafa**hel U; rafael Σᵀ; raphahel CΠᶠΘΨᴰΩᴹ; raphael EΓᴬΩˢᴶαgrelυgc | dixit] ait Φⱽᴾ | queres CΣᵀW; requiris A | ∼ mercennarii quęris Πᶠ | eat] erat Φⱽ.

18. te *om.* U* | ∼ te sollicitum Ωᴹ | sum] autem Ωᴹ | annaniae = LAE²ΘK* U; hananiae C; ananie ΣᵀΩα; ananiae E*K² *cum rell. codd. et edd.*

19. thobias A | resp.] ait Ωᴶ† | ne *om.* Ωᴹ* | quod] quia Ωˢᴶ | uoluerim] L³; bolueris L²; bolueri* L* | ∼ genus tuum cognoscere A.

20. illi *om.* U | angelus + ad tobiam Ψᴰ | et sanum tibi reducam] W*; et sanum reducam tibi Θᴬ; et sanum reducam Σᵀ*; et reducam UW²Ω; tibi Πᶠ | tuum *om.* g.

21. respondens autem tobias (thobias Ωˢ) ait Ωˢαgrelυgc; respondit autem tobias dixit ΠᶠΦᴳ; respondit thobias A | deus] dominus U*Ωˢᴶα.

22. tunc *om.* CΣᵀ | quae] qui g | in uia port.] adportanda Σᵀ; *praem.* necessaria Ωˢ. ¶ « erant in uia » *Hug.* | ∼ in uia erant SW | thobias A; tobis CK* | patri et matri suae = L*CΣᵀΘᴴFKW*Γᴬ (matris); patri suo et matri AE*(*ut vid.*) U; patri suo et matri su(a)e L²E²W² *cum rell. codd. et edd.*

---

14. ⟨dixit CAK | ⟨in A | ⟨et AK | 15. ⟨et CA | ⟨ego C | 16. ⟨cui CAK | ⟨rogo C | 17. ⟨cui CAK | ⟨genus CA | 18. ⟨sed CAK | 19. ⟨et CAK | ⟨ex C | ⟨sed AK | 20. ⟨dixit CAK | ⟨ego A | 21. ⟨respondens CAK | ⟨bene CK | 22. ⟨tunc CAK | ⟨fecit A.

23 cumque profecti essent coepit
flere mater eius et dicere
baculum senectutis nostrae tulisti
et transmisisti a nobis
24 numquam esset ipsa pecunia
pro qua misisti eum
25 sufficiebat enim nobis paupertas
nostra
ut divitias conputaremus hoc quod
videbamus filium nostrum
26 dixitque ei Tobias noli flere
salvus perveniet filius noster et
salvus revertetur ad nos
et oculi tui videbunt eum
27 credo enim quoniam angelus
Dei bonus comitetur ei
et bene disponat omnia quae
circa ipsum geruntur
ita ut cum gaudio revertatur
ad nos
28 ad hanc vocem cessavit mater
eius flere et tacuit
VI. 1 profectusque est Tobias et
canis secutus est eum
et mansit prima mansione iuxta
fluvium Tigris
2 et exivit ut lavaret pedes suos
et ecce piscis inmanis exivit
ad devorandum eum
3 quem expavescens clamavit voce
magna dicens
Domine invadet me 4 et dixit ei
angelus
adprehende branciam eius et
trahe eum ad te
quod cum fecisset adtraxit eum
in sicco et palpitare coepit
ante pedes eius

---

23. quum Θ^{H*} | eius *om.* L | $\sim$ mater eius flere agrelʒc | dixit Φ^{V}.

24. fuisset agrelʋʒc | ipsa *om.* Φ^{V*}.

25. enim *om.* $\Phi\Theta^{A}K\Psi^{D}\Omega$agʒ | nostra *om.* Φ^{G*} | conputarentur Π^{F} | filio nostro W* | $\sim$ filium nostrum uidebamus Ω^{SJ}.

26. et dixit EU | ei *om.* $\Phi\Psi^{D}\Omega^{M}$ | thobias A | saluus] sanus Γ^{A} | peruenit Π^{F} | reuertitur $\Pi^{F}K*W*$ | eum] illum Ω^{JM} agrelʋʒc; ipsum Ω^{S}.

27. quoniam] W*; quod $\Pi^{F}K*US^{\dagger}W^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agrelʋʒc | dei] domini $K*\Gamma^{A}$ | comitatur $A\Theta^{A}$ | disponet $A\Pi^{F}\Theta W\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$a, *cf. ant. vers. lat.*; + ei Π^{F} | ipsum] eum $A\Sigma^{T}EU\Omega^{M}$agrelʋʒc | gerantur $FK*\Gamma^{A}$.

28. ad — tacuit *om.* Σ^{T*} | eius *om.* W.

VI. 1. profectusque est] $L*K*$; profectus est K^{2}; profectus est ergo A; profectus est autem $L^{2}\Phi^{RGV}U\Psi^{D}\Omega$agrelʋʒc; profectus autem Φ^{P} | thobias A; tobas Ψ^{D*} | canis + eius Σ^{T} | primam mansionem U; *praem.* in Ω^{M} | tygris $C\Pi^{F}USW\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{J}$; trigris Σ^{T}; tegris Φ^{P*}; tigrim a; tigrin g.

2. ut lauare Φ^{P*} | inmanis *om.* W.

3. quem] tunc U | expauescens + tobias $L^{2}\Phi^{V}E\Theta K^{2}UW^{2}\Psi^{D}\Omega$agrelʋʒc; + thobias A; + tobis $\Pi^{F}\Phi^{RGP}FK*SW*$ | *clamauit E; exclamauit Φ^{R} | inuadet = $L*C\Sigma^{T}K*W$; inuadit $L^{2}K^{2}$ *cum rell. codd. et edd.*

4. et *om.* K* | ei *om.* $\Phi E*K*\Psi^{D}\Omega^{J}$ | $\sim$ angelus ei Ω^{S} | brancia = $LC\Theta^{A}F^{2}W^{2}$; branchia W*; bracia $\Pi F*\Gamma^{A}$; brachia Σ^{T2}(ch *in ras.*); branciam $A\Phi^{GVP2}E\Theta^{H}K^{2}S\Psi^{D*}$a; branchiam $\Phi^{R2}\Omega^{SM}$grelʋʒc; brantiam U; braciam Ψ^{D2}; brachiam $\Phi^{R*}K*\Omega^{J}$; brancias Φ^{P*} | trahe] extrahe $E*\Gamma^{A}$ | ad] a E* | adtraxit — coepit] palpitare coepit in siccum A | adstraxit Γ^{A}; extraxit E | in sicco] $L*E*K*S*$; in siccum $L^{2}\Phi^{P*}E^{2}FK^{2}US^{2}\Gamma^{A}\Omega$agrelʋʒc.

---

23. ⟨cumque CAK | ⟨baculum CAK | 24. ⟨numquam AK | 25. ⟨sufficiebat AK | ⟨ut A | 26. ⟨dixitque CAK | ⟨noli C | ⟨salvus (*I°*) A | ⟨et oculi A | 27. ⟨credo CAK | ⟨et A | ⟨ita A | 28. ⟨ad CAK.

VI. 1. ¶ profectusque VI. Ω^{SJ}; VIII. Γ^{A}; *Div. sine num.* $\Pi^{F}\Phi^{R}$; ⟨profectusque CAK | ⟨et mansit A | 2. ⟨et exivit A | 3. ⟨quem AK | ⟨domine AK | 4. ⟨et C | ⟨adprehende K | ⟨quod AK.

[5] tunc dixit ei angelus extentera hunc piscem
et cor eius et fel eius et iecur repone tibi
sunt enim haec necessaria ad medicamenta utiliter
[6] quod cum fecisset assavit carnes eius et secum sustulerunt in via
cetera salierunt quae sufficerent eis quousque pervenirent in Rages civitatem Medorum
[7] tunc interrogavit Tobias angelum et dixit ei
obsecro te Azarias frater ut dicas mihi quod remedium habebunt ista quae de pisce servare iussisti
[8] respondensque dixit ei
cordis eius particulam si super carbones ponas
fumus eius extricat omne daemonium
sive a viro sive a muliere ita ut ultra non accedat ad eos
[10] et dixit ei ubi vis ut maneamus
[11] respondensque angelus ait

VI. 6. ciuitatem medorum L*AK; ciuitate medorum L²C | 7. ei CAK; *om.* L | seruare L²CK; seruari L*; reponi A | 8. omne daemonium C*(homne)AK*; omnem daemonium L*; homne daemonum C²; omne genus daemoniorum L²K² | 10. et dixit ei LAK; dixit ei tobi C.

5. ei] illi Ω^{J}; *om.* L* | angelus + domini A | extentera] L*S*; excentera K*; exentera L²ΦE*Θ^{H}FK²S²Ωagrelυgc; exintera Ψ^{D} | ∼ piscem hunc Π^{F} | eius (2°) *om.* AΠ^{F}ΦUW²Γ$^{A}\Psi^{D}$Ωagrelυgc | iecor Π^{F}F*K*U*; + eius EUW²; + et Ψ^{D}* | haec *om.* EUSW | medicamentum Ψ^{D}.

6. tulerunt Arelυgc | sallierunt Π^{F} Ω^{SJ*M} | sufficerunt U; sufficere Ψ^{D} | eis + in uia Ω^{SJ*M}. ¶ ant. non habent « in uia » *Hug.* | in] ad Ω^{S} | rages ciuit.] ragesuitatem Σ^{T}* | ragges W²; ragis Γ^{A}; raggis W*; reges Ω^{M} | ciuitatem] L*; ciuitate L²CΠ^{F}ΦU*Ψ^{D}.

7. thobias A | et dixit] dicens A *cum ant. vers. lat.* | ei *om.* LΠ^{F}W* *cum ant. vers. lat.* | azarias] E*Ω^{J}*; azaria E² $\Gamma^{A}\Omega^{SJ²M}$agrelυgc | seruare] E*Ω^{J}*; seruari L*E²Θ$^{A}\Omega^{SJ²}$; reponi A ω

8. respondensque] S*; et respondens U; respondens F*; respondensque angelus AΠ^{F}ΘΩ^{SJ}; et respondens angelus S² agrelυgc | particula AΠ^{F} | pones Φ$^{V}\Gamma^{A}$; imponas W | fumum Θ^{H} | omne daemonium] C*(hom.)K*; omne daemonum C² (hom.)Θ^{H}*; omnem daemonium L*W*; omne genus d(a)emoniorum L²ΦK²$\Psi^{D}\Omega$ agrelυgc; + eius Θ^{H} | uiro] puero L | ita *om.* K* | ut *om.* L* | accedet Ψ^{D} | ∼ non accedat ultra Ω^{S}.

9. *Versum omisimus cum* LCAΠ^{F} Σ^{T}*ΦEΘFKUSW$\Gamma^{A}\Psi^{D}$q; *habent vero* et fel ualet ad ungendos oculos in quibus fuerit albugo et sanabuntur $\Sigma^{T²}$Ωgrelυgc ⟦ualet *om.* $\Sigma^{T}\Omega^{M}$; unguendos Σ^{T}g; albunco et sanabatur Σ^{T}⟧, *cf. LXX et ant. vers. lat.* ¶ hunc uersum quidam libri non habent sed debent habere quia est in alia translatione *Hug.* ant. non habent hunc uersum sed in alia translacione est *Iac.*

10. et dixit] Σ^{T}*; dixit autem U; dixit C$\Sigma^{T²}\Gamma^{A}$ | ei] ei tobias Σ^{T}UΓ$^{A}\Omega^{SJ}$ar elυgc; ei tobi C; tobias Ω^{M} | ut *om.* L | manemus L*; maneam Ψ^{D}*.

11. resp. angelus ait] angelus respondit A | respondensque + ei E | ait] dixit E²UΨ^{D}; et dixit E* | ∼ hic est Π^{F} | raguel Σ^{T}FΩagrelυgc | prop. uir] uir propinquus Ω^{SM}agrelυgc; propinquus ues-

---

5. ⟨tunc CAK | ⟨extentera C | ⟨et cor A | ⟨sunt AK | 6. ⟨quod CAK | ⟨cetera AK | ⟨quousque A | 7. ¶ tunc *Div. sine num.* Φ^{R}; ⟨tunc CAK | ⟨obsecro AK | 8. ⟨respondensque CAK | ⟨cordis CAK | ⟨fumus A | ⟨sive (*I*°) AK | 10. ⟨et CAK | ⟨ubi C | 11. ⟨respondensque CAK.

est hic Raguhel nomine propinquus vir de tribu tua
et hic habet filiam nomine Sarram
sed neque masculum neque feminam ullum habet alium praeter eam
12 tibi debetur omnis substantia eius
et oportet te eam accipere coniugem
13 pete ergo eam a patre eius et dabit tibi eam uxorem
14 tunc respondit Tobias et dixit
audio quia tradita est viris septem et mortui sunt
sed et haec audivi quia daemonium illos occidit
15 timeo ergo ne forte mihi haec eveniant
et cum sim unicus parentibus meis deponam senectutem illorum cum tristitia ad infernum
16 tunc angelus Rafahel dixit ei
audi me et ostendam tibi qui sunt quibus praevalere potest daemonium
17 hii namque qui coniugium ita suscipiunt
ut Deum a se sua mente excludant
et suae libidini ita vacent sicut equus et mulus in quibus non est intellectus habet potestatem daemonium super eos

---

15. illorum LAK; eorum C | 16. qui sunt CK; quid sunt L*; quae sunt L^2; *om.* A | 17. a se sua mente LAK; a sua mente C.

ter Γ^{A} | tua] iuda Ψ^{D} | et *om.* AUS*W | sarram] $\Phi^{G*P*}F*S*$; saram $\Phi^{P2}F^{2}S^{2}\Omega^{SJ}$ αgrelυgc; sarra Φ^{G2} | sed] et A | neque masculum *om.* Ω^{S*} | ullam — eam] absque ea ullum habet A | nullum habet alium U*; nullum alium habet E*; filium habet alium K*; ullum habet $E^{2}\Theta$; ullam habet alium K^{2}; ullam habet aliam $\Gamma^{A}\Omega^{JM}$αgrelυgc; ullam aliam habet Ω^{S}.

12. debetur] detur Φ^{G*} | et *om.* U | ∿ eam te $\Phi E\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{JM}$αgrelυgc.

13. ∿ eam ergo Σ^{T} | uxorem] *praem.* in relυgc | ∿ tibi uxorem eam Ω^{M*}; ∿ eam tibi uxorem Σ^{T}.

14. respondens tobias dixit K *cum cod. graeco* S; respondit tobias dixit F; tobias respondit et dixit Π^{F}; thobias respondit A | dixit + ei Γ^{A} | audiui Θ^{H} $\Gamma^{A}\Omega$ *cum LXX et ant. vers. lat.*; + enim Γ^{A} | quia] qui W; + tibi g | ∿ septem uiris αgrelυgc | sed et] set Π^{F} | h(a)ec = $L*C\Sigma^{T}\Gamma^{A}$; haec hoc Θ^{A}; **** hoc Θ^{H}; hoc L^{2} *cum rell. codd. et edd.* | quia] quod Ω^{S} | ∿ occidit illos Ω^{S}αgrelυgc.

15. mihi haec] et mihi haec AΦE ΘFUSW$\Psi^{D}\Omega^{J2}$(*in ras.*)αgrelυgc; et hec mihi Ω^{SM}; et mihi hoc K | eueniat Π^{F} $\Phi^{RGV}E*F*K\Psi^{D}$; adueniat Γ^{A}; ueniant A | ∿ unicus sim Ω | illorum] eorum $C\Sigma^{T}$ Γ^{A} | infernum] L*; inferos $L^{2}A^{2}\Phi FK^{2}U$ SWΨ^{D}Ωαgrelυgc *cum ant. vers. lat.*; infer*** K*; feros A* | ∿ ad inferos cum tristicia Ω^{M}.

16. raphahel $C\Pi^{F}\Phi^{P}\Theta\Gamma^{A}\Psi^{D}$; rafael $\Sigma^{T}\Omega^{S}$; raphael $\Phi^{V}E\Omega^{JM}$αgrelυgc | ∿ raphahel angelus Π^{F} | ei] illi A | quid sunt L*Φ^{V}*; quae sunt $L^{2}W\Gamma^{A}$; *om.* $A\Omega^{M}$ | potest *om.* Θ^{H}* | ∿ potest preualere Ω^{SM}.

17. hii namque] his itaque A; in eos Ω^{SM}. ¶ ant. « hii namque » al. « in eos » *lac.* | coniugia $A\Omega^{S}$ | ita] ista Φ^{RGV} E* | se *om.* $C\Sigma^{T}\Gamma^{A}$; + et a Ωαgrelυgc | excludunt Ω^{J*}; + *** E | et] *in ras.* K^{2}; ut A | sui W | libi**dine W* | ita *om.* Σ^{T} | uacant Ω^{S} | sicuti C | in *om.* $AS^{2}W*$ Ωαgrelυgc | habet super eos demonium potest. Ω^{S}; in his habet potest. demonium Ω^{M} | habent S† | daemonium *om.* Π^{F}.

⟨est CAK | ⟨(et) hic A | ⟨sed AK | 12. ⟨tibi CA | ⟨et AK | 13. ⟨pete AK | 14. ⟨tunc CAK | ⟨audio CAK | ⟨sed AK | 15. ⟨timeo AK | ⟨et AK | 16. ⟨tunc CAK | ⟨audi CA K | 17. ⟨hii CAK | ⟨ut A | ⟨et suae A.

[18] tu autem cum acceperis eam ingressus cubiculum per tres dies continens esto ab ea
et nihil aliud nisi orationibus vacabis cum ea
[19] ipsa autem nocte incenso iecore piscis fugabitur daemonium
[20] secunda vero nocte in copulatione sanctorum patriarcharum admitteris
[21] tertia autem nocte benedictione consequeris ut filii ex vobis incolomes procreentur
[22] transacta autem tertia nocte accipies virginem cum timore Domini
amore filiorum magis quam libidinis ductus
ut in semine Abrahae benedictionem in filiis consequaris
VII. [1] ingressi sunt autem ad Raguhelem et suscepit eos Raguhel cum gaudio
[2] intuensque Tobiam Raguhel dixit Annae uxori suae
quam similis est iuvenis iste consobrino meo
[3] et cum haec dixisset ait unde estis iuvenes fratres nostri
at illi dixerunt
ex tribu Nepthalim sumus ex captivitate Nineven
[4] dixit illis Raguhel nostis Tobiam fratrem meum
qui dixerunt novimus

---

22. amore CAK; amorem L.

18. cum] dum C | cubiculum + tuum AΘUS^{2} | ∿ dies tres U† | continens esto] contine te A | ab eo Φ^{R*} | orationi Aɯ | uagabis U.

19. iecore] U*; iecure U^{2}.

20. uero] autem Π^{F}FK.

21. autem] uero Ωα | benedictione = L*CΠ^{F}Σ^{T}Γ^{A}; benedictionem L^{2} *cum rell. codd. et edd. omn.* | consequeris] ¶ uel consequaris F | incolomes] E*S*; incolumes Π^{F}Φ^{R}E^{2}Θ^{H}S^{2}Γ^{A}Ωαgrelυʒc; incolomis K*W* | ∿ procreentur incolumes Ωαgrelυʒc.

22. ∿ nocte tertia Γ^{A} | accipiens Φ^{RGV} | cum timorem L* | domini] dei Ω^{M}; + et Ω | amorem LΦ^{RG}Ψ^{D*} | libidine AΠ^{F}USgrelυʒc | abrahe Σ^{T}Φ^{R}Ωα; habrahę W; habrahe Π^{F}; abrae C | benedictione L*.

VII. 1. ingressi — raguhelem *om.* Θ^{H*} | autem] igitur A; *om.* SW | raguelem Σ^{T}EW*Ωαgrelυʒc; raguhel Π^{F2}K*; raguel Π^{F*} | et susc. eos rag.] qui eos suscepit A | raguel Σ^{T}EΩαrelυʒc; raguehel L; *om.* g | gaudio + magno Γ^{A}.

2. tobiā Ugr; thobiam F; thobian A; tubiam W* | raguel Σ^{T}EΩαgrelυʒc | anne Π^{F}Σ^{T}UWΩα | est *om.* U | ∿ est iste iuuenis consobrino meo A; ∿ cons(o)brino meo (est) iste iuuenis EU.

3. iuuenes *om.* U, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | at illi — 4. raguhel *om.* F* | neptalim Π^{F}Σ^{T}EΘ^{A}F^{2}KUΓ^{A}Ωα; nepthali W; nephtali g; nephthali relυʒc | nineuen = A; nineuem L^{2}; ninebem L*; niniuen CΘ; niniuem W*; ninniuen Σ^{T}Γ^{A}; nineue Π^{F}ΦΨ^{D}; niniuae g; niniue W^{2} *cum rell. codd. et edd.*

4. dixit illis raguhel *om.* F* | dixit] L*E*K*; dixitque L^{2}AΠ^{F}ΦE^{2}F^{2}K^{2}US WΨ^{D}Ω^{JM}αgrelυʒc *cum LXX* | illi Θ^{H}Γ^{A} | raguel Σ^{T}Ωαgrelυʒc; gaguhel C | nosti Γ^{A} | thobiam A | dixerunt] responderunt Ω^{SJ}.

---

18. ⟨tu CAK | ⟨et AK | 19. ⟨ipsa CAK | 20. ⟨secunda CAK | 21. ⟨tertia CAK | 22. ⟨transacta CAK | ⟨amore AK | ⟨ut A.

VII. 1. ¶ ingressi VI. Ω^{M}; VII. Ω^{SJ}; VIIII. Γ^{A}; ⟨ingressi CAK | 2. ⟨intuensque CAK | ⟨quam CAK | 3. ⟨et CA | ⟨unde K | ⟨at CAK | ⟨ex tribu CAK | 4. ⟨dixit AK | ⟨nostis CK | ⟨qui CA.

5 cumque multa bona loquerentur de eo dixit angelus ad Raguhel Tobias de quo interrogas pater huius est
6 et misit se Raguhel et cum lacrimis osculatus est eum et plorans super collum eius 7 dixit benedictio sit tibi fili mi quia boni et optimi viri filius es
8 et Anna uxor eius et Sarra filia ipsorum lacrimatae sunt
9 postquam autem locuti sunt praecepit Raguhel occidi arietem et parari convivium cumque hortaretur eos discumbere ad prandendum 10 Tobias dixit hic ego hodie non manducabo neque bibam nisi prius petitionem meam confirmes et promittas mihi dare Sarram filiam tuam
11 quo audito verbo Raguhel expavit sciens quid evenerit illis septem viris et timere coepit ne forte et huic similiter accideret et cum nutaret et non daret ullum petenti responsum

VII. 6. et (*2°*) L²CAK; *om.* L* | est LAK; *om.* C | 11. accideret K²; accederet LC; acciderit K*.

5. loquerentur = L*CΠ^{F2}Σ^{T}ΘS*W* Γ^{A}; loqueretur L²Π^{F}*S²W² *cum rell. codd. et edd.* | de eodem A; de illo Ω^{M2}; ab illo Ω^{M}* | ∼ de eodem loqueretur A | raguel g; raguelem Σ^{T}EFΩagrelυgc | tubias W*; tobia ΦU*; thobian A | pater *om.* U* | huius] istius Ω^{M}arelυgc.

6. et misit] dimisit Γ^{A} | se *om.* W* | raguel Σ^{T}FΩagrelυgc | et cum lacr.] cum lacrimis L*; cum lachrymis et g; cum lacrimis super collum eius et Π^{F} | est *om.* CΣ^{T}E* | super] K*; supra ΦFK²Ωar elυgc | ipsius E.

7. ∼ tibi sit Π^{F}E *cum ant. vers. lat.* | fili mi] filii A | ∼ es filius Ω^{S} | es + tu AΠ^{F} *cum ant. vers. lat.*

8. sarra] Φ^{P}*E*F*S*; sara Φ^{P2}E²F² S²Ωagrelυgc | ipsius AEΘU | ∼ sara ipsorum filia arelυgc; ∼ filia ipsorum sarra Ω^{M} | lacrimati sunt U; lacrimabantur A.

9. autem] uero AEU | raguel Σ^{T}F Ωagrelυgc | parare conuiuium ΦS*(*ut vid.*)WΩ^{M}; parare conuiuium et postquam occiderunt arietem locuti sunt U S² | cumque] quod cum fecisset et A | eos] illos Σ^{T} | discumbere *om.* A | ad prandendum] K*; ad prandium Π^{F}ΦEK² S*WΨ^{D}Ωagrelυgc.

10. thobias A; tubias W* | dixit] ait Ω^{S} | ego] ergo Π^{F}* | meam + prius Ω^{M}* | et] ut Ψ^{D} | sarram] Φ^{P}*F*S*; saram Φ^{P2}F²S²Ω^{SM}agrelυgc; *om.* EW.

11. quo audito uerbo] *in ras.* Φ^{G2} | audita Θ^{H} | uerba C | raguel Σ^{T}FΩagrel υgc | quod Θ^{H}*Γ^{A}Ω^{J} | heuenisset C; prouenisset AU | ∼ septem illis U | uiris + qui sunt ingressi ad eam L²Π^{F}E², *cf. infra* 8, 12; + qui ingressi sunt ad eam Fagr elυgc | et timere — accideret] *rescrips. in marg.* E² | et huic sim. accid.] et (*om.* Θ^{A2}) ipse moreretur AΘ; et ipse similiter moreretur U | et *om.* ΦK²(*ut vid.*)Ψ^{D}Ω | acciderit FK*W; accederet LC; eueniret Π^{F}; contingeret Ω^{M}arelυgc | nutaret] hesitaret Γ^{A} | et non] nec AEΘ | ullum] illum E*; illi W; puellam Θ^{H} | ∼ petenti ullum AUrelυgc.

5. ⟨cumque CAK | ⟨dixit A | ⟨tobias AK | 6. ⟨et misit CAK | ⟨et plorans A | 7. ⟨benedictio CAK | 8. ⟨et anna CAK | 9. ⟨postquam CAK | ⟨cumque CAK | 10. ⟨tobias A | ⟨hic CAK | ⟨et A | 11. ⟨quo CAK | ⟨et timere AK | ⟨et cum CAK.

12 dixit ei angelus noli timere dare illam isti
quoniam huic timenti Deum debetur coniux filia tua
propterea alius non potuit habere illam
13 tunc dixit Raguhel
non dubito quod Deus preces et lacrimas meas in conspectu suo admiserit
14 et credo quoniam ideo vos fecit ad me venire ut ista coniungeretur cognationi suae secundum legem Mosi
et nunc noli dubium gerere quod tibi eam non tradam
15 et adprehendens dexteram filiae suae dexterae Tobiae tradidit dicens
Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob sit vobiscum
et ipse coniungat vos impleatque benedictionem suam in vobis
16 et accepta carta fecerunt conscriptionem coniugii
17 et post haec epulati sunt benedicentes Deum
18 vocavitque ad se Raguhel Annam uxorem suam et praecepit ei ut praepararet alterum cubiculum

---

13. preces et K (pręc.) *cum plerisque codd. et archetypo*; praeces meas et A praecesserit uos C | 14. ad me uenire AK; uenire ad me C | mosi A; moisi C moysi K.

Deest L (*a v.* 13, dubito, *suppl.* L^2).

12. ei] illi AΘ | dare eam $A\Pi^F\Theta\Omega^S$ 𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; eam dare Ω^M𝔤 | coniux] E*; coniunx $\Phi^P E^2 S\Gamma^A\Omega^{SJ}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳; + tua Θ^A | propterea] ideo AEU | ∿ non potuit alius Ω^S | illam] eam Σ^T.

13. raguel $C\Sigma^T EF\Omega^{SM}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠 | ∿ raguhel dixit A | preces et] S^{*3}; pr(e)ces meas et AUS^2; praecesserit uos et Σ^{T2} (prec.)Γ^A; praecesserit uos $C\Sigma^{T*}$(prec.) | meas — suo] *in ras. brev. spat.* E^2.

14. quoniam] quia A; quod Ω^{M2}; et quod Ω^{M*}; *om.* F* | ideo — uenire] ideo uos fecit uenire ad me C𝔤; ideo fecit uos uenire ad me 𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; ideo uos fecit dominus uenire ad me Ω^M; fecit uos ideo dominus uenire ad me Ω^S | ista] *praem.* et Ω^{SJ2M}𝔞 | coniungatur K* | mosi = A𝔤; moisi $C\Sigma^T$; moysi *rell. codd. et edd.* | tibi eam non = $C\Sigma^T K^*S^*W\Gamma^A$; eam tibi Θ^A; tibi eam K^2S^2 *cum rell. codd. et edd.*

15. dextram 𝔞 | dextrae 𝔞(-re)𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; et dexteram U* | tobie $\Sigma^T\Gamma^A\Omega$𝔞; thobiae A | habraam Σ^T; abraā 𝔤 | et *om.* L^2 | isahac $C\Sigma^T$; ysaac $\Psi^D\Omega$𝔞 | nobiscum Θ^{H*} | ∿ uobiscum sit Ω^M𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠 | impleat U^2; et ipse impleat U* | suam *om.* Γ^A | in uobis] uobiscum E*.

16. acceptam cartam $E^*\Theta\Psi^D$ | carta] K*; charta $A\Pi^F\Phi K^2\Gamma^A$𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; cartha C | fecit Γ^A, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | circūscriptionem Ω^S; scriptionem Φ^V.

18. uocau. — rag.] uocauit autem U* | uocauit (que *om.*) E* | raguel $L^2\Sigma^T EFU\Omega^{SM}$ 𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠 | ∿ raguhel ad se $\Pi^F\Omega^S$𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠 | hennam C; *om.* W | et praec.] et praepit U^2; et iussit EU*; praecipiens AΘ | ut pararet $\Pi^F FK^*U^2SW\Omega^J$; praeparare EU*.

---

12. ⟨dixit A | ⟨noli CK | ⟨quoniam A | ⟨propterea AK | 13. ⟨tunc CAK | ⟨non CAK | 14. ⟨et credo AK | ⟨et nunc AK | 15. ⟨et adprehendens CAK | ⟨deus abraham CAK | ⟨et ipse A | ⟨impleatque A | 16. ⟨et CAK | 17. ⟨et AK | 18. vocavitque CAK.

19 et introduxit in eum Sarram filiam suam et lacrimata est
20 dixitque ei forti animo esto filia mi
Dominus caeli det tibi gaudium pro taedio quo perpessa es
VIII. 1 postquam vero cenaverunt introduxerunt iuvenem ad eam
2 recordatus itaque Tobias sermonem angeli
protulit de cassidile suo partem iecoris posuitque eam super carbones vivos
3 tunc Rafahel angelus adprehendit daemonium et religavit eum in deserto superioris Aegypti
4 tunc hortatus est virginem Tobias dixitque ei
Sarra exurge deprecemus Deum hodie et cras et secundum cras
quia istis tribus noctibus Deo iungimur
tertia autem transacta nocte in nostro erimus coniugio

VIII. 2. sermonem AK; sermonis C | 3. tunc AK; *om.* C | 4. in nostro $L^{a}AK$; nostro C.

Deest L (*usque ad v.* 4, secundum cras, *suppl.* L^{2}; *deinde suppl.* L^{a}).

19. in eum] Φ^{R}*; in eo $\Phi^{R\,2\,vp}$E*K* U*S*WΨ^{D}; in ea Ω^{M}; in illud Γ^{A}; illuc αgrelυʒc | sarram] Φ^{p}*F*S*; saram $\Phi^{p\,2}$ $EF^{2}S^{2}$αgrelυʒc.

20. et dixit EU*Γ^{A} | forte U* | filia mea Ω^{s}αrelυʒc; filia Σ^{T}U* *cum cod. graeco* S *et ant. vers. lat.* | dominus] dominus deus Γ^{A}; deus S* | quo = L^{2}CA$\Phi\Theta$ KS*W*Ψ^{D}; quod $S^{2}W^{2}$ *cum rell. codd. et edd.* | est Π^{F}*E*.

VIII. 1. et postquam uero U^{2}; postquam ergo Ψ^{D}; et postquam AU*; postquam E | eum Θ^{H}*.

2. record. itaque ... protulit] et recordatus est ... et protulit Ω^{M} | recordatur Θ^{H}; *praem.* et U | itaque] autem E^{2}; *om.* E* | thobias A | sermones $\Pi^{F}U^{2}W$*; sermonis CΣ^{T}U*SW$^{2}\Gamma^{A}$; sermonum Ωαg relυʒc *cum LXX et ant. vers. lat.* | pertulit W*; tulit W^{2} | cassidile] E*; cassidili $E^{2}\Omega^{SM}$αgrelυʒc; capsidili Γ^{A}; cassilide $\Phi^{p\,2}$(lide *in ras.*)Ω^{J} | et posuit AΩ^{s}; posuit U* | eam] K*; eum E^{2}(*in ras.*)Θ^{H}; ea $\Phi^{RP}K^{2}$; *om.* AU*Ω^{M}.

3. tunc *om.* CΣ^{T} | raphahel CΠ^{F}EΘ $\Gamma^{A}\Psi^{D}$; rafael Σ^{T}; raphael Ωαgrelυʒc | daemonem A | relegauit U*; ligauit AE* | eum] illud relυʒc | superiores L^{2}(*corr.* L^{3})K*; *om.* Ω^{M}; *praem.* in S† | egypti Π^{F} UΩ^{SJ}; egipti $\Sigma^{T}\Omega^{M}$α.

4. tunc — dixitque] hortans autem uirg. thobias dixit A | est *om.* K* | tobias] *praem.* a Ψ^{D}* | ∼ tobias uirg. Ω^{J} | et dixit U* | ei *om.* F*K*U* | sarra] Φ^{p}* F*U*S*; sara $\Phi^{p\,2}F^{2}U^{2}S^{2}\Omega^{s}$αgrelυʒc | surge Ω^{M}; + et AEΘUΩαgrelυʒc | depr(e)cemus = $L^{2}C\Pi^{F}\Phi$K*W*Ψ^{D}; depr(e)cemur $\Sigma^{T}\Theta FK^{2}U^{2}SW^{2}\Gamma^{A}$Ωαgrelυʒc; oremus AE U* | dominum SW$\Omega^{SJ\dagger}$ | ∼ hodie dominum Ω^{s} | et (*I°*) *om.* A | secundo L^{2}FK* Ψ^{D}; post AU*; **** E* | istis] hiis Ω^{s}α; his KΩ^{M}grelυʒc; *praem.* in A | noctis Φ^{R}; ***bus E* | deum Φ^{RQ} | iungimur] Φ^{v}*; coniungimur E^{2}; iungemur A$\Phi^{v\,2}$ U*Ω^{M}; coniungemur E*; iungitur L^{a} | ∼ iungimur deo Ω^{s} | transacta nocte] nocte L^{a}*; nocte trasacta nocte L^{2} | in *om.* CΣ^{T} | ∼ coniugio erimus AEU.

---

19. ⟨et introduxit AK | 20. ⟨dixitque AK | ⟨dominus AK.

VIII. 1. ¶ postquam VIII. Ω^{SJ}; *Div. sine num.* Φ^{R}; ⟨postquam CAK | 2. ⟨recordatus CAK | ⟨protulit A | 3. ⟨tunc CAK | 4. ¶ tunc VII. Ω^{M} (*ut vid.*); ⟨tunc CAK | ⟨sarra CAK | ⟨quia AK | ⟨tertia A.

[5] filii quippe sanctorum sumus
et non possumus ita coniungi
sicut et gentes quae ignorant
Deum
[6] surgentes autem pariter
instanter orabant ambo ut sanitas
daretur eis
[7] dixitque Tobias
Domine Deus patrum nostrorum
benedicant te caeli et terra
et mare
fontes et flumina et omnis crea-
tura tua quae in eis sunt
[8] tu fecisti Adam de limo terrae
dedistique ei adiutorium Evam
[9] et nunc Domine tu scis quia non
luxoriae causa accipio sororem
meam
sed sola posteritatis dilectione in
qua benedicatur nomen tuum
in saecula saeculorum
[10] dixit itaque Sarra miserere nobis
Domine miserere nobis et con-
senescamus ambo pariter sani
[11] et factum est circa pullorum
cantum
accersiri iussit Raguhel servos
suos
et abierunt pariter ut foderent
sepulchrum

---

9. in qua $L^{a}AK$; in quo C | 11. a(c)cersiri $L^{a}AK^{2}$; a(c)cersire CK*.

Deest L (*suppl.* L^{a}).

5. quippe] enim EU | ∽ sanctorum quippe Ψ^{D} | et — coniungi] ita coniungi non (*om.* W*) debemus W | et (*1°*) *om.* S | ita] sic AEU | et (*2°*) *om.* $A\Phi K^{2}$ $USW\Psi^{D}\Omega^{M}$gretbȝc.

6. surrexerunt U* *cum ant. vers. lat.*; urgentes Γ^{A} | autem] ergo A | orabant + deum $\Phi^{P}U^{2}SW$ | ambo] L^{a}*K*; simul Ω^{J}*; ambo simul $L^{2}A\Phi E\Theta FK^{2}US$ $\Psi^{D}\Omega^{SJ^{2}M}$agretbȝc | ut] et W* | donaretur AU | ∽ eis sanitas donaretur A.

7. dixit tobias U^{2}; *om.* U* | thobias A | et terra] K*; et terr(a)e ΦEK^{2} $\Gamma^{A}\Omega^{S}$aretbȝc; terreque Ω^{JM} | et mare = C $\Sigma^{T}\Theta$K*; mare et $L^{a}SW\Gamma^{A}\Omega^{S}$; mareque et agretbȝc; et mare et $A\Phi EFK^{2}U\Psi^{D}\Omega^{JM}$; mare Π^{F} | omnis creatura tua] Θ^{H}*; omnes creaturae tuae $\Phi^{VP}K^{2}W^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}$agr etbȝc; omnes creatura tua K*W*; omnis creaturae tuae $\Theta^{H^{2}}$; omnis creatura Φ^{RG} | in eis sunt] F*; in eis est $F^{2}\Omega$.

8. dedistique] fecistique SW; et fecisti U | ęuam E; heuam retbȝc.

9. domine + deus Γ^{A} | quia] quoniam Ω^{S} *cum ant. vers. lat.* | luxoriae] Φ^{V}*E*Θ^{H}*F*S*; luxuri(a)e $\Pi^{F}\Sigma^{T}\Phi^{RGV^{2P}}E^{2}$ $\Theta^{H^{2}A}F^{2}S^{2}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$agretbȝc; luxuria L^{a}* | causae Φ^{R}; *om.* E* | ∽ causa luxoriae AU | meam + coniugem $L^{a}\Pi^{F}FK^{2}$agret bȝc; + uxorem A *cum ant. vers. lat.* | dilectionem E*K*UΨ^{D} | in quo C; quo Γ^{A}.

10. dixit it. sarra] et dixit sarra U; sarra autem dixit A | itaque] quoque ȝc | sarra] Φ^{P}*F*S*; sara $\Phi^{P^{2}}F^{2}S^{2}\Omega^{S}$agret bȝc | nobis (*1°*)] nostri Θ^{H}*^{A} *cum ant. vers. lat.* | nobis (*2°*)] nostri Θ^{A} | et] F*; ut $F^{2}\Gamma^{A}$; *om.* E* | consenascamus Φ^{V}; cum senescamus E*; consenecamus F*.

11. cantus U*Γ^{A} | ascersiri K^{2}; arcessiri Φ^{RG}; accersire Σ^{T}FK*; adcersire C; accessiui U^{2}; accessuri Ω^{S}; arcessi U* | iussit] **** Ω^{J}* | raguel $L^{a}\Sigma^{T}F\Omega$agr etbȝc | et — foderent] S*; ut abirent pariter (cum eo K) et foderent (*alt.* e *corr.* E^{2}) $E\Theta FK^{2}$(*in ras.*)$S^{2}\Gamma^{A}$; cum quibus abiit et fodiit A | pariter] cum eo $\Phi U\Psi^{D}$ Ω, *cf. cod. graec.* S *et ant. vers. lat.* (cum illo); *om.* W; *praem.* cum eo agr etbȝc; + cum eo L^{2} | et foderunt U *cum ant. vers. lat.*

---

5. ⟨filii CAK | ⟨et non A | 6. ⟨surgentes CAK | ⟨instanter A | 7. ⟨dixitque AK | ⟨domine AK | 8. ⟨tu CAK | 9. ⟨et CAK | ⟨sed AK | 10. ⟨dixit CAK | ⟨miserere A | 11. ¶ et factum *Div. sine num.* Φ^{R}; ⟨et factum CAK | ⟨accersiri A | ⟨(et abierunt) A.

12 dicebat enim ne simili modo evenerit ei quod et ceteris illis septem qui sunt ingressi ad eam
13 cumque parassent fossam reversus ad uxorem suam Raguhel dixit
14 mitte unam ex ancillis tuis et videat si mortuus est ut sepeliam illum antequam inlucescat
15 at illa mittens unam ex ancillis suis ingressa cubiculum repperitque eos incolomes secum pariter dormientes
16 reversa nuntiavit bonum nuntium et benedixerunt Deum Raguhel videlicet et Anna uxor eius
17 et dixerunt
benedicimus te Domine Deus Israhel quia non contigit nobis quemadmodum putabamus
18 fecisti enim nobiscum misericordiam tuam
et exclusisti a nobis inimicum persequentem nos

---

16. reuersa L^{a}*K*; et reuersa $L^{2}AK^{2}$; reuersaque C.

Deest L (*suppl.* L^{a}).

12. dicebant Π^{F}E*; timebat Ω^{SM}. ¶ « dicebat » *Hug.* | ne] ni Π^{F}*; + forte Urelυgc *cum ant. vers. lat.* | simile modo W*; similiter Ω; *om.* U | euenerit] K*; eueniret L^{a}*$\Pi^{F}\Phi K^{2}$SWΨ^{D}; eueniat U; ueniret W* | ei] illi Ψ^{D} | quod] Φ^{P}*E*F* S*; quo $\Phi^{P2}E^{2}F^{2}S^{2}\Gamma^{A}$agrelυgc | et ceteris] ceteris Φ^{V}; euenit E; uenit U | illis] aliis Ω^{SM}a; *om.* A | septem + uiris $L^{a}\Pi^{F}$ Ω^{S}agrelυgc | ∿ ingressi sunt AΩ^{S} | eam] illam E.

13. parasset AE*U$\Gamma^{A}\Omega^{M}$a | foueam U* | reuersus est ... et dixit EUΓ^{A}; reuersus est ... dixit Ψ^{D} | raguel $L^{a}\Sigma^{T}$EFΓ^{A} Ωagrelυgc | ∿ rag. ad ux. suam dixit $\Phi K^{2}\Psi^{D}$Ωagrelυgc; ∿ ad ux. suam dixit raguhel Π^{F} | dixit + ei $L^{2}\Phi$FK^{2}(*in ras.*) WΨ^{D}Ωagrelυgc.

14. ancillis tuis] puellis AU | et] ut $L^{a}\Pi^{F}\Sigma^{T}\Gamma^{A}$ | est + tobias Γ^{A} | ut] et Φ^{R}SWΩ^{S} | sepeliamus A$\Pi^{F}\Theta$ *cum plur. codd. graec. et ant. vers. lat.*; sepelias E* | illud Φ^{R}*; eum Ωagrelυgc | illucescat $E^{2}\Gamma^{A2}\Omega^{SJ}$agrelυgc; inluciscat W*; elucescat E*; lucescat L^{a}*A$\Pi^{F}U^{2}\Omega^{M}$; luceat U*; illucesca** Γ^{A}*; + dies K* relgc.

15. at illa] K*; et $\Phi^{RGV}K^{2}\Psi^{D}\Omega$ | mittens] E*; misit $\Phi E^{2}K^{2}$(*in ras.*)Ψ^{D}Ωa grelυgc | ingressa = L^{a}*C$\Pi^{F}\Sigma^{T}$K*; ingressa est Φ^{P}; qu(a)e ingressa $L^{2}K^{2}$ *cum rell. codd. et edd.* | repperitque] E*S*; repperit $E^{2}S^{2}W\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$; reperit agrelυgc; repperiit Ω^{M}; inuenit AU *cum ant. vers. lat.* | incolomes] E*; incolumes $\Pi^{F}\Sigma^{T}E^{2}$ Θ^{H}S*Γ^{A}Ωagrelυgc; saluos A; *praem.* saluos et L^{2}(salus)ΦK^{2}USΨ^{D}Ωagrelυgc | secum] *in ras.* K^{2}; et secum Γ^{A}; ambos A; esse ΘF; *om.* Ψ^{D} *cum ant. vers. lat.*

16. reuersa = L^{a}*Π^{F}K*; reuersaque CΣ^{T}; et reuersa $L^{2}K^{2}$ *cum rell. codd. et edd. et ant. vers. lat.* | ∿ nuntium bonum A | benedixit A | dominum Ω^{SJ}agre lυgc; eum $\Omega^{M\dagger}$ | raguel $L^{a}\Sigma^{T}$EFΩagrelυgc; *praem.* omnes Π^{F} | uidel. — eius] cum uxore sua A | uidelicet *om.* Ω^{M} | henna C; *om.* EU.

17. et dixerunt] dicens A | benedicemus Φ^{V}U | domine *om.* AU *cum LXX* | isrhel K*; srhl CΣ^{T}; irahel Θ^{H}*; ihl Π^{F}; israel Ω^{J}grelυgc; isrl $L^{a}A\Phi^{RGV}$EFUSW $\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$a | non contingit E*; nontigit C; contigit Φ^{G}* | nobis *om.* relυgc | quemad.] quod U*; ut Ω^{M}.

18. enim *om.* U* | nobis (cum *om.*) Γ^{A} | tuam *om.* Θ^{H} | et] ut K*; *om.* $\Phi^{RGV}K^{2}$.

---

12. ⟨dicebat CAK | ⟨ne C | 13. ⟨cumque CAK | 14. ⟨mitte CAK | 15. ⟨at CAK | ⟨(quae) ingressa A | 16. ⟨reversa AK | ⟨et benedixerunt CAK | 17. ⟨benedicimus CAK | 18. ⟨fecisti AK | ⟨et A.

19 misertus es autem duobus unicis
fac eos Domine in plenius benedicere te
et sacrificium tibi laudis tuae et suae sanitatis offerre
ut cognoscat universitas gentium quia tu es Deus solus in universa terra
20 statimque praecepit servis suis Raguhel ut replerent fossam quam fecerant priusquam lucesceret
21 uxori autem suae dixit ut instrueret convivium
et praepararet omnia quae in cibos erant iter agentibus necessaria
22 duas quoque vaccas pingues et quattuor arietes occidi fecit
et parari epulas omnibus vicinis suis et cunctis amicis
23 et adiuravit Raguhel Tobiam ut duas ebdomadas moraretur apud eum
24 de omnibus autem quae possidebat Raguhel dimidiam partem dedit Tobiae
et fecit hanc scripturam
ut pars dimidia quae supererat post obitum eorum Tobis dominio deveniret

---

Desunt L(*suppl.* L^{a})U(*partim, a v.* 20, ut replerent, *usque ad v.* 24, tobiae).

19. misertus es] misertus L^{a}*Ω^{M}; miseratus AU* | unicis] inimicis Ω^{s}* | eos *om.* FK* | ∼ domine eos Θ^{A}* | in] mi Ω; *om.* Π^{F}E*U^{2}SWΓ^{A}Ψ^{D}grelυʒc | ∼ benedicere te plenius Ω^{s} | tibi laudis tuae et] laudis tibi ***** L^{a}*; laudis tue tibi et Ω^{s}; laudis tuae et α; tibi laudis et K* | ut] et A | cognoscant K* | in *om.* W*.

20. statimque] tunc U* | raguel L^{a} Σ^{T}FΩagrelυʒc | implerent E(inpl. E*)Ω^{s}; + terra Ω^{s}are. ¶ uel « implerent » *lac.* | priusquam] antequam Ω^{M} | lucesceret] E*S*; lucisceret Φ^{G}U*W; *lucesceret K*; elucesceret relυʒc; inlucesceret E^{2}ΘFK^{2} S^{2}Γ^{A}; illucesceret Ω^{s}αg; inlucisceret U^{2}; lucescerent Π^{F}.

21. instruerent L^{a}*; pararet AU* | conuiuium et praepararet *om.* E | et — necessaria *om.* AU*ɯ | praeparet Π^{F} | quae] qui F | in cybo W | iter] et inter L^{a}* | ∼ erant necess. iter agentibus Ω^{M}; ∼ iter agentibus erant necess. Ω^{J}.

22. duas quoque] et duas EU*; et duas quoque U^{2}; duasque A | pinguis L^{a}; pinguas W* | ∼ pingues uaccas Ω^{SJ} arelυʒc | ∼ fecit occidi AEU | parare L^{a}*U*; pr(a)eparari ΘK*Ω^{s} *cum ant. vers. lat.* | et cunctis amicis] K*; cunctisque amicis AΦEK^{2}Ψ^{D}Ωagrelυʒc; *om.* U*; + suis AΓ^{A}.

23. raguel L^{a}Σ^{T}FΩagrelυʒc | thobian A | moraretur] K^{2} (e *in ras*); morarentur Φ^{M} | eum] se relυʒc.

24. possederat Γ^{A} | raguel L^{a}Σ^{T}EF Ωagrelυʒc | dedit *om.* E* | tobie Σ^{T}Ωα; thobiae A; tobiam W*; tobi C | hanc *om.* Ac | qua W | superaret AE*U | eorum] eorum in L^{2} *in ras.* | ∼ eorum obitum A | tobis dominio] Π^{F1}(s *ex* a)E^{3} W*; tobiae dominio Θ^{A}Γ^{A}relυʒc; tobie dominio Σ^{T}Ωα; tobiae ad dominium E^{2} *in ras.*; in illorum dominium A; ad dominium W^{2}; [...] dominium ipsorum U* | eueniret A*; deueniet E*.

---

19. ⟨misertus CA | ⟨fac K | ⟨et sacrificium A | ⟨ut AK | 20. ⟨statimque CAK | 21. ⟨uxori CAK | 22. ⟨duas AK | ⟨et parari A | 23. ⟨et CAK | 24. ⟨de CAK | ⟨et A | ⟨ut K | ⟨post A.

IX. 1 tunc vocavit ad se Tobias angelum quem quidem hominem aestimabat
et dixit ei Azarias frater peto ut auscultes verba mea
2 si meipsum tradam tibi servum non ero condignus providentiae tuae
3 tamen obsecro ut adsumas tibi animalia sive servitia
et vadas ad Gabelum in Rages Medorum
reddasque ei chirografum suum et recipias ab eo pecuniam
et roges eum venire ad nuptias meas
4 scis enim ipse quoniam numerat dies pater meus
et si tardavero una die plus contristatur anima eius
5 et certe vides quomodo Raguhel coniuraverit me cuius adiuramentum spernere non possum
6 tunc Rafahel adsumens quattuor ex servis Raguhelis et duos camelos in Rages Medorum perrexit

---

IX. 3. recipias L^aAK; accipies C | 5. ragu(h)el coniurauerit me L^aK; raguhel coniurauit me C; adiurauerit me raguhel A | 6. ex L^aAK; de C.

Deest L (*suppl.* L^a).

IX. 1. tunc uoc.] et conuocauit Γ^A | ad se *om.* EU | thobias A; tobis Φ^{V*} | ∿ tobias angelum ad se Ω^Mɑrelvʒc; ∿ tobias ad se angelum g | quidam W | existimabat U(exest.)Ω^{SM}ɑrelvʒc | et dixit] dixitque A$\Phi\Psi^D\Omega$ɑgrelvʒc; dixit L^a Π^F | ei *om.* U | azarias] E*; azaria $E^2\Theta^{A*}$ $\Gamma^A\Omega$ɑgrelvʒc | auscultes] Θ^{H2}(au *in ras.*) S^1(e *in ras.*); abscultes E*F*; ascultes $\Phi^V\Omega$; auscultis AW; abscultis K*; **ascultis U; auscultas Φ^G.

2. ero dignus Γ^A; er* **dign* E*.

3. obsecro = $L^a C\Sigma^T\Gamma^A$; obsecro te *rell. codd. et edd.* | sumas L^a | uades Φ^{GV} Ω^M | gabellum Φ^V; iagebelum Φ^G | in rages] K*; in reges U*; in rages ciuitate ΦU^2(reges)Ψ^D; in rages ciuitatem FK^2S Ωɑgrelvʒc, *cf. ant. vers. lat.*; in ciuitatem W | moedorum C | et reddas E^2U; et reddes E* | ei *om.* Ω^M | chirografum = $L^2\Theta U$; chirographum Aɡrelvʒc; cirografum Σ^T; cirographum Ωɑ; cyrografum $\Pi^F\Phi$FKW; cyrographum $CE\Gamma^A\Psi^D$; cyrograffum S; chirugrafum L^{a*} | recipies $\Gamma^A\Psi^D\Omega^S$g; accipias E^2U; accipies CE* | et rogas U; et roga E; et ut roges L^a; rogesque Ω^S.

4. enim *om.* E*U | quoniam] quia Ω^S; quod Σ^T | ∿ numerat pater meus dies Ωɑrelvʒc; ∿ pater meus numerat dies FK* | una die *om.* FK | contristabitur $S^2\Gamma^A\Omega$ *cum codd. graec.* BAN.

5. et certe] per te Σ^T; ecce Γ^A; *om.* U* | quom. rag.] quoniam raguhel modo Π^F | quom.] quoniam AΩ^S | raguel $L^a\Sigma^T$ FΩɑgrelvʒc | coniurauit CΩ^Mg; adiurauerit AES^2(d *in ras.*)U(-ueret)Ω^S; adiurauit ɑrelvʒc | me *om.* g | ∿ adiur. me ragu(h)el AUɑrelvʒc | iuramentum K* | possumus Π^F *cum ant. vers. lat.*

6. rafahel] W*; rafael Σ^T; raphael EΩɑgrelvʒc; raphahel $C\Pi^F\Phi^P\Theta\Gamma^A\Psi^D$; raffahel W^2 | ex] de $C\Sigma^T\Gamma^A$ | raguelis Σ^TF Ωɑgrelvʒc; raguhel $\Pi^F U^*$; raguel E | camellos U; cammelos L^2; cammillus L^{a*} | in rages] K*; in reges U*; rages E*; in rages ciuitatem $\Phi^{GVP}FK^2S\Omega$ɑgrelvʒc, *cf. ant. vers. lat.*; in rages ciuitate Φ^R U^2(reges)Ψ^D | moedorum C | inu.] ueniens ad L^a | dedit] K*S*; deditque Φ^{RGV}

IX. 1. ¶ tunc VIII. Ω^M (*ut vid.*); IX. Ω^{SJ}; X. Γ^A; ⟨tunc CAK | ⟨et dixit A | ⟨azarias K | ⟨peto A | 2. ⟨si CAK | 3. ⟨tamen AK | ⟨et vadas A | ⟨reddasque AK | ⟨et roges AK | 4. ⟨scis AK | ⟨et A | 5. ⟨et CAK | ⟨cuius K | 6. ⟨tunc CAK.

et inveniens Gabelum dedit ei chirografum suum
et recepit omnem pecuniam
7 indicavitque ei de Tobia filio Tobiae omnia quae gesta sunt
fecitque eum secum venire ad nuptias
8 cumque ingressus esset domum Raguhelis invenit Tobiam discumbentem
et exiliens osculati sunt se alterutrum
flevit itaque Gabelus et benedixit Deum 9 et dixit
benedicat te Dominus Deus Israhel
quia filius es viri optimi et iusti et timentis Deum et elemosynas facientis
10 et dicatur benedictio super uxorem tuam et super parentes vestros
11 et videatis filios vestros et filios filiorum vestrorum usque in tertiam et quartam generationem
et sit semen vestrum benedictum a Deo Israhel qui regnat in saecula saeculorum
12 cumque omnes dixissent amen accesserunt ad convivium
sed et cum timore Domini nuptiarum convivium exercebant

---

8. fleuit itaque gabelus et benedixit deum K; fleuit itaque gabel et benedixit dominum L^a; et flens gabelus benedixit deum A; *om.* C | 11. et (*1°*) L^aAK^2; hut C; ut K*.

Deest L (*suppl.* L^a).

E*$FK^2\Psi^D$; reddidit AS^2gwȝc; reddedit U | ei] illi Ω^M | chirografum = ΘU; chirographum Agrelvȝc; cirografum Σ^T; cyrografum $L^2\Pi^F\Phi FKW$; cirographum Ω^{JM}a; cyrographum $CE\Gamma^A\Psi^D\Omega^S$; cyrograffum S; cyrugrafum L^{a*} | recepit + ab eo L^a $\Theta\Omega^S$relvȝc | omnem *om.* Φ^{VP} | pecuniam + suam Ω^M.

7. et indicauit E^2(u *in ras.*)U | thobia A | thobiae A; tobie $\Sigma^T\Omega$a | omnia *om.* FK | quae + ei L^a | et fecit L^2(*alt.* e *ex* i)U | ∿ uenire secum Ω^M.

8. esset] fuisset $L^a\Pi^F$ | raguelis Σ^T $F\Omega$agrelvȝc | thobian A | discum.] descendentem U* | ∿ tobiam discumbentem inuenit Ω^M | exilientes Ω^M | se *om.* E* | alterutrum = $L^aC\Pi^F\Sigma^TE\Theta F\Gamma^A$; ad inuicem Ω^S; inuicem K^2 (*in ras.*) *cum rell. codd. et edd.* | fleuit — 9. dixit] et flens gab. benedixit deum dicens A | fleuit — deum *om.* $C\Sigma^T\Gamma^A$ | fleuit itaque = $L^a\Pi^FE\Theta FK^{*3}$; et fleuit itaque K^2 (*ut vid.*); et fleuit *rell. codd. et edd.* | gabel L^a | et bened.] K*; benedixitque $\Phi\Theta K^2$ $\Psi^D\Omega$agrelvȝc | deum] dominum $L^a\Pi^F$.

9. dominus *om.* Θ^{H*}arelvȝc | israhel = L^2(hel *in ras.*)$\Phi^P\Theta^A$Wa; srahel C; srhl Σ^T; ihl Π^F; israel Ω^Jgrelvȝc; isrl *rell. codd.* | es] *post verbum* deum *scribit* A; *om.* Φ^G | ∿ es filius EU | ∿ optimi uiri Ω^Sarelvȝc | et (*ante* tim.) *om.* $L^{a*}\Pi^F$U | timens Θ^{H*} | deum] dominum Π^FU | elemosynas = $CA\Theta K^2S^2$; aelemosynas Φ^G; elemosinas $L^a\Sigma^T\Phi^{RP}S^*\Omega$; aelemosinas Φ^V; helemosinas $\Pi^F\Psi^D$; elimosynas FK*; elimosinas UWa; eleemosynas grelvȝc; elemosinam Γ^A; aelemosinam E.

10. uestros] tuos $\Phi^{RG}\Psi^D\Omega^M$.

11. et (*1°*)] ut C(hut)Σ^TK* | filios (*2°*)] filias Γ^A | semen] nomen L^a | israhel = $\Phi^P\Theta$a; srahel C; srhl Σ^T; ihl Π^F; israel grelvȝc; isrl *rell. codd.*

12. omnes *om.* A | ∿ dixissent omnes Φ^V | sed — exercebant *om.* L^{a*} | et *om.* Ω^{SM*} | nupt.] nuntiarum L^2 | conuium $L^3\Omega^S$; conuia L^2.

⟨et inveniens AK | ⟨et recepit A | 7. ⟨indicavitque AK | ⟨fecitque A | 8. ⟨cumque C AK | ⟨et exiliens A | ⟨flevit AK | 9. ⟨bened cat CAK | ⟨quia A | ⟨et elemosynas A | 10. ⟨et dicatur AK | 11. ⟨et videatis AK | ⟨et sit AK | 12. ⟨cumque CAK | ⟨sed A.

X. [1] cum vero moras faceret Tobias causa nuptiarum
sollicitus erat pater eius Tobias dicens
putas quare moratur filius meus aut quare detentus est ibi
[2] putasne Gabelus mortuus est et nemo illi reddet pecuniam
[3] coepit autem contristari nimis ipse et Anna uxor eius cum eo
et coeperunt ambo simul flere eo quod die statuto minime reverteretur filius eorum ad eos
[4] flebat igitur mater eius inremediabilibus lacrimis atque dicebat
heu heu me fili mi ut quid te misimus peregrinari
lumen oculorum nostrorum
baculum senectutis nostrae
solacium vitae nostrae
spem posteritatis nostrae
[5] omnia in te uno habentes
te non debuimus dimittere ire a nobis
[6] cui dicebat Tobias tace et noli turbari sanus est filius noster
satis fidelis est vir ille cum quo misimus eum
[7] illa autem nullo modo consolari poterat

X. 4. spem L^aK *cum plur. codd.*; spes CA.

Desunt L(*suppl.* L^a)U(*partim, a v.* 1, dicens, *usque ad v.* 5, ire a).

X. 1. quumque uero Θ^H | moram U | faceret + ibi Θ; + *** E | thobias A | causam E* | ∿ nuptiarum causa A | thobias A; tobiae L^{a*} | ∿ thobias pater eius A | detentus] *in ras. brev. spat.* U^2.

2. gabel L^a | illi *om.* Φ^{V*} | reddet] K*; reddit $L^{a*}\Phi E^2K^2\Gamma^A\Omega^{JM}\mathfrak{a}$; reddat E* $W\Omega^S$; reddidit Ψ^D | ∿ reddet illi $\mathfrak{arelv}$ $\mathfrak{sc}$.

3. coep. aut.] et coepit A | contristare E*K*U*W* | cum eo *om.* Γ^A | et — flere] flentes A | ∿ flere ambo simul E; ∿ ambo flere simul Γ^A | eo quod] quod E*U | die stat. min.] die constituto non U; non die constituto A | reuertetur L^{a*} | ∿ ad eos filius eorum Ω^J.

4. flebat — dicebat] dicebat igitur cum multo dolore mater eius A | flebat igitur] K*; fleuit igitur Ω^M; flebatque igitur $L^a\Pi^F$(fleu.)$\Phi^{RV}FK^2S^*W^*$; et flebat EU | inremediabilibus] L^2; inc(om)parabilibus $L^{a*}\Pi^FE^*U^*$; inremissibilis Σ^T | ∿ inremediabilibus lacrimis mater eius E U | atque dicebat] dicens Π^FE | heu heu me] L^{a*}; heu michi Ω^M; heu me heu me Θ^H; heu me $L^2\Phi EFKSW\Psi^D\Omega^{SJ}\mathfrak{ag}$; heu heu Γ^A | fili mi] filii mi A; fili $L^a\Pi^FE$ | ut quid] quare U | peregrinare U* | solacium uitae nostrae *om.* Φ^PU | spem] L^{a*}; spes $CA\Sigma^T\Theta U$; spe L^2.

5. omnia = $L^{a*}C\Sigma^TK^*\Gamma^A$; omnia simul L^2K^2 *cum rell. codd. et edd.* | in te uno] in uno Θ^H; uno W* | te non] ** non W*; non te $L^{a*}AE^*\Theta^AW^2$; non L^2 | demittere AK*W; amittere E | ire *om.* $L^a\Pi^F\Phi EUSW\Gamma^A\Psi^D\Omega^{J^2M}\mathfrak{aw}\mathfrak{sc}$.

6. cui dicebat tobias *om.* E* | thobias A | et *om.* Γ^A | turbare $L^{a*}UW\Gamma^A$ | est (*post* fidelis) *om.* L^{a*}.

7. illi Φ^P | cotidie *om.* U | exiliens

X. 1. ¶ cum IX. Ω^M; X. Ω^{SJ}; XI. Γ^A; ⟨cum CAK | ⟨sollicitus AK | ⟨putas AK | 2. ⟨putasne A | 3. ⟨coepit CAK | ⟨et coeperunt AK | 4. ⟨flebat CAK | ⟨heu (*1°*) CAK | ⟨lumen CAK | ⟨baculum C | ⟨solacium CAK | ⟨spem CAK | 5. ⟨omnia CAK | ⟨te non A | 6. ⟨cui CAK | ⟨tace C | ⟨satis AK | 7. ⟨illa CAK.

sed cotidie exiliens circumspiciebat et circuibat vias omnes per quas spes remeandi videbatur
ut procul videret eum si fieri possit venientem
8 at vero Raguhel dicebat ad generum suum
mane hic et ego mittam nuntium salutis de te ad Tobiam patrem tuum
9 cui Tobias dixit
ego novi quia pater meus et mater mea modo dies conputant
et cruciatur spiritus eorum in ipsis
10 cumque verbis multis rogaret Raguhel Tobiam et ille eum nulla ratione vellet audire
tradidit ei Sarram et dimidiam partem omnis substantiae suae
in pueris et in puellis et in pecudibus et in camelis et in pecunia multa
et salvum atque gaudentem dimisit eum a se 11 dicens
angelus Domini sanctus sit in itinere vestro
perducatque vos incolomes et inveniatis omnia recte circa conparentes vestros
et videant oculi mei filios vestros priusquam moriar

Deest L (*suppl.* L^a).

— uenientem] *in ras. brev. spat.* F^2 | ∼ exiliens cotidie A | circums. et *om.* L^{a*} | circum inspiciebat Γ^A | et circumibat A $\Sigma^T\Phi^{RGV}E\Theta S^*\Gamma^A\Psi^D g$; et circuiebat C; *om.* Φ^P | omnes *om.* $A\Pi^F$ | ∼ omnes uias Ω^M | remaneandi Φ^V | ludebatur Ψ^D | procul — possit] procul uidere eum posset Aw; sentiret eum de longe Π^FU^* | possit = $C\Sigma^TF^2KU^2S^*W$; posset S^2 *cum rell. codd. et edd.* | uenientem] redeuntem Ω^J; *om.* L^{a*}.

8. at — dicebat] et dicebat raguhel Π^FU^* | raguel $L^{a*}\Sigma^TF\Omega agrel\upsilon\chi c$ | nuncios Ω^S *cum cod. graeco* S *et ant. vers. lat.* | de te *om.* L^{a*} | tobi L^{a*}; *om.* $A\Gamma^A$ *cum LXX et ant. vers. lat.* | ∼ patrem tuum tobiam Ω^J.

9. cui] et Π^F | thobias A; tobis Π^F | dixit] ait $\Omega^M agrel\upsilon\chi c$; respondit Γ^A | ego] en ego K | quia] quod $SW\Omega^{SM\dagger}$ | ∼ eorum spiritus Ω^S.

10. cumque] et cum Π^FU | ∼ multis uerbis Ω^J | raguel $L^a\Sigma^TF\Omega agrel\upsilon\chi c$ | thobian A | ∼ tobiam raguhel $\Pi^F\Omega^S$ | illi L^{a*}; illa W*; tobias EU*; thobias A | ∼ nulla ratione eum $A\Pi^FEU$ | uellet] posset E^2; possit E^*U^* | sarram] $\Phi^{P*}F^*S^*W^*$; saram $\Phi^{P2}EF^2S^2W^2\Omega^S agrel\upsilon\chi c$ | omnis *om.* A | et in (*ante* puellis)] K*; et A; in $\Phi K^2U\Psi^D\Omega agrel\upsilon\chi c$ | et in pec. et in camelis *om.* L^{a*} | et *om.* $L^2A\Pi^F\Phi\Theta K^2U\Psi^D\Omega agrel\upsilon\chi c$ | pecodibus $L^2A\Theta^{H*A}$; pecuribus Π^{F*}; pecoribus $\Pi^{F2}K^*SW$; peccoribus F | et *om.* $\Phi K^2U\Psi^D\Omega agrel\upsilon\chi c$ | in camelis] camellis A; + et in uaccis $L^2\Phi EK^2\Psi^D\Omega^M agrel\upsilon\chi c$; + in uaccis A $\Theta U\Omega^S$; + et uaccis SW | in (*ante* pecun.) *om.* $A\Phi SW\Psi^D\Omega^{SJ}ag$ | pecuniis multis K | saluum] salutauit eum Γ^A | demisit AFK* | eum *om.* Γ^{A*} | a se *om.* K*.

11. sit *om.* C | in *om.* W* | ducatque uos A; et (*om.* U) ipse uos perducat Π^FU | incolomes] E*; incolumes $L^{a*}E^2S^*\Gamma^A\Omega agrel\upsilon\chi c$; saluos Π^FUW^2; *om.* W* | inuenietis U | rectae L^aC; recta F $K^*\Omega^S$; recto U | conparentes = $\Sigma^T\Phi^{GP}UW\Gamma^A$; comparentes $C\Phi^RE^2\Psi^D$; cumparentes K*; conparantes Φ^V; parentes E* K^2 *cum rell. codd. et edd.* | et] ut $E\Theta K^*$; ut et F | priusq.] antequam $A\Pi^FEU$.

⟨sed AK | ⟨ut AK | 8. ⟨at CAK | ⟨mane CAK | 9. ⟨cui CAK | ⟨ego CAK | ⟨et cruciatur A | 10. ¶ cumque XII. Γ^A; ⟨cumque CAK | ⟨tradidit A | ⟨in pueris AK | ⟨et salvum AK | 11. ⟨angelus CAK | ⟨perducatque A | ⟨et videant CAK.

12 et adprehendentes parentes filiam
suam osculati sunt eam
et dimiserunt ire 13 monentes
eam honorare soceros
diligere maritum regere familiam
gubernare domum
et seipsam inreprehensibilem
exhibere
XI. 1 cumque reverterentur perve-
nerunt ad Charram
quae est in medio itinere contra
Nineven undecimo die
2 dixit angelus Tobias frater
scis quemadmodum reliquisti pa-
trem tuum
3 si placet itaque tibi praecedamus
et lento gradu insequentur iter
nostrum familiae simul cum
coniuge tua et cum animali-
bus
4 cumque hoc placuisset ut irent
dixit Rafahel ad Tobiam
tolle tecum ex felle piscis erit
enim necessarium
tulit itaque Tobias ex felle illo
et abierunt
5 Anna vero sedebat secus viam
in supercilio montis

---

12. ire L^2AK^2 *cum plerisque codd. et archetypo, cf. v.* 5; *om.* $CL^{a*}K^*$ | 13. exhibere L^aAK; exiberi C.

Deest L (*suppl.* L^a).

12. parentes *om.* L^{a*} | suam *om.* Σ^T; + et Φ^P | demiserunt FK^* | ire] eam in pace Γ^A; *om.* $L^{a*}C\Sigma^TK^*$.

13. socros $C\Sigma^T$; socrus Φ; socerus L^{a*}; socerum Γ^A; socrum Ψ^D; soros U | et seipsam inrepre(hensibilem)] *in ras.* Φ^{P2} | semetipsam ΘK | exiberi $C\Sigma^T$.

XI. 1. reuertentur E^* | peruen. ad] U^*; peruen. in U^2SW; uenerunt A | charram = $C\Pi^F\Phi^{VP}\Theta K$; charrā $\Phi^{RG}FSW^*\alpha$; charran $A\Psi^D\gamma$; carram $E\Omega$; carrā Σ^T; charā UW^2; charan ꝛeſuȝc; caram L^a; garram Γ^A. ¶ h[ebr.] « carram » *lac.* | est **** L^a | itineris L^{a*} | nineuen = C $A\Pi^FU$; nineuem L^{a*}; niniuen $E\Theta S^2\Omega^M\alpha$ ꝛeſuȝc; niniuem Ω^{SJ}; ninneuen Γ^A; ninniuen Σ^T; nineue $L^2\Phi^{GVP}\Psi^D$; niniue Φ^R FKS*W | XI Ω^M; undecima $L^a\Pi^F\Omega^S$.

2. dixit = $C\Sigma^TFK^*SW$; et dixit L^{a*} $\Pi^F\Gamma^A$; dixitque $L^2\Phi EK^2\Psi^D\Omega$ꝛeſuȝc; dixit autem $A\Theta U$ | angelus + domini Γ^A | thobias A; tobia Ωꝛeſuȝc; tobię U | tuum] suum Φ^{V*}.

3. itaque tibi] tibi Π^FK^*; *om.* E | et *om.* L^{a*} | gradu] gressu Ω^M | insequentur = $L^aC\Sigma^TFK^*$; insequantur $K^2\Gamma^A$ꝛeſ; sequentur W; sequantur Φ^{P2} (e *ex* i) *cum rell. codd. et edd.* | iter nostrum] nos $A\Pi^FU$ *cum ant. vers. lat.* | familiae] L^{a*} E^*; familia L^2E^2W; famule Σ^T.

4. cumq.] quum Σ^T | hoc *om.* Γ^A | placuissent Π^F | raphahel $CE\Theta\Psi^D$; raphael Ωꝛeſuȝc; rafael $L^a\Sigma^T$; angelus raphahel Γ^A; raphahel angelus Π^F | thobian A | tolle] *praem.* tobias frater Γ^A *ex v.* 2 | ∽ ex piscis felle A | erit] est Π^F | necess. + tibi U^2SW | tulit it.] tulitque U; et tulit Π^F; tulit E | thobias A; tobis Π^F; tobia Σ^{T*}.

5. uero] autem $U\Omega^S$ꝛeſuȝc | uiam = $L^{a*}C\Sigma^TK^*\Gamma^A$; uiam cotidie $L^2\Pi^F\Phi EF$ $K^2UW\Psi^D\Omega$; uiam cottidie $A^2\Theta^H S\alpha$; uiam cotitidie A*; uiam quotidie ꝛeſuȝc; uiam quotdidie Θ^A | in supercilium Π^F | unde

---

12. ⟨et adprehendentes CAK | ⟨et dimiserunt A | 13. ⟨monentes K | ⟨diligere AK | ⟨regere K | ⟨et A.

XI. 1. ¶ cumque XI. Ω^{SJ}; XIII. Γ^A; *Div. sine num.* Π^F; ⟨cumque CAK | ⟨quae A | 2. ⟨dixit AK | ⟨tobias CK | ⟨scis A | 3. ⟨si AK | ⟨et lento A | 4. ⟨cumque CAK | ⟨dixit A | ⟨tolle CAK | ⟨tulit CAK | 5. ¶ anna X. Ω^M; ⟨anna CAK.

unde respicere poterat de longinquo
6 et dum ex eodem loco specularetur adventum eius vidit a longe
et ilico agnovit venientem filium suum et currens nuntiavit viro suo dicens
ecce venit filius tuus
7 dixitque Rafahel ad Tobiam
at ubi introieris domum tuam statim adora Dominum Deum tuum
et gratias agens ei accede ad patrem tuum et osculare eum
8 statimque lini super oculos eius
ex felle isto piscis quod portas tecum
scias enim quoniam mox aperientur oculi eius
et videbit pater tuus lumen caeli et in aspectu tuo gaudebit
9 tunc praecucurrit canis qui simul fuerat in via
et quasi nuntius adveniens blandimento suae caudae gaudebat
10 unde contigit ut exurgens caecus pater coepit offendens pedibus currere
et data manu puero occurrit in obviam filio suo

XI. 8. scias enim $L^{a}K$; scies enim C; sciens A.

Deest L (*suppl.* L^{a}).

inspicere poterat U; ut uideret si inspicere poterat Π^{F}; inspicere cupiens Aw | in longinquum Γ^{A}.

6. ex eodem loco] eodem loco Σ^{T}*; cotidie illic Π^{F}U; *om.* AE^{2} | specul.] praestolaretur A | uidet W*; + autem F^{2} | de longe AE | et ilico agnouit *om.* U | ilico *om.* Π^{F}W | agnouit = $C\Sigma^{T}\Theta\Gamma^{A}$ grelbgc; agnuuit L^{a}*; cognouit L^{2} *cum rell. codd. et* a *et ant. vers. lat.* | suum *om.* Π^{F} | ∼ filium suum uenientem EFK Ω^{M} | et curr.] L^{a}*K*; currensque $L^{2}\Phi K^{2}$ $\Psi^{D}\Omega$agrelbgc | nuntiauit *om.* F* | ecce *om.* FK* | tuus] noster Π^{F} | ∼ filius tuus uenit $\Psi^{D}\Omega^{M}$* *cum LXX et ant. vers. lat.*

7. et dixit Π^{F}U | raphahel C$\Pi^{F}\Theta\Gamma^{A}$ Ψ^{D}; rafael L^{a}*Σ^{T}; raphael EΩagrelbgc; rafa**** U | ad tobia* E*; tobiae U; thobiae A *cum ant. vers. lat.* | intraueris AΠ^{F}EU; introiens Ψ^{D} | ∼ adora statim AEU | dominum *om.* E | ei] deo tuo E | ∼ ei agens A | accedens K*; *praem.* et FK.

8. statimque linies (linis L^{a}*W*; lines L^{2}S*W^{2}) super oculos (-us L^{a}*) eius $L^{a}\Phi^{P}\Theta K^{2}SW\Gamma^{A}$; statim lini** super oculos eius K*; et super oculos eius statim linies EU; et statim super oculos eius inlinies A; et statim super oculos linies Π^{F} | ex fello Φ^{V}; ex fellis U* | isto piscis] piscis hoc AE*ΘU*; isto piscis hoc $\Pi^{F}U^{2}$; piscis $E^{2}\Omega^{J}$ | quem Ω^{S} | potas F* | scies enim CΠ^{F}; sciens enim Σ^{T}; sciens A | quia A; quod $\Sigma^{T}\Omega^{J}$ | ∼ aperientur mox Ω^{M}a | aspectu] L^{a}*; conspectu L^{2}.

9. praecurrit L^{a}*$\Theta\Gamma^{A}\Omega^{M}$(p̄-)g; cucurrit Π^{F}*W | simul + cum eis Σ^{T2} | adueniens *om.* $\Pi^{F}\Phi EK^{2}\Psi^{D}\Omega$ | caudae *om.* K* | gaudebit Φ^{G}*.

10. unde contigit ut e(x)urgens = L^{a}* C(hut)$\Sigma^{T}\Theta$F(unde + et F^{2})KU^{2}SW(contegit W*)Γ^{A}; unde contigit exsurgeret U*; quapropter exsurgens A; exurgensque Ψ^{D}; et e(x)urgens $L^{2}\Pi^{F}E\Omega^{SJ}$ag; e(x)urgens $\Phi\Omega^{M}$; et consurgens relbgc | secus Ω^{M} | pater + eius AErelbgc | ∼ pater (eius) caecus Π^{F}E | coepit offensis pedibus curreret Γ^{A} | ocurrit in obiam L^{2}; uenit obiam L^{a}*; occurrit thobiam A | in *om.* ΦK^{2}S*$\Psi^{D}\Omega^{SJ}$grelbgc.

⟨(unde) A | 6. ⟨et dum CAK | ⟨vidit K | ⟨et ilico A | ⟨ecce A | 7. ⟨dixitque CAK | ⟨at AK | ⟨et A | ⟨accede K | 8. ⟨statimque AK | ⟨scias AK | ⟨et videbit AK | 9. ⟨tunc C AK | ⟨et A | 10. ⟨unde CAK | ⟨coepit A | ⟨et CK.

11 et suscipiens osculatus est eum
cum uxore sua et coeperunt
flere prae gaudio
12 cumque adorassent Dominum
et gratias egissent consede-
runt
13 tunc sumens Tobias de felle pis-
cis linivit oculos patri suo
14 et sustinens quasi dimidiam fere
horam
coepit albugo ex oculis eius
quasi membrana ovi egredi
15 quem adprehendens Tobias traxit
ab oculis eius statimque visum
recepit
16 et glorificabant Deum ipse vide-
licet et uxor eius et omnes qui
sciebant eum
17 dicebatque Tobias benedico te
Domine Deus Israhel quoniam
tu castigasti me
et tu sanasti me et ecce video
Tobiam filium meum
18 ingressa est etiam post septem
dies Sarra uxor filii eius et
omnes familiae

13. liniuit AK; linuit $L^{a}C$.

Deest L (*suppl.* L^{a}).

11. est *om.* U* | et coeper. flere] flentesque A | coeperunt + ambo $\Pi^{F}E\Theta U\Omega^{S}$ relvsc | prae] cum Ω^{S}.

12. cumque — 14. egredi] *in ras. brev. spat.* Φ^{R2} | dominum] K*; deum A $\Phi E\Theta K^{2}\Psi^{D}\Omega$ arelvsc | egisset K*; + deo Γ^{A}.

13. *tot. vers. in ras.* Φ^{R2} | sum. tob. de] tobias accipiens ex E^{2}; accipiens ex E*; sumens U* | thobias $A\Omega^{S}$ | linuit $L^{a}C$; leuauit E*(*ut vid.*) | patri suo] U*; patris sui $EK^{*}U^{2}S\Gamma^{A}\Omega$ relvsc.

14. *tot. vers. in ras.* Φ^{R2} | sustinens] L^{a}*(suste.)K*; sustinuit $L^{2}\Pi^{F}\Phi E^{*}K^{2}\Psi^{D}\Omega$ a relvsc | quasi dim. fere horam] E^{2}(quasi *in ras.*); quasi dimidia fere hora Θ; demediam fere horam U*; fere dimidiam horam diei Π^{F}; fere dimidio horae spatio A | coepit] L^{a}*; et c(o)epit $\Pi^{F}E^{*}\Omega$ arelvsc; c(o)epitque $L^{2}\Psi^{D}$ | membrana = L^{a}*$C\Sigma^{T}\Theta K^{*}\Gamma^{A}\Omega^{S}$ grelvsc; menbrana Ω^{JM}; membranum $L^{2}A\Pi^{F}\Phi^{R2GV2}EFK^{2}USW$a; menbranum $\Phi^{V*P}\Psi^{D}$ | ∾ ex oculis eius quasi membranum oui albugo A.

15. quem] E*; qu*m S*; quam $\Sigma^{T}E^{2}\Theta U\Psi^{D}\Omega$ grelvsc; quod Aa; et $\Pi^{F}S^{2}$ | thobias A | traxit *om.* W*; + membrana $U^{2}S^{2}$; + membranum Π^{F} | ab] ex AE | statimque] et statim U; qui statim FK; et $A\Pi^{F}E$ | uisum] lumen $\Pi^{F}\Gamma^{A}$ | recipit L^{a}*; + tobias $\Pi^{F}E^{*}\Theta$.

16. glorificabat AE | deum] dominum Σ^{T} | ipse uidelicet] ipse fideli et L^{2}; ipse L^{a}*Π^{F}; *om.* A | et uxor eius] cum uxore sua A | et (*3°*) *om.* L^{a} | qui sc. eum] noti eius A.

17. dixitque A; et dicebat $\Pi^{F}E$ | thobias A | domine *om.* $\Pi^{F}EU$ | deus *om.* Ω^{J}* | israhel = $L^{a}\Phi^{GVP}\Theta$a; srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel relvsc; isrl *rell. codd. et* g | quoniam] quia Ωarelvsc; quem Φ^{G}* | me *om.* L^{a}* | et tu] *in ras. brev. spat.* Φ^{R2}; et $\Pi^{F}EU$* | sanasti] K*; saluasti $A\Phi EK^{2}U^{*}\Psi^{D}\Omega$arelvsc | et ecce] K*; ecce $\Phi EK^{2}USW\Psi^{D}\Omega^{SM}$; + ego are lvsc | thobiam A; *om.* Φ^{R} | ∾ filium meum tobiam Ω^{M}.

18. etiam] autem EU; itaque SW | septem] sex Ψ^{D} | diebus U* | sarra] Φ^{P}* F*S*; sara $\Phi^{P2}F^{2}S^{2}\Omega^{S}$agrelvsc | filii *om.* $\Phi E^{*}USW\Psi^{D}$ | ∾ eius filii Ω^{S} | omnes famili(a)e = C(hom.)$\Phi^{RGV}F^{*}\Psi^{D}\Omega$; omnes fam(i)lia $L^{a}U^{*}W^{*}$; omnis familię K; omnis familia $F^{2}U^{2}W^{2}$ *cum rell. codd. et*

11. ⟨et suscipiens AK | 12. ⟨cumque CAK | 13. ⟨tunc CAK | 14. ⟨et AK | ⟨coepit A | 15. ⟨quem A(*signo* κ)K | 16. ⟨et glorificabant AK | 17. ⟨dicebatque CAK | ⟨benedico CK | ⟨et tu A | 18. ¶ ingressa XIIII. Γ^{A}; ⟨ingressa CAK.

et pecora sana et cameli et pecunia multa uxoris
sed et alia pecunia quam receperat a Gabelo
19 et narravit parentibus suis omnia beneficia Dei
quae fecisset circa eum per hominem qui eum duxerat
20 veneruntque Achior et Nabath consobrini Tobiae gaudentes ad Tobin congratulantes ei de omnibus bonis quae circa illum ostenderat Deus
21 et per septem dies epulantes omnes gaudio magno gavisi sunt
XII. 1 tunc vocavit ad se Tobias filium suum dixitque ei
quid possumus dare viro isti sancto qui venit tecum
2 respondens Tobias dixit
pater quam mercedem dabimus ei aut quid dignum poterit esse beneficiis eius
3 me duxit et reduxit sanum
pecuniam a Gabelo ipse suscepit
uxorem ipse me habere fecit et
daemonium ab ea conpescuit

Deest L (*suppl.* L^{a}).

edd. | pecora + eius Γ^{A} | ∽ sana et pecora AΠ^{F}EUϖʒc | camelli L^{a*} | multa + nimis Ω^{s} | uxoris + eius U* | sed et **** pecunia E^{2} *in ras.* | alia pecunia] F*; aliam pecuniam F^{2}; illa pecunia A ɑgreſʋʒc; pecunia ΦWΨ^{D}Ω | rec.] acceperat Π^{F}EU.

19. suis *om.* Γ^{A} | fecit A | ∽ circa eum feci(sse)t AΠ^{F}E | ∽ duxerat eum U.

20. et uenerunt Π^{F}; uenerunt E* | achaior Ω^{s}; acchor Σ^{T} | et nabaht W^{2}; et nabat Π^{F}EΩ^{s}; et naboth Ω^{M}; *om.* W* | consubrini Σ^{T}UW | thobiae A; tobie F Ωɑ | gaudentes — congr.] gaudentes et congratulantes Aϖ; ad tobin congaudentes E^{2}; congaudentes Π^{F}E* | tobin] W*; tobiam Σ^{T}ΘFUW^{2}Γ^{A}Ωgreſʒc | gratulantes L^{a*}; *praem.* et ɑgreſʋʒc | ei *om.* U*; + et Γ^{A} | circa illos Γ^{A}; illi A; circa W* | ostendit EU; fecit A | dominus L^{a*} AEFK*U.

21. per septem dies] * septem diebus U | epulantem Γ^{A}; *om.* Π^{F} | omnes] cum ΦK^{2}Ψ^{D}Ωϖ; omnes cum ɑreſʒc | gauisi] repleti Π^{F} | ∽ gaudio gauisi sunt magno A; ∽ gauisi sunt gaudio magno L^{a}.

XII. 1. tunc] postquam autem gauisi sunt gaudio magno Γ^{A} | ad se tobiam L^{a}Σ^{T}F*; tobias ad se Γ^{A}; tobias Π^{F}U*; ad se W; tobias senior ad se tobiam F^{2}, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | thobias A | et dixit Π^{F}E | possimus W* | isto E*FΨ^{D} | sancto *om.* L^{a*} | ∽ tecum uenit Ω^{s}.

2. respondens tobias dixit] et dixit filius patri Π^{F}; cui ille respondit Ω^{M} | respondens] Φ^{G2} (ens *in ras.*); respondensque Ω^{s}; et respondens U; respondit AEF | tobias] C*; thobias A; tobis C^{2}Φ^{RGP}SW*Ψ^{D} | dixit *om.* F; *praem.* et E^{2}; + patri AEΘ; + patri suo L^{2}ΦK^{2}U^{2}SΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SJ}ɑgreſʋʒc | o pater F | damus W* | ei] illi AΠ^{F}EU | poterimus Ψ^{D} | beneficii A*.

3. et red.] reduxitque U | susc.] K*; recepit Φ^{VP}FK^{2}Ψ^{D}ɑgreſʋʒc | ipsi W*; *om.* Φ^{P}Ω^{M} | facit Φ^{V*} | ∽ ipse me fecit habere EΘ; ∽ me habere ipse fecit Π^{F}; me ipse habere fecit Γ^{A}; ∽ me ipse fecit habere FK; ∽ habere ipse me fecit A | ab ea] L^{a*}K*; ab ipsa Π^{F}E*; ab ea ipse L^{2}AΦE^{2}ΘK^{2}Ψ^{D}Ωɑgreſʋʒc | conpescuit] U*^{3}; conspicuit U^{2} | eius *om.*

⟨et pecora A | ⟨et pecunia K | ⟨sed A | 19. ⟨et AK | ⟨quae A | 20. ⟨veneruntque C AK | ⟨gaudentes A | 21. ⟨et AK.

XII. 1. ¶ tunc XI. Ω^{M}; XII. Ω^{SJ}; ⟨tunc CAK | ⟨quid AK | 2. ⟨respondens CA K | ⟨pater CAK | 3. ⟨me CAK | ⟨pecuniam CAK | ⟨uxorem CAK.

gaudium parentibus eius fecit meipsum a devoratione piscis eripuit
te quoque fecit videre lumen caeli et bonis omnibus per eum repleti sumus
quid illi ad haec dignum poterimus dare
4 sed peto te pater mi ut roges eum si forte dignabitur medietatem de omnibus quae adlata sunt sibi adsumere
5 et vocantes eum pater scilicet et filius tulerunt eum in partem et rogare coeperunt ut dignaretur dimidiam partem omnium quae adtu'erant acceptam habere
6 tunc dixit eis occulte
benedicite Deum caeli et coram omnibus viventibus confitemini illi
quoniam fecit vobiscum misericordiam suam
7 etenim sacramentum regis abscondere bonum est
opera autem Dei revelare et confiteri honorificum est
8 bona est oratio cum ieiunio et elemosyna magis quam thesauros auri condere

---

XII. 4. roges L^aK; rogetis A; rogemus C | medietatem L^aAK; *om.* C | 6. tunc AK; tunt L^a; *om.* C | 7. est (*2°*) L^aAK; *om.* C.

Deest L (*suppl.* L^a).

E*F | ∿ eius parentibus Γ^A | fecit] tribuit L^{a*} | meipsum — eripuit] et a deuoratione piscis me eripuit A; et a deuoratione piscis eripuit me Π^F; ** a deuoratione piscis eripuit ** E*; *praem.* et Ψ^D | a *om.* K* | te ipsum quoque U; te quoque ipsum A; te ipsum E | caeli *om.* U* | ∿ fecit lumen caeli uidere A; ∿ uidere fecit lumen caeli Cαgrelυgc; uidere lumen celi fecit Ω | quid — dare] quid dignum illi poter**** E*; quid ergo dignum illi poterimus dare E^2 | potero A | dari Π^F | ∿ ad haec dignum potero dare A; ∿ ad haec poterimus dignum dare αrelυgc; ∿ poterimus ad hec dare dignum Ω^M.

4. te *om.* Φ^G*E | mi] ** E; *om.* Π^F $\Phi K^2USW\Psi^D\Omega^M$ | rogetis A; rogemus C $\Sigma^T\Gamma^A\Omega^J$ | dignetur AΘK*S | mediet.] dimidiam partem U*(demed.)Γ^A *ex v. seq.*; *om.* CΣ^T | de] ex L^a | quae] quecumque Ω^S. ¶ uel « quecumque » *lac.* | ∿ de omnibus quae allata sunt medietatem assumere sibi A; ∿ de omnibus quae adlata sunt sibi dimidiam partem adsumere Γ^A | ∿ adsumere sibi EΩ^J.

5. pater] *praem.* pariter Π^F | scilicet *om.* $\Phi K^2\Psi^D\Omega^M$ | eum] illum FKg | in parte Π^F; segregatim L^{a*} | rogare + eum $\Pi^F\Omega^S$; + et W* | adtulerunt UΨ^D | haberet C.

6. tunc dixit] dixitque Σ^T; dixit C Γ^A | eis] illis U; + angelus Π^F | ∿ occulte eis E* | uiuent.] uidentibus A* | illi] ei A$\Pi^F\Phi^{RG^2V^P}$EK*$\Psi^D\Omega^S$αrelυgc; *om.* Φ^G* | quoniam] quia AΠ^FEΘΩ^Sαgrelυgc | uob.] nobiscum Ψ^D *cum codd. graec.* A N | suam *om.* A$\Phi K^2\Psi^D$.

7. etenim] quoniam Π^FEU* *cum ant. vers. lat.* | reuelari Φ^V | confitere U*W* | honorificatum Ψ^D | est *om.* CΣ^T.

8. elemosyna = CA$\Phi^V\Theta S^2$; aelemosyna Φ^G; elemosina $L^2\Sigma^T\Phi^{RF}U^2S*\Omega^{SJ}$α; aelemosina E; helemosina $\Pi^F\Psi^D$; eleemosyna grelυgc; elymosina FK^2; elymosyna K*; elimosina U*; elemosia Ω^M; elemosinam $L^{a*}W\Gamma^A$ | thesaurus S*W | recondere $\Pi^F\Theta$FK*αgrelυgc.

⟨gaudium CAK | ⟨te A | ⟨quid AK | 4. ⟨sed CAK | ⟨si A | 5. ⟨et vocantes CAK | ⟨et rogare AK | 6. ¶ tunc *Div. sine num.* Π^F; ⟨tunc CAK | ⟨benedicite CAK | ⟨quoniam A | 7. ⟨etenim CAK | ⟨opera A | 8. ⟨bona CAK.

9 quoniam elemosyna a morte liberat et ipsa est quae purgat peccata
et faciet invenire vitam aeternam
10 qui autem faciunt peccatum et iniquitatem hostes sunt animae suae
11 manifesto ergo vobis veritatem et non abscondam a vobis sermonem occultum
12 quando orabas cum lacrimis et sepeliebas mortuos et derelinquebas prandium
et mortuos abscondebas per diem in domo tua et nocte sepeliebas
ego obtuli orationem tuam Domino
13 et quia acceptus eras Deo necesse fuit ut temptatio probaret te
14 et nunc misit me Dominus ut curarem te et Sarram uxorem filii tui a daemonio liberarem
15 ego enim sum Rafahel angelus unus ex septem qui adstamus ante Dominum
16 cumque haec audissent turbati sunt et trementes ceciderunt super faciem suam
17 dixitque eis angelus pax vobis nolite timere
18 etenim cum essem vobiscum per voluntatem Dei
ipsum benedicite et cantate illi

Deest L (*suppl.* L^a).

9. elemosyna = $A\Phi^{v}\Theta S^2$; aelemosyna Φ^{G}; helemosyna C; elemosina L^{a*} $\Sigma^{T}\Phi^{RP}K^2U^2S^*W\Gamma^{A}\Omega^{JM}\mathfrak{a}$; aelemosina E; helemosina Ψ^{D}; hęlemosina Π^{F}; eleemosyna $\mathfrak{grelvsc}$; elimosyna K*; elymosina F; elimosina L^2U^*; ełina Ω^{S} | et *om.* F $K^*\Gamma^{A}$ | est quae *om.* Π^{F} *cum LXX et ant. vers. lat.* | qui K* | facit $AE\Theta FK^*\Gamma^{A}\Psi^{D}$ $\Omega^{S}\mathfrak{agrelvsc}$ | uitam] L^{a*}; misericordiam uitam L^2; misericordiam et uitam $A\Pi^{F}E$ $\Theta U\mathfrak{relvsc}$.

10. peccata Φ^{v*} | hostis W*.

11. ergo] autem $A\Theta$ | ∾ occultum sermonem $\Omega\mathfrak{arelvsc}$.

12. prandium + tuum $\Pi^{F}\Theta FK\Omega^{S}\mathfrak{a}$ $\mathfrak{grelvsc}$ *cum LXX et ant. vers. lat.* | per diem — sepeliebas *om.* E* | ∾ per diem abscondebas Ω^{S} | domu Φ | et nocte sepeliebas *om.* L^{a*}; + eos $E^2\Theta FK^*U^2SW$ $\mathfrak{agrelvsc}$.

13. quia] qui Ψ^{D}; *om.* L^{a*} | deo] domino $A\Pi^{F}\Sigma^{T}E\Theta FK$ | temptatio] K*; temptatione K^2.

14. sarram] $\Phi^{P*}S^*$; saram $\Phi^{P2}FS^2$ $\Omega^{S}\mathfrak{agrelvsc}$; *om.* Π^{F}.

15. enim *om.* Γ^{A} | ∾ sum enim Σ^{T} | raphahel $C\Pi^{F}E\Theta\Gamma^{A}\Psi^{D}$; rafael Σ^{T}; raphael $\Omega\mathfrak{agrelvsc}$ | dominum] deum $A\Pi^{F}E\Theta U$ $W\Omega^{M}$.

16. cum (que *om.*) W | turbati — trementes *om.* Σ^{T} | et trem. ceciderunt *om.* L^{a*} | ∾ ceciderunt trementes Ω^{S} | super faciem suam] in facies suas $A\Pi^{F}$ U; in terram super faciem suam F; super terram in faciem suam $L^{a}K^*\mathfrak{agrelvsc}$; super terram in facies suas E(-ties E*) Θ.

17. et dixit Π^{F} | ei $\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | uobiscum $\Pi^{F}EW$ *cum ant. vers. lat.* | nolite — 18. uobiscum *om.* L^{a*}.

18. per uoluntatem di** E; *praem.* eram Ω^{S}; + eram $A\Theta US^2\mathfrak{grelvsc}$; + fui Γ^{A} | ipsum — illi] *ad finem vers.* 20 *transponunt* Ω | decantate $A\Pi^{F}E\Theta USW$ *cum ant. vers. lat.* | ei $\Phi^{v\dagger}\Psi^{D}$ *cum ant. vers. lat.*

---

9. ⟨quoniam AK | ⟨et faciet A | 10. ⟨qui AK | 11. ⟨manifesto CAK | 12. ⟨quando C AK | ⟨et mortuos A | ⟨ego A | 13. ⟨et AK | 14. ⟨et nunc CAK | 15. ⟨ego CAK | 16. ⟨cumque CAK | 17. ⟨dixitque CAK | ⟨pax C | 18. ⟨etenim AK | ⟨ipsum CA.

19 videbar quidem vobiscum manducare et bibere
sed ego cibo invisibili et potu qui ab hominibus videri non potest utor
20 tempus est ergo ut revertar ad eum qui me misit
vos autem benedicite Deum et narrate omnia mirabilia eius
21 et cum haec dixisset ab aspectu eorum ablatus est
et ultra eum videre non potuerunt
22 tunc prostrati per horas tres in faciem benedixerunt Deum
et exurgentes narraverunt omnia mirabilia eius
XIII. 1 aperiens autem Tobias senior os suum benedixit Dominum et dixit
magnus es Domine in aeternum et in omnia saecula regnum tuum
2 quoniam tu flagellas et salvas deducis ad infernum et reducis
et non est qui effugiat manum tuam
3 confitemini Domino filii Israhel et in conspectu gentium laudate eum
4 quoniam ideo dispersit vos inter gentes quae ignorant eum
ut vos narretis mirabilia eius
et faciatis scire eos quia non est alius Deus omnipotens praeter eum

---

Deest L (*suppl.* L^a).

19. quidem] quoque Σ^T* | uobiscum] E*; uobis E^2; a uobis Γ^A | ∼ manducare uobiscum AΘ | ∼ et potu inuisibili A Θ | qui ab] quum ab Ω^J*; quam Ψ^D | uid(e)re L^a*U*W*.

20. tempus est enim U; tempus enim est AΘ; tempus est E | ∼ misit me FK | deum] dominum ΦKU$\Gamma^A\Psi^D\Omega^S$ | narrate] Θ^H*; enarrate $\Theta^{H2}\Omega^{SM}$ | eius + ipsum benedicite L^2 (dici *ex* didice; *om.* L^3); + ipsum benedicite et cantate illi (ei Ω^M)Ω, *verba in fine v.* 18 *omissa.*

21. hoc $\Phi\Psi^D\Omega^J$ | dixissent W* | a conspectu Γ^A | eorum] eius K* | eum — potuerunt] non uiderunt eum Π^F | non *om.* E*.

22. per tres horas L^a; per tres horas diei Π^F | in faciem suam U; in facies suas Π^F | ∼ in faciem per tres horas A | deum] dominum Π^F | et *om.* K* | narrabant K*.

XIII. 1. thobias A; tubias W* | suum] dixit Σ^T | dominum] deum L^a*A Π^FEU$\Gamma^A\Omega^{JM}$ | et dixit] dicens A; *om.* L^a* | es + tu $E^2\Theta$ | in omni Ψ^D | saecula + ſeculorum Γ^A.

2. tu *om.* U | ded.] ducis AΓ^A *cum Brev. goth. (P. L. 85, 859)* | infernum = L^aCΣ^TΘK*S; inferos K^2W^2(*in ras.*) *cum rell. codd. et edd. et ant. vers. lat.* | reduces W.

3. domino] deo AΠ^FU | filiis $\Gamma^A\Psi^D$ | israhel = $L^a\Phi^{GP}$ΘS; srahel C; srhl Σ^T; ihl Π^F; israel Ω^{JM}ɑrelʋʒc; isrl *rell. codd. et* ɑ.

4. inter] in Σ^T *cum Brev. goth. l. c.* | qui L^a*A | eum] deum SWΩ^{SJ} | enarretis $\Pi^F\Gamma^A\Psi^D\Omega^{SM}$ɑrelʋʒc; + omnia Π^F | facietis U*; faciat Γ^A* | quia] quoniam U | deus *om.* Π^FW | omnipotens *om.* $\Sigma^T\Omega^M$ | ∼ omnipotens deus AU.

---

19. ⟨videbar CK | ⟨sed AK | 20. ⟨tempus AK | ⟨vos AK | 21. ⟨et cum CAK | ⟨et ultra A | 22. ⟨tunc CAK | ⟨et AK.

XIII. 1. ¶ aperiens XII. Ω^M (*ut vid.*); XIII. Ω^{SJ}; *Div. sine num.* Π^F; ⟨aperiens C AK | ¶ magnus *Div. sine num.* Φ^{RQ}; ⟨magnus CAK | 2. ⟨quoniam AK | ⟨deducis A | ⟨et non A | 3. ⟨confitemini CAK | 4. ⟨quoniam AK | ⟨ut A | ⟨et AK.

5 ipse castigavit nos propter iniquitates nostras
et ipse salvabit nos propter misericordiam suam
6 aspicite ergo quae fecit vobiscum
et cum timore et tremore confitemini illi
regemque saeculorum exaltate in operibus vestris
7 ego autem in terra captivitatis meae confitebor illi
quoniam ostendit maiestatem suam in gentem peccatricem
8 convertimini itaque peccatores et facite iustitiam coram Deo
credentes quod faciat vobiscum misericordiam suam
9 ego autem et anima mea in eo laetabimur
10 benedicite Dominum omnes electi eius
agite dies laetitiae et confitemini illi
11 Hierusalem civitas Dei castigavit te Dominus in operibus manuum tuarum
12 confitere Domino in bonis et benedic Deum saeculorum
ut reaedificet in te tabernaculum suum et revocet ad te omnes captivos et gaudeas in omnia saecula saeculorum
13 luce splendida fulgebis et omnes fines terrae adorabunt te

---

XIII. 5. saluabit AK; saluauit C | 7. in gentem peccatricem L^{a*}AK; in gente peccatrice L^2C | 12. suum L^2AK *cum plerisque codd. et archetypo*; tuum L^{a*}C.

Desunt L(*suppl.* L^a)W(*a v.* 8, coram).

5. iniquitates — propter *om.* L^{a*} | saluauit L^2C$\Pi^F\Theta\Psi^D$.

6. uob.] nobiscum Φ^GFWΩgrelsc | ∿ nobiscum fecit Ω^{M*} | cum *om.* Σ^T *cum Brev. goth. (P. L. 85, 859)* | ∿ tremore et timore Ω^J | et regem Π^FU | exaltate] laudate et exaltate eum Γ^A *cum Brev. goth. l. c.*; + *** K.

7. mei U* | in gentem peccatricem] L^{a*}; in gente peccatrice L^2CΣ^TF.

8. conuertemini W | itaque] igitur Φ^G | deo] d** L^{a*}; domino Π^Fa; + et facite iusticiam Ω^M | quod] quia Ω^S | faciet Σ^TSΨ^D *cum Brev. goth. l. c.* | nobiscum Γ^A.

9. autem] uero A | in eo laetabitur L^{a*}A; in deo laetabimur $L^2\Sigma^T$ *cf. Brev. goth. l. c.* (in deo laetabitur); letabimur in eo Ω^J.

10. domino a *cum Brev. goth. l. c.*; deum Π^F | electi] dilecti Π^F | eius + et a | diem AΓ^A *cum Brev. goth. l. c.*

11. iherusalem Ca; ihrslm Σ^T; ierusalem Ω^Jgrelvsc; ierlm $\Psi^D\Omega^{SM}$ | dei + magni L^a | uisitauit te dominus U^2; *om.* U*.

12. confiteri A* | domino] deo Ω^S; *praem.* in E* | bonis + tuis A$\Pi^F\Sigma^T E^2\Theta$ US$^2\Omega^{SJ*}$agrelsc. ¶ ant. non habent « tuis » *Hug.* | deum] dominum S | te *om.* L^{a*} | ∿ te in Ψ^D | suum] tuum L^{a*}C$\Sigma^T\Gamma^A$ *cum cod. graeco* S *et ant. vers. lat.* | reuocet] L^{a*}; reducet L^2 | a te Φ^{VP} | gaudebis Ω^M | omnia *om.* Π^F | saecula *om.* U* | ∿ et reuocet ad te omnes captiuos et gaudeas in omnia scła sclorum ut reedificet in te tabernaculum suum Ω^S.

13. fulgebis] gaudebis K* | omnes fines] omnes L^{a*}; omnis L^2 | tibi E*.

---

5. ⟨ipse AK | ⟨et A | 6. ⟨aspicite CAK | ⟨et cum A | ⟨regemque AK | 7. ⟨ego CAK | ⟨quoniam AK | 8. ⟨convertimini CAK | ⟨credentes AK | 9. ⟨ego AK | 10. ⟨benedicite CAK | ⟨agite A | 11. ⟨hierusalem AK | 12. ⟨confitere AK | ⟨ut A | 13. ⟨luce CAK.

14 nationes ex longinquo ad te venient
et munera deferentes adorabunt Dominum in te
et terram tuam in sanctificatione habebunt
15 nomen magnum invocabunt in te
16 maledicti erunt qui contempserint te
et condemnati erunt omnes qui blasphemaverint te
benedictique erunt qui aedificaverint te
17 tu autem laetaberis in filiis tuis
quoniam omnes benedicentur et congregabuntur ad Dominum
18 beati omnes qui diligunt te et qui gaudent super pace tua
19 anima mea benedic Dominum
quoniam liberavit Hierusalem civitatem suam
20 beatus ero si fuerint reliquiae seminis mei ad videndam claritatem Hierusalem
21 portae Hierusalem ex sapphyro et smaragdo aedificabuntur
et ex lapide pretioso omnis circuitus murorum eius
22 ex lapide candido et mundo omnes plateae eius sternentur
et per vicos eius alleluia cantabitur

---

17. laetaberis L^2K^2; laetaueris L^a*CAK*, *fortasse cum ipso archetypo* | 22. cantabitur L^aAK^2; cantabunt CK*.

Desunt L(*suppl.* L^a)W.

14. uenient *bis scripsit* A | ∽ uenient ad te $L^a\Pi^F$ | defer.] a(d)ferentes A EΘ | dom.] deum AE | ∽ in te dominum Ω^{JM}agrelυʒc | sanctificationem $L^2\Pi^F$ $FS\Gamma^A\Omega^J$agrelυʒc; sanctifionem L^a.

15. nomen] *praem.* et Γ^A *cum cod. graeco* S *et ant. vers. lat.*; + enim $A\Pi^F$ $E\Theta US^2\Omega^{SJ}$*agrelυʒc.

16. maled.] *praem.* et Ω^J | contempserunt Θ^HK* | omnes *om.* $\Phi FK^2S*\Psi^D\Omega$ | blasfemauerint $C\Sigma^{T2}\Omega^{SM}$; plasphemauerint Π^F*; blasphemarint Φ^G; blasfemuerint Σ^T*; blasphemauerunt L^a*K* | benedicti (que *om.*) $\Sigma^TE*\Gamma^A\Omega^M$ | aedificauerunt E*; aedificabunt A.

17. laetaueris L^a*$CA\Pi^FF*K$* | quoniam] quia $A\Pi^F$ | omnes *om.* Σ^T | congreg.] conuertentur AU | dom.] deum E.

18. beati + enim Ω^S | super pacem tuam $A\Pi^F\Phi EK*US*\Psi^D\Omega^{SM}$.

19. benedicet AU | dom.] deum E | liberauit] S*; liberabit $S^2\Gamma^A\Omega^J$ | hięrusalem Π^F; iherusalem Cα; ihrslm Σ^T; ierusalem grelυʒc; ierlm $\Psi^D\Omega$ | suam + a cunctis tribulationibus eius (suis Ω^J) dominus deus noster $\Phi^{RG}\Omega^{SJ}$*relʒc. ¶ ant. non habent « a cunctis ... noster » *Hug.*

20. reliquia F | uidendum Σ^TUS* | hięrusalem Π^F; iherusalem Cα; ihrslm Σ^T; ierusalem grelυʒc; ierlm $\Psi^D\Omega$.

21. hięrlm Π^F; hierl F; iherusalem Cα; ihrslm Σ^T; ierusalem relυʒc; ierlm $\Psi^D\Omega g$ | sapphyro = $A\Phi E^2\Theta F^2Kg$; sapphiro Π^Frelυʒc; saphphyro C; saphyro $L^aE*F*\Gamma^A\Omega^J$; saphiro $US\Psi^D\Omega^{SM}α$; saffiro Σ^T | et *om.* Σ^T | smaragdo] K*; zmaragdo $A\Theta^{H2A}K^2F^2U\Gamma^A$; zmeragdo Θ^H*; izmaragdo C; izmaracdo Σ^T; zmarag F* | aedificabitur Ψ^D | et *om.* $\Pi^FE*\Theta^A\Psi^D\Omega^M$ | omnes $L^a\Sigma^TFK$ | circumitus Π^Fg | eius *om.* Φ^G*E*.

22. ex] E*; et Φ^V; et ex $E^2\Gamma^A$ | candido] praetioso A | omnis Θ^H; *om.* E | sternuntur $A\Gamma^A$; externentur U | hallelu-ia relυ; laus dei Γ^A | cantabunt $C\Sigma^TF$ K*U.

---

14. ⟨nationes AK | ⟨(uenient 2°) et munera A | ⟨et terram AK | 15. ⟨nomen A | 16. ⟨maledicti CK | ⟨et A | ⟨benedictique AK | 17. ⟨tu CA | ⟨quoniam AK | 18. ⟨beati CAK | 19. ⟨anima CAK | 20. ⟨beatus AK | 21. ⟨portae CAK | ⟨et ex CAK | 22. ⟨ex AK | ⟨et per A.

23 benedictus Dominus qui excitavit eam
ut sit regnum eius in saecula saeculorum super eam amen
XIV. 1 et consummati sunt sermones Tobi
et posteaquam inluminatus est vixit annis quadraginta duobus
et vidit filios nepotum suorum
2 conpletis itaque annis centum duobus sepultus est honorifice in Nineven
3 quinquaginta namque et sex annorum oculorum lumen amisit
sexagenarius vero recepit
4 reliquum vero vitae suae in gaudio fuit et cum bono profectu timoris Dei perrexit in pace
5 in hora autem mortis suae vocavit ad se Tobiam filium suum et septem iuvenes filios eius nepotes suos
dixitque eis 6 prope erit interitus Nineven
non enim excidit verbum Dei
et fratres nostri qui dispersi sunt a terra Israhel revertentur ad eam

---

XIV. 2. duobus L^{a*}; duo CK*; duodecim L^2AK^2.

Desunt L(*suppl.* L^a)W.

23. dominus *om.* Σ^T | qui] quia S* | excitauit = $L^aC\Sigma^TFK\Gamma^A$; exaltabit S^2; exaltauit S* *cum rell. codd. et edd., cf. ant. vers. lat.* (exaltat) | ut] et $A\Psi^D\mathfrak{w}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$ | super ea K*; *om.* L^2 | ∿ super eam in secula seculorum Σ^T | amen *om.* Σ^T.

XIV. 1. et *om.* A | consupti Π^F | sermonis A*; *praem.* omnes $E\Theta S^2$ | tobi = $L^{a*}C\Sigma^T$; tobī U; tobin $\Pi^F\Phi FKS\Psi^D$; thobis A; tobie $L^2\Omega\mathfrak{a}$; tobiae $E\Theta\Gamma^A\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$ | et] qui AU | posteaquam] E^2 (ea *in ras.*); postquam $A\Pi^F\Theta\Omega\mathfrak{a}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$ | est + tobias $\mathfrak{a}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$ | annos quadr. duobus Σ^T; annos XLII A; annos quadr. duo Π^F.

2. conpleti sunt itaque anni (annis U^2) U | impletis itaque E; conpletisque Γ^A | duobus] L^{a*}; duo CK*; duodecim $L^2A\Pi^F\Phi^{RGP}E\Theta FK^2US^*\Gamma^A\Psi^D\mathfrak{g}$ *cum cod. graeco* S *et ant. vers. lat.* | in nin.] ininneuen L^{a*}; ninneuen L^2 | nineuen = $CA\Phi^{R^2V}\Gamma^A\Psi^D$; niniuen Φ^PK^2; ninniuem Σ^T; niniue* E; nineue $\Pi^F\Phi^{R*G}$; niniue K* *cum rell. codd. et edd.* | ∿ in niniue honorifice Ω^{JM}.

3. quinquaginta et sex E^2U^*; quinquagesimo et sexto E* | quinq.] quinquagenarius Ω^S | et *om.* $\Phi K^2\Psi^D\Omega$ | ∿ lumen oculorum $U\Omega^{SJ}\mathfrak{a}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$ | sexagenarium Π^{F*} | uero *om.* $L^{a*}\Pi^F$ | recipit U.

4. reliqui uero U*; reliquum Ω^{J*}; ceteris temporibus A | in gaudium $\Sigma^T\Gamma^A$ | bono] Θ^{H*}; honore Θ^{H2} | profecto FK U | dei] domini $AE\Theta U$ | ∿ in pace perrexit Ω^M.

5. mortis suae] exitus sui $A\Pi^F$ | thobian A | eius] suos $\mathfrak{a}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}$ | suos *om.* $\mathfrak{a}$ | et dixit Π^F.

6. est S* | interitus] tempus U* | nineuen = $C\Phi^{V*}$; niniuen $E\Theta K^*U^*$; ninniuen $\Sigma^T\Gamma^A$; nineue $A\Phi^{RGV2}K^2\Psi^D$; ninneue Π^F; niniue U^2 *cum rell. codd. et edd.*; *praem.* in ΦK^2 | enim *om.* S | excidet $S\Gamma^A$(exsc.); excedit $\Sigma^TFK^*\Psi^D$ | dei] domini $A\Pi^FU\Psi^D\Omega^M\mathfrak{a}\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$ | fratris Ψ^D | nostros E*; uestri Ω^S | israhel = $L^a\Phi^{GP}\Theta\mathfrak{a}$; srahel C; srhl Σ^T; ihl Π^F; israel $\Omega^J\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$; isrl $A\Phi^{RV}EFKUS\Psi^D\Omega^{SM}$; israhelem Γ^A | reuertuntur Ω^S; reuerterentur Ψ^D.

---

23. ⟨benedictus CAK | ⟨ut A.

XIV. 1. ¶ et consummati XIV. Ω^{SJ}; XV. Γ^A; *Div. sine num.* Π^F; ⟨et consummati CAK | ⟨et posteaquam CK | ⟨et vidit A | 2. ⟨conpletis CAK | 3. ⟨quinquaginta CAK | ⟨sexagenarius A | 4. ⟨et K | 5. ¶ in XIII. Ω^M; § in Φ^R; ⟨in CAK | ⟨dixitque A | 6. ⟨prope CK | ⟨non AK | ⟨et CAK.

7 omnis autem deserta terra eius replebitur
et domus Dei quae in ea incensa est iterum reaedificabitur
ibique revertentur omnes timentes Deum
8 et relinquent gentes idola sua et venient in Hierusalem et inhabitabunt in ea
9 et gaudebunt in ea omnes adorantes regem Israhel
10 audite ergo filii mei patrem vestrum
servite Domino in veritate et inquirite ut faciatis quae sunt placita illi
11 et filiis vestris mandate ut faciant iustitias et elemosynas
ut sint memores Dei et benedicant eum in omni tempore
in veritate et in tota virtute sua
12 nunc ergo filii audite me et nolite manere hic
sed quacumque die sepelieritis matrem vestram circa me in uno sepulchro
ex eo dirigite gressus vestros ut exeatis hinc
13 video enim quoniam iniquitas eius finem dabit ei

---

7. domus dei L^{a}AK; domus C | 8. et rel. gentes idola sua L^{a}AK; *om.* C | 12. uno L^{2}AK; hoc L^{a*}; *om.* C.

Desunt L(*suppl.* L^{a})W.

7. omnes ΘK*U; homines L^{a*} | autem] enim $\Pi^{F}\Omega^{S}$; *om.* E*Θ | terrae F*K* Γ^{A} | ∿ terra eius deserta $A\Pi^{F}U\mathfrak{a}$; ∿ terra deserta eius Ω^{S} | et domus dei] et domus $C\Sigma^{T}\Gamma^{A*}$; omnes*** Θ^{H} | qui Ω^{M} | iterum *om.* Ω^{SJ*} | aedificabitur $K^{*}\Gamma^{A}$ | ∿ reedificabitur iterum Ω^{M} | et ibi Π^{F}; illic Ω^{S} | reuerterentur Ψ^{D} | deum] dominum $\Gamma^{A}\Omega^{SM}$.

8. et — sua *om.* $C\Sigma^{T}$ | relinquentes gentes $U^{2}S^{*}$; relinquentes U* (*ut vid.*) | gentes] *praem.* omnes L^{2}(*in ras.*)Π^{F} | et *om.* S | hiẹrlm Π^{F}; iherusalem $C\mathfrak{a}$; ihrslm Σ^{T}; ierusalem $\mathfrak{grelvsc}$; ierlm $\Psi^{D}\Omega$ | habitabunt $U\Psi^{D}$ | in ea] K*; in eam Ψ^{D}; eam $\Phi K^{2}\Omega$.

9. omnes + reges terr(a)e $L^{2}\Phi K^{2}U^{2}S\Psi^{D}\Omega\mathfrak{agrelvsc}$ | regem] deum $\Sigma^{T2}\Psi^{D}\mathfrak{r}$; *om.* Σ^{T*} | israhel = $L^{a}\Phi^{GP}\Theta F$; srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel $\mathfrak{relvsc}$; isrl *rell. codd. et* $\mathfrak{ag}$.

10. filii mi $E^{2}\Theta^{A}$; filii me A; fili mei Φ^{P}; fili mi $E^{*}\Theta^{H}U^{*}$ | ueritate] *praem.* timore et Ω^{S}. ¶ ant. non habent «timore» *Hug.* | quae placita sunt illi $E\Psi^{D}\Omega^{SM}\mathfrak{ag}$ $\mathfrak{relvsc}$; quod illi placet A.

11. ut] et L^{a*} | iustitiam $AS\Omega^{M}$ (-ciam) *cum cod. graeco* S *et Cypr. de op. et eleem. 20.* | ẹlemosynas Φ^{V}; helemosynas Π^{F}; elemosinas $\Sigma^{T}\Phi^{R}\Theta^{H}\Gamma^{A}\Omega\mathfrak{a}$; aelemosinas $\Phi^{P}E$; helemosinas Ψ^{D}; elimosinas U; eleemosynas $\mathfrak{grelvsc}$ | eum] K*; deum $\Pi^{F}\Phi K^{2}U\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$; dominum A | in *om.* Ω^{M} | tempore — tota *om.* Σ^{T} | in ueritate *om.* U | et *om.* L^{a} | in *om.* E*.

12. nunc ergo] et nunc Π^{F} | fili C $\Phi^{P}E^{*}$ | audi L^{a} | quocu(m)que Ω | sepelietis K* | uno] hoc L^{a*}; *om.* $C\Sigma^{T}$ | ex] et ex Γ^{A} | gressos $L^{a*}A^{*}K^{*}$ | ut] et Γ^{A} | hinc *om.* E*.

13. quoniam] $L^{a*}K^{*}$; quia $L^{2}A\Pi^{F}\Phi K^{2}S\Psi^{D}\Omega\mathfrak{agrelvsc}$ | ei] illi Ψ^{D} | ∿ dabit ei finem Ω^{M*}.

---

7. ⟨omnis AK | ⟨et A | ⟨ibique AK | 8. ⟨et relinquent A | 9. ⟨et A | 10. ⟨audite CAK | ⟨servite A | 11. ⟨et filiis AK | ⟨ut sint A | ⟨in veritate AK | 12. ⟨nunc CAK | ⟨sed AK | ⟨ex A | 13. ⟨video AK.

14 factum est autem post obitum matris suae Tobias abscessit ex Nineven
cum uxore sua et filiis
et reversus est ad soceros suos
15 invenitque eos incolomes in senectute bona et curam eorum gessit
et ipse clausit oculos eorum et omnem hereditatem domus Raguhel ipse percepit
viditque quintam generationem filios filiorum suorum
16 et conpletis annis nonaginta et novem in timore Domini
cum gaudio sepelierunt eum 17 omnis cognatio eius
et omnis generatio eius in bona vita et sancta conversatione permansit
ita ut accepti essent tam Deo quam hominibus et cunctis habitatoribus terrae.

EXPLICIT LIBER TOBIAE

Desunt L(*suppl.* L^a)W(*usque ad v.* 14, filiis et).

14. autem *om.* E | matris suae] *in ras. lat. spat.* S^2 | thobias A | recessit L^a*Π^F; **cessit K* | nineuen = CU*; niniuen K*; ninniuen $\Sigma^T\Gamma^A$; nineue A$\Pi^F\Phi\Psi^D$; niniue EΘF$K^2U^2S\Omega$agrelυgc; ciuitate nineuen L^a | sua *om.* Σ^T | filiis + suis C; + eius et filiorum filios U; + et filiorum filios AΠ^F; + et filiorum filiis $L^2\Phi FK^2S\Psi^D$(*om.* et)Ω^Jmagrelυgc; + et filiorum filiorum filiis Ω^S | reuersus — 15. bona] reuersus adinuenit [...] eos incolomis in senectute bona ad soceros suos W* | socros suos Θ^H*; socrus suos Φ^{RG}; socerum suum Γ^A.

15. et inuenit AΠ^F; inuenit K* | eo Π^F | incolomes] E*; incolumes $L^a\Pi^FE^2\Theta^H$*S*$\Gamma^A\Omega$agrelυgc | ∼ in senectute bona incolomes A | eorum gess.] egit eorum A; egit senectuti eorum Π^F, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | ∼ eorum oculos U | raguel Ω; raguhelis L^a*Π^F; raguelis Σ^TF agrelυgc | ipse *om.* F | recepit E$\Theta\Psi^D$ | et uidit Π^F | quinta generatione A | quintam] U*; quartam U^2SW | filios — suorum *om.* U*.

16. annos Φ^G*; *om.* E* | et (*ante* nouem) *om.* Θ^HK*SWΩ^Jrelυgc | ∼ completis nonaginta et nouem annis Π^F; ∼ annis nonaginta et nouem completis A | in timorem L^a* | dom.] dei Σ^T | sepeliuit Φ^P; *praem.* et Π^F.

17. omnis cognatio eius] *in ras. lat. spat.* S^2; omnes cognati eius A | omnis] L^a*; omnes L^2UW*; + autem Ω^Sarelυ gc | eius] ei K*; *om.* L^a* | et — eius *om.* Π^F | omnes K*U | ∼ uita bona Ω^M | sancta] *praem.* in ΦEFK$\Psi^D\Omega$agrelυgc | accepti ambo essent Γ^A; acceptus esset Φ^{RG}E*g | hom. et cunctis] cunctis AFK* U; hominibus omnibus Π^F | habitatoribus terrae] L^a*; habitantibus terr(a)e $L^2\Phi^{GVP}$S*Ω^M; inhabitantibus terrae Φ^R; habitantibus terram Ω^{SJ}a; habitantibus in terra grelυgc; + amen L^a.

Explicit liber tobiae (tobie Ω^J, thobiae A, tobis Π^F, tobi L^aC$\Theta\Psi^D$)L^aCA$\Pi^F\Phi^{RG}$EΘFKS$\Gamma^A\Psi^D\Omega^J$; explicit tob lib U; explicit liber tobiae (tobi Φ^V) uersus DCCCC Φ^{VP}; explicit liber tobiae deo gratias amen W; explicit tobias a; finit liber tobi Σ^T; finis g; *sine subscriptione* Ω^{SM}relυgc.

---

14. ¶ factum XIV. Ω^M; *Div. sine num.* Π^F; ⟨factum CAK | ⟨cum A | ⟨et reversus A | 15. ⟨invenitque CAK | ⟨et ipse A | ⟨et omnem CAK | ⟨viditque AK | 16. ⟨et conpletis CAK | ⟨cum A | 17. ⟨et omnis A | ⟨ita CAK.

PROLOGUS IUDITH

INDEX CODICUM

C Cavensis, Abb. 14. S. IX.

A (*Amiatinus*) Florentinus, Laur. S. VII-VIII.

Λ^{L} Legionensis, S. Isidori. S. X.

Π^{F} Casinensis, Abb. 521. S. XI.

Σ^{T} (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. S. X.

Φ^{R} Parisinus lat. 3. S. IX.

Φ^{G} Londiniensis Add. 10546. S. IX.

Φ^{V} Romanus, Vallic. B. 6. S. IX.

Φ^{P} Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. S. IX.

E Parisinus lat. 11533. S. IX.

Θ^{H} Londiniensis Add. 24142. S. IX.

Θ^{A} Aniciensis, Capituli. S. IX.

P Parisinus lat. 11505. S. IX.

H Parisinus lat. 93. S. IX.

Q Mediolanensis, Ambros. E. 26. S. IX-X.

K Coloniensis, Capituli 43. S. VIII.

U^{A} Sangallensis, Abb. 6. S. VIII in quo Prologus a 2^{a} manu additus est.

S Sangallensis, Abb. 14. S. IX.

Γ^{A} Mediolanensis, Ambros. E. 53. S. X.

Ψ^{D} Vaticanus lat. 10511. S. XII.

Ω^{S} Parisinus lat. 15467. a. 1270.

Ω^{J} Parisinus lat. 16720. S. XIII.

Ω^{M} Parisinus, Mazarinaeus 5. a. 1231.

α Editio princeps (a. 1452?) 42 lin. dicta.

ϱ Editio Gobelini Laridii, a. 1530.

ϒ Editio Roberti Stephani secunda, a. 1532.

ε Editio Roberti Stephani quarta, a. 1540.

ϲ Editiones Clementis VIII Pont. Max. secunda (a. 1593) et tertia (a. 1598).

INCIPIT PROLOGUS IUDITH

Apud Hebreos liber Iudith inter Agiografa legitur. Cuius auctoritas ad roboranda illa quae in contentione veniunt, minus idonea iudicatur. Chaldeo tamen sermone conscriptus, inter historias computatur. Sed quia hunc librum sinodus nicena in numero Sanctarum Scripturarum legitur computasse, adquievi postulationi vestrae, immo exactioni, et sepositis occupationibus quibus vehementer artabar, huic unam lucubratiunculam dedi, magis sensum e sensu quam ex verbo verbum transferens. Multorum codicum varietatem vitiosissimam amputavi; sola ea quae intellegentia integra in verbis chaldeis invenire potui, latinis expressi.

Cod. CAΛ^{L}Π^{F}Σ^{T}Φ *etc.*

Tit. Incipit prologus iudith (iudit Σ^{T}) CAΣ^{T} — incipit prologus libri (liber Ψ^{D}; in librum ɑ; in libro Λ^{L}) iudith Λ^{L} Π^{F}KΨ^{D}ɑ — incipit prologus hieronimi pb̄ri in libro iudith Γ^{A} — prologus in lib̄ iudith Ω^{S} — d. hieronymi presbyteri in librum iudith prologus g — incipit praefatio iudith E* — incipit praefatio (p̄fāt Φ^{G}; prāēf Φ^{R}E; prefacio U^{A}S) in libro (in librum U^{A}SΩ^{J}; libri Φ^{V}) iudith Φ^{RGV}E^{2}U^{A}SΩ^{J} — incipit praefatio (prāēf Θ^{A}; + sancti Q) hieronimi in libro iudith Φ^{P}Θ^{A}Q — incipit praefatio libri iudith secundum hieronimum P — hieronymi praefatio in librum iudith re — eiusdem praefatio in librum iudith c — praefatio Θ^{H} — *sine titulo* HΩ^{M}.

1. apud hebraeos AΦ^{RGV}ΘPKgrec; *om.* E* | iudit Σ^{T}QU^{A2}; iuditd U^{A}* | agiografa = AΦΘ^{H2A}QU^{A}S; agiographa Λ^{L} Π^{F}EΘ^{H}*PHK^{2}Γ^{A}Ψ^{D}Ω^{M}ɾ; hagiographa ge c; agyographa Ω^{SJ}*ɑ; aggyografa C; agiograua Σ^{T}; agiogra** K*; apocripha Ω^{J2}. ¶ apocripha Ω^{M2} | auct.] maturitas Π^{F} | 2. ad roborandam Θ^{H}QS*; ad corroboranda Ω^{S} | in contentionem Φ^{VP}EH U^{A}SΩ^{JM}ɑgrec; in contradictionem Λ^{L} | minus] utique minus Λ^{L}; utique H | iudicantur Λ^{L}Π^{F}Σ^{T}*E*Θ^{H}*^{A}K | 3. chaldaeo Λ^{L}Φ^{R} Θ^{A}Qgrec; caldeo CΣ^{T}Ω^{M} | sermonem Λ^{L} | conputatus K*; conparatur C | 4. synodus Π^{F}Φ^{RGP}EΘHQKU^{A}SΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{S}grec; sydonus Φ^{V} | nicaena Θ^{A}Kgc (*ed.* 1593); nichena C; nicea Φ^{V} | inter numeros Π^{F} | sanct.] catholicorum Π^{F} | 5. postulatione H*; postulaui Ψ^{D}; *praem.* enim Π^{F} | exactione K*; exactionibus H; exactioni*** P | 5. et sepositis occup. quibus] et positis occup. Φ^{RGV}P*H^{2}S*Ψ^{D}; *om.* H* | 6. lucubraciunculam Θ^{A}U^{A}SΩ^{S}ɑ; lugubratiunculam KΨ^{D}Ω^{M}; lucubratiunculum H*; lucubrantiunculam Λ^{L}*; lucrubratiunculam Σ^{T}; lubrantiunculam Λ^{L2} | 7. ex sensu Π^{F}Ω; a sensu Σ^{T} | ∼ uerbum ex uerbo Ω^{J} | 8. codicum *om.* C | uitiosissimum Φ^{G}*; otiosissimam H* | sola ea] *in ras.* Θ^{H2} | ea *om.* Q | 9. intellegentia integra] Θ^{H}* (intellig.); in intellegentia integra QK*; in intelligentiam integram Θ^{H2} | chaldaeis Φ^{R}EΘQgrec; caldeis Σ^{T}Ω^{M}; chaldei Γ^{A}; chadeis H | inueniri Π^{F} Ψ^{D}.

Accipite Iudith viduam, castitatis exemplum, et triumphali laude perpetuis eam praeconiis declarate. Hanc enim non solum feminis, sed et viris, imitabilem dedit, qui, castitatis eius remunerator, virtutem talem tribuit ut invictum omnibus hominibus vinceret, insuperabilem superaret.

EXPLICIT PROLOGUS.

Cod. CAΛ^{L}Π^{F}Σ^{T}Φ *etc.*

1. accipe H* | iudit Σ^{T} | uiduam + et Π^{F} | et *om.* Φ^{R} | triumphale E* | 2. hanc] U^{A}*; haec U^{A2}; hac K* | solis K* | 3. et] etiam Q | qui] quia Γ^{A} | castitatis] Σ^{T}*; castitati Σ^{T2} | talem] *praem.* ei Ω^{SM}grec | 4. inuinctum Φ^{V}; inuinctam Σ^{T} | omnibus *om.* K*; *praem.* ab Ψ^{D}Ω^{M} | hominibus] homi U^{A2}; *om.* U^{A}* | insup.] P*S*; et insup. CΠ^{F}E*ΘP^{2}QU^{A}S^{2}Γ^{A}Ωgre c; in insup. Σ^{T}* | superaret + amen K.

Subscr. explicit prologus AΠ^{F}Φ^{G}E U^{A}S ^{D} — explicuit prologus Φ^{P} — finit prologus Λ^{L} — finiuit prologus iheronimi C — explicit prologus iudith Φ^{V} — explicit prefatio (prefacio Ω^{J}) HΩ^{J} — explicit p̄f in iudith P — explicit prāef in libro iudith Φ^{R} — finit Σ^{T} — *sine subscr.* ΘQKΓ^{A}Ω^{SM}agrec.

CAPITULA
SIVE TITULI AUT BREVES
LIBRI IUDITH

INDEX CODICUM

Series unica

Forma a

Θ[A] Aniciensis, Capituli. S. IX.
P Parisinus lat. 11505. S. IX.
C Casinensis, Abb. 35. S. XV.
D Casinensis, Abb. 557. S. XII.
V Romanus, Vallic. B. 7. S. XII.

Forma b

A (*Amiatinus*) Florentinus, Laur. S. VII-VIII.

CAPITULA LIBRI IUDITH

SERIES UNICA

Forma a

Codd. ΘᴬPCDV

I. De regno Arfaxat et magnitudine civitatis eius.

II. De regno Nabuchodonosor.

III. Ubi voluit Nabuchodonosor subiugare sibi omnem terram per Holofernem ducem suum.

IIII. Ubi Nabuchodonosor obtinuit Damascum et omnem orbem terrarum et voluit deum se ab hominibus nuncupari.

V. Ubi se praeparant filii Israhel contra Holofernem ad pugnam ieiuniis et orationibus instructi cum sacerdotibus.

VI. Ubi cognoscit Holofernis famam populi Israhel et mirabilia Dei per Achior.

VII. Ubi iratus Holofernis tradidit Achior populo Israhel.

VIII. Ubi Achior narrat filiis Israhel consilia Holofernis.

VIIII. De obsidione populi Israhel in Betulia civitate.

X. Ubi desperans populus voluit civitatem tradere in manus Holofernis.

Forma b

Cod. A

I. De regno Arfaxat et magnitudine civitatis eius.

II. De regno Nabuchodonosor.

III. De Nabuchodonosor volente subiugare sibi omnem terram per Holofornem ducem.

IIII. Ubi optinuit Damascum et omnem orbem terrarum et voluit deum se ab hominibus nuncupari.

V. De filiis Israhel praeparantibus se ad pugnam contra Holofornem ad pugnam ieiuniis et orationibus instructi cum sacerdotibus.

VI. Ubi cognoscit Holofornis famam populi Israhel et mirabilia Dei per Achior.

VII. Irato Holoforne tradidit Achior populo Israheli.

VIII. De Achior narrante filiis Israhel consilia Holofornis.

IX. De obsidione populi Israhel in Vetulia civitate.

X. De populo disperante et volente civitatem tradere in manibus Holofornis.

Codd. ΘᴬPCDV (*numeros capitulorum om.* D).

Incipiunt capitula ΘᴬPV; incipiunt capitula in libro iudith C; *sine* incipit D.

1. de regnum P | arfaxath CDV; arphaxad Θᴬ | et + de CDV | magnitudinem D | 2. (*om.* C) nabugodonosor V; + regi P | 3. (2. C, *et sic deinceps*) sibi *om.* P* | olophernem V*; holophernem V² | 4. deum] deus P; *om.* CDV | ∿ nunc. ab hom. Θᴬ P | 5. se *om.* Θᴬ | isrl PCV; ihl D | in ieiuniis ΘᴬP | 6. cognouit P | holofernes Θᴬ; holofernus P | famem populo P | isrl ΘᴬPCV; ihl D | et *om.* D | 7. holofernes Θᴬ; holofernus P | isrl ΘᴬPC; ihl D | 8. isrl ΘᴬPCV; ihl D | holoferni P | 9. de] ubi P | obsidionem D | isrl PCV; ihl D | bethulia Θᴬ; uetulia CDV | ∿ ciu. uet. CDV | 10. disperans P | holoferni P.

Cod. A.

Incipiunt capitula | 5. isrl | 6. holofornis *1 m.*; holofornes *2 m.* | 10. uolentte *1 m.*; *dein corr.*

Codd. ΘᴬPCDV

XI. Ubi consilium ineunt sacerdotes cum Iudith.

XII. Oratio Iudith.

XIII. De ornatu Iudith cum quo profecta est ad Holofernem.

XIIII. Ubi simulat Iudith quod traderet populum Dei in manibus Holofernis.

XV. Ubi Holofernis per eunuchum rogat Iudith sibi in coniugium.

XVI. Ubi Iudith occidit Holofernem et auferens caput eius abiit.

XVII. Ubi veniens Iudith ad civitatem narrat civibus suis mirabilia Dei.

XVIII. Ubi Iudith suspendit caput Holofernis in porta et cives suos hortatur ad bellum.

XVIIII. De circumcisione Achior.

XX. Ubi tradidit Dominus Assyrios in manu Israhel et depraedati sunt eos.

XXI. Ubi sacerdotes benedicentes Iudith dederunt ei cunctas divitias Holofernis.

XXII. Canticum Iudith.

XXIII. Ubi veniens populus in Hierusalem adoraverunt Dominum obtuleruntque sacrificia sua et Iudith vasa et conopeum Holofernis obtulit in templum Dei.

Cod. A

XI. De consilio sacerdotum cum Iudith.

XII. Oratio Iudith.

XIII. De ornatu Iudith cum quo profecta est ad Holofornem.

XIIII. De simulatione Iudith quod traderet populum Dei in manibus Holofornis

XV. De rogatione Holofornis per eunuchum ut Iudith in coniugium acciperet.

XVI. Ubi Iudith occidit Holofornem et auferens caput eius abiit.

XVII. De reversione Iudith ad civitatem et narratione eius de mirabilia Dei.

XVIII. De capite Holofornis suspenso in porta et adhortatione civium ad bellum.

XIX. De circumcisione Achior.

XX. Ubi tradidit Dominus Assyrios in manu Israhel et depraedati sunt eos.

XXI. De sacerdotibus benedicentibus Iudith et dantibus ei omnes divitias Holofornis.

XXII. Canticum Iudith.

XXIII. De populo venienti Hierusalem et adoranti Dominum optulitque sacrificia et Iudith vasa et conopeum Holofornis optulit in templum Domini.

Codd. ΘᴬPCDV.

11. inierunt P | *Capp.* 12 *et* 13 *invertit* C | 13. ornamento V | iudit D | ∿ est prof. CDV | 14. iudit V* | in manus holoferni P | 15. holofernes Θᴬ; holofernus P | iudit D | 16. iudit P*DV* | ∿ occ. iud. Θᴬ | holofernem] P*; holofernum P² | 17. iudit D | 18. iudit D | holoferni P | ciues] uices D | 20. dominus] deus ΘᴬP | assirios P | in manus Θᴬ | isrl ΘᴬPCV; ihl D | 21. iudit D; + et P | holoferni P; olofernis D | 22. iudit D | 23. ihrlm P; ierlm CV; ierm D | adorauerit ΘᴬP | obtuleritque ΘᴬP | sacrif. — dei] ei P | iudit D | canopeum C | in templo CDV | dei · expliciunt capitula CV; expliciunt capitula iudith P; *sine* explicit ΘᴬD.

Cod. A.

13. perofecta *1 m.*; *dein corr.* | 18. ciui*um | 20. isrl | 23. domini · expliciunt capitula.

IUDITH

INDEX CODICUM ET EDITIONUM

L (*Laureshamensis*) Vaticanus, Palat. lat. 24. S. VII-VIII.
L^a Folia deperdita cod. L quae supplevit manus S. VIII.
C (*Cavensis*) Cavensis, Abb. 14. S. IX.
A (*Amiatinus*) Florentinus, Laurent. S. VII-VIII.

Π^F (*Casinensis*) Casinensis, Abb. 521. S. XI.
Σ^T (*Toletanus*) Matritensis, Bibl. Nat. S. X.

Φ^R (*Rorigonis*) Parisinus lat. 3. S. IX.
Φ^G (*Grandivallensis*) Londiniensis Add. 10546. S. IX.
Φ^V (*Vallicellianus*) Romanus, Bibl. Vallic. B. 6. S. IX.
Φ^P (*Paulinus*) Romanus, Abb. S. Pauli extra Muros. S. IX.

E (*Corbeiensis*) Parisinus lat. 11533. S. IX.
Θ^H (*Hubertianus*) Londiniensis Add. 24142. S. IX.
Θ^A (*Aniciensis*) Aniciensis, Capituli. S. IX.

Q (*Bobiensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 26. S. IX-X.
F (*Frisingensis*) Monacensis lat. 6225. S. IX in.
K (*Coloniensis*) Coloniensis, Capituli 43. S. VIII.
U (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 6. S. VIII.
S (*Sangallensis*) Sangallensis, Abb. 14. S. IX.

Γ^A (*Abiascensis*) Mediolanensis, Ambros. E. 53. Inf. S. X.
Ψ^D (*Bovin.*) Vaticanus lat. 10511. S. XII.

Ω^S (*Universitatis* seu *Sorbonicus*) Parisinus lat. 15467. a. 1270.
Ω^J (*Correctorium S. Iacobi*) Parisinus lat. 16720. S. XIII.
Ω^M (*Mazarinaeus*) Parisinus, Bibl. Mazar. 5. a. 1231.

𝔞 Editio princeps, 42 lin. dicta (Moguntiae?), a. 1452 (?).
𝔤 Editio Gobelini Laridii, Coloniae, a. 1530.
𝔯 Editio Roberti Stephani secunda, Parisiis, a. 1532.
𝔢 Editio Roberti Stephani quarta, Parisiis, a. 1540.
𝔩 Editio Theologorum Lovaniensium, Antverpiae, a. 1583.
𝔳 *Codex Carafianus* (Vaticanus lat. 12959-12960), ubi lectionem Lovaniensium a. 1583 immutatam servat.
𝔴 *Codex Carafianus*, ubi lectionem Lovaniensium mutat.
𝔰 Editio Sixti V Pont. Max., a. 1590.
𝔠 Editio Clementis VIII Pont. Max., a. 1592.

Hug. Correctorium Hugonis a S. Caro, (ex cod. Vatic. Ottob. lat. 293, S. XIII-XIV).
Iac. Correctorium Conventus S. Iacobi O. P., (ex cod. Paris. lat. 16720, S. XIII).

ΦΘΩ Consensus codicum Φ^{RGVP}, Θ^{HA}, Ω^{SJM}.

Defectus codicum in capite secundi apparatus pro unaquaque pagina notantur.

Libri qui rarius citantur, v. g. lectionaria, librique liturgici antiquiores, aperte, unusquisque loco suo, designantur.

In locis Patrum citatis, numeri capitulorum ad *Migne Patrologiam latinam* referuntur, vel, ubi auctorem suppetit, ad *Corpus scriptorum ecclesiasticorum latinorum*, Academiae Vindobonensis.

DE TRIPLICI NOTARUM APPARATU

Primus notarum apparatus de constituto archetypi textu rationem reddit, in omnibus locis ubi, ceteris variantibus, codices LCA inter se non concordant.

Secundus apparatus ad historiam textus spectat et varias lectiones omnium codicum et editionum refert, exceptis mere orthographicis.

Tertius apparatus divisiones textus exhibet, maiores ex codicibus omnibus, minores vero ex CAQK.

DECLARATIO SIGNORUM

In textu:

† † loca designant ubi lectio mendosa archetypi ex coniectura vel iuxta lectionem codicum recentiorum corrigitur.

In primo vel secundo notarum apparatu:

= lectioni ipsius textus postponitur cui codicum universorum testimonium subnectitur (*apparatus plenior* seu *positivus*).

] lectionem ipsius textus designat de qua aliquid notatur vel cui refertur varia lectio alterius formae seu radicis.

**** numerum indicat litterarum erasarum vel quae legi nequeunt in codice.

† post sigla codicum, lectionem designat quae prima manu scripta in codice legebatur, priusquam *ipse scriptor* eam aliquo modo mutaret vel corrigeret.

* item post sigla codicum, lectioni postponitur quae in codice prima manu scripta fuerat, deinde vero ab *altero scriptore*, seu *secunda manu*, correcta fuit.

[1] item post sigla codicum, lectionem sequitur quam ipse scriptor propria manu corrigendo induxit.

[2] item post sigla codicum, lectionem designat ab altero scriptore, seu secunda manu, inductam.

[3] item post sigla codicum: lectio tertia manu inducta.

Nota bene: Ubicumque signum [1] vel [2] in notis non apparet, corrector † vel * lectionem codicis sui ad formam textus nostri reduxit.

∼ inversa verba designat.

praem. praemissa verba praecedit.

+ additis verbis praeponitur.

om. omissa verba sequitur.

⟦ ⟧ post longiorem variam lectionem pluribus codicibus communem, singulorum codicum varias lectiones includunt.

¶ notis praeponitur quae ex *Correctoriis* vel ex codicum marginibus desumuntur.

In tertio apparatu:

¶ § ⟨ divisiones textus designant: maiores, medias, minores.

INCIPIT LIBER IUDITH

I. [1] Arfaxat itaque rex Medorum subiugaverat multas gentes imperio suo
et ipse aedificavit civitatem potentissimam quam appellavit Igbathanis
[2] ex lapidibus quadratis et sectis fecit muros eius
in altitudine cubitorum septuaginta et in latitudine cubitorum triginta
turres vero eius posuit in altitudine cubitorum centum
[3] per quadrum vero † earum † latus utrumque vicenorum pedum spatio tendebatur
posuitque portas eius in altitudine turrium

I. 2. in altitudine (2°) C *cum archetypo, ut vid.*: in altitudinem L^{a}AK | 3. earum] eorum L^{a}CA, *errante archetypo* | uicenorum L^{a}A; uicinorum CK | in altitudine L^{a}C; in altitudinem K; in latitudine A.

Deest L (*suppl.* L^{a}).

Tit. incipit liber iudith L^{a}CΦEΘ^{H} QFKUS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{J}\mathfrak{a}$; liber iudith incipit Ω^{S}; in nomine domini incipit liber iudit Π^{F}; liber iudith $\mathfrak{grelvsc}$; incipit liber eiusdem Σ^{T}; incipit ipse liber A; *sine titulo* $\Theta^{A}\Omega^{M}$.

I. 1. *a v.* 1, arfaxat *usque ad v.* 3, uero *legi nequit* Θ^{H} | arfaxat] S^{2} (t *in ras.*); arphaxat $\Theta^{A}\Gamma^{A}\Omega^{M}\mathfrak{a}$; arphaxath Ω^{J}; arphaxad $\mathfrak{relvsc}$; arphachsad $\mathfrak{g}$; aephaxat Ω^{S}; [...]faxat Ψ^{D} (*fol. exciso*) | maedorum A; moedorum C; maleorum Γ^{A} | subiugarat Ω^{M}; subiugans A; *praem.* cum E* | aedificauerat U* | appellabit Π^{F} | egbathanis A$\Phi^{P}E^{2}\Theta^{A}$K*$\Omega^{J}\mathfrak{g}$; egbatanis $\mathfrak{a}$; ecbathanis USΓ^{A}; hęcbathanis Π^{F}; ecbatanis $\mathfrak{relvsc}$; agbathanis F^{2}; egbetanis E*; iebbathanis Ω^{S}; gbathanis F*.

2. sectis + et Ψ^{D} | in altitudinem $L^{a}\Pi^{F}\Phi^{RGV}\Theta^{A}S\Gamma^{A}\Psi^{D}\mathfrak{relvs}$(*calamo corr.*); in latitudinem $\mathfrak{s}$*$\mathfrak{c}$; multitudine C | cubitorum *om.* Γ^{A} | in latitudinem $L^{a}\Pi^{F}\Theta^{A}$K S$\Gamma^{A}\mathfrak{relvs}$(*calamo corr.*); in altitudine Φ^{P}; in altitudinem $\mathfrak{s}$*$\mathfrak{c}$ | turris L^{a}* | in altitudinem L^{a}A$\Pi^{F}\Phi^{RGV}\Theta^{A}$FKUS$\mathfrak{relvsc}$; altitudinem Ψ^{D}.

3. earum = EΘQ^{2}U*$\Gamma^{A}\Omega^{SJ}\mathfrak{agrelvsc}$; eorum L^{a}CA$\Pi^{F}\Sigma^{T}\Phi$Q*FK^{2}(*in ras.*)$U^{2}S^{2}$ Ω^{M}; eius S*; *om.* Ψ^{D} | utrumque] utraque Q*; + id est xx pedum F^{2} | uicinorum C$\Sigma^{T}\Theta$QF*KUS*$\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | spatium E*; spati* Γ^{A} | tendebatur] S*; tenebatur L^{a} ΦE*$S^{2}\Psi^{D}$; detendebatur Q | posuit (que *om.*) F; atque Σ^{T} | in altitudinem Π^{F}FK $\mathfrak{relvsc}$; in latitudine AS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{M}$; ex latitudine U. ¶ ał in altitudine S.

I. 1. ¶ arfaxat I. Θ^{A} | ⟨subiugaverat A | ⟨et AK | 2. ⟨ex A | ⟨fecit Q | ⟨in altitudine AK | ⟨turres CAQK | 3. ⟨per AQK | ⟨posuitque AQ.

4 et gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui et in gloria quadrigarum suarum
5 anno igitur duodecimo regni sui Nabuchodonosor rex Assyriorum qui regnabat in Nineven civitatem magnam pugnavit contra Arfaxat
et obtinuit eum 6 in campo magno qui appellatur Ragau
circa Eufraten et Tigrin et Hyadas in campo Erioch regis Elicorum
7 tunc exaltatum est regnum Nabuchodonosor et cor eius elatum est
et misit ad omnes qui habitabant in Cilicia et Damasco et Libano
8 et ad gentes quae sunt in Carmelo et Cedar
et inhabitantes Galileam in campo magno Hesdraelon
9 et ad omnes qui erant in Samaria et trans flumen Iordanen usque Hierusalem et omnem terram Iesse

---

7. in cilicia AK; in ciliciam $L^{a}C$ | 9. iordanen $L^{a}AK^{*}$; iordanem C(ihord.)K^{2} | usque $L^{a}AK$; husque C^{2}; husque in C*.

Deest L (*suppl.* L^{a}).

4. et gloriabatur] exaltabatur Σ^{T} | potentia + et Ψ^{D}*; + ** E.

5. nabucodonosor Σ^{T}; nabugodonosor $E\Omega^{M}$; nabochodonosor Q*U^{2} (d *corr.*); nabuch̄ Ω^{S} | assiriorum $\Sigma^{T}\Phi^{P}U\Omega\alpha$ | regnabat] E*; regnauit $L^{a}E^{2}$ | nineuen = A; niniuen CΣ^{T}K*U; nineue $L^{a}\Phi^{RGV}$S*$\Gamma^{A}\Psi^{D}$; nineuę Π^{F}; ninneue Q; niniue $\Phi^{P}E\Theta F$ $K^{2}S^{2}\Omega\alpha\gamma$reſv$\overline{\text{g}}$c | ciuitate magna $\Phi E\Theta QF$ KUS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega\alpha\gamma$reſv$\overline{\text{g}}$c | pugnabat $\Theta^{A}Q\Omega^{M}$ | arfaxath CS; arphaxat $\Theta\Gamma^{A}\Omega^{SM}\alpha$; arphaxath Ω^{J}; arphaxad reſv$\overline{\text{g}}$c; arphachsad g | eum + contra E*.

6. appellatur] uocatur Π^{F} | ragauh C; ragua K*; ragan Ω^{S}; ragat Σ^{T} | euphraten $\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$reſv$\overline{\text{g}}$c; heuphraten C | tigrin] F*; tygrin $A\Theta^{A}\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{S}$; thigrin C; tigrim $F^{2}\Omega^{JM}$; tigris K*; tygris Π^{F}Q | et hyadas *om.* E^{2} | hiadas Σ^{T}QUS^{2}; yadas Γ^{A}; thyadas Θ^{H}; tradas S*; yadason α; iadason γreſv$\overline{\text{g}}$c; yadasan Φ; iadasan Ψ^{D} Ω^{J}; tyadasan L^{a}; iasadon Ω^{M}; oiosadan Ω^{S}. ¶ LXX ant. « iadasan » at « iasadan » *Iac.* | erihoc $A\Pi^{F}\Theta^{A}\Gamma^{A}$; erioh U; iericho Q; hiericho K* | elicorum] L^{2} (ic *in ras.*); elycorum CΦS; helicorum Π^{F}; elichorum Ω^{SM}; eligorum Q; reliquorum U*.

7. nabucodonosor $L^{a}\Sigma^{T}$; nabugodonosor E; nabochodonosor US; nabuch̄ Ω^{S}; nabug̃ Ω^{M}; + regis assyriorum Q, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | eius *om.* Σ^{T}* | elatum] A*; eleuatum $A^{2}\Phi EQS\Psi^{D}\Omega\alpha\gamma$ reſv$\overline{\text{g}}$c | in ciliciam $L^{a}C\Sigma^{T}$Q; in cicilia Ω^{SM}†; in cilio Φ^{P} | damascho CΦ^{P}; damascum E*.

8. in *om.* U* | charmel Q | ∿ in carmelo sunt Ω^{S} | caedar $\Phi^{P}\Theta^{A}$QKS; chedar C; caedare F | habitantes Ψ^{D} | galilaeam $A\Phi^{GP}EQK\gamma$reſv$\overline{\text{g}}$c; + et Ω^{J}; + et qui Ω^{S} | hesdrahelon $A\Psi^{D}$; hesdrelon Π^{F} $\Sigma^{T}Q\Gamma^{A}\Omega\gamma$; esdrelon EF^{2}(d *in ras.*)KΩ^{SM} αreſv$\overline{\text{g}}$c; asdralon U*.

9. et — samaria *om.* Q | iordanen] E^{2} (nen *in ras.*); iorda*nen K*; iordanē UΩ$^{SJ}\gamma$r; iordanem Φ^{V}QF$K^{2}\Psi^{D}\Omega^{M}$elv$\overline{\text{g}}$c; ihordanem C; iordane Φ^{RG} | ∿ iordanē flumen U | usque hierus.] *in ras et marg.* E^{2} | hierlm Π^{F}; hierl FK; iherusalem C α; ihrslm Σ^{T}; ierusalem Ω^{J}reſv$\overline{\text{g}}$c; ierlm $\Psi^{D}\Omega^{SM}\gamma$; *praem.* in C*$\Pi^{F}\Psi^{D}$; *praem.* ad Γ^{A}reſv$\overline{\text{g}}$c | et + ad Ω^{J} | yesse α; gesse

---

4. ⟨et gloriabatur AK | 5. ¶ anno II. $A\Theta^{A}$; *Div. sine num.* C; ⟨anno QK | ⟨nabuchodonosor A | ⟨qui A | ⟨et A | 6. ⟨circa A | 7. ⟨tunc CAQK | ⟨et misit AQK | 8. ⟨et ad A | ⟨et inhabitantes A | 9. ⟨et ad A.

quousque perveniatur ad montes Aethiopiae
10 ad hos omnes misit nuntios Nabuchodonosor rex Assyriorum
11 qui omnes uno animo contradixerunt
et remiserunt eos vacuos ac sine honore abiecerunt
12 tunc indignatus est Nabuchodonosor rex ad omnem terram illam
et iuravit per regnum et thronum suum
quod defenderet se de omnibus his
II. 1 anno tertio decimo Nabuchodonosor regis
vicensima et secunda die mensis primi
factum est verbum in domo Nabuchodonosor regis Assyriorum ut defenderet se
2 vocavitque omnes maiores omnesque duces bellatores suos
et habuit cum eis mysterium consilii sui

---

9. ad montes L^aCK^2; ad omnes terminos AK* | 11. remiserunt L^aAK; miserunt C | abiecerunt CK^2; abierunt AK* | 12. his C, *cum archetypo, ut vid.*; regionibus his AK; *om.* L^a.

II. 2. bellatores suos L^aC; et bellatores AK.

Deest L (*suppl.* L^a).

Σ^T; gessen Ψ^D | usquequo Ω^J | perueniantur Ψ^{D*} | montem Ψ^D; o**nes E*; terminos $\mathfrak{relvsc}$; omnes terminos $A\Theta K^*\Gamma^A$. ¶ terminos E | aethiopiae] F*S*; aethyopiae CK^*S^2; ethiopiae F^2U; ethiopie $\Omega\,\mathfrak{a}$; aetheopiae L^a; eziopie Σ^{T2}; eziope Σ^{T*}.

10. nabucodonosor Σ^T; nabugodonosor E; nabudonosor L^a; nabuch̄ Ω^S; nabug̅ Ω^M | assiriorum $\Sigma^T\Omega\mathfrak{a}$.

11. quibus Π^F | miserunt $C\Sigma^T$ | ac] *in ras.* Ψ^{D2}; et $\mathfrak{relvsc}$ | abiecerunt] L^2 (iecerunt *ref.*); abierunt AK*U*; *om.* Q.

12. est *om.* $L^a\Phi US\Psi^D\Omega\mathfrak{agrelvsc}$ | nabucodonosor Σ^T; nabugodonosor E; nabuchonosor L^2 (ch *in ras.*); nabuch̄ Ω^S; nabug̅ Ω^M | ad] aduersum U*; aduersus $U^2S\mathfrak{sc}$ | omnem *om.* U | illam *om.* E* | et (*1°*) *om.* $\Omega\mathfrak{agrelvsc}$ | et thronum *om.* Ω | ∾ thronum suum et regnum Ω^S; ∾ thronum et regnum suum $\mathfrak{grelvsc}$ | his = $C\Sigma^T\Psi^D$; hiis $\mathfrak{a}$; regionibus his $A\Pi^FE^2\Theta Q$ $FKUS^2\Gamma^A\Omega^J$(hiis)$\mathfrak{grelvsc}$; regionibus Ω^S; *om.* $L^a\Phi E^*S^*\Omega^M$. ¶ dele «(regionibus) his» *Hug.* LXX ant. habent «regionibus» *Iac.*

II. 1. nabucodonosor Σ^T; nabugodonosor E; nabudonosor L^a; nabuchodosor A†; nabuchod Ω^J; nabuch̄ Ω^S; nabug̅ Ω^M | uigesimo et secundo Γ^A; uincensimo et secundo K* | et *om.* Q | primi] primo E* | ∾ primi mensis Ω^S | nabucodonosor Σ^T; nabugodonosor E; nabochodonosor U; nabudonosor L^a; nabuchod Ω^J; nabuch̄ Ω^S; nabug Ω^M | assiriorum $\Sigma^TU\Omega^{SM}\mathfrak{a}$.

2. uocauit itaque E; + ad se Ω^S. ¶ hebr. ant. non habent «ad se» *Hug. et Iac.* | maiores + natu $E\Theta S^2\Gamma^A\Psi^D\Omega\mathfrak{grelsc}$. ¶ LXX ant. non habent «natu» *Iac.* | duces *om.* Q; + et $AE\Theta^{H*A}FKU\mathfrak{grelvsc}$ | suos *om.* AK*U | et habuit] habuitque Γ^A | ministerium Ψ^D | concilii Ω^S.

⟨quousque A | 10. ⟨ad hos CAQK | 11. ⟨qui CAQK | ⟨et remiserunt A | 12. ¶ tunc II. F; III. $A\Theta^A$; ⟨tunc CQK | ⟨et iuravit A | ⟨quod A.

II. 1. ¶ anno II. Ω^{SJ}; *Div. sine num.* $C\Phi^{RV}$; ⟨anno AQK | ⟨vicensima A | ⟨factum AK | 2. ⟨vocavitque AQK | ⟨et A.

3 dixitque cogitationem suam in eo esse
ut omnem terram suo subiugaret imperio
4 quod dictum cum placuisset omnibus
vocavit Nabuchodonosor rex Holofernem principem militiae suae 5 et dixit
egredere adversum omnem regnum occidentis
et contra eos praecipue qui contempserunt imperium meum
6 non parcet oculus meus ulli regno omnemque urbem munitam subiugabis mihi
7 tunc Holofernis vocavit duces et magistratus virtutis Assyriorum
et dinumeravit viros in expeditione sicut praecepit ei rex
centum viginti milia peditum pugnatorum
et equites saggitarios duodecim milia
8 omnemque expeditionem suam fecit praeire multitudinem innumerabilium camelorum
cum his quae exercitibus sufficerent copiose
boum quoque armenta gregesque ovium quorum non erat numerus

---

5. omnem L^aA *cum archetypo, ut vid.*; omne C(hom.)K | 6. meus L^aCK^*; tuus AK^2 | ulli L^aAK; illi C | 7. holofernis CK^*; olofernis L^aK^2; holofornes A | 8. multitudinem L^aAK; in multitudine C.

Deest L (*suppl.* L^a).

3. cogitationem suam] Π^{F*}; cogitationes suas Π^{F2}; cognationem suam Φ^V | in eos Θ^A | ∿ esse in eo Ω^{M*} | suo *om.* F^* | ∿ subiugaret suo Ψ^D.

4. dictum conplacuisset E^*; dicto conplacuisset U^* | nabucodonosor $C\Sigma^T$; nabugodonosor E; nabuch̄ Ω^{SJ}; nabug̅ Ω^M | holofernem] $\Phi^{P*}K^*$; olofernem $L^a C\Pi^F\Phi^{RGVP2}QFK^2S\Omega^S$; holofornem A; olofornem Σ^T | ∿ olof. nabuc. rex Σ^{T*}.

5. dixit + ei $\Phi E\Theta^A FKS\Psi^D\Omega$ agrelvsc, *cf. LXX et ant. vers. lat.* (ad eum) | aduersus Usc; ad $\Phi S^*\Gamma^A\Psi^D\Omega^M$ | omnem = $L^a A\Pi^{F*}\Phi^{RGV}\Theta Q\Psi^{D*}$; omne $\Pi^{F2}\Sigma^T\Phi^P EFKUS\Psi^{D2}\Omega$ agrelvsc; homne C; uniuersum omne Γ^A | contra] congrega C | precipe Σ^T.

6. parcet] ¶ uel «parcat» *Iac.* | meus = $L^aC\Sigma^T\Phi^{RGV}QK^*S^*$; tuus K^2S^2 *cum rell. codd. et edd., LXX et ant. vers. lat.* | ulli] ullo E^*; illi $C\Sigma^T$ | regum Π^F | muratam Q.

7. holofernis] K^*; olofernis $L^a\Pi^F\Phi^V F^{*3}K^2S$; holofernes $E^*\Theta^{H*A}\Gamma^A\Omega^{JM}$ agrelvsc; olofernes $\Phi^P\Theta^{H2}F^2\Omega^S$; holofornes A; olofornes Σ^T | et *om.* Ψ^D | magistros Q | ∿ magistratus et duces Π^F | uirtutes re; + duces Q | assiriorum $\Sigma^T U\Omega^{SM}$a | in expeditionem $\Pi^F EFKU^*S$grelvsc; in expedicionem U^2 | praecepit] E^*; pr(aece)perat $L^aE^2\Gamma^A$ *cum aliq. codd. ant. vers. lat.* | ei *om.* A | et — 8. omnemque *om.* F^* | equitum sc; + et $Q\Omega^{SM}$ | sagittariorum c; saggitariorum s.

8. ∿ preire fecit Ω^S | multitudinem] K^*S^*; in multitudinem $\Pi^F E^*$; multitudine F^*K^2; in multitudine $C\Sigma^T\Phi E^2QF^2S^2\Psi^D\Omega$ agrelvsc | innumerabilium *om.* L^a | camelorum + quoque Q | quae] qui $\Phi^{R*}K^*$; quique Ψ^D; queque Ψ^{D2} | sufficeret Ua; sufficere poterat Q; sufficere S^* | copiosa U^* | quoque + et Π^{F*} | erat] est $E^*\Theta$.

---

3. ⟨dixitque AQK | ⟨ut A | 4. ⟨quod CAQK | ⟨vocavit A | 5. ⟨egredere CAQK | ⟨et A | 6. ⟨non AQK | 7. ⟨tunc CAQK | ⟨et dinumeravit AK | ⟨centum AQ | ⟨et equites A | 8. ⟨omnemque AQK | ⟨camelorum Q | ⟨cum A | ⟨boum CAQK.

9 frumentum ex omni Syria in transitu suo parari constituit
10 aurum vero et argentum de domo regis adsumpsit multum nimis
11 et profectus est ipse et omnis exercitus cum quadrigis et equitibus et sagittariis
qui cooperuerunt faciem terrae sicut lucustae
12 cumque pertransisset fines Assyriorum
venit ad magnos montes Angae qui sunt a sinistro Ciliciae
ascenditque omnia castella eorum et obtinuit omnem munitionem
13 effregit autem civitatem opinatissimam Meluthi
praedavitque omnes filios Tharsis et filios † Ismahel †
qui erant contra faciem deserti et ad austrum terrae et Celeon
14 et transiit Eufraten et venit ad Mesopotamiam

---

9. parari L^2AK; parare $L^{a*}C$ | 12. angae A; ange L; gangae C | 13. effregit C A; et fregit L | meluthi L*C; meludi L^2; meluth A | ismahel *restituimus cum paucis codd., graeco et ant. vers. lat.*; israhel LCA *errante archetypo* | et ad CA; et L | et celeon L; taeleon A; theleon C | 14. transiit C; transsiit L; transiuit A | ad mesopotamiam CA; ad mesopatamia L.

Deest L (*usque ad v.* 12, pertransisset; *suppl.* L^a).

9. siria $C\Sigma^T\mathfrak{Q}$ | in *om.* A | transito U | parare $L^{a*}C\Sigma^TQ$; praeparare U | constituit] iussit U; praecepit Π^F.

10. domu Φ^V | ads. multum] adsumptum Π^F.

11. est + ergo F^2 | exercitus + eius U *cum LXX et ant. vers. lat.*; + **** L^a | cooperuerant $\Theta^A FK$; cooperuerat A; operuerunt Π^F | superficiem Ψ^D.

12. assiriorum $L\Sigma^TU\Omega^M\mathfrak{Q}$; asseriorum Γ^A | ∼ montes magnos $\Gamma^A\Psi^D\Omega^S$ | ange $L\Phi^{RG}F\Omega\mathfrak{agrelvgc}$; anghe E; gangae C; gange Σ^T; ęgae U*; + arie Γ^{A2} | a] ad Q; in Γ^A; *om.* U* | cilicie $\Sigma^T\Gamma^A\Omega^{JM}\mathfrak{Q}$; cicilie Ω^S | ascendit itaque Ω^M | omnia] homni C | omnem *om.* Σ^T | monitionem L.

13. effregit] et fregit $L\Pi^FK^*$; fregit $E^*\Theta\Gamma^A$ | autem] etiam Π^F | ciuitatem] *praem.* omnem Ω^S | opinatissima L; opinantissimam U; opinotissimam E*; opimatissimam Ω^S. ¶ « opimatissimam » id est ditissimam. « opinatissimam » id est famosissimam *Hug.* uel « opimatissimam » *Iac.* | meluthi = $L^*C\Sigma^TQ$; melluthi K^2; meludi L^2; mellythi F; melothi $\Phi US\Psi^D\Omega$ $\mathfrak{agrelvgc}$; meluth $A\Theta\Gamma^A$; meloth E^2; meleth E*; ęluth Π^F; mello K* | praedauitque] U*; dipraedauitque U^2; praedicauitque Φ^P; + holofernes Ψ^D | tarsis Σ^T QU* | et *om.* L* | ismahel = $\Phi^VFK^2\mathfrak{relvg}$ *cum LXX et ant. vers. lat.*; ysmahel $\mathfrak{a}$; hismahel Π^F; ismael $\Omega\mathfrak{gc}$; israhel $A\Theta$; srahel C; srhl Σ^T; isrl $L\Phi^{RGP}EQK^*US\Gamma^A$ $\Psi^D\Omega^{SM}$. ¶ « hysmael » alia translatio et quidam ant. ita habent. Rabanus habet « isrl » in textu sed non exponit *Hug.* | ad *om.* $L\Psi^D$; *praem.* ** K | et = $L\Pi^FQ\Gamma^A$ *cum cod. Monac. 6239 ant. vers. lat.*; *om. rell. codd. et edd.* | caeleon ΦQU; cheleon FK^2; taeleon $A\Theta^A$; teleon Σ^TK^*; theleon C; zeleon Ω^S; cellon $\mathfrak{elvgc}$; chellon $\mathfrak{r}$; aelon Γ^A.

14. transiuit $A\Theta K^*U\Gamma^A\Omega\mathfrak{agrelvgc}$ | euphraten $E\mathfrak{grelvgc}$; ęuphathen C; eufratent L | ad] in $\Omega\mathfrak{agrelvgc}$; *om.* Q | mesopothamiam K*; mesopotamia U; meso-

---

9. ⟨frumentum AQK | 10. ⟨aurum AQK | 11. ⟨et profectus CAQK | ⟨qui A | 12. ¶ cumque III. F; ⟨cumque CAQK | ⟨venit A | ⟨ascenditque AQK | ⟨et A | 13. ⟨effregit CA QK | ⟨praedavitque A | ⟨qui A | 14. ⟨et transiit CAQK.

et fregit omnes civitates excelsas
quae erant ibi
a torrente Mambre usquequo per-
veniatur ad mare
15 et occupavit terminos eius a Ci-
licia usque ad fines Iafeth qui
sunt ad austrum
16 abduxitque omnes filios Madian
ac praedavit omnem locuple-
tationem eorum
omnesque resistentes sibi occidit
in ore gladii
17 et post haec descendit in campos
Damasci in diebus messis
et succendit omnia sata omnesque
arbores ac vineas fecit incidi
18 et cecidit timor illius super om-
nes inhabitantes terram
III. 1 tunc miserunt legatos suos
universarum urbium et provin-
ciarum reges ac principes
Syriae scilicet Mesopotamiae et
Syriae Sobal et Lybiae atque
Ciliciae
qui venientes ad Holofernem
dixerunt
2 desinat indignatio tua circa nos
melius est enim ut viventes ser-
viamus Nabuchodonosor regi
magno et subditi simus tibi

---

14. et fregit LA; et effregit C | perueniatur L(perben.)C; ueniatur A | 15. eius LC; *om.* A | 16. abduxitque CA; adduxitque L | 17. incidi CA; incendi L.

III. 1. syriae subal A; syrii sobal C; syriis iobal L | lybiae LA; alibiae C | 2. simus LC; sumus A.

patamia L | et effregit CΣ^{T} | excelsas] munitas Ψ^{D} | mambrae LΦ^{GVP}EΘ^{A}Γ^{A} | quousque Q | ueniatur AΘF*KΓ^{A} *cum ant. vers. lat.*

15. terminos cilicię Π^{F}, *cf. LXX et ant. vers. lat.* (fines ciliciae) | eius *om.* AK*; *praem.* **** Θ^{H} | cicilia Ω^{S} | iafeth] U*; iapheth Ω^{J}rel̄vȝc; iafet Σ^{T}; iaphet Ω^{SM}ag; iafeht U^{2}.

16. adduxitque LΠ^{F}Θ^{H}QUΓ^{A}Ω^{SM}ag. ¶ ant. «abduxitque» *Iac.* | madia L*; mathan Θ^{H}†; adan U* | ac] et Ωagrel̄vȝc | sibi] ibi Φ^{R}.

17. damaschi C | omnesque] omne* L | ac] et Ω^{M}agrel̄vȝc | incendi LU*.

18. terra L.

III. 1. miserunt + omnes Φ^{V}* | et] ac agrel̄vȝc | syrie Ω^{JM}; sirie a | mesopotamie UΩa; *praem.* et L^{2}Σ^{T}Θ^{H2}FK^{2}UΓ^{A} Ω^{S}agrel̄ | syrie L^{2}US^{2}Ω; sirie a; syria Π^{F}; syrii CS*; sirii Σ^{T}; syriis L*Φ; syrus Ψ^{D} | subal AΘ^{H}U*; subal* K*; sabal Π^{F}*; iobal LΦΨ^{D}; obal Γ^{A}; soba ɯ | libyae grel̄vȝc; libiae Φ^{VP}EΘ^{H}FKUΓ^{A}Ψ^{D}; libie Ωa; alibiae CQ; alibie Σ^{T}; arabię Π^{F} | atque] et Φ^{G} | ciliciae] F^{2}(e *corr.*)K*; cilicie Ωa; cilicia K^{2}; cęciliae Γ^{A} | holofernem] Θ^{H}*K*; olofernem LΠ^{F}ΦΘ^{H2}QFK^{2}SΓ^{A}Ω^{SM}; holofornem A; olofornem Σ^{T}.

2. circa] super Ω^{M}. ¶ al. «super» *Iac.* | uiuente Γ^{A} | nabuchodonosor] K*; nabucodonosor L^{2}Σ^{T}; nabugodonosor E; nabochodonosor K^{2}U; nabocodonosor L*; nabuch̄ Ω^{S}; nabug̅ Ω^{M} | et] si K* | sumus AΠ^{F}Ψ^{D} | cum] in Ω^{S} | ipsi] ipse E*; ipsis U | seruitutis nostri U; uirtutis nos Q | patiamini] K*; patiamur E^{2}(ur

---

⟨et fregit A | ⟨a torrente A | 15. ⟨et AK | 16. ⟨abduxitque AQK | ⟨omnesque A | 17. ⟨et post CAQK | ⟨et succendit A | ⟨omnesque Q | 18. ⟨et cecidit AK.

III. 1. ¶ tunc III. AΩ^{SJ}; IV. F; ⟨tunc CQK | ⟨syriae scilicet A | ⟨qui CAK | 2. ⟨desinat CAQK | ⟨melius A | ⟨et A.

quam morientes cum interitu nostro ipsi servitutis nostrae damna patiamini
[3] omnis civitas nostra omnisque possessio
omnes colles et montes et campi armenta boum greges ovium caprarumque equorum camelorumque
et universae facultates nostrae atque familiae in conspectu tuo sunt
[4] sint omnia sub lege tua
[5] nos iam et filii nostri servi tui sumus
[6] veni nobis pacificus dominus et utere servitia nostra sicut placuerit tibi
[7] tunc descendit de montibus cum equitibus in virtute magna
et obtinuit omnem civitatem et omnem inhabitantem terram
[8] de universis autem urbibus adsumpsit sibi auxiliarios viros fortes et electos ad bellum
[9] tantusque metus provinciis illius incubuit
ut universarum urbium habitatores
principes et honorati simul cum populis exirent in obviam venienti

---

3. omnis CA; omnes L | omnisque CA; omnes qui L*; omnesque L^2 | colles et montes LC; montes et colles A | caprarumque LC; caprarum A | equorum camelorumque L; equarum camellorumque C; equorum et camelorum A | 6. seruitia nostra LC; seruitio nostro A | 9. illius CL; illis A.

in ras.)FK^2agrelvgc; paciamur Ω^J. ¶ « quam morientes » id est quam moria mur et uos ipsi patiamini dampna seruitutis nostrae id est non habeatis nos in seruitio uestro. Simile est Num. XX (*v.* 6, *in apparatu ed. nostrae*) « ut satiati » et Tob. IX (*v.* 8) « exiliens osculati sunt se mutuo » *Hug.*

3. omnes ciuitates nostrę omnesque possessiones Π^F; omnes ciuitates nostras omnisque***** Γ^A | omnes ciuitas nostra LK*U* | omnis (que *om.*) S*Ω^{SJ}; omnesque L^2(*alt.* e *ex* i)U* | omnes — fac. nostrae *om.* U* | omnes *om.* Γ^A | $\sim$ montes et colles A$\Pi^F\Sigma^T$FKU$^2\Psi^D\Omega$agrelvgc | armenta] *praem.* et Ωagrelvgc | gregesque Ωagrelvgc; et greges Q | caprorumque U^2; et caprarum Q*agrelvgc; caprarum AΠ^FQ^{2}K*Ω^J | equarum CΣ^TK*; equorumque Ωagrelvgc | camelorum (que *om.*) Π^FQΩ^Ma; et camelorum AFKΩ^Jgrelvgc; camelos U^2 | et uniuersae] omnesque U^2 | facultatis Ψ^D.

4. omnia + nostra Π^FE*Θ^{H*A}US^2 Γ^Arelgc.

5. iam = LCAΠ^FQFK^2; autem Σ^T; etiam ΦEΘUS$\Gamma^A\Psi^D\Omega$agrelv; autem iam K*; *om.* gc | et *om.* Φ^{v*} | sumus] erimus Q.

6. nobis] nobiscum Ψ^D | $\sim$ dominus pacif. Ω^S | seruitia nostra] K*; seruitio nostro AEΘFK^{2}S$\Gamma^A\Omega^J$agrelvgc; seruicio nostro Ω^{SM}; seruiti* nostro U.

7. cum equibus Ψ^D; *om.* Σ^T | in] cum K* | omnes inhabitantes K* | terra Π^F; orbem terrae U.

8. sibi] secum Σ^T | auxiliatores Φ^P; auxilio Ω^{SM}. ¶ uel « auxilio » *Iac.* | $\sim$ uiros auxiliarios $\Pi^F\Phi^R$Q.

9. prouincię K* | illius] Q*F*; illis A$\Pi^F\Sigma^T\Phi^P$EΘQ^{2}F^{2}US$\Gamma^A\Omega$agrelvgc | ut] et $\Phi^{RGV}\Psi^D$; ut* Q | habitatores + ut Ψ^D | hon. simul] honorati ut L^2; honoratis ut L* | exierunt K* | in *om.* Ψ^Dlvgc.

⟨ipsi A | 3. ⟨omnis CAQK | ⟨omnes A | ⟨armenta A | ⟨et universae A | 4. ⟨sint A | 5. ⟨nos AQK | 6. ⟨et A | 7. ¶ tunc V. F; ⟨tunc CAQK | ⟨et obtinuit A | 8. ⟨de CAQ K | 9. ⟨tantusque CAQK | ⟨ut A | ⟨principes A.

10 excipientes eum cum coronis et lampadibus ducentes choros in tibiis et tympanis
11 nec ista tamen facientes ferocitatem eius pectoris mitigare potuerunt
12 nam et civitates eorum destruxit et lucos eorum excidit
13 praeceperat enim illi Nabuchodonosor rex ut omnes deos terrae exterminaret
videlicet ut ipse solus diceretur deus ab his nationibus quae potuissent Holofernis potentia subiugari
14 pertransiens autem Syriam Subal et omnem Apamiam omnemque Mesopotamiam
venit ad Idumeos in terra Gabaa
15 accepitque civitates eorum
et sedit ibi per triginta dies
in quibus diebus adunari praecepit universum exercitum virtutis suae
IV. 1 tunc audientes haec filii Israhel qui habitabant in terra Iudae
timuerunt valde a facie eius
2 tremor etiam et horror invasit sensus eorum

---

10. tymphanis C; tympanibus L; organis A.
IV. 1. iudae L; iudeae C; iudaeae A | 2. sensus CA; sensos L.

10. excipientes] expuentes Ψ^{D}; *praem.* et Q | cum *om.* Ω^{J*} | et lamp. — tibiis et] in L | ducentos $\Phi^{P\dagger}$ | in] cum Ω^{S} | tibiis] Θ^{H*}; tybiis $\Theta^{H2}\Psi^{D}$g; + et cytharis Π^{F} | tympani***s Π^{F}; timpanis Ω^{M}a; tymphanis CΘ^{A}; timfanis Σ^{T}; tympanibus L; organis AK*U | $\sim$ tympanis et tibiis agreſbȝc.

11. $\sim$ ista facientes tamen Ω^{J*} (*ut vid.*); $\sim$ tamen ista facientes SΩ^{S} | $\sim$ pectoris eius FKΩ^{SJ}.

12. excidit] succidit $\Pi^{F}\Omega^{JM}$; *om.* U*.

13. enim *om.* Θ^{H*}K* | illi] ei Ω^{J} | nabugodonoso* E; nabochodonosor U; nabuchodosor K; nabudonosor Σ^{T}; nabuch̄ Ω^{S}; nabug̃ Ω^{M} | $\sim$ terre deos Ω^{M} | $\sim$ deus diceretur Ω | nationes K* | potuisset $\Pi^{F}\Phi^{P}\Theta^{A}$FK | holofernis] K*; olofernis $\Pi^{F}\Phi^{RGV}\Theta^{H}FK^{2}\Omega^{M}$; holofornis A; oloferni Q; ab olofornis Σ^{T} | potentia] imperio Q | subiugari] F*; subiugare F^{2}; subiugaret Π^{F}.

14. siriam Σ^{T}a; suriam L | subal] K*; sobal Π^{F}EΘ^{A}QFK^{2}USΩagreſbȝc; sub**gal L*; obal Γ^{A} | appamiam a; apameam reſbȝc | mesopothamiam K* | uenitque Q | ad] in Π^{F} | ydumeos Ωa; idumaeos A$\Phi^{RVP}\Theta$Sreſbȝc; hudumeos K*; idumaeus Φ^{G} | in terra gebaa L*; in terram gabaa Θ^{H*A}reſȝc; inter gabaa A; inter gabaa et scythopolim ιυ *cum LXX, cf. ant. vers. lat.*

15. cepitque Π^{F} | sedebit Φ^{V*} | adunare ΦE*US*$\Psi^{D}\Omega^{M}$ | $\sim$ praecepit adunari Q | $\sim$ exercitum uniuersum Ω^{S} | suae] terre Ω^{M}.

IV. 1. srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ω^{J}greſbȝc; isral F; isrl AΦ^{RV}EKU S$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$; srl L | $\sim$ filii isrl haec Ω^{SM} | qui habitant Ψ^{D*}; *om.* U* | in terram Π^{F}; terram Φ^{P}FSΨ^{D}ag; terra Φ^{RGV} | iudae = L$\Pi^{F}\Phi^{V}$US; iuda $\Phi^{RGP}\Psi^{D}\Omega$greſbȝc; iudeae CQΓ^{A}, *cf. LXX et ant. vers. lat.*; iudaeae AE$^{2}\Theta$; iudee Σ^{T}a; iudea K^{2} (a *in ras.*); iudea E*; iudeam F.

2. etiam *om.* ȝc | sensos LK* | face-

---

10. ⟨excipientes AK | 11. ⟨nec CAQ | 12. ⟨nam CAQK | 13. ¶ praeceperat IIII. AΘ^{A}; ⟨praeceperat CQK | ⟨videlicet AK | 14. ¶ pertransiens *Div. sine num.* Ψ^{D}; ⟨pertransiens CAQK | ⟨venit A | 15. ⟨et A | ⟨in AQK.

IV. 1. ¶ tunc IIII. Ω^{SJ}; VI. F; *Div. sine num.* Φ^{RV}; ⟨tunc CAQK | ⟨timuerunt A | 2. ⟨tremor AQK.

ne hoc faceret Hierusalem et templo Domini
quod fecerat ceteris civitatibus et templis earum
3 et miserunt in omnem Samariam per circuitum usque Hiericho et praeoccupaverunt omnes vertices montium
4 et muris circumdederunt vicos suos et congregaverunt frumenta in praeparatione pugnae
5 sacerdos etiam Heliachim scripsit ad universos qui erant contra Hesdraelon
quae est contra faciem campi magni iuxta Dothain
et universis per quos transitus esse poterat
6 ut obtinerent ascensus montium per quos via esse poterat ad Hierusalem
ut illic custodirent ubi angustum iter esse poterat inter montes
7 et fecerunt filii Israhel secundum quod constituerat eis sacerdos Domini Heliachim
8 et clamavit omnis populus ad Dominum instantia magna
et humiliaverunt animas suas in ieiuniis ipsi et mulieres eorum

---

3. per circuitum L^2A; per circuitus L*; per circuitu C | 4. in praeparatione CA; in praeparationem L | 5. poterat CA; potuerat L | 6. illic A; illuc C; illi L | 8. eorum LA; illorum C.

rent L | hierlm Π^F; hierl K; iherusalem Cα; ihrslm Σ^T; ierusalem grelυgc; ierlm $\Psi^D\Omega^{SJ}$; iersm Ω^M | templum K*U | quod] quo L | fecerit Σ^T | ∿ ciuit. ceteris S | eorum Ω^M.

3. in] per Π^F; ad U* | per circuitu C Π^FQU; per circuitus L* | ihericho C; ierícho Φ^{V*}QΩ^{SJ}agrelυgc; iherico Σ^T; ierico Ω^M | omnem uerticem L | omnes *om.* Ω^M.

4. muros U*; murus L | uicos suos et congreg. *om.* L*; *praem.* omnes Σ^T | et congreg.] et circumdederunt K*; *om.* A* | in pr(a)eparationem LΦ^{VP}EΘFKSΓ^A Ψ^DΩagrelυgc.

5. sacerdotes Φ^Pc (*ed.* 1592, *postea typis corr.*) | etiam] autem $\Omega^{M\dagger}$ | heliachim] K*; helyachim Ω^J; eliachim Γ^A Ω^{SM}agrelυgc; heliacim ΦF*K^2; eliacim L Σ^TQ | hesdraelon = L$\Phi\Theta$; hesdrahelon Γ^A; hesdrelon Π^FEQS$\Psi^D\Omega^{JM}$g; esdrelon $F^2K\Omega^S$arelυgc; hesdraelom CΣ^T; hesdrahelom A; esdrolon F*; esrahelon U^2; sralon U* | contra] iuxta U* | ∿ magni campi Ω^{SM} | dothaim $\Pi^F\Phi$EQUS$\Psi^D\Omega^{JM}$g; dotaim LΣ^Tα; dotaym Ω^S; dotham C | uniuersis] U*S*; uniuersos $\Sigma^T\Theta^H$QΓ^Ag relυgc; uniuersus L; ad uniuersos U^2S^2 | transitus] *praem.* uiae α(uie)grelυgc | potuerat LΦ^{RG}E*.

6. abstinerent Σ^T | ascensos QK* | montis U* | per *om.* E* | quos] quo C | esse — hierus. *om.* L* | potuerat $L^2\Phi^{RGV}$; poterit Ω^{M*} | herusalem Θ^A; hierlm Π^F; hierl K; iherusalem Cα; ihrslm Σ^T; ierusalem grelυgc; ierlm $\Psi^D\Omega$ | ut] et Ωagr elυgc | illuc CΣ^T; illi LΦ^R | poterant L* | in montes Q; *om.* U*.

7. srahel C; srhl Σ^T; ihl Π^F; israel Ω^Jrelυgc; isrl LΦ^{RV}EKUS$\Gamma^A\Psi^D\Omega^{SM}$g | ei Φ^V | helyachim Ω^J; eliachim $Q^2S\Omega^{SM}$ agrelυgc; heliacim LΦF*K; eliacim Σ^TQ*.

8. clamauit***** A^2 (it *in ras.*) | deum L *cum LXX* | ieiuniis] *praem.* orationibus et Ψ^D; + et orationibus grelgc | ∿ in ieiuniis animas suas Q | ipse Φ^{V*} | eorum] illorum C$\Sigma^T\Phi^{RGV}$EΨ^D.

⟨ne AK | ⟨quod A | 3. ⟨et miserunt CAQK | ⟨et praeoccupaverunt A | 4. ⟨et muris AK | 5. ¶ sacerdos *Div. sine num.* C; ⟨sacerdos AQK | ⟨quae A | ⟨et A | 6. ⟨ut obtinerent AK | ⟨ut illic A | 7. ¶ et V. AΘ^A; ⟨et CQK | 8. ⟨et clamavit CAQK | ⟨et humiliaverunt AK.

9 et induerunt se sacerdotes ciliciis
et infantes prostraverunt contra faciem templi Domini
et altare Domini operuerunt cilicio
10 et clamaverunt ad Deum Israhel unanimiter ne darentur in praedam infantes eorum
et uxores eorum in divisionem
et civitates eorum in exterminium et sancta eorum in † pollutionem et inproperium et obprobrium gentibus †
11 tunc Heliachim sacerdos Domini magnus circuivit omnem Israhel
adlocutusque est eos 12 dicens
scitote quoniam exaudivit Dominus preces vestras
si manentes permanseritis in ieiuniis et orationibus in conspectu Domini
13 memores estote Mosi servi Domini
qui Amalech confidentem in virtute sua et in potentia sua et in exercitu suo
et in clypeis suis et in curribus suis et in equitibus suis

---

10. israhel CA; *om.* L | unanimiter LA; hunianimiter C | in diuisionem LA; in diuisione C | sancta L²CA; sanctam L* | in pollutionem — gentibus *restituimus cum graeco et ant. vers. lat.*; in pollutionibus LC *cum archetypo, uno alterove versu casu omisso*; in pullutiones A | 12. exaudiuit LC; exaudiet A | 13. mosi LA; moysi C | domini CA; dei L.

9. et *om.* Q | ∾ ciliciis sacerdotes ΠᴾΦᴳ | prostrauerunt] portauerunt L | contra] ante K* | domini (*1°*)] dei E | cooperuerunt Πᴾ *cum ant. vers. lat.*

10. deum] dominum QS*ΨᴰΩˢ *cum ant. vers. lat.*; dominum deum ΠᴾΘUΓᴬ Ωʲaɡrelvʒc | srahel C; ihl Πᴾ; israel Ωʲ ɡrelvʒc; isral F; isrl AΦᴿᵛEQKUSΓᴬΨᴰ Ωˢᴹ; *om.* LΣᵀ | unianimiter ΦᴾE*QFK* U*; hunianimiter C; + et Πᴾ | in *om.* L* | pręda K | in diuisiones Πᴾ; in diuisione CΣᵀQK²; in direptionem K*; + ***** Θᴴ | sanctam L*E | in pollutionem et inproperium et obprobrium gentibus *restituimus, cf. LXX et ant. vers. lat.*; in pollutionibus = LCΣᵀΦΘᴴQΨᴰ; in pollutionem EΘᴬK*SΓᴬΩˢʲw; in pollucionem Ωᴹ; in pullutiones A; in pollutione U; in pollutionibus et fierent in obprobrium gentibus ΠᴾFK²aɡrelʒc ⟦in pollutionem aɡrelʒc; in (2°) *om.* ʒc; opprobrium ɡrelʒc⟧.

11. eliachim LQ²Saɡrelvʒc; elyachim Ωʲ; heliacim ΦFKU*; eliacim Σᵀ Q* | circuibat Πᴾ; circuit Σᵀ; *praem.* et Ψᴰ | srahel C; srhl Σᵀ; ihl Πᴾ; israel Ωʲɡrelvʒc; isral F; isrl LAΦᴿᵛKUSΓᴬΨᴰ Ωˢᴹa | et adlocutus Q; et locutus K*; adlocutus U | est *om.* Σᵀ*E²Θᴬ | eos] eis Q; ad eos ΘᴬFK; *om.* L.

12. exaudiet AEΘᴬUSΓᴬɡrelvʒc. ¶ uel « exaudiet » *Iac.* | nostras Γᴬ | manentes *om.* U | permans.] manseritis U ΓᴬΩᴹ*.

13. memorestote Σᵀ; memor esto E*; mementote C* | mosi = LAɡ; moisi Σᵀ; moysi *rell. codd. et edd.* | seruo U Ψᴰ | dei LΨᴰ | ∾ seruo domini moysi U | quia Γᴬ | hamalech C; amalec ΣᵀΩˢ ɡrelvʒc; amaleh L | confidenti Q; confitente U* | et in exercitibus suis Πᴾ; *om.* Ψᴰ | clipeis AΠᴾΣᵀEΩa; clyppeis KU; clippeis Ψᴰ; clypheis C | ∾ curribus suis et in exercitibus suis et in clipeis

---

9. ⟨et induerunt AQK | ⟨et infantes A | ⟨et altare A | 10. ⟨et clamaverunt AK | ⟨et uxores A | ⟨et civitates A | 11. ¶ tunc VII. F; ⟨tunc CAQK | ⟨adlocutusque A | 12. ⟨scitote CAQK | ⟨si A | 13. ⟨memores CAQK | ⟨qui A | ⟨et in clypeis A.

non ferro pugnando
sed precibus sanctis orando deiecit
14 sic erunt universi hostes Israhel
si perseveraveritis in hoc opere
quo coepistis
15 ad hanc igitur exortationem eius
deprecantes Dominum
permanebant in conspectu Domini
16 ita ut etiam hii qui holocausta
Domino offerebant
praecincti ciliciis offerrent sacrificia Domino
et erat cinis super capita eorum
17 et ex toto corde suo omnes orabant Deum ut visitaret populum suum Israhel
V. 1 nuntiatumque est Holoferni
principi militiae Assyriorum
quod filii Israhel praepararent se
ad resistendum
ac montium itinera conclusissent
2 et furore nimio exarsit iracundia
magna
vocavitque omnes principes
Moab et duces Ammon 3 et
dixit eis
dicite mihi quid sit populus iste
qui montana obsidet

---

14. quo L *cum multis codd. et archetypo, ut vid.*; quod CA | 17. et CA; *om.* L | omnes LC; *om.* A | deum LC; dominum A.

V. 1. praepararent LC; praeparassent A | 2. iracundia LC; in iracundia A | 3. quid LC; quis A.

suis Π^{F} | equitatu suo Φ^{R} | ferro] *praem.* in $\Phi\Psi^{D}\Omega^{M}$ | pugnando + uersi hostes Ψ^{D} | sanctis] *in ras.* S^{2}; sancti Σ^{T}.

14. sic + prostrati Ω^{S} | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel $E^{*}\Omega^{J}$rɛlɒʒc; isral F; isrl $LA\Phi^{RV}KUS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$g | perseueraritis K*; perseueraretis U* | quo = $L\Pi^{F}$ $\Sigma^{T}\Phi E^{*}\Theta^{H*A}\Psi^{D}$; quod $E^{2}\Theta^{H2}$ *cum rell. codd. et edd.*

15. ad — eius *om.* U* | deum L | ∿ dominum deprec. Ω^{S} | permanebant] U^{2} (*alt.* a *corr.*); permanebunt L.

16. ∿ offer. domino holoc. ɑrɛlɒʒc; ∿ offer. holoc. domino g | offerrent] offerent $E^{*}\Theta^{H*}\Psi^{D}\Omega^{M*}$; offerebant K* | sacrificia] holocausta Π^{F} | supra grɛl | capite L*.

17. et *om.* LΣ^{T} | omnes *om.* AK*, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | dominum A $\Pi^{F}E\Theta QK^{*}U\Gamma^{A}$ *cum LXX et ant. vers. lat.* | ut] et Ψ^{D} | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel grɛlɒʒc; isrl $L\Phi EKUS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$.

V. 1. est *om.* $\Phi^{R}K^{*}$ | holoferni] Θ^{H*} K*; oloferni $\Pi^{F}\Phi^{P}\Theta^{H2}QFK^{2}S\Omega^{M}$; holoforni A; oloforni Σ^{T} | assiriorum $\Sigma^{T}U\Omega^{M}$ ɑ | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ω^{J}g rɛlɒʒc; isral F; isrl $L\Phi EKUS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$ɑ | pr(a)eparassent $A\Phi US^{*}\Psi^{D}$ | ac] Ω^{J*}; ad Ω^{J2}.

2. **arsit U | in iracundia magna $A\Pi^{F}E\Theta US^{2}$(*om.* in S*)Γ^{A}ɑgrɛlɒʒc; in iracundiam magnam Ω; + * E* | haminon C; amon EFKΩ.

3. quid] $\Phi^{V*}S^{*}$; quis $A\Phi^{RGV2P}\Theta^{H2A}$ $S^{2}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$ɑgrɛlɒʒc *cum LXX et ant. vers. lat.* (quis *vel* qui); qui $E\Theta^{H*}QFK\Omega^{M}$; *praem.* ** K | ∿ iste populus L | montana] *praem.* in Q, *cf. LXX et ant. vers.*

⟨non AK | ⟨sed A | 14. ⟨sic CAQK | 15. ⟨ad CAQK | ⟨permanebant A | 16. ⟨ita AQ K | ⟨praecincti A | ⟨et A | 17. ⟨et AQ.

V. 1. ¶ nuntiatumque V. Ω^{SJ}; VIII. F; ⟨nuntiatumque CAQK | ⟨quod A | ⟨ac A | 2. ⟨et furore A | ⟨vocavitque CAQK | 3. ¶ dicite VI. $A\Theta^{A}$; ⟨dicite CQK.

aut quae et quales et quantae sint civitates eorum
quae etiam sit virtus eorum aut quae sit multitudo eorum
vel quis rex militiae illorum
4 quare prae omnibus qui habitant in oriente isti contempserunt
et non exierunt in obviam nobis ut susciperent nos cum pace
5 tunc Achior dux omnium filiorum Ammon respondens ait
si digneris audire domine meus dicam veritatem in conspectu tuo
de populo isto qui in montanis habitat
et non egredietur verbum falsum ex ore meo
6 populus iste ex progenie Chaldeorum est
7 hic primum in Mesopotamiam habitavit
quoniam noluerunt sequi deos patrum suorum
qui erant in terra Chaldeorum
8 deserentes itaque caerimonias patrum suorum
quae in multitudine deorum erant
9 unum Deum caeli coluerunt qui et praecepit eis
ut exirent inde et habitarent in Charam
cumque cooperuisset omnem terram fames descenderunt in Aegyptum

---

3. quales LCA²; qualis A* | sint CA; sunt L | 4. contempserunt LC; contemserunt me A | 5. respondens ait LC; respondit et ait A | 9. cooperuisset LC; operuisset A | fames A; famis LC.

Deest partim Ψ^{D} (*a v.* 3, et quales).

lat. | aut] et E | et quales — sint] est aut qualis uel quantae Π^{F} | qualis A*; quali* est U* | aut quantae Γ^{A}; quantęque Q | sunt LΓ^{A} | aut (2º)] et Θ^{H} | sit (*ante* mult.) *om.* Σ^{T}* | quis] qui ΦEQS*; + est Ω^{JM} | illorum] eorum Φ^{GV}*K*U Γ^{A}Ω *cum ant. vers. lat.*; + est Ω^{S}.

4. quare] *praem.* et Ω^{M}ɾelvȝc *cum LXX et ant. vers. lat.*; *praem.* aut Ω^{S} | prae *om.* L* | in horientem L; orienti K* | contemps. + me AEΘ^{H*A}FKUS²Γ^{A} Ωɑg; + nos ɾelvȝc | in *om.* Π^{F}Φ^{RGV}U* S*Ωgwȝc.

5. achyor C; accior Σ^{T} | omnium *om.* C *cum plur. codd. graecis et latinis ant. vers.* | ∼ filiorum omnium Π^{F} | amon FKΩɑ | respondit et ait AFK | dignaris Π^{F} | audire *om.* Σ^{T} | dominus Γ^{A} | meus] mi Ω^{SJ}ɾelvȝc; *om.* ɑ | dicam + tibi Π^{F} *cum LXX et ant. vers. lat.* | habitant L *cum cod. Monac. 6239 ant. vers. lat.* | ex] e* Θ^{H}*; de Ω^{S} *cum ant. vers. lat.*

6. progenie] genere Ω^{M} | chaldaeorum ΦEΘ^{A}FKgɾelvȝc; caldeorum Σ^{T}UΩ^{M} ɑ; caldaeorum A.

7. in mesopotamiam] E*; in mesopothamiam K*; in memsopotamiam L*; in mesopotamia Σ^{T}Φ^{VP}E²ΘUS²(t *in ras.*) Γ^{A}Ωɑgɾelvȝc | ∼ deos sequi Θ^{H} | chaldaeorum LΦEΘ^{A}F²Kɾelvȝc; caldeorum Σ^{T}Ω^{M}ɑ; caldaeorum AF*.

9. colunt L | in *om.* U* | charrā Φ^{P} Ω^{J}g; carram EFKΩ^{SM}; carran A; cha*ram Θ^{H}; charan ɾelvȝc; carcam ɑ | cum (que *om.*) K* | operuisset AK*U*Ω^{M}ɑgɾelvȝc | fames] K*; famis LCΠ^{F}Σ^{T}Θ^{A}FK² | egyp-

⟨aut quae et A | ⟨quae etiam AQ | ⟨aut quae sit K | ⟨vel A | 4. ⟨quare CA | ⟨et A | 5. ¶ tunc IX. F; *Div. sine num.* Φ^{RV}; ⟨tunc CAQK | ⟨si CAQK | ⟨de A | ⟨et A | 6. ⟨populus CAQK | 7. ⟨hic AQ | ⟨quoniam AK | ⟨qui A | 8. ⟨deserentes CAQ | ⟨quae A | 9. ⟨unum AK | ⟨qui Q | ⟨ut exirent A | ⟨cumque ▒AQK.

illicque per quadringentos annos sic multiplicati sunt ut dinumerari eorum non possit exercitus
[10] cumque gravaret eos rex Aegypti atque in aedificationibus urbium suarum in luto et latere subiugasset eos
clamaverunt ad Deum suum et percussit totam terram Aegypti plagis variis
[11] cumque eiecissent eos a se Aegyptii et cessasset plaga ab eis et iterum eos vellent capere et ad suum servitium revocare
[12] fugientibus his Deus caeli mare aperuit
ita ut hinc inde aquae quasi murus solidarentur
et isti pede sicco fundum maris perambulando transirent
[13] in quo loco dum innumerabilis exercitus Aegyptiorum eos persequeretur
ita aquis coopertus est ut non remaneret vel unus qui factum posteris nuntiaret
[14] egressis etiam mare Rubrum deserta Sina montis occurrerunt
in quibus numquam homo habitare potuit vel filius hominis requievit

---

10. et latere CA; et in latere L | deum CA; dominum L | 12. hinc inde CA; hinc et inde L | murus CA; muros L | 13. persequeretur CA; persequerentur L | 14. egressis C(hegr.) *cum paucis codd. et archetypo*; egressus LA | sina L; syna C; sinai A.

Deest partim Ψ^{D} (*usque ad v.* 9, quadringentos).

tum $\Pi^{F}U\Omega^{SJ}$; egiptum $\Sigma^{T}\Omega^{M}\mathfrak{a}$ | sicque Π^{F} | dinumerare U | posset $\Phi^{P}E\Theta S\Omega\mathfrak{a}\mathfrak{g}\mathfrak{r}$ $\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$; poset U^{2} (*rescript.*) | $\sim$ eorum exerc. non posset Ω^{SM}; $\sim$ non possit eorum exerc. Q.

10. grauasset $\Phi EUS\Psi^{D}\Omega^{SJM2}\mathfrak{g}$; grauisset Ω^{M*} | egypti $\Pi^{F}U\Omega^{SJ}$; egipti $\Sigma^{T}\Omega^{M}$ $\mathfrak{a}$ | lutu $\Theta^{A}U^{*}$ | et lateres QK; et in latere $LU^{2}\Psi^{D}$; et in lateres U* | clamaueruntque Φ^{R} | ad dominum suum L(ad *ex* a)$\Psi^{D}\mathfrak{a}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$ | terram aegypti] aegyptum Ω^{S} | terram + illam K* | egypti U Ω^{J}; egipti $\Sigma^{T}\Omega^{M}\mathfrak{a}$; agypti L.

11. ad se Θ^{H}; *om.* $\Sigma^{T}K^{*}$ | egyptii $US^{*}\Omega^{SJ}$; egiptii $\Sigma^{T}\Omega^{M}$; aegypti Θ^{H*}; egipti $\mathfrak{a}$ | $\sim$ aegyptii a se $\Omega^{S}\mathfrak{a}\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$ | cessaret $\Phi EUS\Psi^{D}\Omega^{JM}$; cessassent $\Theta^{H*}\Gamma^{A}$. ¶ uel « cessasset » *lac.* | plagę Γ^{A} | uellent] U*; uellet $\Phi^{P}U^{2}$ | $\sim$ uelle(n)t eos $\Phi ES\Psi^{D}\Omega$ | et ad — reuocare *om.* Σ^{T} | suum *om.* Q | prouocare Ψ^{D}.

12. hinc] F^{2} (n *corr.*); hic $A^{\dagger}\Phi^{R}$; huic $\mathfrak{a}$; *praem.* ** U; + et LQ | muri $\Pi^{F}\Phi E\Omega$; muros LQF*K; muro $F^{2}U$; muris Ψ^{D} | et] ut Ω^{SM} | pedes Ψ^{D} | fundo F KU.

13. innumerabiles U* | egyptiorum $U\Omega^{SJ}$; egiptiorum $\Omega^{M}\mathfrak{a}$; exgiptiorum Σ^{T}; aegyptus $A^{\dagger}$ | persequerentur $LU\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | ut] *praem.* ita Ω^{M}.

14. egressis = $\Sigma^{T}E^{2}\Omega\mathfrak{a}\mathfrak{g}$; hegressis C; egressi $S^{2}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$; egressus E*S* *cum rell. codd. et edd.* | etiam] uero $\mathfrak{z}\mathfrak{c}$ | mare rubrum] Θ^{H*}; mari rubrum K*; mari rubro Θ^{H2}; a mari rubro Φ^{P} | syna $C\Pi^{F}$ $\Theta FKS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{S}\mathfrak{a}$; sinai $A\Phi^{V}$ | $\sim$ montis sina Φ^{R} | occurrerunt] S*; currerunt U; occupauerunt $\Theta K^{*}S^{2}\Gamma^{A}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{z}\mathfrak{c}$; *om.* Ω^{M2}. ¶ aŧ occurrerunt S | potuit] U*; potuerat U^{2}; poterat S | $\sim$ potuit habitare Ω^{S}.

⟨illicque AQ | 10. ⟨cumque CAQK | ⟨in luto A | ⟨clamaverunt AK | 11. ⟨cumque C AQK | ⟨et iterum A | ⟨et adA | 12. ⟨fugientibus A | ⟨ita A | ⟨et A | 13. ⟨in CAQK | ⟨ita A | 14. ⟨egressis CAQK | ⟨in A.

15 illic fontes amari obdulcati sunt eis ad bibendum
et per annos quadraginta annonam de caelo consecuti sunt
16 ubicumque ingressi sunt sine arcu et sagitta et absque scuta et gladio
Deus eorum pro eis pugnavit et vicit
17 et non fuit qui insultaret populo isti
nisi quando recessit a cultura Domini Dei sui
18 quotienscumque autem praeter ipsum Deum suum alterum coluerunt
dati sunt in praedam et in gladium et in obprobrium
19 quotienscumque autem paenituerunt se recessisse a cultura Dei sui
dedit eis Deus caeli virtutem resistendi
20 denique Chananeum regem et Iebuseum et Ferezeum
et Etheum et Eveum et Amorreum
et omnes potentes in Esebon prostraverunt
et terras eorum et civitates eorum ipsi possederunt
21 et usque dum non peccarent in conspectu Dei sui erant cum illis bona
Deus enim illorum odit iniquitatem

---

16. absque scuta LC; absque scuto A | 20. et amorreum LC; *om.* A.

15. amari obdulcatae FK²; amare obdulcatae K* | et — sunt *om.* U* | annona Q.

16. ubique Ω^S | sine arcum L* | ∾ sagitta et arcu Ω^M | et (*ante* absque) *om.* U* | scuta = LCΦ^RGΨ^D; scutu Σ^T K*; scuto K² *cum rell. codd. et edd.* | eis] ipsis Γ^A | ∾ pugnauit pro eis FKΩ^S𝔞𝔯𝔢 𝔩𝔳𝔰𝔠.

17. fuit + homo Ω^J* | insultaret] exultaret L | recessisset S; recessiret Ω^S; processit Θ^H* | a] ad Φ^V | cultu Π^F𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳 𝔰𝔠 | domini *om.* Φ^R Q.

18. quotiens Φ^P; quumque quumque Σ^T*; quumque Σ^T² | in gladio Π^F.

19. quotiens Ω^M | autem] uero Q; *om.* Σ^T | penituerint Ω^M | se *om.* Ψ^D | a] ad Φ^V | domini L | ei Ψ^D.

20. chananaeum ΦΘΓ^A𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; cananeum AΣ^T Ω^M 𝔞 | et *om.* F | iebusaeum ΦΘΓ^A𝔯𝔢𝔠 (*edd.* 1593 *et* 1598); iebuzaeum 𝔩𝔳𝔰𝔠 (*ed.* 1592); iebusseum CE; iebussęum S² (b *in ras.*); ihebusseum Σ^T; gebuseum U; iubuseum L* | ferezaeum Φ^RGV²P ΘΓ^A; feraezęum Φ^V*; pherezeum Ψ^D𝔤; pherezaeum 𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; phereseum 𝔞; fezeum A† | et eth.] ***etthęum Θ^H | aetheum E Ψ^D; hetheum Φ^R𝔤; hethaeum 𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; hettheum CAΦ^GP; hetthaeum Φ^V; cetheum Π^F Γ^A; cetthaeum Θ^A | et euaeum AΦΘS Γ^A; et heueum U𝔤; et heuaeum 𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; et euheum L; eueum Ω^S; *om.* Ψ^D | ∾ eueum et etheum Γ^A𝔞 | et amorraeum Φ ΘSΓ^A; et amorrhaeum 𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; *om.* AFK | aesebon Φ^G S; hesebon C𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠.

21. non *om.* Ω^SJ. ¶ ant. « usque dum non peccassent » et est idem sensus *Iac.* | peccassent ΦEUSΨ^D Ω; peccauer*nt C*; peccarunt Q | erat Ψ^D; erunt U | illis] eis Σ^T Φ^G | illorum *om.* Ψ^D*, *cf. ant. vers. lat.*

---

15. ⟨illic AQ | ⟨et A | 16. ⟨ubicumque AQK | ⟨deus CA | 17. ⟨et AQK | ⟨nisi A | 18. ⟨quotienscumque CAQK | ⟨dati A | 19. ⟨quotienscumque CAQK | ⟨dedit A | 20. ⟨denique CAQK | ⟨et etheum A | ⟨et omnes A | ⟨et terras A | 21. ⟨et AQK | ⟨deus AQ.

22 nam et ante hos annos cum re-
cessissent a via quam dederat
illis Deus ut ambularent in eam
exterminati sunt proeliis multis
nationibus
et plurimi eorum captivi abducti
sunt in terram non suam
23 nuper autem reversi ad Deum
suum ex dispersione qua dis-
persi fuerant adunati sunt
et ascenderunt montana haec
omnia et iterum possident Hie-
rusalem ubi sunt sancta eorum
24 nunc ergo meus domine perquire
si est aliqua iniquitas eorum
in conspectu Dei eorum
ascendamus ad illos quoniam
tradens tradet illos Deus eorum
tibi
et subiugati erunt sub iugo po-
tentiae tuae
25 si autem non est offensio populi
huius coram Deo suo
non poterimus resistere illis
quoniam Deus eorum defendet
illos
et erimus in obprobrium univer-
sae terrae
26 et factum est cum cessasset loqui
Achior verba
irati sunt omnes magnates Holo-
fernis
et cogitabant interficere eum di-
centes ad alterutrum

---

22. in eam LC; in ea A | abducti C(habd.)A; adducti L(*ut vid.*) | 24. eorum (*1°*) LC; *om.* A | 26. uerba L*C; haec uerba A; uerba haec L^{2}.

22. ∼ deus illis $\Pi^{F}E\Theta\Gamma^{A}$ | deus + suus U | in eam = $LC\Sigma^{T}U^{*}$; in ea U^{2} *cum rell. codd. et edd.* | exterm. sunt] exterminatis Ψ^{D}; *praem.* et Θ^{A} | multis] *praem.* a $\Phi^{R}S^{2}\Psi^{D}\Omega^{S}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; + a $\Phi^{P}E^{2}\Theta^{H2}\Omega^{JM}$ | nationum $\Sigma^{T}\Gamma^{A}$ | capti A | adducti L(*ut vid.*)$\Pi^{F}\Phi^{RGV}QFK^{2}US\Psi^{D}$; ducti $\Phi^{P}E\Theta K^{*}\Gamma^{A}\Omega^{M}$ *cum ant. vers. lat.* | in terra non sua $Q\Psi^{D}$.

23. autem *om.* Σ^{T} | reuersi + sunt F K | deum] K*; dominum $Q\Gamma^{A}$ *cum cod. Monac. 6239 ant. vers. lat.*; dominum deum $\Phi EFK^{2}S\Psi^{D}\Omega$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠 | ex disp.] et dispersionem L* | haec] hac U | possiderunt Σ^{T} *cum LXX et ant. vers. lat.* | hierlm Π^{F}; iherusalem C𝔞; ihrslm Σ^{T}; ierusalem 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; ierlm $\Psi^{D}\Omega$; hisrlem FK^{2}; isrlem K* | ∼ ierlm possident Ω^{M} | sancta eorum] sancta sanctorum Ω^{S}𝔞𝔤; sanctasanctorum 𝔯𝔢𝔩. ¶ « sancta eorum » *Hug.*

24. ergo] autem K* | meus domine] Γ^{A*}; mi domine $\Gamma^{A2}\Omega^{JM}$𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠; domine meus 𝔤; domine mi Ω^{S}; omnes domine Ψ^{D} | perquire *om.* E* | aliqua *om.* Θ^{H*} | eorum (*1°*) *om.* AK* | et ascendamus $\Phi^{P}\Omega^{J}$𝔢𝔩𝔳; et ascendemus Ω^{S}𝔯 *cum LXX* | tradet] tradidit K* | illos] illis E*; eos C | erunt + tibi Q | ∼ tue potentie Ω^{M}.

25. autem] uero Ω𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠 | huius] eius Ω^{S} | eorum] illorum Ω^{M} | defendit K*.

26. factum est *om.* S^{2}; *praem.* **** Θ^{H} | est *om.* F* | dum Ω^{M} | acchior Σ^{T} | uerba] *praem.* haec $A\Theta U\Gamma^{A}$; + h(a)ec $L^{2}\Pi^{F}\Phi EQFKS\Psi^{D}\Omega$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔷𝔠 *cum LXX et ant. vers. lat.* | irati] indignati Γ^{A} | holofernis] Θ^{H*}; olofernis $\Pi^{F}\Theta^{H2}QFS\Omega^{SM}$; holofornis A; olofornis Σ^{T}; holofernes L*.

---

22. ⟨nam CAQK | ⟨ut A | ⟨exterminati A | ⟨et A | 23. ⟨nuper CAQK | ⟨et ascenderunt A | 24. ⟨nunc CAQK | ⟨ascendamus AK | ⟨et A | 25. ⟨si CAQK | ⟨non poterimus A | ⟨quoniam A | ⟨et A | 26. ¶ et X. F; *Div. sine num.* $C\Phi^{R}$; ⟨et AQK | ⟨irati A | ⟨et A.

27 quis iste est qui filios Israhel
posse dicat resistere regi Nabuchodonosor et exercitibus eius
homines inermes et sine virtute
et sine peritia artis pugnae
28 ut ergo agnoscat Achior quoniam
fallit nos ascendemus in montana
et cum capti fuerint potentes
eorum
tunc cum eisdem gladio transverberabitur
29 ut sciat omnis gens quoniam Nabuchodonosor deus terrae est
et praeter ipsum alius non est

VI. 1 factum est autem cum cessassent loqui
indignatus Holofernis vehementer dixit ad Achior
2 quoniam prophetasti nobis dicens quod gens Israhel defendatur a Deo suo
ut ostendam tibi quia non est deus nisi Nabuchodonosor
3 cum percusserimus eos omnes
sicut hominem unum
tunc et ipse cum illis Assyriorum gladio interibis
et omnis Israhel tecum perditione disperiet

---

28. quoniam LC; quia non A | ascendemus in L^2C; ascendamus A; ascendimur in L* | 29. sciat omnis gens CA; sciant omnes gentes L.

VI. 1. cessassent CA; cessasset L | indignatus LCA^2; indignatus est A* | holofernis L(olo.)C; holofornes A | 3. omnis C(hom.)A; omnes L.

27. ∼ est iste $\Sigma^{T}\Phi^{G}E^{2}FK\Omega^{SM}$ągrel ʋʒc | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ω^{J} grelʋʒc; isrl $L\Phi^{RGV}KUS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$ą | regi *om.* Φ^{P} | nabucodonosor Σ^{T}; nabugodonosor $\Phi^{P}E$; nabucchodonosor L; nabuchodosor K*; nabuch̄ Ω^{SJ}; nabuḡ Ω^{M} | ∼ nabuch. regi Π^{F} | eius] suis Ω^{S} | et (*post* inermes) *om.* Φ^{P} | artis] legis E*.

28. cognoscat QUΓ^{A} | accior Σ^{T}; achio Φ^{P}* | quoniam] quia non AΘK* Γ^{A}; quia EFK^{2}; quoniam non ϖ | fallet ΘK*Γ^{A} | ascendemus = $L^{2}C\Sigma^{T}\Phi^{GVP}S^{2}\Psi^{D}\Omega^{J}$ą *cum LXX et ant. vers. lat.*; ascendamus $A\Pi^{F}\Phi^{R}E\Theta FKUS^{*}\Gamma^{A}\Omega^{SM}$grelʋʒc; ascendimus Q; ascendimur L*. ¶ uel « ascendamus » *Iac.* | in] ad $E\Theta\Gamma^{A}$; *om.* A $\Pi^{F}K^{*}S^{*}$ | captiui C | ∼ transuer. gladio FK.

29. sciant omnes gentes $L\Pi^{F}E\Theta FK$ UΓ^{A}ą | nabucodonosor Σ^{T}; nabugodonosor $\Phi^{P}E$; nabuch̄ Ω^{S}; nabuḡ Ω^{M} | est *om.* Π^{F} | ∼ est terre Ω^{M} | alter non est Ω^{S}; non est alius Ω^{M}; alius non est deus Ω^{J}*.

VI. 1. cessasset $L\Pi^{F}K^{*}\Omega^{S}$ | indign. ... dixit] indign. est ... dixit A*; indign. est ... et dixit $\Pi^{F}FK$ | olofernis $L\Pi^{F}QF$; holofernes $E^{*}\Theta^{H*A}\Omega^{JM}$ągrelʋʒc; olofernes $\Gamma^{A}\Omega^{S}$; holofornes A; olofornes $\Sigma^{T}\Theta^{H2}$ | uehementer *om.* Σ^{T} | ad *om.* Θ^{A} | acchior Σ^{T}.

2. nobis] in nobis L *cum LXX* | gens] genus $\Phi^{V}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ *cum LXX et ant. vers. lat.* | srhl $C\Sigma^{T}$; ihl Π^{F}; israel Ω^{J}grel ʋʒc; isral F; isrl $L\Phi^{RGV}EKUS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$ą | quia] quod Π^{F}; quoniam ągrelʋʒc | nabucodonosor Σ^{T}; nabugodonosor $\Phi^{P}E$; nabuch̄ Ω^{S}; nabuḡ Ω^{M}.

3. percussi erimus Ω^{S} | eos *om.* E* | sicuti C; quasi Ω^{S} | illis] eis Ω^{S} | assiriorum $L\Sigma^{T}\Omega^{M}$ą; asyriorum Φ^{V} | gladiis Ω^{M} | omnes israhelitę cum perditione disperient Γ^{A} | omnes LK*; om̄ U* | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel relʋʒc; isrl $L\Phi^{RGV}$ KUS$\Psi^{D}\Omega$ąg | perditione] *praem.* in FK S* | dispereat Φ^{R}; disperient U | ∼ disperiet in perditione FK.

---

27. ⟨quis AQK | ⟨homines AK | 28. ⟨ut CAQK | ⟨et AQ | ⟨tunc A | 29. ⟨ut AK | ⟨et A.

VI. 1. ¶ factum VI. Ω^{SJ}; VII. $A\Theta^{A}$; *Div. sine num.* Φ^{R}; ⟨factum CQK | ⟨indignatus A | 2. ⟨quoniam CAQK | ⟨ut AK | 3. ⟨cum AK | ⟨tunc AK | ⟨et omnis AQK.

[4] et probabis quoniam Nabuchodonosor dominus sit universae terrae
tuncque gladius militiae meae transiet per latera tua
et confixus cades inter vulneratos Israhel
et non respirabis ultra donec exterminerís cum illis
[5] porro autem si prophetiam tuam veram existimas
non concidat vultus tuus
et pallor qui faciem tuam obtinuit abscedat a te
si verba mea haec putas impleri non posse
[6] ut autem noveris quia simul cum illis haec experieris
ecce ex hac hora illorum populo sociaberis
ut dum dignas mei gladii poenas exceperint
ipse simul ultioni subiaceas
[7] tunc Holofernis praecepit servis suis ut conprehenderent Achior
ut ducerent eum in Bethuliam
et traderent eum in manu filiorum Israhel
[8] et accipientes eum servi Holofernis profecti sunt per campestria
sed cum adpropinquassent ad montana
exierunt contra eos fundibalarii

---

4. probabis LA; probabit C | quoniam LC; quia A | transiet LCA²; transit A* | 6. sociaberis A; sociaueris LC | exceperint A; exciperint LC | 7. holofernis L(olo.)C; holofornes A | ut ducerent LC(hut); et perducerent A | 8. cum LC; dum A.

4. probabit C; prouabit Σ^{T} | quia AEΘFKΩ^{M}; quia nonnisi Γ^{A} | nabucodonosor Σ^{T}; nabugodonosor Φ^{P}E; nabuchod Ω^{J}; nabuch Ω^{S}; nabu. Ω^{M} | tunc (que *om.*) Q | transit A*K*; transiret Ψ^{D} | per — cades *om.* FK | per *om.* Σ^{T} | confossus Ω^{S} | inter] in terra L | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel ɾɛlɒʒc; isral F; isrl LΦ^{RGV}EΘ^{H}KU$\Gamma^{A}\Psi^{D}$Ωg; israhelis S.

5. autem *om.* S | prophetiam] *praem.* per Φ^{G} | extimas $\Sigma^{T}\Phi^{V*}$; estimas Γ^{A}; [...]timas U, *fol. lac.* | non conc.] noncidat Φ^{G}*F*K | pauor Ω^{S} | que U | obtinet ɑgɾɛlɒʒc; obtenet K* | abscedat] discedat Ω^{S}; ascendat E* | i(m)plere FKU.

6. nouerit E* | quia] qui A† | illis] his Π^{F} | haec] hoc EΩ^{S}; *om.* Φ^{R}K*U | expereris A†; experiens E*Ψ^{D}; perieris Φ^{V} | so(c)iaueris LC$\Pi^{F}\Sigma^{T}\Phi^{RG}\Theta^{HA}$*FKU* | ut] et Π^{F} | dum] cum Ω | gladio L | ∿ gladii mei $\Pi^{F}\Omega$ | exciperint LCΦ^{RGV}FK²; exciperent K*U | simul] simili Ω^{SJ}. ¶ ant. «simul» *lac.* | ultione U; ultionis L* | subicias L; subiacebis FK.

7. olofernis LΠ^{F}QFS; holofernes E* $\Theta^{H*A}\Gamma^{A}\Omega^{JM}$ɑgɾɛlɒʒc; olofernes $\Theta^{H2}\Omega^{S}$; holofornes A; olofornes Σ^{T} | acchior Σ^{T} | ut = LC(hut)$\Sigma^{T}\Gamma^{A}$; et *rell. codd. et edd.* | perducerent AEΘK*USΓ^{A}ɾɛlɒʒc | betuliam AC$\Sigma^{T}\Omega^{M}$ | tradent Σ^{T} | eum *om.* U *cum LXX* | in manu] S*; in manus Π^{F}E K*US²Ω^{SM}ɑgɾɛlɒʒc *cum LXX et ant. vers. lat.* | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ω^{J}gɾɛlɒʒc; isral F; isrl LΦ^{RGV}QKUS$\Gamma^{A}\Psi^{D}$ Ω^{SM}; isrlh E.

8. capientes Q | holofernis] Θ^{H*}; olofernis LC$\Pi^{F}\Theta^{H2}$QFΩ^{S}; holofornis A² (*alt.* o *ex* i); olofornis Σ^{T} | campestriam Φ^{V2}(-tiam Φ^{V*}) | sed] et Φ^{P} | dum AK* | ad] a L; *om.* Π^{F} | fundiualarii LΠ^{F}; fundibularii $\Sigma^{T}\Phi^{P}$EFKU²S$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$ɑgɾɛlɒʒc; fundebularii U*.

---

4. ⟨et AK | ⟨tuncque AQK | ⟨et confixus A | ⟨et non A | 5. ⟨porro CAQK | ⟨non A | ⟨et pallor AQ | ⟨si A | 6. ⟨ut autem CAQK | ⟨ecce A | ⟨ut dum AQ | ⟨ipse A | 7. ⟨tunc CAQK | ⟨(ut ducerent) A | ⟨et A | 8. ⟨et CAQK | ⟨sed CAQ | ⟨exierunt A.

9 illi autem divertentes a latere montis
ligaverunt Achior ad arborem manibus et pedibus
et sic vinctum de restibus dimiserunt eum
et reversi sunt ad dominum suum
10 porro filii Israhel descendentes de Bethulia venerunt ad eum
quem solventes duxerunt ad Bethuliam atque in medio populi illum statuentes
percontati sunt quid rerum esset quod illum vinctum Assyrii reliquissent
11 in diebus illis erant illic principes Ozias filius Micha de tribu Symeon
et Carmi qui et Gothonihel
12 in medio itaque seniorum
et in conspectu omnium Achior dixit omnia
quae locutus ipse fuerat ab Holoferne interrogatus
et qualiter populus Holofernis voluisset propter hoc verbum interficere eum
13 quemadmodum ipse Holofernis iratus iusserit eum Israhelitis hac de causa tradi

---

9. diuertentes CA; deuertentes L | dimiserunt CA; demiserunt L | 12. ab CA; ad L | propter hoc uerbum LA; *om.* C | 13. quemadm. LC; et quemadm. A | olofernis LC; holofornes A | hac de causa C; ac de causa L; hac causa A.

9. deuertentes LΠ^{F}ΘKU*Γ^{A} | legauerunt U* | acchior Σ^{T} | de restibus] restibus ȝc; *om.* U*; *praem.* **** Σ^{T} | demiserunt LK*U* | et — suum *om.* FK.

10. porro + autem Π^{F} | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ωʲgrelʋȝc; isrl L Φ^{RGV}KUSΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}ą | de betulia LCΣ^{T}Ω^{M}; bethuliam Ψ^{D} | ad betuliam Σ^{T}Ω^{M}; ad betulliam L; ad bethuliae F; bethuliam ġ | ∼ ad betuliam duxerunt Ω^{M} | in medium Ωarelȝc | illum *om.* U* | statuentes] stantes Γ^{A} | perconctati S*; percuntati E*; percunctati E^{2}ΘQUS^{2}Γ^{A}Ωarelʋȝc | quod + ibi US | ∼ uinctum illum Π^{F} | assirii Π^{F}Σ^{T}U^{2}ą; assiri Ω^{M}; assirie U*.

11. erant illic princeps Π^{F}Φ^{V}*; erat illic princeps Γ^{A}; erant principes illic ġ; erant principes Φ^{P2}(ant *et* ipes *in ras.*) | illuc K*; ibi Ω^{M} | ozyas C | simeon US Ω^{JM}grelʋȝc; simeonis Σ^{T} | charmi Π^{F}EΘQKΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SJ}agrelʋȝc; charan F | gothoniel Σ^{T}ESΩagrelʋȝc.

12. itaque] autem K* | in *om.* Θ^{H}* | acchior Σ^{T} | ∼ dixit achior Ω^{S} | omnia + uerba Ψ^{D}, *cf. LXX* | ipse fuerat] *in ras.* Ω^{J2}; fuerat Φ^{R}FKU*ąg; fuerat ipse Σ^{T}Ω^{S} | ab] ad LU*Ψ^{D}; *praem.* et quae Q | holoferne] Θ^{H}*; holoferne Ψ^{D}; oloferne LΠ^{F}Θ^{H2}QFΩ^{S}; holoforne A^{1}; oloforne A† Σ^{T}; holofernem Φ^{P} | ∼ interr. ab (h)oloferne Ω^{SJ} | qualiter] quatenus Π^{F} | holofernis] Θ^{H}*; olofernis LΠ^{F}Θ^{H2}QFΩ^{S}; holofornis A; olofornis Σ^{T} | propter hoc uerbum *om.* CΣ^{T}.

13. quod ad modum Π^{F}; *praem.* et AΠ^{F}EΘFKUSΓ^{A}Ω^{SJ}agrelʋȝc; *praem.* uel Ω^{M} | holofernis] Θ^{H}*; olofernis LCΠ^{F}QF; holofernes E*Θ^{A}Γ^{A}Ω^{JM}agrelʋȝc; olofernes Θ^{H2}Ω^{S}; holofornes A; olofornes Σ^{T} | iratus *om.* U* | iusserat Φ^{P}*S*Ω^{M}; iussit Θ^{H} | srahelitis C; ihlitis Π^{F}; israelitis Ωʲgrel ʋȝc; isrlitis Ω^{SM2}(*alt.* s *in ras.*); srhlitis populis Σ^{T} | hac] *in ras.* Ω^{M2}; ac LΦ^{RG}FKΨ^{D}; haec U | de *om.* A | uicerit AE*

---

9. ⟨illi CAQ | ⟨ligaverunt A | ⟨et sic A | ⟨et reversi A | 10. ¶ porro XI. F; ⟨porro CAQK | ⟨quem AQ | ⟨percontati A | 11. ¶ in diebus *Div. sine num.* Φ^{R}; ⟨in diebus CAQK | ⟨et carmi A | 12. ¶ in medio VIII. AΘ^{A}; ⟨in medio CQK | ⟨et in A | ⟨quae A | ⟨et qualiter AK | 13. ⟨quemadmodum AQK.

ut dum vinceret filios Israhel
tunc etiam ipsum Achior diversis iubeat suppliciis interire
propter hoc quod dixisset Deus caeli defensor eorum est
14 cumque universa Achior exposuisset omnis populus cecidit in faciem adorantes Dominum
et communi lamentatione et fletu unanimes preces suas Deo effuderunt 15 dicentes
Domine Deus caeli et terrae intuere superbiam illorum
et respice ad nostram humilitatem
et faciem tuorum sanctorum adtende
et ostende quia non derelinquis praesumentes de te
et praesumentes de se et de sua virtute gloriantes humilias
16 finito itaque fletu et per totum diem populorum oratione completa
consolati sunt Achior 17 dicentes
Deus patrum nostrorum cuius tu virtutem praedicasti
ipse tibi hanc dabit vicissitudinem ut eorum magis tu interitum videas
18 cum vero Dominus Deus noster dederit hanc libertatem servis suis

---

13. uinceret LC; uicerit A | hoc LA; *om.* C | 14. adorantes LC(had.); adorans A | unanimes LA; hunianimes C | deo LA; domino C | 15. tuorum sanctorum CA; sanctorum tuorum L | quia LC; quoniam A | derelinquis LA; derelinques C | 16. finito itaque LC; finitoque A | 17. tu (*1°*) CA; *om.* L | hanc dabit CA; dabit hanc L.

ΘK*Γᴬrelυȝc | srhl CΣᵀ; ihl Πᶠ; israel Ωᴶgrelυȝc; isrl ΦᴿᴳⱽEΘᴴQKUSΓᴬΨᴰΩˢᴹ α | ∿ filios ihl uinceret Πᶠ | etiam] et αgrelυȝc; *om.* Ωˢ | accihor Σᵀ | ∿ iuueat diuersis Πᶠ | ∿ interire suppliciis grel υȝc | propter hoc quod] propter quod C Σᵀ; propter quod cum K² (propter quod *in ras.*); propter hoc Γᴬ; quod F.

14. uniu. + haec α(hec)relυȝc | accihor Σᵀ; ahior L | ∿ achior uniu. (haec) Γᴬ*αrelυȝc | expos. + et Φᴾ | faciem + suam UΨᴰΩᴶ* | adorantes] S*; adorans AEΘK*US², *cf. ant. vers. lat.* (et adorauit) | deum Σᵀ *cum LXX*; *om.* ΦᴿᴳⱽΨᴰ | unianimes C(hun.)E*QF*K*U²; unianimis U* | deo = LAΘK*Γᴬ; *om.* Ψᴰ; domino K² *cum rell. codd. et edd.* | ∿ effuderunt domino Σᵀ.

15. illorum] eorum FKΩᴹαgrelυȝc *cum ant. vers. lat.* | ∿ humil. nostram Πᶠ | ∿ sanctorum tuorum LΣᵀQFKΓᴬΨᴰ Ωαgrelυȝc | quia] quoniam AEΘFKΓᴬα grelυȝc | non *om.* F* | derelinques CΠᶠΣᵀ ΦK*US* | de te] in te L; te U* | et praesumentes de se *om.* Πᶠ.

16. finito itaque] finitoque AK*; finito iam Σᵀ | totam EΘUgrelυȝc | ∿ oratione popul. Ωˢαrelυȝc | accihor Σᵀ.

17. tu *om.* LΣᵀQ | uirtute Ψᴰ | ∿ uirtutem tu Ωˢᴹ | ipse + remunerator Ωˢ | dabit] E²(ab *in ras.*) | ∿ tibi hanc uic. dabit Σᵀ; ∿ tibi dabit hanc uic. L Πᶠ; ∿ hanc dabit tibi uic. Ωᴶ | tu *om.* Q | interitu UΨᴰ | ∿ tu magis uideas interitum Ωˢ.

18. cum] cumque K* | dederit + tibi

⟨ut AK | ⟨tunc A | ⟨propter AK | 14. ⟨cumque CAQK | ⟨et communi AQ | 15. ⟨dicentes AK | ⟨domine CQ | ⟨et respice A | ⟨et faciem AQK | ⟨et ostende A | ⟨et praesumentes A | 16. ⟨finito CAQK | ⟨consolati A | 17. ⟨deus CAQK | ⟨ipse A | 18. ⟨cum CAQK.

sit et tecum Deus in medio nostri
ut sicut placuerit tibi ita cum tuis omnibus converseris
19 tunc Ozias finito consilio suscepit eum in domum suam et fecit cenam magnam
20 et vocatis omnibus presbiteris simul expleto ieiunio refecerunt
21 postea vero convocatus omnis populus et per totam noctem intra ecclesiam oraverunt
petentes auxilium a Deo Israhel
VII. 1 Holofernis autem altera die praecepit exercitibus suis ut ascenderent contra Bethuliam
2 erant autem pedites bellatorum centum viginti milia et equites viginti duo milia
praeter praeparationes virorum illorum quos occupaverat captivitas
et adducti fuerant de provinciis et urbibus universae iuventutis
3 omnes pariter paraverunt se ad pugnam contra filios Israhel
et venerunt per crepidinem montis usque ad apicem
qui respicit super Dothain a loco qui dicitur Belma usque Chelmo qui est contra Hesdraelon

---

18. sit CA; sic L | ut A; hut C; *om.* L | 19. tunc LA; *om.* C | fecit LCA²; fecit eis A*.
VII. 1. olofernis LC; holofornes A | 2. bellatorum LC; bellatores A | et equites uiginti duo milia LC; *om.* A | adducti LC; abducti A | iuuentutis LA; iuuentutes C | 3. dothain A; dothayn C; dotaim L | chelmo C; celmo L; chelmon A.

Deest F (*a v.* 20, presbiteris).

Φᴿ | sit] sic LΘᴬK*U*Γᴬ | et *om.* E*Θᴴ² | deus] dominus Ωˢᴶ; dominus deus U; *om.* Q* | ∼ dominus tecum Ωˢ | nostro K* | ut sicut ... ita] sicut ... ita ut ΦᴿᴳⱽΨᴾΩᴹ; si ... ita ut Ψᴰ; sicut ... ita LΦᵛ*S*; sicut ... itaque E* | tibi *om.* Σᵀ | cum *om.* Ωᴹ* | conuerseris + nobiscum Q²FKαgrelυgc.

19. tunc ozias] ozias autem Σᵀ; ozyas C | consilio] K*; concilio Φᴿᴳ²(ci *in ras.*)ᵖFK²Sα | eum *om.* F* | in domo sua E* | fecit + ei EΘᴴ*ᴬrelυgc; + eis A*K*, *cf. LXX et ant. vers. lat.*

20. uocauit K*·

21. conuocatus + est E² αgrelυgc | ∼ populus omnis Γᴬ | et *om.* ΦⱽᴾS²Ω | a *om.* U* | domino deo Πᶠ | srahel C; isrhl E; srhl Σᵀ; ihl Πᶠ; israel ΩˢᴶrelυgC; isrl LAΦᴿᴳⱽKUSΓᴬΨᴰΩᴹg.

VII. 1. olofernis LCΠᶠQ; holofernes E*Θᴴ*ᴬΓᴬΩᴶᴹαgrelυgc; olofernes Θᴴ²Ωˢ; holofornes A; olofornes Σᵀ | betuliam L ΣᵀE*Ωᴹ; betutliam Φᴼ; *om.* Ωˢ*.

2. pedites] E²(ites *in ras.*); pedestres ΘᴬK*Γᴬ; *om.* U² | bellatores AK | et — milia *om.* AKU* | uig. duo] XII Ωˢ | preparationem Πᶠ; parationes U | illorum *om.* L | ∼ illorum uirorum ΠᶠΩˢ | captiuita*** Φᴾ*; captiuas Φⱽ | abducti AΘ ΓᴬrelυgC | iuuentutes CΣᵀ(iub.)S*.

3. omnis Φᴾ; et omnes Ωˢ | pariter *om.* Πᶠ | praeparauerunt Γᴬ | ∼ parau. se pariter αgrelυgc | filiosrhl Σᵀ | srahel C; ihl Πᶠ; israel ΩᴶgrelυgC; isrl LΦᴿⱽQKUS ΓᴬΨᴰΩˢᴹα; isrlh E | usque — dothain *om.* Q | super *om.* ΦEU*S*ΨᴰΩ | dothain] A² (o *in ras.*); dothayn C; dotahin Σᵀ; dothaim ΦKUSΨᴰΩαg; dotaim L | ad locum Ψᴰ² (ũ *ex* o) | chelmo = C; celmo LΣᵀ ΦSΩᴹ; chelmon AΘᴴ*ᴬKΓᴬαgrelυgc; celmon ΠᶠEΘᴴ²QU²Ψᴰ²Ωˢᴶ; celmeon Ψᴰ*; calman U*; *praem.* ad ΦU²SΨᴰΩˢarel υgc | hesdraelon = LCAΘU; hesdrelon ΣᵀΦEQSΓᴬΨᴰg; esdrelon KΩarelυgc; ęsdrelon Πᶠ.

⟨sit A | ⟨ut A | 19. ¶ tunc *Div. sine num.* Φᴿ; ⟨tunc CAQK | 20. ⟨et AQ | 21. ⟨postea CAQK | ⟨petentes A.

VII. 1. ¶ holofernis VII. Ωˢᴶ; VIII. Θᴬ; VIIII. A; ⟨holofernis CQK | 2. ⟨erant AQK | ⟨praeter A | ⟨et adducti A | 3. ⟨omnes AQK | ⟨et CAQK | ⟨qui respicit A.

4 filii autem Israhel ut viderunt multitudinem illorum
prostraverunt se super terram mittentes cinerem super capita sua
unanimes orantes ut Deus Israhel misericordiam suam ostenderet super populum suum
5 et adsumentes arma sua bellica sederunt per loca
quae angusti itineris tramitem dirigunt inter montuosa
et erant custodientes ea tota die et nocte
6 porro Holofernis dum circuit per gyrum
repperit quod fons qui influebat aquaeductum illorum
a parte australi extra civitatem † dirigeret et † incidi praecepit aquaeductum eorum
7 erant tamen non longe a muris fontes ex quibus furtim videbantur haurire aquam
ad refocilandum potius quam ad potandum
8 sed filii Ammon et Moab accesserunt ad Holofernem dicentes
filii Israhel non in lancea nec in sagitta confidunt
sed montes defendunt illos
et muniunt illos colles in praecipitio constituti

---

4. unanimes LA; hunianimes C | 6. olofernis LC; holofornes A | influebat LC; influebat in A | dirigeret et *restituimus*; dirigeret LCA *errante, ut vid., archetypo.*

Deest F.

4. srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ω^{J} grelbgc; isrl $L\Phi^{RGV}EKUS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$ | ut *om.* Ψ^{D} | uiderent $E^{*}\Theta^{H*}$ | super] in Π^{F} | unianimes C(hun.)QK*U*; unanimiter E^{2}; unianimiter E*; *praem.* et Ω^{M} | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel $E^{*}\Omega^{J}$grelbgc; isrl $L\Phi^{RGV}KUS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$a | suam *om.* U* | ostenderit K*.

5. sua *om.* Ω^{S} | per] super Σ^{T} | angusti] *praem.* ad relbgc; *praem.* et Θ | tramite Φ^{G} | montosa grelbgc | erunt Θ^{H*} | ea — nocte] se a tota nocte et tota die Ψ^{D} | ea *om.* L | et] ac g.

6. olofernis $LC\Pi^{F}\Phi^{V}Q$; holofernes $E^{*}\Theta^{H*A}\Gamma^{A}\Omega^{JM}$agrelbgc; olofernes $\Theta^{H2}\Omega^{S}$; holofornes A; olofornes Σ^{T} | circuiuit Φ^{P}; circuiret E; circumiret $\Theta\Gamma^{A}$ | giros Ω^{S}; + et Ψ^{D} | influebat + in $AE\Theta QK^{*}$ $US\Gamma^{A}$ | illorum] eorum g | dirigeret et = $\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agrelbgc; dirigeretur et Ω^{M}; dirigeret *rell. codd.* ¶ «dirigeret» sic intellige quod fons existens a parte australi extra ciuitatem dirigeret aquam in aqueductum illorum. sic exponit Rabanus *Hug.* | eorum] illorum $EK\Omega^{M}$ar elbgc.

7. tamen] autem Π^{F} | non *om.* Ω^{S} | ~ fontes a muris a | forte uidebatur U* | refocilandam Ψ^{D} | potius — potandum *om.* Π^{F} | portandum Ψ^{D*}.

8. admon L; amon $K\Psi^{D}\Omega^{SJ}$; am̃o Ω^{M} | holofernem] Θ^{H*}; olofernem $L\Pi^{F}\Phi^{V}$ $\Theta^{H2}QQ^{S}$; holofornem A; olofornem Σ^{T} | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ω^{J}grel bgc; isrl $L\Phi^{RGV}EKUS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$a | lance Q* | sagittis Ψ^{D} | confidunt + *** Θ^{A} | defendent A; defendant U | et muniuit illos Ψ^{D*}; *om.* L.

---

4. ⟨filii CAQK | ⟨prostraverunt A | ⟨unanimes AQK | 5. ⟨et CAQK | ⟨quae A | ⟨et erant AQ | 6. ⟨porro CAQK | ⟨repperit A | ⟨a parte A | ⟨incidi A | 7. ⟨erant CAQK | ⟨ad refocilandum A | 8. ⟨sed CAQ | ⟨filii israhel CAQK | ⟨sed montes A | ⟨et A.

9 ut ergo sine congressione pugnae possis superare eos
pone custodes fontium ut non hauriant ex eis et sine gladio interficies eos
vel certe fatigati tradent civitatem suam quam putant civitatem montibus positam superari non posse
10 et placuerunt verba haec coram Holoferne et coram omnibus satellitibus eius
et constituit per gyrum centenarios per singulos fontes
11 cumque ista custodia per dies viginti fuisset expleta
defecerunt cisternae et collectiones aquarum omnibus inhabitantibus in Bethuliam
ita ut non esset intra civitatem unde satiarentur vel una die
quoniam ad mensuram dabatur populis aqua cotidie
12 tunc ad Oziam congregati omnes viri feminaeque iuvenes et parvuli
simul omnes una voce 13 dixerunt iudicet Deus inter nos et te

---

9. ciuitatem montibus positam LC; montibus superpositam A | superari CA; superare L | 11. expleta LA; inpleta C | in LC; *om.* A | satiarentur LA; saturarentur C | ad mensuram LA; ad mensura C | 12. feminaeque LC(faem.); et feminae A | et paruuli LA; saenes et paruoli C.

Deest F (*usque ad v.* 11, cotidie).

9. congregatione K* | posses U* | ∽ eos superare Ω^{SJ*} | pones Θ^{A}; + procul Φ^{P} | hauriant + aquam grelbgc | tradant Φ^{R} | potant U* | ciuitatem *om.* AΠ^{F} Φ^{P}EΘKUS$^{2}\Gamma^{A}\Omega$agrelbgc | montibus] super uerticem montium Π^{F}; *praem.* in Φ^{P} E$^{2}\Omega$agrelbgc | posita Q; superpositam A E*Θ^{H*A}USΓ^{A}; superposita K | superare L E*U*Ψ^{D}; *praem.* atque K^{2}.

10. et *om.* K* | ∽ hec uerba Ω^{S} | coram holof.] omnia holoferni E*$\Theta^{A}\Gamma^{A}$; ***** holoferni Θ^{H*}(olof.)K*; omnia coram holoferne E^{2} | holoferne] S*; holoferne Ψ^{D}; oloferne L$\Pi^{F}\Theta^{H2}\Omega^{S}$; holoforne A; oloforne Σ^{T}; holoferno S^{2} | omnibus *om.* $\Pi^{F}\Omega^{M}$agrelbgc *cum paucis codd. graec. minusc.* | eius] *in ras.* Π^{F2} | centenarius E*.

11. uiginti] xxx Ω^{S}, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | impleta C(inpl.)Σ^{T} | cisternae] aque $\Omega^{S\dagger}$ | inhabitantibus in bethuliam = L(betul.)C(inab.)Φ^{RGP}K; habitantibus in betuliam Σ^{T}; inhabitantibus bethuliam A(betul. A†)Π^{F}Q$\Psi^{D}\Omega^{SJM}$(betul.) ag; habitantibus bethuliam relbgc; inhabitantibus in bethulia Φ^{V}E(betul. E*) US; habitantibus in bethulia $\Theta\Gamma^{A}$ | intra ciuitatem] K*; intra ciuitate K^{2} | saturarentur CΣ^{T} | ad mensura CK | populo Σ^{T}KU.

12. hozyam C | feminaeque — simul *om.* U* | et femin(a)e AΠ^{F}EΘ^{A}FKΓ^{A} m; ac femine Ψ^{D}; et familiae Θ^{H2} (mil *in ras.*) | iuuenes + senes C(saen.)$\Pi^{F}\Sigma^{T}\Theta^{H2}$; + et senes Θ^{H*A}; + senesque ES$^{2}\Gamma^{A}\Omega^{M}$; + se***** U^{2} | et paru.] Θ^{H2} (et *in ras.*); et paruoli CFK; paruulique Θ^{A} | ∽ omnes simul Ω^{SJ}agrelbgc.

13. dominus QS$\Psi^{D}\Omega^{S}$ *cum plur. codd. ant. vers. lat.* | quia Ω^{M} | fecistis K* *cum*

---

9. ⟨ut CAQK | ⟨pone A | ⟨vel AQK | 10. ⟨et placuerunt CAQK | ⟨et constituit CA | 11. ⟨cumque CAQK | ⟨defecerunt A | ⟨ita A | ⟨quoniam A | 12. ¶ tunc X. AΘ^{A}; XII. F; ⟨tunc CQK | ⟨simul A | 13. ⟨iudicet CQK.

quoniam fecisti in nos mala † nolens † loqui pacifice cum Assyriis
et propter hoc vendidit nos Deus in manibus eorum
14 et ideo non est qui adiuvet cum prosternamur ante oculos eorum in siti et perditione magna
15 et nunc congregate universos qui in civitate sunt
ut sponte nos tradamus omnes populo † Holofernis †
16 melius est enim ut captivi benedicamus Deum viventes
quam moriamur et simus obprobrium omni carni
cum videamus uxores nostras et infantes nostros mori ante oculos nostros
17 contestamur hodie caelum et terram et Deum patrum nostrorum qui ulciscitur nos secundum peccata nostra
ut iam tradatis civitatem in manu militiae Holofernis
et sit finis noster brevis in ore gladii
qui longior efficitur in ariditate sitis
18 et cum haec dixissent
factus est fletus et ululatus magnus in ecclesia omnibus
et per multas horas una voce clamaverunt ad Deum dicentes

---

13. nolens *restituimus*; nolentes LCA *errante archetypo* | uendidit LC; tradidit A | 14. adiuuet LC; adiuuet nos A | 15. populo LC; populi A | holofernis *restituimus cum graeco et ant. vers. lat.*; oloferni LC *errante archetypo*; holoforni A | 16. deum CA; dominum L | uideamus LC; uiderimus A | et infantes nostros A *cum plur. codd. et archetypo*; *om.* LC.

LXX et ant. vers. lat. | malum Ω^{M} | nolens = Σ^{T}Ωαgrelυgc; nolentes *rell. codd., cf. LXX et ant. vers. lat.* ¶ alia translatio «dixerunt ad illos coram omnibus senioribus iudicet dominus inter nos et uos quoniam fecistis iniquitatem magnam non loquentes pacifice» ex hoc patet quod quidam male habent «nolentes loqui» cum in translatione nostra loquantur soli oziae *Hug.* | cum assiriis $\Sigma^{T}\Omega^{M}$α; cum asyrios U | uendidit] tradidit AUSΩ^{S}, *cf. ant. vers. lat.* (tradet *vel* tradidit) | ∿ deus nos Ω^{S}.

14. adiuuet + nos AU, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | oculorum Θ^{A} | perdit.] *praem.* in Ωg.

15. congregati A* | ∿ sunt in ciuitate Ω^{M} | nos] eos U; *om.* E* | ∿ tradamus nos Ω^{S}αrelυgc | omnes] Ψ^{D}*; omni K*Ψ^{D2} | populo = LCΣ^{T}K^{2}(*alt.* o *in ras.*)Ψ^{D} Ω^{M}αgrelυgc *cum LXX et ant. vers. lat.*; popoli Φ^{V}; populi *rell. codd.* | holofernis = $\Psi^{D}\Omega^{M2}$(is *corr.*)αgrelυgc; olofornis Σ^{T}; holoferni ΦEΘ^{H*A}KUS$\Gamma^{A}\Omega^{J}$; oloferni L C$\Pi^{F}\Theta^{H2}$QFΩ^{S}; holoforni A.

16. enim *om.* Ω^{JM} | deum uiuentem FK; dominum uiuentes L$\Pi^{F}\Phi\Theta^{A}$UΨ^{D}Ωαg relυgc | obprobr.] *praem.* in $U^{2}S^{2}\Psi^{D}$ | uideamus] S*; uiderimus AΘFKUS$^{2}\Gamma^{A}$relυ gc; uideramus E* | et inf. nostros *om.* L CΣ^{T} | nostros *om.* Π^{F} | morientes K*.

17. et (*2°*) *om.* Ψ^{D} | qui] quod Γ^{A} | traditis Σ^{T}; tradamus Γ^{A} | in manum Θ^{H*A} Γ^{A}α; in manus Π^{F}USΩ^{M} | holofernis] Θ^{H}*; olofernis LC$\Pi^{F}\Theta^{H2}$QFΩ^{S}; holofornis A; olofornis Σ^{T} | et] ut αgrel | longe Ω^{M}.

18. magnus] F^{2} (us *corr.*); magna U* | ∿ magnus et ululatus Π^{F} | ecclesia + magna $\Phi\Psi^{D}\Omega^{S}$ | ab omnibus gc; in omnibus Γ^{A} | per *om.* Θ^{A} | ∿ horas multas Φ^{R} | dominum Π^{F}EU$\Gamma^{A}\Omega$ *cum ant. vers. lat.*

⟨quoniam A | ⟨et propter A | 14. ⟨et ideo AQK | 15. ⟨et nunc CAQK | ⟨ut A | 16. ⟨melius CAQK | ⟨quam A | ⟨cum AK | 17. ⟨contestamur CAQK | ⟨secundum A | ⟨et sit A | ⟨qui A | 18. ⟨et cum CAQK | ⟨factus A | ⟨et per A.

19 peccavimus cum patribus nostris iniuste egimus iniquitatem fecimus
20 tu quia pius es miserere nostri aut in tuo flagello vindica iniquitates nostras
et noli tradere confitentes te populo qui ignorant te
21 ut non dicant inter gentes ubi est Deus eorum
22 et cum fatigati his clamoribus et his fletibus lassati siluissent
23 exurgens Ozias infusus lacrimis dixit
aequo animo estote fratres et hos quinque dies expectemus a Domino misericordiam
24 forsitan enim indignationem suam abscidet
et dat gloriam nomini suo
25 si autem transactis quinque diebus non venerit adiutorium
faciemus haec verba quae locuti estis
VIII. 1 et factum est cum audisset haec Iudith vidua
quae erat filia Merari filii Idox filii Ioseph
filii Oziae filii Elai filii Iamnor
filii Gedeon filii Rafoin filii Acitob

---

20. conf. te CA; conf. in te L | ignorant te A* *cum archetypo, ut vid.*; ignorat te L^2CA^2; in*rante L* | 21. ut L; hut C; et A | inter LC; *om.* A | 25. transactis quinque LA; transitis quique C.

VIII. 1. acitob A; achitob fili heli C.

19. iniquitates Σ^T.

20. quia] qui Ψ^D* | aut] et $\Omega\alpha$ | uindica] uisita Q | confidentes te $U\Psi^D$; confitentes in te L; confidentes in te Γ^A; confitentes Ω^M | ignorant te = $A^*\Pi^F E^*K^*$; in*rante L*; ignorat te $L^2A^2E^2K^2$ *cum rell. codd. et edd.*

21. ut] et $A\Pi^F U$ | dicat Ψ^D | inter *om.* $A E\Theta K^*S^2\Gamma^A$.

22. et his fletibus *om.* Π^F.

23. hozyas C | esto Φ^G* | hos quinque dies] Σ^T*; his quinque diebus Σ^{T2} | ∽ miseric. a domino Ω^M*.

24. abscidit K*U*; abscindet rel$\S$c | ∽ abscidet indign. suam S | dat] U*; dabit ΦEU^2S^2(abit *in ras.*)$\Psi^D\Omega$grel$\upsilon\S$c.

25. transitis CΣ^TQ | quique CF*; tribus Φ^V* | dies K* | fatiamus E* | estis] sumus Ω^M.

VIII. 1. et factum est] factum est autem K* | haec + uerba $\Phi EFK^2U^2S\Psi^D$ $\Omega\alpha$grel$\upsilon\S$c | iudit Σ^TQ | marari Ω^M | filii — ruben *om.* U* | idoch Φ^P; ydo α; ador Ω^{SM}. ¶ uel «ador» *Iac.* | iosep $\Sigma^T U^2$ | ozie $\Pi^F\Sigma^T U^2\Omega\alpha$; ozyae C | filii *om.* L* | elay C; helai AFK; belai Ψ^D; elaie Q; elat U^2 | amnor AFK*; iamor Ω^S; ennor Ω^M | iedeon $\Sigma^T\Gamma^A$ | rafohin K^2; raphoyn C; rafoim $\Omega\jmath\alpha$; raphoim $\Omega^S\S$; rafahin K*; rafaim Θ; raphaim $E\Gamma^A$rel$\upsilon\S$c; rafuim A; raphon Ω^M | acitob — enam] *******filii****** L | achitob $C\Phi^P E\Theta^H$*Ψ^D Ωagrel$\upsilon\S$c; accitob Σ^T; azitob U^2; acitobus Q; + filii eli Σ^T; + fili heli C

---

19. ⟨peccavimus CAQK | 20. ⟨tu AK | ⟨aut AQ | ⟨et noli AK | 21. ⟨(ut) A | 22. ⟨et cum CAQK | 23. ⟨exurgens AK | ⟨aequo CAQK | 24. ⟨forsitan A | ⟨et A | 25. ⟨si CA QK | ⟨faciemus A.

VIII. 1. ¶ et VIII. Ω^{SJ}; XIII. F; *Div. sine num.* $C\Phi^{RVP}$; ⟨et AQK | ⟨quae A | ⟨filii idox A | ⟨filii ioseph A | ⟨filii oziae A | ⟨filii elai A | ⟨filii iamnor A | ⟨filii gedeon A | ⟨filii rafoin A | ⟨filii acitob A.

filii Melchiae filii Enam filii Nathaniae
filii Salathihel filii Symeon filii Ruben
2 et vir eius fuit Manasses
qui mortuus est in diebus messis hordiariae
3 instabat enim super alligantes manipulos in campo
et venit aestus super caput eius
et mortuus est in Bethuliam civitatem suam
et sepultus est illic cum patribus suis
4 erat autem Iudith relicta eius vidua iam annis tribus et mensibus sex
5 et in superioribus domus suae fecit sibi secretum cubiculum
in quo cum puellis suis clausa morabatur
6 et habens super lumbos suos cilicium
ieiunabat omnibus diebus vitae suae
praeter sabbata et neomenia et festa domus Israhel

---

3. instabat LA; stabat C | alligantes CA; allegantes L | 4. erat autem LC; et erat A | 6. sabbata LC; sabbatum A.

Deest F (*a v.* 6, et neomenia).

cum LXX et ant. vers. lat. | melchie F KU²Ωα; melcię ΠᶠΣᵀ; helchię Ψᴰ | enã S; enan U²ΓᴬΨᴰgrεlνgc; aenam CΦᴿᴳᵛ Θ | nathanie ΣᵀΩʲα; nataniae E; mathanie Ωˢᴹ; nathanae AK*; naothanę Γᴬ | salathiel EΘᴴ*ᴬ*QFKU²SΩˢʲ²ᴹαgrεlνgc; salatihel Ψᴰ; salatiel LΣᵀ; *om.* Ωʲ* | simeon U²SΩᴹgrεlνgc; simeonis Σᵀ.

2. fuerat Γᴬ | mannasses K*Γᴬ; manases F*SΨᴰ | mensis E* | hordiariae = LC(-ie)ΣᵀΦᴿᴳᵛQU; ordiariae ΠᶠFK²Ψᴰ; hordeariae AΦᴾΘS²Γᴬg; ordeariae EΩᴹ (-ie); hordia*ię S*; ordiaciae K*; hordeaceae rεlνgc; ordeacee Ωˢʲα.

3. stabat CΣᵀ *cum ant. vers. lat.* | enim sup.] insuper L | alligantes] Σᵀ² (*pr.* a *corr.*); allegantes LU*; *lligantes Q | ∼ in campo manipulos Φᴳ | in bethuliam ciuitatem suam = LCAΠᶠΦᴿΘᴴ; in betuliam ciuitatem suam Σᵀ; in bethulia ciuitatem suam Φᴳ; in bethulia ciuitate sua ΦᵛᴾE²ΘᴬQUSΓᴬΨᴰΩαgrεlνgc; in betulia ciuitate sua E*; in ciuitate bethulia FK | ∼ et sepultus est in ciuitate bethulia FK.

4. erat autem] et erat AFK *cum LXX et ant. vers. lat.* | iudit*h Θᴴ; iudit Σᵀ | eius *om.* ΣᵀΦᴾ, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | ∼ uidua eius Ωˢ | menses K*U*.

5. et *om.* FK | superibus A | ∼ fecit cubic. secretum sibi Ωᴹ; ∼ fecit secretum cubic. sibi Ωʲ; cubic. secretum sibi fecit Ωˢ | puellis] *praem.* secretis Φᴾ | clausa*orabatur K; clausa orabat ** F.

6. et *om.* E² | cilicio E* | sabbatum AFK *cum ant. vers. lat.* | neomenia] S² (en *in ras.*); neomoenia Φᴳ; neumenia K*; neomenias ΠᶠE²ΓᴬΩαgrεlνgc; **neominias U; neomeniae E* | domusrhl Σᵀ | srahel C; ihl Πᶠ; israel Egrεlνgc; isrl L ΦᴿᵛKUSΓᴬΨᴰΩα.

⟨filii melchiae A | ⟨filii enam A | ⟨filii nathaniae A | ⟨filii salathihel A | ⟨filii symeon A | ⟨filii ruben A | 2. ⟨et CAK | ⟨qui A | ⟨instabat AQK | ⟨et venit A | ⟨in A | ⟨et sepultus A | 4. ⟨erat AQK | 5. ⟨et AQK | ⟨in quo A | 6. ⟨et AQ | ⟨ieiunabat A K | ⟨praeter A.

7 erat autem eleganti aspectu nimis
cui vir suus reliquerat divitias multas et familiam copiosam
ac possessiones armentis boum et gregibus ovium plenas
8 et erat haec in eo omnibus famosissima quoniam timebat Dominum valde
nec erat qui loqueretur de illa verbum malum
9 haec itaque cum audisset quoniam Ozias promisisset
quod transacto quinto die traderet civitatem
misit ad presbiteros Chabri et Charmin 10 et venerunt ad illam et dixit illis
quod est hoc verbum in quo consensit Ozias ut tradat civitatem Assyriis
si intra quinque dies non venerit vobis adiutorium
11 et qui estis vos qui temptatis Dominum
12 non est iste sermo qui misericordiam provocet
sed potius qui iram excitet et furorem accendat
13 posuistis vos tempus miserationis Domini et in arbitrium vestrum diem constituistis ei
14 sed quia patiens est Dominus in hoc ipso paeniteamur
et indulgentiam eius lacrimis postulemus

---

7. autem LC; enim A | reliquerat LC; dimiserat A | armentis CA; armenta L | gregibus CA; greges L | 8. dominum LC; deum A | 10. hoc CA; *om.* L | 11. dominum CA; deum L | 13. in arbitr. LC; ad arbitr. A | diem LA; dies C.

Deest F.

7. autem] enim AΘKΓ^{A}; *om.* U | reliquerat] dimiserat AΘΓ^{A}; demiserat K | copiosam] multam Σ^{T} | armenta LQ K*U*; + d*m*s Ψ^{D}* | et *om.* U | greges LK.

8. ∼ hec erat Ω | in eo omnibus = LCAΠ^{F}QK^{2}; in omnibus Σ^{T}ΦEΘUS^{2} Γ^{A}Ψ^{D}Ωαgrelυȝc; omnibus S*; *om.* K* | timebant Φ^{R} | deum AKΩ^{S} *cum LXX et plur. codd. ant. vers. lat.* | illa] ea Ψ^{D}.

9. hozyas C | permisisset Ψ^{D} | transactos quinque dies traderetur K* | ciuitatem + assiriis Ω^{M} *cum LXX et ant. vers. lat.* | cabri CΣ^{T}E; gabri U; chambri Ω^{M}; cambri Ω^{S}; chabrin Q | carmin LCΣ^{T}E; charmi Ωαgrelυȝc.

10. et] qui ȝ | illis] eis Γ^{A}; *om.* K* | quid Ω^{M} | hoc *om.* LΨ^{D} | hozyas C | traderet Φ^{R}Θ^{H}K* | assiriis Σ^{T}UΩ^{JM} | **uobis S; nobis Ω *cum conplur. codd. graec. et ant. vers. lat.* ¶ Rabanus ant. « uobis » *lac.* | ∼ adiutorium nobis Ω^{S}.

11. quis K*Ψ^{D}* | temptetis Γ^{A} | deum LΠ^{F}K* *cum LXX et ant. vers. lat.*

12. prouocat Γ^{A}; producet L | excitat Γ^{A} | incendat Σ^{T}.

13. posuisti Ψ^{D}e | uobis L | domino Φ^{P}Uιυ | in arbitrio uestro Ω; ad arbitrium uestrum AΠ^{F}K*ιυ | dies CΣ^{T} | ei *om.* K*.

14. est *om.* Σ^{T}Φ^{G}* | deus L | ∼ dominus est Ψ^{D}αgrelυȝc | ipsum U | p(a)eniteamus Φ^{P}EΩαgrelυȝc; penitentiam Π^{F} | eius *om.* Π^{F} | lacrimis] *praem.* cum Ω^{SJ}; *praem.* fusis Φ^{P}EΘU^{2}S^{2}Γ^{A}grelυȝc.

---

7. ⟨erat CAQK | ⟨cui AQK | ⟨ac A | 8. ⟨et AQK | ⟨nec A | 9. ¶ haec XI. AΘ^{A}; ⟨haec CQK | ⟨quod A | ⟨misit A | 10. ⟨et dixit C | ⟨quod AQK | ⟨si A | 11. ⟨et CA QK | 12. ⟨non CAQ | ⟨sed A | 13. ⟨posuistis CAQK | 14. ⟨sed CAQK | ⟨et A.

15 non enim quasi homo Deus sic comminabitur
neque sicut filius hominis ad iracundiam inflammabitur
16 et ideo humiliemus illi animas nostras
et in spiritu constituti humiliato servientes illi
17 dicamus flentes Domino ut secundum voluntatem suam sic faciat nobiscum misericordiam suam
ut sicut conturbatum est cor nostrum in superbia eorum
ita etiam de nostra humilitate gloriemur
18 quoniam non sumus secuti peccata patrum nostrorum
qui dereliquerunt Deum suum et adoraverunt deos alienos
19 pro scelere quo dati sunt in gladium et in rapinam et in confusionem inimicis suis
nos autem alterum deum nescimus praeter ipsum
20 expectemus humiles consolationem eius
et exquiret sanguinem nostrum de afflictionibus inimicorum nostrorum
et † humiliabit † omnes gentes quaecumque insurgunt contra nos
et faciet illas sine honore Dominus Deus noster
21 et nunc fratres quoniam vos qui estis presbiteri in populo Dei ex vobis pendet anima illorum

---

15. comminabitur L; comminatur A; condemnabitur C | 16. in spiritu LC; spiritu A | 17. ut sicut L; ut sicuti C; et sicut A | eorum LC; illorum A | 18. secuti L^a A(sequ.)K^2; sicuti CK* | 19. quo L^aC; quod AK | in gladium L^aAK; in gladio C | ipsum L^aAK; ęum C | 20. humiliabit *restituimus*; humiliat L^aCAK *errante archetypo* | illas L^aCK^2; illos AK*.

Desunt L(*a v.* 18, secuti; *suppl.* L^a)F.

15. ∾ sic deus Ω^Srelvȝc | comminatur AQ *cum ant. vers. lat.*; condemnabitur CΣ^T | neque — inflammabitur *om.* Ω^{S*} | neque + enim S* | sicut] ut Q | inflammatur Q, *cf. ant. vers. lat.*

16. illi] ei Ω^J | in *om.* AK* | constituti] contrito et Π^F(-tu)Ω. ¶ « contrito et humiliato » Rabanus ant. « in spiritu humiliato constituti » *Hug.* | humilitatis Q | seruiamus illi et Ω^S.

17. domino] ei U | fiat nobiscum misericordia sua Σ^T | faciet Φ^{RG} | nobiscum + cito Θ^{H*}(*ut vid.*)^{A}S$^2\Gamma^A$agel | suam *om.* C | ut] et AK*Ω^S | sicuti C | nostrum] meum Ψ^D | eorum] illorum AΘKΓ^A.

18. sumus sicuti CK*; secuti sumus Φ^{GVP}S$\Psi^D\Omega$; secundum Φ^R | deum] dominum $L^a\Pi^F$ | deos] deum Ψ^D.

19. quo] quod AΠ^FK; qui Ω^M | ∾ quo scelere $E^2\Omega^{SJ}$agrelvȝc | in gladio C $\Pi^F\Sigma^T$Q | et (*1°*) *om.* Q | in (*2°*) *om.* K* *cum aliq. codd. graec. minusc. et ant. vers. lat.* | alterum] qui alienum Π^F | prę K* | ipsum] eum C(ęum)Σ^T.

20. expectamus L^a | exquirit Φ^{V*} | humiliat L^aCA$\Pi^F\Sigma^T\Phi^G$ΘKUS | gentes *om.* A* | consurgunt Q | faciat Φ^GQ*; fatiat E* | illos AK*.

21. fratres] *praem.* o Σ^T | quoniam *om.* Ω^M | qui *om.* grelvȝc | dei + et A^2 Θ^{H*A}arelvȝc | ex + quo K* | pendent animae L^2U; pendent anima L^{a*} | allo-

---

15. ⟨non AQK | ⟨neque A | 16. ⟨et ideo AQK | ⟨et in A | 17. ⟨dicamus AK | ⟨ut sicut CAQK | ⟨ita A | 18. ⟨quoniam AQK | ⟨qui A | 19. ⟨pro AK | ⟨nos CAQK | 20. ⟨expectemus AQK | ⟨et exquiret A | ⟨et humiliabit AQK | ⟨et faciet A | 21. ⟨et nunc CAQ K | ⟨ex A.

alloquio vestro corda eorum erigite
ut memores sint quia temptati sunt patres nostri ut probarentur
si vere colerent Deum suum
22 memores esse debent quomodo pater noster Abraham temptatus est
et per multas tribulationes probatus Dei amicus effectus est
23 sic Isaac sic Iacob
sic Moses et omnes qui placuerunt Deo
per multas tribulationes transierunt fideles
24 illi autem qui temptationes non susceperunt cum timore Domini et patientia
† sed † inproperium murmurationis suae contra Dominum protulerunt
25 exterminati sunt ab exterminatore et a serpentibus perierunt
26 et nos ergo non ulciscamur nos pro his quae patimur
27 sed reputantes peccatis nostris haec ipsa minora esse supplicia flagella Domini quasi servi qui corripimur ad emendationem non ad perditionem nostram evenisse credamus
28 et dixerunt illi Ozias et presbiteri omnia quae locuta es vera sunt et non est in sermonibus tuis ulla reprehensio

21. corda eorum $L^{a}A$; corda illorum CK | 23. moses AK*; moises C; moyses L^{2}; moysis L^{a}* | 24. patientia sed inproperium *restituimus*; patientia sua inproperium $L^{a}A$ *cum archetypo, ut vid.*; patientiam suam inproperium K; patientiam suam in inproperium C | 27. euenisse $L^{a}K^{2}$ *cum plerisque codd. et archetypo, ut vid.*; uenisse C AK* | 28. illi $L^{a}CK^{2}$; *om.* AK*.

Desunt L(*suppl.* L^{a})F(*usque ad v.* 26, patimur).

quio uestro] ad eloquium uestrum ΦE ΘΓ^{A}Ψ^{D}Ωαgrelʒc | eorum] illorum CΣ^{T}K Ω | ut] et Q | quia] U^{2} (a *corr.*) | si uero colerent U; siue colerent E*; siue recolere Ψ^{D} | dominum Σ^{T}.

22. debent] ¶ uel « debetis » *Iac.* | habraham Π^{F}; abraam gʒc | ∿ habraham pater noster Π^{F} | ∿ amicus dei Ω^{S}.

23. ysaac Ψ^{D}Ωα; isahac CΠ^{F}; + *** A | moses = AK*g; moises CΣ^{T}; moysis L^{a}*; moysen E*; moyses $L^{2}E^{2}K^{2}$ *cum rell. codd. et edd.*; *praem.* ioseph sic Π^{F} | fidelis U.

24. domini] dei Ω^{M} | patientia sed *restituimus*; pa(t)ientia sua L^{a}A*U*Γ^{A}; pa(t)ientia sua et A^{2}Θ^{A}U^{2}S; patientiam suam Θ^{H}K; patientiam suam in CΣ^{T}Q; pa(t)ientiam suam et Φ^{RGV}E*Ψ^{D}; i(m)patientiam suam et Π^{F}Φ^{P}E^{2}Ω^{SJ}(impac.)^{M}(inpac.)αgrelʒc | inproperium + suum Ω^{S} | murmuratione suę K* | deum Ω^{M}.

25. ab exterminatione Ω^{M}*.

26. nos (2°)] non K* | his] eis Ω^{M}†.

27. ∿ esse minora supplicia S; ∿ supplicia minora esse Ω^{SM}αrelʒc | domini + quibus relʒc | serui + domini Ω^{SM} | qui *om.* L^{a}E*Θ^{H}*relʒc | corripiunt Ψ^{D} | emundationem Θ^{H}; + nostram Π^{F}; + et Ω^{SM}αrelʒc | nostram eue(nisse)] *in ras.* Γ^{A2} | nostra L^{a} | uenisse CAΣ^{T}Θ^{A}K*; uenire U*.

28. illi] ei U; *om.* AΠ^{F}K* | ozyas C.

⟨alloquio Q | ⟨ut (I^{o}) AK | ⟨si A | 22. ⟨memores CAQ | ⟨et A | 23. ⟨sic isaac AQK | ⟨sic moses A | ⟨per A | 24. ⟨illi CAQK | ⟨(sed) inproperium A | 25. ⟨exterminati A | 26. ⟨et CAQK | 27. ⟨sed A | ⟨flagella A | ⟨non A | 28. ⟨et dixerunt CAQK | ⟨omnia CQK | ⟨et non A.

29 nunc ergo ora pro nobis quoniam mulier sancta es et timens Dominum
30 et dixit illis Iudith
sicut quod loqui potui Dei esse cognoscitis
31 ita quod facere disposui probate si ex Deo est
et orate ut firmum faciat consilium meum Deus
32 stabitis vos ad portam nocte ista et ego exeam cum abra mea
et orate ut sicut dixistis in diebus quinque
respiciat Dominus populum suum Israhel
33 vos autem nolo scrutemini actum meum
et usque dum renuntiem vobis nihil aliud fiat
nisi oratio pro me ad Dominum Deum nostrum
34 et dixit ad eam Ozias princeps Iudeae
vade in pace et Dominus sit tecum in ultione inimicorum nostrorum
et revertentes abierunt
IX. 1 quibus abscedentibus Iudith ingressa est oratorium suum
et induens se cilicio posuit cinerem super caput suum
et prosternens se Domino clamavit ad Dominum dicens

---

29. dominum $L^{a}AK$; deum C | 30. cognoscitis $L^{a}AK$; cognoscitur C | 31. deus $L^{a}CK^{2}$; *om.* AK* | 32. cum abra mea AK; cum abram meam $L^{a}C$ | 33. scrutemini A *cum plerisque codd. et archetypo*; inscrutemini $L^{a}C$; scrutamini K | 34. iudeae $L^{a}C$; iudae AK | dominus $L^{a}AK$; deus C.

Deest L(*suppl.* L^{a}).

29. mulier] *praem.* tu Ω^{sj}, *cf. cod. graec.* S *et ant. vers. lat.* | times U* | deum $C\Sigma^{T}EQ\Omega$arelυgc.

30. iudit $\Sigma^{T}Q$ | sicut quod] sicut Σ^{T} K*; quod FK^{2} | ∼ potui loqui agrelυgc | cognoscetis U*; cognoscitur $C\Sigma^{T}$.

31. ita] Ψ^{D3}; itaque $\Pi^{F}\Psi^{D2}$; itaq* Ψ^{D}* | dispono K* | ∼ probate si ex deo est quod facere disposui Π^{F} | deus *om.* $A\Theta^{A}K^{*}\Gamma^{A}$ | ∼ deus consilium meum Π^{F}arelυgc.

32. uos *om.* Θ^{H}* | et] *in ras.* S^{2}; ut FK | cum habra mea E*; cum abram mea U*; cum abram meam $L^{a*}C\Theta^{H}Q$*; cum abra meam L^{2} | ut *om.* Π^{F}US* | respiciet Π^{F} | suum *om.* $\Pi^{F}\Phi^{P}$ | srhl $C\Sigma^{T}$; ihl Π^{F}; israel Ωrelυgc; isrl $\Phi^{RV}E\Theta^{H}$FKUSΓ^{A} $\Psi^{D}\Omega^{SM}$ag.

33. nolo + ut $\Phi^{RGV}U^{2}S^{2}\Psi^{D}\Omega$grelυgc | scrutamini FKU*; inscrutemini $L^{a}C$ Φ^{G} | renuntiemus A | fiat] faciat Φ^{V} | me] mea Q | nostrum] patrum nostrorum Q.

34. ozyas C | iudeae = $L^{a}C\Phi^{V}\Theta^{H2A}\Gamma^{A}$; iudee Ω^{J}*; iudaeae $\Phi^{RP}\Theta^{H}$*Q; iudęę E^{2}(*alt.* ę *in ras.*); iudae $A\Phi^{G}$FKUSΨ^{D}grelυ; iude Ω^{SJ2M}a; iuda Π^{F}gc; iud̄ Σ^{T} | et *om.* Σ^{T} | deus $C\Sigma^{T}$ | si* Π^{F}*; *om.* Θ^{A} *cum LXX* | in ultionem agrelυgc *cum LXX et ant. vers. lat.*

IX. 1. abscidentibus FK*U*; ascendentibus $L^{a}\Phi^{G}*\Psi^{D}$el; + tunc F^{2} | iudit C $\Sigma^{T}\Phi^{V}$Q | induens... et posuit U; induit... posuitque Q | cilicium K*U* | clamabat agrelυgc.

---

29. ⟨nunc CAQK | 30. ⟨et CAQK | ⟨sicut CAQ | 31. ⟨ita AK | ⟨et A | 32. ⟨stabitis C AQK | ⟨et orate A | ⟨respiciat A | 33. ⟨vos CAQK | ⟨et A | ⟨nisi A | 34. ⟨et dixit C AQK | ⟨vade CAQ | ⟨et revertentes AQK.

IX. 1. ¶ quibus IX. Ω^{sj}; XII. $A\Theta^{A}$; XV. F; ⟨quibus CQK | ⟨et induens A | ⟨et prosternens A.

[2] Domine Deus patris mei Symeon
qui dedisti illi gladium in defensione alienigenarum
qui violatores extiterunt in coinquinatione sua
et denudaverunt femur virginis in confusionem
[3] et dedisti mulieres eorum in praedam et filias eorum in captivitatem
et omnem praedam in divisionem servis tuis qui zelaverunt zelum tuum
subveni quaeso te Domine Deus meus mihi viduae
[4] tu enim fecisti priora et illa post illa cogitasti
et hoc factum est quod ipse voluisti
[5] omnes enim viae tuae paratae sunt
et tua iudicia in providentia tua posuisti
[6] respice castra Assyriorum nunc
sicut tunc castra videre Aegyptiorum dignatus es
quando post servos tuos armati currebant
confidentes in quadrigis et in equitatu suo et in multitudine bellatorum
[7] sed aspexisti super castra eorum et tenebrae fatigaverunt eos
[8] tenuit pedes eorum abyssus
et aquae operuerunt eos

IX. 2. extiterunt L^aC; extiterant AK | 3. et (*1°*) L^aCK^2; *om.* AK* | praedam (*2°*) L^aCK^2; plebem AK* | 4. priora et illa L^aC; priora illa et illa AK | 6. uidere (a)egyptiorum dignatus es L^aK^2; egyptiorum uidere dignatus es C; aegyptiorum dignatus es uidere A; egyptiorum dignatus es K*.

Deest L(*suppl.* L^a).

2. domine — symeon *om.* U* | simeon $\Sigma^T\Omega^M$grelvȝc; symeonis K* | illi *om.* Φ^G*E* | in defensionem $\Phi^V\Theta^A$Q$\Gamma^A\Psi^D\Omega^{SJ}$ grelvȝc, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | aligenigenarum S; alienarum L^a | extiterant AΘFKΓ^Aıw | denudauerunt] E^2 (unt *in ras.*); denudauerant Φ^{VP}ıw; denudauerat Φ^R | femor Q.

3. et *om.* AK* | eorum (*1°*)]illorum $L^a\Phi$EΘS$\Psi^D\Omega^{SM}$qgrelvȝc | et *om.* Ω^S | filias] E*; filios E^2 | eorum (*2°*)] illorum Ω^{SM}qrelvȝc; earum $\Phi^V\Gamma^A$ | praedam] plebem AK* | in diuisione U | tuis] suis U* Γ^A | qui] quia Φ^G | te *om.* Σ^TK*$\Gamma^A\Omega^{SM}$ | meus *om.* Π^FS | mihi *om.* Φ^G.

4. priora *om.* U* | et illa post illam Π^F; illa et illa post illa $A^2\Theta^{H*A}$FK; illa et illa pusilla A*; illa et illa E* | hoc + quod Ψ^D | ipse *om.* U*.

5. uiae] uiduae L^{a*} | tua (*2°*) *om.* Π^F *cum LXX et ant. vers. lat.* | ∽ tua prouidentia $\Phi^G\Omega^{SM}$qgrelvȝc.

6. assiriorum $\Sigma^T\Omega^M$q; asyriorum L^{a*} U; asiriorum L^2; *praem.* ***m L^a | uidero Γ^{A2}(o *in ras.*); *om.* K*U* | egyptiorum CΠ^FFKUΩ^{SJ}; egiptiorum $\Sigma^T\Omega^M$q | ∽ aegypt. uidere dignatus es C$\Pi^F\Sigma^T\Theta\Gamma^A$ $\Psi^D\Omega^{SJ}$qrelvȝc; ∽ aegypt. dignatus es uidere A | tuos] suos Ψ^D | confitentes L^{a*} | equitato U* | in multitudinem L^{a*}.

7. sed — eorum *om.* U* | tenebras FK*.

8. cooperuerunt Π^F; operunt L^a | eos *om.* Σ^T.

---

2. ⟨domine CAQK | ⟨qui violatores A | ⟨et A | 3. ⟨(et) dedisti A | ⟨et omnem A | ⟨subveni CAK | 4. ⟨tu AQK | ⟨et hoc A | 5. ⟨omnes CAQ | ⟨et A | 6. ⟨respice CAQK | ⟨sicut A | ⟨quando A | ⟨confidentes A | 7. ⟨sed CAQ | 8. ⟨tenuit AQ | ⟨et A.

9 sic fiant et isti Domine qui confidunt in multitudine sua et in curribus suis
et in contis et in sagittis suis et in lanceis gloriantur
10 et nesciunt quia tu ipse es Deus noster qui conteris bella ab initio
et Dominus nomen est tibi
11 erige brachium tuum sicut ab initio
et allide virtutem eorum in virtute tua
cadat virtus eorum in iracundiam tuam
qui promittunt se violare sancta tua
et polluere tabernaculum honoris tui
et deicere gladio suo cornu altaris tui
12 fac Domine ut gladio proprio eius superbia amputetur
13 capiatur laqueo oculorum suorum in me et percuties eum ex labiis caritatis meae
14 da mihi in animo constantiam ut contemnam illum
et virtutem ut evertam illum

---

10. conteris $L^{a}CK^{2}$; conteres AK* | 11. eorum (*I°*) $L^{a}C$; illorum AK | in iracundiam tuam $L^{a*}C$; in iracundia tua $L^{2}AK$ | 13. laqueo $L^{a}AK$; gladio C | percuties L^{a}; K^{2}; percutes C; percutis K*; percute A | 14. uirtutem ut euertam illum L^{a}; uirtutem eius ut euertam illum CK^{2}(eum); in uirtute euertam eum AK*.

Deest L(*suppl.* L^{a}).

9. f**iant E; faciant L^{a} | istis Γ^{A} | contis] cunctis L^{a*}; contis suis Ω^{M}; contis et in scutis $\Theta\Gamma^{A}$relυgc; contis suis et in scutis E^{2}; c*ntis et in cultris E* | in (*ante* sag.) *om.* U | in (*ante* lanc.) *om.* Φ E | lanceis + suis Π^{F}.

10. ipse *om.* $\Theta^{H*}Q$ *cum LXX et ant. vers. lat.* | es *om.* $K*\Omega^{J}$ | conteres $A\Pi^{F}\Sigma^{T}$ ΘQFK*U | et — 11. initio *om.* Ψ^{D} | ∿ tibi est A.

11. eorum (*I°*)] illorum AΘFK$\Gamma^{A}\Omega^{S}$ relυgc *cum ant. vers. lat.* | cadat] Q^{*}; cadet Q^{2} | eorum (*2°*)] illorum E | in iracundiam tuam] L^{a*}; in iracundia tua L^{2} $A\Pi^{F}$EΘFKSΩagrelυgc; in iracundia U | uolare L^{a*} | tua *om.* L^{a} | honoris] U*; nominis $\Phi E^{2}U^{2}S\Psi^{D}\Omega$agrelυgc, *cf. LXX et ant. vers. lat.* (requiei nominis); terminis E* | et deicere — tui *om.* K* | cornum L^{a} cornua $\Theta^{H*A}\Gamma^{A}$.

12. gladio + suo Ω^{JM} | ∿ superbia eius Ω^{S}.

13. capietur E* | laqueo] gladio C Σ^{T} | percutes $C\Theta^{H*A}$; percutis K*U*; percutias $U^{2}S$; percute $A\Pi^{F}Q$ *cum LXX, aliq. codd. ant. vers. lat. et Lucif. Calar. de non parc. in D. del. 10* | ex *om.* E*.

14. in *om.* U | contempnem Ω^{S} | illum] istum Ω^{M} | uirtutem] in uirtute A $\Theta^{H*A}K*\Gamma^{A}$; uirtutem eius $C\Sigma^{T}\Phi^{VP}FK^{2}\Psi^{D}$ Ω^{SJ}. ¶ « et uirtutem » supple « da mihi » quidam habent « et uirtutem eius » et subauditur tunc olofernis *Hug.* | ut] *in ras.* S^{2}; *om.* AK* | euertem Φ^{VP} | illum] eum AΘFK.

---

9. ⟨sic CAQK | ⟨qui A | ⟨et in contis A | 10. ⟨et nesciunt AQK | ⟨et dominus A | 11. ⟨erige CAQK | ⟨et allide A | ⟨cadat CAQK | ⟨qui A | ⟨et polluere A | ⟨et deicere A | 12. ⟨fac CAQK | 13. ⟨capiatur AQK | 14. ⟨da AQK | ⟨et A.

15 erit enim memoriale nominis tui
cum manus feminea deiecerit eum
16 non enim in multitudine est virtus tua Domine
neque in equorum viribus voluntas tua
nec superbi ab initio placuerunt tibi
sed humilium et mansuetorum tibi semper placuit deprecatio
17 Deus caelorum creator aquarum et dominus totius creaturae
exaudi me miseram deprecantem
et de tua misericordia praesumentem
18 memento Domine testamenti tui
et da verbum in ore meo et in corde meo consilium corrobora
ut domus tua in tua sanctificatione permaneat
19 et omnes gentes agnoscant quoniam tu es Deus et non est alius praeter te
X. 1 factum est autem cum cessasset clamare ad Dominum
surrexit de loco quo iacuerat prostrata Domino
2 vocavitque abram suam
et descendens in domum suam abstulit a se cilicium
et exuit se vestimentis viduitatis suae
3 et lavit corpus suum et unxit se myrro optimo

---

15. cum L^a; quum C; quod AK | manus CAK; manu L^a | feminea L^a*AK; feminae L^2C(faem.) | deiecerit L^aAK; abiecerit C | 19. agnoscant L^aAK; cognoscant C.

Deest L(*suppl.* L^a).

15. erit enim] et erit FK; + hoc FKagrelvgc | memorialem U | cum] quod AFK | manu $L^a\Phi^P$ | feminea = L^a*AΘ^HF K; f(e)min(a)e L^2 *cum rell. codd. et edd.* | deiecerit $\Phi^{GP}U^2$; deiceret U*; deiecerint Ω^{SM}; abiecerit CΣ^T.

16. neque — tua *om.* F†; + est relvgc | superbis A*; superbia FK | initio** Θ^H | placuit FK | ∿ placuerunt tibi ab initio Ω^S | ∿ semper tibi Ω^Sagrelvgc.

17. caelorum *om.* Ψ^D*; + et Ω^J* | me *om.* Σ^T | et (2°)] etiam Γ^A | misericordia + semper U.

18. ut] et Π^FU | in sanctif. tua Ω^Sa relvgc; in sanctif. Φ^GQ; sanctificata FK.

19. et — te *om.* U* | et] ut L^a *cum ant. vers. lat.* | cognoscant C$\Sigma^T\Theta\Gamma^A$; sciant U^2 *cum ant. vers. lat.* | quoniam] quia $U^2\Psi^D$agrelvgc | tu es — alius] non est deus U^2 | praeter] propter E* | ∿ alius non est preter te Ω^J; ∿ praeter te non est alius Φ^G; ∿ praeter te alius non est Φ^R.

X. 1. autem + iudith S^2 | quo] in quo QUSΩagrelvgc; ubi $\Theta\Gamma^A$; suo quo FK | domino] coram domino Ψ^D; ad dominum Ω^Sagrelvgc.

2. uocauit (que *om.*) Φ^GE*UΨ^D | descendit Ω^S *cum LXX et ant. vers. lat.* | uestimenta Q *cum ant. vers. lat.*; uestimento $\Phi^P S\Omega^{JM}$; uestimentum $L^a\Phi^{RGV}U\Psi^D$; uestibus E$\Theta\Gamma^A$; indumentis Ω^S.

3. lauauit U | se *om.* U* | myrra optima Ω^S. ¶ « mirra » liquor arboris. « mirrum » unguentum de mirra compositum *Hug.* uel « mirra optima » *Iac.* | mirro Σ^T $\Psi^D\Omega$a; myro gc; myrto grelv; mytro F

---

15. ⟨erit AQK | ⟨(cum) A | 16. ⟨non CAQK | ⟨neque A | ⟨nec AQK | ⟨sed A | 17. ⟨deus AQK | ⟨exaudi A | ⟨et A | 18. ⟨memento CAQK | ⟨et da A | ⟨ut A | 19. ⟨et omnes AK.

X. 1. ¶ factum X. Ω^{SJ}; XIII. A$\Phi^P\Theta^A$; ⟨factum CQK | ⟨surrexit A | 2. ⟨vocavitque AK | ⟨et descendens A | ⟨abstulit K | ⟨et exuit A | 3. ⟨et lavit AQ.

et discriminavit crinem capitis sui et inposuit mitram super caput suum
et induit se vestimentis iucunditatis suae induitque sandalia pedibus suis
adsumpsitque dextraliola et lilia et inaures et anulos
et omnibus ornamentis suis ornavit se
4 cui etiam Dominus contulit splendorem
quoniam omnis ista conpositio non ex libidine
sed ex virtute pendebat
et ideo Dominus hanc in illam pulchritudinem ampliavit
ut inconparabili decore omnium oculis appareret
5 inposuit itaque abrae suae ascopam vini et vas olei et pulenta
et † palatas † et panes et caseum et profecta est
6 cumque venisset ad portas civitatis
invenerunt expectantem Oziam et presbiteros civitatis
7 qui cum vidissent eam stupentes mirati sunt nimis pulchritudinem eius
8 nihil tamen interrogantes eam dimiserunt transire dicentes
Deus patrum nostrorum det tibi gratiam

X. 3. discriminauit $L^{a}A$; discrinauit CK(descr.) | et lilia $L^{a}CK^{2}$; *om.* AK* | 4. in illam $CA^{2}K^{2}$; illam $L^{a}A^{*}K^{*}$ | 5. pulenta $L^{a}C$; polentum AK | palatas *restituimus cum graeco*; palates C; lapates $L^{a}AK$ *cum erroneo archetypo* | 6. ad portas $L^{a}C$; ad portam AK | 8. dimiserunt $L^{a}AK$; et dimiserunt C.

Deest L(*suppl.* L^{a}).

K | criminauit Θ^{A}; discrinauit $C\Sigma^{T}$; descrinauit F*K; decrinanauit U*; decrinauit U^{2}; + se $\Phi^{G}\Psi^{D}$ | crinen $\Omega^{J2}g$; crimen Φ^{P} $S^{*}\Omega^{J*}$; crimem E*; crimin L^{a*} | posuit Q | mytram $FK\Gamma^{A}$ | super caput suum] capiti suo Σ^{T} | uestimenta Q; uestibus $E\Theta FK\Gamma^{A}$ | iucunditatis] E*; iocunditatis $\Pi^{F}\Phi E^{2}QF$ $KUS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJM1}\alpha$; uiduitatis $\Omega^{M\dagger}$ | induitque se Ω^{S}; et induit α; | dextrariola Φ^{P} Ω^{J}; dextralia $E\Omega^{SM}$ | et lilia] lilia $E^{*}\Omega^{M}$; *om.* AK*ϖ | omnibus] *praem.* in F* | suae Φ^{G}.

4. quoniam] quia Ω^{S} | in illam] E* F*; in illa $E^{2}F^{2}\Omega^{JM}$; illam $L^{a}A^{*}K^{*}$; illi Γ^{A} | ut] et $\Theta^{H*}K^{*}$ | incomparabile Q; conparabili U*.

5. itaque *om.* E* | ascopiam Σ^{T}; ascoperam ϖgc | oleo Φ^{v*} | pulenta = L^{a} $C\Sigma^{T}\Phi^{G}\Theta^{H2}U^{*}$; polenta $\Phi^{RVP}QU^{2}S\Psi^{D}$; pulentam Π^{F}; polentam $E\Theta^{H*A}FK^{2}\Gamma^{A}\Omega\alpha gre\iota$ ϖgc; polentum AK* | palatas = Σ^{T}; palathas ϖgc; palates C; lapates $L^{a}A\Pi^{F}\Phi E\Theta$ $QFK\Gamma^{A}\Psi^{D}\alpha gre\iota$; lapaces Ω^{JM2}(ces *in ras.*); lampates $S^{*}\Omega^{S}$; lapastas U*; lapastes U^{2} S^{2}. ¶ lampates S | caseos FK.

6. uenisset] U*; uenissent $U^{2}\Omega^{SJ}gre$ ιϖgc, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | portas] E*; portam $A\Pi^{F}\Sigma^{T}E^{2}\Theta FKS\Gamma^{A}\Omega re\iota\upsilon gc$ *cum LXX et ant. vers. lat.* | inuen. — ciuitatis *om.* K* | inuenit Σ^{T} | spectantem Ω^{M} | ozyam Γ^{A}; hozyam C.

7. qui cum] cumque Φ^{P} | audissent Ψ^{D} | ∿ pulchrit. eius nimis $\Pi^{F}\Omega^{J}$.

8. dimis.] *praem.* et $C\Sigma^{T}$ | transire + eam FK | deus] dominus deus Ω^{M} | ∿ tibi det Ω^{M} | omni consilio U*; omni

---

⟨et discriminavit AQ | ⟨et inposuit K | ⟨et induit AQ | ⟨induitque AK | ⟨adsumpsitque QK | ⟨et omnibus A | 4. ⟨cui CAQK | ⟨quoniam A | ⟨sed A | ⟨et AQK | ⟨ut A | 5. ⟨inposuit AQK | ⟨et palatas A | 6. ⟨cumque CAQK | ⟨invenerunt A | 7. ⟨qui AQ | 8. ⟨nihil AQ | ⟨deus AQK.

et omne consilium tui cordis sua virtute corroboret
ut glorietur super te Hierusalem
et sit nomen tuum in numero sanctorum et iustorum
9 et dixerunt hii qui illic erant omnes una voce fiat fiat
10 Iudith vero orans Dominum transiit portas ipsa et abra eius
11 factum est autem cum descenderet montem circa ortum diei occurrerunt ei exploratores Assyriorum
et tenuerunt illam dicentes unde venis aut quo vadis
12 quae respondit filia sum Hebraeorum
ideo ego fugi a facie eorum
quoniam futurum agnovi quod dentur vobis in depraedationem
pro eo quod contemnentes vos noluerunt ultro tradere seipsos
ut invenirent misericordiam in conspectu vestro
13 hac de causa cogitavi mecum dicens
vadam ad faciem principis Holofernis ut indicem illi secreta illorum
et ostendam illi quo aditu possit obtinere eos
ita ut non cadat unus vir de exercitu eius

---

8. sanctorum et iustorum L^aK^2; sanctarum et iustorum C; sanctorum suorum A K* | 12. noluerunt L^aCK^2; noluerint AK* | 13. hac L^2CA^2K; haec L^a*A* | holofernis L^a(olo.)K; holofornis A; holoferni C | aditu L^2AK^2; adito C; auditu L^a*K* | unus L^a C(hunus)K^2; *om.* AK*.

Deest L(*suppl.* L^a).

consilium L^a* | ∽ cordis tui Ω | ut — hierusalem *om.* Q* | ut] et ΦESΨ^{D}Ωαg | glorificetur K* | hierlem K; hierlm $Π^F$; iherusalem Cα; ihrslm $Σ^T$; ihrsl Q^2; ierusalem grelυʒc; ierlm Ψ^{D}Ω | et] ut Q | sanctarum C$Σ^T$ | et iustorum] *in ras. lat. spat.* S^2; suorum AΘ^{A}K*Γ^A; scriptum $Π^F$; *om.* Θ^H*.

9. hii *om.* $Π^F$ | omnes *om.* $Σ^T$ | ∽ omnes qui illic erant $Π^F$ | ∽ una omnes $Γ^A$ | fiat fiat] amen $Σ^T$.

10. iudiht K; iudit C*$Σ^T$Q; iodith L^a | uero] ergo Ω | transiuit L^aΦEFKUS Ψ^{D}Ωagrelυʒc | portam EU; porta* S*; porta $Π^F$; *praem.* per Ωarelυʒc | ipsi $Φ^R$ | ∽ ipsa portas $Φ^G$.

11. montem] E*; de monte E^2 | assyr. — illam *om.* Ψ^D | assiriorum $Σ^TΩ^M$α; assyrriorum K* | illam] eam L^aΦUSΨ^{D}Ωα grelυʒc | aut] uel L^a; et $Σ^T$Q *cum LXX et ant. vers. lat.* | quod L^a.

12. qui E* | hebreorum $Π^FΣ^TQUΨ^D$ Ωα; ebreorum CΩ^M | ideo ego] ideoque Ω^{SM}; ideo $Φ^P$Q | fugii $Σ^T$K* | uobis] nobis E* | predationem $Π^F$ | noluerint AK* | ultra $Φ^G$E*.

13. hac] S^2 (a *in ras.*); haec L^a*A* $Φ^P$E*U*$Γ^A$*Ψ^D; + itaque Ω^S | a facie principes U*; ad aciem principis $Σ^T$; ad principem $Φ^G$* | holofernis] Θ^H*; olofernis $L^aΘ^HF$Ω^S; holofornis A; olofornis $Σ^{T2}$; holoferni C; oloferni $Π^F$Q; oloforni $Σ^T$* | ut] et Ψ^D | illi] ei Ω^S *cum ant. vers. lat.* | secretam $Σ^T$ | illi (2°) *om.* $Σ^T$ | adito CU*; aditum $Π^F$; auditu L^a*$Φ^G$K*; audito $Σ^T$ | unus uir] unus F*; uir AK*; uir unus $Φ^R$Ω^{SM}αgrelυʒc.

⟨et omne A | ⟨ut AK | ⟨et sit A | 9. ⟨et CAQK | 10. ⟨iudith CAQK | 11. ¶ factum XVI F; *Div. sine num.* $Φ^R$; ⟨factum CAQK | ⟨occurrerunt A | ⟨et A | ⟨unde Q | 12. ⟨quae CAK | ⟨filia Q | ⟨ideo A | ⟨quoniam A | ⟨pro A | ⟨ut A | 13. ⟨hac CAQK | ⟨vadam AQK | ⟨et A | ⟨ita A.

14 et cum audissent viri verba eius
considerabant faciem eius
et erat in oculis eorum stupor
quoniam mirabantur pulchritudinem eius nimis
15 et dixerunt ad eam conservasti animam tuam
eo quod talem repperisti consilium ut descenderes ad dominum nostrum
16 hoc autem scias quoniam cum steteris in conspectu eius bene tibi faciet
et eris gratissima in corde eius
duxeruntque illam ad tabernaculum Holofernis et nuntiantes eam
17 cumque intrasset ante faciem eius statim captus est in suis oculis Holofernis
18 dixeruntque ad eum satellites eius
quis contemnat populum Hebraeorum qui tam decoras mulieres habent
ut non pro his merito pugnare contra eos debeamus
19 videns itaque Holofernem Iudith sedentem in conopeo

---

14. uiri C; uiri illi L^aK^2; *om.* AK* | 15. talem L^aCK; tale A | descenderes L^aC K^2(disc.); descenderis AK*(disc.) | 16. et (2°) L^aCK; *om.* A | 18. contemnat L^aAK; contemnit C | ut non pro his merito L^aK^2; hut non merito pro his C; et non pro his merito AK* | pugnare L^aCK; pugnari A | contra eos debeamus C; contra eos debemus L^a; debeat contra eos AK | 19. olofernem iudith L^aC(iudit); iudith holofernem A(-fornem)K.

Deest L(*suppl.* L^a).

14. et *om.* U | uiri *om.* AK* *cum cod. Monac. 6239 ant. vers. lat.*; + illi $L^a\Phi EFK^2S\Psi^D\Omega$agrelυgc | et *om.* Q | eorum] earum U; eius Ω^s | eius *om.* L^a* | ∼ pulchrit. eius mirabantur Ωarelυgc | **nimis E.

15. talem = $L^aC\Pi^F\Sigma^T\Phi^{R*G}QF*KU*$; *om.* Ω^M; tale $\Phi^{R2}F^2U^2$ *cum rell. codd. et edd.* | repperi*sti A | discenderes $F*K^2$; descenderis AU*; discenderis K*.

16. autem *om.* F* | quoniam] quia Σ^T; quod Ω^s | ∼ faciet tibi Γ^A | holofernis] Θ^{H*}; olofernis $L^a\Pi^F\Theta^{H2}QF\Omega^s$; holofornis A^2 (i *in ras.*); olofornis Σ^T | et *om.* AEΘUSΩ^Magrelυgc | nuntiantis A*; annun(t)iantes Ω^Mrelgc; annunciauerunt Ω^s | eam] ei Ψ^D; ei** E*; ei de ea Θ^{H2} (de ea *in ras.*).

17. ∼ oculis suis Ω^J | olofernis L^a $\Pi^F\Theta^{H2}QFU$; holofornis A^2 (is *in ras.*); holofernes E*$\Theta^{H*}\Psi^D\Omega^M$agrelυgc; olofernes Ω^s; holofornes A^3; olofornes Σ^T.

18. duxeruntque $\Phi^GS*\Omega^M*$ | eam Θ^{H*} | satellitis U* | contemnit $C\Sigma^T\Phi^{RGP}$; contempnit $\Phi^VS\Psi^D\Omega^M$; contempsit Ω^s | hebreorum $C\Pi^F\Sigma^TU\Omega^J$a; ebreorum Ω^M; iudeorum $\Psi^D\Omega^s$ | qui] quia L^a* | decores E* Θ^A | habet QU *cum LXX et cod. Monac. 6239 ant. vers. lat.* | ut] et AK*US* (*ut vid.*) | his] eis $E\Gamma^A$ | meriti Θ^{H*} | ∼ merito pro his $C\Sigma^T$ | pugnari $A\Theta^A$ | ∼ contra eos pugnare $\Phi^R\Omega^{SM}$ | debemus L^aUS*(*ut vid.*)Γ^A; debeat AE*ΘFK | ∼ debe(amus) contra eos AEΘFKΓ^A.

19. holofernem] Θ^{H*}; olofernem L^a $C\Pi^F\Theta^{H2}QF\Omega^s$; holofornem A; olofornem Σ^T | iudit $C\Sigma^T\Phi^VQ$ | ∼ iudith holofernem $A\Pi^FE\Theta FK\Gamma^A\Omega$agrelυgc | sedente U | conopeo] Γ^{A*}; conop*eo E; conopoeo grel υgc; conopio $\Theta^H\Psi^D$; canopeo $\Gamma^{A2}\Omega^{SM}$ |

---

14. ⟨et cum CAQK | ⟨et erat A | ⟨quoniam A | 15. ⟨et CAQK | ⟨conservasti CQ | ⟨eo A | 16. ⟨hoc CAQK | ⟨et A | ⟨duxeruntque CAQK | 17. ⟨cumque AQK | 18. ⟨dixeruntque CAQK | ⟨quis CAQK | ⟨(ut) A | 19. ⟨videns CAQK.

quod erat ex purpura et auro et smaragdo et lapidibus pretiosis intextum
20 et cum in faciem eius intendisset adoravit eum prosternens se super terram
et levaverunt illam servi Holofernis iubente domino suo
XI. 1 tunc Holofernis dixit ei
aequo animo esto et noli pavere in corde tuo
quoniam ego numquam nocui virum qui voluit servire Nabuchodonosor regi
2 populus autem tuus si non contempsisset me
non allevassem lanceam meam super illum
3 nunc autem dic mihi qua ex causa recessisti ab illis
et placuit tibi ut venires ad nos
4 et dixit illi Iudith
sume verba ancillae tuae
quoniam si secutus fueris verba ancillae tuae
perfectam rem faciet Dominus tecum
5 vivit enim Nabuchodonosor rex terrae
et vivit virtus eius quae est in te ad correctionem omnium animarum errantium

---

20. illam $L^{a}AK^{2}$; eam K*; ęam C.

XI. 1. holofernis L^{a}(olo.)CK; holofornes A | 2. alleuassem L^{a}(adl.)C; leuassem AK | 4. dominus $L^{a}CK^{2}$; deus AK* | 5. eius $L^{a}AK$; *om.* C | correctionem C *cum multis codd. et archetypo, ut vid.*; correptionem $L^{a}AK$.

Deest L(*suppl.* L^{a}).

zmaragdo $\Pi^{F}QU$; zmaracdo Σ^{T}; yzmaracdo C; maragdo Φ^{V}* | preciosissimis Ω.

20. se *om.* Σ^{T}* | et leuau.] K*; eleuauerunt Π^{F}; et eleuauerunt FK^{2}agreſ3c | illam] eam C(ęam)Π^{F}QK*$\Gamma^{A}\Omega^{SM}$areſv3c *cum ant. vers. lat.* | holofernis] Θ^{H}*; olofernis $\Theta^{H2}QF\Omega^{S}$; holofornis A; olofornis Σ^{T}; olofernem L^{a}.

XI. 1. olofernis $L^{a}\Pi^{F}\Phi^{V}\Theta^{H2}QF$; holofernes E*$\Theta^{H*A}\Gamma^{A}\Omega^{JM}$agreſv3c; olofernes Ω^{S}; holofornes A; olofornes Σ^{T} | esto] es tu L^{a}* | ego *om.* Ω^{S} | uirum] F*; uiro E* F^{2}reſv3c | uolunt Φ^{V}* | nabucodonosor Σ^{T}; nabugodonosor $\Phi^{P}E\Omega^{M}$; nabochodonosor Γ^{A}; nabuch̄ Ω^{S}.

2. contempsissent U *cum plur. codd. graec.* | leuassem AFKw3c | illum] eum Ω^{SM}agreſv3c.

3. quae ex causa Θ^{H}*U*; quae causa L^{a}* | illis] eis Ω^{S} | uenisses $L^{a}\Phi ES*\Psi^{D}\Omega^{SM}$.

4. illis re; *om.* $\Phi\Psi^{D}\Omega$g | iudit $\Sigma^{T}Q$ | sumere Ψ^{D} | quoniam — tuae *om.* Ψ^{D} | si *om.* F*; + tu Ω^{S} | faciat Φ^{R}; *om.* E* | dominus tecum] E*; deus tecum $AE^{2}\Theta K*\Gamma^{A}$ *cum LXX et ant. vers. lat.;* tibi dominus L^{a}.

5. nabucodonosor Σ^{T}; nabugodonosor $\Phi^{P}E$; nabchodonosor L^{a}; nabuch̄ Ω^{S}; nabug̅ Ω^{M} | terrae *om.* U | et + tu U | eius *om.* CΣ^{T} | ∼ uirtus eius uiuit Ω^{M}; ∼ eius uirtus uiuit Ω^{S} | quae] qui L^{a}* $\Theta^{H*A}\Psi^{D}$, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | correptionem $L^{a}AFKU\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SJ}$agreſv3c *cum cod. Monac. lat. 6239 ant. vers. lat.* | animarum *om.* $K*\Omega^{M}$ | errantium] uiuen-

---

⟨quod A | ⟨et lapidibus A | 20. ⟨et cum A | ⟨et levaverunt CAQK.

XI. 1. ¶ tunc XI. Ω^{SJ}; XVII. F; *Div. sine num.* Φ^{V}; ⟨tunc CAQK | ⟨aequo CAQ | ⟨quoniam AK | 2. ⟨populus CAQK | ⟨non (2°) A | 3. ⟨nunc CAQK | ⟨et A | 4. ¶ et XIIII. AΘ^{A}; ⟨et CQK | ⟨sume CQK | ⟨quoniam A | ⟨perfectam A | 5. ⟨vivit CAQK | ⟨et vivit A | ⟨ad A.

quoniam non solum homines serviunt illi per te
sed et bestiae agri obtemperant illi
6 nuntiatur enim industria animi tui universis gentibus
et indicatum est omni saeculo
quoniam tu solus bonus et potens es in omni regno eius
et disciplina tua omnibus provinciis praedicatur
7 nec hoc latet quod locutus est Achior
nec illud ignoratur quod ei iusseris evenire
8 constat enim Deum nostrum sic peccatis offensum
ut mandaverit per prophetas suos
ad populum quod tradat eos pro peccatis suis
9 et quoniam sciunt se offendisse Deum suum filii Israhel
tremor tuus super ipsos est
10 insuper etiam fames invasit eos et ab ariditate aquae iam inter mortuos conputantur
11 denique hoc ordinant ut interficiant pecora sua et sanguinem eorum bibant
12 et sancta Domini sui quae praecepit Deus non contingi
in frumento vino et oleo haec cogitaverunt inpendere
et volunt consumere quae nec manibus deberent contingere

---

5. bestiae L^aCK^2; ipsae bestiae AK* | 10. fames AK; famis L^aC | 12. uolunt L^aAK; nolunt C | deberent L^aA; debent C; debere K.

Deest L(*suppl.* L^a).

tium Ω^S; *om.* Ψ^D | seruient $\Phi\Psi^D\Omega^{SM}\mathfrak{ag}$ *cum aliq. codd. graec. minusc. et ant. vers. lat.* | bestiae] *praem.* ips(a)e $A\Pi^F\Theta K^*U$ | obtemperabunt Q; obtemperabant Ψ^D.

6. nuntiatur] nuntiatus est Ψ^D | enim *om.* Φ^R | ∾ animi tui industria $\Omega^S\mathfrak{agrel}\mathfrak{vsc}$ | omni saecul* U*; omnibus saeculis U^2 | es *om.* US* *cum LXX et cod. Monac. 6239 ant. vers. lat.* | pręcatur U.

7. hoc *om.* Π^F | acchior Σ^T | illud *om.* Π^F | iusserit Θ^H.

8. deum] dominum Ψ^D | si* L^a*; si $\Pi^F\Psi^D$ | per *om.* Ψ^D | populum + istum Σ^T | tradet Ω^M; traderet Ω^S | eum $\Sigma^T\Phi QS\Psi^D\Omega\mathfrak{agrel}\mathfrak{vsc}$ | pro *om.* $\Sigma^{T*}K^*$ | suis] *in ras. lat. spat.* A^1.

9. et *om.* Σ^T | ∾ offendisse se Σ^T | deum] dominum Σ^T; dominum deum Ω^{SM} | suum — 21. nabuchodonosor *om.* Θ^{H*} | filiis Σ^T | srahel C; srhl Σ^T; ihl Π^F; israel $\Omega^J\mathfrak{grel}\mathfrak{vsc}$; isral F; isrl $\Phi^{RV}EKUS\Gamma^A\Psi^D\Omega^{SM}\mathfrak{a}$ | tremor tuus] cor eorum mortuum Σ^T | timor FK, *cf. ant. vers. lat.* | tuus] eius Ω^M | ipso Φ^V.

10. *tot. vers. om.* Θ^{H*} | famis $L^aC\Pi^F\Sigma^T\Phi^R\Theta^AU^*$ | aqua Γ^A | conputatur Θ^{A*}.

11. *tot. vers. om.* Θ^{H*} | denique] nam Σ^T | sanguis Φ^{R*} | ∾ bibant sang. eorum $\mathfrak{arel}\mathfrak{vsc}$.

12. *tot. vers. om.* Θ^{H*} | et *om.* Σ^T | domini] dei E; domini dei $\Theta^A\Omega^J\mathfrak{rel}\mathfrak{vsc}$ | sui +**** F | praecipit L^a | dominus Ψ^D | frumento + et $\Theta^{H2}S$, *cf. ant. vers. lat.* | haec] hac U | nolunt $C\Psi^D$ | quae] qui K* | de-

---

⟨quoniam AK | ⟨sed A | 6. ⟨nuntiatur CAQK | ⟨et indicatum A | ⟨quoniam A | ⟨et disciplina A | 7. ⟨nec hoc CAQK | ⟨nec illud A | 8. ⟨constat CAQK | ⟨ut A | 9. ⟨et C AQK | ⟨tremor A | 10. ⟨insuper AQ | 11. ⟨denique CAQK | 12. ⟨et sancta AQK | ⟨in A | ⟨et volunt AQ.

ergo quoniam haec faciunt certum est quod in perditione dabuntur
13 quod ego ancilla tua cognoscens fugi ab illis
et misit me Dominus haec ipsa nuntiare tibi
14 ego enim ancilla tua Deum colo etiam nunc apud te
et exiet ancilla tua et orabo Deum
15 et dicet mihi quando eis reddat peccatum suum
et veniens nuntiabo tibi
ita ut ego adducam te per mediam Hierusalem
et habebis omnem populum Israhel sicut oves quibus non est pastor
et non latrabit vel unus contra te
16 quoniam haec mihi dicta sunt per providentiam Dei
17 et quoniam iratus est illis Deus
hoc ipsa missa sum nuntiare tibi
18 placuerunt autem omnia verba haec coram Holoferne et coram pueris eius
et mirabantur ad sapientiam eius
et dicebant alter ad alterum
19 non est talis mulier super terram

14. deum (2°) L^{a}AK; dominum C | 15. dicet L^{2}C; dicit L^{a*}AK | per mediam L^{a} AK; per medio C | unus L^{a}K; hunus C; canis unus A | 17. hoc ipsa L^{a}AK; hoc ipsum C.

Deest L(*suppl.* L^{a}).

bent C$\Pi^{F}\Phi^{G}$EQΨ^{D}; debere Φ^{R*}FK | ergo] sed Ω^{M} | quod] quoniam K* | in perditione] A*; in perditionem $A^{2}\Phi^{P}E\Theta^{H2A}$FK US$\Gamma^{A}\Omega$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum LXX et ant. vers. lat.*; in perdicionem L^{2}(pedic. L^{a*}) | dabantur Ψ^{D}.

13. *tot. vers. om.* Θ^{H*} | ego] ergo $L^{a*}E^{*}\Theta^{A}\Gamma^{A}\Psi^{D}$ | fugii $\Sigma^{T}\Theta^{A}$ | ∿ dominus me U | nuntiarem Γ^{A}.

14. *tot. vers. om.* Θ^{H*} | deum] dominum Π^{F} | et *om.* Γ^{A} | exiit F^{2}(*alt.* i *in ras.*)K | tua + in ualle Π^{F}, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | orabit Ω^{S}; adorabo Φ^{V} | dominum C$\Sigma^{T}\Psi^{D}$ *cum cod. Monac. 6239 ant. vers. lat.*

15. *tot. vers. om.* Θ^{H*} | et] ut Φ^{R} | dicit L^{a*}AΠ^{F}FKU | reddet Σ^{T}FΓ^{A} | ∿ reddat eis Ω^{S} | ego] *praem.* et FK | ducam Π^{F} UΓ^{A} | te] tibi U | per medium $\Sigma^{T}\Theta^{A}$QΩ; per medio CU | hierlm Π^{F}; hierl K; iherusalem C𝔞; ihrslm Σ^{T}; ierusalem 𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; ierlm $\Psi^{D}\Omega$ | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ω^{J}𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; isral F; isrl Φ^{RV}E Θ^{H2}KUS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$ | sicuti C | ∿ quibus oues A* | pastor *om.* E* | uel unus] unus E*K*; uel unus quidem Ω^{J}; uel unus canis 𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠, *cf. LXX et ant. vers. lat.*; uel canis unus A; canis uel unus U*; canis unus Θ^{A}; ****canis S^{2} (*in ras.*). ¶ al. uel unus S.

16. *tot. vers. om.* Θ^{H*} | per] super K*.

17. *tot. vers. om.* Θ^{H*} | est *om.* Γ^{A*} | illis] eis Ω^{S} | hoc] S*; h(a)ec $\Theta^{H2A}S^{2}\Gamma^{A}\Omega$ 𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 | ipsa] E*; ipsum CE^{2}𝔤; ipsud Σ^{T} | missa *om.* L^{a} | nuntiarem Γ^{A*} | ∿ nuntiare tibi missa sum Ω^{M}.

18. *tot. vers. om.* Θ^{H*} | holofernę Ψ^{D}; oloferne $L^{a}\Pi^{F}\Theta^{H2}$QFΩ^{S}; holoforne A^{2}; oloforne Σ^{T}; holoforni A* | eius] *in ras.* Π^{F2}; suis Ω^{S} | et mir. — eius *om.* K* | ad *om.* 𝔰𝔠 | sap. eius] potentiam eius E*; pulcritudinem E^{2} | dicebat $\Phi^{VP}\Omega^{M}$.

19. *tot. vers. om.* Θ^{H*} | in pulchri-

⟨ergo CAQK | 13. ⟨quod CAQK | ⟨et AK | 14. ⟨ego AQK | ⟨et exiet AK | 15. ⟨et dicet A | ⟨et veniens AQ | ⟨ita AK | ⟨et habebis AQ | ⟨et non AK | 16. ⟨quoniam AQ | 17. ⟨et A | ⟨hoc A | 18. ⟨placuerunt CAQK | ⟨et mirabantur AQ | ⟨et dicebant AK | 19. ⟨non AQK.

in aspectu in pulchritudine et in sensu verborum
[20] et dixit ad illam Holofernis
benefecit Deus qui misit te ante populum ut des illum tu in manibus nostris
[21] et quoniam bona est promissio tua
si fecerit mihi hoc Deus tuus erit et meus Deus
et tu in domo Nabuchodonosor magna eris
et nomen tuum nominabitur in universa terra

XII. [1] tunc iussit eam introire ubi repositi erant thesauri eius
et iussit illic manere eam
et constituit quid daretur illi de convivio suo
[2] cui respondens Iudith dixit
nunc non potero manducare ex his quae mihi praecipis tribui
ne veniat super me offensio
ex his autem quae mihi detuli manducabo
[3] cui Holofernis ait
si defecerint tibi ista quae tecum detulisti
quid faciemus tibi
[4] et dixit Iudith
vivit anima tua domine meus
quoniam non expendet omnia haec ancilla tua

---

19. in pulchr. $L^{a}C$; et in pulchr. AK | 20. holofernis L^{a}(olo)CK; holofornes A.
XII. 2. praecipis $L^{a}C$(prec.)K^{2}; praecipisti A*; praecepisti $A^{2}K^{*}$ | 3. holofernis L^{a}(olo.)CK; holofornes A | 4. uiuit L^{a}AK; uiuat C.

Deest L(*suppl.* L^{a}).

tudinem U; et pulchritudine Θ^{A}; et in pulchritudine AEFK | in sensum Ψ^{D} | in *om.* Θ^{H2}.

20. *tot. vers. om.* Θ^{H*} | illam] eam Ω^{M} | olofernis $L^{a}\Theta^{H2}QF^{2}$; holofernes E* $\Theta^{A}\Omega^{JM}$agrelvʒc; olofernes $\Pi^{F}\Gamma^{A}\Omega^{S}$; holofornes A; olofornes Σ^{T}; olofer[...] F* (*fol. lacer.*) | ante] ad $\Omega^{M\dagger}$ | tu *om.* $L^{a}\Sigma^{T}\Gamma^{A}$.

21. et — nabuch. *om.* Θ^{H*} | feceris Γ^{A} | mihi *om.* Q | hec Ω^{S} | ∿ hoc mihi $L^{a}\Pi^{F}\Theta^{A}$g | ∿ deus tuus hec Ω^{S} | eris L^{a*} | et *om.* QU* | ∿ deus meus $\Theta^{H2}\Omega^{JM}$grelvʒc | tu *om.* Φ^{G} | domu Φ^{VP} | nabucodonosor Σ^{T}; nabugodonosor Φ^{P}E; nabochodonosor Γ^{A}; nabuchodosor g; nabuchonosor Φ^{R}; nabuch̄ Ω^{S}; nabuḡ Ω^{M} | nominatur S* | in uniuersam terram K*.

XII. 1. positi Ψ^{D} | illic] illi L^{a*} | ∿ eam illic manere L^{a} | quod Ω^{M} | illi] ei $Q\Omega^{JM}$ | ∿ illi quid daretur E.

2. cui respondit (-det e) iud. et dixit (+ ei Ψ^{D}) ΦFK$\Psi^{D}\Omega$agrelvʒc; cui respondit iud. S | iudit $\Sigma^{T}\Phi^{G}$ | ex his] L^{a*}; cibis L^{2} | praecepisti $A^{2}K^{*}US^{2}\Gamma^{A}$; praecipisti A*S* | ∿ precipis michi Ω^{M} | tribui] Θ^{H*}; tribue Θ^{H2} | ∿ super me ueniat Ω^{S} | mihi] mecum FKΩ^{S}g, *cf. ant. vers. lat.* (quae mecum sunt).

3. cui *om.* L^{2} | olofernis $L^{a}\Theta^{H2}QF$; holofernes E*$\Theta^{H*A}\Gamma^{A}\Omega^{JM}$agrelvʒc; olofernes $\Pi^{F}\Omega^{S}$; holofornes A; olofornes Σ^{T} | defecerit A* | ∿ tibi defecerint Ω^{S} | quid] qui F* | faceremus Φ^{G}.

4. et *om.* L^{a} | iudit Σ^{T}Q | uiuat C Θ^{A} | meus *om.* Ω^{S}; *praem.* et uiuit deus Ω^{M} | quoniam] quia Γ^{A}; quod Φ^{P} | expendit K*U | ∿ haec omnia UΩ^{S} | an-

---

⟨in aspectu A | 20. ⟨et CAQK | ⟨benefecit CAQK | 21. ⟨et quoniam CAQK | ⟨si A | ⟨et tu AQK | ⟨et nomen A.

XII. 1. ¶ tunc XII. Ω^{SJ}; XVIII. F; ⟨tunc CAQK | ⟨et iussit A | ⟨et constituit A | 2. ⟨cui CAQK | ⟨nunc CAQK | ⟨ne A | ⟨ex AQK | 3. ⟨cui CAQK | ⟨si CAQK | ⟨quid A | 4. ⟨et CAQK | ⟨vivit CAQK | ⟨quoniam A.

donec faciat Deus in manu mea haec quae cogitavi
et induxerunt illam servi eius in tabernaculo quo praeceperat
5 et petiit dum introiret ut daretur ei copia nocte et ante lucem egrediendi foras ad orationem et deprecandi Dominum
6 et praecepit cubiculariis suis ut sicut placeret illi exiret et introiret ad orandum Deum suum per triduum
7 et exiebat noctibus in vallem Bethuliae
et baptizabat se in fontem aquae
8 et ut ascendebat orabat Dominum Deum Israhel
ut dirigeret viam eius ad liberationem populi sui
9 et introiens munda manebat in tabernaculum
usque dum acciperet escam suam in vesperam
10 et factum est quarto die Holofernis fecit cenam servis suis et dixit ad Bagao eunuchum

---

4. faciat AK; faciet C | in tabernaculo quo $L^{a}CK$; in tabernaculum quod A | 5. ei L^{a}; ei C; illi AK | copia $L^{a}CK^{2}$; fiducia AK* | 6. ad orandum $L^{a}C$(hor.); ad adorandum AK | 8. dominum $L^{a}CK$; ad dominum A | 9. in tabernaculum $L^{a}C$; in tabernaculo AK | in uesperam AK^{2}; in uesperum C; ad uesperam L^{a}; uesperi K* | 10. quarto die $L^{a}C$(diae); quarta die K; in quarta die A | holofernis $L^{a}C$(olo.)K; holofornes A.

Deest L(*suppl.* L^{a}).

cilla — haec *om.* L^{a}* | faciet L^{2}CUSΩ^{SM} | introduxerunt L^{a} | illam] eam Ω^{SM} | in tabernaculo quo] Σ^{T}*; in tabernaculum quo Φ^{RGP}E*US$\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$ag; in tabernaculo quod Σ^{T2}; in tabernaculum quod $AE^{2}\Theta^{H}$ Ω^{M}relbgc; tabernaculum quod Θ^{A}.

5. petit A | ei] illi AΘFK | copia] fiducia AK* | et *om.* L^{a} | ante lucem] antelucanum Σ^{T} | egredi Φ^{G}*a | deprecando U*; ad deprecandum U^{2} | deum $\Gamma^{A}\Omega^{JM}$.

6. praecepit + holofernes Ω^{M} | cubicularis Θ | sicuti C | placuerit K*; placerit L^{a}*; placueret U | exire et introire K*US* | ad adorandum A$\Pi^{F}\Phi^{RGP}$EΘFK Ψ^{D}agrelbgc | dominum Σ^{T} | per trid. 7. et exiebat] et per trid. exiebat Aw(exib.) | triduum + licentiam darent FK.

7. et *om.* Q | exibat L^{a}*Ωagrelbgc | nocte Γ^{A}, *cf. LXX* | bethulie $\Sigma^{T}\Omega$a; betuliae L^{a}E* | babtizabat CΣ^{T}; baptisabat a | in fontem] E*K*; in fonte $E^{2}\Theta^{A}FK^{2}$ Sarelbgc.

8. ut ascendebat *om.* Π^{F} | ut *om.* Φ^{G}* | orabat + ad AΩ^{M}gr | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ωgrelbgc; isrl Φ^{RV} EQKUS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$a | diriget F.

9. in tabernaculum = $L^{a}C\Sigma^{T}$QU; in tabernaculum suum Π^{F}; in tabernaculo *rell. codd. et edd. omnes* | acciperit FK*; acceperet L^{a}; acceperat K^{2} | in uespm Ω^{SM}; in uesperum C$\Sigma^{T}\Phi\Psi^{D}\Omega$agw; in uespera S; in uespere relgc; ad uesperam $L^{a}\Theta^{A}\Gamma^{A}$; uesperi K*.

10. quarta die QFKa; in quarto die relbgc; in quarta die A; die quarto Γ^{A} | olofernis CΘ^{H2}QF; holofernes $\Theta^{H*A}\Gamma^{A}\Omega^{JM}$ agrelbgc; olofernes $\Pi^{F}\Omega^{S}$; holofornes A; olofornes Σ^{T} | cenam + magnam EFK Γ^{A} | ***bagao Θ^{H}; uagao $L^{2}\Phi E^{2}Q\Psi^{D}\Omega$ag relbgc; bagoe E*; uag** L^{a}* | eunuchum + suum E*relbgc | hebream $L^{a}\Pi^{F}\Phi^{V}$EQ

⟨donec A | ⟨et CAQK | 5. ⟨et petiit CAQK | ⟨ad A | 6. ⟨et CAQK | ⟨ut A | ⟨per A Q | 7. ⟨et exiebat CK | ⟨et baptizabat A | 8. ⟨et AQK | ⟨ut dirigeret A | 9. ⟨et AQK | ⟨usque A | 10. ¶ et factum XV. Θ^{A}; XVIIII. F; ⟨et factum CAQK | ⟨et dixit A.

vade et suade Hebraeam illam
ut sponte consentiat habitare mecum
11 fedum est enim apud Assyrios si femina inrideat virum
agendo ut inmunis transeat ab eo
12 tunc introivit Bagao ad Iudith et dixit
non vereatur bona puella introire ad dominum meum
ut honorificetur ante faciem eius et manducet cum eo et bibat vinum in iucunditate
13 cui Iudith respondit
quae ego sum ut contradicam domino meo
14 omne quod erit ante oculos eius bonum et optimum faciam
quicquid autem illi placuerit hoc mihi erit optimum omnibus diebus vitae meae
15 et surrexit et ornavit se vestimento suo
et ingressa stetit ante faciem eius
16 cor autem Holofernis concussum est
erat enim ardens in concupiscentia eius
17 et dixit ad eam Holofernis
bibe nunc et accumbe in iucunditate quoniam gratiam invenisti coram me

---

10. mecum CK^2; me*um L^a; nobiscum AK* | 11. inmunis L^{a}AK^2; inmune C; inmunem K* | 12. in iucunditate C; in iucunditatem L^a; cum iucunditatem A; cum iocunditate K | 17. holofernis CK; holofornes A^2; holofones A*.

Deest L(*sed usque ad v.* 16, erat, *suppl.* L^a).

FKS*Γ^{A}Ψ^{D}Ωa; ebream Σ^T; ębream C | mecum] E*Θ^{H†}; me*um L^a; nobiscum AE^{2}Θ^{H1A}K*, *cf. LXX et ant. vers. lat.*

11. faedus F*K | assirios Σ^{T}UΩ^{M}a; assyrius L^a*; syrios E* | si] siue Ψ^D; *om.* L^a* | ut] aut Σ^{T}Θ^A | inmunes U*; inmunem K*; inmune CΣ^T | ∿ ab eo transeat Ω^{S}arelvsc.

12. intrauit Ω^S | uagao L^2(*alt.* a *corr.*)Π^{F}ΦE^{2}QΨ^{D}Ωagrelvsc; gabao Θ^A; bago E* | iudit Σ^T | dixit + ei L^{a}Θ *cum ant. vers. lat.* | reuereatur L^{a}Π^F; ueratur Θ^A | intrare Ω^S | ut — eo *om.* U* | faciem] conspectum Θ^A | et] ut relvsc *cum cod. Monac. 6239 ant. vers. lat.* | manduces... et bibas Ψ^D, *cf. ant. vers. lat.* | in iucunditate] U*; in iocunditate Π^{F}ΦE^{2}QU^{2}SΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SJ}a; in iucunditatem L^a; cum iucunditate A(-tem)E*Θ; cum iocunditate FKΩ^M.

13. cui + *** Φ^R | iudit CΣ^{T}Q | ∿ respondit iudith Ψ^D | ∿ sum ego FK.

14. omnem L^a | erit] fuerit US; *praem.* ei K* | autem placuerit illi Ω^M; illi autem placuerit Σ^T; illi placuerit Θ^A* | erit *om.* Q | ∿ optimum erit Ω^J.

15. uestimentis suis Ω *cum cod. Monac. 6239 ant. vers. lat.*; uestibus suis Θ^A.

16. cor — eius *om.* Π^{F}U | holofernis] Θ^H*; olofernis Θ^{H2}FΩ^S; holofornis A; olofornis Σ^T; oloferni Q | est *om.* K* | erat *om.* L^2 | in concupiscentiam Θ^H | illius Ω^M.

17. ad eam] ei Ω^S | olofernis Π^{F}Θ^{H2}QF; holofernes E*Θ^{H*A}Γ^{A}Ω^{JM}agrelvsc; olofernes Ω^S; holofornes A^2; olofornes Σ^T; holofones A* | in iucunditate] E*; in iocunditate AΠ^{F}Φ^{RVP}E^{2}QFKSΓ^{A}Ψ^{D}Ωa; in iocunditatem Φ^G | ∿ invenisti gratiam F KΩ^{S}agrelvsc.

¶ vade XV. A; ⟨vade CQK | ⟨ut A | 11. ⟨fedum AQK | ⟨agendo A | 12. ⟨tunc CAQK | ⟨non CAQK | ⟨ut honorificetur A | 13. ⟨cui CAQK | ⟨quae CAQK | 14. ⟨omne AQK | ⟨quicquid AQK | 15. ⟨et surrexit CAQK | ⟨et ingressa A | 16. ⟨cor AQK | ⟨erat A | 17. ⟨et CAQK | ⟨bibe CAQK.

18 et dixit Iudith
bibam domine quoniam magnificata est anima mea hodie prae omnibus diebus meis
19 et accepit et manducavit et bibit coram ipso
ea quae paraverat illi ancilla eius
20 et iucundus factus est Holofernis ad illam
bibitque vinum nimis multum quantum numquam biberat in vita sua
XIII. 1 ut autem sero factum est festinaverunt servi illius ad hospitia sua
et conclusit Bagao ostia cubiculi et abiit
2 erant autem omnes fatigati a vino
3 eratque Iudith sola in cubiculo
4 porro Holofernis iacebat in lecto nimia ebrietate sopitus
5 dixitque Iudith puellae suae ut staret foras ante cubiculum et observaret
6 stetitque Iudith ante lectum orans cum lacrimis
et labiorum motu in silentio
7 dicens
confirma me Domine Deus Israhel
et respice in hac hora ad opera manuum mearum

20. holofernis C(olo.)K; holofornes A | nimis C *cum codd. fere omnibus*; *om.* AK.
XIII. 4. holofernis C(olo.)K; holofornes A | 6. lectum C *cum codd. fere omnibus et archetypo*; lectulum AK.

Deest L.

18. et — meis *om.* K* | iudit CΣᵀQ | meis] uite mee Ωˢ. ¶ uel « uite mee » *Iac.*

19. coram eo Ωˢ; *om.* Σᵀ | ea *om.* Ψᴰ | pr(a)eparauerat ΠᶠQΨᴰΩ *cum ant. vers. lat.*; pręparauit S | illi] ei Ωᴹ *cum ant. vers. lat.*; sibi Ωˢ | eius] sua FK *cum ant. vers. lat.*

20. iucundus] E*; iocundus ΠᶠΦE² QFKSΨᴰΩα | holofernis] Θᴴ*; olofernis CΘᴴ²QF; holofernes E*ΘᴬΓᴬΩᴶᴹagrelbgc; olofernes ΠᶠΩˢ; holofornes A; olofornes Σᵀ | illam] eam Ωagrelbgc | ∿ ad eam holofernes Ωᴹ | nimis *om.* AFK *cum ant. vers. lat.* | ∿ multum nimis ΦESΨᴰ Ωagrelbgc | quantum ⊣ una die ΨᴰΩ *cum plur. codd. graec., cf. ant. vers. lat.* (ulla die). ¶ subauditur « una die » sed non est in textu *Hug.* ant. non habent « una die » sed est quasi exposicio *Iac.*

XIII. 1. esset U | illius] eius Ωᴹ *cum ant. vers. lat.* | sua *om.* Ωᴹ | uagao ΠᶠΦ E²QΨᴰΩagrelbgc; bagaos E* | cubiculi ⊣ sui Φᴳ*.

3. iudit ΣᵀE*Q; iudiht K | in cubiculum ΠᶠΘᴴ*.

4. olofernis CΘᴴ²QF; holofernes E* ΘᴴᴹᴬΓᴬΩᴶᴹagrelbgc; olofernes ΠᶠΩˢ; holofornes A; olofornes Σᵀ | in lectu C; in lectum Σᵀ; in lectulo Ωˢ; in lecto suo Γᴬ, *cf. LXX et ant. vers. lat.*; lecto in Πᶠ | nimie Γᴬ; omnia E*; *om.* Πᶠ.

5. iudit ΣᵀQ | astaret Ωˢ | foris ΦᴾEΓᴬΩˢᴶagrelbgc *cum plur. codd. ant. vers. lat.* | ante ostium cubiculi Ωˢ. ¶ uel « hostium cubiculi » *Iac.*

6. iudit ΣᵀQ | lectulum AFKΩˢ | cum *om.* U | moto U.

7. me *om.* ȝ | srahel C; srhl Σᵀ; ihl Πᶠ; israel E*Ωᴶrelbgc; isrl AΦᴿᵛFK

18. ⟨et dixit CAQK | ⟨bibam CAQK | 19. ⟨et accepit CAQK | ⟨ea A | 20. ⟨et CA QK | ⟨bibitque AQK.

XIII. 1. ¶ ut XIII. Ωˢᴶ; ⟨ut CAQK | ⟨festinaverunt A | ⟨et conclusit A | 2. ⟨erant AQK | 3. ⟨eratque CAQK | 4. ⟨porro AQK | 5. ⟨dixitque CAQK | 6. ¶ stetitque XX. F; ⟨stetitque CAQK | ⟨et A | 7. ⟨confirma CAQK | ⟨et respice A.

ut sicut promisisti Hierusalem civitatem tuam erigas
et hoc quod credens per te posse fieri cogitavi perficiam
[8] et haec cum dixisset accessit ad columnam quae erat ad caput lectuli eius
et pugionem eius qui in ea ligatus pendebat exsolvit
[9] cumque evaginasset illud adprehendit comam capitis eius et ait
confirma me Domine Deus Israhel in hac hora
[10] et percussit bis in cervicem eius et abscidit caput eius
et abstulit conopeum eius a columnis
et evolvit corpus eius truncum
[11] et post pusillum exivit
et tradidit caput Holoferniis ancillae suae
et iussit ut mitteret illud in peram suam
[12] et exierunt duae secundum consuetudinem suam quasi ad orationem
et transierunt castra
et gyrantes vallem venerunt ad portam civitatis
[13] et dixit Iudith a longe custodibus murorum
aperite portas quoniam nobiscum est Deus qui fecit virtutem in Israhel
[14] et factum est cum audissent viri vocem eius
vocaverunt presbiteros civitatis

---

9. illud L^aC; illum AK | confirma L^aC; conforta AK | 10. corpus eius L^aK^2; corporis eius C; corpus AK* | 11. exiuit C; exiit L^aAK | 12. duae L^aCK^2; *om.* AK*.

Deest L(*a v.* 8, dixisset, *suppl.* L^a).

USΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}g | ut] et FK | promisti Π^{F*} Θ^A | hierlm Π^F; iherusalem CSα; ihrslm Σ^T; ierusalem Λ^{L}grelυʒc; ierlm Ψ^{D}Ω | ∼ ciuitatem tuam iherusalem S | credes Ψ^{D*} | perfaciam Φ^V.

8. et *om.* Π^F | hoc Ω^{SJ} | ∼ cum haec FKSΨ^{D}Ωαrelυʒc | quae] qui L^aΠ^F | lectuli] Σ^{T2} (lec *in ras.*); lectui Θ^{H*} | eius (2°) *om.* Π^F | legatus F*U* | espendebat A* | ∼ pendebat ligatus Ω^M.

9. illum AΦ^{P}EΘFKS^{2}Ψ^{D}Ωαgrelυʒc; illo Φ^V | adprehend** U* | et *om.* U | conforta AΠ^{F}ΘFKS^2(orta *in ras.*)g | domine *om.* Ω^{SM} *cum LXX et ant. vers. lat.* | srhl CΣ^T; ihl Π^F; israel Ω^J; isrl AFKUΩ^S; *om.* ΦESΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{M}αgrelυʒc.

10. in ceruice L^{a2}(*pr.* e *ex* i)Θ^A; ceruicem Ψ^{D}ʒ | conopoeum grelυʒc; conupeum C; conobeum Φ^P; canopeum Ωα; copheum E* | eius *om.* L^aE* | auoluit Ω^M | corporis CΣ^T | eius *om.* AK*.

11. post *om.* E* | exiit L^aAΠ^{F}ΘFK | et *om.* U | olofernis Π^{F}QFΩ^S; holofornis A; olofornis Σ^T | ∼ holofernis caput Γ^A | illum L^aΠ^{F}K*UΨ^D | suam *om.* E*.

12. duae *om.* AK* | secundum] iuxta E | ∼ consuetudinem secundum Φ^G | girantes CΠ^{F}Σ^{T}Φ^{G}EQΨ^{D}Ωα.

13. iudiht K; iudit Σ^T | uirtutem] uirt. magnam Ω^S; salutem magnam L^a Π^F | srahel C; srhl Σ^T; ihl Π^F; israel Ω^J relυʒc; isrl L^aAΦ^{RV}EKUSΓ^{A}Ψ^{D}Ω^{SM}g.

14. cum audissent *om.* K* | uiri *om.* Π^F | presbiteros] principes Σ^T.

⟨ut AQK | ⟨et hoc A | 8. ¶ et haec XVI. AΘ^A; ⟨et haec CQK | ⟨et pugionem CA | 9. ⟨cumque CAQK | ⟨et ait A | ⟨confirma CQK | 10. ⟨et percussit CAQK | ⟨et abstulit AQ | ⟨et evolvit A | 11. ⟨et post AQ | ⟨et tradidit A | ⟨et iussit A | 12. ⟨et exierunt AQK | ⟨et transierunt AK | ⟨et gyrantes AQ | 13. ⟨et CAQK | ⟨aperite CAQK | 14. ¶ et XXI. F;· ⟨et CAQK | ⟨vocaverunt A.

15 et concurrerunt ad eam omnes
a minimo usque ad maximum
quoniam speraverunt eam iam
non esse venturam
16 et accendentes luminaria
congyraverunt circa eam universi
illa autem ascendens in eminen-
tiori loco iussit fieri silentium
cumque omnes tacuissent 17 dixit
Iudith
laudate Dominum Deum nostrum
qui non deseruit sperantes in se
18 et in me ancillam suam adimple-
vit misericordiam suam quam
promisit domui Israhel
et interfecit in manu mea hostem
populi sui in hac nocte
19 et proferens de pera caput Holo-
fernis ostendit illis dicens
ecce caput Holofernis principis
militiae Assyriorum
et ecce conopeum illius in quo
recumbebat in ebrietate sua
ubi et per manum feminae per-
cussit illum Dominus Deus
noster
20 vivit autem ipse Dominus quon-
iam custodivit me angelus
eius
et hinc euntem et ibi commo-
rantem et inde huc revertentem
et non permisit me ancillam suam
Dominus coinquinari
sed sine pollutione peccati

---

18. adimpleuit L^a(-pliuit)AK; inpleuit C | suam (2°) CK; *om.* L^aA | 19. et ecce L^aAK; ecce C | ubi et L^aAK; hobiit C.

Deest L(*suppl.* L^a).

15. occurrerunt ɑel | sperauerant L^{a*} Φ^{P}Uɡ; sperabant EΘ^{A}relvʒc | iam *om.* L^a.

16. et *om.* Θ^{H*} | accendens Γ^{A*}; accedentes $L^a\Pi^{F*}\Phi^{G*P}\Theta^{H*}F^*$ | congirauerunt C$\Pi^{F}\Phi^{GVP}$EFKU$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ɑ; girauerunt Q; congregauerunt Σ^{T} | in emenentiore loco U*; in ementiori loco A; in eminentiorem locum E^2QFKU^2(emenent.)$S^2\Gamma^{A}\Omega$ɑɡrelvʒc | omnes *om.* Ω^{M}.

17. dixit] ait Θ^{H} | iudit Σ^{T} | sperantem U.

18. ancillam suam] F*U*; ancilla sua $F^2U^2S\Omega^{SJ}$ɡrelvʒc | adimpleui U*; impleuit C(inpl.)Σ^{T} | suam *om.* L^aAΘ^{H} | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel relvʒc; isrl L^aAΦ^{RV}EQFKUS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ɡ | interficit K | in (*ante* hac) *om.* ʒc.

19. proferebat U; deferens Θ^{A} | pira C | holofernis (1°)] Θ^{H*}; olofernis $L^a\Pi^{F}$ Θ^{H2}QFΩ^{S}; holofornis A; olofornis Σ^{T} | holofernis (2°)] Θ^{H*}; olofernis $\Pi^{F}\Theta^{H2}$QF Ω^{S}; holofornis A; olofornis Σ^{T} | assyrriorum K*; assiriorum Σ^{T}UΩ^{M}ɑ | et *om.* C$\Sigma^{T}\Theta^{A}$ | conopoeum ɡrelvʒc; canopeum Ω^{SJ}ɑ; conopium U*; conobium Γ^{A}; copheum E* | illius] illis A*; *om.* U *cum plur. codd. graec. et ant. vers. lat.* | ubi et] obiit C(hob.)Σ^{T}; ubi Θ^{A}UΓ^{A}relvʒc | illum] eum Γ^{A}.

20. dominus + deus noster Ω^{SJ*M} | quoniam] quia Θ^{A} | hinc] hic Γ^{A}; huic Ψ^{D} | morantem Σ^{T} | inde *om.* Ω^{M} | hunc F*K* | reuertentem] redeuntem Ω^{M} | me — dominus] me dominus ancillam suam $\Sigma^{T}\Theta^{H}$FKSΩ^{S}ɑɡrelvʒc; ancillam suam Ψ^{D} | coinquinare U* | pollutione *om.* Ψ^{D} | re-

---

15. ⟨et A | ⟨quoniam AK | 16. ⟨et CAQK | ⟨congyraverunt A | ¶ illa XVII. Θ^{A}; ⟨illa CAQ | ⟨cumque CAQK | 17. ¶ dixit XVII. A | ¶ laudate *Div. sine num.* Φ^{RVP}; ⟨laudate CAQK | 18. ⟨et in A | ⟨et interfecit A | 19. ⟨et proferens CAQK | ⟨ecce CAQK | ⟨et ecce CA | ⟨ubi A | 20. ⟨vivit CAQK | ⟨et hinc A | ⟨et non AQ | ⟨sed A.

revocavit me vobis gaudentem
in victoria sua in evasione mea
in liberatione vestra
21 confiteamur illi omnes quoniam
bonus quoniam in saeculum
misericordia eius
22 universi autem adorantes Dominum dixerunt ad eam
benedixit te Dominus in virtute sua
quia per te ad nihilum redegit inimicos nostros
23 porro Ozias princeps populi Israhel dixit ad eam
benedicta es tu filia a Domino Deo excelso prae omnibus mulieribus super terram
24 benedictus Dominus qui creavit caelum et terram
qui te direxit in vulnere capitis principis inimicorum nostrorum
25 quia hodie nomen tuum ita magnificavit
ut non recedat laus tua de ore hominum
qui memores fuerint virtutis Domini in aeternum
pro quibus non pepercisti animae tuae propter angustias et tribulationem generis tui
sed subvenisti ruinae ante conspectum Dei nostri
26 et dixit omnis populus fiat fiat

---

20. in liber. $L^{a}CK$; et in liber. A | 22. quia $L^{a}CK^{2}$; qui AK* | redegit $L^{2}C$; redigit L^{a}*AK | 24. in uulnere CK; in uulnera L^{a}A | principis $L^{a}CK^{2}$; *om.* AK* | 25. quia $L^{2}CK^{2}$; qui L^{a}*AK* | ita L^{a}AK; *om.* C | hominum $L^{a}CK^{2}$; hominis AK* | uirtutis domini L^{a}K; uirtutes domini A; uirtutis tuae C | tribulationem L^{a}(-cionem)C; tribulationes AK.

Deest L(*suppl.* L^{a}).

uocauit me *om.* Π^{F} | gaudentem + *** L^{a} | in uictoriam suam Θ^{H}*; + et E*$U^{2}\Gamma^{A}$ | in euas.] inuasione U* | in liberat.] in uberatione Φ^{V}; *praem.* et $A\Sigma^{T}E^{2}$(*deinde cancell.*)$\Theta U^{2}S^{2}\Gamma^{A}$grelbȝc.

21. confitemini ΦEU*S*Ψ^{D}Ωgrelbȝc | omnes *om.* Π^{F}.

22. orantes Γ^{A} | dominum] deum Θ^{H}*; deo Θ^{H2} | benedixit te] benedictus Q, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | quia] E*; qui $AE^{2}\Theta$K*U$\Gamma^{A}\Psi^{D}$q *cum LXX et ant. vers. lat.* | redigit L^{a}*AE*Θ^{H}*FKU*S*; redegi Π^{F}.

23. ozyas $C\Gamma^{A}$ | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ωrelbȝc; isrl $A\Phi^{RV}$EQFU $S\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$g; irl K.

24. benedictus — terram *om.* K* | qui (*2°*)] *praem.* et Ω^{S} | ∼ direxit te Γ^{A} | in uulnere] E*; in uulnera $L^{a}A\Pi^{F}\Phi E^{2}\Theta^{A}\Psi^{D}$ Ωagrelbȝc | principum Π^{F}; *om.* AK* *cum paucis codd. graec. minusc. et codd. Monac. 6239 ant. vers. lat.* | nostrum Φ^{G} | ∼ inimicorum nostrorum principis Ω^{M}*.

25. quia] qui L^{a}*AK*ıv | ∼ nomen tuum hodie Π^{F} | ita *om.* CΣ^{T} | hominis A K*; omnium Ω^{M} | fuerunt Φ^{VP}Q | uirtutes $A\Phi^{RGV}$E*Θ^{H}QU*; *om.* Ω^{M} | domini] dei Γ^{A} *cum LXX et ant. vers. lat.*; tuae C; tue Σ^{T} | tribulationes AΘKU*$\Gamma^{A}\Omega$ | subuenis S* | ante conspectu $\Pi^{F}\Phi^{R}$QUΨ^{D} | dei] domini $\Pi^{F}\Gamma^{A}$.

⟨revocavit A | ⟨in evasione A | 21. ⟨confiteamur CAQK | 22. ⟨universi CAQK | ⟨benedixit CAQK | ⟨(quia) A | 23. ⟨porro CAQK | ⟨benedicta CAQK | 24. ⟨benedictus CAQ | ⟨qui te AK | 25. ⟨quia AQK | ⟨ut A | ⟨qui A | ⟨pro AK | ⟨sed A | 26. ⟨et CAQK.

27 porro Achior vocatus venit et dixit ei
Deus Israhel cui tu testimonium dedisti quod ulciscatur de inimicis suis
ipse caput omnium incredulorum incidit in hac nocte in manu mea
28 ut probes quia ita est
ecce caput Holofernis qui in contemptu superbiae suae Deum Israhel contempsit
et tibi interitum minabatur dicens cum captus fuerit populus Israhel gladio perforari praecipiam latera tua
29 videns autem Achior caput Holofernis
angustiatus prae pavore cecidit in faciem suam super terram et aestuavit anima eius
30 postea vero quam resumpto spiritu recreatus est
procidit ad pedes eius et adoravit eam et dixit
31 benedicta tu Deo tuo in omni tabernaculo Iacob
quoniam in omni gente quae audierit nomen tuum
magnificabit Deum Israhel super te

---

27. tu $L^{a}AK$; *om.* C | ulciscatur $L^{a}C$(hulc.); ulciscatur se AK | 28. ut $L^{a}CK^{*}$; et ut AK^{2} | 29. suam $L^{a}CK^{2}$; *om.* AK*. | 31. deo $L^{a}C$; a deo AK | magnificabit C; magnificauit $L^{a}AK$.

Deest L(*suppl.* L^{a}).

27. acchior Σ^{t} | et + uidens eum Π^{f} | ei *om.* Γ^{A}; + iudith $L^{a}\Phi^{p}E^{2}\Theta^{H2A}Q^{2}US^{2}\Gamma^{A}\Omega^{sj}$grelυgc | deus + ** K | srahel C; isrhl K; srhl Σ^{t}; ihl Π^{f}; israel EΩjrelυgc; isrl Φ^{RV}FUS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$ag | tu *om.* C$\Sigma^{T}EU\Psi^{D}$ | ∿ testimonium tu Ω^{M} | ulciscatur] *praem.* se Ω^{M2}; + se AEΘ^{A}FKS$^{2}\Omega^{j}$agrelυgc | suis] tuis L^{a}* | inscidit Ω^{j}; incedit Θ^{H}* | in hac nocte] hac nocte gc; hanc noctem K*.

28. ut] *praem.* et AEΘ^{H2A}F$K^{2}S^{2}\Omega^{sj}$agrelυgc | holofernis] Θ^{H}*; olofernis Π^{f} Θ^{H2}QFΩ^{s}; holofornis A; olofornis Σ^{t} | in contemptu] contemptu $L^{a}\Phi$; contemptus K*Ψ^{D} | deum] ** E* | srahel C; srhl Σ^{t}; ihl Π^{f}; israel Ωjrelυgc; isrl $L^{a}\Phi^{RV}$E FKUS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$ag | dicens + quoniam Γ^{A} | fuero Q | populum Q | srahel C; srhl Σ^{t}; ihl Π^{f}; israel Ωjrelυgc; isrl $L^{a}\Phi^{RV}$EKU S$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$g; irl F | ∿ isrl populus Ω^{M} | perforare $\Pi^{F}\Phi\Theta^{H*}$Q$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$ | ∿ prεcipiam perforare Γ^{A} | latere Φ^{V}* | tuo Φ^{V}.

29. uides Π^{F}* | holofernis] Θ^{H}*; olofernis $L^{a}\Pi^{F}\Phi^{G}\Theta^{H2}QF\Omega^{s}$; holofornis A; olofornis Σ^{t} | angustatus Γ^{A} | incidit Γ^{A} | suam *om.* AK* *cum LXX et ant. vers. lat.* | super *om.* L^{a}* | estuabat Γ^{A}; εstuata est Π^{f}.

30. uero *om.* Φ^{p} | quam] cum Γ^{A} | creatus E* | est *om.* Ψ^{D} | procidit] Θ^{H2} (*pr.* i *in ras.*); procedit L^{a}K*U*; cecidit Γ^{A} | eius *om.* K* | et (*I°*) *om.* L^{a}.

31. deo] domino deo Q; a deo A $\Pi^{F}\Theta^{A}$FKUΓ^{A}agrelυgc; a domino Φ^{G}* | magnificauit $L^{a}A\Phi^{V}\Theta^{H*}$FKU; magnificabitur Ωagrelυgc | deus U$\Psi^{D}\Omega$agrelυgc | srahel C; srhl Σ^{t}; ihl Π^{f}; israel EΩjrelυgc; isrl Φ^{RV}FUS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$; ilrl K | ∿ super te deus isr. Ω^{s}agrelυgc.

---

27. ¶ porro XXII. F; ⟨porro CAQK | ⟨deus CAQ | ⟨ipse A | 28. ⟨ut CAQK | ⟨ecce A | ⟨et A | ⟨cum QK | ⟨gladio A | 29. ⟨videns CAQK | ⟨angustiatus A | ⟨cecidit A | 30. ⟨postea CAQK | ⟨procidit A | 31. ⟨benedicta CAQK | ⟨quoniam AQK | ⟨magnificabit A.

XIV. [1] dixit autem Iudith ad omnem populum
audite me fratres
suspendite caput hoc super muros nostros
[2] et erit cum exierit sol accipiat unusquisque arma sua et exite cum impetu
non ut descendatis deorsum sed quasi impetum facientes
[3] tunc exploratores necesse erit ut fugiant ad principem suum excitandum ad pugnam
[4] cumque duces eorum cucurrerint ad tabernaculum Holofernis
et invenerint eum truncum in suo sanguine volutatum
decidet super eos timor
[5] cumque cognoveritis fugere illos ite post illos securi
quoniam Dominus conteret eos sub pedibus vestris
[6] tunc Achior videns virtutem quam fecit Deus Israhel
relicto gentilitatis ritu credidit Deo
et circumcidit carnem praeputii sui
et adpositus est ad populum Israhel
et omnis successio generis eius usque in hodiernum diem

XIV. 1. suspendite $L^{a}CK$; et suspendite A | 5. post illos $L^{a}AK$; post eos C | dominus $L^{a}AK$; deus C | eos $L^{a}AK$; illos C | 6. ad populum C; ad populum dei L^{a}; ad dominum deum AK.

Deest L(*suppl.* L^{a}).

XIV. 1. iudiht K; iudit Σ^{T} | me *om.* Ω^{S} *cum plur. codd. ant. vers. lat.* | fratres + et $A\Theta^{A}U$ *cum LXX et ant. vers. lat.* | nostros *om.* Ω^{S}.

2. erit] exierit Φ^{G*} | accipiet $\Theta^{H}\Gamma^{A}$ | ∼ ut non Φ^{V} | impetum] Θ^{H*}; impetu Π^{F} Θ^{H2}.

3. necesse — fugiant *om.* Θ^{H*} | principem] dominum $E\Theta^{A}$ | excitando U; scitandum Θ^{H}; suscitandum Γ^{A}; + eum L^{a}.

4. cumque — timor *om.* Q* | concurrerint Ωαg, *cf. ant. vers. lat.* (et concurrent); occurrerint Ψ^{D}. ¶ uel « cucurrerint » *Iac.* | holofernis] $\Theta^{H*}Q^{3}$; olofernis $\Pi^{F}\Theta^{H2}$ $Q^{2}F\Omega^{S}$; holofornis A; olofornis Σ^{T} | inuenerit Φ^{V}; inuenerunt F*; inuenirent Θ^{H*} | ∼ sanguine suo Ω^{M} | uoluptatum Ψ^{D} | decidit K*U | eos *om.* Θ^{H*} | tremor $L^{a}\Pi^{F}$.

5. fugire $L^{a}\Phi^{G}\Theta^{H*}QF*K*U$ | illos (I^{o})] eos $L^{a}\Theta^{H}\Gamma^{A}$agreſvȝc | ∼ eos fugere $\Theta^{H}\Gamma^{A}$ | illos (2°)] eos $\Pi^{F}\Sigma^{T}\Omega^{S}$; eos C | securi + eritis Γ^{A}; + **** Θ^{H} | dominus] deus CΩ; + noster FK | eos] illos $C\Pi^{F}$ | uestris] nostris FKΨ^{D}.

6. acchior Σ^{T} | uidit U; *om.* F* | quem Ψ^{D}; quae $L^{a}\Phi^{RG}VQ$ | fecerat Ω^{SJ} | srhl $C\Sigma^{T}$; ihl Π^{F}; israel Ωreſvȝc; isrl L^{a} Φ^{RV}EFKUS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$g; *praem.* in $L^{a}\Pi^{F}\Phi^{P}$ E^{2} *cum ant. vers. lat.* | rito U*; ritum K* | credit Ψ^{D} | deum Θ^{A} | populum] populum dei $L^{a}\Pi^{F}$; dominum deum AFK | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ωreſv ȝc; isrl AΦ^{R}FKUS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$αg | succensio L^{a} | generis *om.* $\Phi S*\Psi^{D}\Omega^{J*M}$ | in *om.* A.

XIV. 1. ¶ dixit XIV. Ω^{SJ}; XVIII. Θ^{A}; *Div. sine num.* Φ^{P}; ⟨dixit CAQK | ¶ audite XVIII. A; XXIII. F; ⟨audite CQ | ⟨suspendite CA | 2. ⟨et erit A | ⟨non AQ | 3. ⟨tunc CAQK | 4. ⟨cumque CAQK | ⟨et A | ⟨decidet A | 5. ⟨cumque AK | ⟨ite A | ⟨quoniam A | 6. ¶ tunc XIX. $A\Theta^{A}$; ⟨tunc CQK | ⟨relicto A | ⟨et circumcidit AQ | ⟨et adpositus A | ⟨et omnis A.

7 mox autem ut ortus est dies
suspenderunt super muros caput Holofernis
accepitque unusquisque vir arma sua
et egressi sunt cum grandi strepitu et ululatu
8 quod videntes exploratores ad tabernaculum cucurrerunt
9 porro hii qui in tabernaculo erant venientes et ante ingressum cubiculi perstrepentes
excitandi gratia inquietudinem arte moliebantur
ut non ab excitantibus sed a sonantibus Holofernis evigilaret
10 nullus enim audebat cubiculum virtutis Assyriorum pulsando aut intrando aperire
11 sed cum venissent duces eius et tribuni
et universi maiores exercitus Assyriorum
dixerunt cubiculariis
12 intrate et excitate illum
quoniam egressi mures de cavernis suis
ausi sunt provocare ad proelium
13 tunc ingressus Bagao cubiculum eius stetit ante cortinam et plausum fecit manibus suis
suspicabatur enim illum cum Iudith dormire

---

9. inquietudinem A *cum codd. fere omnibus et archetypo*; inquietudine $L^{a}CK$ | holofernis $L^{a}CK$; holofornes A | 10. pulsando $L^{a}C$; inpulsando AK.

Deest L(*usque ad v.* 13, suis; *suppl.* L^{a}).

7. super] per U | murum Ψ^{D} | olofernis $\Pi^{F}\Theta^{H}QF\Omega^{S}$; holofornis A; olofornis Σ^{T} | et accepit Θ^{A}; accepit $\Phi^{B}FKU$; accepit autem L^{a} | uir *om.* Φ^{B} | et *om.* Π^{F} | ingressi Φ^{V} | grande $L^{a}E^{*}$ | strepitu + et uarritu Π^{F}.

8. quo Θ^{H*} | tabernacula Ω^{M}; + holofernis $L^{a}E\Theta^{A}$grelvgc; + olofernis Ω^{S} | concurrerunt Ω^{S}; currerunt Φ^{V}. ¶ uel « concurrerunt » *lac.*

9. in tabernaculum Θ^{H*}; in taberna Φ^{R*} | prestrepentes Σ^{T} | inquietudine L^{a} $C\Sigma^{T}QFK$ | ut — excitantibus *om.* U* | ut] et Φ^{Q} | ab] eis U^{2} | a sonant.] adconsonantibus Ψ^{D} | olofernis $\Phi^{V}\Theta^{H}QF$; holofernes $E^{*}\Theta^{A}\Gamma^{A}\Omega^{M}$agrelvgc; olofernes Π^{F} Ω^{S}; holofornes A; olofornes Σ^{T} | uigilaret F.

10. enim] autem Ω^{M} | aud*ebat Π^{F*} | cubiculum] tabernaculum Ω. ¶ uel « cubiculum » *lac.* | assyrriorum K*; assiriorum $\Sigma^{T}U\Omega^{M}$a | puls. aut intr.] intrando aut pulsando E^{2} *in ras.* | inpulsando A $\Theta^{A}FKU$ | aut] uel Ω^{S} | intrando aperire] aperiendo intrare Ψ^{D}.

11. eius *om.* Ω^{M} | ∿ eius duces Ω^{S} arelvgc | et (*I*^{a})] ac agrelvgc | maiores] uires U | assyrriorum K; assiriorum Σ^{T} $U\Omega^{M}$a; *praem.* regis Ω^{S}relvgc | ∿ assiriorum exercitus Ω^{M*}.

12. eum $\Theta^{H}\Gamma^{A}\Omega^{M}$ | egressi + sunt F $K\Gamma^{A}$ | mures] Θ^{H*}; muros Θ^{H2} | ∿ mures egressi Ω^{S} | cauernis] cacuminibus Γ^{A} | suis *om.* Π^{F} | prouocare + nos $\Phi E^{2}QS^{2}\Psi^{D}$ Ωagrelvgc | ad *om.* Σ^{T}.

13. bagao] Φ^{B*}; uagao $\Pi^{F}\Phi^{RGVP2}E^{2}$ $Q\Psi^{D}\Omega$agrelvgc; bagoas E^{*} | cubiculum] *praem.* ante Π^{F} | curtinam $E^{*}\Theta U\Gamma^{A*}$ | plausum] U*; plauso U^{2} | suis *om.* E | suspicabantur Γ^{A} | iudiht K; iudit Σ^{T}.

---

7. ¶ mox XXIV. F; ⟨mox CAQK | ⟨suspenderunt A | ⟨accepitque AQK | ⟨et egressi A | 8. ⟨quod CAQK | 9. ⟨porro CAQ | ⟨excitandi A | ⟨ut AQ | 10. ⟨nullus AQK | 11. ⟨sed CAQ | ⟨et universi A | ⟨dixerunt A | 12. ⟨intrate AQK | ⟨quoniam AK | ⟨ausi A | 13. ⟨tunc CAQK | ⟨suspicabatur A.

14 sed cum nullum motum iacentis sensu aurium caperet
accessit proximans ad cortinam
et elevans eam videns iacens cadaver absque capite Holofernis
in suo sanguine tabefactum iacere super terram
et clamavit voce magna cum fletu et scidit vestimenta sua
15 et ingressus tabernaculum Iudith non invenit eam
et exilivit foras ad populum 16 et dixit
una mulier hebraea fecit confusionem in domo regis Nabuchodonosor
ecce enim Holofernis iacet in terra et caput ipsius non est in illo
17 quod cum audissent principes virtutis Assyriorum
sciderunt omnes vestimenta sua
et intolerabilis timor et tremor cecidit super eos
et turbati sunt animi eorum valde
18 et factus est clamor inconparabilis in media castra eorum
XV. 1 cumque omnis exercitus decollatum Holofernem audisset
fugit mens et consilium ab eis
et solo tremore et metu agitati fugae praesidium sumunt

14. sensu LC; sensus A | uidens LA* (*ut vid.*); uidit C; uidet A^2 | scidit LC; excidit A | 16. holofernis L(olo.)C; holofornes A.

14. mutum $\Phi^{v*}U$ | iacentis] tacentis Γ^{A}; *acentes Θ^{H*} | sensus $A\Theta^{A}U^{*}$; sensum Π^{F} | caperet] perciperet Ω^{J}; p̄ciperet Ω^{s}; acciperet Ω^{M}. ¶ ant. « caperet » *lac.* | curtinam Θ | eam *om.* U | uidens = LA*(*ut vid.*)$\Pi^{F}\Phi^{RGVP*}$ESΨ^{D}; uidensque $\Phi^{P}{}^{2}\Gamma^{A}\Omega$grɛĺʋg̃c; uidet $A^{2}\Theta^{A}$; uidit C$\Sigma^{T}\Theta^{H}$QFKUα | iacens = LCA^{1}(s *add. brev. spat.*) $\Sigma^{T}\Theta$QFKΓ^{A}; iacentem Π^{F}; iacere U; *om.* ΦES$\Psi^{D}\Omega$αgrɛĺʋg̃c | absque caput U | holofernis] Θ^{H*}; olofernis LC$\Pi^{F}\Theta^{H2}$QFΩ^{s}; holofornis A; olofornis Σ^{T} | ⌒ holofernis absque capite Ω^{J} | ⌒ suo in Σ^{T} | tabefactum] uolutatum Π^{F} *ex v.* 4 | iacere *om.* F^{2} | et clamauit = L*CA*ΘQFKU; exclamauit $L^{2}\Pi^{F}\Sigma^{T}\Phi$ES$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$αgrɛĺʋg̃c; et exclamauit A^{2} *cum plur. codd. ant. vers. lat.* | uocem magnam L | et *om.* L* | excidit A FK; **scidit E.

15. ingressus + est Π^{F} | iudiht K; iudit $\Sigma^{T}\Gamma^{A}$ | non] et non $\Pi^{F}\Theta^{H}$QUS*; ennon L | exiliit Θ^{H*}(*ut vid.*)rɛĺʋg̃c; exiuit $\Pi^{F}\Gamma^{A}\Omega^{J}$.

16. et *om.* Ψ^{D} | hebrea EQKS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$α; haebrea CΠ^{F}U; ebrea Σ^{T} | domu Φ^{VP} regis *om.* Π^{F}U *cum cod. Monac. 6239 ant. vers. lat.* | nabucodonosor L; nabugodonosor Φ^{P}E; nabuquodonosor Σ^{T}; nabuch Ω^{s}; nabuḡ Ω^{M}; + ** L | holofernis] Θ^{H*}; olofernis LΘ^{H2}QF; holofernes $\Theta^{A}\Gamma^{A}\Omega^{M}$α grɛĺʋg̃c; olofernes $\Pi^{F}\Omega^{s}$; holofornes A; olofornes Σ^{T}; *praem.* caput U* | ipsius] eius QΩ^{SM}αrɛĺʋg̃c | illo] ipso Γ^{A}; eo E *cum ant. vers. lat.*

17. cum] dum α | assiriorum $\Sigma^{T}U\Omega^{M}$ α | scinderunt L$\Theta^{H}U^{*}$ eorum] illorum E.

18. factum U* | est *om.* Φ^{P} | ⌒ clamor factus est Ψ^{D} | inconparabilis] intolerabilis UΩ^{s} *ex v. praec.* | in media castra] in medio castrorum αrɛĺʋg̃c *cum ant. vers. lat.*; castra E*.

XV. 1. holofernem] Θ^{H*}; olofernem L$\Pi^{F}\Theta^{H2}$QFΩ^{s}; holofornem A; olofornem Σ^{T}; holofernes E* | audissent $\Pi^{F}\Theta^{H*A}$FK; uidissent Γ^{A} | ⌒ audisset holofernem Φ^{V*} fugiit C$\Sigma^{T}\Theta^{A}$ | et (*I*^{a}) *om.* K* | tremore] terrore QΓ^{A} | agitate U.

14. ⟨sed AQK | ⟨accessit A | ⟨et elevans Q | ⟨in A | ⟨et clamavit CAQK | 15. ⟨et ingressus AQ | ⟨et exilivit AQ | 16. ⟨una CAQK | ⟨ecce AQK | 17. ⟨quod CAQK | ⟨sciderunt A | ⟨et intolerabilis AQ | ⟨et turbati A | 18. ⟨et factus AQ.

XV. 1. ¶ cumque XV. Ω^{SJ}; ⟨cumque CAQK | ⟨fugit A | ⟨et solo AQ.

2 ita ut nullus loqueretur cum proximo suo
sed inclinato capite relictis omnibus
evadere Hebraeos quos armatos venire super se audierant
fugientes per vias camporum et semitas collium
3 videntes itaque filii Israhel fugientes illos
descenderunt clangentes tubis et ululantes post ipsos
4 et quoniam Assyrii non adunati in fuga ibant praecipites
filii autem Israhel uno agmine persequentes
debilitabant omnes quos invenire potuissent
5 misitque Ozias nuntios per omnes civitates et regiones Israhel
6 omnis itaque regio omnisque urbs electam iuventutem misit armatam post eos
et persecuti sunt eos in ore gladii
quousque pervenirent ad extremitatem finium suarum
7 reliqui autem qui erant in Bethulia
ingressi sunt castra Assyriorum

XV. 2. uenire super se LC; super se uenire A | audierant L; audiebant A; audierant quonarentur C | collium A; collum L*; callium L²; uallium C | 4. in fuga L C; in fugam A | 5. misitque LA; misit quoque C | 6. urbs L²; hurbs C; urbis L*A per(u)enirent LC; peruenissent A | suarum LA; suorum C.

2. euadere] *praem.* femstinabant Ω^{M}; + festinabant $\mathfrak{a}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; + conarentur $\mathfrak{g}$ hebreos QKS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega\mathfrak{a}$; hębraeos Φ^{P}; hębreos Θ^{H}; ębreos E; ebreos CΣ^{T}; hebreorum Π^{F}; + cupiebant $\Phi^{P}E^{2}$ | uenientes Θ^{A} | ∿ super se uenire AFK$\Gamma^{A}\Omega\mathfrak{a}\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}$ $\mathfrak{s}\mathfrak{c}$ | audierunt $\Theta^{H}\Gamma^{A}$; audiebant AE²Θ^{A}FK $\mathfrak{w}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; audebant E*; + conarentur C(quon.) $\Sigma^{T}\Omega^{J}$; + conabantur Ω^{S} | per uiam $\Phi^{V\dagger}$ collum L*; uallium C$\Pi^{F}\Sigma^{T}$; callium L²ΘQ FKUS | ∿ fugientes per uias camporum et semitas collium femstinabant euadere hebreos quos armatos super se uenire audierant Ω^{M}.

3. itaque] autem $\Theta^{H}\Gamma^{A}$ | srahel C; srlhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel E$\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; isral F; isrl L$\Phi^{R}KUS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega\mathfrak{g}$ | fugientes + secuti sunt $\Omega^{S}\mathfrak{a}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$ | descenderunt — tubis *om.* U | descenderuntque $\mathfrak{a}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; descendentes $\Phi^{RGV}S^{*}\Psi^{D}\Omega$; descendentes illos E*; descendentes post illos E² clangentesque Φ^{RGV}EFK²S*$\Psi^{D}\Omega$; clangentis K* | ipsos] illos $\Phi^{RV}\Psi^{D}$; eos Ω^{M}.

4. assirii CΣ^{T}U²$\Omega^{M}\mathfrak{a}$; assyrrii K* assiriis U* | non *om.* Ψ^{D} | in fuga = LC $\Pi^{F}\Theta^{A}$QΓ^{A}; in fugam *rell. codd. et edd.* | praecipientes Φ^{P}; praecipitati sunt Θ^{H} (prec.)Γ^{A} | autem *om.* $\mathfrak{g}$ | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel $\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; isrl L$\Phi^{RV}E\Theta^{H2}$ QFK²US$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$; *om.* Θ^{H*}K* agmine persequentes *om.* Σ^{T} | omnes] eos Γ^{A} | inueniri Π^{F} | poterant Γ^{A}.

5. misit quoque CΣ^{T}; misit itaque $\Theta^{H}\Gamma^{A}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; misit FK | ozyas C$\Gamma^{A}$ | nuntius A*; *om.* $\Theta^{H*}\Gamma^{A}$ | omnes] uniuersos Ω^{J*} | srhl CΣ^{T}; ihl Π^{F}; israel E*$\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$; isrl L$\Phi^{RV}FUS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$; irl K.

6. omnisque] et Γ^{A} | urbis L*AΦ^{P}K* U*Ψ^{D} | electa Π^{F}FK; selectam L; *praem.* et Π^{F}U | armatum Φ^{P}; *om.* Q | ∿ armatam misit $\Omega^{S}\mathfrak{a}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$ eos (2°) *om.* U* | peruenissent AE*Θ^{A}FKU | suarum] E*K* suorum CΣ^{T}EΘ^{H*}FK²S$\Gamma^{A}\Omega\mathfrak{a}\mathfrak{g}\mathfrak{r}\mathfrak{e}\mathfrak{l}\mathfrak{v}\mathfrak{s}\mathfrak{c}$.

7. autem] uero Γ^{A} | in betulia L; in bethuliam Π^{F} | castra] *praem.* in K* | assiriorum $\Sigma^{T}\Omega^{M}\mathfrak{a}$; assyrriorum K | assirii

---

2. ⟨ita AK | ⟨sed A | ⟨evadere A | ⟨fugientes A | 3. ¶ videntes XXV. F; ⟨videntes C AQK | ⟨descenderunt A | 4. ⟨et CAQK | ⟨filii AK | ⟨debilitabant A | 5. ⟨misitque C AQK | 6. ⟨omnis CAQK | ⟨et AQ | ⟨quousque A | 7. ¶ reliqui XX. AΘ^{A}; ⟨reliqui CQK | ⟨ingressi A.

et praedam quam fugientes Assyrii reliquerant abstulerunt
et honestati sunt valde
[8] hii vero qui victores reversi sunt ad Bethuliam
omnia quaeque erant illorum abstulerunt secum
ita ut non esset numerus in pecoribus in iumentis et in universis mobilibus eorum
ut a minimo usque ad magnum
omnes divites fierent de praedationibus eorum
[9] Ioachim autem summus pontifex de Hierusalem venit in Bethuliam
cum universis presbiteris suis ut videret Iudith
[10] quae cum exisset ad illum
benedixerunt illam omnes una voce dicentes
tu gloria Hierusalem
tu laetitia Israhel
tu honorificentia populi nostri
[11] quia fecisti viriliter et confortatum est cor tuum
eo quod castitatem amaveris
et post virum tuum alterum non scieris
ideo et manus Domini confortavit te
et ideo eris benedicta in aeternum

---

7. reliquerant LA; reliquerunt C | 8. omnia quaeque L; omnia quae A; quaeque C | in ium. et in huniu. C; et ium. et uniu. A; in ium. in uniu. L | ad magnum CA; ad magno L | de praedationibus LC(pred.); de depraedationibus A | 9. uideret CA; uidirent L | 11. ideo et manus LC; et ideo manus A | ideo eris C; a deo eris L; propter hoc eris A.

$\Sigma^{T}\Omega^{M}$q; assyri K^{2}; assyrri K* | reliquerunt CΘ^{A}* | abstulerunt] E^{2}(*alt.* u *in ras.*); + secum Ω^{S} | honestati] E*U*; honustati $E^{2}U^{2}\Gamma^{A}$; onustati ΦQSΩ^{JM}qgelbgc; honerati Ω^{S}. ¶ uel « onerati » *Iac.*

8. uictores] uiatores Ψ^{D}; + extiterant $\Phi^{P}\Theta^{H}S^{2}$(exst.)$\Gamma^{A}\Omega^{S}$(exst.)g | sunt] fuerant K* | betuliam EK*Ω^{M}; uethuliam L | omniaque quae g; omnia qu(a)e AΘ^{A}K* U*Ω^{JM}relbgc; omnia quecumque Ω^{S} | omnia *om.* CΣ^{T} | erant *om.* Γ^{A} | ∼ illorum erant Ψ^{D} | abstulerant Q; attulerunt gc | in pec. in iumentis *om.* U | in (*2°*)] S*; et AΩ^{J2}relbgc; et in EΘFKS$^{2}\Gamma^{A}\Omega^{SJ}$* | et in = C$\Sigma^{T}\Theta^{A}$QS^{2}g; in L; et S* *cum rell. codd. et edd.* | ad magno LΠ^{F}; magnum Ω^{J}*; ad maximum Erelbgc. ¶ al « maximum » *Iac.* | omnes *om.* Φ^{R} | de depraedationibus AΘ^{A}; depraedationibus g.

9. ioachim] c* (*edd.* 1592, 1593, *et* 1598); iohacim L; ioacim gc(*sec. indicem errorum corrigendorum in ed.* 1598 *exhibitum*) | autem] uero E | de *om.* L | hierlm Π^{F}; iherusalem Ca; ihrslm Σ^{T}; ierusalem grelbgc; ierlm $\Psi^{D}\Omega$ | in] ad A; *om.* Π^{F} U* | betuliam $L^{2}K\Omega^{J}$; uetuliam L* | suis *om.* $\Sigma^{T}\Omega^{S}$ | uiderent Θ^{H}*Γ^{A}, *cf. ant. vers. lat.*; uidirent L.

10. illum] illam Θ^{H}* | illam] eam relbgc | tu + es Π^{F} *cum cod. graeco* S | hierlm Π^{F}; hierul F; iherusalem Ca; ihrslm Σ^{T}; ierusalem grelbgc; ierasalem Ω^{J}; ierlm $\Psi^{D}\Omega^{SM}$; + et Ω^{S} | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ω^{J}grelbgc; isrl LΦ^{RV}EFKUSΓ^{A} $\Psi^{D}\Omega^{SM}$.

11. quia] que Ω^{SM} | post uirum] postulatum Ψ^{D} | non scieris] Θ^{H2}(cieris *in ras.*); non scisti Γ^{A}; nescieris ΦEQ S$\Psi^{D}\Omega$agrelbgc | ideo et] et ideo AFK; ideo SΩ^{S}; et Ω^{M} | confortabit Σ^{T} | te] ire Ψ^{D} | ideo] a deo L; propter hoc A Θ^{A}U.

⟨et praedam A | ⟨et honestati A | 8. ⟨hii CAQK | ⟨omnia A | ⟨ita A | ⟨et A | ⟨ut a A | ⟨omnes A | 9. ¶ ioachim XXI. AΘ^{A}; XXVI. F; ⟨ioachim CQK | ⟨cum A | 10. ⟨quae CAQK | ⟨benedixerunt A | ⟨tu gloria CAQK | ⟨tu laetitia CA | ⟨tu honorificentia CA | 11. ⟨quia CA | ⟨eo AQK | ⟨et post A | ⟨ideo et CAK | ⟨et (ideo) A.

12 et dixit omnis populus fiat fiat
13 per dies autem triginta vix collecta est spolia Assyriorum a populo Israhel
14 porro autem universa quae Holofernis peculiaria fuisse probata sunt dederunt Iudith
in auro et argento et vestibus et gemmis et omni supellectile
et tradita sunt illi omnia a populo
15 et omnes populi gaudebant cum mulieribus et virginibus et iuvenibus in organis et citharis

XVI. 1 tunc cantavit canticum hoc Domino Iudith dicens
2 incipite Domino in tympanis
cantate Deo in cymbalis
modulamini illi psalmum novum
exaltate et invocate nomen eius
3 Dominus conterens bella Dominus nomen est illi
4 qui posuit castra sua in medio populi sui
ut eriperet nos de manu omnium inimicorum nostrorum

---

13. collecta est LC; collecta sunt A | 14. omni A; homni C; omne L | 15. omnes populi gaudebant L^2(gaudieb.)C(homn.); omnes populi audiebant L*; omnis populus gaudebat A | citharis CA; in chitaris L.

XVI. 1. cantauit L^2CA; cantabit L* | 2. deo C; domino L^2(*in ras.*)A.

12. populus] isrl Ω^{M}.

13. collecta est = LCΣ^{T}ΘQUΓ^{A}; collectae sunt Φ^{G}; colecta sunt Ω^{S}; collecta sunt *rell. codd. et edd.* | assiriorum $\Sigma^{T}\Omega^{M}$ 𝔞; asyriorum U | israhel = Φ^{P}Θ𝔞; srhl C Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel EΩ^{J}𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; isrl *rell. codd.*

14. autem *om.* $E^2\Omega^{S}$ | uniuersa] omnia Ω^{S} | olofernis LC$\Pi^{F}\Phi^{P}\Theta^{H}QF\Omega^{S}$; holofornis A; olofornis Σ^{T} | pecularia Φ^{G} Ω^{S}; peculiari Ψ^{D}; peculiarius Γ^{A}; peculia U | fuisse] esse FK | prob. sunt] probantur Q | iudiht K; iudit $\Sigma^{T}\Omega^{S}$* | et (*ante* arg.)] in U; et in Π^{F} | et (*ante* uest.)] et in Π^{F} | omnem suppellectilem Γ^{A} | omne LΠ^{F}ΘU | supellectile] S*(supp.); su(p)pellectili ΦE$\Theta^{H}S^2\Omega^{JM}$𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠; superlectili Ω^{S} | traditi Φ^{P} | illi] ei Q; *om.* L | omnia *om.* Π^{F} | ∿ omnia illi Ω𝔞𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 | a populo *om.* Ψ^{D}.

15. omnis populus gaudebat AF (caud. F*)KUSΨ^{D} | gaudiebant L^2; audiebant L* | mulieribus + suis Π^{F} | et (*ante* uirg.) *om.* Σ^{T} | (uir)ginibus — organis et *om.* L* | iuuenes Γ^{A}; + et Π^{F} | citharis] *praem.* in L$\Pi^{F}\Theta^{H}$QUΓ^{A}.

XVI. 1. canticum hoc domini Ψ^{D2}; canticum domini Ψ^{D}* | canticum + nouum Ω^{M} | iudiht K; iudit LΣ^{T} | ∿ iudith domino EΩ^{M}.

2. dominum U | in tympano U^2; in tymphano U* | deo] domino L^2(*in ras.*) AΘ^{A}FKΨ^{D}Ω𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔳𝔰𝔠 *cum LXX* | modolamini A$\Phi^{G}\Theta^{H}$QFKUS* | illi] ipsi Ω^{M}; *om.* Σ^{T} | ex[...]te et *** inuocate nomen eius L^2; *om.* L* | exaltate] Θ^{H}*; exultate Φ EΘ^{H2A}US$\Gamma^{A}\Psi^{D}$Ω𝔞𝔤𝔯𝔢𝔩𝔰 *cum cod. Legion. ant. vers. lat.* | et *om.* Π^{F}.

3. conteret E* | bella *om.* U*.

4. ponit Π^{F} *cum ant. vers. lat.* | sua *om.* Θ^{A}UΓ^{A} | ∿ inimicorum omnium Π^{F}.

---

12. ⟨et CAQK | 13. ⟨per CAQK | 14. ⟨porro CAQK | ⟨in AQ | ⟨et tradita A | 15. ⟨et omnes AQK | ⟨et iuvenibus A.

XVI. 1. ¶ tunc XVI. Ω^{SJ}; XXII. AΘ^{A}; XXVII. F; *Div. sine num.* Φ^{RV}; ⟨tunc C QK | 2. ⟨incipite CAQK | ⟨cantate A | ⟨modulamini CAQ | ⟨exaltate A | 3. ⟨dominus (*1°*) CAQK | 4. ⟨qui AQK | ⟨ut A.

[5] venit Assur ex montibus ab aquilone in multitudine fortitudinis suae
cuius multitudo obturavit torrentes
et equi eorum cooperuerunt valles
[6] dixit se incensurum fines meos et iuvenes meos † occisurum † gladio
infantes meos dare in praedam et virgines in captivitatem
[7] Dominus autem omnipotens nocuit eum et tradidit eum in manus feminae
et confudit eum
[8] non enim cecidit potens eorum a iuvenibus
nec filii Titan percusserunt eum
nec excelsi gigantes inposuerunt se illi
sed Iudith filia Merari in specie faciei suae dissolvit eum
[9] exuit enim se vestimenta viduitatis et induit se vestimenta laetitiae in exultatione filiorum Israhel

---

5. ex montibus LA; rex a montibus C | cooperuerunt CA; cooperunt L | 6. occisurum A *cum paucis codd.*; occisuros LC(hocc.) *errante, ut vid., archetypo* | gladio LC; in gladio A | 7. confudit LA; confodit C | 9. exuit enim se uestimenta LC; exuit enim uestimentis A | uestimenta (*2°*) LC; ueste A | in exultatione LC; in exultationem A.

Deest F (*a v.* 8, a iuuenibus).

5. asur Θ^{H}FK; ad sur L* | ex] de Π^{F}; rex a CΣ^{T} | montibus] moab Ψ^{D} | ab aquilone] aquilonis $\Pi^{F}\Phi^{P}\Theta^{A}$U *cum aliq. codd. graec. minusc.* | multitudo] fortitudo U | obturauit] turbauit Q; obtinui aut Ψ^{D} | et *om.* E* | eorum *om.* Π^{F} | cooperunt LΠ^{F}*QS*.

6. dicit Γ^{A}; dixitque Ω^{SM} | se incensurum U^{3}; se incessurum U^{2}S; incensurum se Π^{F} *cum ant. vers. lat.;* incessorum U* | occisurum = AΦ^{P}E^{2}S$^{2}\Gamma^{A}\Omega$ɑgrel ƀgc *cum ant. vers. lat.*; occisurus $\Sigma^{T}\Theta^{H}$* QK*Ψ^{D}; occisuros LC(hocc.)$\Pi^{F}\Phi^{RGV}$E* Θ^{H2A}FK^{2}US*. ¶ « occisurum » *Hug.* | gladio] *praem.* in AFK^{2} *cum codd. graec.* AN; + et E *cum LXX* | et (*2°*)] *in ras.* Ω^{S2}; *om.* Ω^{S3M} | in captiuitate U.

7. autem *om.* Θ^{H}* *cum LXX et ant. vers. lat.* | omnipotens *om.* E* | eum (*2°*)] eos U; illum Ψ^{D} *cum ant. vers. lat.*; *om.* Ω^{JM} | in manum Σ^{T}, *cf. LXX et ant. vers. lat.* (in manu) | in *om.* E* | confodit CΠ^{F} relƀc *cum aliq. codd. ant. vers. lat.*; confodiuit Σ^{T}.

8. eorum *om.* Θ^{H}* *cum aliq. codd. graec. minusc.* | iuuenibus + eorum Φ^{G}* | thitan E*; tytan ɑ; tiranni Ω^{SM}; dicant L. ¶ « tytan » *Hug.* | eum *om.* Ψ^{D} | excelsa Φ^{P} | inpos.] opposuerunt ƀc; adposuerunt Θ^{A}. ¶ « inposuerunt » *Hug.* | iudiht K; iudit Σ^{T} | dissoluit] disperdit Σ^{T} | eum] illum Γ^{A} *cum ant. vers. lat.*

9. se (*1°*) *om.* AΦ^{G}* | uestim. (*1°*)] uestimento S$\Psi^{D}\Omega$grelƀc; uestimentis A KUΓ^{A}; uestibus Θ^{A}. ¶ uel « uestimenta » *Iac.* | uiduitatis — uestimenta (*2°*) *om.* Ω^{M} | uiduitatis + suae Γ^{A} *cum LXX, cf. ant. vers. lat.* | uestimento EΩrelƀc; ueste AΘ^{A}KUSg. ¶ uel « uestimenta » *Iac.* | in exultationem AΘ^{A}, *cf. LXX* | srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ωgrelƀc; isrl LΦ^{RV}EKUSΓ^{A} $\Psi^{D}\Omega^{SM}$ɑ; srl C.

---

5. ⟨venit CAQK | ⟨cuius AQK | ⟨et A | 6. ⟨dixit CAQK | ⟨et iuvenes A | ⟨infantes A QK | 7. ⟨dominus CAQK | ⟨et confudit A | 8. ⟨non CAQK | ⟨nec filii AK | ⟨nec excelsi AQ | ⟨sed A | ⟨in A | 9. ⟨exuit CAQK | ⟨et A | ⟨in A.

10 unxit faciem suam unguento
colligavit cincinnos suos mitra
ad decipiendum illum
11 sandalia eius rapuerunt oculos
eius
pulchritudo eius captivam fecit
animam eius
amputavit pugione cervicem eius
12 horruerunt Persae constantiam
eius et Medi audaciam eius
13 tunc ululaverunt castra Assyrio-
rum
quando apparuerunt humiles mei
arescentes in siti
14 filii puellarum conpunxerunt eos
et sicut pueros fugientes oc-
ciderunt eos
perierunt in proelio a facie Do-
mini mei
15 hymnum cantemus Domino
hymnum novum cantemus Deo
nostro
16 Adonai Domine magnus es tu et
praeclarus in virtute et quem
superare nemo potest
17 tibi serviat omnis creatura tua
quia dixisti et facta sunt
misisti spiritum tuum et creata
sunt et non est qui resistat vo-
ci tuae
18 montes a fundamentis movebun-
tur cum aquis
petrae sicut cera liquescent ante
faciem tuam

---

10. mitra LC; in mitra accepit stolam nouam A | 11. pugione C *cum plerisque codd. et archetypo*; pugionem LA | 17. tua AC; *om.* L.

Deest F.

10. collig.] *praem.* et Ω^{S}rel𝔳𝔷c *cum LXX et cod. Monac. 6239 ant. vers. lat.* | cincynnos C; cincinos Ω^{S}; cicinnos Π^{F*} $K^{*}\Gamma^{A}$; coccinos Ψ^{D} | mytra K; mitram Φ^{P}; *praem.* in AK^{*} *cum LXX, cf. eumdem cod. Monac.* (in milia); + accepit stolam nouam $A\Pi^{F}\Theta^{A}$USrel𝔳𝔷c, *cf. LXX et ant. vers. lat.* | illum] eum Ω^{J}.

11. rapuerunt] diripue erunt Φ^{G} | oculi Π^{F} | eius] suos Γ^{A}; + et Ω^{S} *cum LXX* | pugionem $LA\Phi^{RGP}\Theta^{H}$; pugio Π^{F}, *cf. LXX et ant. vers. lat.* (gladius) | ∿ ceruicem eius pugione Ω^{M}.

12. perse $\Phi^{GV}K^{*}U\Psi^{D}\Omega\mathfrak{a}$; persi Θ^{A} QK^{2}; persi* Θ^{H}; perses Γ^{A} | mędi Σ^{T}; moedi C; medi* Θ^{H}; media Γ^{A*} | aud. eius] constantiam illius Q.

13. assiriorum $\Sigma^{T}U\Omega^{M}\mathfrak{a}$ | arcentes U^{*}; arentes U^{2} | a siti Γ^{A}; in sitim Π^{F}.

14. compugerunt Ω^{M} | sicuti C | eos (2°)] illos Q *cum ant. vers. lat.* | in proelio *om.* K^{*} | domini] domini dei 𝔞𝔤rel𝔳𝔷c | mei *om.* $\Pi^{F}E^{2}$.

15. nouum *om.* Γ^{A} | ∿ cantemus nouum Σ^{T} | deo] domino Σ^{T}; domino deo Ω^{S}. ¶ « cantemus deo » *Hug.*

16. adonay $C\Pi^{F}\Sigma^{T}\Omega^{SJ}$ | domine + deus $\Psi^{D}\Omega$. ¶ Rabanus ant. non habent « deus » *Iac.* | uirtute + tua Ωrel𝔳𝔷c | quam Θ^{H}.

17. seruiant L^{*} | tua *om.* $L\Pi^{F}$ *cum pauc. codd. graec. minusc. et cod. Monac. 6239 ant. vers. lat.* | quia] qui E^{*} | uoci] uisioni Ω^{M*}; iussioni Ω^{SM2}. ¶ « uoci » ita habent ant. et Rabanus exponit « voci » id est « iussioni tuae » *Hug.*

18. ∿ mouebuntur a fundamentis $\Theta^{H}\Gamma^{A}$ | sicuti C | liquescens Γ^{A}.

---

10. ⟨unxit CAQK | ⟨colligavit A | 11. ⟨sandalia CAQK | ⟨pulchritudo A | ⟨amputavit CAK | 12. ⟨horruerunt AQK | 13. ⟨tunc CAQK | ⟨quando A | 14. ⟨filii CAQK | ⟨perierunt AQ | 15. ⟨hymnum cantemus CAQK | ⟨hymnum novum A | 16. ¶ adonai *Div· sine num.* Φ^{P}; ⟨adonai CQK | ⟨domine A | 17. ⟨tibi AQ | ⟨quia CAK | ⟨misisti A | 18. ⟨montes CAQK | ⟨petrae A.

19 qui autem timent te magni erunt apud te prae omnia
20 vae genti insurgenti super genus meum
Dominus enim omnipotens vindicabit in eis
in die iudicii visitabit illos
21 dabit enim ignem et vermes in carnes eorum
ut urantur et sentiant usque in sempiternum
22 et factum est post haec omnis populus post victoriam venit ad Hierusalem adorare Dominum
et mox ut purificati sunt obtulerunt omnes holocausta et vota et repromissiones suas
23 porro Iudith universa vasa bellica Holofernis quae dedit illi populus
et conopeum quod ipsa sustulerat in anathema † oblationis †
24 erat autem populus iucundus secundum faciem sanctorum
et per tres menses gaudium huius victoriae celebratum est cum Iudith
25 post dies autem illos unusquisque rediit in sua

---

20. uindicabit CA; uindicauit L | uisitabit C; uisitauit LA | illos LC; in uos A | 22. ad hierus. LC(iher.); in hierus. A | adorare LA; horare C | 23. uasa CA; *om.* L | oblationis *restituimus* (*cf. LXX et ant. vers. lat.*); obliuionis LC(hoblib.)A, *errante archetypo.*

Deest F.

19. qui] quia Φ^{R} | prae omnia] S* (pre); prae omni* U*; per omnia $A^{2}\Phi^{V}$ $E\Theta^{A}KS^{2}\Psi^{D}\Omega$agrelꝺȝc; prae omnibus U^{2} Γ^{A}; omnia A*.

20. gente insurgente U^{2}; gente U* | super] contra Π^{F} | meum] suum U^{2}; sum U*; nostrum U^{3} | ∿ super genus meum insurgenti Θ^{A} | dominus — in eis *om.* Θ^{H}* | uindicauit $L\Pi^{F}\Sigma^{T}\Theta^{A}KU$a | in eis] eos U*; eis U^{2} | uisitauit $LA\Pi^{F}K\Sigma^{T}U$r; uisitabo Γ^{A}; iustificabit Ψ^{D} | illos] in uos AK.

21. ignem *om.* L* | in carne Ω^{M} | ut] et Ψ^{D} | urantur + et uiuant Ω^{S} | seniant L*.

22. et *om.* Σ^{T} | post(*2°*)] per Ψ^{D} | ad] in $A\Theta QKU\Gamma^{A}\Omega^{S}$agrelꝺȝc *cum ant. vers. lat.*; *om.* Π^{F} | hierlm Π^{F}; hierl K; iherusalem Ca; ihrslm Σ^{T}; ierusalem ΩJgre lꝺȝc; ierlm $\Psi^{D}\Omega^{SM}$ | adorare] orare C (hor.)Σ^{T} | ∿ adorare dom. in hier. Q | obtulerunt + ei Ψ^{D} | omnes *om.* r | holocaustomata Ω^{SM}; holocaustamata Ω^{J}. ¶ uel « holocaustomata » *Iac.* | promissiones US.

23. iudit Σ^{T} | uasa] arma Ω^{S}; *om.* $L\Sigma^{T}\Psi^{D}$ | holofernis] Θ^{H}*; olofernis $L\Pi^{F}$ $\Theta^{H2}Q\Omega^{S}$; holofornis A; olofornis Σ^{T} | quae *om.* Q | conopoeum grelꝺȝc; conopheum E*; canopeum Ω^{S}a | in anathema oblationis *restituimus*; in anathema obliuionis = *omnes codd. et edd.* ⟦anathemo L*; hoblibionis C, oblibionis Σ^{T}⟧; *praem.* posuit Ω^{M}a; *praem.* obtulit g; *praem.* de cubili ipsius obtulit relꝺȝc; + tradidit Ω^{S}; + dedit in consecrationem domino Γ^{A}. ¶ Rabanus subauditur « obtulit deo » scilicet in memoriam quae est anathema obliuionis id est contrarium obliuioni *Hug.* ant. non habent « tradidit » nec Rabanus sed exponit « obtulit » scil. « deo » *Iac.*

24. iucundus] E*; iocundus $\Pi^{F}\Phi E^{2}$ QKS$\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega$a | secundum] super Ω^{M}* | iudit Σ^{T}.

25. in suam Θ^{H}*; in domum suam

---

19. ⟨qui AQK | 20. ⟨vae CAQK | ⟨dominus AK | ⟨in die AQ | 21. ⟨dabit CAK | ⟨ut A | 22. ¶ et factum XXIII. A; *Div. sine num.* C; ⟨et factum QK | ⟨et mox CAQ | ⟨et vota A | 23. ⟨porro CAQK | ⟨et A | 24. ⟨erat CAQK | ⟨et A | 25. ⟨post CAQK.

et Iudith magna facta est in Bethulia
et praeclarior erat universae terrae Israhel
26 erat etiam virtuti castitatis adiuncta
ita ut non cognosceret virum omnibus diebus vitae suae
ex quo defunctus est Manasses vir eius
27 erat autem diebus festis procedens cum gloria magna
28 mansit autem in domo viri sui annos centum quinque
et dimisit abram suam liberam
et defuncta est ac sepulta cum viro suo in Bethuliam
29 luxitque illam omnis populus diebus septem
30 in omni autem spatio vitae eius non fuit qui perturbaret Israhel
et post mortem eius annis multis
31 dies autem victoriae huius festivitatem ab Hebraeis
in numero dierum sanctorum accepit
et colitur a Iudaeis ex illo tempore usque in praesentem diem.

EXPLICIT LIBER IUDITH

---

25. magna facta LC; magnificata A | 27. diebus CA; in diebus L | 28. annos L A; annis C | in bethuliam LC; in bethulia A | 31. in numero dierum sanctorum CA; in numerum sanctorum L | accepit CA; accipit L.

Deest F.

Θ^{H^2A}relȝc | iudit $\Theta^{H*}\Omega^{J}$ | magna facta] magnificata $A\Phi^{VP}\Theta^{A}K\Gamma^{A}\Psi^{D}\mathfrak{a}$ | est *om.* Ω^{M} | betulia E* | uniuersae terrae] E*(*ut vid.*); uniuersa terra E^2; in uniuersa terra Φ^{P}, *cf. LXX et ant. vers. lat.* (in omni terra); uniuersis terre Ω^{SM} | srahel C; ihl Π^{F}; israel Ω^{J}grelvȝc; isrl $L\Phi^{RV}EKUS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}\mathfrak{a}$; srl Σ^{T}; in israhel Θ^{A}.

26. etiam] enim Ω^{J}; autem Ω^{M} | uirtuti] $L^*\Theta^{H*}$; uirtute $L^2\Phi\Theta^{H^2}QU\Psi^{D}$; uirtute* E*; uirtutis K; uirtus Σ^{T} | castitati Γ^{A}; castitas Ωrelvȝc. ¶ Rabanus ant. « castitatis » *Iac.* | agnoscerit Φ^{G} | manasses uir eius] *in ras.* E^2 | mannasses $K^*\Gamma^{A}$; manases S; *om.* Π^{F}.

27. in diebus festis $L\Theta^{H}\Gamma^{A}$; festis diebus Ω^{SM} | ∿ magna gloria $\Omega^{S}\mathfrak{a}$grelvȝc.

28. in domu Φ^{V} | annis $C\Sigma^{T}\Gamma^{A}$ | quinque] *praem.* et $S^2\Omega^{S}$ | suam *om.* Γ^{A} | libera Π^{F} | ac *om.* K* | in bethuliam = L $C\Pi^{F}\Sigma^{T}\Phi^{RG}\Theta^{H}Q$; in betulia E*; in bethulia E^2 *cum rell. codd. et edd.*

29. luxit autem Γ^{A} | illam] eam Q | septem] octo K; + et diuisit substantiam suam priusquam moreretur omnibus proximis uiri sui mannasse et proximis ex genere suo Γ^{A} *cum LXX et ant. vers. lat.*

30. conturbaret Ω^{S}; turbaret $\Gamma^{A}\Omega^{M}$ | srahel C; srhl Σ^{T}; ihl Π^{F}; israel Ω^{J^2}grelvȝc; isisrael Ω^{J*}; isrl $L\Phi^{RV}KUS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{SM}$; hierusalem E* | et] nec Φ^{R}.

31. diebus K* | festiuitatis $\Phi E\Theta^{H}S^2$ (is *in ras.*)$\Psi^{D}\Omega\mathfrak{a}$relvȝc; *om.* $\mathfrak{g}$ | ∿ festiuitatis uictorie huius Ω^{S} | hebreis $\Sigma^{T}QKS^*\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega\mathfrak{a}$; ebraeis E; ebreis C | in numero sanctorum dierum $\Omega\mathfrak{a}$grelvȝc; in numerum sanctorum LE* | sanctarum Γ^{A} | accipit L; accipitur $\Phi EQS\Psi^{D}\Omega\mathfrak{a}$grelvȝc | iudeis $\Sigma^{T}U\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega\mathfrak{a}$ | ∿ ex illo tempore a iudeis Π^{F} | in] ad Ω^{M}.

Explicit liber iudith $A\Pi^{F}E\Theta^{A}QKS\Gamma^{A}\Psi^{D}\Omega^{J}$; explicit liber iudith secundum hebraeum (ebreum C) LC; explicit (explicuit Φ^{P}) liber iudith habet (*om.* Φ^{VP}) uersus (+ numero Φ^{R}) īc Φ; explicit liber iudith stae fēm U; explicit iudith $\mathfrak{a}$; finis $\mathfrak{g}$; *sine subscriptione* $\Sigma^{T}\Theta^{H}\Omega^{SM}$relvȝc.

⟨et iudith CAK | ⟨et praeclarior A | 26. ⟨erat AQK | ⟨ita A | ⟨ex A | 27. ⟨erat AQK | 28. ⟨mansit CAQK | ⟨et dimisit AK | ⟨et defuncta A | 29. ⟨luxitque AQK | 30. ⟨in CAQK | ⟨et A | 31. ⟨dies CAQK | ⟨in A | ⟨et AQ.